

Universitat de Girona

LA PARTICULARITAT ROSSEOLLONESA A TRAVÉS DE CARLES GRANDÓ

Clara VILARRASA RUIZ

Dipòsit legal: GI-360-2012

<http://hdl.handle.net/10803/77823>

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei [TDX](#) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio [TDR](#) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the [TDX](#) service has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized neither its spreading and availability from a site foreign to the TDX service. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service is not authorized (framing). This rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

Universitat de Girona

LA PARTICULARITAT ROSSELLONESA A TRAVÉS DE CARLES GRANDÓ

Clara Vilarrasa Ruiz

2011

Tesi doctoral presentada dins el programa de doctorat

Humanitats i Ciències Socials

Dirigida per Francesc Feliu

Memòria presentada per optar al títol de doctor/a per la
Universitat de Girona

Agraïments

No voldria començar aquesta tesi doctoral sense donar les gràcies a totes aquelles persones que han fet possible la realització d'aquest treball. En primer lloc, vull agrair al doctor Francesc Feliu Torrent la direcció d'aquesta tesi doctoral i les seves indicacions, que m'han ajudat a anar millorant i aprenent durant el procés d'investigació. Gràcies a ell vaig descobrir la figura de Carles Grandó, ja que va ser ell qui me'n va parlar per primera vegada i em va engrescar a endinsar-me en el món de la cultura nord-catalana a través de la figura d'aquest autor poc conegut. Des d'aquí també vull agrair l'ajuda de Pep Vila que em va facilitar molts materials que ell mateix havia anat recopilant durant anys; sempre es va mostrar molt entusiasmada en veure que algú estava interessat a estudiar la figura de Grandó i alhora va voler compartir amb mi tots els seus coneixements sobre la cultura del Rosselló.

També vull agrair d'una manera molt especial la implicació de Claude Greis i de tot el personal de la Biblioteca Universitària de Perpinyà, ja que van posar a la meua disposició tot el possible per al desenvolupament de la meua tasca d'investigació dins el Fons Grandó. En aquest punt, vull fer extensiu el meu agraïment al doctor Joan Peytavi Deixona que, ja des de bon principi, es va mostrar molt interessat en l'elaboració d'aquest treball; gràcies a la seva ajuda, vaig poder contactar amb el director de la Biblioteca Universitària per poder iniciar el meu treball d'investigació.

Moltes gràcies a tot el grup d'Història de la Llengua per l'interès dels seus membres que aquesta tesi doctoral pogués arribar a bon port, així com a tots els professors, investigadors, companys de recerca i personal acadèmic de l'Institut de Llengua i Cultura Catalanes i del Departament de Filologia i Comunicació de la Universitat de Girona. La recerca ha estat realitzada en el marc del projecte FFI2008-04496 del Ministeri d'Educació i Ciència dirigit pel doctor Josep M. Nadal amb el títol *Las representaciones de la lengua catalana en la historia*.

D'altra banda, aquesta tesi doctoral ha tingut el suport d'una beca FI (Resolució IUE/2658/2007 de 30 de juliol, DOGC núm 4959 de 31.08.2007), concedida per la Generalitat de Catalunya per al període 2008-2010, gràcies a la qual he pogut gaudir d'una ajuda econòmica durant tres anys que m'ha facilitat els desplaçaments a Perpinyà i a altres fons documentals imprescindibles per desenvolupar la meva tasca d'investigació.

Per descomptat, també vull agrair la infinita paciència de la meva família, parella i amics durant tot el període d'investigació i d'elaboració d'aquesta tesi doctoral, ja que al llarg d'aquest període sempre han estat pendents de la meva feina i m'han animat en tot moment a seguir endavant amb aquesta tasca.

ÍNDIX

Agraïments	3
Resum/Abstract	7
Introducció	9
I. EL FONTS GRANDÓ DE LA BIBLIOTECA UNIVERSITÀRIA DE PERPINYÀ ...	17
1. La producció de Carles Grandó	23
1.1. Els testimonis d'una vocació literària	23
1.2. La documentació d'un notable treball intel·lectual	30
2. Inventari del Fons Grandó	45
2.1. Creació literària	45
2.1.1. <i>Lletres de cançons</i>	45
2.1.2. <i>Monòlegs</i>	51
2.1.3. <i>Obres teatrals</i>	52
2.1.4. <i>Poemes</i>	53
2.1.5. <i>Obres en francès</i>	66
2.2. Producció intel·lectual	69
2.2.1. <i>Retalls de premsa</i>	69
2.2.2. <i>Documents d'associacions</i>	109
2.2.3. <i>Correspondència</i>	116
2.2.4. <i>Conferències i discursos</i>	226
2.2.5. <i>Crítiques a les obres literàries de Carles Grandó</i>	236
2.2.6. <i>Crítiques literàries de Carles Grandó</i>	241
2.2.7. <i>Obres filològiques</i>	242
2.2.8. <i>Documentació sobre la polèmica ortogràfica</i>	245
II. EL SOTADIALECTE DE PERPINYÀ I DE LA PLANA DE ROSSELLÓ	249
1. Criteris d'edició	251
1.1. Descripció dels materials	252
1.2. L'establiment del text	256
1.3. L'establiment de la llengua	258

2. El text de l'obra.....	265
I. NOTES HISTÒRIQUES	265
II. NOTES FILOLÒGIQUES	285
III. NOTES LEXICOGRÀFIQUES	340
IV. NOTES FOLKLÒRIQUES	375
NOTES DE L'AUTOR	427
3. Estudi de l'obra.....	435
3.1. Aspectes formals.....	435
3.2. Model de llengua.....	448
3.3. Estudi de les fonts	455
III. DOCUMENTACIÓ COMPLEMENTÀRIA	473
1. Polèmica ortogràfica.....	479
2. Epistolari	497
3. Mostra de materials del Fons Grandó	503
IV. CONCLUSIONS	513
V. BIBLIOGRAFIA	521
VI. ANNEX FINAL.....	531

RESUM

Aquesta tesi és una aproximació a la particularitat rossellonesa a través de l'estudi de la producció i de la personalitat de Carles Grandó (1889 - 1975), gairebé desconegudes fora dels cercles acadèmics però que representen amb gran exactitud el tarannà de la cultura rossellonesa de principis del segle XX. Les dades de què disposem sobre aquest escriptor i activista cultural són molt escasses, i per això la primera part de la tesi s'ha centrat en la classificació i l'inventari de tots els materials i documents personals dipositats i conservats a la Biblioteca Universitària de Perpinyà. A partir d'aquest inventari, s'han exhumat documents rellevants per a la història recent de la llengua catalana al Rosselló i s'ha pogut, sobretot, recuperar una obra seva encara inèdita, que constitueix la part central d'aquest treball.

La tesi, doncs, s'estructura en tres parts principals: 1) la descripció i l'inventari del Fons Grandó de la Biblioteca Universitària de Perpinyà, 2) l'edició i estudi de l'obra lingüística de caràcter monogràfic titulada *El sotadialecte català de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*, i 3) l'edició de diversa documentació complementària localitzada entre la resta dels materials inventariats.

El treball realitzat obre expectatives i posa les bases per a noves investigacions que permetran, en el futur, aprofundir en el coneixement de l'obra literària i lingüística de Carles Grandó, i de la realitat cultural i lingüística de la Catalunya francesa.

ABSTRACT

This thesis is an approach to the particularity of Roussillon through the study of the production and the personality of Carles Grandó (1889 - 1975), almost unknown outside of academic circles but they represent very accurately the character of the culture of Roussillon early twentieth century. The information we have about this writer and cultural activist are very slim, so the first part of the thesis focuses on the classification and inventory of all materials and personal papers deposited and preserved in the University Library of Perpignan. From this inventory, were dug up documents relevant to the recent history of catalan language in the Roussillon and has been able, above all, his back still unpublished work, which forms the heart of this work.

The thesis, then, is divided into three main parts: 1) the description and inventory of the Fund Grandó of the Perpignan University Library, 2) the edition and study about the work entitled *El sotadialecte català de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*, and 3) the publication of diverse complementary documentation located between the remaining materials inventory.

The work carried out opens expectations and provides the basis for further research that will, in future, increase knowledge about Carles Grandó literary and linguistic oeuvre, and about the cultural and linguistic reality of french Catalonia.

Introducció

El present treball pretén ser una aproximació a la particularitat rossellonesa a través de la figura de Carles Grandó, gairebé desconeguda fora dels cercles acadèmics però que representa i personifica amb gran exactitud el tarannà de la cultura rossellonesa de principis del segle XX. Abans d'endinsar-nos en la producció d'aquest autor és imprescindible situar-ne els aspectes biogràfics més destacats. Tanmateix, cal dir que les dades biogràfiques i bibliogràfiques de què disposem sobre aquest escriptor són molt escasses.¹ Per aquest motiu, em vaig veure abocada a un treball previ de recopilació de materials i de documents personals o referits a ell. En el meu treball de recerca de doctorat ja vaig esbossar aquest camí, i ara en puc traçar les línies més generals, a manera d'introducció.

Sabem que Carles Grandó va néixer a Tuïr el 30 de març de l'any 1889 i morí a Perpinyà el 1975. Va passar la seva infantesa,

---

¹ L'única bibliografia localitzada sobre Carles Grandó és la següent:

Sant Joan i Barres. 71, Perpinyà: Grup Rossellonès d'Estudis Catalans, 1978. (Volum dedicat íntegrament a Carles Grandó).

Tocabens, Joan. «Carles Grandó: Il·lustració i defensa de les formes dialectals rosselloneses». *Conflent*, 164, març-abril 1990, p. 13-17.

Verdaguer, Pere. «Història d'una ruptura nord-catalana greu: la revista *Muntanyes Regalades*». *Revista de Catalunya*, 176, 2002, p. 112-130.

Exposició sobre Carles Grandó organitzada per la Biblioteca Universitària de Perpinyà amb diverses referències bibliogràfiques sobre l'autor i altres escriptors contemporanis (Josep Sebastià Pons, Jean Amade, Albert Bausil).

adolescència i joventut entre Ceret i Tuïr i molt aviat va començar a interessar-se pel món de les lletres, tant les franceses com les catalanes. Per aquest motiu, no ens hem d'estranyar que la seva primera producció *Fleurs de vie* (1912) fos escrita en francès ja que la majoria dels poetes rossellonesos de l'època escrivien en ambdues llengües.² Carles Grandó no fou una excepció i començà la seva carrera literària en llengua francesa, tot i que, molt aviat, va començar a utilitzar la llengua de la regió en gran part de la seva producció. Aquest canvi de llengua respon al seu afany de conservació de les formes dialectals amenaçades que constitueixen, com ho volia el mateix Fabra, un enriquiment de la llengua catalana.³ A partir d'aquest canvi de llengua, totes les seves obres literàries s'impregnaran de la necessitat de reproduir tradicions, expressions i fets quotidians de la societat de la seva regió i de la seva època.⁴

Aquest afany de recuperació i enaltiment de la llengua catalana el va impulsar a escriure i treballar en diversos àmbits. La seva activitat la podem dividir en tres grans blocs: com a escriptor i poeta, com a gramàtic i folklorista i com a activista cultural.⁵ El primer abraça totes les obres de creació literària, de les quals cal destacar les composicions de caràcter poètic i teatral; el segon

---

² La majoria d'autors que formaren part de la Renaixença rossellonesa utilitzaven ambdues llengües: la catalana per escriure gran part de la seva producció literària, i d'aquesta manera revitalitzar-la i potenciar-ne l'ús entre els seus lectors, i la francesa per arribar a tot el públic i donar a conèixer entre els cercles intel·lectuals la importància d'emprar la llengua regional per no deixar que es perdés.

³ Fabra, Pompeu. «L'obra de depuració del català». *El català literari*. Barcelona: Barcino, 1932, p. 85-115.

⁴ Mitjançant la reproducció del folklore i la tradició catalanes Carles Grandó, igual que el seu predecessor Albert Saisset, intentava acostar la literatura al poble per tal d'assegurar-ne la continuïtat. La vinculació de la llengua pròpia a la tradició i al folklore ja és una constant en els autors rossellonesos de l'època.

⁵ De fet, aquest aspecte ja va ser degudament estudiat i analitzat dins del meu treball de recerca: Vilarrasa, Clara. *Carles Grandó: una altra visió de la Catalunya francesa*. Treball de recerca dirigit per Francesc Feliu. Girona: UdG, 2008.

engloba tots els treballs de caràcter filològic i folklòric centrats en l'interès per descriure i analitzar el dialecte rossellonès, entre els quals mereix un reconeixement especial la seva obra inèdita *El sotadialecte català de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*, que editaré i analitzaré en el transcurs d'aquesta tesi; l'últim bloc fa referència a totes les activitats que l'autor va realitzar com a membre destacat de diverses associacions culturals com ara la Société d'Études Catalanes (posteriorment anomenada *Colla del Rosselló*), el Felibritge, l'Acadèmia de la Ginesta d'Or (dedicada a l'organització dels Jocs Florals al Rosselló), entre d'altres.

Un punt important de la biografia intel·lectual de Carles Grandó és la influència que va exercir Albert Saisset, també anomenat *Un Tal*, en la seva obra. Aquest autor va escriure nombroses obres literàries de caràcter costumista i alhora va publicar una gramàtica dialectal.⁶ D'aquestes obres Grandó en va extreure, en bona mesura, la seva visió sobre la llengua i la seva inclinació folklorista. Tot i així, Saisset va cometre "l'error" d'escriure la gramàtica i tota la seva producció literària utilitzant l'ortografia francesa, cosa que els autors rossellonesos posteriors li criticaran més endavant perquè va acostumar la gent del poble a pronunciar els mots «a la francesa». Aquesta qüestió la tindrà molt en compte Carles Grandó a l'hora de redactar la seva monografia dialectal titulada *El sotadialecte català de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*. Val la pena citar-ne, encara que sigui de passada, un breu fragment extret de les *Notes històriques* (p. 282), on l'autor exposa la seva visió sobre l'obra d'Albert Saisset:

---

⁶ Saisset, Albert. *Grammaire catalane suivie d'un petit traité de versification catalane*. Perpinyà: Imprimerie de Ch. Latrobe, 1894. Sobre Saisset vegeu també els articles: Tocabens, Joan. «Carles Grandó: Il·lustració i defensa de les formes dialectals rosselloneses». *Conflent*, 164, març-abril 1990, p. 13-17 i Creixell, Lluís. «Per una consciència lingüística rossellonesa». *Sant Joan i Barres*, 39, 1969, p. 5-23.

[...] les nombreuses *Catalanades* d'en Saisset, són obres mereixedores, les dues primeres de caràcter sentimental, les altres de caient còmic i popular, d'una originalitat, d'una ironia, d'una varietat de tons extraordinària. Los monòlegs, cançons i faules d'en Saisset haguessen molt contribuït al renaixement rossellonès si l'autor no hagués empleat per escriure-les una ortografia personal, fonèticament afrancesada, que desgraciadament va acostumar el poble a pronunciar a la francesa. Aqueix autor admirable i admirat va anar enfortint involontàriament la creença que hi havia dues llengües catalanes, la d'Espanya i la nostra, conjectura que costa molt, als autors actuals, de fer desaparèixer, mes que anirem destruint cada dia un poc.

Albert Saisset va ser, certament, un dels inspiradors de l'obra literària de Grandó i de molts altres autors de l'època, però aquests van saber reconduir l'opció ortogràfica que havia pres el seu predecessor, que els hagués allunyat irremissiblement de la unitat lingüística. Van decidir corregir-lo mitjançant la utilització i la defensa d'una gramàtica i d'una ortografia "purament catalanes". Carles Grandó va ser justament un dels defensors de les *Normes ortogràfiques* promulgades per l'Institut d'Estudis Catalans (IEC). Aquesta defensa li va comportar alguns enfrontaments dialèctics amb altres autors, contraris a la normativització de la llengua que promovien els catalans espanyols des de Barcelona, encapçalats per Juli Delpont.⁷ Com a testimoni d'aquesta polèmica, contaminada ràpidament pels recels i les parcialitats lligats al desenvolupament de la gran guerra europea, he trobat alguns documents molt interessants dins del Fons Grandó de la Biblioteca Universitària de Perpinyà, que he transcrit en el tercer apartat

---

⁷ L'any 1915 dins la Société d'Études Catalanes es va produir una escissió entre els partidaris de la nova ortografia científica encapçalats per Louis Pastre i els partidaris de l'ortografia literària tradicional encapçalats per Juli Delpont. Aquest últim grup va decidir fundar la revista *Montanyes Regalades* com a plataforma d'expressió de tot aquest sector contrari a les *Normes ortogràfiques* de l'IEC.

d'aquesta tesi, juntament amb altra documentació complementària.⁸

Fruit d'aquest posicionament i del seu interès per la llengua, Carles Grandó havia escrit en aquells anys un treball que algunes fonts esmenten amb el títol d'*El català al Rosselló*, que va ser presentat l'any 1917 a l'Institut d'Estudis Catalans i premiat per la Secció Filològica amb la remarcable quantitat de 300 pessetes. Aquest text sembla haver desaparegut, ja que en el fons documental de la Biblioteca Universitària de Perpinyà no n'hi ha cap rastre i l'IEC no en té cap constància. Durant el meu treball de camp al Fons Grandó de la Biblioteca Universitària de Perpinyà tenia l'esperança de trobar aquesta obra manuscrita, però només hi vaig trobar diverses referències en revistes de l'època i una carta de Pompeu Fabra a Carles Grandó on li explica la convocatòria del premi que havia d'aconseguir finalment.⁹ Llavors vaig intentar saber si hi havia alguna constància d'aquesta obra a l'Institut d'Estudis Catalans, però malauradament em van dir que no els consta que aquest treball fos premiat ni els consta la seva existència en el fons documental que actualment tenen catalogat. Des del meu punt de vista, aquest treball presentat a l'IEC era un estudi dialectal que l'autor degué anar corregint i retocant durant els anys posteriors i que va acabar formant el gruix més important de l'obra *El sotadialecte català de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*.¹⁰ La versió més evolucionada d'aquell treball seria, per tant, aquesta obra que ha restat mecanoscrita durant tots aquests anys en els arxius del Fons Grandó de la Biblioteca Universitària

---

⁸ Els materials referits a la polèmica ortogràfica rossellonesa constitueixen el primer subapartat de la tercera part d'aquesta tesi (p. 479-495).

⁹ Aquesta carta és transcrita, juntament amb altres mostres rellevants del seu epistolari conservat, en l'apartat de Documentació complementària (p. 497).

¹⁰ Potser el títol original era ja aquest mateix. Sembla suggerir-ho la referència que hi fa Juli Delpont, en una de les seves cartes polèmiques d'aquells anys, així com l'al·lusió a Carles Grandó com a «sous-philologue» (vg. III, 1.12). La quantia del premi la sabem també per les invectives de Delpont.

de Perpinyà.¹¹ Es tracta, en definitiva, d'una gramàtica catalana dels parlars rossellonesos, amb notes d'història de la llengua i de textos dialectals, que passaré a analitzar amb més profunditat en el segon apartat d'aquesta tesi doctoral.

La producció de Carles Grandó, doncs, fou molt extensa i abraçà diverses branques del saber. Tot i així, no se n'ha fet mai una classificació exhaustiva que permeti analitzar la trajectòria d'aquest autor, testimoni essencial de la seva època, que fa palesa la intensa activitat cultural i intel·lectual del Rosselló durant la primera meitat del segle XX. Com a membre de l'anomenada *segona Renaixença rossellonesa*, Carles Grandó ens ha deixat un gran llegat que mereix ser divulgat i estudiat per tal de conèixer de primera mà el pensament intel·lectual i literari nord-català de l'època. Aquest és l'objectiu principal d'aquesta tesi.

Tots els materials i documents amb els quals havia treballat Carles Grandó van ser cedits, després d'algunes peripècies, a la Biblioteca Universitària de Perpinyà i posteriorment foren agrupats dins de l'anomenat Fons Grandó, que ha romàs sense classificar durant anys.¹² La realització d'un inventari exhaustiu de tots aquests materials s'ha fet imprescindible a l'hora de plantejar el meu treball. Em calia conèixer la totalitat d'aquest fons, sobretot, per poder assumir amb garanties l'edició i estudi de l'obra inèdita de què ja he parlat, que constituïa de fet el meu objectiu inicial i el pretext amb què vaig acostar-me al seu autor. El buidatge de tots

---

¹¹ De fet, la major part de l'obra està mecanoscrita tot i que els afegits a mà i els últims apartats de l'obra són manuscrits i sembla que van ser adjuntats posteriorment.

¹² Tot aquest material va ser donat pel mateix Grandó al seu deixeble Renat Llech Walter que va decidir cedir tots els documents, excepte el material del lèxic rossellonès, a la Biblioteca Universitària de Perpinyà, dirigida llavors pel senyor Fernan Gérard Belledent. Llech Walter es va reservar el material lèxic per dirigir-ne un projecte d'edició i de publicació, amb la intenció que els futurs estudiants de català en poguessin fer ús. La donació va ser tramitada i organitzada pel professors Bernadach i Costa.

aquests materials podia aportar-me, com així ha estat en efecte, referències, fonts i, en definitiva, el context en què es va dur a terme el treball de Carles Grandó. Vaig comprendre que hauria de procedir sens dubte a la seva classificació per tal de poder arribar a entendre i conèixer amb més detall tot allò que envolta la producció d'*El sotadialecte català de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*. La classificació del fons, d'altra banda, m'oferia la possibilitat d'exhumar cartes i d'altres documents ben rellevants per a qui, d'ara endavant, vulgui acostar-se a la figura, prou destacable, de Grandó.

El treball sobre el Fons Grandó de la Biblioteca Universitària de Perpinyà centrarà, doncs, la primera part de la meva tesi doctoral, que inclou un inventari exhaustiu dels materials dipositats. La segona part de la tesi conté l'edició i l'estudi d'*El sotadialecte català de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*, l'obra inèdita més important del nostre autor. En la tercera part de la tesi hi reproduïxo diversos documents inèdits extrets del Fons Grandó que considero indispensables per contextualitzar l'obra i el treball d'aquest escriptor i activista nord-català. Les limitacions temporals que he hagut d'imposar al meu treball de tesi no m'han permès de treballar més a fons aquests materials, però el meu objectiu, en aquest cas, era tan sols posar-los a disposició dels estudiosos. Tanquen la tesi, després de les conclusions corresponents, un recull de la bibliografia consultada durant l'elaboració de la tesi, i un annex fotogràfic amb imatges dels materials inventariats –i, en alguns casos, transcrits– del Fons Grandó.

**I. EL FONS GRANDÓ DE LA BIBLIOTECA
UNIVERSITÀRIA DE PERPINYÀ**

Aquest extens fons està format per diversos documents i materials aplegats en tres grans grups: caixes documentals, publicacions periòdiques col·leccionades i biblioteca personal.

El primer grup està format per trenta-una caixes on hi podem trobar tot tipus de papers: retalls d'articles publicats de Carles Grandó i d'altres autors de l'època, fulls mecanoscrits d'algunes conferències, discursos i poemes, crítiques literàries emeses sobre l'obra de Grandó, etc. Tots aquests documents, que han romàs sense classificar durant dècades, centraran l'interès del primer apartat d'aquesta tesi doctoral, ja que donen una exhaustiva visió de la vida intel·lectual i cultural rossellonesa de principis del segle XX i del context en què va desenvolupar-se l'obra inèdita que estudiaré posteriorment. Per tal de poder analitzar d'una manera més acurada tot aquest material tan divers, vaig considerar que era imprescindible fer un inventari detallat de tots els documents i, un cop fet, procedir a la seva classificació seguint determinats criteris que explicaré més endavant.

El segon grup de materials és el fons de publicacions periòdiques, on hi podem trobar diverses revistes i diaris de l'època entre les quals destaquen *Revue Catalane*, *Montanyes Regalades*, *La Tramontane*, entre d'altres. Aquestes publicacions tenen força interès pel que tenen de reflex de la vida intel·lectual i cultural del moment, tot i així, em limitaré a donar una llista de totes aquestes publicacions periòdiques, que l'autor va anar recollint i recopilant al llarg de la seva vida, ja que l'objectiu d'aquest treball se centra

en la producció intel·lectual i literària de l'autor i no en aquestes publicacions.

Així doncs, la llista de revistes col·leccionades per Grandó i ordenades per ordre cronològic del primer exemplar que figura en el Fons és la següent:

- *Revue Catalane*: exemplars del 1907 al 1921 per duplicat.
- *La Veu del Canigó*: exemplars dels anys 1910, 1912, 1913 i 1914.
- *Bulletin de la Fédération Groupes Amicaux Perpignan*: exemplars del 1910 al 1911.
- *Rialles*: exemplars del 1911 i del 1912.
- *Gazette Catalane*: exemplars del 1912 al 1914.
- *Revue Artistique*: exemplars del 1912 al 1914.
- *Montanyes Regalades*: exemplars del 1915 al 1922 i alguns exemplars de l'any 1923.
- *La Tramontane*: exemplars del 1917 al 1924, del 1929 al 1931, del 1934 al 1948, del 1949 al 1963, del 1959 al 1961, del 1964 al 1971.
- *Almanac de la Poesia*: exemplars del 1920 al 1933.
- *Almanach Català Rossellonès*: exemplars del 1921 al 1939 i del 1950 al 1952.
- *Almanach Occitan*: exemplars del 1927 al 1928.
- *La Revue de Catalogne*: números 1 i 5 de 1929.
- *Vallespir*: número 4 del 1930 i número 3 del 1932.
- *Lo Gai Saber*: exemplars del 1930 al 1966.
- *Oc*: números 1 i 3 de 1931 i números 6 i 7 de 1932.
- *Art et Action*: número 1 de 1932 i número 23 de 1944.
- *Vida Nova*: alguns exemplars dels anys 1960, 1963, 1969, 1974, 1976, 1977 i 1978.
- *Círculo Catalan*: alguns exemplars del 1960 al 1968.

- *Revista Catalana*: número 1 de 1969 i número 48 de 1980.
- *Sant Joan i Barres*: alguns exemplars del 1961 al 1970 excepte els dels anys 1964 i 1965.
- *Société des Auteurs Compositeurs Editeurs de Musique*: números del 110 al 117 (falten els números 111, 113 i 114).
- *Lou Felibrige*: del número 100 al número 158 de l'any 1973 (falten els números 102, 104, 149, 150, 151 i 157).

El darrer grup constitueix la biblioteca personal de l'escriptor, on podem trobar diverses obres literàries publicades, entre les quals destaquen nombroses novel·les, llibres de poesia, i també obres de caràcter filològic que reflecteixen l'extens ideari intel·lectual de l'autor rossellonès. Aquest darrer grup ja ha estat inventariat i classificat i és consultable en el Fons Grandó de la Biblioteca de Perpinyà i, per tant, no formarà part del meu inventari. La classificació m'ha estat ben útil a l'hora de documentar les fonts en l'edició d'*El sotadialecte català de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*.¹³

Com ja he dit anteriorment, el bloc més interessant i més desconegut, a l'entorn del qual estructuraré aquest apartat de la tesi, són les caixes que apleguen tot el material amb què treballava Carles Grandó. Defujo ara, la classificació dels altres dos grups que conformen el Fons Grandó (fons de revistes i biblioteca personal), ja que són molt extensos i sobrepassen l'objectiu marcat, que és l'anàlisi i estudi de la producció de l'autor. Tots els documents recollits dins les caixes, doncs, han estat inventariats, degudament analitzats i també n'he fet una breu descripció de cadascun d'ells. Aquest treball es presenta en aquest apartat i en el següent d'aquesta tesi.

---

¹³ La classificació de la biblioteca personal de l'autor va ser realitzada pel personal de la Biblioteca Universitària de Perpinyà durant els anys posteriors a la donació.

He fet una estructuració temàtica i ordenada dels materials, que era inexistent, i els he dividit en dos grans blocs. El primer grup fa referència als documents relatius a la creació literària de l'autor i el segon grup se centra en tot el material relacionat amb la seva producció intel·lectual. Els criteris que han regit aquesta classificació responen, com ja es veu, a una divisió purament conceptual per tal de destriar els materials de caràcter literari dels que fan referència al pensament intel·lectual i lingüístic de l'autor, encara que en la realitat de l'arxiu, aquests materials apareixen barrejats i sense classificar. Dins dels dos grans blocs, hi he establert una classificació formal i he fotografiat alguns materials que m'han semblat rellevants per a futurs estudis. Aquesta classificació, doncs, ens permetrà obtenir una visió panoràmica i ens ajudarà a aprofundir en l'estudi de segona Renaixença rossellonesa i, alhora, analitzar de primera mà la tasca iniciada per un grup d'intel·lectuals rossellonesos que lluitaven, ben entrat el segle XX, per a la recuperació i la millora de la llengua i cultura catalanes en la Catalunya del Nord.

1. La producció de Carles Grandó

1.1. Els testimonis d'una vocació literària

En aquest primer apartat, referent a la vocació literària de l'autor, hi recullo les lletres de cançons, els monòlegs, les obres teatrals, els poemes i les obres en francès que Carles Grandó va escriure i publicar al llarg de la seva vida.

Lletres de cançons

Les lletres de cançons formen un gruix important dins aquest apartat ja que l'autor en va escriure moltes que, posteriorment, musicava el seu gran amic Enric Morera. Grandó, d'altra banda, també traduïa algunes cançons franceses que li semblaven interessants i alhora escrivia lletres de cançons per a algunes de les seves obres teatrals com *L'àvia*, i havia arribat a escriure alguna cançó per a l'Orfeó Canigó, amb els membres del qual tenia una molt bona relació professional.¹⁴ Per tant, Carles Grandó no va limitar-se a escriure obres de caràcter literari sinó que també va dedicar-se plenament a la creació musical, i destaquen les lletres de cançons dedicades a Un Tal (Albert Saisset) i altres com *El cant dels pastors*, *Carnavalada*, *El cucut*, entre les més cèlebres. Tot seguit reproduïxo una d'aquestes cançons.

---

¹⁴ Com a testimoni d'aquesta bona relació entre l'autor i l'Orfeó Canigó, el Fons Grandó té recollides moltes partitures de cançons que Carles Grandó escrivia per a l'Orfeó i també alguns programes d'espectacles d'aquesta mateixa associació a les quals assistia l'autor.

Pels amics de l'Orfeó Canigó¹⁵

El cucut

El cucut és un aucell
que n'hi ha pas cap de tan bel
com n'és el cucut quan canta!

El meu cucut,	}	Bis
el teu cucut,		
el cucut dels altres!		
Cucut!		
L'haveu pas conegut	}	Bis
el cant del cucut?		

El cucut és blanc i gris,
hi ha pas refilet més llis
que el crit del cucut quan canta.
El meu cucut...

Hi ha avall, al fons del prat
un aibre florit, granat,
que el cucut, baixet, hi canta:
El meu cucut...

Ai fills, si tots els cucuts
volien una sed d'aigua
més d'un riu seria eixut!
El meu cucut...

Déu nos en guard' que els cucuts
portessin tots una esquella!
del xerbellí forem muts.
El meu cucut...

Lletra de Canteloube / Música de Delfau
Adaptació catalana de Carles Grandó

---

¹⁵ En la transcripció dels exemples que segueixen he utilitzat els mateixos criteris que en l'edició de l'obra que centra la segona part d'aquesta tesi. Vegeu-ne el detall en l'apartat corresponent.

Monòlegs

Pel que fa als monòlegs, cal esmentar que la majoria són un clar testimoni de la vida quotidiana de l'època, impregnat del costumisme i d'un bon punt folklòric, que tant agradava a Carles Grandó. Alguns dels títols més destacats són *Les estisores*, *La reforma dels reformats*, *L'anell*, *Les sangsugues* entre d'altres, la majoria dels quals, van ser publicats en diverses, revistes i diaris de l'època. A tall d'exemple reporto a continuació un fragment del monòleg titulat *L'anell*, on podem observar el caràcter costumista que és característic d'aquestes obres de Carles Grandó.

L'anell (monòleg)

En Ponet de les harengades,
que és fill del campaner de Bao,
me va contar ahir, entre dues tornades,
calcom a se tibar de riure quan hom l'ou:
-En Josepó del mas se casava amb la Cofa...
Quan l'hora va venir d'anà a missa, tots dos
mudats su'l trentre-un, florits, sense una rufa,
tibats com pals, contents a ne poguer pas pus,
van entrar dins l'iglésia. El capellà esperava
su'l davant de l'altar, amb aqueix anar grave
que, en lloc de·ls escalfar, els nuvis dóna fred.[...]

Obres teatrals

Un altre grup de textos que formen part d'aquest apartat són les obres teatrals que van donar fama i reconeixement a Carles Grandó en els cenacles catalanistes de la vida cultural rossellonesa i que, com moltes de les seves obres, estan impregnades de folklorisme i quotidianitat. Les més destacades són *Aqueixa maynada!* estrenada el 12 d'abril del 1913 al Teatre Municipal de Perpinyà i *L'àvia* estrenada el 16 de juny de 1938 al

mateix Teatre Municipal de Perpinyà i que van ser representades en nombroses ocasions a Perpinyà i diversos pobles del Rosselló. Les obres teatrals responen a l'afany de l'autor de fer arribar la llengua i la cultura catalanes a tot el públic, ja en situació de franca reculada a partir de la Primera Guerra Mundial. Per això aquest gènere va ser el que va donar a l'autor la major popularitat i el va donar a conèixer dins dels cercles menys erudits de l'època. Carles Grandó va voler cultivar diversos gèneres literaris però alhora també va saber jugar amb aquests per poder arribar a totes les esferes de la societat. Per una banda, va cultivar abundantment la poesia amb què va captivar els intel·lectuals de l'època, com veurem en l'apartat següent i, per una altra banda, va saber escriure obres de menys categoria per poder arribar a la gent del poble.¹⁶

Poemes

En aquest altre grup de l'apartat referit a la creació literària de Carles Grandó, hi aplego les nombroses composicions poètiques, que guarda el Fons de la Biblioteca Universitària de Perpinyà. El gènere líric va ser un dels gèneres literaris que més va cultivar l'autor rossellonès: podem comptar-hi més de cent composicions. Tanmateix, cal esmentar que entre els materials d'aquesta part del Fons Grandó hi podem trobar, a banda dels poemes del mateix autor, diverses poesies d'altres autors que, o bé eren presentades al concurs dels Jocs Florals i quedaven en poder del *mantenidor*, o bé eren recollides per Carles Grandó per ser publicades en alguna

---

¹⁶ Aquesta dualitat entre l'alta literatura i la literatura popular és típica de Carles Grandó ja que mitjançant les seves obres intentava arribar a tots els públics, tant als més erudits que gaudien de l'alta poesia de *Jocs de miralls* com a la gent del poble que es veia reflectida dins alguna de les seves obres teatrals com *Aqueixa mainada!*.

de les revistes o diaris de l'època.¹⁷ Per això hi podem descobrir composicions repetides, algunes mecanografiades, d'altres manuscrites i, fins i tot, alguns retalls de diari o revista on apareix publicat algun d'aquests poemes. Un aspecte important que cal destacar és que Carles Grandó va publicar molts reculls de poemes al llarg de la seva carrera com a escriptor, entre els quals destaquen *Fleurs de vie*, *Jocs de miralls*, *Fariboles*, *Gatimells*, etc.¹⁸ Aquestes obres, que inclouen moltes de les composicions aquí inventariades, van aconseguir el reconeixement de la crítica i del públic i van donar a conèixer la faceta més literària del nostre autor rossellonès. Alguns dels poemes, d'altra banda, fan referència al context històric en què es van produir. A continuació reproduïxo el poema titulat *Quatorze d'abril* en què es pot observar el fort lligam que l'autor tenia amb el Principat, on s'acabava de proclamar la República, fet que va provocar la joia i alegria de nombrosos catalanistes rossellonesos.

Quatorze d'abril

La nova es propagà com una canonada:
La República! Amics, no la veieu dreçada
a tot arreu, al moll, als portals, als palaus?
Al poble s'han lliurat avui totes les claus
i entusiaste les fa tindre dins sa mà ruda.
Als barris, massa estrets, els visques fan boluda.
Llarg de la Rambla passa aclamat Macià:
son rostre, que l'exili atònic no esblaimà,
sembla pàlid avui, tant la vermelló alfama
la multitud enfibrosida que l'aclama.

---

¹⁷ No hem d'oblidar que Carles Grandó fou secretari general de la revista *Revue Catalane* i alhora va col·laborar en nombroses publicacions de l'època com *L'Éveil Catalan*, *La Dépêche du Midi*, *Sant Joan i Barres*, entre d'altres.

¹⁸ Carles Grandó va cultivar la poesia des de ben jove, la seva primera publicació *Fleurs de vie* va ser publicada l'any 1912 i a partir d'aquí va anar publicant diversos llibres de poesia. El gènere poètic va ser el més cultivat per l'autor juntament amb el gènere teatral.

Ai, Quatorze d'abril! de quin goig delirant
vas sorprendre el país, en silenci comptant
els minuts d'esperança al rellotge de l'ànima.
Visca Catalunya lliure! Remor íntima
recollida amb tendresa al fons de cada pit
i esclatant ara, al cel de glòria, en un sol crit
ample i majestuós i alat com la Victòria
que s'encela damunt els pòrtics de l'Història.
Visca la Catalunya lliure! L'ideal
vibrava a cada llavi en himne triomfal.

Ai, Quatorze d'abril! quina flama serena
vas encendre en tot cor quan, rompent la cadena
on patia el seu ritme àvid d'humanitat,
son batec franc li vas tornà amb la llibertat.
De banderes arreu la plaça era claferta.
Per la ciutat, altar major, en noble oferta
l'emoció palpitava al mateix lliure cel;
la fe s'agenollava entre el riure i l'anhel
i les mirades fins pecaven d'alegria
davant la santedat imponent d'aqueix dia
on cada u combregava amb dolça germanor
sota els plecs d'or viats dels pals de la dolor;
i en l'anònim abraç que al pròxim el lligava,
ja un plebicist d'amor i de pau s'ordenava.

Obres en francès

En darrer lloc, reuneixo la producció literària de Grandó escrita originalment en francès. En aquest sentit, cal observar que les úniques produccions que Carles Grandó escrivia en llengua francesa eren poemes, articles i algunes conferències.¹⁹ Tot i així, hi trobem alguna de les seves obres més conegudes com *L'àvia* o

---

¹⁹ Com he dit anteriorment, la seva primera publicació poètica *Fleurs de vie* va ser escrita en francès i, com aquesta, nombrosos articles i conferències eren escrits originalment en francès depenent del públic al qual anava dirigits, és a dir, depenent del diari o la publicació a la qual anava dirigida, Carles Grandó utilitzava una llengua o l'altra.

Chants du terroir, originàriament escrites en català i que posteriorment ell mateix va traduir al francès.²⁰ Aquest fet posa de manifest la inexistència d'un conflicte lingüístic explícit entre el català i el francès, com podem observar en moltes de les publicacions de l'època que eren totalment bilingües, i la naturalesa diglòssica dels plantejaments culturals rossellonesos de l'època. Com ja s'ha dit en nombroses ocasions, aquest és un tret diferencial de la cultura catalana al Rosselló on l'expressió de la catalanitat no ha implicat, en l'època contemporània, el rebuig de la pàtria francesa; més aviat tot al contrari, l'anomenada *llengua regional* enalteix i complementa la llengua del país. En canvi, al Principat el catalanisme contemporani ha formalitzat la cultura catalana en contraposició a la castellana, identificada com a símbol de l'Estat espanyol del qual calia distanciar-se per tal de protegir i potenciar la llengua i cultura catalanes.²¹ A continuació reproduïxo, a mode d'exemple, una de les seves composicions poètiques escrites originàriament en francès:

Salle de bal!

L'orchestre à grand fracas nous invite à la danse
Et les couples joyeux, bras dessus, bras dessous,
Ondulent à l'envi, mais d'un pas sans cadence;
L'un rêve, l'autre rit, l'autre fait les yeux doux!

Ici, c'est un paysan, qui conduit une blonde,
Fier dans son sarrau bleu qu'il étrenne; là-bas,
Un monsieur cravaté, ganté, mène la ronde;
Riche ou pauvre, en ce lieu, chacun prend ses ébats!

---

²⁰ El fet de traduir alguna de les seves obres en francès respon a la necessitat d'arribar a tots els públics, és a dir, ambdues obres (*L'àvia* i *Chants du terroir*) parlen de la realitat quotidiana del Rosselló i, per tal de reivindicar la conservació de les tradicions regionals i expandir el seu missatge, gosava fer-ho també en la llengua general del país, el francès.

²¹ Aquest tret diferencial del Rosselló respecte del Principat, pel que fa a la seva expressió del catalanisme, és molt interessant i pot sobtar des de la perspectiva dels catalans del Principat.

Dans la salle, autour d'eux, la foule qui se presse,
Les parents, les amis, suivent, l'air anxieux,
Des frivoles danseurs l'essaim voluptueux!

Assises sur un banc, tout au fond de la pièce,
Trois vieilles, l'air lassé, pensent aux jours heureux
Où dans leurs corps vibrait une ardente jeunesse!

1.2. La documentació d'un notable treball intel·lectual

El segon apartat de la classificació que he fet del Fons Grandó de la Biblioteca Universitària de Perpinyà, més extens i interessant de cara a l'anàlisi del pensament intel·lectual de l'autor, està dedicat a la producció intel·lectual de Carles Grandó. En aquest grup hi trobem articles de diari, documents relacionats amb les associacions, cartes, conferències i discursos, crítiques literàries i també obres de caràcter filològic.

Retalls de premsa

Els retalls de premsa recollits dins el Fons Grandó giren al voltant de les diverses activitats culturals en què participava l'autor rossellonès. La majoria fan referència a la tasca de la Société d'Études Catalanes; d'altres són articles de diversos autors contemporanis que Carles Grandó recollia perquè li semblaven interessants; també hi ha escrits que es refereixen a la feina del consistori dels Jocs Florals; altres retalls ens parlen sobre algunes de les figures literàries de l'època i, finalment, el grup més nombrós són les notes i apunts que analitzen i comenten la vida literària i cultural del Rosselló de principis del segle XX. Alguns dels articles més destacats com *La femme dans les lettres roussillonnaises* fan esment a algunes conferències que Carles Grandó va fer dins el cercle d'estudis de l'Association

Polytechnique de Perpinyà i que van tenir una gran acollida entre el públic rossellonès, més endavant en reproduceix un fragment representatiu, on s'explica i es resumeix el tema i l'objectiu d'aquesta conferència. Altres articles importants que cal destacar són *Essor littéraire catalan du Roussillon: Troubadors et précurseurs*, *Flambées de poésie catalane en Roussillon (1200 à 1900)*, *La frontière linguistique du catalan*, *La poésie catalane* i *Mirada su'l moviment literari a Rosselló*. El fet que la majoria hagin estat escrits en francès respon a la naturalesa dels mitjans de comunicació en què es van publicar, així com a la necessitat d'enaltir i fer conèixer la llengua i cultura catalanes a la societat francesa local. Cal recordar que ens trobem en una època en què alguns volien potenciar les llengües regionals com a expressió genuïna de la quotidianitat i la particularitat dels diversos pobles i cultures que conformaven i enriquien, amb la seva diversitat, la "pàtria francesa". Tot seguit reproduceix un fragment de l'article del 16 de març de 1953 que *L'Indépendent* dedicava a la conferència que Carles Grandó pronuncià a l'Association Polytechnique:

La femme dans les lettres roussillonnaises par Charles Grandó

[...] Grandó a fait une place privilégiée aux femmes de lettres qui utilisent la langue de nos pères et la cultivent pour le plus grand bien de sa renaissance. Il exhorte les jeunes à cultiver la langue catalane en conformité de la loi Deixonne, harmonieusement, sans tomber dans la vulgarité. Il constate avec joie que, chez la femme française ou catalane, les manifestations de l'esprit l'emportent sur les matérialités ou le snobisme décadent.

«Les lettres catalanes, conclut-il, apportent à la France de belles lueurs, celles de l'âtre familial. Elles sont une grenade mûre qui nous offre ses rubis. Savourons-les.» [...]

François Francis

Documents d'associacions

Els documents relacionats amb les associacions són un conjunt de materials referents a les diverses agrupacions culturals de les quals era membre Carles Grandó. Ja des de molt jove l'autor va formar part de diverses associacions com la Société Agricole, Scientifique et Littéraire des Pyrénées Orientales o l'Association Polytechnique, a través de les quals va començar a introduir-se en la vida intel·lectual i cultural rossellonesa. Més tard, va passar a ser un dels membres més destacats de la Société d'Études Catalanes, associació cultural impulsora de la recuperació i enaltiment de la llengua i cultura catalanes, que tenia com a plataforma de difusió la revista anomenada *Revue Catalane*, de la qual l'autor va ser secretari general. Aquesta agrupació, com ja he dit anteriorment, va canviar de nom i es va passar a anomenar *Colla del Rosselló*, però va continuar amb la mateixa tasca iniciada per la seva precursora, Carles Grandó en va ser el president a partir de l'any 1939.²² A més de formar part d'una manera activa de la vida cultural del Rosselló, també va ser membre fundador de l'Acadèmia de la Ginesta d'Or, encarregada de l'organització i realització dels Jocs Florals al Rosselló; posteriorment, en fou el secretari perpetu. També estava en contacte directe amb la cultura provençal, ja que era majoral del Felibritge i síndic de l'anomenada *Mantinença del Rosselló i de Catalunya* a partir de l'any 1930 i, com a tal, va assistir a nombroses festes de la Santa Estela. També va formar part d'altres agrupacions com ara l'Orfeó Canigó, encarregat d'interpretar alguna de les cançons que s'inclouïen en la representació de l'obra teatral *L'àvia*, amb el qual l'autor va col·laborar estretament en la creació de diverses lletres de cançons de caràcter folklòric. Les seves dots com a gran organitzador li van obrir les portes per passar a ser secretari de l'associació de premsa

---

²² Per saber més sobre la Colla del Rosselló, vegeu els documents sobre les associacions que han estat adjuntats dins el CD.

literària rossellonesa, així com arribar a ser secretari adjunt del municipi de Perpinyà a partir de l'any 1943.²³ Tots els documents que es recullen en aquesta secció del Fons Grandó són estatuts de les diverses associacions, materials per a l'organització de diversos esdeveniments culturals, relació de membres de les diverses agrupacions, discursos, memòries i llistes de premiats en el concurs dels Jocs Florals, entre d'altres. De la consideració d'aquests materials, en podem deduir fàcilment que Carles Grandó fou un membre ben actiu en les diverses associacions culturals que he esmentat i, com a tal, va ser un element fonamental de la segona Renaixença rossellonesa.

Correspondència

Les cartes que hi ha recollides en aquest apartat del fons són de temàtica molt variada i la majoria d'elles responen a l'organització de diferents actes i celebracions de les diverses associacions culturals de les quals formava part Carles Grandó. El gruix més important d'aquesta correspondència el conformen les cartes enviades a Carles Grandó com a membre destacat dels cercles intel·lectuals rossellonesos de l'època; tot i que, dins les caixes documentals, també vaig poder trobar-hi algunes cartes escrites pel mateix autor que han restat entre aquests materials, ja sigui perquè les va escriure a màquina amb paper carbó i, per tant, en guardava la còpia, o ja sigui perquè es tractava d'esborranys previs de cartes enviades posteriorment. De totes maneres, la quantitat de cartes enviades pel mateix Grandó és molt minsa en comparació amb el gruix de cartes rebudes per l'autor; per aquest motiu vaig considerar que no era necessari fer una subdivisió del material i presento de manera conjunta tant les cartes rebudes com les enviades. Tota aquesta correspondència ha estat agrupada

---

²³ Per a més informació sobre les qüestions biogràfiques entorn a la figura de Carles Grandó vegeu el meu treball de recerca titulat *Carles Grandó: una altra visió de la Catalunya francesa*.

pel personal de la Biblioteca Universitària de Perpinyà en diverses caixes segons les dates: Classée 1913-1939, Classée 1940-1954, Classé 1955-1968; segons algunes personalitats amb les quals mantenia una correspondència constant: Jean Amade, Henry Noel, Michel Maurette, Edmond Brazès i Josep Sebastià Pons i segons algunes de les associacions a les que anaven dirigides: Lou Felibrige. Si ens fixem en la temàtica de les cartes, en realitat n'hi ha molt poques que tinguin un especial interès de cara a l'estudi i anàlisi de la vida intel·lectual i cultural rossellonesa, ja que la majoria d'elles són confirmacions d'amistat, d'assistència o d'absència a determinades festes i esdeveniments culturals, l'organització dels Jocs Florals o de la festa de la Santa Estela o bé cartes d'escriptors de l'època agraint el premi rebut en determinats concursos. Per aquest motiu, només he fet una breu explicació d'aquelles que m'han semblat més interessants pel seu valor intrínsec, deixant de banda totes aquelles que constitueixen una simple anècdota, l'explicació de les quals hagués allargat innecessàriament l'inventari de les cartes, ja de per si prou extens. Per tant, la correspondència agrupada en aquestes caixes respon a les relacions personals i professionals de Carles Grandó i el seu principal interès és el testimoni que ofereixen, també, de la intensa activitat intel·lectual i cultural de l'autor com a membre destacat de la segona Renaixença rossellonesa. He reproduït a la tercera part d'aquesta tesi algunes cartes que m'han semblat interessants. A tall d'exemple, reproduïxo aquí una carta de la Generalitat de Catalunya, amb seu a París, on consta l'enviament de diversos materials per a l'estudi de la llengua catalana, fet que corrobora la intensa relació que mantenia Carles Grandó amb les institucions del Principat, fins i tot en el moment de la desfeta, després de la Guerra Civil espanyola. Alhora ens fa adonar d'una veritable devoció de l'autor envers la llengua i cultura catalanes.

Generalitat de Catalunya
Secretaria General de la Presidència

Sr. Carles Grandó
Perpinyà

Distingit senyor,

En resposta a la vostra atenta lletra del dia 24 de maig, em plau comunicar-vos que vaig donar immediatament les ordres oportunes al nostre Servei de Cultura per a que us fos enviat el material d'ensenyament que us interessa. Espero que a hores d'ara ja deu ésser en el vostre poder.

No ignorem quina és la vostra devoció per la cultura catalana, i podeu creure que els nostres compatriotes aprecien els vostres sentiments en la justa mesura dels seus mereixements.

He saludat, en nom vostre, el Molt Honorable President de la Generalitat, el qual m'encarrega que correspongui, ben afectuosament.

Us saluda amb afecte el vostre amic,

Victor Torres
París, 1 de juny del 1948

Conferències i discursos

Algunes de les conferències de Carles Grandó recollides al fons són transcripcions de les emissions radiofòniques de Radio-Roussillon dedicades a alguns escriptors locals de l'època com Albert Bausil, Pau Berga i Pere Talrich, entre d'altres. Les conferències tenien una duració de deu o quinze minuts i s'hi parlava sobre la producció de l'autor en qüestió i, a continuació, es passava a llegir algun poema o fragment d'alguna composició del mateix. Sembla que Carles Grandó va col·laborar força assíduament amb Radio-Roussillon els anys 1948, 1949 i 1950. L'autor també va dur a terme algunes conferències en el cercle d'estudis Le Cénacle entre les quals destaca *Poetes du Roussillon: quelques grands disparus d'expression française*. Com ja sabem, Carles Grandó també formava part d'altres associacions com l'Association Polytechnique

i la Colla del Rosselló que organitzaven cicles de conferències en què l'autor també hi va presentar alguna ponència sobre literatura rossellonesa com *L'essor littéraire en Roussillon*, *Flambées de poésie catalane en Roussillon*, *La femme dans les lettres Roussillonnaises*. Algunes van servir de base per a la redacció d'articles posteriors que van ser publicats en diversos diaris i publicacions de l'època. Dins d'aquest apartat del Fons Grandó, també hi ha inclosos alguns documents mecanoscrits tals com *La poesie catalane du Roussillon* o *Del centenari de Mistral: La relativitat en l'esperit mistralenc*, que poden ser considerats perfectament com a conferències, ja que la seva estructura i redacció s'adequa a l'estil que l'autor utilitzava en aquests casos, tot i que en cap moment s'indica la data i el lloc de la ponència. En definitiva, l'apartat de les conferències no és pas dels més voluminosos i rellevant pel que fa a la producció intel·lectual de Carles Grandó, però els textos que s'hi recullen són un clar testimoni de la voluntat de difusió i enaltiment de la llengua i cultura catalanes. Per proximitat, en aquest mateix apartat de la producció intel·lectual de l'autor hi incloc els discursos realitzats pel mateix autor en diversos esdeveniments culturals de l'època. En diverses caixes del fons hi trobem recopilats molts documents manuscrits i mecanoscrits que Grandó utilitzava com a esborrany per a la posterior exposició com a discurs de benvinguda (en el cas dels banquets), inauguració d'algun esdeveniment (com és el cas dels Jocs Florals) o homenatge a algun autor desaparegut com ara Frederic Mistral, Albert Saisset, Pompeu Fabra, etc. En la *Revue Catalane* també hi trobem reproduïts alguns discursos de Carles Grandó com a majoral del Felibritge o com a secretari perpetu dels Jocs Florals, en què especifica les bases del concurs de poesia en llengua catalana. Dels discursos publicats se'n guarda còpia en el Fons de la Biblioteca Universitària de Perpinyà dins la col·lecció de revistes que ja he esmentat i que ara deixo fora del present inventari. La majoria dels discursos localitzats dins el Fons

Grandó són escrits en català, ja que degueren ser pronunciats en esdeveniments organitzats per les diverses associacions culturals que lluitaven per a la recuperació i l'enaltiment de la llengua i cultura catalanes. En canvi, els discursos publicats solien ser escrits en francès, en tant que era la llengua predominant en els mitjans de comunicació. Vegeu-ne alguns exemples:

La poésie catalane

[...] Notre poésie catalane n'est pas en déclin, comme on l'a parfois insinué, bien à la légère.

Nos poètes se sont libérés de la lourde emphase, de la prolixité ampoulée, comme de l'archaïsme mythologique et du ronron des poétiques périmées, encore en faveur dans trop d'écoles méridionales. Ils se sont affranchis plus vite que leurs confrères de Catalogne du gongorisme et de la préciosité. [...] Altérée parfois par la présence de quelque gallicisme (*francesada*) leur langue n'est pas moins pure, en la jugeant, comme il sied, dans son essence dialectale propre, que celle de beaucoup de poètes de la Catalogne, langue où trop d'hispanismes se glissent encore. Car il ne faut pas baptiser "gallicismes" tels mots du vocabulaire roussillonnais, d'une indiscutable origine catalane, perdu ou dans l'oubli des Pyrénées à Valence. Les roussillonnais ont conservé peut-être meilleur de la terminologie et de la syntaxe en faveur à l'ancienne Cour des Rois de Majorque, à Perpignan. [...]

Del centenari de Mistral: la relativitat en l'esperit mistralenc

[...] Els síndics, majorals, guardians, etc., hi celebràvem més particularment *el poeta de la llengua*, de la terra, *el plasmador de l'ànima de Provença*, l'apòstol de la raça, el pare del Felibrige.

Recordem que el principi major del Felibrige, dictat per Mistral, és de guardar a la nació provençal i països del Migjorn, la llengua, les costums, l'eima del poble.

Qui retreurà als majorals, felibres i guardians la justa visió de l'esperit mistralenc?

Començaren els discursos. Tot menava a supesar, malgrat el caràcter oficial de l'acte, que els *representants elegits* de Provença, per celebrar

Mistral, escolliren, almenys en algun passatge de llurs parlaments, la llengua de Mirella o els dialectes germans d'Oc. [...]

Els nostres amics de França ens retreuen que Mistral aconsellà l'unió i l'harmonia i feu un precursor del federalisme dins la pau. Ben dit, mes que sapiguin, una bona vegada, que era i és amb la condició expressa de respectar en cada país l'ampla independència d'esperit i de llengua. I l'unitat no és l'uniformitat, deia sovint el nostre primer professor.

Crítiques literàries

Els materials de crítica literària es divideix en dos apartats; un fa referència a les crítiques publicades a les obres literàries i a les conferències del mateix Carles Grandó i l'altre, menys nombrós, aplega les crítiques realitzades per ell mateix sobre obres literàries d'altres autors contemporanis. En el primer apartat, destaquen els comentaris sobre les obres *Jocs de miralls*, *L'àvia*, *Plou i fa sol*, *Chants du terroir*, etc. on alguns autors com ara Aureli Capmany, Albert Bausil, Gabriel Vidal o Simona Gay donen notícia de la seva publicació i, en alguns casos, en fan una petita anàlisi elogiant-ne la qualitat literària. En el segon apartat, hi trobem els comentaris que publicava a la premsa Carles Grandó, com he dit, sobre diverses obres d'alguns autors contemporanis com ara *Un roman catalan: El relliscall* d'Alexandre Bulart Rialp, *Somnieigs poètics* d'Emili Foxonet, diverses obres de Solaro i Enric Aragó. Les relacions intel·lectuals entre els diversos autors de l'època tenen com a clar testimoni aquest seguit de crítiques literàries. Atès que molts d'aquests autors les escrivien per tal que els seus companys fessin el mateix amb les seves obres, el to sol ser amable, com podem observar en el fragment que transcriu a continuació. D'aquesta manera, afavorien la creació d'un entramat literari català a la Catalunya francesa, donant a conèixer les obres que s'anaven publicant i comentant-les per tal que el públic lector tingués una idea clara dels temes que s'hi tractaven.

Folklore català. Cris de la rue

Hem d'agrair-li molt a En Grandó el recull i publicació dels *Crits de carrer perpinyanesos*, ja que els barcelonins han desaparegut abans de trobar qui amorosament els recullís [..]

Afortunadament, la quarentena de melodies catalanes que es troben en el llibre d'En Grandó, quan menys son abastament per a conèixer el caràcter i poguer fer l'estudi d'aquest aspecte de la música popular, la qual, com tot el que representa una vida, té sempre un alt interès per al qui vulgui estudiar, en un cas concret, la història i l'art d'un poble.

Aureli Capmany, *Renaissance Catalane*, 08/02/1910

Vient de paraître: *Somnieigs poetics* du poete Emile Foxonet

L'art constructif, la sensibilité d'Emile Foxonet s'étaient imposés aux Jeux Floraux. Le poète nous offre aujourd'hui ses rêveries en un recueil: *Somnieigs poetics*. L'âme, l'eau, l'air, le feu, la terre les animent. La poésie n'émane-t-elle pas des instants de vie qui ont effleuré les êtres de les choses? Emile Foxonet nous restitue leur rythme intime, leur substance, leur souffle, leur âme, cela dans une harmonie de formes, de couleurs, mais aussi de palpitations secrètes.

Carles Grandó, *Dépeche du Midi*, 07/05/1964

Obres filològiques

Les obres filològiques són el darrer grup i el més rellevant de la producció intel·lectual del nostre autor i, sota aquest denominador, hi aplego tota mena de documents relacionats amb l'estudi de la llengua catalana. D'aquests documents, en destaquen algunes de les obres publicades per Grandó com *Les cris de la rue* (literalment 'els crits del carrer'), obra de caire folklòric ja que es tracta d'una recopilació dels parlars quotidians dels pobles del Rosselló, document indispensable per tal de conèixer de primera mà la realitat oral del català viu al Rosselló a la primera meitat del segle XX. Vegeu-ne un fragment:

[...] *Mirau que tenim l'ensiam de montanya!*

Dos toronges, dos sous, al rabaix!

Llesteu, llesteu, dones, la bona mel!

Mais ce n'est là qu'une exception. Les cris de la rue sont habituellement quotidiens et il en est même de très fréquents.

Qui n'a pas entendu sous ses fenêtres l'interminable kyrielle des *pellerots*? Il ne s'écoule jamais cinq minutes, entre sept et dix heures, sans que l'un des nombreux chiffonniers de notre ville ne s'annonce par ce cri traditionnel. [...]

També cal fer referència a una altra obra titulada *Vocabulari rossellonès*, on Grandó va voler fer un inventari més o menys exhaustiu dels mots de la variant rossellonesa. Es tracta d'un recull de variants regionals amb l'equivalència a la variant més prestigiosa del Principat o, si s'escau, d'alguna definició. També hi inclou l'equivalència en francès. El vocabulari veié la llum per primer cop com a capítol amb el títol «Vocabulari rossellonès» en l'obra *Miscel·lània Fabra*, publicada a Buenos Aires el 1943.²⁴ Posteriorment, el 1987 se'n feu una altra versió gràcies a la tasca de recopilació dels materials de Grandó, duta a terme per Renat Llech Walter, aquest cop intitolada *Vocabulaire roussillonnais avec traduction en catalan normalisé et en français* que fou publicada per l'Association Polytechnique des Pyrénées-Orientales.²⁵ A

---

²⁴ La *Miscel·lània Fabra* és un recull de treballs de lingüística catalana i romànica oferts a Pompeu Fabra i sorgit del desig d'alguns col·legues d'homenatjar el Mestre el 1933 amb motiu de ser nomenat president del Patronat de la Universitat de Barcelona, un cop decretada l'autonomia universitària. Aquesta obra es va elaborar sota la supervisió de Joan Coromines i aplega treballs d'Amado Alonso, d'Alexandre Galí, de Pere Bohigues, de Paul Aebischer, de Leo Spitzer o del mateix Coromines. Cal destacar que en la introducció a l'obra Coromines indica que els treballs que s'hi recullen han estat seleccionats observant un «sever criteri restrictiu» i, segueix, «només s'han admès treballs de lingüística catalana; i cada un d'aquests treballs és una aportació nova i important a les nostres recerques. Sense sortir de terreny lexical tindrem aplegats ací els únics vocabularis publicats fins avui de regions tan destacades com el Rosselló». Prenent, doncs, les paraules de Coromines, el «Vocabulari rossellonès» de Grandó és una obra única i importantíssima i el fet que aparegués en la *Miscel·lània Fabra* denota que Grandó gaudia d'un cert prestigi entre els cercles d'intel·lectuals del Principat.

²⁵ En el Fons Grandó de la Biblioteca de Perpinyà no queda cap constància de tots aquests materials referits al lèxic, a excepció d'alguns exemplars de la revista *Sant Joan i Barres*, on Carles Grandó havia anat publicant alguns

continuació reproduiré un fragment del pròleg escrit pel mateix Llech Walter on s'exposen els motius de la publicació d'aquesta obra.

El meu mestre, el poeta Carles Grandó, majoral del Felibritge, poc temps abans d'anar-se'n, m'havia encarregat de les seves obres.

A fi que els estudiants puguin aprofitar els treballs del gran poeta rossellonès, he fet donació d'aquest heretatge a la Biblioteca Universitària de Perpinyà, dirigida pel senyor Belledent. Els professors Bernadach i Costa van assegurar aquesta tramesa. Només vaig guardar el volum que conté el lèxic rossellonès. Crec que per als alumnes de català pot ésser força útil de tenir a l'abast aquest vocabulari eixit de la nostra terra.

Voldria recordar que al favor d'una visita del majoral Carles Grandó feta al mestre Pompeu Fabra i a la qual jo participava, el gran filòleg ens va dir: *Conserveu la vostra parla rossellonesa tan bonica que és un enriquiment del català, mes rebutgeu les francesades com nosaltres devem rebutjar els castellanismes.* Amb l'esperança que aquesta feina procurarà satisfacció als alumnes de català, penso sincerament que serà un enriquiment lingüístic recordant llurs arrels rosselloneses.

Renat Llech Walter
Majoral del Felibritge

Un altre document molt interessant és l'opuscle titulat *Éléments d'orthographe roussillonnaise*, on es fa palesa la voluntat d'alguns autors de l'època d'adherir-se a les recents *Normes ortogràfiques* impulsades per l'IEC. Els autors que van acceptar i seguir les normes ortogràfiques proposades foren tots els que formaven part de l'associació Société d'Études Catalanes i la primera publicació periòdica que s'hi va adherir va ser la *Revue Catalane*. Com a conseqüència de tot això, tots els seus detractors, encapçalats per Juli Delpont (pseudònim de Lluís Pellissier), es van agrupar i van acabar fundant una nova publicació anomenada *Montanyes Regalades*. Tots els papers del Fons relatius a la polèmica sobre

---

apartats del vocabulari rossellonès i d'alguns documents manuscrits on hi apareixen diverses anotacions de vocabulari per a la creació d'un lèxic francès-català.

les normes ortogràfiques han estat classificats a part en l'inventari, i els més rellevants han estat transcrits més endavant en aquesta tesi doctoral.

Dins el gruix de les obres filològiques, també hi tenen un lloc destacat altres documents de menor importància com els diversos qüestionaris utilitzats per a la realització de l'*Atles lingüístic* i el *Diccionari general de la llengua catalana*. Aquest qüestionaris donen testimoni que Carles Grandó va ser un dels col·laboradors i informadors consultats per a la confecció de dues obres tan importants per a la nostra llengua.

Cal notar que hi ha un altre grup de documents importants que són els diversos cursos de llengua per correspondència que l'autor va fer com a alumne, per tal de millorar-ne el coneixement.

Finalment, dins d'aquest apartat d'*Obres filològiques* té un especial interès l'obra inèdita *El sotadialecte de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*, la qual és editada en aquesta tesi doctoral per tal de donar a conèixer de primera mà una monografia dialectal que explica i exemplifica els orígens i les característiques específiques del dialecte rossellonès. Aquesta obra, que ha restat inèdita durant tots aquests anys, mereix ésser coneguda ja que, a més de ser un testimoni de les idees lingüístiques i els plantejaments de l'època, també analitza d'una manera exhaustiva les característiques específiques del dialecte rossellonès. Vull acabar justament el primer apartat d'aquesta tesi doctoral amb un fragment extret de l'obra esmentada que resumeix a la perfecció l'essència d'aquesta monografia dialectal:

Lo tractat dels Pireneus (1659) donava Rosselló i Cerdanya a la França. L'afrancesament d'aquestes províncies serà llarguíssim. En va se faran escoles, se donarà per obligatori l'ús de la llengua francesa; durant més d'un sigle se continuarà a parlar i a escriure català, i després d'aquest

primer període, quan lo Rosselló, fet a les costums de la gran pàtria generosa de la qual constitueix un dels més gloriosos departements, serà esdevingut francès de cor, no deixarà de conservar la seua personalitat catalana. A la vila com dins los endrets los més enreconats de les nostres serralades, lo poble guardarà amb fidelitat les velles tradicions, i la llengua materna, mamada amb la llet de generació en generació, sempre viva encara que extraviada, sortirà al sigle XX dels llavis del primer general de França per saludar, com català del Rosselló, nostres germans de la nació veïna.

[...] Mentrestant, com el castellà a Catalunya, el francès influïa sus la fonètica, la morfologia, la sintaxis de la llengua catalana, trasmudant-la, sobretot dins la plana, de tal manera que en lo parlar popular apareixen avui nombroses francesades. Però, no cal exagerar res. Els puristes –Puiggari, Leguiel, etc.– han vist aquí més mal que no n’hi ha. Lo català no era modificat dins son essència. La seua pureza se pot contestar, mes no la seua natura, los seus fonaments, la seua ànima pròpia. Vocables catalans que s’han perduts dins los altres dialectes han guardat aquí llur forma primitiva. (p. 278-279)

2. Inventari del Fons Grandó

2.1. Creació literària

2.1.1. Lletres de cançons

1. Cançó manuscrita *El cucut*. Adaptació catalana de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais. Fotografiat**]
2. Còpia mecanoscrita de la cançó *El cant dels pastors*. Adaptació catalana de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais. Fotografiat**]
3. Cançó catalana *Cap a la fira*. Lletra de Carles Grandó i música de Renat Llech Walter. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]
4. Cançó catalana *A bracet*. Lletra de Carles Grandó i música de Renat Llech Walter. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]
5. Document manuscrit i tres còpies mecanoscrites. Adaptació catalana de la cançó *El cucut*, dedicada als amics de l'Orfeó Català. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais. Fotografiat**]
6. Cançó manuscrita *El cant dels pastors*. Adaptació catalana de Carles Grandó i còpia mecanoscrita. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais. Fotografiat**] Retall de diari amb aquesta cançó publicada. [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits**]

7. Cançó manuscrita *Cant de muntanya*. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]
8. Cançó manuscrita *El cant de la blauseta*. Adaptació catalana de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]
9. Cançó *Les temps des cerises* i traducció catalana. [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits**]
10. Cançó mecanoscrita *Hymne au Roussillon*. Lletra i música de Max Didier. [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits**]
11. Cançó manuscrita *Cant de muntanya*. Adaptació catalana de Carles Grandó. Música de Rosa Paris. [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits**]
12. Cançó mecanoscrita *La nuit de Noël*. Lletra catalana i adaptació francesa de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits**]
13. Cançó *L'àvia*. Lletra de Carles Grandó i música d'Enric Morera. Publicada al diari *Ici Font-Romeu et l'arrondissement de Prades* i còpia mecanoscrita. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscripts divers**]
14. Cançó publicada *La sabateta* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscripts divers. Carpeta Peu important**]
15. Cançó mecanoscrita *La nina*. Lletra de Carles Grandó i música d'Antoine Batlle. Creada per ser interpretada a la RTF (Radiodiffusion, télévision française) per la companyia dels Gais Trobadors Catalans. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscripts divers. Carpeta Doubles. Peu important. Correspondance**]
16. Cançó mecanoscrita *La cargolada*. Lletra d'Emile Gutzach i música de Francis Lamarque. Creada per ser interpretada a la

- RTF per Ponet i els Gais Trobadors Catalans. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles. Peu important. Correspondance**]
17. Cançó publicada *Cap a la fira*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles. Peu important. Correspondance**]
  18. Cançó publicada *Fonts de Ceret*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Poésies et proses méditées**]
  19. Document mecanoscrit *Nadal de pau* i còpia manuscrita i traducció en francès *Noël de paix*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Poésies et proses méditées**]
  20. Document mecanoscrit *Nadal de pau* i còpia manuscrita i traducció en francès *Noël de paix*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Poésies et proses méditées**]
  21. Cançó publicada *Hymne a la senyera* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
  22. Cançó publicada *Fonts de Ceret*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
  23. Cançó publicada *Tot canta* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
  24. Document mecanoscrit de la cançó francesa *La nit de Nadal*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
  25. Document mecanoscrit de la cançó catalana *A bracet*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]

26. Cançó mecanoscrita *Els quatre salts de l'any*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
27. Cançó mecanoscrita *Joffre*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
28. Dues còpies mecanoscrites de les cançons *Joffre i Cant de glòria*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
29. Cançó publicada *La sardana gran*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
30. Còpia mecanoscrita de la cançó *L'àvia*. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Fêtes Felibrige au Barcelone ou Toulouse**]
31. Exemplar del diari *Le Coq Catalan* (25/06/1938) on hi ha publicada la cançó catalana *La sardana de les cireres* (o *El penjol de cireres*). Lletra de Carles Grandó. Música de René Manyach (forma part de la comèdia lírica *L'àvia*). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta En cours**] i còpia mecanoscrita. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
32. Document mecanoscrit de la cançó *La sardana al sol*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
33. Cançó mecanoscrita *El temps de les cireres*. Lletra de Fèlix Clément. Música d'Antoine Renard. Traducció catalana de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
34. Cançó mecanoscrita *L'hortolana d'avui*. Lletra de Carles Grandó. Música popular *Aire de l'hortolana* d'Albert Saisset. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
35. Document mecanoscrit de la cançó *La sardana de Nadal*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]

36. Cançó mecanoscrita *Cant de glòria* dedicada a Joffre. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
37. Sardana mecanoscrita *Estiuença*. Lletra de Carles Grandó. Música d'Enric Morera. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
38. Document mecanoscrit *Cant de muntanya*. Adaptació catalana d'un tema francès de Théo Martin. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
39. Cançó *El penjol de cireres* publicada dins la comèdia lírica *L'àvia*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
40. Cançons mecanoscrites *Cap a la fira / Carnavalada / A bracet*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
41. Cançó mecanoscrita *El temps de les cireres*. Lletra de Fèlix Clément. Música d'Antoine Renard. Traducció catalana de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
42. Cançó mecanoscrita *L'hortolana d'avui*. Lletra de Carles Grandó. Música popular *Aire de l'Hortolana* d'Albert Saisset. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
43. Document mecanoscrit de la cançó *La sardana de Nadal*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
44. Cançó mecanoscrita *Cant de glòria* dedicada a Joffre. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
45. Sardana mecanoscrita *Estiuença*. Lletra de Carles Grandó. Música d'Enric Morera. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]

46. Document mecanoscrit *Cant de muntanya*. Adaptació catalana d'un tema francès de Théo Martin. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
47. Cançó *El penjol de cireres* publicada dins la comèdia lírica *L'Àvia*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
48. Cançons mecanoscrites *Cap a la fira / Carnavalada / A bracet*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
49. Cançó mecanoscrita *Himne al Rosselló*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées. Carpeta Fa sol i plou**]
50. Document mecanoscrit. Transcripció del concert titulat *Connais ton pays* per Paul Gilson i Jacques Pauliac. Emissió efectuada en una sala d'actes de Perpinyà. [**Fons Grandó. Caixa Escenes Còmiques**]
51. Retall de revista on hi ha publicades diverses cançons populars d'Alber Saisset (Un Tal) i de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Escenes Còmiques. Fotografiat**]
52. Cançó publicada titulada *Cap a la fira* i retalls de diari sobre la fira de Sant Martí. [**Fons Grandó. Caixa Escenes Còmiques**]
53. Cançó i poema *Carnavalada* publicats en català. [**Fons Grandó. Caixa Escenes Còmiques. Fotografiat**]
54. Publicació de la cançó catalana *La nina*. Lletra de Carles Grandó i música d'Antoine Batlle. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Legion d'Honneur**]
55. Publicació de la cançó catalana *Marxa rossellonesa. Cant de guerra*. Lletra i música de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Legion d'Honneur. Fotografiat**]

56. Publicació de la cançó catalana *Cant de glòria* dedicada a Joffre. Lletra de Carles Grandó i música de Josep Fontbernat. **[Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Legion d'Honneur. Fotografiat]**
57. Retall del diari *Le Coq Catalan* (30/11/1920) on hi ha publicada la cançó *L'Àvia* de Carles Grandó i Enric Morera. **[Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traductions françaises]**

2.1.2. Monòlegs

1. Monòleg publicat *Les estisores*. **[Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles. Peu important. Correspondance]**
2. Monòleg publicat *La reforma dels reformats* i còpia mecanoscrita. **[Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées. Carpeta Fa sol i plou]**
3. Còpia mecanoscrita dels monòlegs *Les estisores / En Faldilletes*. **[Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées. Carpeta Fa sol i plou]**
4. Monòleg publicat *L'anell*. **[Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures. Fotografiat]**
5. Monòleg manuscrit *L'allioli* de Marie Clos. **[Fons Grandó. Caixa Conférences I]**
6. Retall del diari *La Renaissance Catalane* (21/12/1918) on hi ha publicat el monòleg *Les estisores* de Carles Grandó. **[Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires]**
7. Retall del diari *L'Eveil Catalan* (01/02/1923) on hi ha publicat el monòleg de Carles Grandó *La torangina*. **[Fons Grandó. Caixa Escenes Còmiques. Fotografiat]**

8. Monòleg de Carles Grandó titulat *En Trufet y la Victòria*. [**Fons Grandó. Caixa Escenes Còmiques. Fotografiat**]
9. Document mecanoscrit *Les sangsugues* (monòleg) i exemplar publicat. [**Fons Grandó. Caixa Escenes Còmiques**]

2.1.3. Obres teatrals

1. Document manuscrit *Cap d'any* (diàleg entre dos personatges: Ponet i René). [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]
2. Dues còpies manuscrites de l'obra *Aqueixa maynada!* (18/12/1912). [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra**]
3. Obra teatral publicada *Les sangsugues. Comèdia en un acte* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Peu important**]
4. Dues còpies del document mecanoscrit *Topanomi nuviàl* (diàleg). [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles. Peu important. Correspondance**]
5. Cinc còpies mecanoscrites de la comèdia lírica de Carles Grandó *L'àvia*. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Les langues régionales**] i Còpia mecanoscrita i manuscrita. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées. Carpeta Fa sol i plou**]
6. Còpia manuscrita de l'obra *L'àvia. Comèdia lírica en un acte, en català rossellonès* (Abril 1938) i còpia mecanoscrita. [**Fons Grandó. Caixa Discours de Carles Grandó**]
7. Exemplar publicat de l'obra *L'àvia. Comèdia Lírica rossellonesa en dos quadres*. Editorial Tramontane. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur L'àvia**]

2.1.4. *Poemes*

1. Manuscrit del poema *Goig dels desdixats* (1922). [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]
2. Manuscrit del poema *Per l'infant pobre*. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]
3. Manuscrit del poema *Déu vos guard!* Homenatge als 80 anys del poeta Francesc Tresserre. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]
4. Manuscrit del poema *Les nines*. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais. Fotografiat**]
5. Manuscrit del poema *Nostra llengua*. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais. Fotografiat**]
6. Manuscrit del poema *Ma llengua*. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais. Fotografiat**]
7. Tres còpies manuscrites del poema *Vallmanya* (1944). [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais. Fotografiat**]
8. Tres còpies manuscrites del poema *Canigó* (1938). [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais. Fotografiat**]
9. Manuscrit del poema *Reina de poesia* (1945-46). [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]
10. Manuscrit del poema *Sardana al sol* i dues còpies mecanoscrites amb correccions. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais. Fotografiat**]
11. Dues còpies manuscrites del poema *Espigues d'or* (1936). Dedicat al senyor i a la senyora Tresserre. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais. Fotografiat**]
12. Manuscrit del poema *Himne a la senyera / Hymne à la bannière* i *Per tu ploro / Je pleure pour toi*. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]

13. Manuscrit del poema *A què jugarem? / À quoi jouerons-nous?*
Fragments en català i francès. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]
14. Dues còpies manuscrites del poema *Tritlleig d'Agost (Escoltant les campanes de Pamiers)* (1947). [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]
15. Manuscrit del poema *La cambra trista*. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]
16. Manuscrit del poema *Sardana de la vida*. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]
17. *Manuscrits* de diversos poemes: *Llegenda* (1920), *Crepuscle a Colliure* (1925), *El full d'ahir*, *Ventalls* (1929), *Març marseja...*, *Entre boires*, *Missatge*, *Salut primavera*, *Rosselló!*, *L'hortolana*, *Els esclops de Joan Narach*, *Lletra d'un gitano soldat*, *La sabateta* i *Batallades*. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]
18. Poema mecanoscrit *Miralls d'amor: I. Il·lusió. II. Joies degallades. III. La cambra trista. IV. A flor de llavi. V. Pures. VI. Miralls de vida* i còpia publicada. [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits**] Còpia manuscrita dels poemes *Joies degallades*, *Il·lusió* i *A flor de llavi*. [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits**]
19. Poema mecanoscrit en català i en francès *Crepuscle a Marialles*. [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits**]
20. Poema mecanoscrit *Melancolia*. [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits**]
21. Poema mecanoscrit *Trobadors catalans* (1927). [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits**]
22. Poema manuscrit en català i en francès *Ave Maria*. [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits**]

23. Diversos poemes manuscrits *Glop de vida, Tramuntana, Rotllo, Cims i Canigó I*. [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits**]
24. Poema manuscrit *I. En temps de guerra i II. L'estimada a l'estimat soldat de França* de Joan Amade. [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra**]
25. Poema publicat *Al meu fillet*. [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra**]
26. Poema publicat *Carnavalada* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles. Peu important. Correspondance**]
27. Document mecanoscrit en català del *Pare Nostre i l'Ave Maria*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Poésies et proses méditées**]
28. Document mecanoscrit *Acolliment*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Poésies et proses méditées**]
29. Poema publicat *Nadal de pau* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Poésies et proses méditées**]
30. Poema mecanoscrit *Firal* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Poésies et proses méditées**]
31. Poema manuscrit *A què jugarem?* [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Poésies et proses méditées**]
32. Poema publicat *Ma llengua* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Poésies et proses méditées**]
33. Poema mecanoscrit *Fulles mortes*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Poésies et proses méditées**]

34. Poema mecanoscrit *La copa d'amor*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Poésies et proses meditées**]
35. Dues còpies del poema publicat *L'hortolana d'avui dia* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
36. Poema publicat *Juntes les mans* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
37. Poema publicat *Joies degallades* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
38. Dues còpies del poema publicat en català *Anyoré!* i tres còpies publicades del mateix poema però amb el títol canviat *Desenllaç*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
39. Poema publicat *La neu dels anys* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
40. Poema publicat *Crepuscle a Colliure* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
41. Poema publicat *Memòria pel concurs català*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
42. Poema manuscrit *Himne a la senyera* i còpia manuscrita. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
43. Tres còpies del poema mecanoscrit *Germana de caritat*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]

44. Poema mecanoscrit *Sospir*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
45. Dues còpies mecanoscrites del poema *Ginesta d'Or*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
46. Poema mecanoscrit *Nit de Nadal*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
47. Poema mecanoscrit *Nostre cor es una copa*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
48. Poema mecanoscrit *Crepuscle a Saint-Martin du Canigou*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
49. Dues còpies del poema mecanoscrit *Cant nupcial* dedicat a Elena Devaux i Miquel Planes. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
50. Dues còpies mecanoscrites del poema *Casa dels cònsuls*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
51. Tres còpies del poema manuscrit *L'ànima del poeta*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
52. Tres còpies mecanoscrites dels poemes *Centenari de Mirella / Sem els trobadors catalans / Benvinguda*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
53. Poesies diverses enviades per Carles Grandó per ser presentades al concurs de llengua catalana. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Manuscrits**]
54. Fotocòpies de diverses composicions: *Blancaflor, romance catalane*; traduccions en francès de diversos fragments de *L'Atlàntida* de Verdaguer; *El roure i la canya, fabula catalana*;

- La llop y l'anyell, fabula catalana.* [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Archives de la Société pour l'Étude des Langues Romanes**]
55. Fotocòpia d'una poesia occitana de Charles Fabre *Un appel à l'humanité.* [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Archives de la Société pour l'Étude des Langues Romanes**]
56. Fotocòpia del poema català *La llengua de Cardona.* [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Archives de la Société pour l'Étude des Langues Romanes**]
57. Fotocòpies de diverses composicions d'Albert de Quintana: *A la peu, Maximas de bona conducta, Al deu de les armades, La cançó de Catalunya* (s. XIX). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Archives de la Société pour l'Étude des Langues Romanes**]
58. Fotocòpies de diverses composicions de J. Petit i J.P. Garous. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Archives de la Société pour l'Étude des Langues Romanes**]
59. Poema de Josep Carner *Vetlla de retorn* premiat amb l'englantina d'or (publicat al diari *La Humanitat*). [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire et Grammaire Catalane. Carpeta Vocabulaire et grammaire catalane. Fotografiat**]
60. Poema de Ventura Gassol *Ametller florit* premiat amb la flor natural (publicat al diari *La Humanitat*). [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire et Grammaire Catalane. Carpeta Vocabulaire et grammaire catalane. Fotografiat**]
61. Poema mecanoscrit *Impressió de Barri.* [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]

62. Poema publicat *Memòria del concurs català*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
63. Poema mecanoscrit *Miralls d'amor. Encegaments. Il·lusió* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
64. Diversos poemes mecanoscrits *Ginesta d'or / Pures i Pureté* (traducció francesa) / *El meu Thuïr* i traducció francesa / *Sem els trobadors catalans / Benviguda / Centenari de Mirella*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
65. Document mecanoscrit del poema *Noël de paix* i traducció catalana *Nadal de pau*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
66. Poema mecanoscrit *Canigó*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
67. Poemes mecanoscrits *El capellà de Sant Mateu / Crepuscle a Marialles / Aux frères canadiens* i versió catalana *Als germans canadencs / Nit de Nadal* i traducció francesa *Nuit de Noël / Le petit enfant / Als voluntaris catalans*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
68. Poemes publicats *Eglise abandonée / Platge catalane / Estiu a Colliure*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
69. Poemes mecanoscrits *Crepuscle a Saint-Martin du Canigou / Feuilles mortes / Tramontane*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
70. Còpia mecanoscrita de poemes diversos *Germana de caritat / Desenllaç / Els quatre salts de l'any*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées. Carpeta Miralls de vida**]

71. Còpia mecanoscrita de poemes diversos *El nin petit / El meu Thuïr / Puresa / Cambra trista / Canadà germà*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées. Carpeta Jocs de miralls**]
72. Còpia mecanoscrita de poemes diversos *La copa d'amor / Neguit / Boires / Ventall / Remolí*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées. Carpeta Ansies de tardor**]
73. Còpia mecanoscrita i manuscrita de poemes diversos. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées. Carpeta Batecs primaverals**]
74. Còpia manuscrita de poemes diversos *Estiuença / Rotllo / Flor de casa / Clar de lluna*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées. Carpeta Fa sol i plou**]
75. Còpia mecanoscrita de poemes diversos *Llegenda / La sabateta*. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées. Carpeta Fa sol i plou**]
76. Poema mecanoscrit *La gata gris*. [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]
77. Poesia occitana mecanoscrita i publicada *La coupo* de Frederic Mistral i adaptació catalana de Carles Grandó *La copa santa*. [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]
78. Poema mecanoscrit *Lletra d'un gitano soldat* i publicació en català i en francès. [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures. Fotografiat**]
79. Document mecanoscrit del poema *La glòria de Mistral* amb motiu del centenari de Frederic Mistral. [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta À propos du Felibrige en général**]

80. Poema manuscrit *La mosca i el fuster*. [**Fons Grandó. Caixa Conférences I**]
81. Poemes mecanoscrits en català *L'abella i el Parpallol / Esperança* de Rose Clos i *Adéu a Illa* de Simona Gay. [**Fons Grandó. Caixa Conférences I**]
82. Poema manuscrit que va obtenir el primer premi: *Vacances de la senyoreta France Duroy*. [**Fons Grandó. Caixa Conférences I**]
83. Poemes mecanoscrits en francès *Chanson de Jacqueline Schmidt / Symphonie à lumineuse* de Jossette Escudie-Royer / *Le potier / Pluie* de Marie-Thérèse Horte Malet / *Les joies de vivre* de Suzanne Benavail / *La gate grise*. [**Fons Grandó. Caixa Conférences I. Carpeta Conférence «La femme dans les lettres roussillonnaises. Après 1940»**]
84. Poema mecanoscrit en català *El palau mallorquí* d'Angèle Balent-Sicart. [**Fons Grandó. Caixa Conférences II**]
85. Poema manuscrit en català *Mars* de Pau Berga. [**Fons Grandó. Caixa Conférences II**]
86. Poema manuscrit en català *La Monja* de Josep Medina. [**Fons Grandó. Caixa Conférences II**]
87. Poema manuscrit en català *La sardana dels clavells* d'Abdon Poggi. [**Fons Grandó. Caixa Conférences II**]
88. Poemes mecanoscrits en català *Con canten los galls d'Estagell* de Renat Llech Walter / *Les minyones del Rosselló* de Renat Llech Walter / *Aniversari* de Francis / *Una flor* de Joana Mauresó / *El gato de reis* de Renat Llech Walter / *Els tres sants* d'Esteve Falguère / *Vallespir i Corrandà rossellonesa* de Renat Llech Walter. [**Fons Grandó. Caixa Conférences III**]
89. Poesia de Joan Amade *L'espasa d'en Joffre*. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Joffre. Fotografiat**]

90. Poema mecanoscrit en català de mossèn Bartomeu Barceló titulat *Fa sol i plou* i dedicat “al mestre i amic Carles Grandó” i còpia manuscrita. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l’oeuvre de Carles Grandó. Carpeta *Fa sol i plou. Critiques***]
91. Poemes mecanoscrits en català *Ventall / Als voluntaris catalans*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l’oeuvre de Carles Grandó. Carpeta *El Clam roig. Fa sol i plou. Poesies et traduction française. Fotografiat***]
92. Poema mecanoscrit en català *Oda als poetes / Missatger d’amor / Estació florida*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l’oeuvre de Carles Grandó. Carpeta *El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat***]
93. Retall de la revista *Revue Catalane* (15/03/1918) on hi ha publicat el poema de Carles Grandó *A Joffre immortal* i còpia mecanoscrita. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l’oeuvre de Carles Grandó. Carpeta *El Clam roig. Fa sol i plou. Poesies et traduction française. Fotografiat***]
94. Retall de diari on hi ha publicat el poema de Carles Grandó *Remembrances* amb correccions manuscrites de l’autor com el canvi del títol per *El full d’ahir*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l’oeuvre de Carles Grandó. Carpeta *El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat***]
95. Retall del diari *Le Roussillonnais de Paris* (Desembre 1931) on hi ha publicat el poema de Carles Grandó *A Albert Saisset (Un Tal)*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l’oeuvre de Carles Grandó. Carpeta *El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat***]
96. Retalls de la revista *Revue Catalane* (15/11/1917) i (15/07/1919) on hi ha publicats poemes de Carles Grandó

Dolor i Llum respectivament. [**Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat**]

97. Retall del diari *Le Coq Catalan* (31/08/1935) on hi ha publicat dos poemes de Carles Grandó titulats *Platge catalana / Festa al port*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat**]

98. Retall del diari *Le Coq Catalan* (10/08/1935) on hi ha publicats tres poemes de Carles Grandó *Aires del Vernet: IV. Cami del tennis / V. Cambra d'estiu / VI. Clar de lluna*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat**]

99. Retall del diari *Le Coq Catalan* (20/09/1924) on hi ha publicats tres poemes *Aires de Vernet: I. L'endret / II. La parada de l'Alfred*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat**]

100. Retall de diari on hi ha publicat el poema *Aires del Vernet: III. Nina al sol*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat**]

101. Retall de diari on hi ha publicat el poema de Carles Grandó *Ball* (dues còpies). [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat**]

102. Retall de la revista *Revue Catalane* (15/09/1917) on hi ha publicat un poema de Carles Grandó *L'oració gran*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó.**

Carpeta *El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat*

103. Poema mecanoscrit en català *Estiuenca*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta *El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat***]

104. Retalls de diaris diversos on hi ha publicats poemes de Carles Grandó *Cap al tard / El clavell oblidat / Flor de casa / A batzana!* [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta *El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat***]

105. Retall de la revista *Vallespir* on hi ha publicat el poema de Carles Grandó *Llegenda*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta *El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat***]

106. Poema mecanoscrit en català *Cambra d'estiu*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta *El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat***]

107. Poema mecanoscrit en català *A Pompeu Fabra*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta *El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat***]

108. Retall de diari on hi ha publicat el poema *Albada* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta *El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat***]

109. Retall del diari *Le Coq Catalan* (20/11/1923) on hi ha publicat el poema de Carles Grandó *El padrí*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta *El Clam***

roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française.
Fotografiat]

110. Retall de diari on hi ha publicat el poema de Carles Grandó *Fórmula* i còpia mecanoscrita. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat]**
111. Retall del diari *Le Coq Catalan* (08/05/1926) on hi ha publicat el poema de Carles Grandó *Crepuscle a Colliure*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat]**
112. Retall d'una revista on hi ha publicat el poema de Carles Grandó *Rotllo*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat]**
113. Retall d'una revista (05/04/1925) on hi ha publicat el poema de Carles Grandó *Fa sol i plou*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat]**
114. Document mecanoscrit en català del poema *Colliment* (dues còpies). [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat]**
115. Poema mecanoscrit *Íntima*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat]**
116. Poema mecanoscrit *Salt a corda*. [**Fa sol i plou. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat]**

117. Retall d'una revista on hi ha publicat el poema de Carles Grandó *Bon cop de fals!* [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française. Fotografiat**]
118. Poema mecanoscrit de Maria Àngels Vayreda dedicat a Carles Grandó donant les gràcies a l'autor per haver-li enviat la seva comèdia lírica *L'Àvia*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur L'àvia. Fotografiat**]
119. Tres còpies mecanoscrites de l'obra poètica de Carles Grandó *Jocs de miralls*. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Les langues régionales**]
120. Exemplar de la revista *Sant Joan i Barres* (1963) on hi ha publicat el poema de Carles Grandó *Vallmanya*. [**Fons Grandó. Caixa Jocs de miralls. Presse. Appreciations. Fotografiat**]
121. Exemplar de la revista *Vida Nova* (juliol de 1963) on hi ha publicat el poema de Carles Grandó *Rufacada*. [**Fons Grandó. Caixa Jocs de miralls. Presse. Appreciations. Fotografiat**]
122. Diversos documents mecanoscrits *Noël en Roussillon / Recull de gastronomia folklòrica rossellonesa / La taverna d'en Filapel / Evocacions / Jugement de sa majesté Trauca-Mates / Deu minutes d'estat civil / Premier Janvier / La fira de Sant-Martí / L'envejada (faula)*. [**Fons Grandó. Caixa Escenes Còmiques**]
123. Document mecanoscrit *La sardana*. [**Fons Grandó. Caixa Escenes Còmiques. Fotografiat**]

2.1.5. Obres en francès

1. Tres llibretes amb escrits diversos en francès de Carles Grandó: *Noces fleurs, Le vase brisé, Les soirs...* [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]

2. Manuscrit del poema en francès *La suite du prochain numéro!* [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]
3. Poema manuscrit en francès *Sonnet pour Toulouse.* [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits**]
4. Manuscrit *Annotation des mots pour un lexique français-catalan.* [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits**]
5. Manuscrit *Chants du terroir. Textes en catalan avec version française rythmée.* [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra**]
6. Poema mecanoscrit en francès *Genêts.* [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
7. Fotocòpia de la poesia francesa *L'albe, cant d'allegrie.* [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Archives de la Société pour l'Étude des Langues Romanes**]
8. Fulles soltes escrites en francès *Lo gai saber sobre l'ortografia occitana (1926-1928).* [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Les langues régionales**]
9. Document mecanoscrit *Traduction française de la sardana gran.* [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres Publiées**]
10. Poemes mecanoscrits en francès *Quatre printemps / Trezou l'oubliouse* de Marie Barrière i *Ma richesse* de Jeanne Yves Blanc. [**Fons Grandó. Caixa Conférences I**]
11. Document mecanoscrit en francès *Le caractère des Roussillonnais d'après les uns et les autres (1961).* [**Fons Grandó. Caixa Conférences II**]
12. Document mecanoscrit en francès *Moyen Age.* Conferència de M. Lassus Minvielle (revisat per Carles Grandó). [**Fons Grandó. Caixa Conférences II**]
13. Document mecanoscrit en francès *Les raisons de la gloire de Mistral.* [**Fons Grandó. Caixa Conférences II**]

14. Dues còpies mecanoscrites en francès de la conferència *Poetes du Roussillon: quelques grands disparus d'expression française* i còpia mecanoscrita sencera (20/12/1955). [**Fons Grandó. Caixa Conférences II**]
15. Còpia mecanoscrita en francès de la conferència *Superstitions médicales et médecine populaire en Roussillon*. [**Fons Grandó. Caixa Conférences II**]
16. Còpia mecanoscrita en francès de la conferència *Quand le Roussillon chante*. [**Fons Grandó. Caixa Conférences III**]
17. Document mecanoscrit en francès de la conferència *Le genre gai dans la littérature catalane du Roussillon*. [**Fons Grandó. Caixa Conférences III**]
18. Document manuscrit en francès de l'emissió radiofònica *Un quart d'heure avec Un Tal*. [**Fons Grandó. Caixa Conférences III**]
19. Documents mecanoscrits en francès *Nouvelles. mantinença de Rosselló-Catalunya*. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige. Carpeta Officiel**]
20. Document mecanoscrit en francès *Aigües vives (Poemes catalans) par Simona Gay* de Carles Grandó i retalls de diaris diversos parlant de la conferència. [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
21. Traducció francesa mecanografiada del poema *L'àvia*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française**]
22. Traducció francesa mecanografiada del poema *A què jugarem?* [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traduction française**]

23. Document mecanoscrit *Traduction française. Fa sol i plou. Il fait soleil et il pleut. Poésies roussillonnaises. Publications de la Revista. Barcelona 1932.* [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta Fa sol i plou. Critiques**]

2.2. Producció intel·lectual

2.2.1. Retalls de premsa

1. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Les Ceretans aux fêtes catalanes d'Oun Tab» on es parla del monument dedicat a l'escriptor Albert Saisset. [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits. Fotografiat**]
2. Article de diari «La llengua catalana» amb un resum de les regles ortogràfiques del català i exercicis i correccions. [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits. Fotografiat**]
3. Document manuscrit «Causes de la dépopulation rurale». [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits**]
4. Document mecanoscrit «Le dernier livre de Josep Sebastià Pons. *L'aire i la fulla*». [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra**]
5. Document mecanoscrit «L'hommage solennel à la memoire du grand Pompeu Fabra». [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra. Fotografiat**]
6. Retall de diari *L'Indépendant* (11/01/1968) on hi ha publicat l'article «Une séance à la gloire de la culture catalane». [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra**]

7. Document mecanoscrit «Centenari de Pompeu Fabra». [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra. Fotografiat**]
8. Article publicat a *L'Indépendant* (28/02/1968) titulat «Pour préparer le centenaire de la naissance de Pompeu Fabra». [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra**]
9. Article «La mort du philologue catalan Pompeu Fabra a été commémorée à Prades». [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra**]
10. Article «Converses filològiques» de Pompeu Fabra. [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra**]
11. Article «Comissió promotora de l'homenatge a Pompeu Fabra» (1928). [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra**]
12. Document mecanoscrit «Pompeu Fabra et son oeuvre». [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra. Fotografiat**]
13. Retalls de diaris diversos on hi ha publicats els articles següents: «Concours de langue catalane», «Séance culturelle catalane» (1967-68), «Les cours de catalan ont bien débuté» (1967), «La comédie du Roussillon et les Roussillonnais» de Jordi Pere Cerdà (1967); «L'expansió catalana. Notes diverses», «Del Rosselló» de Carles Grandó; «Cours de catalan (1967), à l'école Racine, les élèves du cours d'initiation et de perfectionnement à la langue catalane ont reçu leurs prix» (28/06/1967). [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra**]
14. Retall del diari *L'Indépendant* on hi ha publicat l'article «La colla ou les amis de la tradition catalane» de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra. Fotografiat**]

15. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Le grand linguiste Pompeu Fabra de Carles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa *La langue catalane. Pompeu Fabra. Fotografiat***]
16. Retall de diari on hi ha publicat l'article «La frontière linguistique du catalan» de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa *La langue catalane. Pompeu Fabra. Fotografiat***]
17. Tres còpies de l'article publicat a la *Veu de Catalunya* «Els llibres per l'ensenyament del català». [**Fons Grandó. Caixa *La langue catalane. Pompeu Fabra***]
18. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Els mots “català” y “Catalunya”» d'Antoni Rovira i Virgili. [**Fons Grandó. Caixa *La langue catalane. Pompeu Fabra. Fotografiat***]
19. Retalls de diari diversos sobre esdeveniments culturals catalans i homenatges a Pompeu Fabra. [**Fons Grandó. Caixa *La langue catalane. Pompeu Fabra***]
20. Retalls de diaris diversos sobre els premis per l'Association Polytechnique entre els quals destaca un exemplar d'un diari alemany en el que es troba citat Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa *Grando manuscrits divers. Carpeta Peu important***]
21. Còpia publicada i còpia mecanoscrita de «Fantasia sul Cid» de Carles Grandó (diàleg entre Gómez comte de Gormàs i Rodrigo fill de Diego), creat per als Tréteaux i representat amb èxit pels Gais Trobadors Catalans. [**Fons Grandó. Caixa *Grando manuscrits divers. Carpeta Peu important***]
22. Biografia Manuel Milà i Fontanals i poemes. [**Fons Grandó. Caixa *Grando manuscrits divers. Carpeta Peu important. Doubles***]
23. Còpia mecanoscrita de l'article «Une grande conference catalane par l'historien Ferran Soldevila a l'Association

- Polytechnique». [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Peu important. Doubles**]
24. Article «Politique extérieure 155 jours». [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Peu important. Doubles**]
25. Exemplar del diari *Journal Officiel de la République française* (21/03/1926). [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles. Peu important. Correspondance**]
26. Article publicat «La Chanson populaire en Roussillon» de Carles Grandó majoral del Felibritge. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Peu important. Doubles**]
27. Retall de diari on hi ha publicat el poema *Carnavalada* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
28. Article publicat «Littérateurs Roussillonnais. Marcel Ouradour. Albert Bausil. Carles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
29. Article publicat «Le secret du masclé (nouvelle couronnée aux Jocs Florals du Languedoc)» de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
30. Article del diari *Le Catalan de Paris* titulat «La frontière linguistique du catalan» (1923). [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles. Fotocopiat**]
31. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Le poète catalan Charles Grandó fêté à Barcelone». [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
32. Retall del diari *L'Eveil Catalan* on hi ha publicat l'article «Un hommage catalan au poète Carles Grandó» (16/11/1929).

[Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles. Fotocopiat]

33. Retall del diari *La humanitat* on hi ha publicat l'article «Jocs Florals de la llengua catalana» en el qual hi trobem el poema *Albes i nits* de Mercè Rodoreda que va guanyar el premi flor natural. **[Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles]**

34. Exemplar del diari *L'Eveil Catalan* on hi ha publicat dos poemes de Carles Grandó *Nocturns / Caprici i Febra*. **[Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles. Fotografiat]**

35. Exemplars del diari *Le Coq Catalan*:

a. 14/08/1926 «Les Jocs Florals de Font Romeu» i poesia de Carles Grandó *Chantez, poètes!* **[Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles. Fotografiat]**

b. 07/08/1926 «Les Jocs Florals de Font Romeu». **[Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles]**

c. 12/06/1926 «Les Jocs Florals du Ginesta d'Or» (Colla del Rosselló). **[Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles]**

d. 06/06/1925 «Les Jocs Florals du Ginesta d'Or» (Colla del Rosselló). **[Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles]**

e. 30/05/1925 «Les Jocs Florals du Ginesta d'Or» (Colla del Rosselló). **[Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles]**

36. Exemplars de *L'Eveil Catalan*:

a. 15/05/1924 «Les Fêtes de Toulouse» i «Le sixième centenaire des Jocs Florals» i «Les Jocs Florals catalans». **[Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles]**

b. 15/03/1924 (dos exemplars) «Figures catalanes. Charles Grandó». **[Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles. Fotocopiat]**

- c. 15/11/1923 «Une belle journée catalane. L'inauguration du monument à *Oun Tab*. [**Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles**]
- d. 14/05/1927 «Les Jocs Florals de Toulouse» i foto Carles Grandó [**Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles**]
- e. 05/06/1926 (dos exemplars) «Les Fêtes du Ginesta d'Or». [**Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles**]
- f. 15/06/1924 «Figures Catalanes. Apeles Mestres» i poemes de l'autor. [**Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles**]
- g. 15/05/1923 «Honorons *Un Tab*» de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles. Fotografiat**]
- h. 01/12/1923 «La journée du souvenir catalan». [**Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles**]
- i. 30/07/1924 «Mort d'Àngel Guimerà». [**Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles**]
- j. 01/12/1924 «Figures catalanes. Le compositeur Enric Morera» de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles**]
- k. 01/10/1926 «Un hommage a Bonafont». [**Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles**]
- l. 31/08/1924 «Figures catalanes. Le poète catalan J.M Lopez Picó» de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles**]
- m. 31/05/1930 «Les fêtes Littéraires des 24 et 25 Mai». [**Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles**]
- n. 26/05/1928 «Les fêtes du Ginesta d'Or». [**Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles**]
- o. 01/06/1929 «Les fêtes du Ginesta d'Or». [**Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles**]

37. Exemplars de *Le Catalan de Paris*:
- a. 09/1923 «Frédéric Saisset» de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles**]
  - b. 02/1924 «Jean-Joseph Brial et M. René Dupuy». [**Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles**]
38. Retalls de diari fent referència a la cerimònia on van donar a Carles Grandó «la cravate de commandeur dans l'ordre des Palmes Académiques» (1959). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Fotografiat**]
39. Exemplar de *Le Courrier de Ceret et des Pyrénées Orientales* (21/05/1932) on hi ha publicat un article sobre l'obra *Fa sol i plou* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Periodiques N° Doubles**]
40. Retalls de diari on es fa referència a l'homenatge públic fet a Carles Grandó pels seus 50 anys de treball (1959) i nomenaments a doctor honoris causa de l'Imperial Philo-Byzantine University de Madrid i cavaller de Saint-Jean de Jerusalem (Croix de Malte) (1958). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Fotografiat**]
41. Retalls del diari *La Humanitat* on hi ha els articles «Els Jocs Florals de la llengua catalana han tingut lloc amb gran esclat a Montpel·lier» i «Converses filològiques» de Pompeu Fabra. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire et Grammaire Catalane. Carpeta Vocabulaire et grammaire catalane. Fotografiat**]
42. Retalls de diari amb «Converses filològiques» (P-1) de Pompeu Fabra. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire et Grammaire Catalane. Fotografiat**] i «Converses filològiques» (S-7) de Pompeu Fabra. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire et Grammaire Catalane. Fotografiat**]

43. Retall del diari *L'Eveil Catalan* (27/04/1929) on hi ha publicat l'article «Encore et toujours l'orthographe» de Pau Berga. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire et Grammaire Catalane**]
44. Retalls de diari amb «Converses filològiques» (S-4) (S-6) (S-8) de Pompeu Fabra. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire et Grammaire Catalane**]
45. Retall de diari sobre l'Association Polytechnique. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures**]
46. Retalls de diari sobre el premi guanyat per Carles Grandó als Jocs Florals de Castelló d'Empúries. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Presse catalane. Classée. Fotografiat**]
47. Retall del diari *La Veü de Catalunya* on es fa referència al premi concedit a Carles Grandó per l'Institut d'Estudis Catalans. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Presse catalane. Classée. Fotografiat**]
48. Llista de la Biblioteca Universitària de Perpinyà on hi ha una relació de tots els retalls de diari que es troben en aquesta carpeta. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Presse catalane. Classée. Fotografiat**]
49. Fulletó de «La Martina. L'antiga campana major de Sant Martí tornada al Canigó» (24/07/1932). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Fêtes Felibrige au Barcelone ou Toulouse**]
50. Document publicat «Als catalans de l'altra banda del Pireneu» on es fa referència a l'empresonament de Josep Sebastià Pons. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Fêtes Felibrige au Barcelone ou Toulouse. Fotografiat**]
51. Retalls de diari diversos sobre el nomenament de Carles Grandó com a membre de l'Institut nacional libèrtador R.

- Castilla de Perú amb l'atribució a l'ordre «del sol del Perú». **[Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Relations avec l'étranger]**
52. Retalls de diari diversos sobre el premi atorgat al príncep Guillermo de Gau Moctezuma Rifé «Grand Prix humanitaire de France» (1966). **[Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Relations avec l'étranger]**
53. Dos butlletins de la Corona Azteca. Principat d'Andorra. Andorra-Ordino (gener-febrer de 1959 / març-juny de 1959). **[Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Relations avec l'étranger]**
54. Document publicat «Défense des Langues Régionales de France et en particulier du Provençal». **[Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Les langues régionales]**
55. Retalls de diari diversos 1963-1966 parlant sobre exposicions i conferències sobre l'esperanto. **[Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Les langues régionales]**
56. Article publicat «Chroniques. Gallois et Occitan: Le bilingüisme dans *La Revue du Pays d'Oc*». **[Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Les langues régionales]**
57. Retalls de diari sobre l'Institut d'Estudis Occitans. **[Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Les langues régionales. Fotografiat]**
58. Article de Carles Grandó «L'essor littéraire en Roussillon dans *La Depeche du Midi* (1951)». **[Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Les langues régionales. Fotografiat]**

59. Exemplar del diari *L'Indépendant* (11/06/1935): article «Il faut rajeunir les Jocs Florals». [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Les langues régionales**]
60. Exemplar del diari *L'Indépendant* (23/03/1956) on hi ha publicat l'article «L'hommage à Charles Grandó et la conférence du majoral». [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Les langues régionales. Fotografiat**]
61. Retalls de diari amb fotos diverses sobre les conferències i reunions de l'Association Polytechnique, les assemblees de la Société Agricole Scientifique et Littéraire i els homenatges a diversos personatges de l'època. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Les langues régionales**]
62. Document mecanoscrit «*Somnieigs Poètics* du poète Emile Foxonet» per a la redacció d'un article de diari. [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Decoupures. Fotografiat**]
63. Document mecanoscrit «Poètes catalans du Roussillon. *De porpra i d'or* d'Enric Guiter» per a la redacció d'un article de diari. [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Decoupures. Fotografiat**]
64. Document mecanoscrit «Centenari d'Enric Morera» per a la redacció d'un article de diari. [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Decoupures**]
65. Retalls de diari diversos: el provençal a l'escola, a propòsit de la llei Deixonne, resposta de l'Institut d'Estudis Occitans a favor de l'ensenyament de la llengua d'oc... [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta À propos du Felibrige en général**]
66. Retalls de diari diversos sobre la història del Felibritge, les festes organitzades a Niça pel consistori (1936) i llista manuscrita de la Biblioteca Universitària de Perpinyà de les festes felibrenques amb el lloc i l'any de celebració. [**Fons**

Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Sense nom]

67. Retall del diari *La Dépêche du Midi* sobre les festes dels Jocs Florals organitzades pel consistori del Felibritge (1950). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Sense nom]**]
68. Retalls de diaris diversos sobre les activitats de la mantinença catalana. [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta À propos du Felibrige en général]**]
69. Article de Carles Grandó «Homenatge al mestre Pompeu Fabra» i menció a l'homenatge al majoral Carles Grandó realitzat a Barcelona. [**Fons Grandó. Caixa Jocs de miralls. Presse. Appreciations. Fotografiat]**]
70. Article «En homenatge a Pompeu Fabra». [**Fons Grandó. Caixa Jocs de miralls. Presse. Appreciations. Fotografiat]**]
71. Exemplar de la revista *Vida Nova* (Novembre 1963) on hi ha un article sobre la publicació de l'obra de Carles Grandó *Jocs de miralls*. [**Fons Grandó. Caixa Jocs de miralls. Presse. Appreciations. Fotografiat]**]
72. Retall del diari *L'Indépendant* (19/03/1963) on hi ha publicat l'article «Les lettres catalanes. *Jocs de miralls*. Poésies de Charles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Jocs de miralls. Presse. Appreciations. Fotografiat]**]
73. Retall del diari *Ancora* de Sant Feliu de Guíxols (30/05/1963) on hi ha publicat l'article «Carles Grandó, poeta». [**Fons Grandó. Caixa Jocs de miralls. Presse. Appreciations. Fotografiat]**]
74. Retalls del diari *L'idée Latine* on hi ha publicada la cançó de Carles Grandó *Marxa rossellonesa* i publicació del poema *La copa santa* (adaptació catalana de Francesc Matheu). [**Fons**

**Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses.
Carpeta À propos du Felibrige en général]**

75. Exemplar de la revista *Lo gai saber* (juliol-agost de 1963) on hi ha publicat l'article «Livres novels» en el que apareix esmentada l'obra de Carles Grandó *Jocs de miralls*. [**Fons Grandó. Caixa Jocs de miralls. Presse. Appreciations**]
76. Exemplar de la revista *Revue des langues romanes* (1963) on es fa constar la publicació de l'obra de Carles Grandó *Jocs de miralls*. [**Fons Grandó. Caixa Jocs de miralls. Presse. Appreciations**]
77. Article «Homenatge grandios dels escriptors de Catalunya a l'excels poeta Carles Grandó i a la seua obra». [**Fons Grandó. Caixa Jocs de miralls. Presse. Appreciations. Fotografiat**]
78. Article de Galdric de Prada «C. Grandó. Conferenciant». [**Fons Grandó. Caixa Conférences I. Fotografiat**]
79. Retall del diari *L'Indépendant* on hi ha publicat l'article de Carles Grandó «La femme dans les lettres roussillonnaises». [**Fons Grandó. Caixa Conférences I. Fotografiat**]
80. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Le poète Charles Grandó. “Il n'y a pas de bas bleus dans les Lettres Roussillonnaises”». [**Fons Grandó. Caixa Conférences I. Fotografiat**]
81. Retalls de diari elogiant la conferència de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Conférences I. Fotografiat**]
82. Article de Carles Grandó titulat «Les Modistes Perpinyaneses (1930)». [**Fons Grandó. Caixa Conférences I**]
83. Retall de diari on hi ha publicat l'article de Carles Grandó «Un beau roman du Roussillon: *Jep le Trabucaire* de Mme. Y. Boachon-Joffre». [**Fons Grandó. Caixa Conférences I. Fotografiat**]

84. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Hommage a Carles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Conférences I. Fotografiat**]
85. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Quand Charles Grandó, Arlette Peus et Maggy Massina ressuscitent les poètes disparus». [**Fons Grandó. Caixa Conférences I. Fotografiat**]
86. Document mecanoscrit de l'article de Carles Grandó «Mirada su'l moviment literari a Rosselló» que apareixerà publicat a *L'Almanach Català-Rossellonès* (1950). [**Fons Grandó. Caixa Conférences I. Fotografiat**]
87. Document mecanoscrit de l'article «Poetes du Roussillon *De Porpra i d'or* d'Enric Guiter». [**Fons Grandó. Caixa Conférences I. Carpeta Conférence «La femme dans les lettres roussillonnaises. Après 1940»**]
88. Retalls de diari diversos parlant de la conferència organitzada per l'associació Le Cénacle. [**Fons Grandó. Caixa Conférences II**]
89. Article en francès de Carles Grandó «Què serà la “Colla del Rosselló”?» publicat dins el diari *L'Eveil Catalan* (15/12/1923). [**Fons Grandó. Caixa Conférences II. Fotografiat**]
90. Retalls de diari parlant de la conferència organitzada per l'Association Polytechnique. [**Fons Grandó. Caixa Conférences II**]
91. Retalls de diari parlant de la conferència «Poètes Catalans». [**Fons Grandó. Caixa Conférences II. Fotografiat**]
92. Exemplar de la *Revue Catalane* (15/05/1917) on hi ha publicat l'article en francès de Louis Pastre «Nos catalanisants. Charles Grandó» (transcrit i fotografiat) i publicació del prefaci de l'obra *Clam roig* a cura d'Apeles Mestres i publicació d'algunes de les poesies que apareixen en

aquesta obra. [**Fons Grandó. Hommages à Carles Grandó. Fotografiat**]

93. Exemplar de *Languedoc Sportif* (05/01/1918) on hi ha publicat l'article en francès de Gabriel Comte «Figures de Platre. Charles Grandó (de l'A.S.P)». [**Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó**]
94. Exemplar de *L'éveil catalan* (15/03/1924) on hi ha publicat l'article en francès de P. Francis «Figures Catalanes. Charles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó. Fotocopiat**]
95. Retalls de diari diversos. [**Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó. Fotografiat**]
96. Retall de diari «M. Charles Grandó est décoré de la Légion d'Honneur». [**Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó. Fotografiat**]
97. Retalls de diari on hi ha publicat l'article «Le majoral Carles Grandó a l'Academie Internationale de Lutece». [**Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó. Fotografiat**]
98. Retall del diari *L'Indépendant* (06/06/1967) on hi ha publicat l'article «Derniers échos des Jeux Floraux du Genêt d'Or». [**Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó. Fotografiat**]
99. Exemplar del diari *Chanteclair* (juny-juliol de 1968) on hi ha publicat l'article de Carles Grandó «L'épopée des volontaires catalans 14-18 (suite)». [**Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó. Fotografiat**]
100. Document mecanoscrit «Homenatge al majoral C. Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó. Fotografiat**]

101. Document mecanoscrit «Homenatge grandió dels escriptors de Catalunya a l'excels poeta Carles Grandó i a la seua obra». **[Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó. Fotografiat]**
102. Article «Carles Grandó, el majoral Rossellonès» d'Octavi Saltor. **[Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó. Fotografiat]**
103. Article mecanoscrit «Charles Grandó animateur de la seconde renaissance catalane» de Just Calveyrach. Extret de la *Dépeche du Midi* (19 Maig 1949). **[Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó. Fotografiat]**
104. Article mecanoscrit «*Fa sol i plou* de Charles Grandó» de Josep Sebastià Pons. Extret de *l'Indépendant* (05 Març 1935). **[Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó. Fotografiat]**
105. Article «Grandó, poeta rossellonés» de Sempronio extret del *Diario de Barcelona* n°238. **[Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó. Fotografiat]**
106. Retalls de diari diversos sobre crítiques a l'obra de Carles Grandó i sobre l'homenatge fet a Barcelona. **[Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó. Fotografiat]**
107. Retalls de diaris diversos sobre el nomenament de Carles Grandó com a cavaller. **[Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó]**
108. Article «Al pie del Canigó» d'Octavi Saltor extret de la revista *Canigó*. Figueres-Barcelona (març 1963). **[Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó. Fotografiat]**
109. Article «Al pie del Canigó» d'Octavi Saltor. **[Fons Grandó. Caixa Critiques sur L'àvia. Fotografiat]**
110. Retall del diari *L'aveil catalan* (16/11/1929) on hi ha publicat l'article titulat «Un hommage catalan au poète Carles Grandó».

[Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó. Fotocopiat]

111. Exemplar del *Journal Officiel de la Republique Française* on hi consta el nomenament de Carles Grandó com a cavaller. **[Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó]**
112. Document anunciant la mort de Pompeu Fabra a Prada el dia de Nadal (1948). **[Fons Grandó. Caixa Le Felibrige]**
113. Document mecanoscrit en francès «Poetes Catalans du Roussillon. Enric Guiter *Cançó de juny*» de Carles Grandó. **[Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poetes roussillonnais]**
114. Document mecanoscrit en català «Lo burro de Sant Vicens d'A. Soumain». **[Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poetes roussillonnais]**
115. Document mecanoscrit en català «Somni d'Athalia de Dm. Miquel Ribes». **[Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poetes roussillonnais]**
116. Retall de diari *La voix de la patrie* on hi ha publicat l'article «M. Louis Amade a remis à Charles Grandó l'insigne de cavaller de la Légion d'Honneur». **[Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poetes roussillonnais. Fotografiat]**
117. Document mecanoscrit «Lloança de Josep Carner pel majoral Carles Grandó» (12/10/1970). **[Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poetes roussillonnais. Fotografiat]**
118. Retall de diari *Le Coq Catalan* (29/07/1939) on hi ha publicat l'article de Carles Grandó «*Lluita amb l'àngel* de Simona Gay». **[Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poetes roussillonnais. Fotografiat]**

119. Article de Carles Grandó «*Aigües-vives. Poèmes catalans par Simona Gay*». [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais. Fotografiat**]
120. Retall del diari de *L'Indépendant* (25/04/1938) on hi ha publicat l'article «Le souvenir de Bernard Alart a été commémoré hier à Vinça». [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
121. Retall del diari *Le Coq Catalan* (24/01/1920). [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
122. Retall del diari *Le courrier de Ceret* on hi ha publicat l'article «Hommage de la Colla del Rosselló à l'écrivain de langue catalane Mossen Esteve Caseponce». [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
123. Retalls de diaris diversos amb motiu de l'homenatge a Albert Saisset. [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
124. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Horace Chauvet est mort subitement à Paris». [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
125. Retalls de diari parlant de diferents personalitats de l'època: Pierre Camo, Horace Chauvet... [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
126. Retall del diari *L'Indépendant* (27/04/1954) on hi ha publicat l'article «Hommage au poète Pere Talrich». [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais. Fotografiat**]

127. Retall de diari de *L'Veil Catalan* on hi ha publicat l'article «Hommage catalan au poète Carles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais. Fotocopiat**]
128. Diferents articles dedicats al monument de Déodat de Séverac (1924). [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
129. Retall del diari *La humanitat* (març 1953) on hi ha publicat un article sobre Déodat de Séverac. [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
130. Retall de diversos diaris *Le courrier de Ceret*, *L'Indépendant*, *Le Coq Catalan*, *L'Veil catalan* on hi ha articles publicats sobre Déodat de Séverac. [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
131. Document mecanoscrit «Essor Littéraire catalan du Roussillon. Troubadors et precurseurs (I)» (article publicat posteriorment). [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais. Carpeta Poésie catalane en Roussillon jusqu'à nos jours**]
132. Document mecanoscrit «Les lettres regionales. L'essor Littéraire en Roussillon» (3) (5) (6) (7) (continuació de l'article anterior, falta (2) i (4)). [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais. Carpeta Poésie catalane en Roussillon jusqu'à nos jours**]
133. Document mecanoscrit «La poésie catalane en Roussillon». [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais. Carpeta Poésie catalane en Roussillon jusqu'à nos jours**]
134. Document mecanoscrit «Pierre Talrich par le majoral Charles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par**

Carles Grandó à divers poètes roussillonnais. Carpeta Poésie catalane en Roussillon jusqu'à nos jours

135. Retall de diari «Nos poètes Catalans» (21/09/1924) amb motiu de la publicació de l'obra *Els Poetes d'Ara* de Carles Grandó. **[Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités]**
136. Retall del diari *L'aveil catalan* (01/10/1924) on hi apareix dues crítiques a l'obra *Els Poetes d'Ara* i tres poemes d'aquesta obra. **[Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat]**
137. Retall de diari «En hommage a Talrich. Conférence de Charles Grandó». **[Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités]**
138. Retall de diari sobre l'homenatge a Carles Grandó «Un hommage au majoral Carles Grandó» / «Un hommage des écrivains de Barcelone, au poète: Charles Grandó» (1963). **[Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat]**
139. Retalls de diari diversos parlant dels poemes de Carles Grandó. **[Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat]**
140. Retall del diari *13me Bulletin Intérieur de la Compagnie du Flambeau* on apareix la publicació d'un article d'Abdon Poggi «Un Poète Roussillonnais. Pierre Camo». **[Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités]**
141. Retall del diari *L'Indépendant* (10/09/1966) on hi ha publicat l'article «Les Occitans en stage à Thuir ont rendu hommage au grand poète catalan Josep Sebastià Pons». **[Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités]**

142. Article de *L'Indépendant* (28/12/1952) on hi ha publicat l'article «Les lettres roussillonnaises ont été honorées en la personne de Charles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]
143. Retall del diari *La voix de la patrie* on hi ha publicat l'article «M. Louis Amade a remis à Charles Grandó l'insigne de cavalier de la Légion d'Honneur». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
144. Retalls dels diaris *L'Indépendant* i *La Depeche du Midi* (09/10/1951) on es fa referència a la mort del poeta belga J. Soenens (autor amb qui es cartejava Carles Grandó). [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
145. Articles de *La Dépeche du Midi* on hi ha publicat l'article «L'essor Littéraire en Roussillon». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités.**]
146. Retall de diari amb motiu de la mort del doctor Solé i Pla. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
147. Retall de diari fent referència a la conferència de Carles Grandó «L'essor Littéraire en Roussillon». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
148. Retall del diari *L'Indépendant* (08/11/1957) on hi ha publicat l'article «La séance solennelle de rentrée des Centres d'Études Supérieures de Perpignan s'est déroulée hier matin avec faste». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
149. Retall del diari *Le Télégramme* (17/06/1932) on hi ha publicat un article de Francesc Tresserre *Un animateur catalan*. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]

150. Retalls de diari sobre la participació de Carles Grandó a l'acadèmia de les lletres de Colòmbia. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]
151. Retall del diari *L'Indépendant* (28/01/1962) amb motiu de la mort de Josep Sebastià Pons i l'homenatge parisenc a Albert Saisset. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
152. Retall del diari *L'Indépendant* (17/11/1961) on hi ha publicat l'article «Le Cinquantenaire de *Roses i Xiprers*. Il fut, à Ille, la glorification du poète J. S. Pons et de son oeuvre». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
153. Retall del diari *Midi Libre* (10/09/1966) on hi ha publicat l'article de Pere Verdaguer «Une intéressante conférence-débat sur l'actualité de la poésie de J.S. Pons». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
154. Retalls de diari amb motiu de la mort de Joan Amade i de J.S. Pons. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
155. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Hommage à Charles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]
156. Retall del diari *Le Télégramme* (21/11/1930) on hi ha publicat una crònica de Francesc Tresserre sobre Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]
157. Retall de diari on hi ha publicat l'article «En l'honneur du majoral Carles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]

158. Retall del diari *La Publicitat* (30/05/1930) amb motiu de l'homenatge del Rosselló a Frederic Mistral. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
159. Retall del diari *L'aveil catalan* (13/04/1929) on hi ha publicat l'article «El nostre Mistral». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
160. Retall del diari *L'Indépendant* (18/03/1956) on hi ha publicat l'article «Un hommage de l'Association Polytechnique a Charles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]
161. Retall del diari *La Veü de Catalunya* (12/11/1929) on hi ha publicat l'article «Un discours de Carles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]
162. Retall del diari *La Veü de Catalunya* (06/11/1929) on es fa referència al sopar celebrat en honor a Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]
163. Retall del diari *La Veü de Catalunya* (12/11/1929) on hi ha publicat l'article «Sopar d'amistat al poeta rossellonès Carles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]
164. Retall del diari *La Veü de Catalunya* (09/11/1929) on es fa referència a l'esmentat sopar en honor a Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]
165. Retall del diari *La Publicitat* (13/11/1929) on hi ha publicat un discurs de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]

166. Retall del diari *La nau* (12/11/1929) on hi ha publicat l'article «Sopar d'homenatge a Carles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]
167. Retall del diari *La Publicitat* (10/11/1929) amb motiu del «Sopar d'amistat al poeta rossellonès Carles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]
168. Retall del diari *L'Indépendant* (05/06/1932) on hi ha publicat un article de Francesc Tresserre titulat «Perpignan, cité des poètes». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
169. Retalls de diari on hi apareixen publicats articles de Just Calveyrach: «A propos de Max Jacob, d'Albert Janico et de l'attrait exercé par le Roussillon sur les artistes d'avant-garde» (25/02/1949) i «De l'Hortolana del Vernet à La bota de vi» (07/06/1949) i «Sète et l'école sétoise» (01/04/1949) i «De Phidias à Maillol» (20/0/1949) i «Un écrivain unanimiste: Georges Vouloir» (25/03/1949). [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
170. Retall del diari *La humanitat* (14/04/1949) amb motiu de la mort de Josep Puig Pujades. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
171. Retall del diari *Le courrier de Ceret* (10/12/1932) on hi ha publicat un discurs de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]
172. Retall de diari on apareix publicat l'article «De très nombreux fidèles ont fait à Mgr. Sans, prélat de Sa Sainteté, de simples et émouvantes obsèques» (17/09/1966). [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
173. Retall de diari amb motiu de l'homenatge a la poetessa Jeanne Yves Blanc i article titulat «Les écrivains méditerranéens ont

fêté les 80 ans de Jeanne-Yves Blanc». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]

174. Retalls de diari amb motiu de les festes folklòriques d'Amélie les Bains. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]

175. Retall de diari amb motiu de la mort del poeta Fermí Palau Casellas. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]

176. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Ille-sur-Tet rend un fervent hommage au plus illustre de ses fils, le poète J.S. Pons». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]

177. Retall de diari amb motiu de la mort del poeta Ferran Canyameres. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]

178. Retall de diari amb motiu de l'homenatge a la memòria de Pompeu Fabra (27/12/1965). [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]

179. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Les obsèques de M. Albert Maynéris, secrétaire général adjoint de la mairie». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]

180. Retall de diari amb motiu de la mort de M. Joseph Fabrégas. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]

181. Retall del diari *L'Indépendant* (06/09/1963) on hi ha publicats els articles «Le poète catalan Charles Grandó honoré a Perou» i «Hommage a F.B. de Moll». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]

182. Retall del diari *Diario de Mallorca* (21/03/1964) on hi ha publicat l'article «Premios literarios para dos mallorquines (B.

- Moll i Guillem Colom Ferrà)». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
183. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Les émouvantes obsèques du Dr. René Puig adjoint au maire de la ville de Perpignan». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
184. Retall del diari *L'Indépendant* (29/10/1952) on hi ha publicat l'article «Dans la Légion d'Honneur». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]
185. Retall del diari *Le Travailleur Catalan* (19/10/1963) on hi ha publicat l'article «Hommages des Ecrivains de Catalogne au poète Charles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
186. Retall de diari amb motiu de la mort d'Henry Muchart. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
187. Retall del diari *Diario de Barcelona* (05/10/1963) on hi ha publicat un article de Sempronio titulat «Grandó, poeta rosellonés». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
188. Retalls de diari amb articles de Jean Lebrau. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
189. Retall del diari *L'éveil catalan* on hi ha publicat l'article «Figures Catalanes. Charles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Trobat a la caixa Hommages à Carles Grandó i fotocopiats**]
190. Retall de diari amb motiu de la mort de Lluís Bertran Nadal. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]

191. Retall de diari amb motiu del monument a Albert Saisset. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
192. Retalls de diari amb articles de Just Calveyrach. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
193. Retall de diari on hi ha publicats articles diversos: «Les obsèques du professeur Amade» i «Prosateurs et poètes ont rendu hier un magnifique hommage à Joan Amade» i articles diversos amb motiu de la mort de Joan Amade. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
194. Retall del diari *L'aveil catalan* (16/11/1929) on hi ha publicat l'article «Un hommage au poète Carles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotocopiat**]
195. Foto del sopar d'homenatge a Carles Grandó a Barcelona publicada a *La Vanguardia*. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]
196. Retall de diari on hi ha publicat l'article «M. Charles Grandó a obtenu le prix de la paix d'une académie argentine». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]
197. Retall del diari *L'aveil catalan* on hi ha publicat l'article de Carles Grandó «Figures catalanes. Santiago Rusiñol». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]
198. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Les écrivains du Roussillon *De la soutano au bonnet phrugien et à l'habit de Cour* un livre d'Henry Noel». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]

199. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Le professeur Guiter a retracé la vie et l'oeuvre de J.S. Pons». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
200. Retall de diari amb motiu de l'homenatge a Michel Maurette. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
201. Retalls de diari diversos amb motiu de l'homenatge a Josep Sebastià Pons. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
202. Retall del diari *L'Indépendant* (08/07/1965) amb motiu de l'homenatge a Pompeu Fabra. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]
203. Retall de diari amb motiu de l'homenatge a Frederic Mistral. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
204. Retall del diari *La Depeche du Midi* (10/05/1949) on hi ha publicat l'article «Charles Grandó animateur de la seconde Renaissance Catalane». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]
205. Retall del diari *La Veü de Catalunya* on hi ha apareix publicat un article sobre Rosselló. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
206. Retall de diari on hi ha publicat un article de Just Calveyrach titulat «Poètes de langue catalane de Pierre Talrich à Oun Tal». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités**]
207. Retall del diari *L'aveil catalan* (15/02/1924) on hi ha publicat un article de Carles Grandó titulat «Figures Catalanes. J.S. Pons». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]

208. Exemplar de *La Novel·la Nova. Publicació Catalana* on hi ha publicats poemes i monòlegs de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Personalités. Fotografiat**]
209. Retall del diari *Le Coq Catalan* (04/10/1924) on hi ha publicat l'article titulat «Un petit livre de Grandó» i carta de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]
210. Retall de diari on hi ha publicat l'article de Carles Grandó titulat «Les lettres catalanes. Quan mataven pels carrers». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]
211. Retall de diari on hi ha publicat un article sobre *Les flors d'Argelag* de Lucie Bartre. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres**]
212. Retall de diari on hi ha publicat un article de Carles Grandó titulat «Poètes Catalans du Roussillon. *De porpra i d'or* d'Enric Guiter». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres**]
213. Retall de diari amb motiu de la publicació dels monòlegs de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres**]
214. Retall del diari *Le Coq Catalan* (25/06/1932) on hi ha publicat l'article de Carles Grandó titulat «El Romanceret del Pesebre. Poema de Mn. Martí Jampy». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]
215. Retall del diari *Le courrier de Ceret* on hi ha publicat un article de Carles Grandó «Un livre de Mme Yves Blanc. *Corbeille de Septembre*». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]

216. Retall de diari on hi ha publicada una crònica d'Henry Noel.
[**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres**]
217. Retall del diari *Le Roussillon* (23/07/1932) on es fa referència a la publicació de l'obra de Carles Grandó *Fa sol i plou*. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres**]
218. Retalls de diari diversos on es fa referència a l'obra i les conferències de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]
219. Retalls de diari sobre el cercle de conferències de Le Cénacle.
[**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Fotografiat**]
220. Retall del diari *L'Indépendant* (23/04/1932) on es fa referència a la publicació de l'obra de Carles Grandó *Fa sol i plou*. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]
221. Retall de diari amb motiu de la conferència de Carles Grandó a l'Association Polytechnique. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres**]
222. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Noces d'or a Ille-Sur-Têt». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres**]
223. Retalls de diari diversos. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]
224. Retall del diari *La Depeche du Midi* (23/05/1951) on hi ha publicat un article de Carles Grandó titulat «Poètes catalans du Roussillon. Enric Guiter *Cançó de juny*» de Carles Grandó.
[**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]
225. Retall del diari *La Depeche du Toulouse* (03/01/1951) on hi ha publicat un article de Carles Grandó titulat «Lettres meridionales. Un grand roman du Roussillon: *Jep le*

Trabucaire de Mme Y. Boachon-Joffre». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]

226. Retall de diari (05/03/1951) on hi ha publicat l'article «Les grandes conférences de l'A.P. *La chanson des petits métiers catalans*». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]

227. Retall del diari *L'Indépendant* (17/03/1958) on hi ha publicat l'article «Les femmes dans les lettres roussillonnaises de 1940 à nos jours». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]

228. Retall del diari *La Depeche du Midi* (25/09/1951) on hi ha publicat l'article de Carles Grandó titulat «Autour des Jocs Florals de la llengua catalana». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]

229. Retall del diari *La Humanitat* on hi ha l'article de Pompeu Fabra «Converses filològiques» (S-1) (S-2) (S-3) (S-5) (S-7). [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres**]

230. Retall del diari *La Dépeche du Midi* (29/10/1951) on hi ha publicat l'article de Carles Grandó titulat «Aurores poétiques méditerranéennes. Joan Maragall». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]

231. Retall del diari *La Dépeche du Midi* (18/11/1951) on hi ha publicat l'article «Essor Littéraire catalan du Roussillon. Troubadors et précurseurs». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]

232. Retall del diari *L'Indépendant* (15/03/1955) on hi ha publicat l'article de Carles Grandó titulat «Flambées de poésie catalane en Roussillon (1200 à 1900)». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]

233. Retall del diari *L'Indépendant* (28/03/1956) on hi ha publicat l'article de Carles Grandó titulat «La femme dans les lettres Roussillonnaises avant 1940». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]
234. Retall de diari diversos amb els articles titulats «El poeta carabassejat» i «Des de Buenos Aires». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres**]
235. Retall del diari *La Veu de Catalunya* (04/03/1926) on hi ha publicat l'article «Impressions del carnaval de Perpinyà» amb la dedicació següent: «A Carles Grandó, tan bon amic com excel·lent escriptor i rossellonès de cor». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres**]
236. Retall de diari amb l'article titulat «La légende de Pablo Casals». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres**]
237. Retalls de diari diversos sobre conferències de Carles Grandó i crítiques a la seva obra *L'Àvia*. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres**]
238. Retall de diari amb l'article titulat «Serrallongue». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres**]
239. Retall de diari amb l'article titulat «La conférence Grandó sur les poètes catalans du Roussillon». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]
240. Retall de diari sobre les conferències d'Enric Guiter. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres**]
241. Retall de diari on hi apareix una crítica a l'obra de Jeanne Yves Blanc *Corbeille de Septembre*. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres**]

242. Retall de diari amb l'article titulat «Une conférence de Joan Amade. La Sardana». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres**]
243. Retall del diari *La nau* (31/05/1923) on hi ha publicat un article de Joan Povill i Adsera parlant de Carles Grandó «La litteratura catalana al Rosselló». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]
244. Retall del diari *La Veu de Catalunya* on hi ha publicat l'article «Brevari Critic. J.S. Pons. *L'aire i la fulla*». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres**]
245. Retall del diari *L'Indépendant* on hi ha publicat l'article «*Canta Perdiu*. Poemes de Josep Sebastià Pons». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres**]
246. Retall del diari *Le Coq Catalan* on hi ha publicat l'article de Carles Grandó «Le dernier livre de J.S. Pons. *L'aire i la fulla*». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]
247. Retalls de diari diversos sobre el concert de l'Orfeó Canigó. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Affaire Delpont/Grandó**]
248. Retall del diari *Le cri céretan* (11/02/1956) on hi ha publicat una ressenya sobre Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Affaire Delpont/Grandó. Fotografiat**]
249. Retall del diari *Le Courier de Ceret* (11/06/1938) on es fa referència al concert de l'Orfeó Canigó que inclou una cançó de la comèdia musical de Carles Grandó titulada *L'àvia*. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Affaire Delpont/Grandó**]

250. Retall de diari amb l'article «Une heure avec Pablo Casals» i publicació de diverses poesies de Carles Grandó (en català i traducció francesa). [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Affaire Delpont/Grandó. Fotografiat**]
251. Retalls de diari varis. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Affaire Delpont/Grandó. Fotografiat**]
252. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Émissions Languedoc-Roussillon» fent referència a una conferència de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Affaire Delpont/Grandó**]
253. Retall del diari *L'Indépendant* (06/01/1964) on hi ha publicat l'article «Dues arts germanes: sardana i poesia. Une conférence d'Octavi Saltor à l'A.P.». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Affaire Delpont/Grandó**]
254. Retall del diari *L'Indépendant* (24/07/1964) on hi ha publicat l'article «Canet-Village présente ce soir son VIIe Festival folklorique Provence-Roussillon». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Affaire Delpont/Grandó**]
255. Retall de diari on es fa referència a diferents esdeveniments culturals: concert dels Cantayres Catalans, la flama del Canigó... [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Affaire Delpont/Grandó**]
256. Retall de diari (14/11/1949) on hi ha publicat un article de Carles Grandó «À Prades en fête, un émouvant hommage a été rendu à Pau Casals». [**Fons Grandó.. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Affaire Delpont/Grandó. Fotografiat**]
257. Retall del diari *L'Indépendant* (04/05/1966) on hi ha publicat l'article «Visite fraternelle et musicale de l'Orfeo Sabadell à Perpignan». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Affaire Delpont/Grandó**]

258. Retalls de diari diversos sobre la companyia dels Gais Trobadors Catalans. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Affaire Delpont/Grandó**]
259. Retall del diari *L'Indépendant* (21/07/1965) on hi ha publicat l'article «L'Esbart de Manresa a été reçu hier par la municipalité». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Affaire Delpont/Grandó**]
260. Retall del diari *Midi Libre* (24/08/1964) on hi ha publicat l'article «Amélie-les-Bains-Palalda a conduit au succès son XXIIe Festival folklorique International». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Affaire Delpont/Grandó**]
261. Retall del diari *L'Indépendant* (23/04/1964) on hi ha publicat l'article «Une chaleureuse réception des groupes folkloriques a marqué l'ouverture du festival d'Amélie-les-Bains qui se poursuit aujourd'hui». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Affaire Delpont/Grandó**]
262. Retalls de diari diversos parlant de la creació de l'Himne del Rosselló, adaptació catalana a cura de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Affaire Delpont/Grandó**]
263. Retall del diari *La Veu de Catalunya* on hi ha publicat l'article «Perpinyà. Festes Catalanes al Rosselló». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Affaire Delpont/Grandó**]
264. Retall del diari *L'Indépendant* (27/09/1915) on hi ha publicat l'article «Pour les mutilés roussillonnais. Un grand concert». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Affaire Delpont/Grandó**]
265. Retall del diari *El dia grafico* on es fa referència a l'arribada del mariscal Joffre a Barcelona. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Joffre**]

266. Retall del diari *El dia grafico* on es fa referència a l'assistència del mariscal Joffre a les festes dels Jocs Florals. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Joffre**]
267. Retall del diari *La Publicidad* (04/05/1920) on es fa referència a les festes organitzades en honor a Joffre. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Joffre**]
268. Retall de diari on hi ha publicats els articles «El viaje del mariscal Joffre» i «Hommage roussillonnais au maréchal Joffre». [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Joffre. Fotografiat**]
269. Retall del diari *L'Indépendant* (23/11/1931) on es fa referència a l'inauguració de l'estàtua dedicada al mariscal Joffre. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Joffre**]
270. Retall del diari *L'Indépendant* (07/05/1920) on hi ha publicat l'article «Comment la délégation perpignanaise fut reçue à Barcelone» i Discurs de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Joffre. Fotografiat**]
271. Retall del diari *L'Indépendant* (06/05/1920) on es fa referència a l'assistència de Joffre als Jocs Florals de Barcelona. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Joffre**]
272. Retall del diari *La Publicidad* (05/05/1920) on es fa referència al banquet organitzat per als periodistes francesos. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Joffre**]
273. Exemplar de *La Novel·la Nova* dedicat a Joffre on hi ha publicats dues cançons de Carles Grandó dedicats a Joffre. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Joffre. Fotografiat**]

274. Document mecanoscrit «Lecteur voici un livre de poésie» .
Extret del pròleg de poesies de Gabrile i Galán. [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
275. Document mecanoscrit «À la derive. Chapitre premier, où, en guise d'introduction, l'on pressent les enseignements que le lecteur peut tirer de ce livre». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
276. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Amor de pardal» de Josep Sebastià Pons. [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires**]
277. Retall del diari *L'Indépendant* (28/05/1933) on hi ha publicat l'article «Lo Pastorellet et la Renaissance catalane en Roussillon». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires**]
278. Retall del diari *La humanitat* (1949) on hi ha publicat l'article «Homenatge a Pau Casals». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires**]
279. Retall del diari *L'Eveil catalan* (octubre de 1926) on hi ha publicat l'article «Un hommage a Bonafont. Lo Patorellet de la Vall d'Arles est fêté à Ille-sur-Têt». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires**]
280. Retall del diari *La Veü de Catalunya* (02/05/1924) on hi ha publicat l'article «L'homenatge al mestre Deodat de Severac». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires**]
281. Retall de la revista *El Poble Català* (Mèxic. Desembre 1948) on hi ha publicat l'article «El mestre Fabra». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
282. Retall del diari *La Depeche du Midi* (03/02/1949) on hi ha publicat l'article de Carles Grandó «Entretiens littéraires. Pompeu Fabra et son oeuvre». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]

283. Retall del diari *La Veu de Catalunya* (08/12/1928) on hi ha publicat l'article «Pompeu Fabra, l'enamorat del nostre idioma». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires**]
284. Retall del diari *La Veu de Catalunya* (09/12/1928) on hi ha publicat l'article «Els seixanta anys de Pompeu Fabra». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires**]
285. Retall del diari *La Veu de Catalunya* (08/02/1929) on hi ha publicat l'article «L'obra de Pompeu Fabra». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires**]
286. Retall del diari *La Veu de Catalunya* on hi ha publicat un article fent referència al centenari de Frederic Mistral. [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires**]
287. Retall del diari *La Depeche du Midi* (07/12/1949) amb motiu de la mort d'Antoni Rovira i Virgili i retalls de diaris diversos amb motiu de la mort de Joan Narach, Joan Amade... [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires**]
288. Exemplar del diari *Ici Font-Romeu et l'arrondissement de Prades* (11/12/1958) on hi ha publicat un article sobre René Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires**]
289. Retall de diari on hi ha publicat un article de Carles Grandó «Del Rosselló. El mes lluit indret rossellonès». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
290. Retall de diari on hi ha publicat un article de Carles Grandó «De Perpinyà estant. Impressions». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
291. Retall de diari on hi ha publicat un article de Carles Grandó «Els grans aniversaris. L'armistici». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]

292. Retall del diari *La Veu de Catalunya* (07/08/1921) on hi ha publicat l'article «Aniversari Roig». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
293. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Le grand écrivain catalan Octavi Saltor a été reçu par la municipalité». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires**]
294. Retall del diari *La Veu de Catalunya* (11/05/1923) on hi ha publicat un article de Carles Grandó «L'art rossellonès. Enriqueta i Eugeni Martí, ceramistes catalans». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
295. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Rapport sur le Concours de poésie catalane par Charles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
296. Documents mecanoscrits que posteriorment seran publicats com a articles «Memòria sobre el concurs català per Sr. F. Francis» / «Allocution de M. Charles Grandó. Secrétaire Perpetuel Adjoint» (inacabat). [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
297. Retall del diari *L'Eveil catalan* (14/02/1931) on hi ha publicat un article de Carles Grandó «La Poésie Catalane. *Camí de la font* par J. M. Guash». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
298. Exemplar del diari *L'Eveil Catalan* (01/01/1925) on hi ha publicat un article de Carles Grandó «M. Joan Amade. Une thèse sur les origines de la Renaissance littéraire en Catalogne». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
299. Document mecanoscrit «Aurores poetiques méditerranéennes. Joan Maragall de J. M. Corredor par le majoral Carles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]

300. Retall del diari *La Veu de Catalunya* (02/07/1921) on hi ha publicat un article de Carles Grandó «Del Rosselló. A casa del ceramista Martí». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
301. Retall del diari *Le Patriote* (17/03/1953) on hi ha publicat l'article «Le poète catalan Charles Grandó: “Il n'y a pas de bas bleus dans les Lettres roussillonnaises”». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
302. Retall del diari *La Publicidad* on hi ha publicat l'article «El viaje del mariscal». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires**]
303. Retall del diari *La Veu de Catalunya* (01/06/1932) on es fa referència als Jocs Florals del Rosselló. [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires**]
304. Retall del diari *La Veu de Catalunya* (06/12/1923) on hi ha publicat l'article de Carles Grandó «Els catalans del Rosselló. De l'homenatge a Un Tal (Albert Saisset)». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
305. Retall del diari *Le Courrier Musical* (15/06/1911) on hi ha publicat un article sobre Carles Grandó «Autour des Groupes. Nos artistes. Charles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
306. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Els rossellonesos a Sitges» i publicació del poema *L'Àvia*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
307. Retall del diari *El Diluvio* (05/05/1920) on hi ha publicat l'article «Banquete en honor de los escritores y artistas rosselloneses». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]

308. Exemplar de la revista *Revue Historique et littéraire du diocèse de Perpignan* (09/11/1926). [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires**]
309. Retall del diari *La Veu de Catalunya* (12/04/1936) on hi ha publicat l'article «Manifestacions literaries a Perpinyà». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
310. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Charles Grandó. Poète Roussillonnais». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
311. Retall del diari *L'Eveil Catalan* (01/01/1925) on hi ha publicat l'article «Une thèse sur les origines de la Renaissance Littéraire en Catalogne». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
312. Retall de diari on hi ha publicat l'article «De Perpinyà estant. Impressions de Carles Grandó». [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
313. Retall del diari *L'Indépendant* (31/08/1955) on hi ha publicat l'article «Le Festival Folklorique international d'Amélie». [**Fons Grandó. Caixa Escenes Còmiques**]
314. Retall de diari on hi ha publicats els articles «La flamme du Pic du Canigou sera allumée symboliquement à la Casa Païral du Castillet» i «Les fêtes de Saint-Martin-du-Canigou». [**Fons Grandó. Caixa Escenes Còmiques**]
315. Retalls de diaris diversos sobre esdeveniments culturals de l'època, retalls de revistes amb publicacions de poesies i cançons populars. [**Fons Grandó. Caixa Escenes Còmiques**]
316. Retall de revista on hi ha publicat l'article de Carles Grandó «La Chanson Populaire en Roussillon». [**Fons Grandó. Caixa Escenes Còmiques. Fotografiat**]

317. Retall de diari on hi ha publicat l'article de Carles Grandó «Almanac de la Veü del Canigó, per 1922». [**Fons Grandó. Caixa Escenes Còmiques. Fotografiat**]
318. Retall de diari on hi ha publicat l'article de Carles Grandó «Perpinyà. Fi d'estiueig». [**Fons Grandó. Caixa Escenes Còmiques. Fotografiat**]
319. Retall de revista on hi ha publicat l'article de Carles Grandó «La Sardana». [**Fons Grandó. Caixa Escenes Còmiques. Fotografiat**]
320. Retall de diari on hi ha publicat l'article «Palalda. Cours publics de catalan en Vallespir». [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta Fa sol i plou. Critiques**]
321. Article d'Horace Chauvet titulat «Musée Catalan. Organisé par la Colla del Rosselló». [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur L'àvia. Fotografiat**]
322. Revista *San Joan i Barres*. Vocabulari rossellonès. 25/09/1966. Lletra A. 24/12/1966. Lletra B. 30/09/1967. Lletra C. [**Fons Grandó. Caixa Charles Grandó. Oeuvres publiées**]

2.2.2. Documents d'associacions

1. Bases de l'associació Société Agricole, Scientifique et Littéraire des Pyrénées Orientales. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais. Fotografiat**]
2. Document mecanoscrit dels estatuts de l'Association Polytechnique des Pyrénées Orientales (Adoptats per l'Assamblea general del 13 de desembre de 1879). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Les sociétés savantes**]

3. Document del ministeri de l'interior de la República francesa. Model dels estatuts de les associacions que sol·liciten el reconeixement d'utilitat pública per l'aplicació de la llei de l'1 de juliol de 1901. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta *Les sociétés savantes***]
4. Document mecanoscrit. Fusió de la Colla del Rosselló amb la Société Agricole, Scientifique et Littéraire decidida per assemblea el dia 02/03/1941. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta *Les sociétés savantes***]
5. Document mecanoscrit. Llista de les "Sociétés Savantes" amb indicació dels seus presidents actuals: Ginesta d'Or, mantinença Catalana du Félibrige, Académie du Roussillon... i revistes vinculades a aquestes associacions *Tramontane, Études Roussillonnaises, Madeloc, Les Refelts du Roussillon*. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta *Les sociétés savantes***]
6. Llibret publicat per la Colla del Rosselló titulat «Hommage au populaire poète catalan roussillonnais Albert Saisset (Oun Tal)» (25/11/1923). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta *Les sociétés savantes***]
7. Document mecanoscrit de La Colla del Rosselló on hi consten els temes tractats durant la reunió anual. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta *Fêtes Felibrige au Barcelone ou Toulouse***]
8. Document mecanoscrit sobre la fusió entre la Société Agricole Scientifique et Littéraire des Pyrénées Orientales i la Colla del Rosselló (1939). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta *Les sociétés savantes***]
9. Llibret de l'Association Polytechnique per l'instrucció gratuïta d'adults (1908-1909). [**Fons Grandó. Caixa *Articles divers. Notes decoupures***]

10. Document mecanoscrit de la companyia literària del Ginesta d'Or: invitació a participar-hi i horari dels esdeveniments (1963-1966). [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]
11. Documents mecanoscrits diversos de la companyia literària del Ginesta d'Or: canvis secretari, votacions, publicacions, convocatòries de les reunions... [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]
12. Banquet 1963-1964 amb anotacions sobre qui hi assistirà i qui no i croquis de les taules. [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]
13. Document mecanoscrit «Texte des Status de la Maintenance de Provence du Felibritge» (1967). [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]
14. Anotacions manuscrites de les diverses reunions de la mantinença i retalls d'articles diversos sobre els Jocs Florals. (1930-1968). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Registres Jocs Florals. Llibreta Maintenance catalane du Felibrige et Ginesta d'Or après 1965**]
15. Anotacions manuscrites sobre les assemblees que se celebraven i retalls de diari sobre els Jocs Florals i document mecanoscrit dels comptes i els horaris dels esdeveniments. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Registres Jocs Florals. Llibreta Compagnie Littéraire du Ginesta d'Or (1956 à 1965)**]
16. Llibreta Jocs Florals du Ginesta d'Or. De 1924 a 1956 (Vol I) on hi ha anotacions manuscrites diverses, poesies que es presentaven al concurs, estatuts de la companyia... [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Registres Jocs Florals**]

17. Document mecanoscrit del consistori del Felibritge. Llista de membres (1964). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses (Material sobre el Felibritge)**]
18. Llibret dels esdeveniments projectats per a les festes de la Santa Estela a Muret (1957-1962-1963-1964-1965). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Felibrige**]
19. Document mecanoscrit. Llista de temes a tractar a l'assemblea del consistori del Felibritge (1964). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Felibrige**]
20. Document mecanoscrit de la companyia literària del Ginesta d'Or. Programa d'esdeveniments de les festes dels Jocs Florals (1961-1963). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Felibrige**]
21. Document mecanoscrit. Acta de l'assemblea del consistori del Felibritge (Maig 1956) (Febrer 1960). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Felibrige**]
22. Llista manuscrita de les obres publicades, inèdites, conferències... de Jacques Bohé i llista d'obres de Lucien Vilar (1950). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Felibrige**]
23. Llista mansucrita de les obres premiades als Jocs Florals de Perpinyà (1950-1958). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Felibrige**]
24. Invitació a les festes organitzades pel consistori del Felibritge per celebrar el Centenari de Mirella (1959). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Felibrige**]

25. Llibret dels estatuts del Felibritge i llibret «Le Felibritge son histoire, son but et son organisation». [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Felibrige**]
26. Estatuts del Felibritge (Maig 1934) (Gener 1953. A propòsit del veritable nom de la mantinença catalana) (Desembre 1958) (Octubre 1966) (Abril 1967). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Le Felibrige et son organisation**]
27. Llista dels majorals felibrencs (1964-1965-1966). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Le Felibrige et son organisation**]
28. Activitats diverses: sessions extraordinàries del consistori (1967-1968), comissió de nomenament a mestre en gai saber, notes diverses... [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Le Felibrige et son organisation**]
29. Retall de premsa sobre la història del Felibritge (1942). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta À propos du Felibrige en général**]
30. Document titulat «Le Felibrige: sa histoire, son but, son organisation» per P. Ruart. [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta À propos du Felibrige en général**]
31. Exemplars de la revista *Tramontane* dedicats als Jocs Florals (1949-1952-1954-1956). [**Fons Grandó. Caixa Conférences I. Carpeta Conférence «La femme dans les lettres roussillonnaises. Après 1940»**]
32. Document mecanoscrit del cercle d'estudis Le Cénacle titulat «Poetes du Roussillon» discurs de Rose-Marie Auge. [**Fons Grandó. Caixa Conférences II**]

33. Documents «Ventes des biens de Saisset» i «Donation à l'academie des Jocs Florals». (1956). [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige. Carpeta Officiel**]
34. Llibret de la companyia literària del Ginesta d'Or. Jocs Florals de Perpinyà. Estatuts [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Fotografiat**]
35. Llibret de la Colla del Rosselló. Estatuts. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Fotografiat**]
36. Llibret de la delegació rossellonesa dels Jocs Florals. Les festes de Joffre. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Fotografiat**]
37. Exemplar de l'anuari de l'Institut d'Estudis Catanas (1953) Any XLVI de la seva fundació dedicat a la memòria d'Amadeu Pagès. [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires**]
38. Llista mecanoscrita dels guanyadors dels Jocs Florals [**Fons Grandó. Caixa Grando manuscrits divers. Carpeta Doubles**]
39. Document mecanoscrit «Jocs Florals. Instructions pour la reine». [**Fons Grandó. Caixa Grando manuscrits divers. Carpeta Doubles. Peu important. Correspondance**]
40. Fragment d'un llibre del Centre Excursionista de Catalunya on hi ha còpies de diferents goigs. [**Fons Grandó. Caixa Grando manuscrits divers. Carpeta Doubles. Peu important. Correspondance**]
41. Document mecanoscrit «Texte des Statuts de la Maintenance de Provence du Felibritge» (1967). [**Fons Grandó. Caixa Grando manuscrits divers. Carpeta Doubles. Peu important. Correspondance**]

42. Llista dels membres de l'acadèmia del Rosselló. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles. Peu important. Correspondance**]
43. Document mecanoscrit «Memòria sobre el concurs català». [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Poésies et proses méditées**]
44. Document mecanoscrit en català «Memòria sobre el concurs català per la mantenidora Joan Maures-Mouragues». [**Fons Grandó. Caixa Conférences II**]
45. Document mecanoscrit en català «Memòria sobre el concurs català pel majoral Carles Grandó. Secretari perpetu». [**Fons Grandó. Caixa Conférences II**]
46. Document mecanoscrit «Le Roussillon aux Jocs Florals du Ginesta d'Or» (conversa entre René / Grandó / Ponet i Maureso). [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]
47. Document mecanoscrit dels premis atorgats als Jocs Florals dels anys 1965-1966. [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]
48. Diversos programes dels concerts de l'Orfeó Canigó, dels Cantayres Catalans i altres festivals folklòrics. [**Fons Grandó. Caixa Programmes. Musique Fête**]
49. Sobre amb targetes de presentació de diferents personalitats (Josep Bonafont, Elio Bachas, Louis Chauvet...), felicitacions de Nadal, agraïments per l'enviament de diferents obres de Carles Grandó... [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
50. Programa del concert de l'Orfeó Canigó (26/03/1926) on s'inclou la cançó *L'Àvia* de Carles Grandó i Enric Morera. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta Fa sol i plou. Critiques**]

51. Programa del concert de la Colla del Rosselló (29/05/1926).
[**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta Fa sol i plou. Critiques**]

2.2.3. Correspondència

1. Carta manuscrita al Mestre Maillol. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]
2. Carta mecanoscrita de la companyia de la Ginesta d'Or convidant a la sessió solemne dels Jocs Florals [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Peu important. Doubles**]
3. Cartes en català i francès justificant l'adhesió o absència a l'homenatge a Carles Grandó pels 50 anys treballant a favor de la llengua i la cultura catalanes (1956). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Légion d'Honneur**]
4. Cartes diverses felicitant-lo per la concessió de la creu de comanador de l'orde de les Palmes Acadèmiques (1959): Albert Léophonte, Henri Ruffat, senyora Henri Campanaud, André Dauner, Joana Mauresó, Joseph Prats, Emili Foxonet, Jean Bartre... [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Légion d'Honneur**]
5. Carta de la Secrétariat d'État aux Beaux-Arts parlant del nomenament de Carles Grandó com a cavaller de la Legió d'Honor (1952). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Légion d'Honneur. Fotografiat**] i carta del Ministère de l'Éducation National de la République Française corroborant aquest nomenament i cartes de felicitació per aquest nomenament. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Légion d'Honneur. Fotografiat**]

6. Cartes diverses justificant l'assistència o absència al nomenament de cavaller de la Legió d'Honor. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Légion d'Honneur**]
7. Tres cartes de Louis Amade (1952). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Légion d'Honneur. Fotografiat**]
8. Cartes diverses sobre qüestions personals: estiueig a Amélie les Bains (1960), Association des Combatants Prisonniers de Guerre des Pyrénées Orientales per informar sobre la Journée du Sang (1953), Société d'Encouragement per sol·licitar el seu suport (1962), École Commerciale per demanar la seva col·laboració a la Commission d'Examens (1946)... [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Personnel**]
9. Cartes diverses fent referència a la voluntat de Carles Grandó d'inscriure's al curs de llengua catalana per a professors. [**Fons Grandó. Caixa Exercices de Catalan. Carpeta Exercices de langue catalane. Generalitat de Catalunya. Paris**]
10. Carta manuscrita on Carles Grandó es disculpa per no haver pogut assistir al banquet de la mantinença catalana del Felibritge (04/06/1930). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Fêtes Felibritge au Barcelone ou Toulouse**]
11. Carta mecanoscrita de la secretària particular del príncep Guillermo III de Grau Moctezuma Rifé a Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Relations avec l'étranger. Fotografiat**]
12. Carta manuscrita del Consulado General para Francia de la Corona Imperial del Anahuac a Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Relations avec l'étranger**]

13. Carta mecanoscrita de l'Haute Académie Latine Internationale des Sciences, des Lettres et des Arts a Carles Grandó com a president de l'acadèmia Ginesta d'Or (1955). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Relations avec l'étranger. Fotografiat**]
14. Carta mecanoscrita de la companyia literària Ginesta d'Or pel que fa a l'elecció de dos secretaris perpetus (1964). [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]
15. Carta mecanoscrita des del Felibritge. Burèu dóu Consistòri (1968) Llista de diferents esdeveniments organitzats pel consistori. [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]
16. Carta mecanoscrita del consistori del Felibritge enviada a Carles Grandó com a majoral. Llista d'esdeveniments tractats a la propera reunió (1963). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Felibrige**]
17. Carta mecanoscrita de Carles Grandó a Enric Guiter excusant-se per no poder assistir a l'assemblea i a les festes organitzades a Tarascó a causa de la seva salut. També li demana que el representi com a mantenidor de la flama rossellonesa (agost de 1958). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Felibrige**]
18. Carta mecanoscrita de Carles Grandó a Charles Rostaing (*capolièr*) excusant-se pel seu retard en respondre la seva carta ja que havia estat operat de la pròstata i proposant a Enric Guiter per a que el substitueixi durant la seva absència (maig de 1958). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Felibrige**]
19. Carta mecanoscrita de Carles Grandó al consistori per presentar la candidatura de Jacques Bohé com a mantenidor

- (febrer de 1959). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Felibrige**]
20. Carta mecanoscrita del consistori del Felibritge a Carles Grandó per fer-li constar les candidatures presentades per obtenir el nomenament de majoral (abril de 1958) (abril de 1962) (abril de 1963). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Felibrige**]
21. Carta mecanoscrita del consistori del Felibritge a Carles Grandó. Llista d'esdeveniments projectats per a les festes felibrenques (maig de 1958) (maig de 1962) (maig de 1963). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Felibrige**]
22. Carta mecanoscrita de la Ville de Muret a Carles Grandó per confirmar la reserva d'hotel a Tolosa per assistir a les festes felibrenques de la Santa Estela (maig de 1963). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Felibrige**]
23. Carta manuscrita del consistori del Felibritge convocant a Carles Grandó a l'assemblea (octubre de 1957) (febrer de 1958). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Felibrige**]
24. Dues cartes mecanoscrites de Carles Grandó al consistori del Felibritge presentant la candidatura de Fermí Palau Casellas i de Lucien Vilar per a la cigala de mestre en gai saber (febrer de 1959). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Felibrige**]
25. Cartes mecanoscrites diverses tractant temes relacionats amb el consistori del Felibritge: nomenaments a majoral, llista d'obres presentades a concurs, actes de l'assemblea.... [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta Felibrige**]

26. Carta manuscrita en francès de Carl Kjersmeier (06/04/1919). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1913-1920**]
27. Carta manuscrita en provençal del Burèu dóu Counsistòri (06/05/1913). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1913-1920**]
28. Dues cartes manuscrites en català de Francesc Salvat (29 de juliol) (24/08/1917). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1913-1920**]
29. Carta manuscrita en francès de la cambra de diputats (17/01/1916). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1913-1920**]
30. Carta manuscrita en francès d'Albert Bausil (13/02/1918) demanant on pot trobar una traducció en prosa de l'obra *L'Atlàntida* de Jacint Verdaguer . [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1913-1920**]
31. Carta manuscrita en català de Josep Maria López Picó saludant i expressant la seva amistat amb els catalans de França (05/05/1920). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1913-1920**]
32. Carta mecanoscrita en català de Don Antoni Tobella amb motiu de la publicació del primer volum de la col·lecció *Analecta Montserratensia* (22/11/1918). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1913-1920**]
33. Carta manuscrita en castellà des de l'ajuntament de Barcelona. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1913-1920**]
34. Carta manuscrita de Pompeu Fabra a Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Fotografiat**]
35. Carta manuscrita en català de Josep Maria Batista Roca (11/04/1916) amb motiu de l'enviament del treball de folklore

- de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1913-1920**]
36. Carta manuscrita en francès d'Henry Muchart (25/11/1923) amb motiu dels Jocs Florals de Tolosa. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1921-1923**]
37. Carta manuscrita en francès de Charles Bauby justificant la seva absència a l'homenatge d'Albert Saisset (22/11/1923). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1921-1923**]
38. Carta manuscrita en francès de la direcció del diari *Le Roussillon* (24/11/1923) justificant la seva absència a la inauguració del bust a Albert Saisset. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1921-1923**]
39. Carta manuscrita en francès de Jacques de Noëll donant les gràcies per la seva invitació a l'homenatge a Albert Saisset (21/11/1923). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1921-1923**]
40. Carta manuscrita en francès de Francesc Tresserre amb motiu de l'homenatge a Albert Saisset (17/11/1923) i carta manuscrita justificant la seva absència. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1921-1923**]
41. Carta manuscrita en francès de Josep Bonafont amb motiu de l'homenatge a Albert Saisset (08/09/1923). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1921-1923**]
42. Carta manuscrita en francès d'Horace Chauvet adjuntant documents (26/07/1923). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1921-1923**]
43. Carta manuscrita en francès d'E. Martí (amistat) (22/05/1923). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1921-1923**]

44. Carta manuscrita en francès de Francesc Tresserre en nom de l'Académie des Jocs Florals (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1921-1923**]
45. Carta manuscrita en català d'Ignasi Iglesias (09/05/1922) demanant que faci arribar una carta a Pere Rameil, diputat de Ceret. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1921-1923**]
46. Carta manuscrita en català de Josep Maria Batista Roca donant les gràcies per la seva postal (05/05/1923). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1921-1923**]
47. Carta manuscrita en català de Joan Llongueras responent la demanda de Carles Grandó d'una col·lecció de cançons i joies d'infants (02/03/1922). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1921-1923**]
48. Carta mecanoscrita en català de l'editorial Publicaciones Rafols (17/06/1922) amb motiu d'una possible traducció al francès de la col·lecció Biblioteca Catalana. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1921-1923**]
49. Carta manuscrita en català de Josep Granger (06/01/1922). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta**
50. **1921-1923**]
51. Carta manuscrita en català des de l'Ajuntament de Barcelona demanant ajuda per a la realització d'un epistolari de Manuel Milà i Fontanals (encàrrec de l'IEC) (22/10/1921). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1921-1923**]
52. Carta manuscrita en francès de J. Wittwer de Froutigten (05/11/1921). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1921-1923**]
53. Dues cartes manuscrites en català d'Ignasi Iglesias (amistat) (15/11/1924) (20/06/1924). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1924**]

54. Tres cartes manuscrites en francès de Francesc Tresserres des de l'acadèmia dels Jocs Florals (14/03/1924) (19/06/1924) (24/06/1924). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1924**]
55. Dues cartes manuscrites en francès de Titayna donant les gràcies per parlar de la seva obra dins el diari *La Veu de Catalunya* (01/02/1924). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1924**]
56. Carta mecanoscrita en català de l'agrupació d'escriptors PEN Club de Catalunya convidant-lo a assistir a la festa de Sant Jordi (18/04/1924). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1924**]
57. Carta manuscrita en català d'Enric Morera (27/04/1924). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1924**]
58. Carta manuscrita en francès de Doëtte Anglivièl (dona de Charles Bauby) (amistat) (01/07/1924). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1924**]
59. Carta manuscrita en català de Joan Antoni Guàrdias amb motiu de la publicació del poema premiats als Jocs Florals (06/07/1924). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1924**]
60. Carta manuscrita en francès des de la biblioteca de Perpinyà donant les gràcies pels llibres enviats (*Poetes d'Ara, Fa sol i plou i A que jogarem*) (20/07/1924). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1924**]
61. Carta mecanoscrita des del Ministère des Régions Libérées (17/09/1924) felicitant-lo per la seva obra *Poetes d'Ara*. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1924**]
62. Carta manuscrita en català des de l'Ateneu Barcelonès (07/10/1924) amb motiu de la visita a Perpinyà del senyor Withensen. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1924**]

63. Dues cartes mecanoscrites en català de Joan Amade des de l'Ateneu Barcelonès (20/08/1924) (24/09/1924) amb motiu del seu estudi sobre els balls populars del Rosselló. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1924**]
64. Carta manuscrita en català de Josep Maria López Picó (amistat) (03/11/1924). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1924**]
65. Carta manuscrita en francès de J. Bernadoy (03/11/1924). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1924**]
66. Carta manuscrita en francès d'Horace Chauvet justificant la seva absència al nomenament de Carles Grandó com a oficial de l'acadèmia dels Jocs Florals (08/12/1924). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1924**]
67. Carta manuscrita en francès d'Henry Muchart (24/09/1925). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1925**]
68. Quatre cartes manuscrites en francès de Francesc Tresserre des de l'acadèmia dels Jocs Florals (09/03/1925) (18/03/1925) (12/05/1925) (28/05/1925) . [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1925**]
69. Carta manuscrita en francès d'Albert Manyach (29/04/1925). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1925**]
70. Carta manuscrita en francès de Jacques de Noëll (26/04/1925). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1925**]
71. Carta manuscrita en francès de la Société des Amis des Lettres (22/03/1925). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1925**]
72. Carta manuscrita en francès de Charles Bauby amb motiu dels Jocs Florals (15/08/1925). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1925**]
73. Carta mecanoscrita en català des de l'agrupació excursionista Jovent d'Ara (10/10/1925) demanant l'enviament de poesies

- per llegir-les en una vetllada que tenien en projecte. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1925**]
74. Carta mecanoscrita en català des de l'agrupació excursionista Jovent d'Ara donant les gràcies per l'enviament del recull de poesies que havien demanat (30/10/1925). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1925**]
75. Carta manuscrita en francès de Francesc Tresserre (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1926**]
76. Tres cartes manuscrites en francès de Marie Barrère Affre amb motiu del seu viatge a Perpinyà (sense data) (07/05/1926) (28/05/1926). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1926**]
77. Carta mecanoscrita en català d'Alexandre Bulart Rialp adjuntant el seu article sobre les impressions del *Carnaval* publicat a *La Veu de Catalunya* i demanant que Carles Grandó li enviï un cartell dels Jocs Florals (05/03/1926). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1926**]
78. Carta manuscrita en francès de Jeanne Yves Blanc confirmant la seva assistència al banquet de la Colla (19/05/1926) i (06/07/1926) (amistat). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1926**]
79. Carta mecanoscrita en francès des de l'acadèmia dels Jocs Florals amb motiu de l'invitació als Jocs Florals de la Ginesta d'Or (20/05/1926). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1926**]
80. Carta mecanoscrita en francès des del senat de la República francesa justificant la seva absència als Jocs Florals de la Ginesta d'Or (26/05/1926). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1926**]
81. Carta mecanoscrita en francès de Francesc Tresserre convidant al director de *La Veu de Catalunya* als Jocs Florals

- de Font Romeu (26/06/1926). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1926**]
82. Carta manuscrita en francès de Josep Bonafont (03/07/1926) (06/07/1926). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1926**]
83. Carta manuscrita en francès de Léopold Vabre explicant el programa del consitori del Felibritge (15/06/1926). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1926**]
84. Carta manuscrita en francès de Valère Bernard amb motiu de l'invitació als Jocs Florals de Font Romeu (04/07/1926). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1926**]
85. Carta manuscrita en francès de Francesc Tresserres amb motiu de la celebració dels Jocs Florals (12/07/1926). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1926**]
86. Carta manuscrita en francès d'Albert Bausil amb motiu de l'organització dels Jocs Florals (29/07/1926). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1926**]
87. Carta mecanoscrita en francès d'Alexandre Bulart Rialp adjuntant la ressenya dels Jocs Florals de Font Romeu publicada a *La Veu de Catalunya* i fent gala del lligam de les lletres catalano-rosselloneses. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1926**]
88. Dues cartes mecanoscrites en francès des de l'Association pour l'Encouragement de la Culture Catalane amb motiu de la publicació d'una Encyclopédie espagnole (16/04/1927) (11/05/1927) i una carta mecanoscrita en català on es fa referència a l'obra *A la deriva* (12/05/1927) i dues cartes mecanoscrites en francès parlant de la mateixa obra (25/05/1927) (16/06/1927). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1927**]
89. Carta manuscrita en català de Josep Estadella Arnó donant les gràcies pel seu premi dins el concurs dels Jocs Florals de

- la Ginesta d'Or (19/05/1927) i carta manuscrita en català justificant la seva absència a les festes dels Jocs Florals on havia de recollir el premi (agost de 1927). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1927**]
90. Carta manuscrita en francès des de l'acadèmia dels Jocs Florals justificant l'absència del seu representant a les festes de la Ginesta d'Or (22/05/1927). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1927**]
91. Carta manuscrita en català de López Píco (Juny 1927). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1927**]
92. Carta manuscrita en francès de Charles Roussillon (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1927**]
93. Carta manuscrita en català de Mossèn Antoni Griera amb motiu de l'expedició filològica d'uns professors i alumnes de la Universitat de Zurich (12/02/1927). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1927**]
94. Carta manuscrita en francès de Valère Bernard amb motiu de la creació de la mantinença del Rosselló (15/02/1927). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1927**]
95. Carta manuscrita en francès de Simona Gay adjuntant poemes per al concurs dels Jocs Florals (25/02/1927). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1927**]
96. Carta manuscrita en francès de Màrius Jouveau amb motiu de la creació de la mantinença del Rosselló (01/03/1927). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1927**]
97. Carta manuscrita en francès de Jeanne Yves Blanc (amistat) (08/03/1927). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1927**]
98. Carta manuscrita en francès de Doette Angliviel amb motiu dels poemes que vol presentar al concurs dels Jocs Florals

- (21/03/1927). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1927**]
99. Carta manuscrita en francès de Josep Bonafont (25/03/1927). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1927**]
100. Carta manuscrita en francès de Jean Beaumont secretari general de la revista *Le Feu* amb motiu de la publicació del poema *L'Àvia* (05/04/1927). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1927**]
101. Carta mecanoscrita en català per l'organitzador de l'exposició del llibre català a Madrid demanant la col·laboració de Carles Grandó per adjuntar obres catalanes editades a França dins aquesta exposició (02/12/1927). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1927**]
102. Carta manuscrita en català de Valeri Serra i Boldú demanant informació sobre folklore (12/02/1928). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1928**]
103. Cinc cartes manuscrites en francès de Francesc Tresserre amb motiu de l'organització dels Jocs Florals (27/02/1928) (25/04/1928) (03/05/1928) (02/06/1928) (07/06/1928). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1928**]
104. Carta manuscrita en francès de Frederic Saisset amb motiu de les cotitzacions de la Colla (29/02/1928). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1928**]
105. Carta manuscrita en francès de Simona Gay donant les gràcies per la seva englantina i dient que no es veu en cor de continuar escrivint tant bé com els veritables poetes (15/03/1928). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1928**]
106. Carta manuscrita en francès de Marie Barrère Affre (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1928**]

107. Carta manuscrita en francès del director de l'Imprimerie Occitane amb motiu del seu viatge a Barcelona (26/05/1928). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1928]**
108. Dues cartes manuscrites en francès de Jeanne Yves Blanc (amistat) (28/05/1928) (17/06/1928). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1928]**
109. Carta manuscrita en francès de Charles Bauvy amb motiu de la publicació d'un article de Carles Grandó dins la revista *La Tramontane* (01/07/1928). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1928]**
110. Carta mecanoscrita en català d'Alexandre Bulart Rialp elogiant la crítica de Carles Grandó publicada a *La Tramontane* i felicitant-lo pel seu ascens (18/11/1928). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1929]**
111. Dues cartes manuscrites de Charles Badin des de la revista *Vallespir* amb motiu de la seva candidatura a mantenidor del Felibritge (sense data). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1929]**
112. Carta mecanoscrita en francès d'Émile Carbon des de la revista *La revue de Catalogne* amb motiu de la crònica de Carles Grandó sobre els homes i les coses del Rosselló (16/01/1929) i carta mecanoscrita en francès parlant de la revista i les relacions amb les altres revistes rosselloneses (03/05/1929). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1929]**
113. Carta mecanoscrita en català des de la Casa Vilaró (Barcelona) amb motiu de la celebració de la festa El Ventall del Poeta (06/03/1929). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1929]**
114. Carta manuscrita en francès de Francesc Tresserre (16/03/1929). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1929]**

115. Dues cartes manuscrites en francès de Charles Bauvy felicitant-lo per la seva victòria al concurs de la llengua d'oc (26/03/1929) i donant les gràcies per la publicitat feta a *La Veu de Catalunya* amb motiu de la pluma d'or atorgada a la seva dona (Doette Anglivièl) (17/04/1929). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1929**]
116. Dues cartes manuscrites en català de Maria del Carme Nicolau amb motiu de l'edició del llibre *La Dona Catalana* on voldria incloure poetesses rosselloneses (21/10/1929) (03/11/1929). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1929**]
117. Carta manuscrita en català de Pere Coromines amb motiu de l'homenatge a Francesc Tresserres (05/05/1929). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1929**]
118. Carta manuscrita en català d'Alexandre Bulart Rialp (amistat) (30/06/1929). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1929**]
119. Carta mecanoscrita en català de Josep Puig Pujades elogiant la feina de Carles Grandó (08/11/1929). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1929**]
120. Carta manuscrita Màrius Jouveau (Consistori dels Jocs Florals). (09/11/1929). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1929. Fotografiat**]
121. Carta mecanoscrita de Ramon Aliberch a Alexandre Bulart i Rialp per justificar la seva absència a l'homenatge de Carles Grandó. (09/11/1929). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1929. Fotografiat**]
122. Carta mecanoscrita des de la fundació OC per justificar la seva absència al banquet d'homenatge a Carles Grandó. (13/11/1929). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1929. Fotografiat**]

123. Carta mecanoscrita del Ministère de l'Intérieur (23/11/1929).
[**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1929. Fotografiat**]
124. Carta manuscrita felicitant la seva elecció a majoral. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1929. Fotografiat**]
125. Carta manuscrita en francès d'André Renesson (principal honorari de la Universitat de Prada) (07/01/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
126. Dues cartes manuscrites en català d'Alexandre Bulart Rialp (amistat) (09/01/1930) (09/05/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
127. Quatre cartes manuscrites en provençal del Felibritge, mantinença de Llenguadoc (04/02/1930) (20/03/1930) (01/05/1930) (12/05/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
128. Carta manuscrita en català de M. Alcántara Colomer adjuntant una carta de Balcells (amistat) (22/01/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
129. Carta mecanoscrita en francès de Victor Dalbiez (prefecte dels Pirineus Orientals) amb motiu de la subvenció demanada per l'acadèmia del Jocs Florals de la Ginesta d'Or (22/02/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
130. Dues cartes manuscrites en francès de Simona Gay amb motiu de les diverses poesies presentades al concurs dels Jocs Florals (25/02/1930) (11/03/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
131. Dues cartes manuscrites en català de Joan Oller amb motiu de les poesies presentades al concurs dels Jocs Florals (08/03/1930) (01/04/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]

132. Carta manuscrita en francès de Martí Jampy justificant la seva absència a l'assemblea del Felibritge (14/03/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
133. Tres cartes manuscrites en francès de Léopold Vabre amb motiu de l'assemblea del Felibritge (18/03/1930) (21/08/1930) (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
134. Tres cartes mecanoscrites en francès de Louis Béchet des del Burèu dóu Counsistòri felicitant-lo per la creació de la mantinença de Rosselló-Catalunya i amb motiu de la candidatura de Carles Grandó a la cigala d'or (22/03/1930) (30/03/1930) (30/05/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
135. Carta manuscrita en català d'Alexandre Bulart Rialp tractant diversos temes: llibre de Carles Grandó, carta a Maluquer, mantinença catalana del Felibritge, homenatge a Frederic Mistral i els Jocs Florals del Rosselló (22/03/1930) i carta manuscrita en català tractant diversos temes: Felibritge, centenari de Mistral i les Jocs Florals (16/04/1930) i carta agraint l'accèsit atorgat al seu poema (23/04/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
136. Carta mecanoscrita en català del president de la Diputació Provincial de Barcelona agraint la felicitació de Carles Grandó amb motiu del seu nomenament com a president de la diputació (27/03/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
137. Dues cartes manuscrites de Joan Maria Guasch en català emitint el seu veredicte pel que fa a les poesies presentades als Jocs Florals (05/04/1930) i carta manuscrita en català fent referència a la carta anterior i al monument a Frederic Mistral (11/04/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]

138. Carta manuscrita en provençal d'Émile Barthe amb motiu de les festes de la Santa Estela (28/04/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
139. Carta manuscrita en francès de Suzanne Malard agraïnt el premi atorgat pels Jocs Florals (22/04/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
140. Carta manuscrita en català de Maria del Carme Nicolau agraïnt el premi dels Jocs Florals (08/05/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
141. Carta mecanoscrita en català de la dona de Joan Estelrich donant les gràcies per haver-la escollit Reina dels Poetes (15/05/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
142. Carta manuscrita en català de mossèn Bartomeu Barceló amb motiu de la festa mistralenca (18/05/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
143. Carta mecanoscrita en català de Joan Maria Guasch amb motiu del veredict de dels premis atorgats pels Jocs Florals (20/05/1930) i carta demanant el programa detallat dels actes dels Jocs Florals (26/07/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
144. Carta manuscrita en català d'Alexandre Bulart Rialp tractant diversos temes: publicació *Plou i fa sol*, festes de Frederic Mistral, la mantinença del Felibritge i els Jocs Florals del Rosselló (02/05/1930) i una altra carta tractant altres temes: la mantinença del Felibritge, *l'Éveil Catalan* i l'entrega de les cigales (20/06/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
145. Carta manuscrita en francès de Jeanne Yves Blanc confirmant la seva assistència als Jocs Florals (22/05/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]

146. Carta mecanoscrita en català de Ramon Masifern amb motiu de l'homenatge a Frederic Mistral (18/06/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
147. Carta manuscrita en francès de Simona Gay (amistat) (18/06/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
148. Carta manuscrita de A. Jauvert del Burèu de la Mantenènço. (1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930. Fotografiat**]
149. Sobre on hi ha dues postals del monestir de Montserrat i una petita carta manuscrita en català de mossèn Bartomeu Barceló felicitant-lo per la seva elecció com a majoral (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
150. Carta manuscrita en català d'Enric Cubas de l'editorial Barcino demanant la seva correspondència amb Àngel Guimerà per a l'edició del seu epistolari (21/06/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
151. Carta mecanoscrita en català des de l'Ateneu Barcelonès demanant que faci publicitat dels espectacles de la senyora Aurea de Sarrà (16/08/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
152. Carta mecanoscrita de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930. Fotografiat**]
153. Carta manuscrita del Burèu dóu Consistòri. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
154. Carta manuscrita en català d'Alexandre Bulart Rialp amb motiu de les festes de la Santa Estela (01/09/1930) i carta d'amistat (12/11/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]

155. Carta manuscrita en francès d'Horace Chauvet en referència a la Colla del Rosselló (25/10/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
156. Carta manuscrita en català de Joan Oller donant les gràcies per la crítica de Carles Grandó a una de les seves obres (24/11/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
157. Carta mansucrita en català de mossèn Bartomeu Barceló (27/11/1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
158. Carta manuscrita en francès de Frederic Saisset (Nadal 1930). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1930**]
159. Carta manuscrita en català d'Alexandre Bulart Rialp donant el condol per la mort de la seva cunyada (01/01/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]
160. Carta mecanoscrita en català de Joan Maluquer Viladot (President de la Diputació Provincial de Barcelona) donant el condol per la mort de la seva cunyada (02/01/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]
161. Carta mecanoscrita en català de Joan Oller donant el condol per la mort de la seva cunyada (02/01/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]
162. Dues cartes manuscrites en català de Joan Ruiz Porta amb motiu demanant informació per a la confecció del Diccionari Enciclopèdic Català (12/01/1931) (10/02/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]
163. Carta manuscrita en català de Joan Maria Guasch donant el seu condol per la mort de la seva cunyada (18/01/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]
164. Carta manuscrita en català de Joan Oller amb motiu de l'enviament de la seva poesia *Quan mataven pels carrers* i fent referència a la manca de paraula del Senyor Tous de *La Veu*

de Catalunya (27/02/1931) i carta felicitant-lo pel premi dels Jocs Florals (23/04/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]

165. Carta manuscrita en provençal de l'abat Josep Salvat (amistat) (08/03/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]

166. Carta mecanoscrita en francès des de la revista *La Tramontane* fent referència a la mantinença catalana (10/03/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]

167. Carta manuscrita en francès de Màrius Jouveau amb motiu de les festes de la mantinença catalana (11/03/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]

168. Carta manuscrita en català de Joan Maria Guasch (amistat) (15/03/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]

169. Carta manuscrita en francès de Josep Bonafont (18/03/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]

170. Dues cartes manuscrites en francès de Francesc Tresserre (18/03/1931) (29/04/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]

171. Tres cartes manuscrites en provençal des de la mantinença de Llenguadoc (19/03/1931) (21/03/1931) (17/04/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]

172. Carta mecanoscrita en francès de Louis Béchet amb motiu de les cotitzacions del consistori (19/03/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]

173. Carta manuscrita en francès de Maurice Valette (23/03/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]

174. Carta manuscrita en català de Llorenç Tardà amb motiu de les festes dels Jocs Florals (25/03/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]
175. Carta manuscrita en català de Josep Maria López Picó amb motiu de l'homenatge a Pau Berga (14/04/1931) i carta amb motiu de la publicació de l'Atles (25/08/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]
176. Carta manuscrita en provençal de Charles Brun (24/04/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]
177. Carta manuscrita en francès de Joseph Miel (30/04/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]
178. Carta mecanoscrita en català de Joan Ruiz Porta (Arxiu del Govern de la Generalitat de Catalunya) donant les gràcies per l'Almanac enviat (06/05/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]
179. Quatre cartes manuscrites en català d'Alexandre Bulart Rialp (amistat) (19/05/1931) (28/05/1931) (17/07/1931) (25/08/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]
180. Carta manuscrita en francès de Charles Bauvy amb motiu de les cotitzacions del Felibritge (28/07/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]
181. Carta manuscrita en català des de la Il·lustració Catalana demanant informació sobre el mariscal Joffre (15/09/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]
182. Carta manuscrita en provençal de Fèlix Clément (01/10/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]
183. Quatre cartes manuscrites en provençal de Frederic Mistral (15/10/1931) (20/10/1931) (28/10/1931) (08/12/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]

184. Carta manuscrita en català de A. Camps de la Maison Espagnole donant les gràcies per l'enviament de l'exemplar de l'obra de Carles Grandó *Fa sol i plou* (03/11/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]
185. Carta manuscrita en català de Joan Maria Guasch amb motiu de l'homenatge al mariscal Joffre (19/11/1931) i dues cartes amb motiu de les cotitzacions del Felibritge (05/12/1931) (20/12/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]
186. Carta manuscrita en provençal de Frederic Saisset (27/11/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]
187. Carta manuscrita en francès de Martí Jampy (05/12/1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]
188. Carta mecanoscrita en francès d'Alain Barrère amb motiu de la conferència *Le genre gai dans la littérature catalane* (desembre de 1931). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1931**]
189. Carta mecanoscrita en català d'Alfons Maseres des de l'Ateneu Barcelonès (08/02/1932) adjuntant el seu llibre *El Retorn* i dient que també li enviarà una poesia per concursar als Jocs Florals i carta donant les gràcies pel premi dels Jocs Florals (28/04/1932). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1932**]
190. Carta manuscrita en provençal de Frederic Mistral (nebot) demanant l'opinió de Carles Grandó sobre la revista *La revue des Pays d'Oc* (10/03/1932) i carta adjuntant dues circulars per a que Carles Grandó en faci propaganda (07/01/1932) i dues cartes manuscrites (11 i 14/04/1932) i carta manuscrita parlant de diverses obres de l'època (04/10/1932). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1932**]

191. Carta manuscrita en francès de Frederic Saisset amb motiu de la publicació d'un article al diari *Le Roussillonnais de Paris* (12/03/1932). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1932**]
192. Carta manuscrita en francès de Simona Gay felicitant-lo per l'obra *Fa sol i plou* i adjuntant una crítica que es publicarà a *L'Indépendant* (sense data) i carta manuscrita parlant de les crítiques publicades sobre aquesta obra de Carles Grandó (21/05/1932). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1932**]
193. Carta manuscrita en francès de Juliette Saisset demanant a Carles Grandó que li enviï una traducció francesa de l'obra *Fa sol i plou* (19/01/1932). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1932**]
194. Dues cartes manuscrites en català d'Alexandre Bulart Rialp (amistat) (16/02/1932) (04/03/1932) i carta manuscrita amb motiu de la publicació de la seva obra (09/04/1932) i carta manuscrita amb motiu amb motiu del veredicte dels Jocs Florals (23/04/1932) i carta manuscrita parlant de la crítica de P. Francis sobre l'obra de Carles Grandó *Fa sol i plou* publicada a *La Veü de Catalunya* (05/05/1932) i carta manuscrita parlant de la festa dels Jocs Florals (01/06/1932) i quatre cartes manuscrites (amistat) (31/07/1932) (25/08/1932) (16/09/1932) (17/09/1932). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1932**]
195. Carta manuscrita en català de Joan Maria Guasch amb motiu de la lectura del llibre de poesies de Carles Grandó (05/03/1932) i carta manuscrita amb motiu de la seva candidatura a la Legió d'Honor (12/03/1932) i carta manuscrita donant les gràcies per les gestions de Carles Grandó amb motiu de la candidatura a la Legió d'Honor

- (18/08/1932). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1932**]
196. Carta manuscrita en francès de Josep Bonafont parlant de poesia (14/03/1932). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1932**]
197. Carta mecanoscrita en provençal de Jan Bessat des del Burèu de la Mantenènço amb motiu de la seva candidatura a la cigala (15/03/1932) i carta manuscrita donant les gràcies per l'ajuda de Carles Grandó sobre la seva candidatura a la cigala (08/04/1932). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1932**]
198. Carta manuscrita en català de Josep Maria López Picó enviada a Alexandre Bulart Rialp per saludar a Carles Grandó (17/03/1932). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1932**]
199. Carta mecanoscrita en francès de Louis Béchet des del Burèu dóu Counsistòri amb motiu de les candidatures a mestre en gai saber i mestre d'obra (25/03/1932) i carta mecanoscrita amb motiu del pagament de la cotització de la mantinença (01/04/1932). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1932**]
200. Dues cartes manuscrites en francès de Jeanne Yves Blanc (amistat) (31/05/1932) (19/06/1932). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1932**]
201. Dues cartes manuscrites en francès d'Henry Muchart parlant sobre poesia (09/08/1932) (27/09/1932). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1932**]
202. Carta mecanoscrita en català de Rafel Cardina demanant convidar a les festes dels Jocs Florals a la Reina del poetas de llengües romàniques de França i d'Espanya (20/01/1933). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1933**]

203. Carta manuscrita en català de Josep Maria Puig Surós donant les gràcies pel diploma d'honor atorgat a la seva poesia *Pont de Ceret* (24/04/1933). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1933**]
204. Carta mansucrita en català d'Alexandre Bulart Rialp amb motiu de l'homenatge a Joan Maria Guasch (24/04/1933) i carta manuscrita amb motiu del seu viatge a Perpinyà (21/05/1933). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1933**]
205. Carta manuscrita en francès de Renat Llech Walter com a secretari del diari *L'Indépendant* amb motiu de les festes dels Jocs Florals (28/04/1933). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1933**]
206. Carta manuscrita en francès de Simona Gay (amistat) (14/05/1933). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1933**]
207. Dues cartes manuscrites en francès de Jeanne Yves Blanc (amistat) (04/04/1934) (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1934**]
208. Carta manuscrita en català de Joan Oller donant les gràcies pel premi de prosa (24/04/1934) i carta manuscrita confirmant la seva assistència als Jocs Florals (09/05/1934). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1934**]
209. Carta manuscrita en català de Joan Llongueras donant les gràcies pel seu premi (28/04/1934) i carta manuscrita confirmant la seva assistència als Jocs Florals (21/05/1934). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1934**]
210. Carta manuscrita en francès de Francesc Tresserre des de l'acadèmai dels Jocs Florals (30/04/1934). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1934**]
211. Carta mecanoscrita en francès d'Iglesias des del consolat espanyol a Perpinyà justificant la seva absència als Jocs

Florals (23/05/1934). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1934**]

212. Carta mansucrita en francès de Simona Gay justificant la seva absència als Jocs Florals (21/05/1934). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1934**]

213. Carta mecanoscrita en català de Josep Maria Puig Surós donant les gràcies pel premi concedit i justificant la seva absència als Jocs Florals (23/05/1934). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1934**]

214. Carta manuscrita en català de Joan Maria Guasch (amistat) (24/05/1934). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1934**]

215. Carta mecanoscrita en francès des de l'ajuntament de Perpinyà amb motiu de la recepció a la Biblioteca Catalana (25/05/1934). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1934**]

216. Carta manuscrita en català de Joan Maria Guasch amb motiu de l'enviament de diverses obres per al concurs dels Jocs Florals (08/03/1935) i dues cartes manuscrites amb motiu del veredicte dels Jocs Florals (23/03/1935) (08/04/1935) i carta manuscrita amb motiu de la memòria dels Jocs Florals com a secretari (24/04/1935) i carta manuscrita adjuntant la memòria (16/05/1935). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1935**]

217. Carta manuscrita en francès de Marguerite Duportal amb motiu de l'elecció de la Reina dels poetes (21/04/1935). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1935**]

218. Carta manuscrita en català d'Alexandre Bulart Rialp amb motiu de la tria d'obres de prosa per al concurs (01/04/1936) i carta manuscrita (amistat) (21/05/1936). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1936**]

219. Carta mecanoscrita en francès del coronel René Baulard donant les gràcies pel premi dels Jocs Florals (20/04/1936) .
[**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1936**]
220. Carta manuscrita en francès de Marthe Boissier donant les gràcies pel premi dels Jocs Florals i adjuntant el poema mecanoscrit *J'ai poursuivi le vent...* (27/04/1936). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1936**]
221. Carta manuscrita en francès de Madame Delzolliés des de la Société Agricole Scientifique et Littéraire amb motiu de la realització d'un cercle de conferències (11/04/1936). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1936**]
222. Carta mecanoscrita en francès d'Iglesias des del consolat espanyol a Perpinyà donant les gràcies per la seva invitació als Jocs Florals (15/05/1936). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1936**]
223. Carta manuscrita en francès de Joan Narach confirmant la seva assistència als Jocs Florals (16/05/1936). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1936**]
224. Carta mansucrita en català de Joan Llongueras confirmant la seva assistència als Jocs Florals (17/05/1936). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1936**]
225. Carta manuscrita en francès de Frederic Saisset amb motiu de les cotitzacions del consistori dels Jocs Florals (1937). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1937**]
226. Carta manuscrita en català de Simona Gay justificant la seva absència als Jocs Florals (24/04/1937) i carta manuscrita en francès rebutjant la possibilitat d'escriure la memòria dels Jocs Florals ja que no hi va poder assistir (13/05/1937). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1937**]
227. Carta manuscrita en català dels Nins de Vinçà demanant entrades pels Jocs Florals (06/05/1937). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1937**]

228. Dues cartes manuscrites en francès d'Horace Chauvet (amistat) (18/03/1938) (23/12/1938). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1938**]
229. Carta manuscrita en català de Joan Maria Guasch adjuntant un exemplar de la seva obra *La rosa dels cinc sentits* (15/01/1939). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1939**]
230. Carta mecanoscrita en francès del coronel René Baulard donant les gràcies pel premi dels Jocs Florals (01/05/1939). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1939**]
231. Carta manuscrita en català de mossèn Bartomeu Barceló adjuntant una poesia seva (17/05/1939). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1913-1939. Carpeta 1939**]
232. Carta manuscrita de Jousè Giordan (tresorer del Felibritge) (27/02/1941). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1940-1941**]
233. Carta manuscrita de Lo Gai Saber: Escola Occitana (13/03/1940). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1940-1941**]
234. Carta mecanoscrita de Gabrié Bernard des del Burèu dóu Counsistòri (15/10/1941). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1940-1941**]
235. Carta manuscrita de Màrius Jouveau des del Burèu dou Counsistòri (10/02/1940). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1940-1941**]
236. Carta manuscrita des de Ceret (01/10/1940). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1940-1941**]
237. Carta manuscrita des del Gabinet del prefecte d'Isère (23/03/1941). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1940-1941**]
238. Carta manuscrita des de Carcassona (25/10/1940). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1940-1941**]

239. Carta manuscrita des de Montpellier (04/04/1941). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1940-1941**]
240. Carta manuscrita de Jousè Giordan des del Burèu dóu Counsistóri (01/04/1941). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1940-1941**]
241. Carta manuscrita des de Carcassona (14/05/1941). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1940-1941**]
242. Carta manuscrita de Jousè Giordan des del Burèu dóu Counsistóri (26/05/1941). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1940-1941**]
243. Carta manuscrita des de Montauban (29/05/1941). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1940-1941**]
244. Carta mecanoscrita de J. Violet (03/06/1941). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1940-1941**]
245. Carta manuscrita de Jacques de Noël des d'Amélie les Bains (25/06/1941). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1940-1941**]
246. Carta manuscrita de la qual no en sabem l'autor (04/08/1941). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1940-1941**]
247. Carta manuscrita de la qual no en sabem l'autor (27/08/1941). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1940-1941**]
248. Carta manuscrita del Felibritge. Escolo deras Pyreneos (08/10/1941). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1940-1941**]
249. Carta manuscrita de la qual no en sabem l'autor (30/10/1941). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1940-1941**]

250. Carta manuscrita en francès de la comtessa de Mauléon (amistat) (1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
251. Carta manuscrita en francès de M. Deluy (secretari adjunt de la revista *Nostra Terra*) demanant les condicions del concurs del Jocs Florals i recordar la seva cotització com a mantenidor del Felibritge (04/01/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
252. Carta manuscrita en francès de Paul Gasc (Montpeller) (25/01/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
253. Carta manuscrita en provençal parlant de l'elecció al majoralat (03/02/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
254. Carta manuscrita en francès de comtessa de Mauléon (07/02/1942) (amistat). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
255. Carta manuscrita en occità de Jules Palmade des de l'Escoloderas Pyreneos. Felibritge (21/02/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
256. Carta manuscrita de Grabié Bernard des del Burèu dóu Counsistòri sobre l'organització de les festes de la Santa Estela (27/02/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
257. Dues cartes manuscrites en francès de comtessa de Mauléon (març de 1942) (amistat). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
258. Dues cartes manuscrites en provençal sobre el consistori del Felibritge (04/03/1942) (10/03/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]

259. Carta manuscrita en francès de l'Assouciacioun de Proypagacioun de la Lengo Prouvençalo (14/03/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
260. Carta manuscrita en francès de Jòusè Giordan des del Burèu dóu Counsistòri (13/04/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
261. Carta manuscrita en francès de comtessa de Mauléon (21/04/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
262. Carta manuscrita en francès amb motiu de l'elecció de la reina del poetas (22/04/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
263. Carta manuscrita en provençal de Pere Reynier, majourau del Felibritge (23/04/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
264. Carta manuscrita en català del doctor Estardella demanant perquè no ha respost les seves cartes anteriors (24/04/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
265. Carta manuscrita en provençal de Frederic Mistral (nebot) (26/04/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942. Fotografiat**]
266. Carta manuscrita en francès des de l'Hospice Civil de la Miséricorde amb motiu del lloc de celebració dels Jocs Florals (08/05/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
267. Carta manuscrita en francès amb motiu de la celebració de les festes de la Santa Estela (Arles) (08/05/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
268. Carta manuscrita en català justificant la seva absència als Jocs Florals i proposant fer soci d'honor al canonge Riu de Sant Matheu (14/05/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942. Fotografiat**]

269. Carta manuscrita en francès de Raymond Espinasse agraint el premi de la medalla de bronze de l'Acadèmia de la Ginesta d'Or i donant el motiu pel qual no el va poder anar a recollir personalment (25/05/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
270. Carta manuscrita en francès d'Horace Chauvet (09/07/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942. Fotografiat**]
271. Carta manuscrita en francès del director de la Phonotèque National, Roger Dévigne adjuntant dues fotos fetes durant la seva estada a París (28/09/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
272. Carta manuscrita de J. Clor demanant l'opinió de Carles Grandó sobre unes cançons catalanes que ha escrit (02/01/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
273. Carta manuscrita en provençal de Frederic Mistral (nebot) (20/05/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942. Fotografiat**]
274. Carta manuscrita en francès de Simona Gay (21/04/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
275. Carta manuscrita en francès de Màrius Jouveau (10/02/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
276. Carta manuscrita en francès de Jousè Giordan (17/02/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
277. Carta mecanoscrita en provençal de Frederic Mistral (nebot) des del Burèu dóu Counsitòri (02/05/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942. Fotografiat**]
278. Carta mecanoscrita en francès de André Varagnac des del Bureau du Régionalisme donant les gràcies per la seva ajuda durant el Congrès de Musicologie Populaire Occitane

- (18/05/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
279. Carta mecanoscrita en francès de Roger Dévigne, director de la Phonothèque National anunciant que visitarà Perpinyà per enregistrar sons catalans de la tradició popular (cançons, crits dels venedors...) (03/07/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
280. Carta manuscrita en francès de Roger Dévigne per concretar la data que visitarà Perpinyà (16/07/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
281. Carta mecanoscrita en francès de Roger Dévigne concretant els detalls del seu viatge (dia i hora, persones que l'acompanyaran...) (26/07/1942). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1942**]
282. Carta manuscrita en francès de Jousè Giordan (27/04/1943). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1943**]
283. Carta manuscrita en francès de Bertham 03/01/1943. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1943**]
284. Carta manuscrita en provençal de Frederic Mistral (nebot) 11/06/1943. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1943**]
285. Dues cartes manuscrites en francès de Pierre Clairac, editor explicant el número de ventes de l'obra *Chants du Roussillon* (29/01/1943) (08/02/1943). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1943**]
286. Carta manuscrita en francès de l'acadèmia dels Jocs Florals resumint les decisions adoptades durant la reunió. Firmada per Armand Craviel (27/02/1943). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1943**]
287. Carta manuscrita en francès de Jousè Giordan felicitant-lo pel seu nomenament com a secretari general adjunt de l'Acadèmia

- de la Ginesta d'Or (12/04/1943). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1943**]
288. Carta mecanoscrita en francès de Charles Bauby, director de la revista *Tramontane*, demanant que li enviï algun article per a publicar-lo a la revista (31/01/1944). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1944**]
289. Carta manuscrita en francès d'Horace Chauvet (24/04/1944). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1944. Fotografiat**]
290. Carta manuscrita en francès de Jousè Giordan (01/05/1944). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1944**]
291. Carta manuscrita en francès de Charles Bauby, director de la revista *Tramontane*, sobre alguna publicació de la revista (27/05/1944). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1944**]
292. Carta manuscrita en francès de J. Clor (01/10/1944). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1944**]
293. Carta manuscrita en francès d'Horace Chauvet (21/03/1944). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1944. Fotografiat**]
294. Carta manuscrita en francès de Joana Mauresó donant les gràcies pel diccionari que li ha enviat i felicitant el Nadal (22/12/1944). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1944**]
295. Carta manuscrita en francès de Joan Narach (30/01/1945) (amistat). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1945**]
296. Diverses cartes d'amistat manuscrites en francès (març de 1945). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1945**]

297. Tres cartes manuscrites en francès de J. Clor (21/03/1945) (09/08/1945) (17/09/1945). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1945**]
298. Dues cartes manuscrites en francès de Jeanne Yves Blanc (31/03/1945) (07/04/1945). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1945**]
299. Carta manuscrita en francès de Joseph Miel (08/04/1945). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1945**]
300. Dues cartes manuscrites en provençal de Frederic Mistral (nebot) sobre les festes de la Santa Estela (10/04/1945) (02/05/1945). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1945**]
301. Carta mecanoscrita en francès de Lucie Barthe felicitant-lo pel seu nomenament com a mantenidor (25/04/1945). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1945**]
302. Carta manuscrita en francès d'Henri Bernard. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1945**]
303. Carta manuscrita en català de Pau Casals agraint la seva invitació a les festes dels Jocs Florals (28/05/1945). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1945. Fotografiat**]
304. Carta manuscrita en francès d'Éloi Devaux. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1945**]
305. Carta mecanoscrita en francès del Syndicat d'Initiatives Régional amb motiu de la celebració de l'homenatge a Jacint Verdaguer i Justin Pepratx (31/10/1945). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1945**]
306. Carta manuscrita en francès de Charles Bauby, director de la revista *Tramontane*, sobre publicacions de la revista (12/11/1945). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1945**]

307. Carta mecanoscrita en provençal de Simin Palay des de l'Escole Gastou Febus demanant informació sobre la Cobla catalana (21/11/1945). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1945**]
308. Carta mecanoscrita del Casal Catalunya de Perpinyà amb motiu de la celebració de l'homenatge a Pompeu Fabra (22/08/1945). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1945**]
309. Dues cartes mecanoscrites en francès de Josep Medina (07/02/1946) (24/04/1946) (amistat). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1946**]
310. Carta manuscrita en francès d'Henry Muchart amb motiu de l'homenatge de la Ginesta d'Or a la Universitat de Montpeller (21/03/1946). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1946**]
311. Carta manuscrita en francès de Jeanne Yves Blanc (26/02/1946) (04/12/1946) (amistat). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1946**]
312. Carta manuscrita en francès de Jousè Giordan amb motiu de la recaptació de diners del consistori (22/02/1946). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1946**]
313. Carta mecanoscrita en francès de Jacques Le Clerq (Services Americains d'Infomation) donant les gràcies per la seva ajuda (05/02/1946). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1946**]
314. Carta manuscrita d'Henry Muchart amb motiu de la seva visita a Perpinyà (22/02/1946). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1946**]
315. Dues cartes manuscrites en francès de J. Clor (14/01/1946) (25/04/1946) (amistat). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1946**]

316. Carta manuscrita en provençal de Frederic Mistral (nebot) amb motiu de les festes de la Santa Estela (05/01/1946). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1946]**
317. Carta manuscrita en francès de Frederic Saisset justificant la seva absència als Jocs Florals (06/04/1946). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1946. Fotografiat]**
318. Tres cartes mecanoscrites en francès d'Edicions Continents sobre la publicació de la col·lecció *Classiques neolatins* (20/05/1946) (20/06/1946) (11/07/1946). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1946]**
319. Carta manuscrita en francès d'Henry Muchart justificant la seva absència als Jocs Florals (22/05/1946). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1946]**
320. Carta manuscrita mig en català mig en francès de Pau Casals confirmant la seva assistència als Jocs Florals (22/05/1946). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1946. Fotografiat]**
321. Dues cartes manuscrites en francès de Jousè Giordan sobre l'administració del consistori del Felibritge (13/06/1946) (09/10/1946). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1946]**
322. Carta mecanoscrita en català de la comissió organitzadora del Pavelló Catalunya (Mèxic) amb motiu de la IV Fira del Llibre (25/08/1946). **[Classée 1940-1954. Fotografiat]**
323. Carta manuscrita en francès d'Henri Bernard donant les gràcies pel poema *Nadal de Pau* que li va enviar Carles Grandó (23/12/1946). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1946]**
324. Carta mecanoscrita de Jean Baptiste Aquarone amb motiu del pagament per a l'obtenció del premi de la Violeta d'Or (13/07/1946). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1946]**

325. Carta mecanoscrita de la comissió organitzadora del Pavelló Catalunya amb motiu de la IV Fira del Llibre (25/07/1946). [Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1946. Fotografiat]
326. Carta manuscrita en francès de Jeanne Yves Blanc donant el seu vot per Enric Guiter com a mantenidor. [Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947]
327. Carta manuscrita en francès des del Marroc (03/01/1947). [Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947]
328. Carta manuscrita en francès de Yvonne Boachon Joffre (09/01/1947). [Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947]
329. Carta manuscrita en francès de J. Clor (31/01/1947) (amistat). [Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947]
330. Carta manuscrita en francès de Grabié Bernard (29/01/1947). [Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947]
331. Carta manuscrita en francès de Paul Gasc 03/02/1947. [Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947]
332. Carta manuscrita en francès d'André Vinas 07/02/1947. [Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947]
333. Dues cartes manuscrites en francès del coronel René Baulard (17/02/1947) (04/03/1947). [Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947]
334. Quatre cartes manuscrites en francès d'Henry Muchart (08/03/1947) (22/03/1947) (29/04/1947) (29/07/1947). [Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947]
335. Carta manuscrita en francès d'Horace Chauvet (26/04/1947). [Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947. Fotografiat]

336. Carta manuscrita en francès de Frederic Saisset (26/03/1947). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947. Fotografiat**]
337. Carta manuscrita en francès de Charles Bauby, director de la revista *Tramontane* demanant disculpes per haver tardat tant en contestar la seva carta (27/03/1947). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947**]
338. Carta manuscrita en francès de Pau Berga (17/04/1947). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947. Fotografiat**]
339. Carta mecanoscrita del Syndicat d'Initiatives Régional des Pyrénées Orientales demanant documentació sobre els *Cris de la rue* per a l'emissió radiofònica de Radiodiffusion Nationale (03/05/1947). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947**]
340. Carta manuscrita en francès d'André Tourné, diputat dels Pirineus Orientals (18/05/1947). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947**]
341. Carta manuscrita en francès de Jeanna Yves Blanc (26/05/1947) (amistat). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947**]
342. Carta manuscrita en francès de Clermont Ferrand (05/06/1947). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947**]
343. Carta manuscrita en francès de Jousè Giordan ajuntant les cartes dels tres nous mantenidors (07/06/1947). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947**]
344. Carta manuscrita en francès de l'Académie de Franche-Poésie (04/07/1947). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947**]
345. Carta mecanoscrita en francès del Groupe Folklorique Laurentin amb motiu de la presidència de Carles Grandó

- (26/07/1947). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947**]
346. Carta mecanoscrita en francès de Jacques Trescases amb motiu de les festes occitanes (21/08/1947). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947**]
347. Carta manuscrita de Pau Casals (14/05/1947). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1947. Fotografiat**]
348. Carta manuscrita de Grabié Bernard (06/01/1948). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1948**]
349. Carta manuscrita de Xavier Felip amb motiu de la conferència del 29 de febrer (02/02/1948). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1948**]
350. Cartes manuscrites d'Henry Muchart (16/01/1948) (25/03/1948) (05/05/1948) (28/05/1948). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1948**]
351. Cartes manuscrites de Jeanne Yves Blanc (16/03/1948) (22/05/1948). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1948**]
352. Carta manuscrita de l'Académie de Franche-Poésie (22/03/1948). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1948**]
353. Carta manuscrita d'Antoni Rovira i Virgili donant gràcies pel seu premi flor natural dels Jocs Florals (23/03/1948). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1948. Fotografiat**]
354. Carta manuscrita de Frederic Mistral (nebot) (06/04/1948). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1948**]
355. Carta manuscrita de Charles Bauby amb motiu de l'invitació als Jocs Florals (24/04/1948). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1948**]

356. Carta manuscrita de Pau Casals donant les gràcies per l' invitació a les festes tradicionals (04/05/1948). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1948. Fotografiat**]
357. Carta manuscrita de Pau Casals donant el seu vot per al nomenament com a cavaller de la Legió d'Honor. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1948. Fotografiat**]
358. Carta mecanoscrita de l'Institut d'Estudis Catalans (03/05/1948). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1948. Fotografiat**]
359. Carta manuscrita de Pompeu Fabra justificant la seva absència als Jocs Florals (08/05/1948). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1948. Fotografiat**]
360. Carta mecanoscrita de la Generalitat de Catalunya. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1948. Fotografiat**]
361. Carta mecanoscrita des de Mallorca amb motiu de l'homenatge a Joan Amade (09/12/1948). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1948. Fotografiat**]
362. Carta manuscrita d'Antoni Rovira i Virgili amb motiu de l'homenatge a Joan Amade (16/12/1948). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1948. Fotografiat**]
363. Carta mecanoscrita de Louis Amade donant les gràcies pel poema dedicat al seu pare (10/03/1949). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1949. Fotografiat**]
364. Carta manuscrita de Frederic Mistral (nebot) (18/03/1949). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1949**]
365. Cartes manuscrites d'Henry Muchart sobre els Jocs Florals (22/03/1949) (24/05/1949) (25/05/1949). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1949**]

366. Cartes manuscrites d'Horace Chauvet sobre els Jocs Florals (08/04/1949) (04/09/1949). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1949**]
367. Carta manuscrita de Mossèn Bartomeu Barceló amb motiu de la mort de Joan Amade (08/04/1949). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1949**]
368. Carta manuscrita de Joan Maria Guasch (amistat) (05/05/1949). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1949**]
369. Carta mecanoscrita dels Jocs Florals de la llengua catalana des de Montevideo (03/04/1949). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1949. Fotografiat**]
370. Carta mecanoscrita dels Jocs Florals de la llengua catalana des de Montevideo (19/08/1949). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1949. Fotografiat**]
371. Carta manuscrita de Pau Casals (15/11/1949). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1949. Fotografiat**]
372. Carta manuscrita de Frederic Saisset (29/11/1949). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1949. Fotografiat**]
373. Carta manuscrita en francès de l'Académie des Antilles amb motiu dels Jocs Florals de Guadalupe (01/01/1950). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1950**]
374. Cartes manuscrites en francès d'Abdon Poggi (07/01/1950) (31/01/1950) (08/04/1950) (12/04/1950) (amistat). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1950**]
375. Carta manuscrita en francès de Jousè Giordan amb motiu de la nova inscripció de vuit persones com a mantenidors (13/01/1950). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1950**]

376. Carta mecanoscrita en francès de Jacques Soenens des de Brussel·les amb motiu dels Jocs Florals (15/02/1950). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1950**]
377. Carta manuscrita en francès de Jacques Soenens (12/05/1950) (12/07/1950). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1950**]
378. Carta mecanoscrita en francès del prefecte dels Pirineus Orientals agraint la seva invitació a la conferència del 9 de Març al Teatre Municipal (08/03/1950). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1950**]
379. Carta manuscrita en francès de le comitè de les festes de Santa Estela (18/03/1950). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1950**]
380. Cartes manuscrites d'Henry Muchart (amistat) (23/03/1950) (22/05/1950) (23/09/1950). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1950**]
381. Cartes manuscrites de Frederic Saisset justificant la seva absència als Jocs Florals dient que no podrà anar a Perpinyà (24/03/1950) (12/10/1950). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1950**]
382. Cartes manuscrites d'Horace Chauvet justificant la seva absència als Jocs Florals (24/04/1950); adjuntant material que Carles Grandó li havia demanat (26/07/1950); amb motiu de les biografies d'escriptors que s'havien de publicar a l'*Almanach* (05/09/1950) i recomanant algun article de la *Tramontane* (08/09/1950). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1950**]
383. Carta manuscrita en francès de Jean Lebran (28/05/1950). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1950**]
384. Carta manuscrita en francès de Jeanne Yves Blanc (11/04/1950 (amistat)). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1950**]

385. Cartes manuscrites en francès de Jacques de Noëll donant un llista de les seves cançons (23/11/1950) (28/11/1950). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1950**]
386. Carta mecanoscrita en francès de Louis Amade donant les gràcies per la seva elecció com a mantenidor i justificant la seva absència a Perpinyà (09/05/1950). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1950**]
387. Carta manuscrita en francès de Jacques Bohé amb motiu del Jocs Florals (02/12/1950). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1950**]
388. Carta manuscrita en català de Pau Casals (03/05/1950). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1950. Fotografiat**]
389. Carta manuscrita en català de l'editorial Lucero de Barcelona agraïnt la invitació als Jocs Florals, fent referència a la visita de Yvonne Boachon Joffre i dient que visitarà Toulouse durant les festes de la Santa Estela (08/05/1950). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1950**]
390. Carta manuscrita en català de J. Bach (amistat) (23/05/1950). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1950**]
391. Carta manuscrita en català de Miquel Guinart amb motiu de la seva participació als Jocs Florals (27/08/1950). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1950**]
392. Carta manuscrita en provençal de Frederic Mistral (nebot) (26/05/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
393. Carta manuscrita en francès de J. Clor (01/01/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
394. Carta manuscrita en francès de J. Romeu (06/01/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]

395. Carta manuscrita en francès de Pierrette Pompidor (12/01/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
396. Carta manuscrita en francès de Raymond Lizop amb motiu de les festes de la Santa Estela (17/01/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
397. Cartes manuscrites en francès d'Yvonne Boachon Joffre (amistat) (15/01/1951) (21/01/1951) (24/01/1951) (17/02/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
398. Carta manuscrita de Charles Bauvy amb motiu d'alguna publicació a la revista *Tramontane* (28/01/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
399. Carta mecanoscrita en francès d'Albert Léophonte amb motiu de la celebració de conferències (15/01/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
400. Carta mecanoscrita en francès de la Compagnie des Écrivains Méditerranéens amb motiu del nomenament de Carles Grandó com a membre de l'acadèmia (17/02/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
401. Carta manuscrita en francès de Jean Braud (17/02/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
402. Carta mecanoscrita en francès del Cercle Renaissances confirmant la seva assistència a la conferència del 4 de març (27/02/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
403. Carta mecanoscrita en francès de Jean Lebrau Moux amb motiu de la seva participació al concurs dels Jocs Florals (28/02/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
404. Carta manuscrita en francès d'Henri Bernard (05/03/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]

405. Dues cartes manuscrites en francès d'Abdon Poggi (amistat) (21/03/1951) (19/06/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
406. Carta manuscrita en català del canonge Miquel (30/04/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
407. Carta manuscrita de Roger Reigner, secretari de la Société des Lettres adjuntant un poema (16/05/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
408. Cartes manuscrites en francès de Jeanne Yves Blanc (amistat) (21/05/1951) (12/12/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
409. Carta manuscrita en francès d'Yvonne Boachon Joffre (amistat) (25/05/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
410. Carta manuscrita en francès de Jacques Soenens. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
411. Carta manuscrita en provençal de la revista *Lo gai saber* per tal d'organitzar un homenatge als escriptors del Rosselló i Occitània (12/06/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
412. Carta manuscrita en provençal de Frederic Mistral (nebot) (20/08/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
413. Carta manuscrita en provençal de Pere Reynier des del consistori del Felibritge (13/10/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
414. Carta manuscrita de l'Académie de Franche-Poésie (24/11/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
415. Carta mecanoscrita en català de Jaume Torrents (25/11/1951) (amistat). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]

416. Carta mecanoscrita en francès de l'Office Départemental du Tourisme (03/12/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
417. Cartes manuscrites en francès d'Horace Chauvet (amistat) (06/12/1951) (10/12/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
418. Carta manuscrita de Pau Casals (30/04/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951. Fotografiat**]
419. Carta manuscrita de Charles Bauvy des de la revista *Tramontane* (20/05/1951). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1951**]
420. Carta manuscrita en provençal de Pere Reynier des del consistori del Felibritge (08/05/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]
421. Carta manuscrita en provençal d'Elio Bachas de la mantinença del Provençal. Felibritge (01/09/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]
422. Carta manuscrita en francès de Paul Maureille, inspector de l'acadèmia ,amb motiu del seu nomenament dins l'orde de la Legió d'Honor (23/07/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]
423. Carta mecanoscrita del secretari general Hoffman de l'Office Départemental du Tourisme amb motiu de la seva inscripció als Jocs Florals (25/01/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]
424. Carta mecanoscrita de René Barrère, president de l'Association de Notre Dame du Cénacle amb motiu de la celebració del 50è aniversari de la presa de possessió de Sant Martí del Canigó per part de mossèn Carsalade du Pont (17/03/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]

425. Carta manuscrita en català del canonge i degà de la parròquia de Sant Mateu (24/03/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]
426. Carta mecanoscrita en francès de René Barrère amb motiu de la celebració de les festes de Font-Romeu i Sant Martí del Canigó (29/03/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]
427. Carta manuscrita en francès de Sorbets (31/03/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]
428. Carta mecanoscrita en català de Carles Grandó confirmant la seva assistència a les festes de la Santa Estela (06/04/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952. Fotografiat**]
429. Carta mecanoscrita en francès de Robert Marty (03/04/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]
430. Carta manuscrita en provençal de Pere Reynier des del consistori del Felibritge (12/04/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]
431. Carta manuscrita en francès del doctor Fèlix Clément (10/05/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]
432. Carta mecanoscrita en català amb motiu del nomenament de Jean Bartre a la cigala d'or (12/05/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]
433. Carta mecanoscrita en francès de Yves Hoffman des de l'oficina departamental de turisme demanant informació sobre folklore (04/07/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]
434. Carta manuscrita en francès d'Auguste Domergue de la mantinença de Llenguadoc (18/07/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]

435. Carta manuscrita en francès de Josep Medina (20/07/1952).
[**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]
436. Dues cartes manuscrites en francès d'Horace Chauvet
(18/08/1952) (02/11/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée
1940-1954. Carpeta 1952**]
437. Carta mecanoscrita en francès de Lucie Barthe felicitant a
Carles Gradnó pel seu nomenament a cavaller de la Legió
d'Honor (29/10/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-
1954. Carpeta 1952**]
438. Carta manuscrita en francès de la Compagnie des Écrivains
Méditerranéens (09/11/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée
1940-1954. Carpeta 1952**]
439. Carta manuscrita en provençal de Frederic Mistral (nebot de
l'escriptor occità, autor d'obres com *Mirèio* (1859))
(01/12/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954.
Carpeta 1952**]
440. Carta mecanoscrita en francès d'Albert Durocher amb motiu
de l'assemblea general (18/12/1952). [**Fons Grandó. Caixa
Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]
441. Cartes mecanoscrites en francès amb motiu de la celebració
del Jocs Florals a Tolosa (09/08/1952) (01/12/1952). [**Fons
Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]
442. Cartes mecanoscrites en francès de Robert Marty amb motiu
del pagament de l'inscripció a l'acadèmia dels Jocs Florals
(04/12/1952) (24/12/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée
1940-1954. Carpeta 1952**]
443. Carta manuscrita en francès de Pau Casals. [**Fons Grandó.
Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952. Fotografiat**]
444. Carta manuscrita en català de I. Corredor justificant la seva
absència als Jocs Florals (11/05/1952). [**Fons Grandó. Caixa
Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]

445. Carta mecanoscrita en francès de Pierre-Louis Berthaud de l'Assemblée de l'Union Française amb motiu de la llei Deixonne (20/08/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]
446. Carta manuscrita en català de Lluís Esteve amb motiu de la celebració de la festa folklòrica a Perpinyà (21/08/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]
447. Cartes mecanoscrites en català de Maria del Carme Nicolau felicitant-lo pel seu nomenament com a cavaller de la Legió d'Honor (16/11/1952) (21/12/1952) (amistat). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]
448. Carta mecanoscrita en francès de Lucie Barthe justificant la seva absència a l'acte de la condecoració de Carles Grandó com a cavaller (23/12/1952). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1952**]
449. Carta manuscrita en francès de Jeanne Yves Blanc (amistat) (09/11/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
450. Carta manuscrita en francès d'Albert Janicot sense data. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
451. Carta manuscrita en francès de Jacques Bohé (03/01/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
452. Carta manuscrita en francès de Marie Louise Pérot (09/01/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
453. Carta mecanoscrita en francès de Louis Amade donant les gràcies per una foto enviada i tractant l'enviament dels diners de la cotització del Felibritge (13/01/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
454. Cartes manuscrites en provençal de Frederic Mistral (nebot) (22/01/1953) (03/04/1953) (08/04/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]

455. Carta mecanoscrita en francès de Jean Lebrau Moux (09/02/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
456. Carta mecanoscrita en francès de Carles Grandó a Pierre Benoit (18/02/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953. Fotografiat**]
457. Carta manuscrita en francès de Joan Monestier del Comitè de la Santa Estela (03/03/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
458. Carta mecanoscrita en francès de Carles Grandó a René Chauvet amb motiu de la llei Deixonne (24/03/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
459. Carta mecanoscrita en francès de la Compagnie des Écrivains Méditerranées (02/04/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
460. Carta manuscrita en provençal de Jan Pitchoy (13/04/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
461. Cartes mecanoscrites en català de Carles Grandó a Frederic Mistral (nebot) i Pere Reynier amb motiu de l'elecció a *capolièr* durant la Santa Estela del 1952 (09/04/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
462. Carta manuscrita en provençal de Pere Reynier (resposta carta anterior) (12/04/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
463. Carta mecanoscrita en francès del secretari perpetu de l'acadèmia francesa amb motiu de la celebració dels Jocs Florals (23/04/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
464. Carta manuscrita en francès del secretari perpetu de l'acadèmia de Provença amb motiu de la celebració dels Jocs Florals (23/04/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]

465. Carta manuscrita en francès del secretari perpetu de l'acadèmia dels Jocs Florals (25/04/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
466. Carta manuscrita on hi ha un poema titulat *El brindis de Mallorca i el destí de nostra Ginesta d'Or* de mossèn Bartomeu Barceló amb motiu del trenta aniversari dels Jocs Florals del Rosselló (03/05/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
467. Carta mecanoscrita en francès d'Emile Queinnec (07/05/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
468. Carta manuscrita en francès d'Henriette Campadiou Muchart felicitant-lo per la celebració dels trenta anys dels Jocs Florals del Rosselló (15/05/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
469. Carta manuscrita en francès de Jeanne Yves Blanc (amistat) (15/06/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
470. Carta mecanoscrita en anglès des de Gran Bretanya i Irlanda (23/06/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953. Fotografiat**]
471. Carta mecanoscrita en francès de Pierre de Gorsse (06/07/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
472. Cartes manuscrites en provençal de Frederic Mistral (nebot) (04/10/1953) (23/11/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
473. Carta manuscrita en francès de l'Académie de Franche-Poésie (10/10/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]

474. Carta mecanoscrita de Charles Bauvy des de la revista *Tramontane* (03/01/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
475. Carta manuscrita en francès d'Abdon Poggi (10/11/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
476. Carta manuscrita en francès d'Horace Chauvet (amistat) (16/12/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
477. Carta manuscrita en francès de l'acadèmia provençal dels Jocs Florals (19/12/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
478. Carta manuscrita en francès de Jacques de Noël (23/12/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
479. Carta mecanoscrita en francès de Josep Medina (30/12/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
480. Cartes mecanoscrites en català de J. M. Tarrago delegat general de l'Institut Català d'Art i Cultura (12/02/1953) (08/03/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
481. Carta mecanoscrita en català des de Caracas amb motiu de la publicació del llibre *Llum de nit* de Josep Capdevila demanant la seva opinió (19/03/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
482. Carta mecanoscrita en català de Fermí Palau. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
483. Carta mecanoscrita en català del secretari de l'Institut Català d'Art i Cultura amb motiu de la celebració dels 50 aniversari de la mort de Jacint Verdaguer (10/01/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]

484. Carta manuscrita en català de Lluís Esteve (15/01/1953).
[**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
485. Carta manuscrita en francès de Charles Bauby de la revista *Tramontane* (28/08/1953). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1953**]
486. Cartes manuscrites en provençal de Frederic Mistral (nebot) (03/01/1954) (11/03/1954) (03/04/1954). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1954**]
487. Carta manuscrita en provençal de Pere Reynier (10/02/1954). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1954**]
488. Carta mecanoscrita en francès de Carles Grandó a Joseph Giordan amb motiu de les cotitzacions de l'acadèmia dels Jocs Florals (18/02/1954). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1954**]
489. Cartes mansuscrites en francès d'Abdon Poggi (09/03/1954) (15/04/1954). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1954**]
490. Carta manuscrita en català de mossèn Bartomeu Barceló (22/1/1954) i poema en memòria d'Enric Muixart. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1954**]
491. Carta manuscrita en francès del secretari perpetu de l'acadèmia de Provença (03/04/1954). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1954**]
492. Cartes manuscrites en francès d'Horace Chauvet (amistat) (04/04/1954) (13/04/1954). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1954**]
493. Carta mecanoscrita en francès de Charles Bauby de la revista *Tramontane* (05/04/1954). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1954**]
494. Carta manuscrita en francès de Simona Gay (16/04/1954). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1954**]

495. Carta manuscrita en francès de Pierre Camos (20/04/1954).
[**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1954**]
496. Carta mecanoscrita en francès de Josep Medina de l'acadèmia de les Antilles (23/04/1954). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1954**]
497. Carta mecanoscrita en català de la Sociedad Española de Radiodifusión (SER) de Barcelona (20/10/1954). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1954**]
498. Carta manuscrita en francès de l'Académie de France-Poésie (02/07/1954). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1954**]
499. Carta mecanoscrita en català d'Octavi Saltor sense data.
[**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1954. Fotografiat**]
500. Carta mecanoscrita en català de Ferran Canyameres i resposta de Carles Grandó (25 i 28/02/1954). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1954**]
501. Carta mecanoscrita del Ministère de l'Information amb motiu del centenari del Felibritge (02/04/1954). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1940-1954. Carpeta 1954**]
502. Dues postals escrites en provençal. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
503. Tres cartes mecanoscrites en francès de Luciane Blondeau amb motiu del seu viatge a Perpinyà (23/03/1955) (04/05/1955) (11/06/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
504. Carta manuscrita d'Horace Chauvet amb motiu de la creació d'un nou premi per als Jocs Florals de Tolosa (16/03/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
505. Carta manuscrita en francès de René Capdet convidant a Carles Grandó al lliurament de la seva *Rosette* (07/07/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]

506. Carta manuscrita en provençal de Pere Reynier amb motiu de la celebració de les festes de la Santa Estela (23/01/1955) i carta manuscrita en provençal responent les preguntes de Carles Grandó de l'anterior carta (19/03/1955) i cartes diverses amb motiu de les festes de la Santa Estela (sense data) (10/05/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
507. Carta mecanoscrita en francès de Jacqueline H. Osterrath amb motiu de la publicació de la seva nota sobre la Ginesta d'Or (18/01/1955) i dues cartes, una manuscrita i l'altra mecanoscrita en francès, donant les gràcies pel premi dels Jocs Florals (24/05/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
508. Carta manuscrita en francès de G. Girard adjuntant una poesia per al concurs dels Jocs Florals (26/01/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
509. Carta manuscrita en francès de Mireille Ducos adjuntant alguns poemes per al concurs dels Jocs Florals (30/01/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
510. Carta mecanoscrita en francès de Robert Marty confirmant la seva assistència als Jocs Florals (22/02/1955) i carta mecanoscrita en francès amb motiu del nomenament de Carles Grandó com a membre d'honor de la Compagnie des Écrivains Méditerranéens (22/02/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
511. Carta manuscrita en francès de la filla de Pau Berga demanant, en nom de la seva mare, que es publiqui un recull de les poesies del seu pare (15/03/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
512. Carta manuscrita en francès d'Henri Duclos justificant la seva absència a la reunió de l'acadèmia (22/03/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]

513. Carta manuscrita en provençal de Frederic Mistral (nebot) (13/05/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
514. Carta mecanoscrita en català de Carles Grandó al *capolièr* del consistori del Felibritge demanant un gest de germanor des de Provença (20/05/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
515. Carta manuscrita en francès de Simon Gay (amistat) (15/05/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
516. Carta mecanoscrita de Carles Grandó a Pere Reynier amb motiu de la germanor entre Rosselló i Provença (20/05/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
517. Carta manuscrita en francès des de Mauléon confirmant la seva assistència als Jocs Florals (21/05/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
518. Carta manuscrita en provençal de Josep Salvat amb motiu de l'elecció a la cigala d'or (26/05/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
519. Carta manuscrita en francès de Luciane Blondeau (amistat) (26/05/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
520. Carta manuscrita en català de Rossich Catalan donant les gràcies pel premi dels Jocs Florals (29/05/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
521. Carta manuscrita en català de mossèn Bartomeu Barceló donant les gràcies per l'atenció dels amics rossellonesos durant la seva estada a Perpinyà (27/05/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
522. Carta manuscrita en francès d'Yvonne Boachon Joffre justificant la seva absència als Jocs Florals (31/05/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]

523. Carta manuscrita en català d'A. Capdevila comentant les seves impressions sobre les festes dels Jocs Florals (04/06/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
524. Carta manuscrita en català de Fermí Palau Casellas comentant les seves impressions sobre les festes dels Jocs Florals (07/06/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
525. Carta manuscrita en francès de Jean Viallet demanant perdó per les complicacions de l'organització dels Jocs Florals del 1954 (16/06/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
526. Carta manuscrita en català de M. Bossom amb motiu de la visita de Carles Grandó a Barcelona (03/09/1955) i carta manuscrita comentant els detalls de la visita de Carles Grandó a Barcelona (26/11/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
527. Carta manuscrita en català de Rossich Catalan amb motiu de la visita de Carles Grandó a Barcelona (10/10/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
528. Carta mecanoscrita en català d'A. Capdevila amb el programa detallat dels esdeveniments programats per a la visita de Carles Grandó a Barcelona (10/10/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
529. Carta manuscrita en català de Joan Oller amb motiu de la visita de Carles Grandó a Barcelona (19/10/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
530. Carta mecanoscrita en català de Jaon Escofet i Soler justificant la seva absència durant la visita de Carles Grandó a Barcelona (19/10/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]

531. Carta manuscrita en català de Paul Guinard felicitant-lo pels honors que arriben des de Grècia i els Estats Units (20/11/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
532. Carta mecanoscrita en català de Rafel Sot-Delclos (amistat) (24/11/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
533. Carta manuscrita de Bassa des de Buenos Aires (exiliat) per felicitar-li les festes de Nadal (11/12/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
534. Carta mecanoscrita en català de C. Morlans i Pujol des de Santiago de Xile donant les gràcies pel premi medalla artística dels Jocs Florals (16/12/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
535. Carta manuscrita en català de Rossich Catalan felicitant les festes de Nadal (20/12/1955). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1955**]
536. Carta manuscrita en francès de Lucie Bartre justificant la seva absència a l'homenatge i la conferència de Carles Grandó (20/03/1956). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1956**]
537. Dues cartes manuscrites en francès de Jeanne Yves Blanc (amistat) (08/06/1956) (28/04/1956). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1956**]
538. Carta manuscrita en català de Joana Mauresó donant les gràcies pel seu nomenament com a mestra en gai saber (1956). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1956**]
539. Carta manuscrita en català Rossich Catalan amb motiu de la publicació d'una obra seva (01/02/1956) i carta manuscrita amb motiu dels premis dels Jocs Florals (06/04/1956). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1956**]

540. Diverses cartes manuscrites en provençal de Frederic Mistral (nebot) (24/04/1956) (11/05/1956) (24/08/1956). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1956**]
541. Carta manuscrita en català de Miquel Guinart adjuntant un exemplar de la revista *Ressó* publicada a Nova York pel Centre Català on hi figura una poesia de Carles Grandó (01/05/1956). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1956**]
542. Carta manuscrita en català de Manuel Serra i Moret justificant la seva absència als Jocs Florals per motius de salut (19/03/1956). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1956**]
543. Carta mecanoscrita en francès de Carles Grandó al director d'Avignon-Souvenirs demanant la realització de tres cigales platejades pels mestres en gai saber (06/05/1956). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1956**]
544. Carta manuscrita en francès de Bertier Laurenciu Beaufort (amistat) (15/05/1956). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1956**]
545. Carta manuscrita en provençal de Elio Bachas amb motiu de l'elecció a la cigala (1956). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1956**]
546. Carta mecanoscrita en català de Jordi M. Pinell convidant-lo a la Corona Literària (25/06/1956). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1956**]
547. Carta mecanoscrita en francès des de l'Ajuntament de Prats de Molló demanant la correcció dels noms catalans que volien posar a alguns carrers de la ciutat (04/08/1956). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1956**]
548. Carta manuscrita en francès de Marcel Brun demanant algunes còpies d'obres de Carles Grandó per a la realització d'un article sobre la seva producció catalana (25/10/1957) i

carta mecanoscrita demanant informació per a la realització d'una obra sobre poetes contemporanis d'expressió clàssica (13/10/1957). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1957**]

549. Carta manuscrita en català de Louis Esteve donant les gràcies per haver confiat en ell per a que representi a Carles Grandó a la Sessió del Consell General del Felibritge (19/02/1957) i carta manuscrita comentant diversos detalls de la reunió (17/03/1957) i carta mecanoscrita donant les gràcies pel seu nomenament com a mestre d'obres del Felibritge (12/06/1957) i document mecanoscrit on consta la seva fitxa biogràfica i carta mecanoscrita amb motiu de l'homenatge a Frederic Mistral (18/08/1957) i carta mecanoscrita explicant alguns detalls de la festa felibrenca celebrada a Mallana (08/09/1957). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1957**]

550. Dues cartes mecanoscrites en català de Manuel Serra i Moret parlant sobre els treballs presentats al Premi Sara Llorens de Serra i donant-li ànims per a que es recuperi aviat de la seva malaltia (21/02/1957) (25/02/1957) i carta mecanoscrita felicitant-lo per la seva recuperació i parlant del projecte d'homenatge a Pompeu Fabra (22/05/1957). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1957**]

551. Carta manuscrita en francès d'Henri Duclos donant-li ànims per a que es recuperi aviat de la seva malaltia (08/03/1957). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1957**]

552. Carta manuscrita en francès d'Helène André amb motiu de la visita de Carles Grandó als estudis de la RTF (10/06/1957). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1957**]

553. Carta mecanoscrita de Carles Grandó a Carles Rostaing amb motiu de la candidatura al majoralat d'Enric Guiter

- (05/07/1957). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1957**]
554. Carta manuscrita en francès de Jeanne Yves Blanc (amistat) (16/10/1957). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1957**]
555. Dues cartes, una manuscrita i l'altra mecanoscrita, en francès d'Henri Cacho (20/02/1957) (16/10/1957). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1957**]
556. Carta manuscrita en francès d'Albert Durocher justificant la seva absència a la reunió del consistori (17/10/1957). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1957**]
557. Carta manuscrita en francès d'Henri Cacho amb motiu de la redacció de la biografia de Carles Grandó (03/12/1957). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1957**]
558. Carta manuscrita en francès de Jean Viallet amb motiu de la presentació dels seus poemes a la secció francesa dels Jocs Florals (11/12/1957). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1957**]
559. Carta mecanoscrita en francès de l'abat Josep Salvat amb motiu de la celebració d'un concurs bilingüe a Lourde (24/12/1957). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1957**]
560. Invitació a les festes dels Jocs Florals. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1958**]
561. Carta mecanoscrita en francès de René Violaines des de l'Académie des Provinces Françaises anunciant a Carles Grandó que ha estat escollit com a membre del jurat del concurs literari de la SEPF (gener de 1958). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1958**]
562. Carta mecanoscrita en francès d'Henri Duclos amb motiu de l'assemblea anual de la Ginesta d'Or (04/01/1958) i carta manuscrita amb motiu de l'elecció a mantenidor

(08/01/1958). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1958**]

563. Carta manuscrita en provençal d'Elio Bachas amb motiu de la celebració de les festes de la Santa Estela (18/01/1958) i carta mecanoscrita desitjant la ràpida recuperació de Carles Grandó (25/04/1958). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1958**]

564. Carta mecanoscrita en francès de Robert Henry demanant a Carles Grandó que redacti un poema dedicat als canadencs per a ser llegit a Radio-Montréal amb motiu d'una emissió sobre el Rosselló (24/01/1958). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1958**]

565. Carta manuscrita en provençal amb motiu de la valoració de les poesies presentades al concurs (09/03/1958). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1958**]

566. Carta manuscrita en francès d'Henri Cacho adjuntant la biografia de Carles Grandó que va ser llegida en antena a la Radio Toulouse-Pyrénées (11/03/1958) i carta donant la data de l'emissió (16/01/1958). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1958**]

567. Carta manuscrita en francès de Françoise Bousquet amb motiu de l'operació de Carles Grandó i desitjant la seva ràpida recuperació (01/04/1958). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1958**]

568. Carta mecanoscrita en francès de René Marill Albérès des de la Universitat de Grenoble (Institut Français de Florence) justificant la seva absència als Jocs Florals (06/06/1958). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1958**]

569. Dues cartes mecanoscrites en anglès d'Eleanor J. Dienes sobre el projecte d'intercanvi poètic entre companyies franceses i angleses (05/11/1958). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1958**]

570. Carta mecanoscrita en català de Josep Serra justificant la seva absència als Jocs Florals i donant el premi per a que a un amic reculli el seu premi (12/07/1958). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1958**]
571. Carta manuscrita en català d'A. Capdevila des de l'Institut d'Estudis Occitans parlant sobre la seva operació (amistat) (18/07/1958). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1958**]
572. Carta manuscrita en català de Joan Oller justificant la seva absència als Jocs Florals (26/02/1958). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1958**]
573. Carta mecanoscrita en català des de l'Agrupació d'Amics de Joan Maragall amb motiu de l'inauguració al monument dedicat a Joan Maragall (juny de 1958). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1958**]
574. Dues cartes manuscrites en català de Fermí Palau Casellas (amistat) (12/07/1959) (29/05/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1959**]
575. Carta mecanoscrita en francès de Maurice Valette (amistat) (28/09/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1959**]
576. Carta mecanoscrita en català de Salvador Cutchet adjuntant la seva obra *La collita respendent* per a presentar-lo al concurs dels Jocs Florals (15/12/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1959**]
577. Carta mecanoscrita en francès de J. Escudié Royer donant les gràcies pel premi dels Jocs Florals (02/05/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1959**]
578. Carta mecanoscrita en francès d'Albert Leophonte justificant la seva absència als Jocs Florals (08/05/1959) i carta mecanoscrita anunciant la seva dimissió com a membre de la

- Ginesta d'Or per motius laborals (08/05/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1959**]
579. Carta manuscrita en català de Lluís Esteve justificant la seva absència als Jocs Florals i a la Santa Estela (09/06/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1959**]
580. Carta mecanoscrita en francès de Maria del Carme Nicolau (amistat) (21/06/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1959**]
581. Carta manuscrita en català de Fermí Palau Casellas (amistat) (27/05/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1959**]
582. Carta mecanoscrita en català des del Grup Artístic i Cultural Piréné convidant a Carles Grandó a presidir als actes de commemoració dels 550 anys del traspàs del Bisbe d'Elna (gener de 1960). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1960**]
583. Carta mecanoscrita en provençal des del consistori del Felibritge amb motiu de l'assemblea del consistori (15/02/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1960**]
584. Carta mecanoscrita en francès des del Ministère de l'Education Nationale justificant la seva absència a la reunió de l'acadèmia dels Jocs Florals (03/03/1960). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1960**]
585. Carta manuscrita en català de Joan Sutrà Viñas amb motiu de la celebració de la Festa de la Poesia (07/03/1960) i carta mecanoscrita amb motiu de la seva visita a Perpinyà (10/05/1960). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1960**]
586. Carta mecanoscrita en francès de Robert Marty amb motiu del concurs dels Jocs Florals (13/04/1960). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1960**]

587. Carta mecanoscrita en català d'Octavi Saltor justificant la seva absència als Jocs Florals (13/04/1960). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1960**]
588. Dues cartes manuscrites en provençal de Carle Rostaing amb motiu de la celebració de les festes de la Santa Estela (21/05/1960). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1960**]
589. Carta mecanoscrita en català de Carme Guasch donant les gràcies pel premi dels Jocs Florals (23/05/1960). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1960**]
590. Carta manuscrita en català de Lluís Esteve justificant la seva absència al trenta aniversari dels Jocs Florals (26/05/1960). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1960**]
591. Carta manuscrita en català de Joan Sallarès parlant de la seva obra (14/06/1960). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1960**]
592. Carta mecanoscrita en català de Maria del Carme Nicolau (amistat) (02/08/1960). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1960**]
593. Carta mecanoscrita en català d'Octavi Saltor amb motiu de la publicació del *Butlletí* del Centre Català de Madrid (13/11/1960). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1960**]
594. Carta mecanoscrita en català de Josep Mata Hill parlant de la guerra civil i adjuntant algunes poesies seves (08/01/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
595. Dues cartes mecanoscrites en català de Joan Sutrà Viñas amb motiu de la possible celebració dels Jocs Florals a Figueres durant les fires i festes de la Santa Creu (05/01/1961) i felicitant-lo per la concessió de la Cravate de Commandeur de l'Ordre du Mérite National Français (14/01/1961) i carta manuscrita parlant de les poesies presentades al concurs

- (04/02/1961) i carta manuscrita explicant alguns detalls de l'organització dels Jocs Florals a Figuers (17/02/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
596. Carta mecanoscrita en català de Salvador Cutchet adjuntant poesies seves per al concurs dels Jocs Florals (04/01/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
597. Carta mecanoscrita en català de Josep Grau adjuntant una poesia seva per al concurs dels Jocs Florals (27/01/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
598. Carta manuscrita en francès de Jean Lebrau amb motiu de la presentació de poesies per al concurs dels Jocs Florals (23/01/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
599. Carta manuscrita en francès d'Henri Claude Diogène dirigida a Madame Grandó demanant per l'operació de cataractes de Carles Grandó (10/02/1961) i carta manuscrita parlant sobre les cotitzacions del consistori del Felibritge (19/04/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
600. Carta mecanoscrita en català d'Octavi Saltor agraint la seva col·laboració nadalenca en el butlletí del Círculo Catalán i confirmant la seva assistència als Jocs Florals de la Ginesta d'Or (13/02/1961) i carta mecanoscrita en francès (dirigida a la senyora Grandó ja que Carles Grandó acabava de ser operat de cataractes) on explica que aquest any li toca presidir els Jocs Florals de Barcelona dedicats a Maragall (22/02/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
601. Carta mecanoscrita en provençal de Carles Rostaing parlant sobre el butlletí del Felibritge (20/02/1961) i carta mecanoscrita anunciant la seva dimissió com a *capolièr* (28/04/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]

602. Dues cartes manuscrites en francès de Marcel Brun demanant la seva col·laboració per a publicar poesies en català a la revista *Gyroscope* (25/02/1961) (02/03/1961). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961]**
603. Carta mecanoscrita en català de Carles Grandó a Carles Rostaing demanant que no presenti la seva dimissió fins que hagin passat les festes de la Santa Estela (01/05/1961). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961]**
604. Carta manuscrita en provençal explicant que farà efectiva la seva dimissió després de les festes de la Santa Estela (04/05/1961). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961]**
605. Carta manuscrita en francès d'Henri Duclos explicant quan i on es celebrarà la reunió de la secció francesa de la Ginesta d'Or (02/05/1961). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961]**
606. Carta manuscrita en català de Josep Salvat parlant sobre l'elecció al majoralat (05/05/1961). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961]**
607. Carta mecanoscrita en francès d'Elio Bachas demanant a Carles Grandó les seves propostes a mestre d'obra, mestre en gai saber i els delegats del Consell General del Felibritge (09/05/1961). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961]**
608. Carta manuscrita en francès de Maurice Carème confirmant la seva assistència als Jocs Florals (12/05/1961). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961]**
609. Carta manuscrita en provençal de Carles Rostaing confirmant la seva dimissió un cop ja celebrades les festes de la Santa Estela (29/05/1961). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961]**

610. Carta mecanoscrita en francès d'Elio Bachas parlant sobre la dimissió de Carles Rostaing (27/05/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
611. Carta manuscrita en francès des de l'Institut Culturel des Jeux Pyrénées (01/06/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
612. Carta manuscrita en francès de Juan Moratá amb motiu de la seva visita a Perpinyà (09/06/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
613. Carta manuscrita en provençal de Josep Salvat explicant els detalls de l'elecció al majoralat (13/06/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
614. Carta mecanoscrita en francès d'Elio Bachas demanant a Carles Grandó que s'ocupi de l'organització de les festes de la Santa Estela a Perpinyà l'any 1962 (14/06/1961) i carta mecanoscrita lamentant la negativa de Carles Grandó a organitzar les festes a Perpinyà (28/07/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
615. Carta manuscrita en català de Joan Oller Rabassa anunciant la mort de Joan Maria Guasch (10/07/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
616. Carta manuscrita en francès de Fournier des de l'École Félibréenne du Périgord «Lou Bournat» parlant sobre la candidatura d'Enric Guiter a la cigala del Felibritge (20/07/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
617. Carta mecanoscrita en català de Maria del Carme Nicolau adjuntant un poema seu per a ser publicat (14/09/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
618. Carta manuscrita en francès de Josep Gouzy (amistat) (15/09/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]

619. Carta manuscrita en francès explicant que Sagarra està en coma i proposant a Octavi Saltor per a representar als catalans als Jocs Florals de la Ginesta d'Or (sense data i sense nom). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
620. Carta mecanoscrita en català de Carles Grandó a Joan Sutrà Viñas adjuntant els programes dels Jocs Florals de la Ginesta d'Or de l'any 1962 i demanant la col·laboració dels escriptors empordanesos (18/09/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
621. Carta mecanoscrita en català d'Octavi Saltor donant les gràcies per proposar-li presentar la seva candidatura a l'Acadèmia de la Ginesta d'Or en representació dels Jocs Florals de Barcelona (20/09/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
622. Carta mecanoscrita en català de Ferran Canyameres adjuntant una sardana seva per al concurs dels Jocs Florals (06/11/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
623. Carta mecanoscrita en francès de Julia Laurent-Nanou adjuntant poesies seves per al concurs dels Jocs Florals (23/11/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
624. Carta mecanoscrita en català de Joan Sutrà Viñas explicant la mort de la filla de la poetessa Maria dels Angels Vayreda (24/11/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
625. Carta manuscrita en provençal d'Elio Bachas parlant sobre diversos detalls del consistori del Felibritge (27/11/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
626. Dues cartes mecanoscrites en francès de Marcelle Halary Duba parlant sobre algunes poesies seves per al concurs dels

- Jocs Florals (29/11/1961) (17/12/1961). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1961**]
627. Postals diverses de Fermí Palau Casellas, Henri Duclos, Jean Debray... [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
628. Carta mecanoscrita en català de Joan Sutrà Viñas ajuntant una carta de Montserrat Vayreda i parlant sobre la celebració dels Jocs Florals (02/01/1962) i carta mecanoscrita enviant els treballs presentats per al concurs dels Jocs Florals (17/01/1962) i carta mecanoscrita lamentant i donant el condol per la mort de Josep Sebastià Pons (30/01/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
629. Carta mecanoscrita en francès de Gerard M. Cathala adjuntant poesies per al concurs dels Jocs Florals (27/01/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
630. Dues cartes mecanoscrites de Joan Sutrà Viñas adjuntant i comentant diverses poesies enviades per al concurs dels Jocs Florals (30/01/1962) (08/02/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
631. Carta mecanoscrita en català de Josep Carner sobre la seva visita a Perpinyà . [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962. Fotografiat**]
632. Carta mecanoscrita en català d'Octavi Saltor confirmant la seva assistència als Jocs Florals i donant les gràcies pel premi (10/03/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
633. Carta manuscrita en francès d'Henri Garrigue justificant la seva absència als Jocs Florals (12/03/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]

634. Carta manuscrita en francès de Josep Guisset justificant la seva absència als Jocs Florals (22/03/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
635. Carta mecanoscrita en francès de M. Goyard des de la Universitat de Montpeller adjuntant una enquesta (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
636. Carta mecanoscrita en català d'Octavi Saltor (amistat) (27/03/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
637. Carta mecanoscrita en català de Joan Sutrà Viñas parlant sobre l'elecció de Monserrat Vayreda com a mestra en gai saber (30/03/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
638. Carta manuscrita en provençal de Frederic Mistral (nebot) donant el seu suport a la candidatura d'Enric Guiter (02/04/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
639. Carta manuscrita en provençal d'Elio Bachas anunciant la seva candidatura a *capolièr* (13/04/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
640. Carta mecanoscrita en francès de Robert Marty felicitant-lo per la Médaille de Vermeil de la Merite Civique (19/04/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
641. Carta mecanoscrita en català de Lunes Boloix confirmant la seva assistència als Jocs Florals (06/05/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
642. Carta mecanoscrita en català de Salvador Cutchet donant les gràcies pel premi atorgat i confirmant la seva assistència als Jocs Florals (07/05/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]

643. Carta manuscrita en francès de Julia Laurent Nanou confirmant la seva assistència als Jocs Florals (09/05/1962). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962]**
644. Carta mecanoscrita en francès des de l'Ajuntament d'Illa justificant la seva absència als Jocs Florals (10/05/1962). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962]**
645. Carta mecanoscrita en català de Joan Sutrà Viñas confirmant la seva assistència, la de Montserrat Vayreda i Maria Teresa Puig als Jocs Florals (13/05/1962). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962]**
646. Carta mecanoscrita en català de Josep Villalon confirmant la seva assistència als Jocs Florals (16/05/1962). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962]**
647. Carta mecanoscrita en francès de Raymond Toraille demanant la col·laboració de Carles Grandó al seminari franconorueg (16/05/1962). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962]**
648. Carta manuscrita en francès de Bernard Aurore donant les gràcies pel premi i comentant les festes dels Jocs Florals (22/05/1962). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962]**
649. Carta mecanoscrita en francès de Robert Gendre justificant la seva absència als Jocs Florals (27/05/1962). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962]**
650. Carta mecanoscrita en francès de Marcelle Halary Duba agraint el premi i comentant les festes dels Jocs Florals (28/05/1962). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962]**
651. Carta manuscrita en català de Maria Àngels Vayreda donant les gràcies pel premi i pel discurs de Carles Grandó en record a la seva filla morta (06/06/1962). **[Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962]**

652. Carta manuscrita en provençal de Juan Fay amb motiu de la candidatura d'Enric Guiter (06/06/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
653. Carta mecanoscrita en francès d'Henri Balalud felicitant-se perquè l'interpretació de la sardana de Carles Grandó hagi agradat al seu autor (21/06/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
654. Carta manuscrita en català de Jean Marty donant les gràcies per la cigala de plata atorgada (04/07/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
655. Carta mecanoscrita en francès d'Alber Leophonte comentant la seva concessió de la Médaille de Vermeil (09/07/1962) i carta mecanoscrita amb motiu de la seva visita a Perinyà i adjuntant el seu curriculum vitae (17/07/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
656. Carta mecanoscrita en francès del director d'Éditions Elege amb motiu de la publicació d'una de les obres poètiques de Carles Grandó (28/07/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
657. Carta mecanoscrita en francès de Robert Marty amb motiu de la seva visita a Perpinyà (22/07/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
658. Carta manuscrita en provençal d'Elio Bachas (amistat) (22/09/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
659. Carta mecanoscrita en català d'Octavi Saltor explicant les desgràcies de les inundacions de Barcelona i anunciant la seva visita a Tolosa (28/09/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
660. Carta mecanoscrita en català de Carles Grandó a Octavi Saltor donant el condol amb motiu de les inundacions i

- animant-lo a ser Felibre mantenidor (06/10/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
661. Carta mecanoscrita en català d'Octavi Saltor en resposta a l'anterior de Carles Grandó (08/10/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
662. Carta mecanoscrita en francès d'Albert Leophonte amb motiu de la seva candidatura per entrar a les Sociétés Savantes (14/10/1962) i carta mecanoscrita renunciant a la seva candidatura per motius personals (18/10/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
663. Carta manuscrita en francès de Jeanne Yves Blanc (amistat) (17/10/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
664. Carta manuscrita en català de Salvador Cutchet adjuntant còpies d'alguns Goigs (30/12/1962). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1962**]
665. Postals diverses de Ferran Canyameres, Joan Oller.... [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
666. Carta mecanoscrita en francès de Josep Medina adjuntant els seus vots per als mantenidors de la secció catalana (05/01/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
667. Carta manuscrita en català de Ventura Gassol confirmant la seva assistència als Jocs Florals (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
668. Carta mecanoscrita del Secretario del Ateneo Barcelonés, Eusebio Ferrer Hortet donant les gràcies pel donatiu de l'obra *Jocs de miralls* (10/10/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
669. Carta mecanoscrita en francès d'Herbert Steinel demanant la seva col·laboració per a la realització la seva tesi doctoral

sobre els parlars regionals. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963. Fotografiat**]

670. Carta mecanoscrita en català de Manuel Alcántara Gusart (Patronat dels Jocs Florals de la Llengua Catalana) des de Mèxic. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963. Fotografiat**]

671. Carta mecanoscrita en francès d'Henri Vidal demanant informació per a la realització del llibre *Promenade Littéraire dans les vignobles français* (18/01/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]

672. Carta mecanoscrita en francès de Carles Grandó a Henri Vidal responent a la seva demanda (24/01/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]

673. Carta mecanoscrita en francès d'Abdon Poggi amb motiu de la conferència de Renat Llech Walter (04/02/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]

674. Carta mecanoscrita en català d'Octavi Saltor amb motiu dels actes d'homenatge a Josep Sebastià Pons a Barcelona (07/02/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]

675. Carta manuscrita en català de Josep Salvas justificant la seva absència als Jocs Florals (11/02/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]

676. Carta manuscrita en francès de Jean Viallet (amistat) (13/02/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]

677. Carta mecanoscrita en català de Joan Sutrà Viñas amb motiu de la seva visita a Perpinyà (12/02/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]

678. Carta manuscrita en català de Simona Gay comentant l'obra de Carles Grandó *L'Àvia* (15/02/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]

679. Carta mecanoscrita en francès de Robert Marty parlant de l'obra de Carles Grandó *L'Àvia* (16/02/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
680. Carta mecanoscrita en català d'Octavi Saltor parlant de les crítiques que s'havien de publicat sobre *L'Àvia* (16/02/1963) i carta mecanoscrita justificant la seva absència a la reunió del Felibritge (08/03/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
681. Carta manuscrita en francès de Just Calveyrach comentant l'obra de Carles Grandó *L'Àvia* (05/03/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
682. Carta manuscrita en provençal d'Elio Bachas comentant l'obra de Carles Grandó *L'Àvia* (09/03/1963) i carta manuscrita elogiant l'obra *Jocs de miralls* (18/04/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
683. Carta manuscrita en francès d'Henry Pepratx elogiant la feina de Carles Grandó (12/03/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
684. Carta mecanoscrita en francès de Lucie Barte donant les gràcies per l'enviament de l'obra *Jocs de miralls* (22/03/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
685. Carta mecanoscrita en francès d'Henri Balalud donant les gràcies per l'enviament de l'obra *L'Àvia* (02/04/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
686. Carta manuscrita en català de Miquel Guinart elogiant la seva obra *L'Àvia* (07/04/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
687. Carta manuscrita en francès de Simona Gay (amistat) (11/04/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]

688. Carta mecanoscrita en francès de Robert Marty donant les gràcies per l'enviament de l'obra *Jocs de miralls* (13/04/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
689. Carta mecanoscrita en català des de l'Omnium Cultural de Barcelona donant les gràcies per l'enviament de l'obra *Jocs de miralls* (16/04/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
690. Dues cartes manuscrites en francès d'Henri Duclos (amistat) (10/05/1963) (25/05/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
691. Carta manuscrita en català de Joan Oller Rabassa elogiant l'obra *Jocs de miralls* (20/05/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
692. Carta mecanoscrita en francès de Pierre Dubois donant les gràcies per l'enviament de l'obra *Jocs de miralls* (25/05/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
693. Carta mecanoscrita en català de Pere Vergés donant les gràcies per l'enviament de les obres *L'Àvia* i *Jocs de miralls* (01/07/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
694. Carta mecanoscrita en francès de Carlos Estévez (Cònsol d'Espanya) demanant quin dia i hora podria rebre'l (12/07/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
695. Carta mecanoscrita en català de Ferran Canyemeres donant les gràcies per l'enviament de l'obra *Jocs de miralls* (14/07/1963) i carta mecanoscrita demanant informació sobre els premis atorgats a Josep Estadella (14/07/1963) i carta mecanoscrita donant les gràcies per l'informació sobre Josep Estadella (17/09/1963) i carta amb motiu de la visita de Carles Grandó a Barcelona (26/09/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]

696. Carta manuscrita en francès de Juan Morata adjuntant la música de la sardana de Carles Grandó *La nit de Nadal* (28/07/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
697. Carta mecanoscrita en català d'Octavi Saltor amb motiu del sopar homenatge a Carles Grandó (26/09/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
698. Carta mecanoscrita en català de Carles Grandó a Octavi Saltor donant les gràcies per l'organització del sopar homenatge (28/09/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
699. Carta manuscrita en català de Montserrat Vayreda parlant sobre el seu comentari sobre l'obra de Carles Grandó *Jocs de miralls* (11/10/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
700. Carta mecanoscrita en francès d'Adrien Baruteau amb motiu de l'adaptació catalana de l'Himne del Rosselló (26/11/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
701. Carta manuscrita des del Centre d'Estudis Algueresos donant les gràcies per l'enviament de l'obra *Jocs de miralls* (02/11/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
702. Carta mecanoscrita en català des del Círculo Catalan amb motiu de la publicació d'un article d'Octavi Saltor sobre Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963. Fotografiat**]
703. Carta mecanoscrita en català de l'Abat de Montserrat donant les gràcies per l'enviament de l'obra *Jocs de miralls* (15/11/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
704. Carta mecanoscrita en català de Maria dels Àngels Vayreda donant les gràcies per l'enviament de l'obra *Jocs de miralls*

- (30/11/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
705. Carta mecanoscrita en català des de la distribuïdora IFAC S. A. amb motiu de la publicació de l'obra *Jocs de miralls* (04/12/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
706. Carta manuscrita en català de Roure adjuntant la publicació d'una crítica sobre l'obra *Jocs de miralls* (11/11/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
707. Carta manuscrita en català de Pau Roure des del Grup Rossellonès d'Estudis Catalans amb motiu de l'assemblea (18/11/1963). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1963**]
708. Carta mecanoscrita en català del Grup Rossellonès d'Estudis Catalans (04/01/1964). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1964. Fotografiat**]
709. Dues cartes mecanoscrites en català d'Octavi Saltor (amistat) (07/01/1964) (09/02/1964). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1964**]
710. Carta manuscrita en provençal de Ravous Arnaud (13/01/1964). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1964**]
711. Carta mecanoscrita en provençal de Léon Teissier (15/02/1964). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1964**]
712. Carta manuscrita en català de Ventura Gassol parlant de l'homenatge a Carles Grandó (22/02/1964). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1964**]
713. Dues cartes mecanoscrites en català de Josep Tarradellas (11/03/1964). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1964**]

714. Dues cartes mecanoscrites en català de Francesc de Borja Moll (24/03/1964). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1964**]
715. Dues cartes mecanoscrites en francès d'Adrien Baruteau amb motiu de la gravació de l'*Hymne au Roussillon* (31/03/1964) (03/06/1964). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1964**]
716. Carta mecanoscrita en català de Maria Castanyer i Figueras justificant la seva absència als Jocs Florals (20/05/1964). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1964**]
717. Carta manuscrita en català de la Biblioteca Municipal de Ceret donant les gràcies per l'exemplar de l'obra *Jocs de miralls* (06/09/1964). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1964. Fotografiat**]
718. Carta mecanoscrita en francès de Renat Llech Walter demanant informació sobre Albert Saisset per a l'emissió radiofònica (09/09/1964). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1964**]
719. Carta mecanoscrita en francès de Lucie Bartre (amistat) (20/10/1964). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1964**]
720. Carta mecanoscrita en francès d'Albert Leophonte lamentant la decisió de Carles Grandó de deixar les seves activitats (22/10/1964). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1964. Fotografiat**]
721. Carta mecanoscrita en català d'Octavi Saltor (23/10/1964). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1964**]
722. Carta mecanoscrita en francès d'Emili Foxonet (23/10/1964). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1964**]
723. Carta mecanoscrita en francès de Robert Marty (28/12/1964). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1964**]

724. Dues cartes mecanoscrites en francès de Carles Grandó a Henri Duclos parlant sobre l'Acadèmia de la Ginesta d'Or (16/02/1965) (23/03/1965). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1965**]
725. Carta mecanoscrita en provençal d'Amièi Plan des del Burèu dóu Counsistòri (11/06/1965). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1965**]
726. Carta manuscrita en francès de Jean Lebrau (25/06/1965). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1965**]
727. Carta manuscrita en francès des de la Universitat de Montpellier donant la seva confirmació que votarà en nom seu a la reunió del Felibritge (09/05/1966). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1966**]
728. Carta mecanoscrita en català de Narcís Lunes Boloix amb motiu dels seus èxits literaris (08/02/1967). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1967**]
729. Carta mecanoscrita en francès de Carles Grandó a Henri Duclos amb motiu de les cotitzacions del consistori del Felibritge (01/07/1967). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1967**]
730. Carta mecanoscrita en català de Louis Esteve demanant a Carles Grandó que accepti l'encàrrec de celebrar la Santa Estela de 1968 a Perpinyà (10/09/1967). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1967**]
731. Carta manuscrita en francès de Joseph Stéphant demanant el programa dels Jocs Florals (03/10/1967). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1967**]
732. Carta manuscrita en provençal de Julo Ponsolle des del consistori de la Mantenço de Gascounho-Biarn (11/01/1968). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1968-1970**]

733. Carta mecanoscrita en català de Pere Vergés Farrés amb motiu del seu nomenament com a mantenidor del Felibritge (15/01/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1968-1970**]
734. Carta manuscrita en català de mossèn Bartomeu Barceló amb motiu parlant sobre algunes poesies presentades al concurs dels Jocs Florals (15/01/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1968-1970**]
735. Carta manuscrita en francès d'Antoine Orliac amb motiu de la donació dels materials del seu marit (19/01/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1968-1970**]
736. Carta mecanoscrita en català de Joan Sutrá Viñas amb motiu del seu nomenament com a mantenidor del Felibritge (07/02/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1968-1970**]
737. Carta manuscrita en català de Lluís Esteve elogiant la feina de Carles Grandó en favor de la Cultura Catalana (18/02/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1968-1970**]
738. Carta manuscrita en francès de Jousè Giordan des del consistori del Felibritge (21/02/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1968-1970**]
739. Carta mecanoscrita en francès de Maria del Carme Nicolau (amistat) (25/02/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1968-1970**]
740. Carta mecanoscrita en francès des de l'acadèmia francesa explicant que ha donat la seva firma per la candidatura de Pere Hugues de Nîmes. (26/02/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1968-1970**]
741. Carta manuscrita en provençal d'Elio Bachas des del Burèu dóu Consistòri (26/02/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1968-1970**]

742. Carta mecanoscrita en català de Carles Grandó a Elio Bachas donant algunes propostes per la festa de Santa Estela (26/02/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1968-1970**]
743. Carta mecanoscrita en francès de Jean Sastre des de l'Union des Écrivains et Artistes Latins amb motiu del centenari de *Mirèio* de Frederic Mistral (25/03/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1968-1970**]
744. Carta manuscrita en provençal de Pere Hugues (amistat) (27/03/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1968-1970**]
745. Carta mecanoscrita en francès de Guy Breton demanant a Carles Grandó informació per a la creació d'un llibre sobre les dones de província (04/04/1959). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1968-1970**]
746. Carta mecanoscrita en català de Carles Grandó a Elio Bachas amb motiu justificant la seva absència a la reunió del consistori (26/02/1968). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1968-1970**]
747. Carta manuscrita en francès de la senyoreta Noé (16/04/1968). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1968-1970**]
748. Carta mecanoscrita en català de Carles Grandó a Edmond Brazès justificant la seva absència a la mantinença del Felibritge ni als Jocs Florals per motius de salut (14/05/1968). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1968-1970**]
749. Dues cartes de Jean Peux (amistat) (16 i 19/10/1970). [**Fons Grandó. Caixa Classée 1955-1968. Carpeta 1968-1970**]
750. Carta manuscrita en francès (01/07/1916) amb motiu de la publicació de diverses poesies de Joan Amade. [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]

751. Targeta de presentació de Joan Amade amb anotacions manuscrites fent referència a l'enviament d'un manuscrit destinat a la revista *Revue Catalane* (08/05/1918). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
752. Carta manuscrita en francès amb motiu de la visita de Joan Amade a Perpinyà (19/11/1923). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
753. Carta manuscrita en francès donant les gràcies per l'article de Carles Grandó publicat al diari *L'Eveil Catalan* (15/01/1924). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
754. Carta mecanoscrita en francès justificant la seva absència als Jocs Florals i reclamant l'autoria de la lletra de la cançó Rosselló musicada per Jacques de Noëll (30/06/1924). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
755. Carta manuscrita en francès demanant una referència sobre l'obra *Literatura catalana* de Nicolau d'Oliver (09/09/1923). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
756. Carta mecanoscrita en francès adjuntant exemplars de dos treballs seus (02/12/1924). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
757. Carta manuscrita en francès demanant una fotografia (11/12/1924). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
758. Carta manuscrita en francès amb motiu de la seva conferència a l'Association Polytechnique sobre folklore poètico-musical (23/02/1925). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]

759. Carta manuscrita en francès parlant de diverses cançons que seran interpretades pels Cantayres Catalans (08/03/1925). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
760. Carta mecanoscrita en francès parlant de la conferència i de les cançons (10/03/1925). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
761. Carta manuscrita en francès parlant sobre el mateix tema (conferència i cançons) (16/03/1925). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
762. Carta mecanoscrita en francès parlant de la conferència i adjuntant el nom de les diverses poesies que volia enviar a diverses publicacions de l'època (22/03/1925). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
763. Carta manuscrita en francès amb motiu de la conferència (26/03/1925). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
764. Carta manuscrita en francès comentant la conferència i donant-li les gràcies pel seu suport i la seva ajuda (08/04/1925). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
765. Carta manuscrita en francès amb motiu de la valoració de les poesies dels Jocs Florals (27/04/1925). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
766. Dues cartes mecanoscrites en francès justificant la seva absència als Jocs Florals (23/05/1925) (31/05/1935). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
767. Diverses cartes manuscrites en francès amb motiu d'una altra conferència a l'Association Polytechnique: demanant que el posi en contacte amb els Cantayres catalans, enviant les cançons que seran interpretades, comentant tots els detalls de

- la conferència i donant-li les gràcies per l'ajuda (19/01/1926)
(24/02/1926) (05/03/1926) (09/03/1926) (10/03/1926)
(12/03/1926). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance
Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
768. Carta mecanoscrita amb motiu de la valoració de les poesies
dels Jocs Florals (27/04/1926). [**Fons Grandó. Caixa
Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
769. Carta mecanoscrita en francès confirmant la seva assistència
als Jocs Florals (22/05/1926). [**Fons Grandó. Caixa
Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
770. Carta manuscrita en francès explicant que farà i li enviarà un
examen de les peces catalanes i espanyoles (18/07/1926).
[**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta
Joan Amade**]
771. Carta manuscrita en francès on fa la valoració de les peces de
què parlava en la seva carta anterior (19/07/1926). [**Fons
Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan
Amade**]
772. Carta manuscrita en francès parlant sobre la mantinença del
Rosselló i la necessitat de reformar-la (21/07/1926). [**Fons
Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan
Amade**]
773. Carta manuscrita en francès amb motiu de l'enviament
L'almanach català-rossellonès de Carles Grandó
(13/12/1927). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance
Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
774. Diverses cartes manuscrites en francès amb motiu de les
valoracions sobre les poesies dels Jocs Florals (08/04/1928)
(16/04/1928). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance
Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
775. Carta mecanoscrita en francès comentant diversos aspectes
sobre la cerimònia dels Jocs Florals (28/05/1928). [**Fons**

Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade]

776. Carta manuscrita en francès amb motiu d'una altra conferència (13/03/1929). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade]**
777. Carta manuscrita en francès parlant sobre les poesies de mossèn Bartomeu Barceló que no van obtenir cap menció als Jocs Florals (09/05/1929). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade]**
778. Carta manuscrita en francès amb motiu de la preparació del Congrés des Langues Méridionales (11/05/1929). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade]**
779. Carta manuscrita en francès justificant la seva absència als Jocs Florals (13/06/1929). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade]**
780. Carta manuscrita en francès felicitant-lo pel banquet d'homenatge celebrat a Barcelona (17/11/1929). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade]**
781. Carta manuscrita en francès demanant a Carles Grandó ajuda per a la preparació d'una conferència a la Universitat de Montpeller sobre *Les Vieux Noëls Catalans* (23/12/1929). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade]**
782. Carta manuscrita en francès amb motiu de la conferència abans esmentada (23/03/1930). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade]**
783. Dues cartes manuscrites en francès amb motiu de la valoració de les poesies de Catalunya i del Rosselló dels Jocs Florals (26/03/1930) (09/04/1930). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade]**

784. Carta manuscrita en francès confirmant la seva assistència dels Jocs Florals (19/05/1930). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
785. Carta manuscrita en francès amb motiu del viatge de Carles Grandó a Montpeller (11/06/1930). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
786. Carta manuscrita en francès amb motiu de la candidatura de Pierre Carrère a la Médaille des Saviteurs Municipaux (22/06/1930). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
787. Carta manuscrita en francès amb motiu de la conferència sobre l'Orfeó Canigó (21/02/1931). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
788. Carta manuscrita en francès amb motiu de la festa de la mantinença del Rosselló i la cigala provençal (02/03/1931). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
789. Carta manuscrita en francès amb motiu de la seva valoració de les poesies dels Jocs Florals (07/03/1931). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
790. Carta manuscrita en francès amb motiu del seu estiu a Vernet les Bains (12/07/1931). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
791. Carta manuscrita en francès amb motiu de l'homenatge a Caseponce (08/09/1931). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
792. Carta mecanoscrita en francès contestant la demanda de Carles Grandó sobre folklore català (07/10/1931). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]

793. Carta manuscrita en francès amb motiu d'una conferència sobre *Le rire catalan* (15/03/1932). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
794. Carta manuscrita en francès parlant dels seus fills (12/07/1932). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
795. Carta manuscrita en francès amb motiu de la seva valoració de les poesies dels Jocs Florals (29/03/1932). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
796. Carta manuscrita en francès amb motiu del viatge de Carles Grandó a Montpeller (09/04/1933). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
797. Carta manuscrita en francès amb motiu de la seva valoració de les poesies dels Jocs Florals (26/03/1934). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
798. Carta mecanoscrita en francès justificant la seva absència als Jocs Florals (12/05/1935). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
799. Carta manuscrita en francès amb motiu de la seva valoració sobre les poesies dels Jocs Florals (19/03/1937). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
800. Carta manuscrita en francès amb motiu de l'elecció al majoralat (27/04/1937). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
801. Carta manuscrita en francès adjuntant exemplars de les seves obres *L'Oliveda i Mélanges de folklore* (20/06/1937). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
802. Carta manuscrita en francès comentant algunes composicions de diversos autors de l'època (30/04/1938). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]

803. Carta manuscrita en francès confirmant la seva assistència als Jocs Florals (09/05/1939). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
804. Carta manuscrita en francès parlant del casament del fill de Carles Grandó (18/10/1940). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
805. Carta manuscrita en francès felicitant-lo per la publicació de l'obra *Chants du terroir* (17/09/1941). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
806. Carta manuscrita en francès amb motiu de la celebració dels Jocs Florals del Felibritge (29/04/1941). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
807. Carta manuscrita en francès amb motiu de la celebració dels Jocs Florals i donant les gràcies per les quatre invitacions enviades (Joan Amade, dona i fills) (11/05/1939). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
808. Carta mecanoscrita en francès dirigida a la senyora Grandó demanant la seva opinió sobre els homes del Rosselló per a la creació de la conferència *Comment les femmes jugent les hommes en pays catalan* (30/01/1942). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
809. Carta manuscrita en francès amb motiu de la seva conferència anual a l'Association Polytechnique (30/01/1942). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
810. Carta manuscrita en francès amb motiu de la seva valoració sobre les poesies dels Jocs Florals (23/03/1942). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]

811. Carta manuscrita en francès amb motiu de la celebració de les festes de la Santa Estela (19/05/1942). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
812. Carta manuscrita en francès amb motiu de l'examen per obtenir el certificat d'estudis catalans (26/06/1942). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
813. Carta manuscrita en francès acceptant la presidència dels Jocs Florals (18/12/1942). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
814. Carta manuscrita en francès demanant que es posi en contacte amb una coral d'Illa dedicada a cantar cançons catalanes (27/10/1942). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
815. Carta manuscrita en francès comentant diferents detalls de la festa dels Jocs Florals (26/04/1943). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
816. Carta manuscrita en francès amb motiu de l'homenatge a Verdaguer (11/06/1945). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
817. Carta manuscrita en francès amb motiu de la supressió de la festa dels Jocs Florals (27/12/1943). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
818. Carta manuscrita en francès amb motiu de l'assemblea de la mantinença (07/05/1943). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
819. Carta manuscrita en francès demanant alguns exemplars d'obres de Carles Grandó per a la biblioteca d'estudiants de la Facultat de Lletres de Montpeller (08/01/1943). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]

820. Carta manuscrita en francès parlant dels bombardejos de la 2a Guerra mundial (20/07/1944). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
821. Dues cartes manuscrites en francès amb motiu de la seva valoració sobre les poesies dels Jocs Florals (27/03/1945) (09/04/1945). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
822. Carta manuscrita en francès amb motiu del seu viatge a Perpinyà (22/09/1945). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
823. Carta manuscrita en francès amb motiu de la seva conferència anual a l'Association Polytechnique (20/03/1946). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
824. Carta manuscrita en francès amb motiu del seu viatge a Perpinyà (16/03/1947). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
825. Carta manuscrita en francès amb motiu de la seva operació de cataractes (17/03/1947). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
826. Carta manuscrita en francès amb motiu de la seva valoració de les poesies dels Jocs Florals (22/03/1947). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
827. Carta manuscrita en francès donant les gràcies per la crítica de Carles Grandó sobre la seva conferència (25/03/1947). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
828. Carta manuscrita en francès amb motiu de l'emissió radiofònica sobre Joan Amade (01/11/1947). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]

829. Carta manuscrita en francès amb motiu de l'aniversari de l'Acadèmia de la Ginesta d'Or (24/11/1947). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
830. Carta manuscrita en francès confirmant la seva assistència als Jocs Florals (02/05/1948). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
831. Carta manuscrita en francès parlant de l'èxit de Carles Grandó (05/11/1948). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
832. Carta manuscrita en francès adjuntant l'obra *Cris céretans* (08/11/1948). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
833. Carta manuscrita en francès amb motiu de la cotització de la Société Agricole Scientifique et Littéraire (23/11/1948). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
834. Carta manuscrita en francès felicitant-lo per l'organització d'un homenatge a Perpinyà (21/12/1948). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Joan Amade**]
835. Carta mecanoscrita en francès des de *Le Roussillon. Société des Catalans de Paris* amb motiu de la celebració d'una representació, els beneficis de la qual anaven destinats al monument dedicat al mariscal Joffre (16/02/1931). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel**]
836. Carta manuscrita en francès justificant la seva absència als Jocs Florals (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel**]
837. Carta manuscrita en francès adjuntant alguns poemes que li havia demanat Carles Grandó (1950). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel**]

838. Carta manuscrita en francès amb motiu de la seva visita a Perpinyà (04/12/1950). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel**]
839. Carta manuscrita en francès justificant la seva absència a la reunió de l'Acadèmia de la Ginesta d'Or (24/04/1954). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel**]
840. Carta manuscrita en francès parlant de les subvencions per a l'Acadèmia de la Ginesta d'Or (07/11/1955). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel**]
841. Tres cartes manuscrites en francès parlant de la venda de la biblioteca de Frederic Saisset (16/01/??) (06/06/1955/56??) (03/02/1956). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel**]
842. Carta manuscrita en francès amb motiu de les cotitzacions de l'Acadèmia de la Ginesta d'Or (11/10/??). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel**]
843. Carta manuscrita en francès amb motiu de l'elecció dels secretaris perpetus de l'acadèmia dels Jocs Florals (12/03/1954). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel**]
844. Dues cartes manuscrites en francès donant les gràcies per l'emissió radiofònica on es va parlar d'ell (24/03/1950) (06/03/1950). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel**]
845. Carta manuscrita en francès parlant de la mort de Francesc Tresserre i proposant l'elecció d'Albert Bausil o Joan Amade com a secretari perpetu de l'acadèmia dels Jocs Florals (1942). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel**]
846. Carta manuscrita en francès amb motiu de l'organització d'una manifestació literària en honor a Alart (07/09/1937).

[Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel]

847. Carta manuscrita en francès donant les gràcies per l'enviament d'un dels llibres de Carles Grandó (19/04/1932).

[Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel]

848. Carta manuscrita en francès donant les gràcies per la dedicatòria inscrita en un dels llibres de Carles Grandó que li havia enviat (03/10/1925).

[Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel]

849. Carta manuscrita en francès amb motiu de la presidència de Carles Grandó durant els Jocs Florals de 1933 (14/02/1933).

[Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel]

850. Carta manuscrita en francès adjuntant alguns poemes amb notes de Frederic Saisset i d'ell mateix (23/02/??).

[Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel]

851. Carta manuscrita en francès comentant alguns dels poemes enviats per Carles Grandó (07/03/??).

[Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel]

852. Carta manuscrita en francès dient que no està d'acord en limitar la celebració dels Jocs Florals a una sola ciutat (25/11/??).

[Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel]

853. Carta manuscrita en francès confirmant la seva assistència als Jocs Florals (22/04/1954).

[Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel]

854. Carta manuscrita en francès explicant la impossibilitat de Frederic Saisset per viatjar a Perpinyà amb motiu de la celebració dels Jocs Florals (15/03/??).

[Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel]

855. Carta manuscrita en francès demanant obtenir la presidència dels Jocs Florals d'aquest any (19/05/1953). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Henry Noel**]
856. Carta manuscrita en francès amb motiu de la seva col·laboració al concurs dels Jocs Florals i la possibilitat d'entrar al consistori del Felibritge (07/05/1941). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
857. Carta manuscrita en francès donant les gràcies per les joies concedides a la seva obra durant els Jocs Florals (24/05/1942). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
858. Carta manuscrita en francès parlant de la seva col·laboració en el concurs dels Jocs Florals (07/06/1943). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
859. Carta manuscrita en francès amb motiu de la seva candidatura dins l'Acadèmia de la Ginesta d'Or (01/03/1945). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
860. Carta manuscrita en francès informant de la seva elecció com a mantenidor de la Ginesta d'Or (01/05/1945). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
861. Carta manuscrita en francès demanant una llista de les diverses personalitats rosselloneses per tal que el seu amic André Blondel els pugui convidar a la seva exposició pictòrica (10/06/1945). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
862. Carta manuscrita en francès amb motiu de la visita de Carles Grandó (23/08/1945). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]

863. Carta manuscrita en francès donant les gràcies per tot el que ha fet per ell durant aquest any (29/12/1945). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
864. Carta manuscrita en francès amb motiu de la visita de Michel Maurette a Perpinyà, demanant quan aniran a visitar-lo Carles Grandó i la seva dona (15/04/1946). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
865. Carta manuscrita en francès adjuntant el seu discurs dels Jocs Florals per tal que Carles Grandó doni el seu vist-i-plau (05/05/1946). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
866. Carta manuscrita en francès comentant les seves impressions després de la celebració dels Jocs Florals (30/05/1946). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
867. Carta manuscrita en francès comentant l'estada de Carles Grandó i la seva dona a casa de Michel Maurette (19/08/1946). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
868. Carta manuscrita en francès parlant de la seva família (amistat) (03/11/1946). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
869. Carta manuscrita en francès felicitant el nou any (28/12/1946). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
870. Carta manuscrita en francès comentant els diaris que han publicat articles sobre els Jocs Florals (12/02/1947). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]

871. Carta manuscrita en francès justificant la seva absència a la reunió de l'acadèmia dels Jocs Florals (27/03/1947). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
872. Carta manuscrita en francès comentant les seves impressions sobre la celebració dels Jocs Florals (14/05/1948). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
873. Carta manuscrita en francès adjuntant informació per a l'emissió radiofònica (27/02/1949). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
874. Carta manuscrita en francès comentant les seves impressions sobre l'emissió radiofònica (18/03/1949). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
875. Carta manuscrita en francès felicitant-lo per la seva feina a Radio-Roussillon (03/04/1949). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
876. Carta manuscrita en francès comentant el gran èxit dels Jocs Florals de Montevideo (14/02/1950). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
877. Carta manuscrita en francès amb motiu de la preparació d'una nova obra de Michel Maurette (16/05/1950). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
878. Carta manuscrita en francès comentant l'èxit de la seva nova obra *Temps des Merveilles* (17/10/1950). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
879. Carta manuscrita en francès donant les gràcies per l'obra enviada i comentant la publicació a diversos diaris de l'anunci

- dels propers Jocs Florals (28/11/1950). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
880. Carta manuscrita en francès acceptant la presidència dels Jocs Florals (21/02/1951). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
881. Carta manuscrita en francès comentant els detalls de l'organització dels Jocs Florals (08/03/1951). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
882. Carta manuscrita en francès comentant les seves impressions sobre els Jocs Florals (10/05/1951). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
883. Carta manuscrita en francès disculpant-se pel retard en el pagament de les fotos dels Jocs Florals (21/08/1951). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
884. Carta manuscrita en francès felicitant-lo per la seva elecció a cavaller de la Legió d'Honor (22/11/1952). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
885. Carta manuscrita en francès confirmant la seva assistència al lliurament de la creu de la Legió d'Honor (26/12/1952). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
886. Carta manuscrita en francès comentant les seves impressions sobre el trenta aniversari de l'Acadèmia de la Ginesta d'Or (12/05/1953). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
887. Carta manuscrita en francès justificant la seva absència als Jocs Florals per motius de salut (22/04/1954). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]

888. Carta manuscrita en francès justificant la seva absència als Jocs Florals (14/05/1961). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
889. Carta manuscrita en francès confirmant la seva assistència als propers Jocs Florals (14/11/1961). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
890. Carta manuscrita en francès amb motiu de la mort de Josep Sebastià Pons (24/02/1962). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
891. Carta manuscrita en francès felicitant-lo per la publicació de *Jocs de miralls* (25/11/1963). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
892. Carta manuscrita en francès justificant la seva absència a la reunió de l'Acadèmia de la Ginesta d'Or (23/10/1964). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
893. Carta manuscrita en francès adjuntant una de les seves obres (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Michel Maurette**]
894. Carta manuscrita en català comentant diversos detalls de la reunió de l'Acadèmia de la Ginesta d'Or (21/04/1967). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Edmond Brazès**]
895. Carta manuscrita en català comentant l'obra de Carles Grandó *L'Àvia* (12/02/1963). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Edmond Brazès**]
896. Carta manuscrita en català comentant el neguit de Carles Grandó sobre el futur de l'Acadèmia de la Ginesta d'Or i la seva tasca d'enaltiment del català (09/02/1954). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Edmond Brazès**]

897. Carta manuscrita en català adjuntant el seu discurs per als Jocs Florals (01/04/1952). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Edmond Brazès**]
898. Carta manuscrita en francès proposant a Josep Sebastià Pons com a president dels propers Jocs Florals (10/02/1952). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Edmond Brazès**]
899. Carta manuscrita en francès demanant una trobada amb Carles Grandó per parlar del prestigi de l'Acadèmia de la Ginesta d'Or (27/06/1951). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Edmond Brazès**]
900. Carta manuscrita en francès adjuntant informació per a l'emissió radiofònica (22/11/1948). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Edmond Brazès**]
901. Carta manuscrita en francès justificant la seva absència a la reunió de l'Acadèmia de la Ginesta d'Or per motius de salut (21/03/1956). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Edmond Brazès**]
902. Carta manuscrita en francès amb motiu de la celebració de l'homenatge a Joan Amade (23/11/1948). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Edmond Brazès**]
903. Carta manuscrita en francès amb motiu de la seva valoració de les poesies presentades al concurs dels Jocs Florals (15/03/1948). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Edmond Brazès**]
904. Carta manuscrita en francès justificant la seva absència al 25è aniversari de la Ginesta d'Or (09/04/1948). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Edmond Brazès**]

905. Carta manuscrita en francès amb motiu de la seva visita a Perpinyà (27/03/1947). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Edmond Brazès**]
906. Carta manuscrita en francès justificant la seva absència als Jocs Florals (23/05/1946). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Edmond Brazès**]
907. Carta manuscrita en francès donant les gràcies pel comentari de Carles Grandó a una de les seves composicions (08/04/1934). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Edmond Brazès**]
908. Carta manuscrita en francès demanant l'enviament d'un exemplar del Diccionari Català (19/06/1930). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Edmond Brazès**]
909. Carta mecanoscrita en francès donant les gràcies pel premi dels Jocs Florals (23/04/1930). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Edmond Brazès**]
910. Carta mecanoscrita en francès adjuntant una poesia per al concurs dels Jocs Florals (19/02/1930). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Edmond Brazès**]
911. Carta manuscrita en francès adjuntant diverses poesies (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Edmond Brazès**]
912. 1923: Carta manuscrita de Josep Sebastià Pons en català confirmant l'assistència a l'homenatge a Albert Saisset i carta manuscrita adjuntant un retall de *L'Indépendant* i parlant del seu article sobre Albert Saisset. [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
913. 1924: Carta manuscrita en francès justificant la seva absència als Jocs Florals (4 de gener). [**Fons Grandó. Caixa**

Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons

- 914.1925: Carta manuscrita en francès amb motiu de les poesies presentades al concurs dels Jocs Florals. [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
- 915.1930: Carta manuscrita en francès donant les gràcies a Carles Grandó pel seu article sobre *L'aire i la fulla* (30 d'agost). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
- 916.1931: Carta manuscrita en francès adjuntant diverses poesies presentades al concurs dels Jocs Florals (15 de març). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
- 917.1932: Carta manuscrita en francès donant la seva opinió sobre els Jocs Florals (9 d'abril). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
- 918.1941: Carta manuscrita en francès comentant diverses poesies presentades al concurs dels Jocs Florals (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
919. Carta manuscrita en francès amb motiu del seu viatge a Perpinyà (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
- 920.1942: Carta manuscrita en francès des de la universitat de Tolosa comentant diverses poesies presentades als concurs dels Jocs Florals (març). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
- 921.1944: Carta manuscrita en francès des de la universitat de Tolosa aconsellant-lo de mantenir el concurs de joves dels

- Jocs Florals (gener). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
922. Carta manuscrita en francès amb motiu de les poesies presentades als Jocs Florals (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
923. 1949: Carta manuscrita en francès des de la universitat de Tolosa amb motiu del viatge de Carles Grandó a Tolosa (març). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
924. 1950: Carta manuscrita en francès des de la universitat de Tolosa amb motiu de la seva visita a Perpinyà (març). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
925. 1951: Carta manuscrita en francès des de la universitat de Tolosa amb motiu de la publicació de la seva obra *Concert d'Été* (març) i carta manuscrita justificant la seva absència a les festes d'Oc (maig). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
926. 1952: Carta manuscrita en francès justificant la seva absència als Jocs Florals per motius de feina (sense data) i carta manuscrita amb motiu de les poesies presentades als Jocs Florals (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
927. 1953: Carta manuscrita en francès felicitant el nou any (gener) i carta manuscrita amb motiu de l'assemblea del Felibritge (gener). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
928. 1954: Carta manuscrita en francès confirmant la seva assistència a l'homenatge de Joan Maria Guasch (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]

- 929.1955: Carta manuscrita en francès comentant diverses poesies dels Jocs Florals (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
930. Carta manuscrita en francès parlant de la difícil publicació de llibres en català (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
- 931.1959: Carta manuscrita en francès comentant diverses poesies presentades als Jocs Florals (febrer). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
932. Carta manuscrita en francès amb motiu de l'homenatge a Carles Grandó (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
933. Document manuscrit en català *De les Llimones i Manglanes* (parlament de Josep Sebastià Pons al dinar dels mantenidors de la tradició rossellonesa) (setembre de 1921). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
934. Document manuscrit en català *L'hortolana de Un Tal* (parlament de Josep Sebastià Pons a l'homenatge a Albert Saisset) (1923). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
- 935.1913: Carta manuscrita en francès dirigida a M. Comet amb motiu de la publicació de la memòria dels Jocs Florals (23 de maig) i document manuscrit en francès *Épreuves: Foix. Ariège. Rapport du Secrétaire* (abril). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]

936. Poema manuscrit en català *Sant Miquel de Cuxà*. [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
937. Document manuscrit en català parlant de l'entrada de Lluís XIV a Perpinyà (sense data). [**Fons Grandó. Caixa Correspondance Inventoriée. Carpeta Josep Sebastià Pons**]
938. Carta manuscrita de Pere Verdaguer a Carles Grandó parlant de bolets. [**Fons Grandó. Caixa Conférences I**]
939. Carta mecanoscrita de la secretaria d'Estat certificant el nomenament de Carles Grandó com a cavaller de la Legió d'Honor. [**Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó. Fotografiat**]
940. Carta oficial de la Legió d'Honor on es fa constar el nomenament de Carles Grandó com a cavaller. [**Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó. Fotografiat**]
941. Carta manuscrita en francès de la senyora Carbonell (08/04/1948). [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
942. Carta manuscrita en català de Manuel Serra i Moret. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
943. Carta manuscrita en francès de Joana Mauresó. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
944. Carta manuscrita en català d'Enric Morera. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
945. Carta manuscrita en francès de comtessa de Mauléon. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
946. Carta manuscrita en francès de Pere Reynier. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
947. Carta manuscrita en provençal de Frederic Mistral. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]

948. Carta mecanoscrita en francès *Duplicata. Lettre de Mr. R. Henry*. Reçue le 13 Janvier. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
949. Carta mecanoscrita en francès de Lucie Barthe (amistat) (18/03/??). [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
950. Cartes mecanoscrites en francès de Jean Lebrau Moux (03 i 16/01/??). [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
951. Cartes manuscrites en francès de Jeanne Yves Blanc (19/02/??) (19/07/??). [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
952. Carta postal de Joan Amade (Barcelona) demanant informació sobre endevinalles. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
953. Carta manuscrita en francès de Simona Gay. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
954. Carta manuscrita en francès de la senyora Horte-Malet. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
955. Cartes manuscrites en francès de Pere Fouché. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
956. Carta manuscrita en francès d'Albert Bausil. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
957. Cartes manuscrites en francès de mossèn Bartomeu Barceló. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
958. Carta manuscrita en francès d'Albert Manyach. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
959. Carta manuscrita en francès de Pierre Vidal. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
960. Cartes manuscrites en francès d'Abdon Poggi. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
961. Cartes manuscrites i mecanoscrites en català de Joan Solé i Plà. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]

962. Cartes manuscrites en francès d'Emily Carbonell Peix. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige. Carpeta Sans date. Non identifié**]
963. Carta manuscrita en francès de Paul Calvignac. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige. Carpeta Sans date. Non identifié**]
964. Cartes manuscrites en francès de la comtessa de Mauléon. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige. Carpeta Sans date. Non identifié**]
965. Carta manuscrita en català de Xavier Berenguel de la redacció de *Poble Nou. Revista d'Art, Ciències i Literatura* (Barcelona). [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige. Carpeta Sans date. Non identifié**]
966. Carta manuscrita en català de Francesc Camps Plans. Director de la Cobla de Ceret. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige. Carpeta Sans date. Non identifié**]
967. Cartes diverses sense identificar. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige. Carpeta Sans date. Non identifié**]
968. Correspondència de 1947 a 1954 amb motiu de l'elecció dels nous mantenidors dels Jocs Florals de la Ginesta d'Or. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige. Carpeta Oficial**]
969. Còpia manuscrita d'una carta d'Edmond Brazes on elogia l'obra de Carles Grandó (08/07/1958). [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige. Carpeta Oficial**]
970. Cartes diverses en francès sobre l'organització dels Jocs Florals (1960-1964). [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige. Carpeta Oficial**]
971. Cartes diverses en provençal del consistori del Felibritge: elecció dels mantenidors, organització de les festes de la Santa Estela... (1942-1970). [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige. Carpeta Oficial**]

972. Cartes diverses des del consistori dels Jocs Florals. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
973. Cartes de la presidència de la República. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
974. Cartes del consistori dels Jocs Florals de Barcelona felicitant la creació dels Jocs Florals de la Ginesta d'Or. [**Fons Grandó. Caixa Le Felibrige**]
975. Carta de Carles Grandó (15/10/1970) excusant-se per no poder assistir a l'homenatge de Josep Carner. [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais. Fotografiat**]
976. Cartes de l'acadèmia dels Jocs Florals. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta Fa sol i plou. Critiques. Fotografiat**]

2.2.4. Conferències i discursos

1. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica *Un Quart d'heure avec Oun Tal*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles. Peu important. Correspondance**]
2. Document manuscrit de la conversa radiofònica entre Grandó / René i Ponet i *La fira de Sant Martí*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles. Peu important. Correspondance**]
3. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica *Dix minutes avec le poète catalan J. Pepratx*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles. Peu important. Correspondance**]
4. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica *Dix minutes avec Michel Maurette*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Peu important**]

5. Document mecanoscrit de l'Association Polytechnique on hi apareix una llista del cicle de conferències organitzades entre 1952 i 1953. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Fêtes Felibrige au Barcelone ou Toulouse**]
6. Document mecanoscrit *Dix minutes avec le poete catalan J. Pepratx*. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Les sociétés savantes**]
7. Document mecanoscrit *Radio-Roussillon. Vingt minutes aux Jocs Florals du Ginesta d'Or*. [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]
8. Document mecanoscrit *Un quart d'heure aux Jocs Florals du Ginesta d'Or*. [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]
9. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Marseille National sobre *Le vrai visage du Félibrige* (1942). [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta À propos du Felibrige en général**]
10. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon a propòsit de la fraternitat entre catalans i provençals. [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta La Maintenance Catalane**]
11. Document mecanoscrit de la conferència de Carles Grandó *La Poesie Catalane du Roussillon*. [**Fons Grandó. Caixa Conférences I. Fotografiat**]
12. Document mecanoscrit de la conferència de Carles Grandó *La femme dans les lettres Roussillonnaises*. [**Fons Grandó. Caixa Conférences I. Fotografiat**]
13. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica *Un quart d'heure avec quelques prosateurs roussillonnais d'expression française*. [**Fons Grandó. Caixa Conférences I**]

14. Conferència de Carles Grandó titulada *Pratiques médicales en Roussillon*. [**Fons Grandó. Caixa Conférences I**]
15. Conferència de Carles Grandó *Poètes du Roussillon, quelques grands disparus d'expression française*. [**Fons Grandó. Caixa Conférences I**]
16. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica *La poesie catalane du Roussillon*. [**Fons Grandó. Caixa Conférences I. Carpeta Conférence «La femme dans les lettres roussillonnaises. Après 1940»**]
17. Document mecanoscrit en català *Del centenari de Mistral. La Relativité en l'esprit mistralenc*. [**Fons Grandó. Caixa Conférences II. Fotografiat**]
18. Document mecanoscrit en català *Veille en l'honneur du centenaire de Mistral (24/05/1950)*. [**Fons Grandó. Caixa Conférences II**]
19. Sobre titulat *La joie catalane* on hi ha nou documents mecanoscrits en francès que són la transcripció de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon (novembre-desembre de 1951). [**Fons Grandó. Caixa Conférences III**]
20. Dues còpies mecanoscrites en francès de la conferència *Flambées de poésie catalane en Roussillon*. [**Fons Grandó. Caixa Conférences III**]
21. Dues còpies mecanoscrites en francès de la conferència *L'essor Littéraire en Roussillon*. [**Fons Grandó. Caixa Conférences III**]
22. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica *Dix minutes avec Mossen Esteve Caseponce* (Radio-Roussillon). [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]

23. Dues còpies del document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon *Dix minutes avec les poetes catalans du XIX siecle.* [Fons Grandó. **Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poetes roussillonnais**]
24. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon *Dix minutes avec les pretres-poetes catalans du Roussillon. 3° serie: Dm Miquel Ribes, Mns Jacques Boher, J. Boixeda, F. Rous.* [Fons Grandó. **Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poetes roussillonnais**]
25. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica *Avec la poetesse Jeanne Yves Blanc* (Radio-Roussillon) i poemes mecanoscrits en francès d'aquesta poetessa *Billet, Enfant au cygne, Le retour, Sonnet à Guillaume Apollinaire...* i retalls de diaris diversos parlant de la seva obra. [Fons Grandó. **Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poetes roussillonnais**]
26. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon *Dix minutes avec le poète Frederic Saisset* i poemes mecanoscrits en català d'aquest autor *Terre natale, Une rose d'or....* [Fons Grandó. **Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poetes roussillonnais**]
27. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon *Dix minutes avec le poète Just Calveyrach* i retalls de diaris diversos parlant d'aquest autor. [Fons Grandó. **Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poetes roussillonnais**]
28. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon *Un quart d'heure avec les prosateurs roussillonnais d'expression française:* Louis Massé, A. Conte, Henri Duclos, Michel Maurette, Josep Sebastià Pons, Yvonne Boachon Joffre

- (16/01/1951). [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
29. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon *Un quart d'heure avec les poétesses catalanes du Roussillon*. [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
30. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon *Dix minutes avec le poète Edmond Brazès* (23/11/1948) i poemes mecanoscrits d'aquest autor. [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
31. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon *Louis Amade. Poète et romancier du Roussillon* (21/11/1950). [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
32. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon *Dix minutes avec le poète Henry Noell* (21/02/1950) i poemes mecanoscrits d'aquest autor. [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
33. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon *Un quart d'heure avec Francis* (19/12/1947). [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
34. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon *Dix minutes avec le majoral Bonafont* (29/03/1949). [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
35. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon *Dix minutes avec le poète catalan J. Pepratrç*

- (11/1949). [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
36. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon *Dix minutes* (26/04/1949) i poemes mecanoscrits d'aquest autor. [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
37. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon *Dix minutes avec le poète Pierre Camo* (07/12/1948). [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
38. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon *Dix minutes avec le poète Pere Talrich* (26/10/1948). [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
39. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon *Un quart d'heure avec Pau Berga* (28/05/1948) i document mecanoscrit *Contes i monologues catalans de Pau Berga (I)* i poemes mecanoscrits d'aquest autor. [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
40. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon *Dix minutes avec le poète Albert Bausil* (04/01/1949) i retalls de diari parlant d'aquest autor. [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
41. Dossier *Poetes du Roussillon: quelques grands disparus d'expression française*, conferència donada al centre d'estudis Le Cénacle (20/12/1955). [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
42. Document mecanoscrit de l'emissió radiofònica de Radio-Roussillon *Un quart d'heure avec Doette Angliviel et Charles*

- Bauvy, poètes du Roussillon* (19/12/1950). [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais**]
43. Transcripció mecanoscrita sobre l'emissió radiofònica a Radio-Popular de Figueres. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur L'àvia. Fotografiat**]
44. Retalls de diari diversos sobre les conferències de l'Association Polytechnique i del cercle d'estudis Le Cénacle. [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires**]
45. Document manuscrit titulat *Brindis*. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais. Fotografiat**]
46. Document manuscrit d'algun discurs *Senyors, senyores, bons amics...* [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits. Fotografiat**]
47. Document mecanoscrit d'algun discurs *Catalunya ha aollit...* [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits. Fotografiat**]
48. Document mecanoscrit *Adéu a Joan Amade*. [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits. Fotografiat**]
49. Document manuscrit *Últim adéu a Deodat de Severac*. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]
50. Discurs manuscrit com a secretari perpetu adjunt (26/05/1946). [**Fons Grandó. Caixa Manuscrits**]
51. Document mecanoscrit *Il·lustre i estimat Mestre*. [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra. Fotografiat**]
52. Document mecanoscrit *Allocution du majoral Charles Grandó. Secrétaire Perpetuel*. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers**]
53. Tres còpies mecanoscrites del document *Jeux Floraux du Genêt d'Or. 30 Mai 1926. Raport sur le concours de poésie*

- catalane par M. Charles Grandó.* [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Peu important. Doubles**]
54. Diversos documents mecanoscrits dels discursos de Carles Grandó als banquetes dels Jocs Florals. [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Peu important. Doubles**]
55. Exemplar dels Jocs Florals on hi trobem una *Allocution de M. Charles Grandó.* [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Carpeta Doubles. Peu important. Correspondance**]
56. Document mecanoscrit *En aquesta íntima taulada...* [**Fons Grandó. Caixa Grandó manuscrits divers. Fotografiat**]
57. Llista manuscrita de la Biblioteca Universitària de Perpinyà on consten tots els discursos que va fer Carles Grandó des de 1926 a 1955 i discursos sense datar. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Discours divers. Fotografiat**]
58. Còpia mecanoscrita del discurs pronunciat en el banquet de la mantinença catalana (Tolosa 02/05/1927, 1928, 1929) (agermanament entre catalans, rossellonesos i occitans). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Fêtes Felibrige au Barcelone ou Toulouse**]
59. Còpia mecanoscrita del discurs pronunciat en francès als 27s Jocs Florals del Rosselló (Castillet 14/05/1950). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Les sociétés savantes**]
60. Còpia mecanoscrita del discurs pronunciat als Jocs Florals del 1943. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Les sociétés savantes**]

61. Dues còpies mecanoscrites del discurs pronunciat als Jocs Florals de 1948 com a president. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Les sociétés savantes**]
62. Còpia mecanoscrita del discurs pronunciat en francès als Jocs Florals de 1949. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Les sociétés savantes**]
63. Documents *Manuscrits* i mecanoscrits dels discursos pronunciat a diversos enterraments de diferents personalitats. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Eloges funèbres. Fotografiat**]
64. Document mecanoscrit del discurs de Carles Grandó pronunciat als Jocs Florals de 1942. [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]
65. Discurs mecanoscrit *Veillee en l'honneur du centenaire de Mistral*. [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]
66. Discurs mecanoscrit *Congres de la Federation historique* (1953). [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]
67. Discurs mecanoscrit en francès *Allocution du majoral Carles Grandó. Secrétaire Perpétuel adjoint* (1949-1952-1962) Publicats a la *Revue Catalane*. [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]
68. Discurs mecanoscrit en català del majoral Carles Grandó, secretari perpetu i president de torn dels Jocs Florals (1960). [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]
69. Discurs mecanoscrit en francès del banquet de la Colla del Rosselló (1939). [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]

70. Discurs mecanoscrit *Amics felibres i Escriptors i amics felibres* (1942). [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]
71. Discurs mecanoscrit en francès de la sessió de benvinguda (Castillet) (1948-1949-1959-1951). [**Fons Grandó. Caixa Articles divers. Notes decoupures**]
72. Document mecanoscrit en català *Cars amics, bons amics...* (09/11/1929). [**Fons Grandó. Caixa Conférences II. Fotografiat**]
73. Discurs pronunciat a l'acadèmia dels Jocs Florals de Tolosa sota la presidència del mariscal Joffre (03/05/1928). [**Fons Grandó. Caixa Hommages à Carles Grandó**]
74. Document mecanoscrit *Memòria sobre el concurs català* (1925-1932). [**Fons Grandó. Caixa Discours de Carles Grandó. Carpeta Discours de Charles Grandó destinés aux séances des Jocs Florals du Genêt d'Or**]
75. Manuscrit i mecanoscrit del discurs pronunciat al banquet de la Colla del Rosselló (maig de 1939). [**Fons Grandó. Caixa Discours de Carles Grandó. Carpeta Discours de Charles Grandó destinés aux séances des Jocs Florals du Genêt d'Or**]
76. Discurs pronunciat als Jocs Florals de la Ginesta d'Or (1948-1949). [**Fons Grandó. Caixa Discours de Carles Grandó. Carpeta Discours de Charles Grandó destinés aux séances des Jocs Florals du Genêt d'Or**]
77. Discurs pronunciat a la sessió de benvinguda de la mantinença catalana (1948). [**Fons Grandó. Caixa Discours de Carles Grandó. Carpeta Discours de Charles Grandó destinés aux séances des Jocs Florals du Genêt d'Or**]

78. Discurs del majoral i president Carles Grandó (1949-1953).
[**Fons Grandó. Caixa Discours de Carles Grandó. Carpeta Discours de Charles Grandó destinés aux séances des Jocs Florals du Genêt d'Or**]
79. Discurs pronunciat al sopar dels Jocs Florals (1949-1954).
[**Fons Grandó. Caixa Discours de Carles Grandó. Carpeta Discours de Charles Grandó destinés aux séances des Jocs Florals du Genêt d'Or**]
80. Discurs pronunciat a la *Veillee en l'honneur du centenaire de Mistral*. [**Fons Grandó. Caixa Discours de Carles Grandó. Carpeta Manuscrits**]
81. Còpia manuscrita d'un discurs en català *Escriptors i amics, cars felibres de banda i altra del Pireneu*. [**Fons Grandó. Caixa Discours de Carles Grandó. Carpeta Manuscrits**]

2.2.5. Critiques a les obres literàries de Carles Grandó

1. Document mecanoscrit, crítica de Charles Bauby a propòsit del llibre *Le Félibrige* d'Émile Ripert. [**Fons Grandó. Caixa Correspondances littéraires et diverses. Carpeta À propos du Félibrige en général**]
2. Retall de diari on hi ha una crítica de la comèdia musical de Carles Grandó *L'Àvia*. [**Fons Grandó. Caixa Jocs de miralls. Presse. Appreciations**]
3. Retall del diari *La Vanguardia*. Llista de bibliografia catalana mensual on hi apareix citada l'obra de Carles Grandó *Jocs de miralls* (1963). [**Fons Grandó. Caixa Jocs de miralls. Presse. Appreciations**]
4. Retalls de diari diversos on hi apareixen diverses crítiques de l'obra de Carles Grandó *Jocs de miralls*. [**Fons Grandó. Caixa Jocs de miralls. Presse. Appreciations. Fotografiat**]

5. Exemplar de la revista *Lou Felibritge* (1963) on també apareix citada l'obra de Carles Grandó *Jocs de miralls*. [**Fons Grandó. Caixa Jocs de miralls. Presse. Appreciations**]
6. Exemplar de la revista *Terroirs Vivants* (1963) on també apareix citada l'obra de Carles Grandó *Jocs de miralls*. [**Fons Grandó. Caixa Jocs de miralls. Presse. Appreciations**]
7. Exemplar de la revista *Sant Joan i Barres* (1962) on apareix una crítica sobre l'obra teatral de Carles Grandó *L'Àvia* i anunci de la propera publicació. [**Fons Grandó. Caixa Jocs de miralls. Presse. Appreciations. Fotografiat**]
8. Documents mecanoscrits i retalls de diari parlant i comentant l'obra de Carles Grandó *Jocs de miralls*. [**Fons Grandó. Caixa Jocs de miralls. Presse. Appreciations**]
9. Retalls de diari on hi ha algunes crítiques sobre la conferència de Carles Grandó *Quand le Roussillon chante*. [**Fons Grandó. Caixa Conférences III**]
10. Retalls de diari diversos sobre l'emissió radiofònica *La joie catalane* a Radio-Roussillon. [**Fons Grandó. Caixa Conférences III**]
11. Carpeta amb diversos exemplars de diari on es parla de les conferències donades per Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Conférences III**]
12. Retall del diari *Le Coq Catalan* (23/04/1932) on hi ha publicat una crítica d'Albert Bausil sobre l'obra de Carles Grandó *Fa sol i plou*. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]
13. Retall de diari on hi ha publicat una crítica a l'obra de Carles Grandó *L'Àvia*. [**Fons Grandó. Caixa Coupures Tricées. Carpeta Oeuvres. Fotografiat**]
14. Retall de diari on hi ha publicada una crítica a l'obra *Chants du terroir* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]

15. Retalls de diaris diversos sobre *La Clavellina (Universitat popular catalana)* / *Une enquête de "L'Eveil Catalan"* / *Une agréable soirée*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires**]
16. Retall de diari fent referència a la publicació dels monòlegs catalans de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires**]
17. Retall de diari on es fa referència a l'obra *Fariboles* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Carpeta Critiques sur diverses oeuvres en langue française**]
18. Retalls de diari sobre crítiques a l'obra de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Carpeta Critiques sur diverses oeuvres en langue française. Fotografiat**]
19. Retall del diari *La Renaissance Catalane* (08/02/1919) on hi ha publicada la crítica *Folklore català. Cris de la rue*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Carpeta Critiques sur diverses oeuvres en langue française. Fotografiat**]
20. Retalls de diari fent referència a les conferències de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Carpeta Critiques sur diverses oeuvres en langue française. Fotografiat**]
21. Retall del diari *Diario de Barcelona* (18/05/1932) on s'inclou una crítica a l'obra de Carles Grandó *Arte y Letras. Fa sol i plou*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta L'Àvia. Fotografiat**]
22. Retall del diari *Proa* on apareix publicada la crítica *Poeta de la Sardana* on es parla de l'obra de Carles Grandó (1963). [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta L'Àvia. Fotografiat**]
23. Retall de diari amb una crítica a l'obra de Carles Grandó *Fa sol i plou*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta L'Àvia. Fotografiat**]

24. Llibreta on Carles Grandó recollia les diferents crítiques publicades sobre la seva obra. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Fotografiat**]
25. Retall del diari *Le Courrier de Ceret* (21/05/1932) on hi ha publicada una crítica de Simona Gay a l'obra de Carles Grandó *Fa sol i plou*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta Fa sol i plou. Critiques. Fotografiat**]
26. Retall del diari *L'Indépendant* (23/04/1932) on hi ha publicat una crítica de P. Francis sobre l'obra de Carles Grandó *Fa sol i plou*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta Fa sol i plou. Critiques. Fotografiat**]
27. Retall del diari *Le Coq Catalan* (23/04/1932) on hi ha publicada una crítica d'Albert Bausil sobre l'obra *Fa sol i plou* de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta Fa sol i plou. Critiques. Fotografiat**]
28. Retalls de diari que fan referència a l'obra de Carles Grandó *Les Chants du terroir*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta Fa sol i plou. Critiques. Fotografiat**]
29. Retall del diari *Le Roussillon* (23/07/1932) on es fa referència a l'obra de Carles Grandó *Fa sol i plou*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta Fa sol i plou. Critiques. Fotografiat**]
30. Retall de diari on es fa referència al premi dels Jocs Florals de Tolosa guanyat per l'obra de Carles Grandó *Fa sol i plou*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta Fa sol i plou. Critiques**]
31. Document manuscrit en català de Joan Maria Guash elogiant l'obra de Carles Grandó *Fa sol i plou*. [**Fons Grandó. Caixa**

Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta Fa sol i plou. Critiques]

32. Retall del diari *L'aveil catalan* (01/11/1924) on hi ha publicat l'article que fa referència a l'obra *Poetes d'Ara. Carles Grandó. [Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta Fa sol i plou. Critiques. Fotografiat]*
33. Llibreta amb retalls de diari sobre crítiques de l'obra *Fa sol i plou. [Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta Fa sol i plou. Critiques. Fotografiat]*
34. Document mecanoscrit on hi ha transcrits diverses crítiques a diverses obres de l'època. **[Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traductions françaises]**
35. Retall del diari *El poble català* (17/04/1917) on hi ha publicat l'article *Parloteigs de París. De literatura rossellonesa* on es fa referència a l'obra de Carles Grandó. **[Fons Grandó. Caixa Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta**
36. ***El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traductions françaises. Fotografiat]***
37. Retall de diari on hi ha publicat l'article *Carles Grandó, poeta. [Fons Grandó. Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traductions françaises. Fotografiat]*
38. Retall del diari *La Publicitat* (22/04/1924) on hi ha publicat l'article *Els Poetes d'Ara. Carles Grandó. [Fons Grandó. Critiques sur l'oeuvre de Carles Grandó. Carpeta El Clam roig. Fa sol i plou. Poésies et traductions françaises. Fotografiat]*
39. Retall de diari sobre crítiques de l'obra *L'Àvia. [Fons Grandó. Caixa Critiques sur L'àvia. Fotografiat]*
40. Document mecanoscrit *Chronique Littéraire. L'Àvia. Comedie lyrique de Charles Grandó par Just Calveyrach (Prix Guillaume*

Appollinaire) i còpia manuscrita. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur L'àvia . Fotografiat**]

41. Retall del diari *Le petit meridional* (20/06/1938) on hi ha publicada una crítica de Gabriel Vidal a l'obra de Carles Grandó *L'Àvia*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur L'àvia. Fotografiat**]
42. Retall del diari *Le Coq Catalan* (18/06/1938) on hi ha publicada una crítica d'Albert Bausil a l'obra de Carles Grandó *L'Àvia*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur L'àvia. Fotografiat**]
43. Retalls de diaris diversos amb diferents crítiques a l'obra de Carles Grandó *L'Àvia*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur L'àvia**]
44. Retalls de diari sobre crítiques de l'obra *L'Àvia*. [**Fons Grandó. Caixa Critiques sur L'àvia. Fotografiat**]

2.2.6. Critiques literàries de Carles Grandó

1. Document mecanoscrit, crítica de Carles Grandó a l'obra *Un Roman Catalan: El Relliscall* d'Alexandre Bulart Rialp. [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
2. Retalls dels diaris *La Depeche du Midi* i *Midi Libre* (Maig 1964) on apareix una crítica de Carles Grandó a l'obra *Somnieigs poètics* d'Emili Foxonet. [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**] i còpia mecanoscrita
3. Crítica de Carles Grandó a l'obra de Solaro. [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Fotografiat**]
4. Retall de la revista *Revue Internationale* on es fa referència a una crítica de Carles Grandó a l'obra d'Henry Aragon. [**Fons Grandó. Caixa Critiques littéraires. Carpeta Critiques sur diverses oeuvres en langue française**]

2.2.7. Obres filològiques

1. Carpeta on hi ha la còpia mecanoscrita de l'obra de Carles Grandó *Les cris de la rue*. [**Fons Grandó. Caixa Conférences I. Carpeta Cris de la Rue**]
2. *Vocabulaire Roussillonnais, revu, corrigé et complété (A)*. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais. Fotografiat**]
3. Mecanoscrit de l'obra inèdita *El sotadialecte de Perpinyà i la plana del Rosselló* amb la continuació manuscrita de les *Notes folklòriques* (els fulls es troben amb una certa dispersió dins la caixa). [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais. Fotografiada la part manuscrita**]
4. Llibre publicat del *Vocabulaire Roussillonnais avec traduction en Catalan normalisé et en Français*. Association Polytechnique des Pyrénées Orientales. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire Roussillonnais**]
5. Dues llibretes amb anotacions sobre el *Vocabulaire lexique catalan* (1912) i mapa del domini lingüístic. [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra. Fotografiat**]
6. Qüestionari per a l'Atlas lingüístic de Catalunya, Balears, València, Rosselló i Sardenya. [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra**]
7. Manuscrit de l'obra inèdita *El sotadialecte de Perpinyà i de la Plana de Rosselló (Notes historiques)*. [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra**]
8. Document publicat *Éléments d'orthographe roussillonnaise*. [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra. Fotocopiat**]
9. Document publicat *Abrégé du projet*. [**Fons Grandó. Caixa La langue catalane. Pompeu Fabra. Fotocopiat**]

10. Fitxa «Obra del diccionari general de la llengua catalana»
Qüestionari 29. [**Fons Grandó. Caixa *La langue catalane. Pompeu Fabra. Fotografiat***]
11. Qüestionari per a la redacció de l'Obra del Diccionari General de la Llengua Catalana i Anotacions de Carles Grandó. [**Fons Grandó. Caixa *Exercices de Catalan. Fotografiat***]
12. Document publicat *Abregé du projet*. [**Fons Grandó. Caixa *Vocabulaire et Grammaire catalane. Fotocopiat***]
13. Fotocòpia *Vocabulaire Rossellonès* i còpia mecanoscrita. [**Fons Grandó. Caixa *Vocabulaire et Grammaire catalane***]
14. Carpeta *Vocabulaire. Mots* anotacions manuscrites on hi figuren diverses paraules que serviran per a la confecció del *Vocabulaire Catalan*. [**Fons Grandó. Carpeta *Vocabulaire et Grammaire Catalane***]
15. Carpeta *Sintaxis*: anotacions manuscrites diverses sobre sintaxi per a la confecció del *El sotadialecte de Perpinyà i de la Plana de Rosselló* [**Fons Grandó. Caixa *Vocabulaire et Grammaire Catalane***]
16. Carpeta *Etymologia. Limites*: anotacions manuscrites diverses sobre l'origen dels mots i llista dels noms de les poblacions rosselloneses per a la confecció del *El sotadialecte de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*. [**Fons Grandó. Caixa *Vocabulaire et Grammaire Catalane***]
17. Carpeta *Filologia*: anotacions manuscrites diverses per a la confecció de l'apartat *Notes Filològiques* de l'obra *El sotadialecte de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*. [**Fons Grandó. Caixa *Vocabulaire et Grammaire Catalane***]
18. Carpeta *Lexicografia*: llista de paraules titulat «algunes francesades» que apareixerà dins l'obra *El sotadialecte de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*. [**Fons Grandó. Caixa *Vocabulaire et Grammaire Catalane***]

19. Carpeta *Morfologia*: anotacions manuscrites per a la confecció de l'apartat IV. *Morfologia* de l'obra *El sotadialecte de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire et Grammaire Catalane**]
20. Carpeta *Morfologie. Syntaxe. Philologie. Caracteristiques, particularites...* 1. *Etymologie*, 2. *Fonétique*, 3. *Morfologia*, 4. *Syntaxe*: anotacions manuscrites diverses per a la confecció de l'obra *El sotadialecte de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire et Grammaire Catalane**]
21. Carpeta *Fonética*: anotacions manuscrites diverses per a la confecció de l'obra *El sotadialecte de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire et Grammaire Catalane**]
22. Carpeta *Phonétique*: document manuscrit de l'apartat III de l'obra *El sotadialecte de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire et Grammaire Catalane**]
23. Retall de diari *Gramàtica Catalana del Mestre Fabra*. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire et Grammaire Catalane**]
24. Qüestionari 39/40 per a la confecció del Diccionari General de la llengua catalana. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire et Grammaire Catalane**]
25. Llibret de l'Institut d'Estudis Catalans. Normes ortogràfiques. [**Fons Grandó. Caixa Vocabulaire et Grammaire Catalane. Fotografiat**]
26. Document manuscrit V. *Notes bibliogràfiques* per a la confecció de l'obra *El sotadialecte de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*. [**Fons Grandó. Caixa Hommages rendus par Carles Grandó à divers poètes roussillonnais. Carpeta Poésie catalane en Roussillon jusqu'à nos jours**]
27. Curs de llengua catalana per correspondència per a professors. (Generalitat de Catalunya. Servei de Cultura). Correcció a càrrec del director tècnic Pompeu Fabra (1948).

Exercicis diversos sobre pronoms febles, conjugació de temps verbals, redaccions de tema lliure... [**Fons Grandó. Caixa Exercices de Catalan. Carpeta Exercices de langue catalane. Generalitat de Catalunya. Paris**]

28. Llibret *Enseignement de la Langue Catalane par la Méthode des Doubles Textes* de Louis Pastre (1920). [**Fons Grandó. Exercices de Catalan. Carpeta Exercices de langue catalane. Generalitat de Catalunya. Paris. Fotografiat**]
29. Llibret *Cursos de català per correspondència. Selecció de "Converses Filològiques" de Pompeu Fabra* (Generalitat de Catalunya. Servei de Cultura). [**Fons Grandó. Caixa Exercices de Catalan. Fotografiat**]
30. Document manuscrit sobre folklore *Arxiu de Folklore y etnografia de Catalunya. Resposta a la consulta d'En Carles Grandó*. Document utilitzat per a la realització de l'apartat de folklore de l'obra *El sotadialecte de Perpinyà i de la Plana de Rosselló* o per a la creació de l'obra *Les cris de la rue*. [**Fons Grandó. Caixa Escenes Còmiques**]
31. Llibret *La casa Moctezuma*. Tesi documentada per la senyora comtessa de San Jorge de Acoluhacan (1960). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Relations avec l'étranger**]
32. Llibret *Estudis Romànics. Volum III. Recencions*. Institut d'Estudis Catalans (1951-1952). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó. Coupures. Carpeta Les langues régionales**]

2.2.8. Documentació sobre la polèmica ortogràfica

1. Document mecanoscrit sobre la polèmica entre Carles Grandó i Juli Delpont (1917). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Lettres de J. S. Pons sans date. Fotografiat**]

2. Carta de support a causa de la polèmica (1917). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Lettres de J. S. Pons sans date. Fotografiat**]
3. Carta mecanoscrita de Juli Delpont a Louis Pastre contra Grandó (15/05/1917). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Lettres de J. S. Pons sans date. Fotografiat**] i còpia manuscrita. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Lettres de J. S. Pons sans date. Fotografiat**]
4. Document de la Société d'Etudes Catalans fent referència a l'escissió d'aquesta associació amb motiu del debat sobre l'ortografia. [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Lettres de J. S. Pons sans date. Fotografiat**]
5. Circular «À la *Revue Catalane*» enviada per Juli Delpont sobre l'escissió de la Societat d'Estudis Catalans (23/07/1915). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Lettres de J. S. Pons sans date. Fotografiat**]
6. Carta mecanoscrita «Conciliation» entre Juli Delpont i Carles Grandó (setembre de 1917). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Lettres de J. S. Pons sans date. Fotografiat**]
7. Carta manuscrita de Juli Delpont «A propos du catalanisme» (agost de 1917). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Lettres de J. S. Pons sans date. Fotografiat**]
8. Carta manuscrita de Juli Delpont a Carles Grandó sobre el debat ortogràfic (24/09/1915). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Lettres de J. S. Pons sans date. Fotografiat**]
9. Carta manuscrita manifestant el suport a Carles Grandó després de la polèmica amb Juli Delpont (18/03/1917). [**Fons Grandó. Caixa Fonds Grandó Divers. Carpeta Lettres de J. S. Pons sans date. Fotografiat**]

10. Dues cartes manuscrites de Juli Delpont (10 i 13/03/1917).
[**Fons Grandó. Caixa *Fonds Grando Divers*. Carpeta *Lettres de J. S. Pons sans date*. Fotografiat]**
11. Carta de Juli Delpont a la *Revue Catalane* (03/01/1917).
[**Fons Grandó. Caixa *Fonds Grando Divers*. Carpeta *Lettres de J. S. Pons sans date*. Fotografiat]**

II. EL SOTADIALECTE DE PERPINYÀ I DE LA PLANA DE ROSSELLÓ

1. Criteris d'edició

Abans de començar a endinsar-nos en l'edició de l'obra *El sotadialecte català de Perpinyà i de la Plana de Rosselló* de Carles Grandó, explicaré els criteris d'edició emprats així com les característiques materials de l'obra. Es tracta d'una gramàtica descriptiva, sincrònica i històrica que pretén analitzar detalladament tots els aspectes del subdialecte de la regió del Rosselló. Està redactada íntegrament en català tot i que l'ortografia emprada no s'adequa sempre a la normativa fabriana. Val a dir que tot aquest material va ser dipositat en el Fons Grandó de la Biblioteca Universitària de Perpinyà i només n'existeix una còpia a la Universitat de Vic.²⁶ La data de composició no figura enlloc, però tot sembla indicar que es tractaria d'una versió revisada i ampliada de l'estudi premiat per l'IEC (Institut d'Estudis Catalans) l'any 1917 i titulat *El català al Rosselló*.²⁷ Tot i així, dins l'obra hi ha algun indici temporal que ens pot ajudar a datar-la aproximadament, ja que en l'apartat de les *Notes filològiques* (p. 290) l'autor diu que «Hi ha prop de 260 anys que'l Rosselló és francès...». Per tant, sabent que el 1659 se signa el tractat dels Pirineus i sumant-li aquests 260 anys, podem arribar a la

---

²⁶ Durant la meua investigació vaig poder comprovar que la còpia que existeix és simplement una fotocòpia de la part mecanografiada feta per professors de la Universitat de Vic que van tenir accés al Fons Grandó i, seguidament, van dipositar a la Biblioteca de la seva universitat.

²⁷ Malauradament, a l'arxiu documental de l'IEC no hi ha cap constància d'aquest treball. En alguns articles i publicacions de l'època es fa esment al premi aconseguit gràcies a aquest treball.

conclusió que aquest primer estadi de redacció de l'obra se situaria cap a 1919. Tanmateix, aquest aspecte l'analitzaré i el comentaré amb més detall en l'apartat dedicat a l'estudi de l'obra.

La voluntat d'aquesta tesi doctoral hagués estat fer una comparació exhaustiva entre el treball previ, lliurat i premiat a l'IEC i els documents dipositats al Fons Grandó. Malauradament, no ha estat possible localitzar l'esmentat treball i, per aquest motiu, no s'ha pogut acurar els dos treballs per veure realment quins van ser els canvis i modificacions que l'autor va anar introduint. De totes maneres, podem suposar que, com a mínim, els afegits manuscrits i els últims apartats, que també van ser escrits a mà, van ser introduïts posteriorment ja que tots ells responen a documents folklòrics i de llengua oral amb què l'autor va estar treballant durant bona part de la seva trajectòria professional. Per aquest motiu he decidit indicar, en el lloc corresponent de l'edició, on comença la part manuscrita així com, en nota, totes les anotacions o modificacions escrites a mà que apareixen en diversos llocs del text i que, des del meu punt de vista, són afegits posteriors.

1.1. Descripció dels materials

El manuscrit que trobem en el Fons Grandó de la Biblioteca Universitària de Perpinyà està format per cent cinquanta-quatre pàgines de les quals noranta-nou són mecanoscrites i cinquanta-cinc són manuscrites, escrites a una sola cara. Aquests fulls tenen una mida aproximada de divuit per vint-i-cinc centímetres i estan agrupats en petits quaderns d'unes deu pàgines cadascun. En aquest punt haig de comentar que l'estructura del text em va plantejar alguns dubtes, ja que l'obra en qüestió es troba fragmentada dins el Fons Grandó. En la caixa etiquetada

Vocabulaire Roussillonnais hi trobem un conjunt de plec que han estat agrupats en una carpeta de paper de manera que, després de les *Notes lexicogràfiques*, hi trobem tres annexos: *III. Algunes expressions*, *IV. Algunes comparances* i *500 Proverbis, dites, adagis, llestats demés los més populars de la plana de Rosselló*; segons la seva numeració, haurien d'estar col·locats amb aquest ordre, i així les dispo en l'edició, però en la caixa trobem en primer lloc les comparances i tot seguit les expressions.²⁸

De fet aquesta qüestió no és la més important pel que fa a l'estructura de l'obra ja que més endavant trobem les *Notes folklòriques* que, dins la carpeta que he esmentat abans, comencen amb alguns "crits del poble" però sense cap mena de títol que en delimiti el contingut; seguidament, trobem les pregàries i, finalment, les supersticions. Aquesta estructura és la que correspon al conjunt de plec que van ser agrupats dins la carpeta, però, després d'inventariar totes les caixes, vaig trobar que hi havia també a la mateixa caixa un altre plec de fulls manuscrits amb el títol *Notes folklòriques* que corresponia al mateix apartat però, en aquest cas, estructurat de forma diferent i amb més parts que no pas les que acabo d'explicar. Concretament, hi trobem vuit parts: *I. Crides*, *II. Crits del poble*, *III. Pregàries*, *IV. Supersticions*, *V. Mimologismes*, *VI. Jocs de l'infància*, *VI. Endevinalles* i *VII. Cants populars*. Per tant, tot sembla indicar que aquest plec, que apareix solt amb una estructura totalment diferent a la que es troba agrupada dins la carpeta, és la versió definitiva, revisada, ampliada

---

²⁸ Aquesta situació pot ser causada per dos motius: l'explicació més senzilla, i potser la més factible, és que les diverses parts de l'obra (no oblidem que es tracta de plec de fulls) van ser desordenades en fer la donació a la Biblioteca Universitària de Perpinyà i, un cop dipositades dins el Fons Grandó, no han estat mai ordenades ni classificades. Una altra explicació podria ser que l'autor escrivís les dues parts seguides i un cop finalitzada la redacció decidís l'ordre en què havien d'aparèixer dins l'obra en qüestió. De totes maneres, no podem oblidar que es tracta de documents manuscrits que segurament devien conformar l'esborrany d'aquesta monografia dialectal que posteriorment hauria estat mecanografiada i, després de les oportunes revisions i modificacions, finalment publicada.

i modificada per l'autor, de l'apartat de l'obra dedicat a la llengua oral i al folklore del Rosselló. Cal esmentar que aquest plec de fulls manuscrits està descrit en l'inventari del Fons Grandó, dins de l'apartat dedicat a les *Obres filològiques*, i va ser fotografiat durant el meu treball d'investigació; les imatges han estat incloses en l'annex final de la tesi.

Per una altra banda, cal esmentar que durant l'anàlisi i la classificació de tots els materials del Fons, vaig trobar diverses carpetes amb anotacions manuscrites que han estat també degudament descrites en l'inventari del Fons Grandó, concretament dins l'apartat dedicat a les *Obres filològiques*. Aquestes anotacions són aparentment esborranys previs de diversos apartats de l'obra (entre els quals apareixen apunts per a unes *Notes bibliogràfiques* no redactades) i vaig decidir que no era necessari fotografiar-los ni transcriure'ls perquè, a banda de la gran dificultat que presentava a vegades la seva lectura, eren simples anotacions disperses que no aportaven cap informació complementària als materials mecanoscrits i manuscrits que conformen el cos de la monografia dialectal.

Tots aquests aspectes nous els vaig anar descobrint gràcies a l'inventari exhaustiu que vaig fer de totes les caixes documentals del Fons Grandó durant la realització de la present tesi doctoral. Aquesta tasca em va fer adonar que el manuscrit d'aquesta obra estava en diferents estadis de redacció i, mitjançant l'estudi i l'anàlisi de les seves diferents parts, s'ha intentat de reconstruir el text ideal que l'autor hagués creat per tal de ser publicat definitivament. Val a dir que durant el meu treball de recerca titulat: *Carles Grandó: una altra visió de la Catalunya francesa* ja vaig transcriure l'obra sencera però, en aquell cas, em vaig limitar a reproduir-la sense fer-hi cap modificació, amb la finalitat de donar-la a conèixer i poder seguir treballant per fer-ne una edició

crítica i acurada. Per tant, en la tesina tots aquests aspectes que acabo d'explicar no s'hi contemplen.

Una altra problemàtica que ha sorgit durant l'edició d'aquesta obra és el fet de triar el tipus d'edició que convenia adoptar per tal de donar a conèixer el text en la seva totalitat. El fet de tractar-se d'una monografia dialectal em va fer plantejar fins a quin punt hauria d'intervenir en el text, ja que si intentava adequar l'obra a la normativa vigent tots aquells mots i formes transcrits amb caràcter dialectal haurien de desaparèixer i, per tant, es difuminaria l'essència del text. Per aquest motiu, vaig decidir fer una edició seguint un mètode conservador o poc intervencionista, a l'estil de l'emprat en la col·lecció *Els Nostres Clàssics*, que passaré a explicar detalladament més endavant. Abans, però, explicaré amb detall quins són els paràmetres que he cregut més convenients per a l'edició d'aquesta obra i que he decidit detallar mitjançant els dos apartats que presento a continuació: un dedicat a l'establiment del text i l'altre referit a l'establiment de la llengua. He triat aquests dos apartats seguint les indicacions aportades per Francesc Feliu dins el seu article²⁹ dedicat als problemes en l'edició de textos, que també m'ha servit de guia per tal d'escollir el tipus d'edició més adequada a l'obra presentada, però aquest aspecte ja l'explicaré i detallaré més endavant.

---

²⁹ Feliu Torrent, Francesc. «Problemes en l'edició de textos de l'edat moderna». *Anuari Verdager*, 16, Vic: Eumo, 2010, p. 353-376. L'autor fa una descripció detallada dels diferents tipus d'edicions que es poden fer d'una obra. La teoria descrita en aquest article s'adequa perfectament a qualsevol tipus d'edició textual i, per aquest motiu, he decidit utilitzar la mateixa nomenclatura per descriure el tipus d'edició que presento en aquesta tesi doctoral.

1.2. L'establiment del text

Pel que fa a l'establiment del text, cal tenir en compte que es tracta d'una obra inèdita la major part de la qual està mecanografiada (noranta-nou pàgines) excepte els darrers apartats (cinquanta-cinc pàgines) que han restat manuscrits. Concretament, les tres primeres parts que corresponen a les notes històriques, notes filològiques i notes lexicogràfiques són les que estan mecanoscrites i les que formen el gruix més important de l'obra, ja que, en aquestes pàgines, hi podem trobar la descripció de la variant rossellonesa de la llengua catalana, la seva evolució, història, etc., i, per tant, la concepció personal de l'autor sobre la llengua catalana i, més concretament, sobre el rossellonès. La part manuscrita està formada per tres annexos i les notes folklòriques, on l'autor recull tota mena de crides, frases fetes, endevinalles... pròpies de la zona del Rosselló i que, per tant, conformen un autèntic corpus dialectal i, alhora, són un veritable testimoni de la llengua d'una època i d'una part del domini lingüístic català.

L'obra es divideix en quatre blocs i tres annexos. Primer trobem les *Notes històriques* (p. 265-284), on l'autor explica els aspectes més generals del rossellonès, la seva història i la seva literatura. Després, les *Notes filològiques* (p. 285-339), on es fa una descripció detallada sobre la fonologia, morfologia i sintaxi del dialecte. Més endavant, hi ha les *Notes lexicogràfiques* (p. 340-374), on s'expliquen diferents qüestions sobre el lèxic rossellonès. A continuació, comença la part manuscrita amb tres apartats (p. 353-374), on l'autor aporta tot un seguit de comparances, expressions, proverbis i frases fetes pròpies del llenguatge oral de la zona, i les *Notes folklòriques* (p. 375-426), on l'autor fa un recull de diverses crides, pregàries, supersticions, endevinalles, etc., pròpies del Rosselló. Cal comentar que, en les remissions internes que hi ha en alguns llocs de l'obra, com que la paginació no es

correspon amb l'original, he esmenat les referències amb el número de pàgina que els correspon finalment en l'edició.

Un altre aspecte que vaig haver de modificar són les notes a peu de pàgina, ja que si les hagués deixat on l'autor les havia escrit originalment s'haurien confós amb les notes de l'edició crítica que sí m'ha semblat convenient incloure-les a peu de pàgina. Per tal d'evitar confusions, vaig decidir, doncs, posar totes les notes de l'autor com a notes finals de l'obra, utilitzant com a crida els nombres romans. També vaig decidir incloure com a notes finals alguns comentaris o anotacions inconnexes que el mateix Carles Grandó havia anat escrivint dins el text i que, des del meu punt de vista, feien que la lectura no fos fluïda. En alguns casos he hagut de reconstruir algunes notes, ja que l'autor les citava de manera abreviada o incompleta i, per això, vaig decidir marcar amb claudàtors tot allò que hi he anat afegint o completant. Per altra banda, les notes a peu de pàgina duen numeració aràbiga i les he utilitzat per explicar alguns aspectes de l'obra o per advertir quan hi ha errors o discrepàncies.

Per acabar, voldria remarcar el fet que la monografia dialectal que edito i presento en aquesta tesi doctoral és un text no definitiu i que constitueix un esborrany del que Carles Grandó hauria publicat més endavant. Per això, l'objectiu ha estat estudiar i analitzar els diferents materials que configuren el manuscrit i que es troben en diferents estadis de redacció per tal de reconstruir –o acostar-s'hi al màxim– el text ideal que segurament l'autor hagués volgut crear i publicar definitivament, tot respectant-ne l'essència.³⁰

---

³⁰ Per poder dur a terme aquesta tasca ha estat imprescindible consultar alguns manuals de crítica textual com ara Blecua, Alberto. *Manual de crítica textual*. Madrid: Castalia, 1987.

1.3. L'establiment de la llengua

Tal com he avançat, l'establiment de la llengua és una qüestió prou delicada i complexa en qualsevol tipus de text, però encara ho és més tractant-se d'una obra gramatical i de caràcter dialectal, amb gran quantitat de lèxic i de formes dialectals del rossellonès que cal conservar per tal de ser fidels a l'essència del text. Per aquest motiu, he decidit fer una edició respectuosa amb el text original a l'estil del de la col·lecció *Els Nostres Clàssics*. Les modificacions introduïdes responen a la necessitat d'adequar la tipografia a la normativa actual, per tal de modernitzar i actualitzar el text en qüestió, i fer-lo més fàcil de llegir. Així doncs, he conservat totes les formes de l'escriptura del text modificant-ne només els signes tipogràfics per tal que el text tingui un caràcter unitari: puntuació, majúscules, accentuació i apòstrofs. Així mateix, he regularitzat la separació de paraules i l'ús de guionets en els compostos seguint els criteris normatius actuals. De tots aquests aspectes, vull destacar l'ús del punt volat utilitzat per marcar l'ús no normatiu de l'apòstrof, és a dir, he decidit incorporar aquest signe ortogràfic per remarcar els casos en què l'autor utilitza de forma no normativa l'apòstrof sense eliminar-lo del tot per tal de conservar l'essència del text. Per tant, el punt volat i l'apòstrof apareixen al mateix temps dins l'obra, el primer per marcar l'ús no normatiu de l'apòstrof i el segon per ser fidel al text, sempre que la seva utilització s'adeqüi a la normativa actual. A continuació exposo un petit fragment extret de la monografia dialectal, concretament de l'apartat de les *Notes filològiques* (p. 289), per poder observar clarament la coexistència de l'ús de l'apòstrof i l'ús del punt volat.

Al Fenolledès, moltes finals dels substantius són en *-e*, *-es*; dins l'Auda la major part són en *-o*, *-os*. Si és per aquí qu'ens ha vingut l'influència

francesa que trasmudà la nostra llengua, se pot dir que l'influència del gavaix su'l rossellonès fou casibé nula.

Tanmateix, quan reproduïxo documents o textos publicats per altres autors i citats per Carles Grandó, tal com el mateix autor ho practica moltes vegades, mantinc absolutament l'ortografia original sense tocar cap aspecte del text, fins i tot en el cas dels aspectes tipogràfics. És a dir, aplico la mínima regularització que he explicat més amunt només en els textos atribuïbles a la mà de l'autor i a la redacció del conjunt de l'obra. En els casos en què no he canviat ni modificat cap aspecte del text, si l'autor no ho explica amb una nota seva, ho he anotat i explicat amb una nota a peu de pàgina. Es podria pensar que aquesta dualitat de correcció és un punt contradictòria però no és així, ja que els textos que apareixen amb la seva ortografia original tampoc no s'adeqüen a l'ortografia emprada per l'autor. En molts casos aquests escrits responen a exemples de lèxic, formes dialectals i/o morfològiques que, segons el meu parer, s'han de respectar per tal que el missatge que ens volia transmetre Carles Grandó ens arribi en la seva totalitat. És a dir, si els modifiquéssim i en regularitzéssim tant la seva tipografia com la seva accentuació, potser no arribaríem a copsar del tot el sentit i el perquè de la seva aparició dins el conjunt de l'obra.

A banda de la regulació dels aspectes tipogràfics i dels signes de puntuació, per facilitar la lectura he restituint sistemàticament les abreviatures de mots, que en alguns casos resulten avui inusuals, i només he mantingut les que actualment són corrents (*p.*, *v.*), homogeneïtzant-les i ajustant-les a la convenció d'ara. Tanmateix, en la restitució de mots abreujats que apareixen també desenvolupats en altres llocs del text, he mantingut per coherència la forma usada habitualment per l'autor, especialment si és sistemàtica, encara que no sigui la forma normativa actual — *galicisme*, *subjonctiu*, etc.

Tot i que aquestes modificacions són senzilles, durant l'edició de l'obra m'he trobat amb alguns casos de certa complexitat. Per exemple, l'ús de l'apòstrof és general quan entren en contacte dues vocals, i es dóna sovint entre el pronom relatiu o conjunció *que*, l'adverbi de negació *no* i la conjunció *i*, entre d'altres, que sempre apareixen apostrofats quan van seguits d'un mot que comença per vocal o *h*, ja sigui un substantiu, un verb, un article o un pronom. Tot seguit aporto uns petits fragments extrets de les *Notes filològiques* per tal d'exemplificar aquest fenomen:

Les raons topogràfiques donades també per diferents autors no's poden admetre... (p. 224)

Hi ha arrels llatines qu·han donat al català dues formes distintes, soviny de mateixa significació, segons que s'ageix de la llengua vulgar o erudita. (p. 232)

Aviat se fundà la diòcesis d'Elna i·ls límits de l'antic bisbat seguiren la mateixa demarcació. (p. 225)

Com que aquest tret es repeteix moltes vegades al llarg del text i sembla respondre a una tria conscient (encara que no sistemàtica) de caràcter ortogràfic, vaig decidir conservar-lo i substituir l'apòstrof per un punt volat per ser respectuosa amb l'ortografia original i alhora marcar que, actualment, aquesta convenció no existeix en el català normatiu. El sistema adoptat per Carles Grandó respon clarament a la influència que exerceix l'ortografia francesa dins el dialecte rossellonès, modificant-lo lleugerament tant en el seu lèxic com en la seva ortografia. No podem oblidar que en el cas del francès l'ús de l'apòstrof està més generalitzat, concretament s'utilitza per marcar l'elisió d'una vocal, normalment *a* o *e*, davant d'un mot que comença per vocal o *h* muda (recordem que en francès també existeix l'*h* aspirada) amb la finalitat d'evitar

un hiat.³¹ D'altra banda, no ens ha d'estranyar l'adopció d'aquesta convenció, ja que fonèticament aquesta tria no s'allunya pas gaire de la fonètica catalana, que tendeix a escurçar els mots quan entren en contacte dues vocals.

Cal advertir, però, que tant l'apòstrof com el punt volat assenyalen sempre elisions vocàliques per contacte entre dos mots. Quan l'ús d'apòstrofs al text original no separa realment dos mots diferents, he optat per no utilitzar-los. És el cas per exemple de la preposició *a*, que pot rebre en la llengua oral diversos suports fonètics i adoptar en l'escriptura de Grandó les formes *an* o *ane*, que trobem escrites *a'ne*, *a'n*, etc. (*a'ne tu*, *a n'aquell*); he optat per editar sempre *ane*, igual que *ambe*, *dure*, *sere*, etc.

No podem oblidar, però, que en l'època en què es redacta aquesta obra les normes ortogràfiques promulgades per l'IEC encara no estaven prou consolidades (les *Normes ortogràfiques* són del 1913, el *Diccionari ortogràfic* del 1917 i la *Gramàtica catalana* és del 1918). Recordem que he hipotetitzat que els primers estadis de redacció de l'obra de Grandó que aquí edito cal datar-los cap el 1919. Així doncs, no és estrany pensar que l'autor no apliqués la normativa en el cas d'aquesta obra, ja que es troba en una primera fase de redacció.

Dins el text d'*El sotadialecte català de Perpinyà i de la Plana de Rosselló* apareixen nombroses transcripcions fonètiques, sobretot dins els apartats dedicats a les *Notes filològiques* i les *Notes lexicogràfiques*, que segueixen poc o molt els criteris de transcripció de la *Revista espanyola de filologia*, emprats per la majoria de publicacions de la seva època. En el cas de la meua

---

³¹ L'ús de l'apòstrof que fa Carles Grandó en aquesta obra té una clara influència francesa que he pogut documentar en manuals d'ortografia d'aquesta llengua (S. Blanchard et al. *Orthographe*. París: Éditions Nathan, 1995, etc.).

edició he decidit reproduir els símbols fonètics representats sense esmenar les transcripcions, encara que en algunes ocasions podrien ser qüestionables o errònies; només les he esmenat en cas d'errors molt evidents, com ara la manca d'algun signe diacrític en una sèrie d'exemples iguals. He defugit doncs d'adaptar les transcripcions fonètiques a l'Alfabet Fonètic Internacional, que s'empra avui generalment, per tal de mantenir la màxima fidelitat al text original seguint la línia d'una edició poc intervencionista. Cal esmentar, però, un cas particular: davant la impossibilitat tècnica de reproduir el símbol que usa Grandó per representar la vibrant simple (una *r* invertida i encarada al costat dret), l'he substituït pel símbol *ɹ* encara que aquest estigui encarat cap al costat esquerre.

Per tant, la tria del tipus d'edició mitjançant un sistema poc intervencionista que consisteix en una regularització ortotipogràfica segons els criteris actuals, respon a la particularitat del text ja que, com ja he dit anteriorment, tractant-se d'una obra dialectal, calia ser fidel al text original i per això he cregut imprescindible no intervenir-hi excessivament per conservar les formes dialectals. Tanmateix, per una altra banda, calia fer algunes modificacions de caràcter tipogràfic per tal d'adequar el text a la normativa actual. Després d'analitzar degudament l'obra durant el procés de transcripció, vaig creure que aquests criteris d'edició eren els més adequats, ja que la particularitat del text així ho exigeix. Per una banda, es tracta d'un text dialectal que pretén descriure sincrònicament el dialecte rossellonès, per tant, una edició totalment intervencionista modificaria completament el text i en difuminaria l'essència. També cal recordar que és un text que va ser redactat durant un període en què les normes ortogràfiques fabrianes estaven en ple debat i, tot i que Carles Grandó s'hi va adherir completament, sembla que no les va aplicar en la redacció d'aquesta obra si més no pel que fa al cas de l'accentuació i

l'apostrofació. De fet, no podem oblidar que el treball previ presentat a l'IEC l'any 1917 devia ser redactat uns anys abans i, per tant, les normes ortogràfiques, publicades l'any 1913 encara no havien estat prou difoses.

També cal tenir present que Carles Grandó era un escriptor autodidacte, format a l'escola francesa i, per tant, no dominava a la perfecció l'ortografia catalana i moltes de les grafies que avui no considerariem normatives responen a una clara influència de la llengua francesa. De fet, dins el Fons Grandó vaig poder trobar alguns documents dedicats a l'aprenentatge de la llengua catalana per correspondència, fet que corrobora que Carles Grandó desitjava conèixer a la perfecció la normativa de la llengua catalana, però alhora li mancava la formació pertinent per tal d'escriure correctament. Per tot això, podem dir que la monografia dialectal que presento a continuació és fruit d'un autor que estima i lloa la seva llengua i que, per aquest motiu, decideix fer-ne una descripció i anàlisi exhaustiva; però que, per una altra banda en desconeix alguns aspectes de caràcter filològic que haurien augmentat el valor de l'obra en qüestió. Probablement aquest coneixement no exhaustiu de la normativa, fruit del caràcter autodidacte de l'autor, va ser el que va fer que Carles Grandó anés modificant l'obra al llarg de tota la seva vida i que mai no l'hagués donat per finalitzada. S'hi ha d'afegir també un cert grau d'exigència i perfeccionament que intentava donar a totes les seves obres. Tot i això, no podem oblidar que Carles Grandó era un gran folklorista i que, gràcies a aquest aspecte, l'obra ens aporta una gran quantitat de textos, crides, dites, refranys, etc., de la llengua popular que constitueixen no només un veritable testimoni del dialecte de la plana del Rosselló, sinó també un reflex de la vida i la societat rossellonesa de principis del segle XX.

2. El text de l'obra

EL SOTADIALECTE CATALÀ DE PERPINYÀ I DE LA PLANA DE ROSSELLÓ

I. NOTES HISTÒRIQUES

Classificació i origen

El sotadialecte parlat a Perpinyà i dins la plana de Rosselló és una varietat del dialecte rossellonès usat casibé per tot lo Departement dels Pireneus Orientals (França). Aquest darrer constitueix una de les subdivisions de la llengua catalana, que forma part, ella mateixa, de les llengües d'oc (hoc: és això), una de les branques les més esponeroses de l'antiga llengua romana.

L'història del nostre parlar, si bé ten que veure amb l'història mateixa del Rosselló, se confon doncs, sobretot a l'origen, amb la de la llengua catalana. Per aquest motiu serem breus dins la relació que anem a donar-ne.

Els primers habitants del Rosselló

Dels més antics testimonis històrics resulta que'ls primers habitants de les vores de la Tet foren una mescla de races iberes,^I els ligures i celtes, anomenades *sordes*,^{II} *sordones* o *bebryces*^{III} pels grecs que vingueren més tard. Certs autors parlen (600 anys antes de J. C.) dels *volces tectosages* 'vestits de la saia', que no eren més qu'una població d'origen celta.

Influència ibèrica i celta

Aquests pobles ibèrics i gàlics parlaven un idioma particular, que recordaria la llengua dels vascons (basc, llengua euscuara) amb alguns elements celtes que se retroven dins certs noms de poblacions rosselloneses:

vasc:	ASP-ERI ‘vilatge inferior’ > Espirà ^{IV}
	BASO ‘bosc’ > Bao = Baho
celta:	KEXANS ‘casse’, ‘roure’ > Caixàs i, dins lo Conflent,
	MARQUEXANES > Marquixanes, precedit de l’afix celta <i>mar</i> ‘sobre’ = ‘sobre els roures’. ^V

Per altra banda,^{VI} aqueixos mateixos noms i d’altres (ILIBERIS > Elna, CAUCOLIBERIS > Colliura, TEDA > Tet) s’han considerats com ibèrics-liguris. Lo que pareix cert és que dins aqueixes llengües primitives hi havia més elements ibèrics que celtes, a Rosselló sobretot. «Escassos hi són els rastres de colonització celta, quan abunden de l’altra part de l’estany de Salces».^{VII} Però aquesta influència no fa dubte, i un celtista irlandès, Mac-Erlean, reconeix que dintre el català, algunes paraules, d’ací, d’allí, vénen del celta: «scilicet nonnulla vocabula hic et ibi ex lingua celtica originem ducere.»³²

Influència semítica

Lo que no és ben demostrat, encare que en Puiggarí ho afirmi a Rosselló, i mossèn Marian Grandia a Catalunya, són les arrels semítiques i fenícies que troben a la llengua catalana.³³ Mossèn Marian Grandia suposa que·l mot: *pa*, per exemple, deriva de l’hebreu PHANAN i no del llatí PANEM; *mà*, de l’hebreu MANAN i no de MANUS. I el nostre amic Josep Aladern és convençut, amb lo subdit autor, que aquí resideix la verdadera etimologia de la nostra llengua.^{VIII} Mes la majoria dels filòlegs rebutgen aquesta hipòtesis.

La tesis presentant el català primitiu com anterior al llatí i independent no pot ésser admesa.³⁴ Aixís ho declaren Littré, Villemain, Milà i Fontanals, Fauriel, Meyer-Lübke, Diez i d’altres.

Influència grega

Quan arrivaren los grecs (500 anys antes de J. C.), trovaren aquestes races (liguris i sordones) que poblaven, ademès del Rosselló,^{IX} les platges del Mediterrà i una bona porció del Llenguadoc i del nort de l’Ibèria. Iliberis i Ruscino, fundades pels sordones vers el tercer sigle abans de l’era cristiana, no existien. El comerç dels grecs amb los pobles de Rosselló se feia sobretot per Emporium, dins la badia de Roses, port que ells mateixos havien fundat. Donaren també el nom de *Roschinus* (segons Avienus) o

³² Manca la referència d’aquest fragment.

³³ La teoria de les arrels semítiques i fenícies del català que subscriuen tan Grandia com Aladern queden recollides en el llibre *Los misteris de la llengua catalana* que el mateix Carles Grandó cita en les seves notes. Vegeu la nota VIII de les notes de l’autor que es troben al final de l’obra.

³⁴ Carles Grandó presenta la teoria del català com a llengua anterior al llatí però en aquest cas no utilitza cap argument de tipus filològic per tal d’argumentar la seva posició, tan sols es limita a aportar el nom dels autors que la defensen dient que no ha estat del tot demostrada i, per una altra banda, aporta el nom dels que la rebutgen.

Rhouskinon (segons Strabon, VI, tom I, p. 151) al riu Tet, lo que significava ‘riu movediç’; aquesta apel·lació tenia de designar més tard la província.

La llengua dels grecs havia de exercir forçosament una certa influència sus d’aquesta llengua primitiva, que ja formava, dins una infinitat de varietats dialectals, un barrejadíç heteròclito encare aparent avui, sota la llatinitat de les llengües romanes. Trobem cada dia, dins la boca del poble, els mots següents:

barranc	del grec	PHARAGX
esquinxar		SCHISEIN
magall		MAKELLA
citra, citrell		CHYTRA
sparrac		SPARAGMA

I d’altres se’n podria citar, enmanllevats més tard: *arquitecte, cirurgia, crònica, orfeó, simpatia, elefant, orquestra, cristià, ritme*, etc. Llavors, després del pas d’Anníbal, arribem a la conquesta llatina (vers 120 abans de J. C.).

Influència llatina

Quan les hosts d’en Juli Cèsar invadiren les Gàl·lies occidentals i conquistaren el nostre país, que va ésser junt a la *Provincia Narbonensis*,³⁵ el llatí popular que parlaven els soldats de Roma, influït d’elements estranys a l’igual de les llengües primitives, se mesclà amb elles més o menys segons les regions i les circumstàncies, i cada individu expressant les seues idees amb les paraules que li venien naturalment als llavis, a poc a poc se transformaren la multitud de varietats lingüístiques que, foses les unes amb les altres, mes servant llurs orígens, constituïren la llengua vulgar rústica (*sermo plebeius*)^x o *lingua romana rustica*, mare de totes les llengües neollatines.³⁶ Aquesta influència fou tan gran que, ni les invasions, ni la dominació dels visigoths, que s’apoderaren d’aqueixes encontres per més de dues centúries, no’n van torbar el desenrotllament.

Els goths

«Quan los goths se van fixar a Rosselló –diu J. de Gazanyolas–^{XI} aquest país era enterament romà per la religió, la llengua, les lleis, les costums. Menos civilisats que’ls habitants que hi trobaren, no van canviar res.» Un recort dels goths era la Villa Gothorum (Malloles) a un kilòmetre de Perpinyà, avui pilot de runes. L’eminent escriptor, el doctor Balari i Jovany, fa derivar de la llengua dels goths noms de casa coneguts a Rosselló com *Aymerich, Amanrich, Armengol, Gil, Gou, Guiu*.^{XII}

³⁵ La *Provincia Narbonensis* va ser romanitzada molt abans que la major part de les gàl·lies ja que fou la primera província exterior romana, creada el 121 a C i coneguda inicialment com a província de la Gàl·lia Transalpina.

³⁶ En aquesta afirmació de Carles Grandó cal destacar el rerefons teòric sobre la “llengua romana” que encara subjau en l’explicació, tot i ser una teoria molt antiquada, forma part d’una llarga tradició que comentaré amb més detall dins l’estudi de l’obra.

Influència aràbiga

L'influència dels alarbs sus la nostra llengua no fou lo que certs n'han dit.³⁷ Durant la curta estada que van fer a Rosselló (718 a 759) els sarrahins no deixaren altres rastres de llur passatge que devastació i alguns mots qu'ha servat la llengua:

Alarb	Català rossellonès	Francès
archof	carxofa	artichaut
aschad	aixada	hoyau
albarde	albarda	bât
alzina	alsina	chêne-vert
arri	arri	hue
arros	arròs	ris
bougada	bugada	lessive
cribell	cribell	crible
garrova	garrofa	caroube
maou	mau	voyez
magatzem	magazen	magasin
ras-el-ma	raspalma	vanne
sivada	civada	avoine
safr'	al safrà	vadrouille
tzbarent	etsavara	aloès
tabal	tabal	tambour

Don Francesc d'Albranca ha notat també:^{XIII} nom de casa *Saguí* 'petit', 'nou'; nom d'endret *Banyuls* de SBANYUL 'espanyol', origen que ns pareix dubtós.

Els francs

I arribaren los francs (759), rebutjant los alarbs des ençà del Pireneu. D'aqueixa raça n'ha quedat més, llevat que dels goths diu lo doctor Balari i Jovany,^{XIV} i'n davallarien els noms de casa *Giral*, *Garau*, *Grau*, *Guifre*, *Jofre*, *Xifre*, etc., tots ben rossellonesos.

La llengua romana

Tornem al *sermo plebeius*. Insensiblement el llatí bàrbre i los antics idiomes, modificats amb lo temps, esdevenien una nova llengua. Tendències naturals guiaven l'evolució morfològica dels noms llatins:

---

³⁷ Carles Grandó dona molt poca importància a la influència de la llengua àrab en el dialecte rossellonès, ja que la zona de l'anomenada Catalunya Vella només va ser dominada pels àrabs durant vuitanta anys i, per tant, la penetració d'arabismes no es fa tan palesa com en altres zones del territori. Com diuen Josep M. Nadal i Modest Prats en la seva obra titulada *Història de la llengua catalana* «la penetració dels arabismes en el català ha tingut lloc bàsicament a través de València, Mallorca i la Catalunya Nova, és a dir, a les zones que durant més temps foren dominades pels àrabs».

- Se perdien les desinències finals (lleï d'escurçament): CARNEM feia *carn*; PANEM feia *pa*, etc.
- Desapareixien vocals i consonants, simplificat el mot i donant-li, segons el cas, més força o més dolçor (lleï d'estalvi de forces): MATUTINUM esdevenia *matí*; DIGITALUM esdevenia *didal*, etc.
- Se produïen canvis de vocals per consonants o, lo contrari, canvi de la tònica (lleï d'eufonia): VOCEM donava *veu*; PLATEAM donava *plaça*, etc.
- Se distingien els genres i lo nombre (masculí i femení, plural i singular) i se creava l'article (lleï de distinció).

Se formaren aixís, segons la situació geogràfica i les influències particulars, varis dialectes, tots consemblants i d'una estreta parentat. Els dialectes són les arrels dels idiomes.³⁸ Aixís fou constituïda la família romana, que s'estengué en branques numeroses, desde el sigle VI, per tot lo migdia de l'Europa.

I. Migdia de la França i Espanya oriental > llengües d'oc: llimosí, gascó, llenguadocià, provençal, català (oriental i occidental, rossellonès, valencià, balear, andorrà, alguerès, aranès), alvernyès, ruerguès, valdès, delphinès.

II. Nort de la França > llengües d'oïl: picart, borguinyó, normant, lorenès, saboiart, lionès, francès (Illa de França), walló, xampanyès, poiteví, santongès.

III. Els dialectes italians: toscà (florentí, areti, pisà, senès), sart (gallurec, logudesc, campidanesc), napolità, sicilià, calabrés, romà, ombrià, bolonyès, venecià, veronès.

IV. Els dialectes gèl·lics italians i de la Retia: emilià, piemontès, llombart, milanès, bergamesc, genovès, tirolès, rumanx, friülès, lladí.

V. Els dialectes ibèrics: aragonès, andaluç, estremeny, bercià, bable, castellà, portuguès, galayo.

VI. Els dialectes balkànics: rumanès, moldau, istrià, albanès, transilvanià, macedonià.

La constitució d'aquestes llengües siguent l'obra dels pobles, no posseïm fins als sigles IX i X, després dels regnes francs carolingians, per lo que pertoca al Rosselló, que nocions molt escasses sobre llur història.

Els dialectes de la llengua d'oc

Els dialectes de la llengua d'oc són los que eren parlats pel migdia de la França i'l nort de Espanya. Servaven pels substantius certes desinències del llatí vulgar (trovare, trovador, etc.) ja desaparescudes dels altres dialectes. Persistiren ademés

---

³⁸ Carles Grandó dóna com a origen de les llengües romàniques els diferents dialectes llatins consemblants que, per contacte geogràfic i influències determinades, conformaran més tard llengües comunes.

formes finals amb *s* al singular, o en *-etz*, *-atz*, *-otz*, *-itz*, que, vers 1200, reemplaçaren els diftongs *-eu*, *-au*, *-ou*, *-iu*. A Rosselló i Cerdanya les formes primitives apareixen fins vers 1500.

De sintètica, la llengua·s convertia en analítica, i prenia el nom de llengua limosina que li donen encara avui els valencians, però és reconegut que·l català aixís anomenat no ha mai estat la llengua llimosina,^{xv} que era sols la llengua dels trobadors. És aqueixa llengua, la nostra, que l'emperador Carlesmany feia ensenyar per les escoles als principis del segle IX. El nom de *catalanesc* no aparegué per designar-la que al segle XIV.

Los primers monuments en llengua dita llimosina o catalana

Ja hi ha paraules catalanes en l'acta llatina de dedicació de la Seu d'Urgell, de l'any 819, on figuren, amb la llengua pròpia, noms de vilatges, rius, montanyes de la nostra terra: *Argilers*, *Cortals*, *Andorra*, *Sallagosa*, *Merlès*, *Alòs*, *Taverna*, etc. Mes lo monument lo més antic en llengua romana és l'històric *Jurament de Strasburg*, de l'any 842, entre el rei de França Carles el Calvo i son germà Lluís, rei de Baviera, redactat dins l'idioma que parlaven llurs dos exèrcits. És tret de les cròniques de l'historiaire Nithart (790-858), nét de Carlemany, conseller de Carles el Calvo. Cap llengua neollatina no s'acosta més que la catalana de la qu·emplearen los dos reis:³⁹

Jurament de Lluís el Germànic, en llengua romana

Pro Deo amur et pro Xristian poblo et nostro commun

Per amor de Déu i pel poble cristià i nostre comú

salvament, d'ist di en avant, in quan Deus savir et podir

salvament, d'est dia en avant, en quant Déu saber i poder

me dunat, si salvarai eo cist meon fradre Karlo, et in

me dóna, així salvaré jo aquest mon germà Carles, i en

ajudha et in cadbuna cosa, si cum om per dreit son

ajuda i en cad·una cosa, així com un hom per dret son

fradra salvar dist, in o quid il mi altresí fazet. Et ab

germà salvar deu, i que ell me fassi altre tant. I amb

Ludber nul plait nunquam prindraí quin meon vol cist

Luther cap tractat mai prendré que per mon voler aquest

meon fradre Karlo in damno sit.

mon germà Carles sigui en dany.

---

³⁹ Per a més informació sobre aquest aspecte, vegeu l'edició catalana i l'estudi introductori de Jordi Mascarella i Rovira a l'obra *El naixement de la llengua francesa* de Bernard Cerquiglini, editat per la Universitat de Girona l'any 2009.

Josep Aladern cita també «com a document comprovatiu» l'epitafi del comte Bernat, marquès de Gòcia (Barcelona, any 844).^{xvi}

Los més antics escrits del Rosselló on se troben, no sols paraules, mes frases catalanes són les actes i·ls serments feudals dels comtats de Rosselló i de Cerdanya. Dins una acta de 976 (*Liber feudorum* c. f. 89 v., Arxiu del Département des Pyrénées Orientales B 16) publicat per Alart,^{xvii} baix el títol *Document sur les droits seigneuriaux de Saint Jean Pla de Cors*, apareixen els vocables *Cered, Voló, Pla de Curts, pla, garda, sobirà, curts, pasturals, boschs, meneres, tes, senorius, aguals*. Alart ha publicat, dins la revista *des Langues Romanes* (1872), una quinzena de documents entre 1050 a 1172, trets dels arxius de Rosselló, on les formes catalanes són freqüents.

La llengua catalana

La llengua catalana va pringent caràcter particular. La conjugació ja existeix a l'any mil (*Jurament d'Ermengaud*, comte d'Urgell a Ermengaud fill de Bernat, viscomte de Conflent).^{xviii} Parlada ja fa temps, la llengua catalana acaba de substituir-se, als sigles XI i XII, al llatí popular usat, fins allevors, dins los escrits. Trobem, mes sols en còpia, documents redactats enterament en català en 1110 i 1125: serment feudal del comte de Pallars, tret del cartulari de la Seu d'Urgell.^{xix} Mossèn Pere Pujol ne cita, en original, un del sigle XII: *Capítol de queixes dels hòmens d'Escales contra alguns particulars*.^{xx}

A Rosselló, Alart ha mencionat el capbreu de la Vall de Ribes, 1283-84 (Archives du Département des Pyrénées Orientales B 92) com lo més ancian original redactat de cap a cap en català. Pere Vidal ha indicat com siguent de 1275 la primera de les ordinacions del *Llibre vert minor* de l'Arxiu de la Villa de Perpinyà, i que comença:

Ordonament de les causes menjadores e de aucels e de polys, et d'ous e formatges

Stablí lo seynor batle de Perpenyà de conseyl de prohomes que negú revenedor ni regater no aus comprar alcunes causes de menjar en la vila de Perpenyà, per si ni per altre, ni fassi comprar a sos obs; ni en los termes d'aquela, hi defora per una lega entorn de la dita vila de Perpenyà, en camí fora casteyl, perdius ni ànets, etc.

S'ha d'observar la forma *yl* per *ll* que tenia llavors la nostra llengua i l'ús de la conjunció *e* i de l'article *lo*.

Velles inscripcions

A Perpinyà, el català no apareixerà per primera vegada dins una inscripció que en 1312 (fròntic de l'iglésia de Sant Francesc, dita *des Cordeliers*). En tot cas és la més antiga qu'hagi estat descoberta fins avui, i encara la pedra ha sigut perduda o destruïda. Lluís de Bonnefoy la senyala dins les seues *Epigraphies roussillonaises* (Perpinyà, 1856):

AISI IAV DONA SIBILIA TAIZA MVLHER DEL HONRAT
PERE TAIZ ..... MORI LANY DE LA INCARNACIO
M CCC XII AL MES DE OCTOBRE

I dóna el mateix autor com la més vella inscripció catalana existent a Rosselló la següent de 1335, gravada sus d'una pedra del claustre de Sant Joan de Perpinyà, pedra que fou salvada per ventura quan se demolí la banda oest per la construcció del seminari, vers 1825:

AQEST : ES LO MONIMENT : DEL SEYOR : EN : PERE : ARNAV : ESPESIAyre : DE PERPEYA : QVI A
STAB || LITS : A LAGLESA : DE SENT : IOHAN : DOS : ANIVERSARIS : LAHV : PER ANIMA : DE : SON :
PARE : EN || PERE : ARNAV : ESPESIAyre : AVTRE : PER SI : METEYTS : E PER : TOTS LOS : SEVS :
LOS QALS : ANIVERS || SARIS : FOREN : ESTABLITS : LO PRIMER : DIA : DE MARTS : LANY : DE
NOSTRE : SEYOR : MIL : CCC : XXXV

N'hi havia d'altres de la mateixa època, no sols a Perpinyà (1361): a Baixàs (1337), a Sant Assisclè (fragment trobat pel senyor P. Massot, dins lo seu hort), al cementeri de Clairà (1372).

Els grans períodos de la història de la llengua

Amb les cançons de gesta, és a dir vers el segle X, començà el primer período de l'història de la nostra llengua, que podem anomenar de formació i d'influència provençal. El segon período el constituïran els sigles XIII i XIV; el català és esdevingut llengua literària i llengua oficial, serà el período clàssic i nacional. El segle XV és lo Sigle d'Or. Després comença l'influència castellana, formant el período de Decadència (sigles XVI, XVII, XVIII). Al segle XIX toca l'hora del Renaixement, que's pot dividir en tres estades: 1r de 1800 a 1859, precursors; 2n 1859, institució dels Jocs Florals, i 3r de 1860 an aquest dia, floriment de la literatura catalana moderna.⁴⁰

L'història del dialecte rossellonès és unida, fins a la segona meitat del segle XVII, a l'història general de la llengua catalana. Després, influències noves li donaran aqueix caràcter particular que'l distingeix avui i que estudiarem en son lloc.

Trovadors i jutglars

Fou dins lo período de formació de la llengua catalana que nasqué la poesia. Els primers poetes que cantaren l'amor i les proeses dels guerrers anaven de castell en castell, de província en província, a fer conèixer llurs troves galants i, per això, foren anomenats *trovadors*. Sigui que la dolçor del clima o la bellesa del país no favorisés l'espelliment, sigui que la cultura romana fos més perfecta, aqueixa escola lírica aparegué aquí temps antes de manifestar-se dins les regions del nord de França. Raynouard,^{XXI} fa constar que'ls primers cants en llengua romana venien de les derrereries del segle X. Exemple: el poema de Nohel, descobert per l'abbat Leboeuf. En

---

⁴⁰ Com podem veure en aquesta classificació, els Jocs Florals es consideren un element fonamental en la vertebració de la literatura catalana contemporània i un element clau per al ressorgiment de la llengua catalana. No hem d'oblidar que Carles Grandó fou un dels impulsors i organitzadors dels Jocs Florals a la Catalunya del Nord.

1112 hi havia trovadors a la cort de Provença quan Na Dolsa se casà amb Ramon Berenguer III, comte de Barcelona.^{xxii} S'és parlat també d'Ot de Moncaia al sigle XI.

Heus aquí un fragment del *Plant de sant Esteve* (sigle XI o XII), prou conegut, trobat a Perpinyà per l'abat Delhoste, dins unes covertes manuscrites del sigle XV que protegien un llibre de l'arxiu de la catedral de Sant Joan. [El] pare Villanueva havia fet semblant trova dins un manuscrit de l'iglésia d'Àger:^{xxiii}

Esta llisó que legirem,
dels *Faits dels apòstols* traurem:
la ditz de san Luch recomptarem,
de sant Esteve parlarem.

In diebus illis...
En aicel temps que Déus fo natz,
e fo de mort resucitatz,
e puis al cel se'n fo pujatz,
sant Esteve fo lapidatz.

A notar les finals en *-atz*, *-itz*, *-aitz*, no encara diftonguades.

La producció literària dels trovadors fou considerable. L'escola trovadoresca s'estenia per tot el migdia de l'Europa. Lo Dant mateix^{xxiv} dubtà si escriuria la *Divina comèdia* en toscà o en llemosí. De trovadors ne podrien citar molts; dins el *Cançoner d'amor* de la Biblioteca Nacional de París hi ha composicions de prop de dos-cents autors. Semblants detalls, referents sobretot a l'història de Catalunya, no poden entrar dins el cuadro particular del present llibre. El lector trobarà, si ho desitja, dins lo preciós estudi de mossèn Alcover, publicat dins lo *Butlletí del Diccionari de la llengua catalana* (Palma de Mallorca),⁴¹ una cuarentena de noms dels més coneguts. Només indicarem que'ls trovadors rossellonesos principals, i entra ellos:

- Berenguer de Palasol, lo primer, nadiu del feudo de Pallol,^{xxv} a les envores i a l'oest d'Elna. Vivia del temps del comte de Rosselló Gausfred III (Jofre III), és a dir, entre 1113 i 1163. Sos versos se distingien per una infinita delicadesa i Milà i Fontanals ha dit d'ell: «Pueden por su antiguidad considerarse sus obras como el primer paso de la poesia de los trovadores antes de introducirse en Cataluña.»^{xxvi} És un gran honor pel Rosselló.

Després vénen:

- Anfós II d'Aragó, nat a Barcelona en 1152, mort a Perpinyà l'any 1196.
- Guillem de Cabestanh, el més cèlebre, no per la llegenda de la seua fi tràgica a Castellrosselló, fa temps destruïda (per Puiggarí, Alart, Vidal, Cambouliu),^{xxvii}

---

⁴¹ *Bolletí del Diccionari de la llengua catalana / el publica Antoni M. Alcover per promoure y dur a cap la formació del lèxic d'aquexa llengua*. Palma de Mallorca: Estampa de n'Amengual y Muntaner, 1901-1936.

mes per la suavitat melancòlica de les seues obres, verdaderament amoroses, per la dolor que expressaven. Era fill de Cabestany,^{xxviii} a una horada de Perpinyà, i vivia encara en 1205.

- Pere II d'Aragó (1179-1213).
- Pons d'Ortafà.
- Ramon Bistors.
- Fromit de Perpinyà, de qui no's coneix qu'un fragment poètic que comença per aquests versos «Un dolz desirs amorós / S'és en mon fin cor assís».

Soviny los trovadors feien cantar i jugar llurs hores per menestrals, que s'anomenaren *jutglars* o *joglars*; certs jutglars també eren trovadors. Hi havia jutglars a les festes de casament de Ramon Berenguer IV, comte de Barcelona i príncep d'Aragó, de 1131 a 1162.^{xxix} També n'és qüestionat a propòsit d'una festa que Alfons II féu a Saragossa en 1134.^{xxx} En 1170, en Pons Garau renya el jutglar Cabra, que no sap bé les seues cançons.^{xxxi} Ademés són coneguts els noms de Marcabré, Arnaldó, Sabata, Ramon de Pratz, Montanier, Reculaire, Ebles, Falconet. Antes de 1234 no se parla de jutglars a Rosselló. Després, sobretot vers 1300, numerosos documents nos mostren menestrers i jutglars alegrant festes majors i casaments.^{xxxii}

La llengua dels trovadors. Influència provençal?

Aqueixos catalans o rossellonesos escrivien una llengua especial, empleada en més que per llurs obres poètiques.^{xxxiii} Aqueixa llengua particular no era el català del poble, l'idioma local;^{xxxiv} és ella sola que convé d'anomenar *llosina* o *llosina-provençal*. Una primera prova la dona l'Alart amb la seua sèria de documents dels sigles XI i XII on trova, diu, «feuille par feuille la langue catalane parlée, sans que le latin qui la recouvre puisse en déguiser la forme ou la couleur».

L'origen de la sintaxis catalana se retrova vers el sigle XI; d'aital època Milà fa partir la distinció dels dialectes. Al sigle XII, la llengua catalana ja és prou formada per mor que no's pogui confondre amb la dels trovadors, ni amb les altres formes dialectals de la llengua d'oc.^{xxxv} Ramon Muntaner [i] el rei Pere IV escriuran llurs versos en llengua romana provençal, i llurs cròniques en prosa romana catalana. El català de la crònica del rei en Jaume I no serà la llengua dels trovadors. Aqueixa darrera és, doncs, ben diferenta de la llengua popular, de la veritable llengua catalana, que ja frueix d'una naturalesa, d'una personalitat pròpia. La sola afirmació que's pogui donar sobre aqueix punt és que, sotmesa a aital veïnatge, va rebre una certa influència provençal, molt senzilla, mes que mereix d'ésser indicada. Del casament ja mencionat de na Dolsa, filla del comte de Provença, amb el comte de Barcelona, sembla partir aqueixa influència: molts trovadors provençals havien seguit na Dolsa a la cort del comte de Barcelona.

El sigle de Ramon Llull i del rei en Jaume lo Conquistador. El català llengua nacional

Lo rei en Jaume lo Conquistador, que governava los estats de Mallorca i d'Aragó, siguent lo nostre Rosselló comprès dins los primers, parlava casibé sempre en

català.^{xxxvi} Sota el seu regna, tots los actes públics foren escrits dins aquesta llengua i l'estudi del català esdevingué general. La *Crònica* que'ns ha deixat, escrita vers 1250, és la primera manifestació de la llengua literària verdaderament catalana, que serà des d'ara llengua nacional i, fins a les darreries del segle XV,^{xxxvii} llengua oficial de la cort.

Per altra banda, lo Doctor Iluminat, Ramon Llull, nat a Palma de Mallorca en 1235, lo més gran geni de l'època, apropiava la llengua a totes les formes abstractes de l'idea, fent-ne un instrument ric i elegantíssim, d'un valor ja incomparable, amb lo qual donava a la llum obres avui admirades com *Blanquerna*, lo *Llibre de les meravelles del món*, lo *Llibre de Gentil*, lo *Llibre de contemplació*, lo *Llibre dels proverbis*, *Amic i amat*, etc. A Perpinyà escrivia *Lo peccat de n'Adam*.

Vers la fi del segle XIII, Bernart Desclot, que era dins l'exèrcit de Pere III, també escrivia una *Crònica*. Ramon Muntaner (sigles XIII-XIV), nadiu de Peralada, nos ha deixat la *Crònica dels reis d'Aragó*.

Relleven, del segle XIV, el bisbe d'Elna Eiximenis (Ximenes), autor del *Llibre dels àngels* i del *Crestià*, gran filòsof i escriptor; Pere IV, que funda la Universitat de Perpinyà; el moralista Bernat Metge. Vers 1386, a la mort del rei Pere IV, la llengua nacional acaba d'arribar al més alt grau de perfecció, regularitat, elegància, límpida, brevedat; tot ho posseeix. Cap llengua romana no l'iguala. I aqueixa cultura no ha destruït son aspecte: a part d'unes lleugeres variacions d'ortografia, ha servat de 1250 a 1400 les mateixes normes, els mateixos mots.

De la llengua popular rossellonesa dels sigles XIII i XIV, ja n'hem donat un extracte de 1275 (veure p. 217). Dins los *Llibres verts major i minor* de la Villa de Perpinyà se'n trobaran molts altres. Vet ací: 1r Uns fragments de la leuda del mercat de Thuïr, de vers 1310, publicada de Pere Vidal; 2n Un altre document de 1313, citat pel mateix autor –*Documents sur la langue catalane ... (de 1311 à 1380)*:

1310. Aysò és memòria de quals causes e en qual manera se deu pagar leuda al mercat de Toyr

Tot hom estrayn qui vena porch al mercat de Toyr, si's ven II sol, o més, paga I diner.

Item, tot hom estrayn qui vena al dit mercat de Toyr bou o vacha o ase o sauma deu pagar per quascuna d'aquestes bèsties I diner de leuda.

Item, tot hom estrayn qui port forques de era a vendre al dit mercat, dóna de la saumada una forca per leuda.

1313. Manament pels flequers

Fo cridat per la Vila de Perpinyà de manament del senyor en Bñ Dauí, cavalier, balle de Perpenyà, que no y aga negun fllaquer ni negune flaquera qui, d'aquí anant, gaus fer pan ni tener pan, sinó de un diner o de II diners, e qui aquest manament passarà, de pena, el pan.

Com se veu, els plurals del femení eren en *-es* i no en *-as*, forma deguda més tard a l'influència castellana.

Altre text, de 1394, on trobem una nova forma de la conjunció *e*:

En nom de nostre senyor Déu sia, he de la humill madona sancta Maria, he de mosènyer sent Johan Batiste, he de tots los sants e sanctes de Paradís que ns donen bon salvament e bon viatge e salut.^{XXXVIII}

Vells sagells

Apareixen al segle XIV els primers sagells rossellonesos amb fórmula catalana que s'han pogut descobrir. De Fouchier^{XXXIX} ne cita un de 1396, al verso d'una ordre enviada als cònsuls de Tura, el 25 de novembre de 1396, per Ramon de Perellós i de Roda, amb l'inscripció següent, en lletres gòtiques:

✠ S DEL CAPITA GENERAL DEL COTAT DE ROSELLO E CERDAYA

Se n'és trobat d'altres, utilitzats el 13 de Juny de 1425 i el 14 de Maig de 1438 pels cònsols de Perpinyà:

✠ SAGEL ❖ Del consolaT ❖ De la VILA ❖ D ❖ PERPEYA

La part escrita en minúscules era escabotada. N'hi ha un altre de 1479:

✠ S : DE LA BARRE : BATLE : DELA : VILA : DE : PERPEYA

El mateix any finirà l'oficialitat reconeguda de la llengua catalana, però encara a Rosselló s'escriuran actes públics en català durant més de 250 anys.

El Sigle d'Or

Amb la fi de l'edat mitjana arribem al Sigle d'Or de la llengua pairal. Dúctila, graciosa, polida, lluminosa, emmotllada, raja clara com aigua brollant d'una font. Ha entrat dins totes les classes del poble^{XL} i genials escriptors la cultiven, la muden, l'anobleixen, li donen un relleu fins llavors inconegut. Ja en 1395 Antoni Canals, frare de l'ordre dels Predicadors, tradueix Valeri Màxim. És traduïda la Bíblia. Són traduïts Ciceró, Sèneca, Aristota. En 1400, l'any mateix on lo rei Martí, per pragmàtica del 8 de juliol, donava per armes a la vila de Perpinyà les quatre barres amb l'imatge de sant Joan al mig de l'escut.^{XLI} Jordy de Sant Jordy traduïa els poemes de Petrarca. I Andreu Febrer tradueix el Dant i un estol d'excelents poetes, Jaume Roig, Rocabertí, Fogassot, mossèn Fonollar, Farrer, Gazull i'l més gran de tots, Ausiàs March, donen a la literatura un gloriós prestigi. Joan Martorell, lo primer novelista de l'època, publica el seu meravellós *Tirant lo Blanch*.

Lo poble (i és aquí que cerquem sempre les fonts de tota cosa) s'adona al teatre popular català; ja se joguen misteris pels endrets rossellonesos. En 1419 hi ha funció a Millàs.^{XLII} En 1487, los misteris de la Passió són representats a Vinçà.^{XLIII} Aquestos misteris eren llarguissims i precedits d'una loa.

Certes cançons populars pertanyen a aquest període, varis autors han senyalat *Lo mariner*, *La dama d'Aragó*, *La filla del marxant*, *Lo comte Arnau*, etc. De les *Memòries de l'iglésia [de] Sant Jaume de Perpinyà*^{XLIV} treiem aquesta mostra de rossellonès popular de 1452:

A vint de novembre del any mil quatre-cents cinquante e dos, pujàrem lo seny de las hores alt a la torra nova, que és prop de la sglésia de Sanct Johan, ab molta serimònia en què stave hun home alt ab una samal de aygue per mullar les cordes en què pujaven dit relonge.^{XLV}

La forma és la mateixa que al sigle anterior.

La Decadència

Mes en 1479 la Catalunya és unida a la Castella. D'aquí partiran les dissorts successives que iran malmetent la llengua i precipitaran sa decadència. Se troven aviat proves de l'influència castellana dins los escrits populars. Lo següent, de 1496, ja és afectat del castellanisme *y* en lloc de la conjucció *e*:

A vint e vuyt de octubre del any mill quatre-cents norante e sis intraren los francesos en Roselló y posaren seti al castell de Salses, de manera que'l pringueren per força y deguollaren los qui eren dins sens misericòrdia. Y ere capità mossèn P. Blanqua, y avia un capità castellà [que es] dehia Bnt. Francès, e lo fill del archabisbe de Saragosa.^{XLVI}

Hi ha escrits amb la conjucció *y* anteriors an aquest, però dins d'alguns, com les *Memòries de Sant Jaume*, per exemple, on han estat recullides en 1541 notes de 1373, s'ha de creure que l'escribà^{XLVII} empleà soviny l'ortografia de la seua època, a vegades involontàriament. La castellanisació de la llengua irà en creixint almenos fins als darrers anys del sigle XVIII, sobretot a València i Mallorca.

Les obres catalanes de Serafí, Joan Pujols, Pujades, Francesc Fontanella, Vicens Garcia (lo Rector de Vallfogona), del rossellonès Andreu Bosch, que publicà en 1628 sos presats *Títols de honor de Rosselló i de Cerdanya* on alsa la veu contra el deixament i l'aborriment de la llengua, no impediran aqueixa influència fatal que va arrelant-se entorn d'ella.

I caldrà un gran esforç dels homes que vindran als sigles XIX i XX per salvar la nostra parla de la pobresa i de l'anarquia on haurà caiguda, per arrencar del camp malmès i incult de la llengua totes les males herbes que hi hauran brotat, que hi hauran granat, particularment l'agram del castellanisme, tant arrapat a la terra catalana que avui encara no's pot preveure el dia on ne serà totalment porgada. Amb tot, cal reconèixer que d'aquesta banda del Pireneu els dits efectes foren disminuïts, i si una ràpida decadència se produeix en la literatura del Rosselló, la llengua popular se mantén sense grans modificacions durant la dominació espanyola, resistint admirablement a les noves influències. Prou ho demostren els exemples presos dins los actes o documents dels sigles XVI i XVII:

1538. Carles Quint de Perpinyà^{XLVIII}

A 7 de febrer any 1538, que era diumenge, va entrar en la vila de Perpinyà lo potentíssim senyor emperador dels romans, Carles Quint, rey de Espanya, y va entrar per lo portal de Sant Martí. Isqueren a resebre'l fins a la creu de dit portal tos los officis y menestrals ab llurs banderes, venint darrera de la bandera de la vila, y la gent de peu formant companyia, de la qual era capità mossèn Llorens Tort, burgès. Y après isqueren los magnífics cònsols de la present vila, qui eren cinch, ab mossèn Garau Giginta, burgès, cònsol en cap, y vestien gramayes acostumades, so és ordinaries, folrades de velut negre, y això era per denotar la pobresa de la terra y de la vila per les contínues guerres. També fou present el senyor Carles d'Oms y de Cruïlles, governador dels comtats de Rosselló y de Cerdanya. A la creu havien aparellat un pavelló qui era de tela d'or ab sis bordons de fusta endorada. Aquí tota la comitiva esperava sa majestat, qui no trigà de venir.

Arribat y rebut lo rey ab aquella honor qui's pertany, la comitiva va marxar fins al portal, ahont un fadrí presentà las claus de la vila al senyor rey. Després tots se'n van anar cap a l'iglésia de Sant Joan y sa majestat, feta oració, se'n tornà per pujar al Castell Major, passant per lo Pes, la Gallineria, la plassa de la Cort, la plassa del Blat, la Real y lo Gramenar. Lo Castell Major va fer molta gala y alegria ab molta artilleria, y lo vespre a la nit foren fetes alimàries per tota la vila, y tots los dits dies eren posades les banderes per finestres. A la Llotja hi ballaren ab dos cobles de jutglars, y lo dijous y divendres pujaren a ballar al Castell Major, a la Ciutadela y al portal de Canet. Lo dimars matí anà a Salses a veure la fortalesa o castell. Lo dimecres, après lo dinar, pujà al Puig y mirà, a cavall, cerca de una hora, les justes que molt avant vingués se eren ordenades per cavallers de la present vila. Lo dissapte següent, lo senyor rey y emperador se n'anà, dinà a Elna y dormí a Coplliure, etc.

De 1635. Memòries de Sant Jaume 1624-1640

Diumenge a 9 de setembre 1635, a vespras, nosaltres, Miquel Santorens y Antoni Jansó, preveres lo present any síndichs, y los demés baix firmats, pribam cada dia al rector Galceran Doran de totas las distributions que podem pribar durant nostrou beneplàcit, per aver estat bados vespres, y mentras se deya lo càntich del *Magnificat*. Comensà aber-les contra lo doctor Antoni Sampsó, dient-li paraules molt injuriosas y contra de Déu, nostre senyor, renegant y jurant y fent molts signas amb les mans y cridant y alçant la veu, que la altra part del cor no podia ben oir la final.^{XLIX}

Els plurals femenins en *-as* són d'ús corrent dins aqueixa darrera mostra, però, com se veu, lo rossellonès va escapar per bona part a l'influència castellana. Mesaurà de sofrir, des de 1659, una influència perlongada més gran i també més perniciosa, una influència permanent que no han conegut los altres dialectes catalans, i que ha anat donant-li aspecte propi: l'influència francesa. Fins aquí lo català de la Catalunya espanyola i lo de la Catalunya francesa han estat una sola i mateixa llengua, tots los documents administratius, los arxius, memòries, llibres, originals ne són proves incontestables. Seria un error molt greu de creure el contrari.

Influència francesa

Lo tractat dels Pireneus (1659) donava Rosselló i Cerdanya a la França. L'afrancesament d'aquestes províncies serà llarguíssim. En va se faran escoles, se donarà per obligatori l'ús de la llengua francesa; durant més d'un sigle se continuarà a parlar i a escriure català, i després d'aquest primer período, quan lo Rosselló, fet a les costums de la gran pàtria generosa de la qual constitueix un dels més gloriosos

departements,⁴² serà esdevingut francès de cor, no deixarà de conservar la seua personalitat catalana. A la vila com dins los endrets los més enreconats de les nostres serralades, lo poble guardarà amb fidelitat les velles tradicions, i la llengua materna, mamada amb la llet de generació en generació, sempre viva encara que extraviada, sortirà al sigle XX dels llavis del primer general de França⁴³ per saludar, com català del Rosselló, nostres germans de la nació veïna.

L'influència francesa se manifestà los primers anys de la conquesta sobre l'ensenyança del segon grau. En 1672, l'ús n'era exigit dins totes les escoles, mes l'ensenyança elemental fou donada encara llarg temps en català. Los actes dels notaris, redactats en català fins a 1700, són escrits en llengua francesa després del manament real del mes de febrer del mateix any. Les administracions van seguir l'exemple. La darrera deliberació en català de la vila de Perpinyà^L és del 26 d'abril de 1700. Sols los capellans persistiren a redactar en català los actes de baptisma, casament i sepultura, fins a 1738. El 10 de juny una ordre del Consell Sobirà els obligà a l'observació de l'edicte real de 1700. Lo 7 de juliol de 1738 la parròquia de Sant Matheu s'hi conformava, i les altres seguien tot arreu: Sant Jaume, lo 11 de juliol; la Real, lo 13 i Sant Joan, lo 19. Mentrestant, com el castellà a Catalunya, el francès influïa sus la fonètica, la morfologia, la sintaxis de la llengua catalana, trasmudant-la, sobretot dins la plana, de tal manera que en lo parlar popular apareixen avui nombroses francesades. Però, no cal exagerar res. Els puristes –Puiggarí, Leguiel, etc.– han vist aquí més mal que no n'hi ha. Lo català no era modificat dins son essència. La seua puresa se pot contestar, mes no la seua natura, los seus fonaments, la seua ànima pròpia. Vocables catalans que s'han perduts dins los altres dialectes han guardat aquí llur forma primitiva.

Els habitants de les nostres comarques parlen malament la llengua dels avis, però la parlen i volen parlar-la, i l'estimen. El poble rossellonès és com un d'aqueixos infants qu'una dida ha pres de la falda de la mare per donar-li sa llet forastera; tot a les noves carícies, descuida un instant la mamà, mes un jorn se'n recorda i confon l'una i l'altra dins un mateix amor.

Unes bones mostres del rossellonès popular del sigle XVIII nos les dóna Lluís Pastre dins son bell estudi *La langue populaire en Roussillon*.^{L1} Ne copiem aquest acte de baptisma de 1728, de la parròquia de Nyls:

Vuy, als desaset del mes de maitx de l'any^{L11} mil set-cens vint-i-vuit, jo Joseph Prada prevere y rector de la iglésia parroquial de Nostra Senyora dels àngels del lloch de Nyls, bisbat d'Elna, he batejat en las fons baptismals de dit lloch, segons rito y forma de nostra santa mare la Iglésia

---

⁴² En passatges com aquest hi entreveiem, tal vegada, una voluntat de no ser titllat d'antifrancès, una consideració que sens dubte no interessava gens a l'autor.

⁴³ Es refereix al mariscal Josep Joffre, fill de Ribesaltes, comandant de l'exèrcit francès durant la Primera Guerra Mundial i conegut per la retirada de l'exèrcit aliat i la derrota alemanya a la primera batalla del Marne al 1914.

catòlica, apostòlica, romana, a Maria Theresa Clara, filla llegítima y natural de Matheu Feliu, y de Clara, cònguges. Foren padrins Joseph Feliu y Coloma Pons, tots de Llupià, los quals cridats per fimar an declarat no saber escriurer, en fe de què firmo jo, Prada rector de Pontellà y Nyls.

El poble usà lo català dins sos escrits particulars almenos fins a la Revolució Francesa. Vet aquí la còpia d'una rebuda del any 1789, publicada també per en Lluís Pastre:^{LIII}

Declaro aser^{LIV} content i pagat de tot lo que Josep Jansana me debia, comprès quatra francs i mitx de treball que son fill Dumingo Jansana me abia fet per mi. Li'n fas la prásen rabuda a Tuí^{LV} als 7 juin 1789. Maria.

A remarcar l'influència francesa dins *trabaill, juin*.

El català literari és més o menos lo de Catalunya. Són obres més pobres que les dels sigles anteriors, més rares també, escrites en major part sobre temes religiosos. Joan Torrella publica en 1678 una gramàtica francesa-catalana-llatina i Lluís Guilla escriu de 1685 a 1695 un *Manual de la doctrina cristiana*^{LVI} i les *Ales per volar a Déu*. En 1698, Pere Bonaure dóna una traducció del llatí de l'*Imitació del Cristo*; Francisco Roca, en 1743, tradueix el llibre de *Notre Dame du Rosaire*. En 1758 i 1766 apareixen manuals de càntics de Pare Juan Francesch i de Simó Salamó.^{LVII} En 1766, també Simó Salamó i Melchior Gelabert publiquen la *Regla de vida*. Se citen també Puig de Rivesaltes, Meliton, Moles, Marcé, Garreta. Després de 1766, se publica pocs llibres catalans a Rosselló, però, se continua a jugar misteris i se n'escriu. Són estampats a Thuïr (impremta de l'Agel) *Esther* (traducció de Dom Miquel Ribes) vers 1792, *Jesús batejat per lo precursor sant Joan Baptista*, en 1796, la *Tragèdia rossellonesa dels martyrs sants Cosma y Damià*, en 1797. A Perpinyà trobarem estampades les tragèdies dels màrtirs sant Sixto, Llaurens (Imp. Le Comte), *La presa de l'horta* (imp. Latrobe). Moltes obres han quedat manuscrites, entre elles les poesies, proses, himnes de Joseph Jaume (1731-1809), la traducció d'*Athalia* per Dom Miquel Ribes, estampada hi ha un parell d'anys (imp. Comet, Perpinyà) i una bona colecció de misteris.^{LVIII} La major part dels cants populars, corrandes, goigs, codolades que's canten avui a Rosselló pertanyen als sigles XVII i XVIII.

El Renaixement català

Casibé en mateix temps que se manifestava el Renaixement provençal amb Mistral, Roumanille, Aubanel, Giera, Tavan, Brunet, Mathieu, fundadors del Felibritge, el poeta català Aribau donava el primer tritlleig de campana amb lo seu *Adeu siau turons*, i en 1859 eren restaurats los Jocs Florals. Des de allevores el renaixement de la llengua catalana irà desarotllant-se, aixamplant ses ales sus la pàtria commuguda, admirable resorgiment d'energia cultural que'ns donà escriptors genials com Rubió i Ors, Bofarull, Víctor Balaguer, Milà i Fontanals, Aguiló i Fuster, Riera i Bertrana, Pelay Briz; que'ns donà Jacinto Verdager (1843-1902), el gloriosíssim poeta nacional, l'immortal autor del *Canigó*, escrit per bona part a Rosselló on sejoirà llarga temporada, i de l'*Atlàntida*, obra tant rica que'l jurat de judicar-la ne quedà meravellat.

L'aparició poètica d'en Joan Maragall (1860-1911), el més gran poeta ibèric contemporani, marca un pas de més dins l'esplendor de les lletres catalanes, representades avui per inspirats i prestigiosos escriptors universalment apreciats – Guimerà, Rusiñol, Francesc Matheu, Apeles Mestres, Iglésias, Narcís Oller, i molts altres– tots celebrats, que per desgràcia el quadro limitat d'aquest estudi no'ns permet d'anomenar.

La creació de l'Institut d'Estudis Catalans, on treballen los homes los més eminents de la Catalunya, historiadors, archeòlegs, filòlegs, gramàtics del valor d'en Rubió i Lluch, d'en Puig i Cadafalch, d'en Pompeu Fabra, d'en Miret i Sans, etc., corona aquesta activitat cultural davant la qual s'obra un esdevenidor de llum i de grandesa.⁴⁴

La Renaixença rossellonesa

Aquest moviment tingué un eco a Rosselló. Un vent subtil d'inspiració passà per les nostres terres que hi feu palpar i cantar els vells recorts. De nou vibrà la lira rossellonesa, omplint el país de nostàlgiques harmonies, de cadències, d'aries, de ritmes anyorats.

Les obres d'Antoni Jofre, totes escrites antes 1863, les *Lliçons de gramàtica* d'en Mattes, les *Flors de Canigó* d'en Pere Courtais, les *Catalanes y catalanades* de Francesc Rous (1873), encara imperfectes, nos encaminaven vers la renaixença poètica rossellonesa, vers la nova primavera literària, portant amb ella tota la sava d'una tradició que refloria. En 1882, lo Pastorellet de la Vall d'Arles (mossèn Bonafont) publicava els poemes d'Antoni Jofre *Les bruxes de Carença* i *L'escupinyada de Satanàs*, i escrivia dins lo proemi:

D'on ve la nostra pobresa, sinó del manco d'una associació ben ordenada, del manco d'un impuls? Que s'alsi al mig de nosaltres un home capaç de se posar al nostre cap y la resurrecció del català és una cosa acumulada.

Entorn del Pastorellet s'alçaren veus disperses; aviat aparegueren nous poetes. El 17 de juny de 1883 un aplec literari era celebrat a Banyuls de la Marenda on en Justí Pepratx saludava amb emoció los escriptors vinguts de Catalunya. Un any més tard, Rosselló era representat als Jocs Florals de Barcelona. Els diaris i revistes publicaven poesies rosselloneses i sorgia l'entusiasta *pleiades* dels Pepratx, Bonafont, ja nomenats, Talrich, Boher, Jaume Boixeda, Pere i Anton Puiggarí, Saisset, Delpont, Rouffia, Gouell, etc.,^{LIX} que posaran tota llur fe a l'obra del rellevament de la llengua i la tornaran mudar de colors fresques, d'imatges casolanes, enmatllevades a la llum del sol nadiu de la Renaixença i a la brasa encara viva de les esplendors d'antany. L'ànima d'aqueix desvetllament fou lo Pastorellet, avui majoral del Felibritge. Ne fou el cap el malaguanyat Justí Pepratx, lo més actiu, lo més apassionat de tots els promotors.

---

⁴⁴ Aquest darrer paràgraf probablement respon a l'oportunitat de redactar aquest treball per presentar-lo a un premi de l'Institut, per aquest motiu n'elogia els membres i remarca la importància de la creació d'aquest òrgan pel que fa al futur de la llengua catalana.

Llurs obres marquen un esforç laboriós i continuu: les *Espigas y flors* (1884), el *Pa de Casa* (1887) d'en Pepratx són ja posseïdors d'un lèxic florit i variat. Los *Ays* (1887) de mossèn Bonafont tenen la frescor pura de l'aigua de les fonts pirenenques, la blancor puríssima i puntejada d'or de les elegies sagrades, el ritme harmoniós del nostre mar: sota la llum radiant de la Costa Vermella, bressada del Mediterrà, una blanca vela llatina destacant-se su'l blau encantador del nostre cel. Los *Recorts del Rosselló* d'en Pere Talrich (1887), l'*Immaculada* de Boher (1891), les numeroses *Catalanades* d'en Saisset, són obres mereixedores, les dues primeres de caràcter sentimental, les altres de caient còmic i popular, d'una originalitat, d'una ironia, d'una varietat de tons extraordinària. Los monòlegs, cançons i faules d'en Saisset haguessen molt contribuït al renaixement rossellonès si l'autor no hagués empleat per escriure-les una ortografia personal, fonèticament afrancesada, que desgraciadament va acostumar el poble a pronunciar a la francesa. Aqueix autor admirable i admirat va anar enfortint involuntàriament la creença que hi havia dues llengües catalanes, la d'Espanya i la nostra, conjectura que costa molt, als autors actuals, de fer desaparèixer, mes que anirem destruint cada dia un poc. Mentrestant, los treballs de l'Alart, d'en Pere Vidal, etc., recercadors pacients, escorcolladors infatigables, portaven lo ciment lingüístic i històric a l'obra que s'edificava.

El rossellonès actual

La corrent era llençada. En 1902 els Jocs Florals passaven la frontera i se celebraven a Sant Martí de Canigó. El 7 d'octubre de 1906, entorn dels promotors encara vius, s'agrupaven escriptors vinguts de tots los cantons: l'Amade, en Lluís Pastre, en De Lacvivier, en Gustau Violet, en Joseph Sebastià Pons, mossèn Esteve Caseponce, el doctor Boix (l'Ermità de Cabrenç), monseigneur De Carsalade du Pont, bisbe de Perpinyà, mossèn Cornovol, mossèn Sarrete, mossèn Torrelles, en Joan Badoa, l'A. Foissin, en Leguiel, mossèn Gibrat, mossèn Blazy, en Talut, en De Witwer de Froutignen, en Comet, mossèn Capeille, etc., un gran número de personalitats, d'aimadors i conreadors de la llengua constituïen la Societat d'Estudis Catalans, amb la *Revista Catalana* per òrgan oficial. «La nova Societat, —deia el reglament—, és per a aplegar y fer relacionar entre elles totes les persones que se cuydin de la llengua, les lletres, l'art y l'història de les terres catalanes. Mirarà de servir tot lo que ha fet y lo que fa encara avuy l'esperit y la fesomia particular d'aquest pays; ajudarà a tot lo que se fassi per a l'espandiment y la renaixença de la vida literària, artística y científica an a terra catalana.»

A la nova escola rossellonesa adherien cada any nous autors: Joseph Pons obtenia un gran èxit amb ses *Roses y xiprers* i en Pau Berga amb *La mare terra*. Després venien en Sanyas, en Pere de l'Alsina, mossèn Jampy amb sos *Lliris y violes*, en Francis amb sos *Poemes de guerra*, i ara los poetes-soldats, l'Horaci Chauvet, en Salvat, en Brasès. Se feia pas festes, balls, vetllades sense un número en llengua catalana: teatre, cançons, monòlegs, etc. El 3 de Juny de 1910, una gran cantata de l'Ermità de Cabrenç era executada a Perpinyà amb acompanyament de la música de la Guarda Republicana. En juliol de 1911, un gran certàment era organitzat a Ceret on los “cantaires

catalans” estrenaven una altra bella cantata de Joan Amade; un any i mig després semblant audició tenia lloc a Perpinyà. El 8 d’octubre de 1915, a l’ocasió d’un benefici organitzat per la Societat d’Estudis Catalans a profit dels mutilats rossellonesos, tres chors catalans amb orquestra eren montats al Teatre Municipal de la capital del Rosselló. Les cançons populars catalanes eren demanades de tots los punts del front de guerra pels peluts rossellonesos que trobaven dins llurs strofes una imatja, un recort de la pàtria anyorada. I la manifestació de simpaties del febrer de 1916 era la consecració magnífica d’una germanor que·ls sigles no esborraran.

La llengua catalana no és morta i no vol morir a Rosselló. Però si l’han treta de l’oblit los nostres predecessors, hem d’obrar d’una manera constant a la seua reconstitució, polint-la, reconstruint-la cada dia. S’ha de purgar, de clarificar, s’ha d’interessar-hi lo poble. Si no l’escriu més, el francès siguent la llengua oficial, que llegeixi el català; llegint-lo, estudiant-ne l’aspecte, el parlarà millor. No hi mesclarà tant de galicismes i formes impròpies. I, sobretot, s’ha d’aborrir l’ús ortografies fonètiques que massa mal ja han fet. L’existència d’un bon diccionari o vocabulari de mots rossellonesos pertanyents a la llengua catalana completat quan lo mot propi faltari amb vocables enmanllevats als dialectes catalans veïns, ajudaria molt en aquesta tasca de renovellament. No tenim, per ara, que lèxics insuficients.

Caldria, també, que certes famílies i certs mestres d’ensenyança, en lloc d’acostumar llurs infants, llurs alumnes, al menyspreu de la llengua dels avis, deixant-los entendre que és un *jargon* indigne de la gent culta, indigne d’un bon francès, los aprenguessin a respectar en ella la sagrada herència que tenen encomanat de transmetre intacte a les generacions futures. Dolent francès lo que parla català? És un dolent francès en Joffre? Són dolents francesos tots los rossellonesos que marxen a l’assalt, que sacrificuen llurs vides bo i refilant *Montanyes regalades*? Fou un dolent francès l’Aragó? Per què estimem la França sinó perquè la terra que petjem n’és un troç? Rosselló és la França, i la seua música i el català que s’hi parla també són la França. I aqueix català hasta podrien utilitzar-lo eficazment los mestres, com ho ha demostrat en Lluís Pastre, per ensenyar lo francès.^{LX}

Noresmenys, els infants que van a escola no deixen de parlar català. Escolteu-los quan van pels carrers. I además de la mainada, trobareu su·l pas de les portes, a la font, al mercat, an tots los cantons, homes i dones que parlen català. A Perpinyà mateix casibé tots los crits dels marxants i revendaires són catalans.^{LXI} Al taller, se parla català i dins molts endrets se fan encara en català totes les crides.^{LXII} Vet aquí un enraonament que varen notar, fa pocs dies, sus la plaça Nova a Perpinyà; servirà en mateix temps de mostra del rossellonès actual:

Una marxanda de castanyes, una dona i el seu nen

– A les calentes! Al rebai!

– Mamà, crompa-me-ne.

– Que voleu castanyes?

– Doneu-me-ne un sou de torrades. Quantes ne doneu?

- Set.
- Capde, que ho feu car! Teniu camvi?
- Vos poc pas pendre un paper de deu per un sou de castanyes, veiam. Ai quin dolent dia que jo tinc avui amb aquei camvi!
- Carall, tabé! Què hi poden nosaltros si n'hi ha pas? Teniu pas nou sous?
- I bé, ja vo·n podríeu riure.
- Aré! Vina, nin, ne trobarem una altra. Per·xò seu pas gaire amorosa.
- Mira, madama: pa·mb all!
- Allí bai mamà, vina, corri!
- Estiguis. Ja hi anem.

Hem escrit un poc segons la pronunciació: *camvi* per *canvi*, *rebai* per *rebaix*, *aquei* per *aqueix*, *allí bai*, *tabé*, *crompa-me-ne*, *nosaltros*. Se senyalen també les formes rosselloneses *seu pas* per *no sou*, *nin* per *nen*. *capde* se pronuncia *catde*, *podríeu*, *podriu*.

Per acabar nos cal dir la nostra opinió sus d'un punt que ten la seua importància. S'és molt parlat d'uniformitat de la llengua, mes, quina llengua no té varietats dialectals? Proveu de fer parlar un rossellonès com un habitant de Barcelona, de València o de Mallorca: hi rexiu? Aqueixa uniformitat ilusòria no és possible. Ho han proclamat en Maragall, en Pompeu Fabra, l'Antoni Alcover i altres mestres de Catalunya; ho ha dit i repetit l'Alart a França. «La llengua ha d'èsser popular, ha de viure de la sàvia, de la sustança del poble; les paraules s'han de replegar com el poble les pronuncia.»^{LXIII}

Seria bo que·ls autors rossellonesos, bo i purificant la nostra parla, mirant d'alsar-la dins llurs escrits al nivell del català perfect, no descuidessin que de dos vocables expressant la mateixa idea és sempre lo de casa lo millor, lo més saborós, lo que commou més l'ànima, lo que cantarà més suament a les nostres aures l'albada inoblidada de les delícies i de les penes, de les amors i del dols passats.

II. NOTES FILOLÒGIQUES

1. Límits

La plana de Rosselló, formant part del departement dels Pirineus Orientals (arrondissement de Perpinyà) França, s'esten de les primeres ramificacions de les Alberes, al sud, fins a l'estany de Salces, al nord, lo llarg del Mediterrà, que la banya a l'est, entre les platges d'Argelés i del Barcarès. Al nord-oest i a l'oest les Corbieres li fan de capsal i apar, com ho canta Verdaguer dins son admirable llegenda del *Canigó*, «un arc de dues cordilleres que té per corda el mar». Tres rius la reguen: el Tec, la Tet, l'Aglí. Verdaguer l'ha comparada també a «una immensa lira vessanta d'harmonies» que ten «lo Canigó per pom» i de la qual «els tres rius formen les cordes». Un altre riu, de minor importància, el Reart, se gita dins l'estany de Sant Nazari, prop de la platja de Canet. Els límits de la plana de Rosselló corresponen generalment a los de l'antic comtat de Rosselló, mes les subdivisions polítiques actuals no han seguit sempre aqueixos límits. Els pobles de Camelas, Castellnou, Santa Coloma, Caixàs, Torderes, Llauró, compresos avui dins l'arrondissement de Perpinyà, pertanyien al Vallespir. Al contrari, Banyuls dels Aspres, inclòs en Vallespir (arrondissement de Ceret), Illa, inclòs en Conflent (arrondissement de Prades), relleven de la plana de Rosselló, que comprèn els següents endrets. De cada u hem notat la població i el primer dato on apareix dins l'història:^{LXIV}

Nom dels endrets	Població	Any que són citats per primera vegada
Alenyà	645 hab.	1144
Bages	1993	981
Banyuls dels Aspres	870	981
Bao	734	1027
Baxàs	2524	1149
Bonpàs	1301	1172
Brullà	400	981
Cabestany	1553	922
Calça	253	985
Canet	1215	1087
Cànohes	1116	843
Cases de Pena	542	1090
Clairà	1605	1152
Corbera	640	985
Corbera les Cabanes	519	
Cornellà de la Rivera	1123	1128
Cornellà de Vercol	475	882
Elna	3527	350
Espirà de l'Aglí	1583	1130
Estagell	2588	1130
Forques	626	845

Nom dels endrets	Població	Any que són citats per primera vegada
Illa	3254	950
Llupià	304	974
Millàs	2199	985
Montescot	305	882
Montner	391	1355
Nefiac	1046	985
Òpol	788	1130
Ortafà	605	981
Passà	442	1142
Peirestortes	629	1130
Perpinyà	39510	922
Pezillà de la Rivera	1836	899
Pià	1872	961
Pollestres	1027	878
Pontellà	941	982
Rivesaltes	5714	870
Salces	1931	20
Sant Cebrià	925	838
Sant Esteve	1332	1021
Sant Feliu d'Avall	1362	985
Sant Feliu de Munt	437	985
Sant Hipòlit	1226	988
Sant Joan la Sella	294	981
Sant Llaurens de la Salanca	4259	988
Sant Nazari	383	898
Santa Maria	666	1164
Soler, el	1531	1149
Tautauïll	1118	1021
Terrats	367	864
Tezà	455	834
Thuïr	3197	985
Toluges	1248	1041
Torra d'Elna, la	364	938
Torrelles	1673	974
Tresserra	510	1138
Trullàs	1224	902
Vilallonga de la Salanca	1284	981
Vilamolaca	565	981
Vilanova de la Raò	631	834
Vilanova de la Rivera	549	1027
Vingrau	807	981

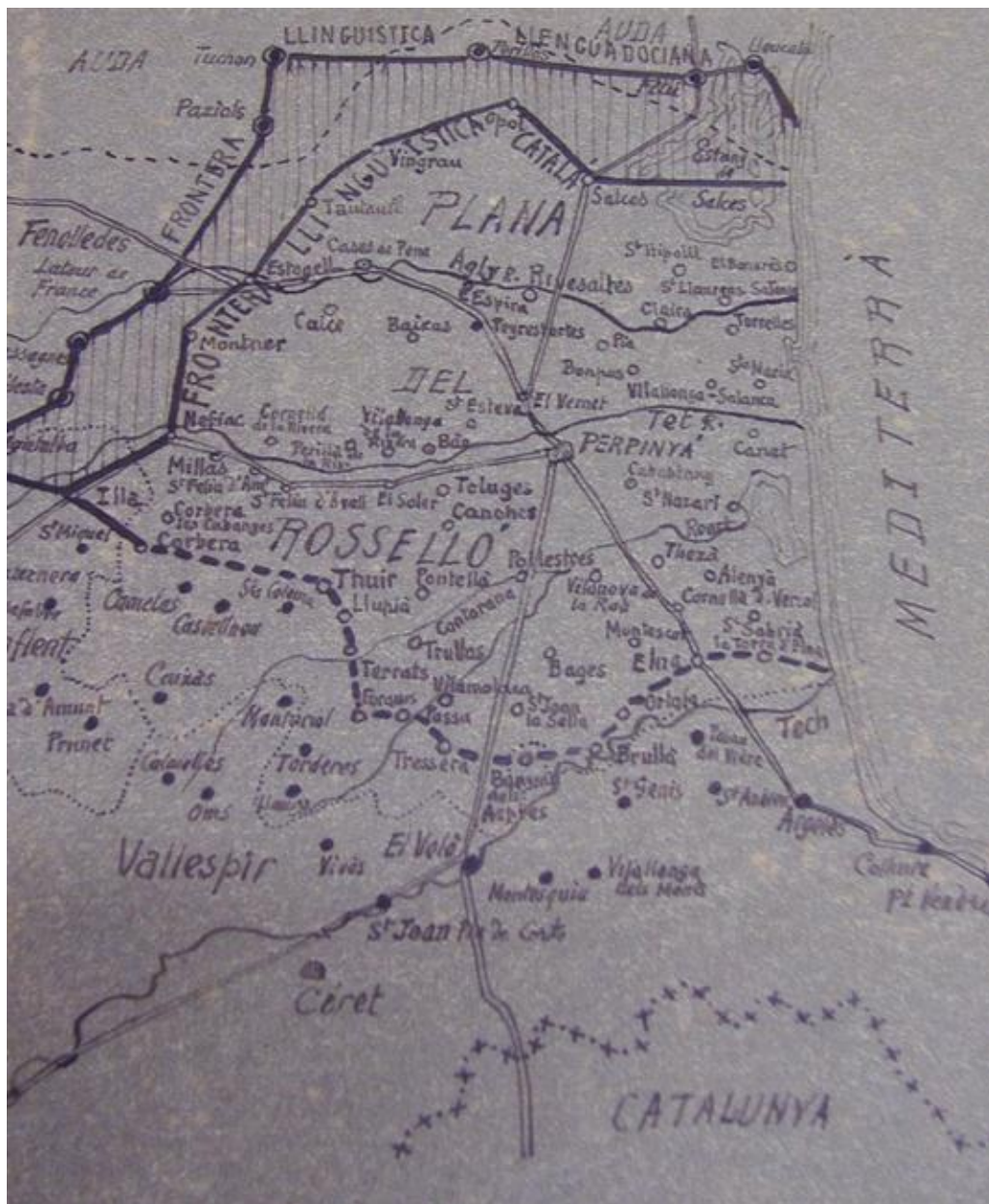
Dins tots aqueixos pobles se parla lo mateix sotadialecte, a part d'unes lleugeres variants dins l'ús de certes paraules: a Perpinyà direm *a can Pere* i a la Salanca, *a xon Pere*; a Perpinyà direm *ana[r]* a dalt i a la Salanca, *montar*; a Perpinyà direm *nin, nina* i a

la Salanca, *petit, petita* i a Thuïr diran *pallago, pallaga*; a Baixàs diuen *talaia* per *espia* (verb *espïar*); a Baixàs diuen *manta* per *un munt, força*; a Corbera diuen *és clare* per *és clar*.

Ane molts endrets diran *els forasters*, i'l mathuet (perpinyanès de Sant Matheu) dirà *els estrangers*. Mes lo mathuet, cal dir-ho, no és el sotdialecte del Rosselló ni tant sols lo de Perpinyà; n'és un aspecte particular, més degenerat, més afrancesat, que per ventura no ix del seu bressol urbà, de la seua barriada.

Fronteres llingüístiques

Entornegen la plana rossellonesa: al sud, el Vallespir; a l'oest, el Conflent; al nord-oest, el Fenolledès; al nord, l'Auda.

La separació del pla de Rosselló del Vallespir i del Conflent no presenta una frontera llingüística marcada. El català de Corbera, Thuïr, Llupià, Terrats, Forques, Passà,

Tresserra, Banyuls dels Aspres, Brullà, Ortafà, Elna, la Torra d'Elna (veure el mapa)⁴⁵ no canvia molt del català de Camelas, Castellnou, Santa Coloma, Monturiol, Torderes, Llauro, Vivés, el Voló, Montesquiú, Sant Genís, Palau, Argelès. L'ur distinció resideix sobretot dins la fonètica, la vocalisació del rossellonès és més tancada. Sols dins lo vallespirenc se notaran alguns canvis de vocables, algunes expressions casolanes:

<i>ganso</i>	per	<i>ganxo</i>	a Rosselló
<i>arandola</i>		<i>olendra</i>	
<i>pujar</i>		<i>montar</i>	
<i>allà</i>		<i>allí</i>	
<i>un xic</i>		<i>un poc</i>	
<i>patanes</i>		<i>trufes</i>	
<i>blat de moro</i>		<i>blat d'indi</i>	
<i>escutzar</i>		<i>aguantar, agafar</i>	
<i>patorra</i>		<i>batzana</i>	
<i>frare</i>		<i>flare</i>	
<i>ou</i>		<i>sí (affirm.)</i>	
<i>tòta sola</i>		<i>tóta sóla</i>	
<i>flò</i>		<i>fló⁴⁶</i>	
<i>rotllet</i>		<i>cercle</i>	

Lo mateix succeeix pel Conflent. A Sant Miquel o a Bolaternera se parla més o menos com a Illa. Se diran dins el Conflent:

<i>meitat</i>	per	<i>litre^{LXV}</i>	a Rosselló
<i>manxa</i>		<i>bufet</i>	
<i>se llungar</i>		<i>se cotxar</i>	
<i>rampenat</i>		<i>ratapenera</i>	

Mes les variants són rares. Sols l'article *el* s'hi emplea més que *lo*. A Rosselló, l'article *lo* era lo més usat però, més va, més l'ús de *el* s'hi arrela. No fa dubte que'l català del Conflent, i sobretot lo del Vallespir, són més purs que el rossellonès. L'ur estudi podria també fer l'objecte d'unes interessants monografies, que haurien de escriure los nostres confreres d'aqueixes dues encontrades.

⁴⁵ En el mecanoscrit de l'obra no hi apareix cap mapa en aquest lloc. Hi trobem només una pàgina en blanc amb el títol *Mapa del pla del Rosselló*. Gràcies a l'inventari del Fons Grandó de la Biblioteca de la Universitat de Perpinyà, hem localitzat aquest interessant mapa i l'hem pogut restituir en el que sens dubte havia de ser el seu lloc.

⁴⁶ Com es pot observar, en els dos darrers exemples s'ha mantingut l'accentuació original, ja que la regularització dels accents hauria impedit entendre la remarca fonètica que aporta l'autor.

Límits del català i del llenguadocià

Al país de Fenolledès com a l'Auda, que marquen la regió fronterissa septentrional del nostre dialecte, se parla el llenguadocià. El llenguadocià no és tant breu com lo català. Ha servat més vocals i també més desinències, que varien d'aspecte segons les comarques. Al Fenolledès, moltes finals dels substantius són en *-e*, *-es*; dins l'Auda la major part són en *-o*, *-os*. Si és per aquí qu'ens ha vingut l'influència francesa que trasmudà la nostra llengua, se pot dir que l'influència del gavaix su·l rossellonès fou casibé nula. Al contrari, lo català ha traspasat la frontera llingüística; trobem vocables nostres dins lo llenguadocià dels primers endrets:

esquena a Latour de França, Trevillach, en lloc de *esquin*
vol que bage a Sant Pau, Quillan, en lloc de *vol que ane*
cuzè a Latour de França, Trevillach, en lloc de *curderà*
sun a Paziòle, Tuchan, en lloc de *su*
abiat a Leucate en lloc de *leu, hyeu*
ferre blanc a Leucate en lloc de *fer-blanc*

El límit extrem del rossellonès lo formen els següents endrets partint del mar (veure el mapa): Salces,⁴⁷ Òpol, Vingrau, Tautauill, Estagell, Montner, Nefiac, Illa; i dellà de la plana de Rosselló: Tarerac, Arbussols, Catllar, Molitg, Mosset.⁴⁸ Les fites de la frontera llingüística del llenguadocià les constitueixen els pobles de Lleucata i Fitú (Auda), Perillós (Rosselló), Tuchan, Paziols (Auda), Latour de França, Cassagnes, Belestà, Montalbà (Fenolledès); dirigint-se vers el Capcir, Trevillac, Sournià, Rabullet. La regió d'influència és, en certs rodals molt estreta, com entre Latour i Estagell: a Vingrau se parla un poc gavaix; a Tautauill diuen *recepigut* (d'origen llenguadocià) per *rebut*; a Estagell, *bue* de *vaca*; a Montner, *buze* per *buina* i *han* per *tenen*.

Varis autors han estudiat aqueixa frontera llingüística. Hovelacque ne retreu prou exactament els límits, sobretot per la part que ens interessa, dins lo seu article «Limites du catalan et du languedocien», publicat dins la *Revue de l'École d'Anthropologie* en 1891.^{LXVI} És indicada també normalment dins l'*Atlas linguistique de France* de Giliéron. En 1902, mossèn Alcover recorria varis pobles rossellonesos^{LXVII} i quatre anys després, en juliol de 1906, amb el doctor Schaëdel, professor a l'universitat alemanya de Halle, i Schulze, també de Halle, feien una gran excursió filològica que·ls permetria, en mateix temps, de determinar certs punts encare obscurs sobre la delimitació dels respectius dialectes.^{LXVIII} A la mateixa època (agost de 1906) el doctor Fritz Holle, de Berlín, seguia a peu una bona part dels pobles senyalats com formant part d'aqueixa frontera, partint de Salces i visitant Sant Hipòlit, Òpol, Vingrau, Tautauill, Paziols, Tuchan, Estagell, Latour-de-France, Montner, Millàs, Molitg, Prades, però no pogué aconseguir un estudi complet. Lo seu treball «La frontera de la

---

⁴⁷ Una mà posterior ha afegit en francès, abans de «Salces», els topònims «le Barcarès, Saint Laurent, Saint Hippolyte».

⁴⁸ La mateixa mà d'abans ha afegit «Campome» entre «Molitg» i «Mosset», i una referència bibliogràfica que no sabem restituir al final d'aquesta enumeració.

lengua catalana en la Francia meridional», comunicat al Primer Congrés de Llengua Catalana (1906),^{LXIX} és tota vegada molt interessant.

Karl Salow,⁴⁹ de Hamburg, publicava en 1912 una obra immensa sobre aqueix assumpte (307 planes, 23 cartes),^{LXX} dividida en dues parts: 1r) examen llingüístic i comentari per a determinar els límits de les dues llengües segons les constatacions fetes su·ls llocs mateixos; 2n) estudi dels factors històrics, geogràfics, ètnics, polítics o altres que han pogut contribuir a establir la frontera llingüística aquí on trova i no en altra part. Respectivament a l'origen de la frontera llingüística, l'autor, després d'haver rebutjat amb raó la tesis de Meyer-Lübke que considerà·l català com una ramificació del provençal,^{LXXI} analisa detalladament l' hipòtesi dels "hispani", que falta de fonaments positius per a suposar que aquesta raça, fugint devant les invasions aràbigues i localisant-se desençà del Pireneu, portà lo català a França fins a les Corbieres. Han explicat aixís l'origen de la frontera catalana-llanguedociana Schaedel,^{LXXII} Saroihandy,^{LXXIII} mes res no permet de concloure a l'exactitud d'aquesta solució, ni los documents demostrant l'existència dels hispani a Rosselló en 812 – també n'hi havia a Narbona, Carcassona, Beziers– ni la fundació de convents feta per frares vinguts d'Ibèria.

Les raons topogràfiques donades també per diferents autors no's poden admetre, declara Salow. Aixís ho creiem nosaltres: per què les Alberes no haurien servit de límit? Millones investigacions nos ofereix l'etnografia de la regió: fins a Salces, les races que ocupaven Rosselló eren ibèriques, i dellà de Salces eren celtes. S'és trobat, dins les recerques empreses per els senyors Henry Aragon^{LXXIV} i Thiers a Castellrosselló, una moneda celta per cent de les altres, ibèriques o llatines; escasses hi són les monedes dels països que avui formen el Llenguadoc. I aquí tenim una raó històrica que ha exposat també Antoni Griera, de Barcelona: la colònia romana del Rosselló *pagus ruscilionensis* ocupà los mateixos límits de les tribus sordones. Aviat se fundà la diòcesis d'Elna i·ls límits de l'antic bisbat seguiren la mateixa demarcació: «La divisió eclesiàstica –diu Griera–^{LXXV} s'adaptava a la divisió política dels romans i aquests havien acceptat la divisió segons els antics pobles.» El bisbat d'Elna s'interessà molt més als concilis de l'altra part del Pireneu que a los de Arles, Narbona, etc., i quan arribaren a Rosselló los comtes de Barcelona, augmentaren les relacions vers Espanya de tal manera que la separació dels pobles llenguadocians se va precipitar, sobretot quan, després del tractat de Corbeil (1258), el país de Fenolledès rellevà de la corona de França, mentre Rosselló representava un dels cossols de la nacionalitat catalana, assolida amb en Jaume I.

L'allunyament llingüístic de l'una i l'altra encontrada fou complet, sobretot quan Catalunya s'uní a la Castilla, i seguirà fins al tractat dels Pireneus (1659). Hi ha prop de 260 anys que·l Rosselló és francès. Més de dos sigles i mig no han pogut esborrar aqueixa frontera històrica-etnogràfica i passaran sigles i sigles antes que no se parli català a Estagell i Montner i gavaix a Latour de França, que sols separen unos 3.000

---

⁴⁹ Al mecanoscrit: «Von K. Salow».

metres. Dins el *Butlletí de Dialectologia Catalana* (I, abril-decembre de 1913) i els *Estudis Universitaris Catalans* (1913), el professor Pere Barnils analisa una obra també important de Fritz Krueger (*Sprachgeographische untersuchungen in Languedoc and Roussillon*. Hamburg, 1913, 195 pàgines i dos mapes) publicada per la *Revue de Dialectologie Romane* (III-V). No·ns ha estat possible de·ns enterar d'aquest treball que, segons l'esmentat professor, «acaba l'obra d'assenyament» començada per Karl Salow.

Senyalarem per acabar, que monsenyor de Carsalade du Pont, bisbe de Perpinyà, català d'adopció, ha publicat diverses notes interessant aqueixa delimitació, que ofereixen molt interès. Aquí tenim de dir que·ns pareix estrany que cap rossellonès no hagi tingut la bona inspiració de estudiar detalladament aqueixa frontera lingüística. En tota cosa hi ha secrets que sols los de casa poden descobrir i sem segurs que hi ha encara feina per nosaltres, pels joves sobretot, de llarg a llarg de les Corbieres. Potser que un dia o l'altre nos hi interessem si cap compatriota no's decideix a fer-ho.^{LXXVI}

No serà inútil, per donar a conèixer les característiques que diferencien el rossellonès dels dialectes que l'entornegen, de aplegar-ne una mostra de cada u.

Sotadialecte rossellonès de Perpinyà i de la plana

a) Llengua parlada: Enraonament de ninetes^{LXXVII}

- Elisà: Nos amusem, Tresa?
nuz ɛmuzém tɛzə?
- Teresa: Ah! Lisà!
a! lizá!
- Lisà: Nos fem a totes?
nus fém ɛ tótus?
- Teresa: Me cal anar a casa a portar...
mə kal ɛnə kázə purtá
- Elisà: Belleu, belleu, ets pas pressada?
beļéu beļéu ɛt pas pɛsáda?
- Teresa: Sé que...
sé kə
- Elisà: Aré, vina. Un, dos, tres...
ɛɾé binə ún dus tɛs
- Teresa: No, no! M'hi sé pas fer a totes. Si cas, fem-nos a batsana.
nú nú! mí sé pas fɛ ɛ tótus si kas fɛn núz ɛ beḏḏanə
- Elisà: A batsana? I un palet?
ɛ beḏḏanə? y un peļé t?
- Teresa: Té! Mira-te'n qui un allí bai!
tè! miɾə tɛn kí ún ɛļí bá!
- Elisà: Anont? El vec pas.
ɛnún? ɛl bɛk pas
- Teresa: Mala primor! El tenes darrera. Sé que m'hi sé fer jo a batsana!
malə pɾimú! ɛl ténəs dəɾɛɾə sé kə mí sé fɛ jə ɛ beḏḏanə!
- Elisà: Just a batsana, ai pobreta, mai manqui el palet!
júst ɛ beḏḏanə aɪ pɔbrɛtə maɪ mənki ɛl peļét!
- Teresa: I la cré?
í lə kré?

- Elisà: Quina cré?
kina krié?
- Teresa: La cré per fer la batsana! Nos cal cré!
lə krié pɛr fɛ lə bəʦana! nús kaɪ krié!
- Elisà: Espera. Tinc blanc d'Espanya a la potja que ma tia m'ha fet anar a cercar de corri-
cuita per netejar el paradú. Me'n vai a te la donar. Té!
ɛspɛrə tiŋk ɓlaŋk dɛspanə ə lə pɔʃa kə mə tiə mɛ fɛt ɛnə sɛrka də kúrikuɪtə pɛr nɛtɛjal
pɛrɛdú mən baj a tə lə dunà tɛ!
- Teresa: Sí que escriu! De quan la fem, de sis o de vuit?
si kə skriu də kwán lə fɛm də siz ú də bwit?
- Elisà: De sis, de sis! Ane la de vuit m'hi sé pas fer jo.
də sis da sis! ɛ nə lə də bwit mi sé pas fɛ jò
- Teresa: Sé qu'ane jo la de sis me va pas cap bri bé. M'hi fai pas!
sé kə nə jò lə də sis mə bá pas kap bri bé mi faj pas!
- Elisà: I donc fem-lé de set.
i ðɔŋk fɛn lé də sɛt

b) Llengua popular: Monòleg⁵⁰

Lo gegant i lo nano

Un home gran, gran, gran, pel carrer s'espia
un home tot petit, tot petit que passava;
amb un aire de pietat
se li posa: «Company, desença que vas *neixe*,
degueres tant, tant trevallar,
qu'això te va fer descuidar
de *creixe*.

Et' menut com un grà de mill!
Et' pas un home, ets un resquill!»
«*Especi'* de despenja figues,
respon lo nano empinnat,
et' gran i fort com quatre bigues,
ja és vritat,
mé d'estre tant grandàs soviny és una cosa
que pot fer nosa.
Escota lo que te dic jo.»
Tot just si ven de *dire* això
qu'un tronxo de col vola en l'aire.
Qui l'havia gitat, mai n'han sapigut ré.
Lo petit home, penseu bé
que *s'en va pas* tracassar gaire;
va pas tinguer de se'l parar;
a tres pams per dessus del cap li va passar;
mé'l gegant lo va rebre al bell mig de la cara!
Ne va ser tot estamordit.
Jo crec que ne jamega encara.
I desde allevores s'és dit:
«De cops és bo d'*estre* petits!»^{LXXVIII}

Saisset (Un Tal)

⁵⁰ En els textos reportats a partir d'aquí com a testimoni de diferents varietats rosselloneses, que són manllevats d'autors auctòtons, s'ha respectat fidelment la transcripció que n'ofereix Carles Grandó ja que suposadament reflecteix les particularitats fonètiques i morfològiques corresponents.

c) Llengua literària: Poesia

L'oferta

Com a n'els pobres morts se'ls-hi porta l'oferta,
l'oferta de pà blanc i de vi del recò,
jo vinc, pietadòs i amarat de dolor,
a portar la meua ànima de bat a bat oberta...

Jo vinc a tornar dir l'anguniòs cant d'amor
a l'anar qu'he deixat com la rosa marcida
i vinc a escampillar les fulles de ma vida
a l'ombra dels xiprers del nostre desconhort.

Ara, si l'ilusió clou sa blava parpella,
si te n'he tret del cor l'esperança vermella,
i si no diu el món que'ns hem de descuidar,

cantem prop de la fossa, la fossa encara oberta,
aquell cant que potser nos reviscolerà,
com a n'els pobres morts se'ls-hi porta l'oferta.

Josep Sebastià Pons, *Roses i Xiprers*

Dialecte vallespirenc

Metges i cirurgians

Els metges els-e cal pagar i ben pagar. I, ben mirat, que voleu qu'hi sapiguin els metges de la vila amb els mals dels pagesos?

Desseguit vos parlen de begudes qu'amarguen com un fel, de purgues que vos escorreganten i de vesicatoris que vos s'emporten la pell... I per més desgracia, vos parlen un francès tant recargolat...

Ah! Si eren els cirurgians d'avantes? Encara, encara! Aquells amb una sangria i un parell de pegats vos enllestien un malalt; enraonàven com hom i, per paga, se contentaven d'un amarell de segle ó d'un xaïet ben tendre.

Hom n'era ben servits i mai, amb ells, calia treure diners de la butxaca. I si els-hi demanaveu de quin mal patia el malalt, al lloc d'anar cercar, com els metges saberuts del dia d'avui, unes paraules que ningú no enten, vos responien ambe tota franquesa: «El fetge se li menja la frixa» ó «la sang se li rabeja amb els nervis».

La gent se moria, més hom sabia com i perquè.

Mossèn Esteve Caseponce, *Contes Vallespirencs*

Dialecte del conflent

Enraonament de ninetes d'Urbanyà

(Cada una té una patota):

—La meua és més guapa que la teua, ai!

—Ho és pas! És la meua qu'és més guapa.

—Oh! La teua ten pas cabells i ten un bras trencat.

—I la teua que li manca un ull i que porta pas sabatetes.

–D’abord^{LXXXIX} la meua és més grossa i és el meu padri que me la va dure^{LXXX} de Perpinyà.
 –Jo, és la meua mamà que me la va crompar^{LXXXI} per la fira, i costa a manta de sòus.
 –En costa més la meua.
 –Ets una mentidera!
 –Tu, n’ets una de mentidera!
 –No, ets tu, tu, tu, tu!
 –Futuda gurmanda!^{LXXXII} L’altre dia vas pendre sucre a ta mare. Ja li diré.
 –Quina mentiderassa!
 –Ho és!
 –Ho és pas!
 –Si, si, si, jo ho vai^{LXXXIII} veure!
 –Donques^{LXXXIV} té! (Li escupinya sus la cara)
 –I tu, té! (Li gita un punyàt de terra)

Comunicació de monsieur Trouquet, mestre d’ensenyança a Illa,
 publicat per Lluís Pastre, «La langue populaire en Roussillon»^{LXXXV}

Dialecte del Fenolledès

Choral de Galamús, cantat a la devota de Sant Antoni, prop de Sant Pau de Fenollet

Quouan Sant Antoni cércarets^{LXXXVI}
 Per bous infourmà de sa bido,
 Près de Sant Paou lou troubarets
 Dins sa pétito Thébaïdo,
 Oun nou sé bets a descoubert
 Rés que lé cel é lé désert.^{LXXXVII}

Dialecte de l’Auda

Cansounéto

La soupo es déjous la taulo
 Si la vos ramasso-la;
 Si lou gat l’haviò vouldudo,
 Tu la majariòs pas.
 Me voli pas fatchà
 Ni mé fatcharéi pas.

2. Etimologia

Com ho hem exposat dins la part històrica, la parentat del rossellonès, i generalment de tots los dialectes catalans, amb el llatí és un fet tant positiu que ho deixarien per resolt si no·ns semblés útil pel nostre poble fer-li tocar amb lo dit l’evidència mateixa que ha de·l convèncer. Donem doncs en seguida, per mostrar-ne l’origen, una breu llista de mots rossellonesos parions amb los mots llatins inicials –nostre llenguatge és compost al menos per uns 80 % d’arrels llatines.

Mots parions			
llatí	rossellonès	llatí	rossellonès
ANIMAL	animal	INJURIOSA	injuriosa
BRANCA	branca	MAJOR	major
CAMPANA	campana	MEMORIA	memòria
DOLOR	dolor	MULIER	muller
ESCA	esca	MUSCA	mosca
EXAMEN	examen	NATIO	nació
EXEMPLUM	exemple	ODOR	odor
GALLINA	gallina	PLUMA	ploma
FABA	fava	PERPETUA	perpètua
FAMILIA	família	POETA	poeta
FENESTRA	finestra	PORTA	porta
GINGIVA	gingival	ROSA	rosa
GLORIA	glòria	STATUA	estàtua
HERBA	herba	SUM	som
HONOR	honor	TRES	tres
HORA	hora	VESPA	vespa
		etc.	

Mots semblants			
llatí	rossellonès	llatí	rossellonès
ACRE	agre	HOMO	home
ALTARE	altar	HORTUS	hort
AMARE	amar	LABIUM	llavi
APPROBARE	aprobar	LEGUMEN	llegum
ASTRUM	astre	LUNA	lluna
AVUS	avi	LIXIVIUS	llixiu
BENE	bé	MONS	mont
BENEFICIUM	benefici	MORTEM	mort
BIBERE	beure	MULGERE	mulsir
CABALLUS	caball	OLIVA	oliva
CANTARE	cantar	PERDERE	perdre
CAPRA	cabra	PIETATEM	pietat
CAVEA	gàvia	PISCARE	pescar
CLAVES	clau	PREDICARE	predicar
CENTUM	cent	PROBARE	provar
COELUM	cel	PROXIMUS	pròxim
COLLEGIUM	col·legi	PSALMUS	psalm
CORREGIA	corretja	REGNUM	regna
DENTEM	dent	SCALAE	escala
EFFIGIES	efígia	SORTEM	sort
EXPERIENTIA	esperència	TABERNA	taverna
FLOS	flor	TENERE	tenir
FOCUS	foc	TRACTARE	tractar
FONS	font	VESPERAE	vespres
FORTIS	fort	VICARIUS	vicari

Mots semblants			
llatí	rossellonès	llatí	rossellonès
FUGERE	fuger	VINUM	vi
GRANUM	gra	VIRTUS	virtut
		etc. ⁵¹	

Hi ha arrels llatines qu'han donat al català dues formes distintes, soviny de mateixa significació, segons que s'ageix de la llengua vulgar o erudita. Dins lo rossellonès trobem alguns d'aquets doples:

COMMUNICARE	comunicar	combregar
EXAMEN	examen	eixam
FELIX	Fèlix	Feliu
QUADRATUM	quadrat	carrat
SOMNUS	somni	son

i *pulsació, pols; curar, gurir; superior, sobre; putrefacció, podrir*, etc.

3. Fonètica

La fonètica rossellonesa és sobretot caracterisada:

- 1r Per la seua vocalisació tancada.
- 2n Per la tendència vers els sons de *i* en lloc de *a*, *e*, i *u* en lloc de *o*, i per la freqüència d'aquets dos sons.
- 3r Pels canvis de vocals o consonants, la reculada dels accents, la diftongació o vocalisació de les finals.
- 4t Per certs fonemes locals qui li donen una intonació particular.

Les característiques secundaris les indicarem a per mesura, cada una en son lloc.

Vocals

Se distingeixen les vocals tòniques o accentuades i les vocals àtones o fosques.

Vocals tòniques

I: La I tònica llatina dóna *í: vi bí, fil fíl, mil mí*. Esdevé y després de *i* àtona –*l'avi i la mare í ábi y la mára, a mi i ane tu a mí y ənə tú–*, i quan precedeix una vocal –*i ont aneu?* y unt ɛnɛu.

⁵¹ Algunes de les formes llatines d'aquesta llista han estat esmenades a mà i han estat ratllades tres parelles de mots: CIRCARE, *cercar*; SQUILLA, *esquella*; SALMA, *sauma*.

Dins lo pronom *hi*, quan va darrera del verb, *i* és més obert i accentuat: *tornem-hi* turném ĩ. Si lo pronom *hi* segueix una vocal, sobretot una *i*, vén a *y*: *partei-hi* pɛrtéj y. Com ho veurem més lluny, se trasmuden soviny en *i*, dins lo rossellonès, les vocals *a*, *e* del català.

E: La *e* tònica és casibé sempre *é* tancada *é*. Lo rossellonès desconeix totalment les vocals obertes de la verdadera pronunciació catalana i hasta de la francesa. Les que's podrien calificar d'obertes ne són fora que a mig:

tres dóna trés més aviat que trés
cafè dóna kɛfɛ més aviat que kɛfɛ

En Lluís Pastre nos ha senyalat que a Rivesaltes dirien kɛfɛ. An un rossellonès que parlés lo català com a Catalunya, li dirien assí que parla “espanyol” –ha arribat a l'autor d'aquestes notes. Se pot dir que'l rossellonès, particularment el perpinyanès, fa els 95 % de les vocals tancades. D'aquí vén que la pronunciació rossellonesa és més fosca que la dels altres dialectes catalans. Doncs *é* o *è* tòniques donen generalment *é*: *diré* di.é, *seca* sɛkə, *civella* sibélə, *ell* él, *cel* sɛl, *vert* bért, *peu* pɛu, *pel* pɛl, *fiesta* fɛstə, *rei* rɛj; però varis mots d'origen francès serven la *é* oberta: *keyét* per *quadern*, *mɛtə* per *alcalde*, *bukɛt* per *toia*. *é* o *è* se canvien de vegades per *i*: *nena* ninə, *fusell* fuzil, *adéu* ɛdiu.

A: La *a* tònica se pronuncia com dins les altres comarques: *menjar* mɛnjá, *sà* sá, *pà* pá, *casa* kázə. Esdevé mig oberta devant de *l*, *ll*: *ala* ələ, *all* əl, *salsa* s əlsə.

O: La *o* tònica ten dins lo català dos sons distints: *ò* i *ó*. A Rosselló, *ò* se pronuncia mig oberta, però sonora, poc o menos com una *o* normal: *això* ɛəó, *cos* kos, *os* os, *bosc* bosk, *joc* jok, *cor* kor, *olí* óli. La *o* oberta barcelonina nos és inconeguda, igual que la *é*. *ó* tònica tancada ve sempre a *u*, i és aquí també un dels caràcters del rossellonès:

jova		júbə		jóɓə
major		mɛjú		mɛjó
dotze		dúɖɖə		dóɖɖə
gos		gús		gós
Canigó		kɛnigú		kɛnigó
ploma		plúmə		plómə
corona	fa	ku.únə	i no	kó.ónə
pont		pún		pón
botó		Butú		bótó
semaló		sɛmɛlú		sɛmɛló
sofre		súfiə		sófɪə
ros		rūs		rōs
tota sola		tútəsulə		tótəsólə

Sols dins alguns mots, *o* ha servat el so de *o*: *devota* dɛbótə, *got* gót, *vora* bóra.

Mossèn Esteve Caseponce,^{LXXXVIII} parlant del dialecte vallespirenc, que també coneix aqueixa preferència per *u*, atribueix aqueix fenomen a l'influència francesa, on la fonètica s'orienta molt vers els sons: *u* <ou>, *ü* <u> i hasta *oe*, *e*, *ə* <eu>. Ja trobem dins nostre rossellonès marques d'aital influència dins los galicismes *factura* fɛktürə, *brun bruna* bɹün bɹünə, on apareix la *ü* xiulanta francesa, com també dins *boata* (de *boîte*) bwatə, *toaleta* (de *toilette*) twalétə on trobem el foneme *oi* francès; mes com esplicarem que·s pronuncia, per exemple, encara que s'agigui aquí de la *ò* oberta,

cop	kóp	quan lo francès fa	coup	kú
tillol	tiłól		tilleul	tiłéel o tiyóel
coll	kol		cou	kú
roda	ródə		roue	rú
bola	bólə		boule	búl
moll	mól		mouillé	mułé o muyé

I, al contrari,

nom	núm	quan lo francès fa	nom	nõ
capó	kepú		chapon	eapõ
com	kúm		comme	kõm

El francès, que ten vocals obertes, no ha pogut donar-nos aqueixa emissió tancada de les nostres vocals *i*, si ha influït dins la tendència del rossellonès vers *u*, no se pot admetre que sigui aquí una raó positiva. Dins lo llatí, *boca*, *sos*, etc., portaven la *u* fosca; així s'esplica, per una part, la pronunciació de certs *ó* < *ú*.

U: La *u* tònica sempre sona *u*: *suc* súkɪə, *una* únə, *ruta* rúta, *fum* füm, *dilluns* diłúns, *xuc* eúk (per *suc*); però *octubre* fa a Rosselló *octobre*, és a dir, októbɪə amb *o* tònica sonora (mig oberta). Després de *o*, *u* àtones, la *u* tònica dóna *w* –*número un* numɛ.ɪo wn–, així mateix com dins els mots *quan* kwán, *quant* gwán, *guany* gwán, *enguany* uŋgwán, *poal* pwál, *igual* igwál, etc., on és més aviat pretònica.

Canvi de l'accent tònic

La forma popular rossellonesa ha fugit els mots esdrúxols. N'ha resultat un canvi de lloc de l'accent tònic, que la pronunciació local pussa sempre vers la fi del mot, reculant-lo al menos d'una sílaba:

mecànica	se trasmuda en	mecánica ⁵²
música		musica
fàbrica		fábrica
número		numerò
màgica		magíca
crítica		crítica

⁵² En aquesta columna es manté l'accentuació original per reflectir gràficament el fenomen el canvi de l'accent en rossellonès.

pneumàtica	se trasmuda en	pneumática
època		epòca
kilòmetre		kilomètre
esplèndida		esplendída
francòfil		francofil
puríssim		purissím
raríssim		rarissím
grandíssim (i tots los adjectius en <i>-íssim</i>)		grandissím
salveu-lo		salveu-ló
porteu-lo (i totes les formes idèntiques)		porteu-ló

Dins alguns endrets, de *porro* ne fan *porró*, de *flauta* ne fan *flaúta* flaútə; sols alguns adjectius han resistit an aqueixa tendència: *útil*, *hidròpic*, *fàcil*.

Vocals àtones

Les vocals àtones del rossellonès solen comportar-se com dins lo català oriental. Les particularitats que hem observat resideixen sobretot dins el canvi o la supressió de certes vocals.

Pretòniques

A: *a* àtona ve constantment a *ɛ*: *amunt* ɛmún, *cadena* kɛdɛnə, *abella* ɛbɛlɔ, *llanterna* lɛntɛrnə, *rajola* řɛjólə, *gallina* gɛlínə. Quan s'encerta entre una consonant i *r*, sol desaparèixer: *biàna* per *barana*, *piú* per *parió*, *fiána* per *farina*, *piét* per *paret*, *mɛigrídɛtə* per *margarideta*, *mɛigrítə* per *Margarita*, *dɛsbiiát* per *desvariat*, *fiigu* per *farigola*. A vegades la *a* àtona eliminada se trova després de *r* en lloc de ésser seguida: *kɛrbásə* per *carabaça*, *kɛrgól* per *caragol*. Un fenomen contrari molt curiós se produeix a Rosselló, resultant de l'addició de *e* o altres vocals àtones intercalades entre una consonant i *r* o *l* (veure p. 301).

E: *e* pretònica sona igual que *a* pretònica i dóna *ɛ*: *estimar* ɛstimá, *fenoll* fɛnuł, *tenir* tɛní, *aletejar* ɛlɛtɛjáj, *cedàs* sɛdás, *recort* řɛkòrt, etc. Darrera de consonant i precedint *r*, també desapareix, tal i qual com la *a* pretònica: *ufí* per *oferir*, *ɛspíit* per *esperit*, *bí* per *verí*, *biiún* per *verinós*, *ɛfiám* per *aferam*, *biiát* per *veritat*, *biiáblə* per *veritable*, *biéməs* per *veremes*. [ɛ] pretònica se trasmuda en *i* dins numerosos mots: *istú* per *estiu*, *řusiłú* per *Rosselló*, *distuí* per *destruir*, *mitiálə* per *metralla*, etc. (veure més lluny), i, de vegades, en *o* (*u*).

O: *o* pretònica vén a *u*: *plomall* plúmál, *torcir* tursí, *sòlid* sulít, *portar* purtá, *corretja* kuřéjjə, *morrall* muřál, *pollet* pulét, *bolet* bulét, *obert* ubért. Desapareix entre *b* i *l* dins *bolodar* bludá.

U: *u* pretònica no presenta cap evolució: *agullonat* ɛgułunát, *curandero* kuřɛndɛru, *acostumat* ɛkustumát, *pujar* pujá, *fuster* fusté.

I: *i* pretònica sona un poc menos oberta que *í* tònica.

Posttòniques:

I: Que sigui posttònica o pretònica, la *i* esdevé més fricativa i dóna *y* quan és entre dues vocals: *veiam* bɛyám, *deia* déyə, *noiet* nuyét.

U: Lo mateix se passa per *u* àtona, que dóna *w* entre vocals: *cauen* káwɛn, *estimejar* ɛstiwejá, *viuen* biwɛn.

[**A i E:**] *a* i *e* posttòniques, finals o seguides de *s*, vénen a *ə*: *casa* kázə, *roda* rōdə, *bruta* brútə, *cadira* kədirə, *saca* sákə, *carxofa* kərəófə; *mare* máɾə, *veure* béuɾə, *plomes* plúməs, *ilustre* il-lústɾə, *nostre* nóstɾə, *mosques* múskəs.

Dins la Salanca, sobretot a Sant Llaurens, la vocal neutra posttònica *ə* vén a *e*, so entre *é* i *ɛ* molt semblant a l'*e* àtona de València i Lèrida (Lleida). Les peixoneres del Barcarès criden *Aré al pei dones!* ɛré el péi dònəs!, i no, dònəs!

a posttònica esdevé *é* dins tot Rosselló dins el pronom *la*, precedit o no d'altre pronom, quan segueix el verb a l'imperatiu: *porta-lé*, *menjem-nos-lé*, *envieu-lé*. Quan va precedida de *i* àtona, la *a* final *ə* desapareix, com a Cerdanya, Capcir i molts endrets de Mallorca. Aixís diem a Rosselló *delici* per *delícia*, *iglesi* per *iglésia* i, al mateix, *miseri*, *patri*, *rabi*, *sipi*, *gavi*, *besti*, *glori*, *avi*, *histori*, *memori*, *regalici*, *custodi*, *malici*, *brutici*, *avarici*, *absenci*, *justici*, *eminenci*, *cienci*, *concienci*, *pacenci*, *graci*, *conseqüenci*, *compleseñci*, *comedi*, *alimaris*, *nuvi*, *famili*, *Itali*, *materi*, *vigili*, *vigilanci*, *cindri*, *pregari*, *sarri*, *lludri*, etc.

O: *o* posttònica ve sempre a *u*: *cigarro* sigáɾu, *brassos* bɾásus. Reemplaça la *ə* final dins *nosaltres*, *vosaltres*, que fan en molts pobles rossellonesos *nuzáltɾus*, *buzáltɾus*.

Observacions

Afegim, en seguida, les observacions qu'hem arreplegades sobre aqueix capítol:

- Canvi d'*e* tònica en *i*: *entira* per *entera*, *fusill* per *fusell*, *adíu* per *adéu*, *trinc* per *tren*, *nin* per *nen*, *nina* per *nena*, *sipi* per *sèpia*, *tingui* per *tengui*, *pringui* per *prengui*, etc.
- Canvi d'*a* tònica en *i*: *arrufir* per *arrufar*, *pussida* per *possada*, etc.
- Canvi d'*e* i *a* àtones (*e*, *ə*) en *i*: *llexiu* per *llexiu*, *mitralla* per *metralla*, *llogir* per *llegir*, *dixar* per *deixar*, *distruir* per *destruir*, *sixante* per *seixanta*, *istiu* per *estiu*, *ginoll* per *genoll*, *aginollar* per *agenollar*, *dimosela* per *damisela*, *xirop* per *xarop*, *de siguit* per *de seguit*, *Rossilló* per *Rosselló*, *ximenella* per *xemenella*, *prisó* per *presó*, *escorridor* per *escorredor*, *esquixar* per *esqueixar*, *general* per *general*, *tindré* per *tendré*, *pindré* per *pendré*, *xirritar* per *xarritar*, *gatimoix* per *gata moixa*, *flor d'iranjá* (de taronja).
- Canvi d'*o* àtona en *i*: *xicolata* per *xocolata*.
- Canvi d'*ou* per *uj*: *cuire* per *coure*.

- Canvi de *ɛ, ə* (*a, e* àtones) en *o* sonant *u*, *i* en *u*: *vorruga* per *verruqa*, *oruga* per *eruga*, *nosaltros* per *nosaltres*, *vosaltros* per *vosaltres*, *aixurit* per *aixerit*, *toronjo* per *taronja*, *monyoc* per *manyoc*, *boldofa* per *baldofo*, *songsuga* per *sangsuga*, *unguany* per *enguany*.
- Canvi de *o, u* àtones en *ɛ, ə* (*a, e* àtones): *comenió* per *comunió*, *esmortair* per *esmortuir*, *granxolar* per *gronxolar*.
- Altres canvis: *crènyer* per *crenyir*, *emproperi* per *improperi*, *racar* per *recar*, *baneita* per *beneita*, *na* per *no*.

Les finals de certs temps dels verbs: *estimi* per *estimo*; *estimava* per *estimavi*; *fariü*, *vindriü*, *cantariü* per *faria*, *vindria*, *cantaria*; *cantariu*, *vindriu*, *fariu* per *cantariéu*, *vindriéu*, *fariéu*; *vinguessu*, *cantessu* per *vinguéssu*, *cantéssu*; etc.

- Introducció de *e* àtona: 1r) A la segona persona del singular del present de l'indicatiu: *tenes* per *tens*, *podes* per *pots*, *sabes* per *saps*, *sentes* per *sents*, *viues* per *vius*, *creues* per *creus*, *denes* per *deus*. 2n) A la fi de certs mots: *dure* per *dur*, *endure* per *endur*, *dire* per *dir*, *ambe* per *amb*, *sere* per *ser*, *finse* per *fins*. 3r) A la fi de pronom *els*: *else mira*, *else porta*.
- Diftongació de vocals per juntament o intercalació d'altres vocals i particularment de *i*: *viell* per *vell*, *ciego* per *cego*, *ideia* per *idea*, *bejata* per *beata*; [i per] influència francesa: *pastissier* per *pastisser*, *obrier* per *obrer*, *atelier* per *taller*. El rossellonès pronuncia mal dues vocals semblants o aparentades i intercala la vocal *i* entre elles dues: *apuiu* per *apoi*. Els infants diuen fàcilment *teiatre* per *teatre*.
- Pronunciació distinta de les consonants seguides de *r* o *l*, amb intercalació d'una vocal: pronunciem a Rosselló *puruna* per *pruna*, *beresca* per *bresca*, *faderí* per *fadrí*, *a perop* per *a prop*, *esquelops* per *esclops*, *guelop* per *glop*, *reberàs* per *rebràs*, *terull* per *trull*, *carteró* per *cartró*, *saberé* per *sabré*, *saberem* per *sabrem*, *quelap* per *clap*. Lo més curiós és que suprimim, dins el mateix cas, la vocal quan ja s'hi trova: *pret* per *paret*, *prió* per *parió* (veure p. 299).
- Supressió de vocals (vocalisació de diftongs): *fena* per *feina*, *lluta* per *lluïta*, *ral* per *real*, *rim* per *raïm*, *rure* per *roure*; dins certs endrets *viam* per *veiam*, *vieu* per *veieu*; imperfet de l'indicatiu *mejavu* per *menjàveu*, etc.; imperfet de subjunctiu *miressu* per *miréssu*, etc.; futur *vuré* per *veuré*, *vuràs*, *vurà*, etc.; condicional *fariu* per *fariéu*, etc. (veure més amunt).
- *u* no se pronuncia dins *llengua* *lɛŋgə* (*llenga*), *antigua* *ɛntigə* (*antiga*), *aigua* *aigə* (*aiga*), *quantitat* *kɛntitat* (*cantitat*), *qüestió* *kɛstiu* (*questió*), *aigüera* *eigɛrə* (*aigüera*); però *u* s'articula dins *conseqüent*, *ongüent*, *enguany*, *guany*, etc. (veure p. 298)
- Vocalisació en *o* (pronunciada *u*) del diftong *au*: se pronuncia i s'escriu a Rosselló *ocell* *usɛl* per *ancell*, *orella* *uɛlɔ* per *aurella*, *olendra* *ulɛndrə* per *aulendra*, *dorat* *durət* per *daurat*, *uzerda* *uzɛrdə* per *auserda*. Se pronuncia també udiènsi per *audiència*, *ukmɛntá* per *augmentar*, *uturt* per *autor*, *utuizəsiú* per *autorisació*, *utuítat* per *autoritat*, *piɛkusiú* per *precaució*, etc.

Entonació

Cada comarca dóna al seu dialecte una entonació particular. La frase té lo seu ritme, el seu cant, variat segons les regions i, certes vegades, s'és pogut notar-la musicalment. Van provar de fer-ho dins nostre estudi sobre crits del pobles *Les cris de la rue*.^{LXXXIX} Dins un recent article «De l'intonació en els nostres dialectes»,^{XC} el professor Pere Barnils senyala quem mossèn Vicens Bosch, col·laborador de l'Obra del Diccionari, ho féu amb dues frases del dialecte aragonès. Vet ací alguns exemples d'intonació rossellonesa.⁵³

te reste-es?
tə . rɛstə-as

Ho! lo qu'ha fe-er!
ə lɛ kə fɛ-at

Mé badineu pa-as?
mɛ bədineu pə-as?

J te figu-ees que jo te portaré les sala-te-es?
i ta figúnas ka jo to portarə ləs sebáta-as

J bé la! mi te qui-e!
i bé la mi to kí-a

a-ah! si t'hi vai-e!
á-a' si tí báí-a

PERPIGNAN
B.U.
*

És a remarcar que aqueixes intonacions procedeixen generalment per escales cromàtiques. Els intervals de terça, quarta, etc., apareixen sobretot a les finals. Soviny les finals esdevenen notes sordes, és a dir, fosques, i moren en decrescendo. Hi ha endrets –tots los de la Salanca, particularment– on lo decrescendo final és molt accentuat i llarguíssim. A Perpinyà les finals són breus.

Una constatació molt interessant és la de l'articulació estranya de ə i, més rarament, d'altres fonemes vocals dins les finals tòniques, de alguna vegada àtones, de les frases

⁵³ Reproduim a continuació els pentagrames dibuixats per l'autor en aquest lloc del mecanoscrit per donar compte exactament de les entonacions referides. Com que allò que és rellevant aquí és la línia melòdica descrita, més que el text, ens abstenim de transcriure les expressions reportades, que ja es poden llegir en la fotografia del manuscrit.

interrogatives i exclamatives. Quan la frase acaba sus d'una vocal, el so de ə s'ou després d'aqueixa vocal:

Mi te qui! se pronuncia mí tə kíə!

És això? se pronuncia éz ɛəóə?

I bé! se pronuncia í bɛə!

Quan és una consonant o un grup consonant que clou la frasa, el so de ə s'intercala entre aqueix element consonant final i la vocal que'l precedeix:

Teniu xiròp? se pronuncia tɛníu ɛi.óəp?

Badineu pas? se pronuncia bədinéu páəs?

És mort? se pronuncia ɛs móərt?

Aqueixa particularitat se manifesta també a Rosselló, sobretot pels vilatges, dins la pronunciació defectuosa del francès: per *Vous y allez?* (vuz y alé?) diuen buz y ɛləə?

Consonants

Les labials plosibles *b* i *p* no ofereixen particularitat:

- *b* precedida de vocal i seguida de *l* més vocal sona dobla: *dobla* dúb·blə, *cobla* kúb·blə, *establa* ɛstab·blə.
- El so labial fricatiu sonor de *b* (*b̃*) existeix a Rosselló tal i qual com dins les altres terres catalanes: *carbó* kərbú, *llibre* lɪbrɛ, etc.
- *p* esdevé fricatiu alguna vegada, més particularment davant de *l* o *r*, i això explica belleu l'intercalació que hem senyalada del so [ə] entre certes consonants i *r* o *l*: *a prop* ɛpióəp sona ɛpəióəp, *plou* plóu sona pəlóu.
- *p* se muda en *b̃* dins *plegar* blɛgá.
- Els grups intervocàlics *ps*, *pg*, *pd*, etc., esdevenen *tʃ*, *tʃg*, *td*, etc., per canvi de la *p* en *t*: *capsa* káɟɟə, *escapsar* ɛskeɟɟá, *capsal* keɟɟál, *capgirar* keɟɟi.á, *capde* káɟɟə, *dissapte* ðissáɟɟə.
- *p* ha caigut dins *psalms* sáns, *prempsa* piénsə, i no s'articula dins certes finals: *temps* téms, *ensemps* ɛnséms, *camp* kám, etc.

El so llabidental de *v* ha vingut a *b*: *vi* bí, *valent* bɛlén, o a *b̃* fricatiu: *vell* bɛl, *vinen* biwən. La *v* ha desaparegut dins *vespertinar* que esdevé a Rosselló *espertinar*. S'és canviada en *u* consonant (w) entre vocals dins *teua* que fa tɛwə (*teua*), *meua* que fa méwə (*meua*), *seua* que fa séwə (*seua*).

f no presenta que una evolució. Per assimilació vocàlica tira vers el so de *v* després de la nasal *n*, que se trasmuda també en *m* dentilabial sonor: *en fi* ɛmfí.

Les dentals *t*, *d* no presenten cap evolució fonètica particular.

- *d* sona *t* a la fi dels mots.
- Se canvia en *r* dins *dobleg* que fa *robleg*.
- Com a les regions de Lleida i Olot, entre *n'r* i *l'r*, i a l'infinitiu, el futur i el condicional dels verbs en *-dre*, la *d* no se pronuncia: *Portvenres* per *Portvendres*, *molre* per *moldre*, *gener* per *gendre*, i aixís, *cenre*, *divenres*, *estenre*, *fonre*, *compenre*, *responre*, *confonre*, *ponre*, *venre*, *venrà*, *venria*, *tenre*, *tenrà*, *tenria*, *volrà*, *volran*, *vinran*, etc. La *r* (*d*) que seguia *d* s'enforteix i vén a *r̄*: *tendre* fa *ténrā*, *moldre* fa *mólrā*. Com se veu, la forma llatina (TENERE, PONERE, PORTUS VENERIS, GENERE) ha estat servada, però tenim també *ɛnténrā*, *pénrā*, de ENTENDERE, PRENDERE, que no correponen bé a l'etimologia.
- *d* se presenta a vegades fricativa: *vida* *bídā*, *perdre* *pérđā*.
- *t* final no s'articula dins les finals dels participis presents i després de les formes nasals *en*, *in*, *on*, *un*, *an*, etc.: *estant*, *sant*, *dolent*, *bergant*, *espant*, *amargant*, *cant*, *pont*, *font*, *tant*, *perpunt*, *marxant*, etc., ni dins *alt* al; però a Rosselló s'afegeix una *t* a la fi de varis mots acabats en *r* (veure a *r*).

Les plosives velars:

- *g* davant *a*, *o*, *u*, *l*, *r* ([ɹ]); *gu* davant *e*, *i* sonen *g*: *gàvia* *gábi*, *got* *gót*, *gust* *gúst*, *gras* *grás*, *Aglí* *əglí*, *guerra* *gérā*, *guix* *gie*.
- *k*, *c* davant *a*, *o*, *u*, *r* ([ɹ]), *l*, *t* o *c* ([s]) i *qu* davant *e*, *i* sonen *k*: *carta* *kártā*, *cos* *kós*, *cuc* *kúk*, *carxofa* *kəreófā*, *clot* *klót*, *acte* *áktā*, *acció* *eiksjú*, *quan* *kwan*.
- *c*, *g* entre vocals i seguides de *l* se doblen com la *b*; llavors *c* (*k*) esdevé *g*: *regla* *rég·glā*, *cercle* *ség·glā*,⁵⁴ *article* *ertíg·glā*, *miracle* *mirág·glā*. *g* vén a *k* dins *picota* *pikótā* per *pigota*; *d* vén a *t* dins *mitdia* *middiā* per *migdia*. *g* pren el so de *j* davant de *e*, *i*: *girar* *jiá*, *gent* *jén*. Seguida de *n*, la *g* dóna *t*: *sagna* *sátnā* o *sánnā*, *indigna* *inditnā* o *indínnā*. (Veure més lluny per les finals en *-aig*, *-eig*, *-oig*, *-uig*, etc.)
- *c* pren el so de *s* davant de *e*, *i*: *cera* *sérā*, *sarvir* *sərsí*.
- *c* vén a *g* dins *greixes* *gréecās* per *crèixens*.
- El grup *ct* dóna *td* dins *rector* *rətdú* *rəddú*, *recte* *rətdā* *rəddā*.
- *k* i *g* fricatives se conserven: *orga* *órgā*, *negre* *négā*, *trascar* *təškā*.

Les prepalatals fricatives *j* (*j* i *g* davant *e*, *i*), *c* –*che* francès– (*x* o *ix* inicials o finals, *x* o *ix* medials després de *a*, *o*, *u*, *e* sil·làbiques) presenten l'articulació *j* i *e*: *joc* *jók*, *pluja* *plújā*, *pluges* *plújā*, *xapa* *eápā*, *xot* *eót*, *cuixa* *kúeā*, *així* *əí*, *Caixàs* *kəcās*, *frixà* *fíeā*, *guix* *gie*, *moix* *múe*, *ix* *ie*.

⁵⁴ No hem esmenat la paraula *cercle* per *segle*, que a primera vista semblaria la referència més lògica de la pronunciació reportada, perquè l'autor utilitza arreu, en tota l'obra, la forma *sigle*.

- *j* inicial s'africa certes vegades, mes rarament: *just* ʃúst.
- Lo mateix succeeix per *e* inicial dins l'expressió infantil *xa-bi eá-i* (petit cavallet d'infant, crit d'infant per fer córrer un cavall).
- *j* i *e* medials esdevenen africades després dels grups nasals *an, in, on, un, en*: *ganxo* gánĕu, *planxa* plánĕə, *clenxa* klĕnĕə, *inxà* ínĕə, *diumenge* diumĕnjə, *toronjo* tuónĵu.
- Vénen normalment a *jj* i *ee* els grups *tj, tg* davant *e, i, tx*: *viatge* biajjə, *desitjar* dezijjá, *rellotge* řĕlójjə, *potxa* póĕĕə, *atxa* áĕĕə, *ditxòs* diĕĕús; però si pronunciem com a Catalunya *viatge, coratge, visatge, mainatge, estatge, imatge, oratge, vilatge*, etc., no afriquem *tj* i *tx* dins un cert número de mots, i això ens pareix degut a l'influència francesa: *cotxer* fa koeé, *platja* fa plájə, *afitxe* fa ĕfieə, *mostatxa* fa mustáĕə, *cartutxo* fa kĕrtúĕə, *corregir* fa kuřĕjí. I, cosa estranya, *cos* esdevé kursájjə llavors que en francès dóna kɔʁsəʒ (corsage).
- El tractament de les finals en: *ij, ix, ig* seguint *a, e, o, u* canvia totalment.

Norma general: *x, g, j* desapareixen després de *ei, ai, ui* i se pronuncia la *i* final: *partei* pĕrtĕi, *parei* peiĕi, *gurei* gúrei, *crei* kiĕi, *s'arrodei* sĕřudĕi, *conei* kunĕi, *repei* řĕpei, *grei* grĕi, *pei* péi, *fei* fĕi, *nei* néi, *s'esplatei* sĕsplĕtĕi, *aquei* ĕkĕi, *metei* mĕtĕi; *calai* kelái, *debai* đĕbái, *bai* bái, *fai* fái, *vai* vái, *rebai* řĕbái, *daltabai* đĕltĕbái, etc.; *fui* fúi, *flui* flúi, etc. La mateixa evolució se presenta en certes parts del Vallespir, Cerdanya i hasta a les Balears –diuen a Mallorca *aquei cavall, vai veure*; a Calce i alguns altres llocs diuen *me'n bau* mĕm báu en lloc de *me'n vai* mĕm bái.

Excepcions: 1r) *aqueix* seguit d'un mot començant per vocal serva algun cop l'*x* final: *aqueix home* ĕkĕĕ ómə. 2n) Les finals en *-oix, -oig* no canvien: *goig* gójj, *boig* bójj, *roig* řújj, *boix* búĕ. 3r) Altres excepcions: *Reig* (nom de casa) řĕjj, *lleig* lĕjj, *raig* řájj, *faig* fajj, *maig* májj, *gavaix* o *gavatx* gĕbáĕĕ, *estuig* ĕstújj. *veig* (verb *veure*) bĕk.

h dita aspirada no existeix dins lo sotodialecte rossellonès.

Les linguodentals fricatives (xiulantes) *s, c* davant *e, i*; *ç* davant *a, o, u*; i *ç* (*s* intervocàlica) no presenten cap evolució marcada que les diferencia de la pronunciació de Catalunya: *saca* sákə, *soca* sókə, *cel* sĕl, *espant* ĕspán, *llis* lís, *tossut* tusút, *arròs* ĕřós, *catorze* kĕtórzə, etc.

- *s* intervocàlica [vén a] *ç*: *rosa* řózə, *casa* kázə, *amusal* ĕmuzá, *complasència* kumplĕzĕnsi (per *complasència*). Excepcions: *de signit* đĕsigít, *resuscitar* řĕsusitá.
- A vegades, *s* precedida de vocal esdevé també *ç*: *bisbe* bízbə.
- *s* vén a *e* dins *ensumar* ĕněumá.
- S'elida dins *ets* (verb *ésser*), davant d'un mot que comença per consonant: *ét* pĕtit per *ets petit*, *ét* paz ún ómə per *ets pas un home*. S'elida també dins la conjunció *mes*: *mes en fi* mĕ ĕmfí, *mes qu'hi farem* mĕ ki řĕřĕm.
- *s* s'afegeix al final de certs mots: *dingús, accens, aixís, defals, apetés, fems*, etc.

- *s* final, seguida d'un mot començant per vocal, dóna *ʒ*: *pas avui paz ɛbúi*, *quins emproperis kinz ɛmpɹupé.ɪs*.
- Precedides de *t*, les consonants *s*, *ʒ* vénen a les africades medials *tt* (*ts*) i *ɖɖ* (*tʒ*): *gats gátt*, *nuts nútt*, *arpats ɛrpátt*, *tots tutt*, *etsurs ɛttúrs*, *batsana bɛɖɖána*, *dotʒe dúɖɖə*, etc.
- Els grups africats *tʒ*, *ts* se redueixen de cops a *ʒ*, *s*: *horitzó uizú*, *magatʒem megeʒín*, etc.
- *cc* seguides de *e*, *i* vénen a *ts* (*tt*) dins alguns mots –*ɛtténs* per *accens* (*accent*), *ɛttidén* per *accident*– i a *ks* dins d'altres: *acció ɛksjú*.
- El so compost de la *x* (*ks*) vén a *s* dins numerosos mots: *esperimentar* per *ɛxperimentar*, i així, *estraordinari*, *esposició*, *estendre*, *esplicació*, *esplicar*, *estrany*, *estremunció*, etc.; mes, lo més soviny, vén a *ks*, *gʒ* i, sobretot, *kʒ*: *exagerar ɛkʒeʒe.ɪá*, *exaltar ɛkʒɛltá*, *fixar fikzá*, *axe áksə*, *luxe lúksə*, *mixte mikstə*, *convexe kumbéksə*, etc.
- En fi, sona *tʒ* (*ɖɖ*) i *ts* (*tt*) certes vegades (pronunciació rossellonesa): *exemple ɛɖɖɛmplə*, *existir ɛɖɖistí*, *examinar ɛɖɖɛminá*, *excelent ɛttɛlén*.

La prepalatal líquida sonor *r* coneix tres sons que caben dins lo mot *ɹɛkurdɛ.ɪé*.

- *r̄* forta vibranta, inicial, medial, intervocàlica <*rr*>, o dins los mots compostos: *riure ɹi.ɹuə*, *roc ɹók*, *pendre pɛnɹə*, *arròs ɛɹós*, *carn káɹn*, *arna áɹnə*, *sàrria sáɹi*, *penja-robres pɛnʒeɹóbəs*, *cabellroig kɛbɛlɹujj*.
- *r* forta dura: *perla pɛɹlə*, *avertir ɛbɛɹtí*, *dormir durmí*, *mort mórt*, *serp sɛɹp*, *cor kórt*.
- *ɹ* suau lliscanta, intervocàlica o després de consonant: *pare páɹə*, *mare máɹə*, *hora óɹə*, *fira fiɹə*, *tres tiɹs*, *prim pi.ɹm*, *fruita fi.ɹitə*, etc.
- Com a Catalunya, la *r* final des infinitius, dels noms d'ofici, de varis altres substantius i d'alguns adjectius no's pronuncia: *esperar ɛspɛ.ɪá*, *portar purtá*, *cantar kɛntá*, *dormir durmí*, *venir be.ɹní*, *partir pɛɹtí*, *fer fé*, *haver ɛbé*, *concórrer ku.ɹkuɹə*; *primer pi.ɹimé*, *major me.ɹjú*, *fredor fi.ɹdú*; *flor flú*, *calor ke.ɹlú*, *grogor gɹu.ɹgú*, *blancor blɛ.ɹkú*, *tardor tɛɹdú*, *color kulú*, *escarpidor ɛskeɹpi.ɹdú*, *joglar ju.ɹglá*, *presseguer pi.ɹɛ.ɹe.ɹe.ɹé*, *cirerer si.ɹɛ.ɹé*, *sabater se.ɹbe.ɹé*, *carnisser ke.ɹɹi.ɹé*, *jornaler ju.ɹne.ɹlé*, *perruquer pe.ɹfu.ɹé*, *espardenyer ɛspeɹde.ɹe.ɹé*, *boer bwé*, etc.; mes esdevé *rt* dins certs mots, com a Palamós, Mataró, Palafrugell, Tarragona, Reus i alguns altres llocs: *or ór.ɹt*, *car ká.ɹt*, *mar má.ɹt*, *amor ɛmú.ɹt*, *honor unú.ɹt*, *clar klá.ɹt*, *dur dú.ɹt*, *licor lí.ɹkú.ɹt*, *tir tí.ɹt*, *rigor rí.ɹgú.ɹt*, *valor be.ɹlú.ɹt*, *aïr ɛí.ɹt*, *segur se.ɹgú.ɹt*, *entir ɛntí.ɹt*, *fabur fe.ɹbú.ɹt*, *pur pi.ɹt*, *tambor te.ɹm.ɹbú.ɹt* (galicisme), *malhor me.ɹlú.ɹt* (galicisme) –aqueixa *t* final apareix dins la pronunciació d'altres mots que no s'acaben en *r*: ápit per *á.ɹpi*, ɛskúɹpit per *ɛscoɹ.ɹpi*, nút per *nu*, únt per *on*, i entre dos mots: *en t'entrant*, *en t'eixint*.
- La presència de *r* dóna soviny tendència a la metàtesi (veure al fi del present capítol).

Vàries particularitats presenten les laterals *l* i *ll*:

- Com a Catalunya, *l* és constantment velarizada *l̥*: *oli* óli, *arrel* eṙēl̥, *fil* fil̥, *mola* móla, *blau* bláu.
- *l* esdevé *ll* (*l̥*) dins *espavilar* eṣpebiłá; al contrari, *l̥* vén a *l* dins l'adjectiu *bell* béi.
- *l* desapareix dins varis mots –bós per *vols*, úm per *olm*, kóp per *colp*, mutú per *moltó*, sáns per *psalms*, páam per *palm*, eṣkutá per *escoltar*, fuṙát per *folrat*–, dins l'article plural *els*, davant de nom començant per consonant –*els dies* eṣ diəs, *els llibres* eṣ l̥iḃrəs– i al final de *terratrèmol* teṙeṙtiému, *escàndol* eṣkándu, *bàgul* bágu. Vén a *tʒ* (*ɟ*) dins *colze* kúɟɟə (rossellonès: *cotze*); vén a *ʎ* dins *esglaó* eṣgɽeú, *nespla* néspra; al contrari, *frare* dóna *flare*.
- *l̥l* sona separadament: *colegi* o *col.legi* kul.léji.
- La *L*- inicial del llatí dóna sempre *l̥* palatal –*lluna* l̥una, *lloc* lók–, però tenim *L*- > *l* canviada en *n* dins *nentil·les* per *llentilles* i en *ny* velarizat dins *nyíol* per *llinyol*.
- La lateral *ll* dóna *l̥* i no coneix aquí la suavissió senyalada dins certes comarques i que l'eminent gramàtic Pompeu Fabra ha constatat a Barcelona, on *l̥* + *l̥* i *l̥* + *l̥* compareixint dins lo mateix mot donarien un so igual a *y*, recordant el *ll* francès (*y* consonant): *alliolí* ałiól̥i, *sella* séłə, *fillol* fiłól̥, *allí* eł̥i, *tovalla* túbálə, *enlluernar* enłueṙná, *gall* gál.⁵⁵
- *ll* no vén a *i* que a les finals de: *vull* búj, *avall* eḃáj (dins Sant Feliu d'Avall, belleu dins alguns altres), mentres que *carai* fa *carall* keṙál̥.
- Precedida de *t* la *ll* (*l̥*) sona dobla –*espatlla* eṣpál̥.lə, *gatlla* gál̥.lə, *rotllo* ról̥.lu–, mes, a vegades, la *t* se fon: *arotllar* eṙulá.
- La *l̥* de *parpallol* se canvia en *ny*: *peṙpiñól̥*.

Nasals: la nasal labial sonor *m* i la nasal dental sonor *n* presenten la mateixa articulació que a Catalunya: *amic* emík, *mare* mára, *nasal* neṙzál, *sonar* suná. Desconeixen la nasalissió particular del francès *ã*, *ẽ*, *ĩ*, *õ*, *ũ* dins els grups *an*, *en*, *in*, *on*, *un*, *am*, *om*, etc.: *antes* ántəs, *difunt* difún, *nin* nín, *plomb* plúm.

- Generalment, *m* i *n* seguides de labial o labiodental vénen a la nasal intermèdia *m̥* (nasal dentilabial sonor): *enventar* embeṙtá, *enfitar* emfitá, *confitura* kumfitúra, *canvi* kámbi, *enfil·lar* emfilá, *enviar* embiá, *envistar* embistá, *convenir* kumbeṙní, *en presò* em piizú, *empresonar* empiizuná, *emproperi* empiupeṙi, *prempsa* piémsə, *emportar* emputá, *embut* embút, *exemple* eḃdeṙplə, *embarbostir* embeṙbustí, *rembol·lar* reṙbulá, però tenim excepcions: *ombra* úmbra, *cambr·a* kámbra, *sempre* sémpre.
- *mm* se pronuncien: im·méns, kom·móuə.

⁵⁵ En aquest apartat sembla que l'autor es refereix al fenomen del ieisme o iodització (-P'L-, -T'L-, -K'L-, -Lj- > j), desconegut en el parlar rossellonès, però l'explicació no és gens clara i resulta clarament defectuosa.

- *m* seguida de *n* vén a *n*: *fem-nos* fĕn-nus. També sona *n* dins *fem-lé* (per *fem-la*) fĕnlĕ. *m* se canvia encara en *n*, amb un so apropant-se de *m* dins els verbs, a la primera persona del plural de varis temps –imperfet d’indicatiu i de subjonctiu, present del condicional, etc., (veure la part morfològica, verb)–: *cantaven* per *cantàvem*, *cantarien* per *cantariem*, *cantessin* per *cantèssim*, etc. El mateix canvi se produeix a la primera persona del present de l’indicatiu del verb *ser* o *ésser*: *són* per *som*.
- *m* desapareix dins *tĕbé*, *tĕpók* per *també*, *tampoc*.
- *n* esdevé velar i dóna *ñ* quan és seguida de *k*, *c*, *q* (*k*), *g*, *j*, *x*, *ll*, *l*, és a dir, dels sons: *k*, *g*, *j*, *c*, *l*, *l*: *sang* sán, *llengua* lĕngə, *blanca* blánkə, *menjar* mĕnjá, *enllestir* enlĕstí, *enlaire* enlájıə.
- *tn* dóna *nn*: *cotna* kúnna.
- *n* desapareix dins los plurals dels mots d’origen llatí acabant per vocal al singular –pás [per] *pans*, bú[s] [per] *bons*–, i aixís: *catalàs* per *catalans*, *gras* per *grans*, *màs* per *mans*, *capellàs* per *capellans*, *cirurgiàs* per *cirurgians*, *cas* per *cans*, *germàs* per *germans*, *bortolàs* per *bortolans*, *greixes*⁵⁶ per *crèixens*, *bés* per *béns*, *homes* per *hòmens*, *orgues* per *òrguens*, *joves*⁵⁷ per *jóvens*, *cansós* per *cansons*, *sos* per *sons*, *ronyós* per *ronyons*, *ocasiós* per *ocasions*, *pinyós* per *pinyons*, *matís* per *matins*, *camís* per *camins*, *fadrís* per *fadrins*, *bocís* per *bocins*, *remolís* per *remolins*, *Agustís* per *Agustins*, *vis* per *vins*, *coixís* per *coixins*, *fis* per *fins*, *comú[s]* per *comuns*, *minyós* per *minyons*, *raós* per *raons*, *rovellós* per *rovellons*, *calçós* per *calçons*, *tallós* per *tallons*, *costellós* per *costellons*, *escofiós* per *escofions*, *esgraós* per *esgraons*, etc.; al contrari, diem afegint-hi una *n* a vegades aquí on no hauria d’ésser: *allevons* per *allevors*, *aixíns* per *aixís*, *parents* per *pare[s]*; *craïon*, *craïons* (francesada); *paisan*, *paisans* (francesada); *assessin*, *assessins* (francesada); *aglan*, *aglans*; *lladons*; a la tercera persona del singular del present d’indicatiu: *vén* per *ve*, *ten* per *té*. També afegim *n* dins: *anont* per *aón* (*on*); *rodon* per *rodó*,⁵⁸ *cad·un*

⁵⁶ Com explica Joan Coromines en el *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, «la variant de més extensió, tot al llarg dels Pirineus, és la forma *greixes* femenina, sense cap consonant terminal: des de tant a l’Est com Ripoll, Camprodon, Puigcerdà i Berga» (v. II, s. v. *crèixens*, p. 1033a). Per tant, aquesta forma no és el resultat de la reducció del plural *crèixens*, fruit del procés que Grandó expmplifica, sinó que es tracta d’una variant diferent.

⁵⁷ Cal esmentar que les paraules *homes*, *joves* i *orgues* que apareixen en aquesta llista tenen unes característiques especials, ja que provenen de mots proparoxítons llatins i, si bé en català antic i en alguns dialectes fan el plural en –ns, el plural en –s és el general, no només dins el dialecte rossellonès. Per aquesta raó, aquests mots no s’haurien d’haver inclòs en aquesta llista, perquè no són exemples d’una característica específica d’aquest dialecte, sinó que segueixen la tendència general de la llengua. D’altra banda, cal remarcar que aquests tres mots, juntament amb la paraula *greixes*, són les úniques paraules planes de tota la llista. Atès que es tracta d’ excepcions, podríem dir que la particularitat rossellonesa de fer els plurals en –s en mots acabats en vocal només s’esdevé en el cas dels substantius acabats en vocal tònica.

⁵⁸ En el mot *anont* la nasal que s’hi afegeix és, efectivament, una consonant de suport que ajuda a la pronunciació; en canvi, en *rodon* la –n final és una consonant etimològica que en gran part del domini català s’ha elidit seguint les

per *cada u*, *manglana* per *magrana*, *parleu-nen*. La fem desaparèixer dins *áima* per *ànima*, *esgēřeádø* per *esgarranxada*, *eskieá* per *esquinxar*, *boñjurt* per *bonjorn*.

- *n* vén a *d* dins *ningú* *díngú* i a *s* dins *entrebancar* *estřeřenká*.
- *n* esdevé *ny* (*ñ*) dins varis mots: *punyr*, *escupinyada*, *soviny*, *granyota*, *panyera*, etc.; mes dins *anyell* *ñ + l* implica la dissimilació i tenim *ęnięł* per *anyell*. Dins *almenys*, *l* velar⁵⁹ + *ñ* dóna a Rosselló *ęlmęnus*.
- La nasal prepalatal sonor *ny* (so de *gne* francès) ha servat la mateixa emissió que a Catalunya: *pinjó* *pińú*, *nyama* *ńámø*, *any* *áń*, *canya* *káńø*, *pany* *pá*, *minyona* *mińúna*, *s'afanyar* *sęřęńá*. Vén a *ñ* després de *i* dins *nyinyol* *ńińól* –el *llynyol* a Rosselló–, i dins alguns mots on precedeix una velar: *pinjoc* *pińók*, *nyic-nyac* *ńik-ńák*, *manyaga* *męńágø*. Sona doble dins *lleya* *łęń-ńø*, *vinya* *bíń-ńø*. Se canvia en *s* dins *mespresar* per *menyspresar*.

Observacions

Hem senyalat, a per mesura, els canvis que se produeixen dins les consonants. Vet ací alguns altres exemples: *millon* per *millor*, *xabeca* per *cabeca*, *centenat* per *centenar*, *nalt* per *alt*, *dalt*, *cervellí* per *xerbellí*, *estragina* per *trenyina*, *manglana* per *magrana*, *solament* per *sols*. Addició de consonants: *complet* per *complet*, *emplegat* per *empleat*, etc. Supressió de consonants: *xicoies* per *xicoires*, *trufes* per *trumfes*, *tomates* per *tomàtecs*, *aquet* per *aquest*, *llisar* per *lliscar*, *llarmes* per *llàgrimes*, etc. Vocalisació o diftongació: *tancipú* per *tansipoc*, *pou* per *por*, *aibre* per *arbre*, *eima* per *esma*.

Altres particularitats

Addició de prefix		
arrecar	per	recar
afart		fart
arregar		regar
arruixat		ruixat
arella		rella
anogues		nogues (nous)
estenalles		tenalles
estisores		tisores
estregina		trenyina
escroces		croces
esporuc		poruc
a l'encop		al cop
deixonsis, deixòs		això
dellonsis, dellòs		allò
etc.		

regles de l'evolució, però que recuperem cada cop que en formem un derivat. No són, per tant, casos anàlegs.

⁵⁹ «*l* palatal» en el mecanoscrit.

Afèresis		
xeta	per	aixeta
vellana		avellana
margan		amargan
metlla		metlla
quei		quei
tat		vritat
nar		anar
nem		anem
neu		aneu
gradar		agradar
ges		hagés
xo		això
n·hom		un hom
etc.		

Diminutius de cognoms		
Tià	per	Sebastià
Jep		Josep
Tomeu		Bartomeu
Ventura		Bonaventura
Guidó		Margaridó
Quim		Joaquim
etc.		

Canvi de prefix		
emprés	per	després
enreconar		arreconar
dedalt		a dalt
enrossegar		arrossegar
despatllar		espatllar
etc.		

Contraccions (apòcopa, síncopa)	
si·s plau	
vostè	vostra mercè
en	mossèn
mau	mirau
mi·la·qui	mira la aquí
ja·u crec	ja ho crec
cad·un	cada u
re qu·un	res que un

Contraccions (apòcopa, síncopa)	
hi·via	hi havia
en·bent dinat	en habent dinat
va·mbe la mare·l nin	
dóna-li·ls llibres	
no·n'anem	
vo·n'aneu	
jo·n tinc	
qui·n ven	
pel	per el
sul	sus del
mi·l	mira-lo

Metàtesis		
renyegar	per	reganyar
crompar		comprar
crocat		corcat
bargueta		bragueta
carmallers		cremallers
rabejar		barrejar
bruig		brugit
pribitja		pruïtja
sòmit		somni
gavinet		ganivet
etc.		

Transformacions o canvis de mots (n'hi ha molts; ne donem algunes mostres només que com indicació)		
calcòs	per	algun
donar		dar
dedins		dintre
escaló		esglaó
gatimell		gotim
trapar		trobar
recomandar		encomanar
haguer		haber
minyona		senyoreta
fadrí		solter
mossurt		senyor
madama		senyora
punxerut		punxut
volguer		voler
valguer		valer
tinguer		tenir
etc.		

4. Morfologia

Un resum gramatical resultaria de poc interès dins semblant estudi. Hem sols notat en seguida les particularitats morfològiques que ofereix el rossellonès de la Plana:

Article

Els articles rossellonesos són:

	Singular	Plural
Masculí	lo (lú), el (el)	els (e̞ls), los (lús)
Feminí	la (lá) o (lə)	les (ləs)

Certs autors pretenen que a Rosselló no s'usa que *lo*, *los*. És un error greu: s'usen molt *el* i *els* (de *l'*, *'ls*)⁶⁰ com a Conflent i Vallespir.

Contracció (sols al masculí)

Singular		Plural			
del	per	de lo	dels	per	de los
al		a lo	als		a los
pel		per lo	pels		per los

Elisió

- *el* perd la *e* i vén a *'l* darrera un mot acabat per vocal o per fonema vocal no diftongats si'l mot que segueix comença per consonant: *fe·l dinar*, *penja·l berret*.⁶¹
- *els* perd també la *e* dins lo mateix cas, mes sols si'l mot que segueix comença per vocal: *estima·ls ocells*, *menja·ls espàrrecs*, *frega·ls ulls*, *crenye·ls aiguats*, etc.
- Mes, devant de mot començant per consonant, esdevé *əs*: *els papiers əs pəpés*.
- Lo mateix succeeix per *dels*, *pels*: *pels carrers pəs kəřés*, *dels millors dəs miłús*.
- *lo*, *la* vénen a *l'*, i *el* hi torna (*l' < 'l*), devant de nom començant per vocal o per *h*: *l'aire*, *l'àngel*, *l'iglésia*, *l'infància*, *l'home*, *l'hore*, *l'herba*, *l'harmonia*, *l'història*; però, l'article *la* serva la *a* alguna vegada, menos soviny que a Catalunya: diem *la Holanda*, potser per influència francesa.^{XCI}

Supressió

- L'article desapareix quan presenta un sentit partitiu, indeterminat: *doneu-me pomes*, *cargols i vi és tot lo que cal*, *patir misèria*, *anar a casa*, *a vespres*, *a missa*, etc.

⁶⁰ En l'original: «de *l'*, *l's*».

⁶¹ D'acord amb el criteri utilitzat en tot la edició, quan els apòstrofs no es corresponen amb els usos normatius actuals s'han substituït per punt volat.

Article indefinit

- Singular: *un, una*; plural: *uns, unes*.
- El plural soviny s'elimina a Rosselló: *eren homes com torres*.

[*Article neutre*]

- L'article neutre *lo* és empleat: *lo més curiós, lo poc que val*.

Article personal

- El masculí *en* s'és conservat davant dels noms començant per consonant: *en Vicens, en Josep, carrer d'en Calce, pont d'en Vestit*, etc.
- El femení ha quedat només que dins vells noms de carrer –*carrer de na Pincarda*–, i dins dues variants de cognoms: del cognom *Anna*, *la n'Anna*; del cognom *Antonieta*, *la na Tona*.
- Trobem l'article mallorquí *ça* dins certs noms patronímics: *Çagarriga*.

El nom

Canvi de gènere

- Se fan masculins a Rosselló: *el corrent* per *la corrent*, *el senyal* per *la senyal*, *el sort* per *la sort*, *el diadema* per *la diadema*, *el llum* per *la llum*, etc.
- Són femenins els masculins següents: *la valor* per *el valor*, *la dolor* per *el dolor*, *la color* per *el color*, *la cometa* per *el cometa*, *una enigma* per *un enigma*, *una platana* per *un platana*, *la fred* per *el fred*, *la dot* per *el dot*, *la centinella* per *el centinella*, *una armari* per *un armari*, etc.
- *Sang* és dels dos gèneres; *mar* és sempre femení.

Aquests canvis són deguts, per bona part, a l'influència francesa; però tenim *llum*, *platana*, *fret*, que són de gènere diferent als corresponents francesos.

La formació dels femenins no presenta cap canviament notable.

Plurals

- Hem senyalat dins lo capítol *Fonètica* la eliminació de *n* dins els plurals dels substantius que no la porten al singular: *pa* fa *pas* i no *pans*, etc. (veure p. 308).
- Els plurals dels substantius acabats en *x* no se formen sempre en *-os* com *aqueixos*, *mateixos*, etc. L'absència d'aqueixa *x*, ja desaparescuda al singular (veure part fonètica) dins varis mots acabats en *-aix*, *-eix*, *-uix*, ha afavorit la formació dels plurals següents: *peis* en lloc de *peixos*, *calais* en lloc de *calaixos*, *repeis* en lloc de *repeixos*, etc.
- Els noms en *-aig* fan alguna vegada els plurals amb *-s*: *raigs*, *faigs* ('arbres').

Adjectiu

Adjectius femenins impropis		
granda	per	gran
igual		igual
fidela		fidel
importanta		important
tala		tal
diferenta		diferent
ignoranta		ignorant
prudenta		prudent
general		general
fàcil·la		fàcil
natural		natural
actual		actual
cruela		cruel
millona		mellor
etc.		

A part d'aqueixes irregularitats, el femení dels qualificatius no presenta cap divergència particular.

- Dins los substantius compostos empleats adjectivament i formats d'un substantiu i d'un adjectiu –*carabrut, garra-sec, closcamoll, garrallarg, ventreprim, capgròs*, etc.–, la segona part concorda amb lo substantiu que califiquen i no amb la primera part: *una dona cabellblanca, un minyó galtaprim*.

Plurals

- Mateixes observacions que pels noms: 1r) *bos^{XCI}* per *bons*, *catalàs* per *catalans*; 2n) *fluis* per *fluixos*, etc.

Desinències

- Els diminutius i augmentatius dels adjectius com dels substantius corresponen generalment a les formes empleades a Catalunya.
- S'empleen molt rarament, dins la llengua parlada, els superlatius en *-íssim*.
- En lloc de *molt*, també inusitat, s'emplea *força* o bé l'expressió *un mon*[t].
- En lloc de *pitjor*, se diu *piri* (influència francesa).

Adjectius possessius

Masculí					
Singular			Plural		
mon	el meu	lo meu	mos	els meus	los meus
ton	el teu	lo teu	tos	els teus	los teus
son	el seu	lo seu	sos	els seus	los seus
nostre	el nostre	lo nostre	nostres	els nostres	los nostres
vostre	el vostre	lo vostre	vostres	els vostres	los vostres
llur			llurs		

També se diu *nòstron, vòstron, mons, els nostros, els vostros*.

Feminí					
Singular			Plural		
ma	la meua	la mia	mes	les meues	les mies
ta	la teua		tes	les teues	
sa	la seua		ses	les seues	
nostra	la nostra		nostres	les nostres	
vostra	la vostra		vostres	les vostres	
llur			llurs		

la tua, la sua, les tues, les sues; la meua, la teua, la seva, les meues, les teues, les seues no són empleats.

- S'usa molt soviny la forma composta *el teu, la meua, els nostres, els vostres*, etc., que no cal confondre amb els pronoms possessius corresponents:

Adjectiu: *el teu pare* per *ton pare*

Pronom: *és el teu*.

- *lo meu, lo teu, lo seu, los nostres*, etc., formats amb *lo*, són menys empleats.
- *meu, meus, meua, meues, mia, mies* (sense article) s'empleen sols després del nom: *Déu meu, fills meus, mare mia*.
- *llur* és d'ús corrent. A vegades, en lloc de *llur*, s'empleen *els seus, les seues*, mes sols al plural.

Adjectius demostratius

Masculí singular		Masculí plural	
əkét	aqet (per <i>aqest</i>)	əkéstus əkét̩	aquestos aquets
əkéi	aquei (per <i>aqueix</i>)	əkéus	aqueixos
əkéj	aquell	əkéjus əkéjs	aquellós aquells

Feminí singular		Feminí plural	
əkéstə	aquesta	əkéstəs	aquestes
əkéçə	aqueixa	əkéçəs	aqueixes
əkélə	aquella	əkéləs	aquelles

- Les altres formes *–est, esta, eix, eixa, etc.–* són usades només que pels escriptors.

Adjectius interrogatius (dits *conjuntius, relatius*)

	Masculí	Feminí
Singular	quin	quina
Plural	quins quinos	quines

- S'emplea també *que*. *Que disgràcies!*

Adjectius indefinits

algun, alguna, alguns, algunes; altre, altra, altres, altres; cada, calca, calques, calcos; quant, quants, quantes, quantes (adverbi pronominal adjectivament); *cap, certèn, certens, certena, certenes* (francesada, per *cert, certa, etc.*); *força, forços, forces* (adverbi pronominal adjectivament); *matei, mateixa, mante, mantes; poc, poca, pocs, poques* (adverbi pronominal adjectivament); *qualsevol; prou, prous* (adverbi pronominal adjectivament); *tal, tala, tals, tales; tant, tanta, tants, tantes* (adverbi pronominal adjectivament); *tot, tota, tots, totes* (adverbi pronominal adjectivament); *vària, vàries; un, una* per *algun, alguna* (pot considerar-se com article indefinit).

Adjectius numerals

Cardinals	Ordinals
un	primer
dos	segon
tres	treçer (per <i>tercer</i>)
quatre	quatrieme (galicisme)
cinq	cinquieme (galicisme)
sis	sizieme (galicisme)
set	setè setieme (galicisme)
vuit	vuitieme (galicisme)
nou	nouieme (galicisme)
deu	deuieme (galicisme)
onze	onzieme (galicisme)
dotze	dotzieme (galicisme)
tretze	etc.
catorze	
quinze	
setze	
desasset	

Cardinals	Ordinals
(pronunciat dizeşét)	
desavuit	
desanou	
vint	
trenta	
curanta	
cinquanta	
xixanta	
setanta	
quatre vints	
quatre vint deu noranta	
cent	centieme
mil	etc.
milió	
miliart	

- Com se veu, des de *quart*, pels adjectius ordinals, l'influència francesa s'és totalment arrelada.
- Usem *des* (numeral *deu*) en lloc de *di* per *desasset*, *desavuit*, *desanou*.

Pronoms

Pronoms personals

Singular

1a persona: *jo, mi, me.*

2a persona: *tu, te.*

3a persona: *ell, ella, li, hi* ('ell', 'an ell'), *l'hi, el, lo, ho, la, lé* (forma dialectal), *se, en, ne* (forma dialectal), *hi* (significa 'aquí', 'allí'), *hom* (forma dialectal, empleat per *si*), *vostè*.

Plural

1a persona: *nosaltres, nosaltros* (forma dialectal), *nós*.

2a persona: *vosaltres, vosaltros* (forma dialectal), *vós*.

3a persona: *ellos* (per 'ells', forma dialectal), *elles, els hi* ('ells', forma dialectal; en francès *leur*), *else (els, forma dialectal; en francès les), elsé (los, les darrera del verb, forma dialectal; en francès les)*.

Són inusitats: *si, ens, us, los, les, ells, em, et, es*.

Pronom possessiu

Singular		Plural	
Masculí	Feminí	Masculí	Feminí
el meu	la meua	els meus	les meues
el teu	la teua	els teus	les teues
el seu	la seua	els seus	les seues
el nostre	la nostra	els nostres	les nostres
el vostre	la vostra	els vostres	les vostres
el llur	la llur la llura (forma dialectal)	els llurs	les llurs les llures (forma dialectal)

- Són coneguts mes poc empleats els masculins formats amb *lo*: *lo meu*, *lo teu*, etc. El poble té preferència per les formes *el teu*, *el seu*, etc.
- S'emplea *el seu*, *lo seu*, en lloc de *el llur*, mes l'ús de *el llur* és més freqüent.
- Són inusitats: *la meua*, *la teua*, *la seua*, *la mia*, *la tua*, *la sua*, i els plurals corresponents.

Pronoms demostratius

Singular		Plural	
Masculí	Feminí	Masculí	Feminí
lo	la	los	les
aquet	aquesta	aquets aquestos	aquestes
aquei	aqueixa	aqueixos	aqueixes
aquet d'ací	aquesta d'ací	aquestos d'ací	aqueixes d'ací [sic]
aquet d'aquí	aquesta d'aquí	aquestos d'aquí	aqueixes d'aquí [sic]
aquell	aquella	aquellos	aquelles
aquell d'allí	aquella d'allí	aquellos d'allí	aquelles d'allí

- A remarcar les formes *əkét*, *əkéj*, *əkélus*, i les formes compostes.
- Demonstratius neutres: *això*, *això d'aquí*, *açò*, *açò d'ací*, *allò*, *allò d'allí*.

Pronoms relatius i interrogatius

- *qual* no és empleat a Rosselló que dins la locució adverbial *tal i qual*.
- S'usen ordinariment: *qui*, *que*, *què*; *quin*, *quina*, *quins*, *quinos*, *quines*; *de quin*, *de quina*, *de quins*, *de quinos*, *de quines*; *de qui*, *de què*; *d'on*, *a què*, *en què*.
- Són inconeguts: *lo qual*, *la qual*, *les quals*, *los quals*, *del qual*, *de la qual*, *dels quals*, *de les quals*.⁶²

⁶² Algunes d'aquestes formes són escrites seguint la convenció francesa: «losquals», «de laqual», «de lesquals».

Pronoms indefinits

hom; ningú, ningús, dingú, dingús; qualsevol, qualsevol que; qui que se'n sigui; cap; ni un, ni una; tal, tala, tals, tales; forces; molts, moltes; quant, quantos, quantes; massa, masses; varis, vàries; pocs, poques; tant, tanta, tantos, tantes; prous; certens; re, res, pa·re, pa·res (de pas re, pas res); tot, totes; cada un, cad·un, cadescú; calcos, calques uns, calques unes, calc·un, calc·una; l'un, l'una, la una, le un, els uns, los uns, les unes; algun, alguna; unos, uns, unes; l'altre, l'altra, els altres, los altres, les altres; l'un i l'altre, un i altre, una i altra, la una i l'altra, un o altre, una o altra; altres, altres, l'un a l'altre; gaires; calcom (pronunciat kolkóm). No s'empleen: altri, bastant, els demés.

El verb

(Hem ortografiat certes formes segons la pronunciació. Les formes poc usades són en lletra diferenta.)⁶³

I. Auxiliars

Ús de *tenir* per *haver*

Present d'indicatiu: *tinc, tenes, ten, tenim, teniu, tenen.*

Imperfet d'indicatiu: *tenïi/tenia, tenies, tenia, teniem, teniu, tenien.*

Perfet simple: inconegut

Perfet: *vai* o *vari tenir*, *vas* o *vares tenir*, *va tenir*, *varen* o *van tenir*, *varu* o *vau tenir*, *van* o *varen tenir*. Altra forma: *vai* o *vari tinguer*, *vas* o *vares tinguer*, etc.

Perfet indefinit: *som tingut, ets tingut, ha tingut, sem tingut, seu tingut, han tingut*. També s'usa menys soviny: *som hagut, ets hagut*, etc.

Més que perfet: *havïi/havia tingut, havies tingut, havia tingut, havien tingut, haviu tingut, havien tingut, havïi hagut*, etc.

Futur: *tindrè, tindràs, tindrà, tindrem, tindreu, tindran; hauré, hauràs, haurà, haurem, hauren, hauran.*

Futur anterior: *hauré tingut, hauràs tingut, haurà tingut*, etc.; *hauré hagut, hauràs hagut, haurà hagut*, etc.

Present condicional: *tindrii/tindria, tindries, tindria, tindrien, tindriu, tindrien.*

Primer perfet: *haurïi/hauria tingut, hauries tingut, hauria tingut, haurien tingut, hauriu tingut, haurien tingut.*

---

⁶³ Malgrat aquesta afirmació, no hem localitzat enlloc del mecanoscrit cap «lletra diferenta», que potser l'autor pensava introduir en el moment de l'edició definitiva del text. En referència a l'ortografia «segons la pronunciació», i pel que fa a l'accentuació –que és l'única cosa que regularitzem–, en realitat només trobem discrepàncies rellevants en el cas de les formes de l'imperfet de subjuntiu, que prenen en el rossellonès un so de *e* més oberta (*cantès, haguès*); hem mantingut aquests accents i, per a la resta de casos, hem aplicat els criteris generals d'edició.

Segon perfet: *haguessi tingut, haguesses tingut, haguès tingut, haguessen tingut, haguessu tingut, haguessen tingut*. Altres formes: *guessi tingut, guesses tingut, etc.; hagès tingut, etc.; gès tingut, etc.*

Imperatiu: *tinguis, tinguem, tinguen* (*tinguin*, plural dialectal).

Present subjonctiu: *que tingui, que tinguis, que tingui, que tinguem, que tinguen, que tinguin*.

Imperfet [subjonctiu]: *que tinguès/ que tinguessi, que tinguesses, que tinguès, que tinguessen, que tinguessu, que tinguessen*.

Perfet [subjonctiu]: *que hagi tingut, que hagi tingut, que hagi tingut, que hagem tingut, que hageu tingut, que hagin tingut*.

Més que perfet [subjonctiu]: *que hagès tingut, que hagesses tingut, [que hagès tingut,] que hagessen tingut, que hagessu tingut, que hagessen tingut*. Altres formes: *que haguès tingut, etc.; que guès tingut, etc.; que gès tingut, etc.*

Infinitiu: *tenir, tinguere*.

Gerondu: *tenint, tinguent, habent tingut*.

Participi: *tingut, hagut*.

Observacions verbs tenir, haver

- S'emplea acostumadament *tenir* en lloc d'*haver*. *haver* i les formes compostes amb *haver* que hem senyalades s'usen noresmenysprou soviny dins *haguer de, hagut de, hagut: el som hagut, sem hagut de, van haguer de* (forma dialectal).
- *haguer* per *haver* s'emplea a Rosselló dins lo pretèrit compost (perfet). També s'usa la forma dialectal *tinguer* per *tenir*.
- Les formes *haguí, hagueres, hagué, etc., tingui, tingueres, tingué, etc.*, del pretèrit simple són inconegudes.
- Al perfet indefinit de tots los verbs, l'auxiliar *ser* o *ésser* s'usa per *haver*, com dins l'Empordà, mes sols a les 1a i 2a persones del singular i del plural; *haver* s'usa a la tercera persona: *son fet, ets fet, ha fet, sem fet, seu fet, han fet*.
- Als perfets de condicional i subjonctiu, *haguès [fa] guès, hagès, gès*.
- Al gerondu empleem *tinguent* igual que *tenint*.
- Com se veu, a Rosselló se fa una mescla de *haver* i *tenir* per formar-ne, per analogia del francès, un auxiliar únic. Lo mateix succeeix amb *ser* i *estar*.

Sere (ser) o estre, ésser i estar^{XCIII}

Present d'indicatiu: *són, ets, és, sem, seu, són*.

Imperfet [d'indicatiu]: *eri, érets, era, eren eru, eren*.

Perfet simple: inconegut.

Perfet: *vai o vari sere, estre o ésser; vas o vares sere, estre o ésser; va sere, estre o ésser; varen o van sere, estre o ésser; varu o van sere, estre o ésser; van o varen sere, estre o ésser*.

Perfet indefinit: *són estat, ets estat, ha estat, sem estats, seu estats, han estats*.

Més que perfet: *haviè estat, haviès estat, havia estat, havien estat, haviu estat, havien estat*.

Futur: *seré, seràs, serà, serem, sereu, seran.*

Futur anterior: *hauré* (pronunciat *hurè*) *estat, hauràs estat, haurà estat, haurem estat, haureu estat, hauran estat.*

Condicional: *seriü/seria, series, seria, serien, seriu, serien.*

Primer perfet: *hauriü estat, hauries estat, hauria estat, haurien estat, hauriu estat, haurien estat.*

Segon perfet: *haguessi estat, haguesses estat, haguès estat, haguessen estat, haguessu estat, haguessen estat.* Altres formes: *hagès estat, etc.; guès estat, etc.; gès estat, etc.*

Imperatiu: *siguis, siguem, siguem.*

Subjonctiu present: *que signi, que siguis, que signi, que siguem, que siguem, que siguin.*

Imperfet: *que fos, que fosses, que fos, que fossin, que fossin, que fossin.*

Perfet: *que hagi estat, que hagi estat, que hagi estat, que hagem estat, que hagen estat, que hagin estat.*

Més que perfet: *que hagessi, hagès o haguessi estat, que hagesses o haguesses estat, que hagès o haguès estat, que hagessen o haguessen estat, que haguessu o haguessu estat, que haguessen o haguessen estat.*

Infinitiu: *estre, sere o ésser, estar.*

Gerondu: *estant, siguent.*

Participi: *estat.*

Observacions verbs sere o estre (ser o ésser)

- A la primera persona del singular del present d'indicatiu diem *són* per *som*, amb *n* final apropant-se del so labiodental de *m* (súm).
- A la darrera persona del mateix temps diem *sem* per *som* (sém).
- A l'imperfet d'indicatiu, *eres* esdevé *érets*.
- El pretèrit simple nos és inconegut.
- Dins les formes compostes empleem *estat* en lloc de *sigut*.
- Per l'ús de *ser* o *ésser* al perfet indefinit de tots los verbs, veure més amunt observacions relatives a *haver* i *tenir*.
- El gerondu fa *siguent*.
- L'infinitiu fa *sere* i *estre*.

El verb *anar*

Un present irregular del verb *anar*, del valor d'un perfet i formant les seues desinències del plural com un perfet, serveix d'auxiliar per la formació del pretèrit indefinit (pretèrit compost) dels altres verbs (veure els verbs precedents i següents).⁶⁴

---

⁶⁴ L'explicació és confusa. Òbviament, l'autor situa el verb *anar* en l'apartat dels verbs auxiliars per l'ús d'un «present irregular» d'aquest verb en la formació del perfet perifràstic, que Grandó ha anomenat abans simplement «perfet», i ara anomena «pretèrit indefinit». Com és sabut, l'auxiliar del perfet perifràstic no és pròpiament el verb *anar* (verb irregular que recull formes de tres verbs llatins

Present d'indicatiu: *vai/ bau, vas, va, anem, aneu, van.*

Imperfet: *anavi, anaves, anava, anaven, anavu, anaven.*

Perfet: *vai o vari anar, vas o vares anar, va anar, varen o van anar, varu o vau anar, varen o van anar.*

Futur: *iré, iràs, irà, irem, ireu, iran.*

Condicional: *iríi/ iria, iries, iria, irien, iriu, irien.*

Present de subjunctiu: *que vagi, que vagís, que vagí, que anem, que aneu, que vagin.*

Imperfet de subjunctiu: *que anessi o anès, que anesses, que anès, que anessin, que anessu, que anessin.*

Gerondui: *anant.*

Participi: *anat.*

– *Vaig fa vai.*

– Certes persones diuen *que anessi* per *que anès*, i lo mateix succeeix per molts dels verbs en *-ar, -re*.

II. Conjugacions

Primera conjugació: verbs en *-ar*

Cantar

Present d'indicatiu: *canti, cantes, canta, cantem, canteu, canten.*

Imperfet: *cantavi, cantaves, cantava, cantaven, cantavu, cantaven.*

Perfet: *vai o vari cantar, vas o vares cantar, etc.*

Futur: *cantaré, cantaràs, cantarà, cantarem, cantareu, cantaran.*

Condicional: *cantarií, cantaries, cantaria, cantarien, cantariu, cantarien.*

Present subjunctiu: *que canti, que cantis, que canti, que cantem, que canteu, que cantin.*

Imperfet: *que cantessi o que cantès, que cantesses, que cantès, que cantessin, que cantessu, que cantessin.*

Gerondui: *cantant*

Participi: *cantat.*

Segona conjugació: verbs en *-ir*⁶⁵

---

diferents: ANDARE, VADERE i IRE), sinó estrictament el present del verb defectiu llatí VADERE.

⁶⁵ L'ordenació que segueix Carles Grandó pel que fa als verbs no se sol utilitzar en català, i respon a la influència francesa. En francès els verbs es classifiquen en tres grups: el primer grup fa referència als verbs acabats en *-er* a excepció del verb *aller*; el segon grup conté els verbs acabats en *-ir* que tenen el participi de present acabat amb la terminació *-issant*, i el tercer grup recull tota la resta de verbs acabats *-re, -oir* o bé *-ir* que no tenen el participi de present acabat amb la terminació *-issant*.

Primera forma: aixís se conjuguen la major part dels verbs en *-ir*.⁶⁶

Patir

Present d'indicatiu: *pateixi, pateixes, patei, patim, patiu, pateixen*.

Imperfet: *patíü, paties, patia, patien, patiu, patien*.

Perfet: *vai o vari patir*, etc.

Futur: *patiré, patiràs, patirà, patirem, patireu, patiran*.

Condicional: *patirü, patiries, patiria, patirien, patiriu, patirien*.

Subjonctiu present: *que pateixi, que pateixis, que pateixi, que patim, que patiu, que pateixin;*
que patigui, que patiguis, que patigui, que patiguem, que patiguen, que patiguin.

Imperfet: *que patís, que patíssis, que patís, que patíssin, que patíssu, que patíssin; que patiguès,*
que patiguesses, que patiguès, etc.

Gerondu: *patiguent, patint*.

Participi: *patit*.

Segona forma

Obrir

Present indicatiu: *obri, obres, obra, obrim, obriu, obren*. Alguns diuen, per les tres primeres persones, *obreixi, obreixes, obrei*, i per la tercera persona del plural, *obreixen*.

Present de subjunctiu: *que obri, que obris, que obri, que obrim*, etc.; *que òbrigui, que òbriguís,* etc.

Imperfet de subjunctiu: *que obrís, que obrísses, que obrís, que obríssin, que obríssu, que obríssin*. Altra forma: *que obriguès, que obriguesses, que obriguès, que obriguessin, que obriguessu, que obriguessin*.

Gerondu: *obriguent, obrint*.

Participi: *obert*.

- Els presents d'indicatiu i de subjunctiu canvien [respecte de la primera forma].
- Los verbs d'aqueixa conjugació tenen gairebé tots tendències vers la primera forma, particularment al subjunctiu.
- El rossellonès té predilecció marcada per les finals en *-eixi, -igui, -iguès, -iguent*, que l'atrauen i han passat dins la llengua popular.

---

⁶⁶ Carles Grandó sembla desconèixer també el concepte de verb incoatiu i els antecedents històrics d'aquesta mena de verbs en català, aspecte que segurament deu anar relacionat amb el fet que utilitzi un model francès de conjugació dels verbs.

Tercera conjugació: verbs en *-er* i *-re*

Primera forma

Perdre

Present d'indicatiu: *perdi, perdes, pert, perdem, perduen, perden.*

Imperfet: *perdiï, perdies, perdia, perdien, perdiu, perdien.*

Perfet: *vai perdre*, etc.

Futur: *perdré, predràs, predrà, perdrem, perdreu, predran.*

Condicional: *perdrïï, perdrïes, perdrïa, perdrïen, perdrïu, perdrïen.*

Present subjonctiu: *que perdi, que perdis, que perdi, que perdem, que perduen, que perdin.*

Imperfet: *que perdès, que perdesses, que perdès, que perdessen, que perdessu, que perdessen.*

Gerondui: *perdent.*

Participi: *perdut.*

Segona forma

Entendre

Present d'indicatiu: *entinc, entenes, entén, entenim, enteniu, entenen.*

Imperfet: *entenïï, entenies, entenia, entenien, enteniu, entenien.*

Perfet: *vai entendre*, etc.

Futur: *entendré, entendràs, entendrà, entendrem, etc.*

Condicional: *entendrïï, entendrïes, entendrïa, entendrïen, etc.*

Present subjonctiu: *que entingui, que entinguis, que entingui, que entinguem, que entinguen, que entinguin.*

Imperfet: *que entinguès, que entinguesses, que entinguès, que entinguessen, que entinguessu, que entinguessen.*

Gerondui: *entenint, entinguent.*

Participi: *entès.*

Tercera forma

Mereixer

Present indicatiu: *mereixi, mereixes, merei, mereixim, mereixiu, mereixen.*

Imperfet: *mereixïï, mereixies, mereixia, mereixien, mereixiu, mereixien.*

Perfet: *vai mereixer*, etc.

Futur: *mereixiré, mereixiràs, mereixirà, mereixirem, mereixireu, mereixiran.*

Condicional: *mereixirïï, mereixiries, mereixiria, mereixirien, mereixiriu, mereixirien.*

Present subjonctiu: *que mereixi, que mereixis, que mereixi, que mereixim, que mereixiu, que mereixin.*

Imperfet: *que mereixís o mereixès, que mereixesses, que mereixís, que mereixïssen, que mereixïssu, que mereixïssen.*

Altra forma: *que mereixiguès, que mereixiguesses*, etc.

Gerondui: *mereixint, mereixiguent.*

Participi: *mereixigut, mereixit.*

- També apareixen en aqueixa conjugació les formes dialectals en *-igui, -iguès, -iguent, -igut*, etc.

III. *Altres verbs*

Beure

Present indicatiu: *bec, beues, etc.*
Imperfet: *bebïi*.
Perfet: *vai beure*.
Futur: *beuré*.
Condicional: *beuriï*.
Present subjunctiu: *que begui*.
Imperfet: *que beguès o buguès, etc.*
Gerondu: *beguent, buguent, bebent*.
Participi: *begut*.

Caure

Present indicatiu: *caui, caues, cau*.
Imperfet: *queïi, queies, etc.; cauiï, cauiès, etc.*
Perfet: *vai caure*.
Futur: *cauré*.
Condicional: *cauriï*.
Present subjunctiu: *que caigui*.
Imperfet: *que caiguès o que caiguessi*.
Gerondu: *caignent*.
Participi: *caigut*.

Coure

Present indicatiu: *coni, coes, cou, etc.*
Imperfet: *couïi, couies, etc.*
Perfet: *vai coure*.
Futur: *couré*.
Condicional: *couriï, couries*.
Present subjunctiu: *que cogui*.
Imperfet: *que cognès*.
Gerondu: *coguent, coent*.
Participi: *cuit*.

Córrer

Present indicatiu: *corri, corres, cort, etc.*
Imperfet: *corriï*.
Perfet: *vai córrer*.
Futur: *corriré*.
Condicional: *corriïi*.
Present subjunctiu: *que corri o que córrigui*.
Imperfet: *que corriguès*.
Gerondu: *corrint*.
Participi: *corregut, corrit*.

Poguer (poder)

Present indicatiu: *puc, podes, pot*, etc.

Imperfet: *podïi, podies*.

Perfet: *vai poguer*.

Futur: *podré*.

Condicional: *podrii*.

Present subjunctiu: *que pogui*.

Imperfet: *que poguessi* o *que poguès*.

Gerondu: *poguent*.

Participi: *pogut*.

Calguer (caldre)

Present indicatiu: (verb impersonal) 3a persona *cal*.

Imperfet: *calia*.

Perfet: *va calguer*.

Futur: *caldrà*.

Condicional: *caldria*.

Present subjunctiu: *que calgui*.

Imperfet: *que calguès*.

Participi: *calgut*.

Volguer (volar)

Present indicatiu: *vull, vos* (per *vols*), *vol*, etc.

Imperfet: *volïi*.

Perfet: *vai volguer*.

Futur: *voldré*.

Condicional: *voldrii*.

Present subjunctiu: *que volgui*.

Imperfet: *que volguès* o *que volguessi*.

Gerondu: *volguent*.

Participi: *volgut*.

Fer

Present indicatiu: *fai, fas, fa, fem, feu, fan*.

Imperfet: *feïi, feies*, etc.

Perfet: *vai fer*.

Futur: *faré*.

Condicional: *fariï*.

Present subjunctiu: *que fassi*.

Imperfet: *que fès* o *que fessi, que fesses, que fès*, etc.

Gerondu: *fent*.

Participi: *fet*.

Sapiguer (saber)

Present indicatiu: *sé, sabes, sap*, etc.

Imperfet: *sabiï*.

Perfet: *vai sapiguer*.

Futur: *saberé* (per *sabrè*), *saberàs*, etc.

Condicional: *saberïi* (per *sabria*).

Present subjunctiu: *que sapigui*.

Imperfet: *que sapiguès*.

Gerondu: *sapiguent*.

Participi: *sapigut*.

Veure

Present indicatiu: *vec* o *vei*, *veues*, *veu*, etc.

Imperfet: *veiï*, *veies*, etc.

Perfet: *vai veure*.

Futur: *vuré* (per *veuré*), *vuràs*.

Condicional: *vurïi* (per *veuria*), *vuries*.

Present subjunctiu: *que vegi*.

Imperfet: *que vegès* o *que vegessi*.

Gerondu: *vegent*, *veient*.

Participi: *vist*.

Dure (dur)^{XCIV}

Present indicatiu: *duc*.

Imperfet: *duïi* (inusitat).

Perfet: *vai dure*.

Futur: *duré*, *duràs*.

Condicional: *durïi*.

Present subjunctiu: *que dugui*.

Imperfet: *que duguès* o *duguessi*.

Gerondu: *duguent*.

Participi: *dut*.

Viure

Present indicatiu: *vini*, *viues*, *viu*, *vivim*, *viviu*, *viuen*.

Imperfet: *viviï*.

Perfet: *vai viure*.

Futur: *viuré*.

Condicional: *viurïi*.

Present subjunctiu: *que visqui*.

Imperfet: *que visquès* o *visquessi*.

Gerondu: *vivint*.

Participi: *viscut*.

Dire (dir)

Present indicatiu: *dic, dines, diu, diem, diu, dinen.*

Imperfet: *deiï, deies.*

Perfet: *vai dire.*

Futur: *diré.*

Condicional: *dirï.*

Present subjunctiu: *que digui.*

Imperfet: *que diguès o diguessi.*

Gerondu: *diguent, dient.*

Participi: *dit.*

Dormir

Present indicatiu: *dormi, dormes, dorm, etc.*

Imperfet: *dormï.*

Perfet: *vai dormir.*

Futur: *dormiré.*

Condicional: *dormirï.*

Present subjunctiu: *que dormi.*

Imperfet: *que dormís o dormiguès.*

Gerondu: *dormint.*

Participi: *dormit.*

Íxer (eixir)

Present indicatiu: *ixi, ixes, ix, etc.*

Imperfet: *ixï.*

Perfet: *vai íxer.*

Futur: *ixiré.*

Condicional: *ixirï.*

Present subjunctiu: *que ixi.*

Imperfet: *que íxiguès o íxís.*

Gerondu: *ixint, íxiguent.*

Participi: *ixit.*

Venir

Present indicatiu: *vinc, venes.*

Imperfet: *veniï.*

Perfet: *vai venir.*

Futur: *vinré (per vendrè).*

Condicional: *vinrï (per vendria).*

Present subjunctiu: *que vingui.*

Imperfet: *que vinguès.*

Gerondu: *vinguent, venint.*

Participi: *vingut.*

Cúser (cusir)

Present d'indicatiu: *куси, cuses, cus*.

Imperfet: *cusii*.

Perfet: *vai cúser*.

Futur: *cusiré*.

Condicional: *cusirii*.

Present subjunctiu: *que cusi* o *que cúsigui*.

Imperfet: *que cusís* o *cosiguès*.

Gerondu: *cusint*.

Participi: *cusit*.

Priure (pruir)

Present d'indicatiu: (verb impersonal) *priu*.

Imperfet: *priuia*.

Perfet: *va priure*.

Futur: *priurà*.

Condicional: *priuia*.

Present de subjunctiu: *que priui*.

Imperfet: *que priuiguès*.

Cúller (cullir)

Present d'indicatiu: *culli, culles, cull*.

Imperfet: *cullii*.

Perfet: *vai cúller*.

Futur: *culliré*.

Condicional: *cullirii*.

Present subjunctiu: *que culli* o *cúlligni*.

Imperfet: *que colliguès* o *collignessi* o *cullís*.

Gerondu: *cullint, cullignent*.

Participi: *cullit*.

[IV.] *Observacions generals su·l verb*

- Perfet simple: és totalment inconeget.
- Perfet: se forma sempre en temps compost, amb lo verb *anar* com auxiliar (veure verb *anar*).
- La lletra *i*: los verbs regulars o irregulars que a Catalunya acaben en *-o* la primera persona del present d'indicatiu, acaben per *-i* a Rosselló, igual qu'a Cerdanya, la Vall de Ribes, el Ripollès:
  - Catalunya: *canto*.
  - Rosselló: *canti*.
  - València: *cante*.

Aqueixa *-i* reemplaça *-a* final a l'imperfet: *cantavi* per *cantava*; *tenii* per *tenia*. També tenim aqueixa *-i* final al pretèrit compost (perfet) dins *vai* per *vaig*, *vari*; al més que perfet *–haviü fet* per *havia fet–*; al condicional *–fariü, cantariü–*; als perfets de condicional *–haurii cantat, haguessi cantat–*; al present de subjontiu *–que tingui, que canti–*; al perfet de subjontiu *–que cantessi, que tinguessi*. Apareix també, medial, dins certs imperatius *–siguis, estiguis, tinguis–*; els futurs i condicionals de certs verbs en *–endre –pinré, pinriü, tinré, tinriü, vinré, vinriü, etc.*, per *pendré, pendria, tendré, tendria, vindré, vendria*, etc. Aqueixos verbs, ho hem dit, i tots los que acaben en *–dre* perden la *d*.

- La lletra *u*: *-u* reemplaça *-eu* final a la segona del plural dels: imperfet d'indicatiu *–cantavu per cantàveu–*, perfet *–varu fer per vàreu fer–*, més que perfet *–haviu escrit per haviéu escrit–*, condicional *–partiriü per partiriéu–*, perfets del condicional *–hauriu viscut per hauriéu, haguessu viscut per haguésseu–*, imperfet del subjontiu *–que cantessu per cantésseu–*, més que perfet del subjontiu *–que haguessu fet per haguésseu fet*. *u* reemplaça també *-eu-* medial als futur i condicional dins *vuré, vuràs* per *veuré, veuràs*, etc.; *vuriü, vuries* per *veuria, veuries*, etc. *u* reemplaça *-au-* dins les formes *hauré, hauria*, del verb *haver*, que's pronuncien *huré, hurii*.
- *n* per *m*: el rossellonès pronuncia *n* per *m* a la primera persona de tots los temps senyalats més amunt per el canvi en *-u* de *-eu* final: imperfet d'indicatiu *–menjaven per menjàvem–*, perfet *–varen dire per vàrem dir–*, més que perfet *–haviem fet per haviem fet–*, condicional *–partirien per partiriem–*, perfet del condicional *–haurien dit per hauriem dit, haguessen dit per haguéssem dit–*, imperfet de subjontiu *–que cantessen per que cantéssem–*, més que perfet de subjontiu *–haguessen escrit per haguéssem escrit*. Aqueixa *n* sol sonar labiodental i, ho hem dit per *som*, s'acosta de l'emissió de *m*.
- Hi ha verbs inusitats com *témer*, que és reemplaçat per *crènyer*, *cabre* per *estar*, *dolre*, *empènyer*, *empendre*, *coldre*, etc.
- Els participis *volgut, calgut, sapigut, pogut, tingut, hagut*, etc., han donat formes impròpies de verbs, que són avui d'ús corrent: *volguer* per *voler*, *calguer* per *caldre*, *sapigner* per *saber*, *poguer* per *poder*, *tinguer* per *tenir*, *haguer* per *haver*, etc.
- Canvis de conjugació: *embrutar, cuitar* han vingut a *embrutir, cuitir*, *eixir, collir, pruir* han vingut a *íxer, cóller, priure*; *escupir* ha vingut a *escupinyar*, *esprémer* ha vingut a *espremir*, etc. Aquestos canvis han corregit, a vegades, certes formes antietimològiques: *fúger*, de FUGERE, per *fugir*, *cúser*, de CUTERE, per *cusir*, *descúser* per *descusir*.
- El participi: Hi ha molts participis dobles i irregulars a Rosselló: *coneixit/conegut, venint/vinguent* [sic], *establit/establert, neixit/nat, beneit/beneit, pareixigut/pareixit, cumplit/cumplit, mereixigut/mereixit, corregut/corrit*, etc. (Per la concordància, veure el capítol següent: *sintaxis*).

Adverbi

Els principals adverbis són:⁶⁷

on o ont, anont, aront, per ont, cap anont, d'ont, just, allí, allà, allí bai, allí dalt, aquí, assí, cap allí, cap allà, cap assí, cap allà, cap enllà, cap ençà, ençà, de dellà, per enllà, per qui n'enllà, ençà i enllà, hi, a dalt, dedalt, cap a dalt, demunt, amunt, per munt, cap amunt, avall, debai, per avall, cap avall, cap allí bai, cap allí dalt, sota, dessota, per dessota, devant, per devant, endevant, cap endevant, darrera, per darrera, endarrera, cap endarrera, dedins, endedins, cap endedins, en, prop, aprop, d'aprop, de lluny, lluny, pertot, fora, defora, enlloc.

avant, avans, antes, avantes, avui, anit, despús-anit, demà, l'endemà, demà passat, aïr, aïre, aïrt, despús-aïr, emprés, encara, quan, temps, ara, arreu, per ara, aviat, de signit, allevores, allevores, des d'allevores, d'assí endevant, altra hora, d'hora, a tothora, de bona hora, de bon matí, matí, dematí, en bent dinat, tart, cap al tart, sempre, mai, jamai, soviny, tot just, a l'encop, a l'ensec, de pic, pus, pas pus, mai, mai pus, mai més, de vegades, a vegades, de cops, tornà, de quan en quan, de cent en curanta, mentrestant, en tot punt i moment, per·xò, ja, des de ara, en fi, en seguida, quan, tantost.

massa, menos, mancos, almancos, almenos, més, més poc, poc, massa poc, poc a poc, encara, gaire, prou, força, ferm, pus, res, re, pas pés [sic], cap mica, gota, tant si pu, calcom, qui sap, qui sap quan, en desmasia, en horri, a reguitzé, manta, a manta, a penes, tot just de Déu, quant, un mon[à], un ramat, que, tament, hasta, memes.

així, aixís, així xí, a mitges ganes, basta, de garrell, mal, bé, ben, ben bé, casibé, casi casi, ensemble, exprés, com, tant, tabé, tapoc, millor, piri, arreu, rabent, recte, de pressa, de corri-cuita, a les palpantes, xano-xano, a pulit, tot dret, perquè, engròs, a l'engròs, a la menuda, al revers, a l'endret, a l'enrevers, de revers pel, més aviat, sobretot, de franc, a barato, de per riure, de debones, fet i dit, tal i qual, a la fi dels comptes, en tota manera.

censat, belleu, sí, o, no, rai, segurt, i tots los adverbis en -ment: totalment, igualment, etc.

Preposició

Les principals preposicions són:

a, an, ane, amb, de, avans de, antes de, sobre, sus, ran, a[r]ran, demunt de, contra, sota, dessota de, en, dins, des de, fins, finse, envers, malgrat, després de, durant, demés, darrera de, devant de, a ca, a case de, ca, a xo, fora, per, per mor de, vora, segons, sense, cap a, prop de, aprop de, arreu que, en

---

⁶⁷ La distribució en blocs de tota aquesta llista d'adverbis suggereix una agrupació temàtica entre adverbis de lloc, de temps, de quantitat i de manera, però no hi és explicitada, ni sempre clara.

lloc de, en contra de, a part de, vet ací, vet aquí, mi·ci, entorn de, vis a vis de, cop i cop, a còpia de,
etc.

No són usades: *cerca, ab, dejús, per a, tras de, además, després, dintre, baix, hasta.*

Conjunció

Les principals conjuncions són:

aixís, així com, com, tant...com, tabé, donc, donques, i, quan, mes, ni, o, perquè, mes que, ja que,
que, encara que, si, mentres, sinó, sigui, tota vegada, per això, abans de, avantes de, antes de,
desençà, desseguit que, tant aviat com, tant bon punt, fïns a tant, amb tot això, això fa que, és a
dir, etc.

No són usades: *ab tot, puix, però, emperò.*

Interjecció

Vet ací algunes interjeccions i exclamacions preses demès les més empleades:

Ab!, Ai!, Oi!, Ei!, Hi!, O!, Oh!, Eu!, Ep!, Uep!, He!, Uh!, Ui!, Au!, Ba!, Me!, Ma!, Fa!, Ca!,
Què!, He!, Ac!, Issa!, Ai, ai, ai!, Zu!, Zau!, Vai!, Pam!, Pim!, Pum!, Crac!, Fliu!, Flau!, Flist!,
Flast!, Ja!, Ja, ja!, Oi tall!, Rai!, Anyà!, Bim!, Bum!, Bam!, Paf!, Pif!, Puf!, Patapuf!, Xufl!, Xaf!,
Atxim!, Ufl!, Um!, Ou!, Psst!, Pse!, Pxe!, Tde!, Ft!, Uix!, Alu!, Tit!, Aré!, Arrí!, Arré!, Xo!,
Bé!, Endevant!, Iup-hi!, Txa-hi!, Rrrr!, Bitió!, Tdià!, Diantre!, Cremat!, Déu n·i dú!, Xu!, Rac!,
Gare!, Anem!, Arrai!, Fatxos!, Capde!, Fava!, Valdemens!, Caram!, Carambis!, Carall!, Nyic-
nyac!, Vatua listo!, Votua nada!, Revotua nada! I Domine! Què refoteu!, Mare mia!, Xò va!, A
tu!, Fe de Déu!, Déu ditxós!, Llamp!, En llamp!, Cap de reflics!, Llamp del cell!, Ira de Déu!,
Reïra!, Rellamp!, Ai sabat!, Mal carall!, Jesús, Marí, Josep!, Mare de Déu!, Maria Santíssimeta!,
Malebit sigui!, Alabat siga Déu!, Ai caram!, Vagi en llamp!, Llamp de llamp!, Gràcies a Déu!,
Bon Déu, senyor!, Déu no·n guart!, etc.

Haurien pogut citar molts renecs rossellonesos però, molts d'ells resultant lletjos, hem decidit de no indicar que los més suportables.

5. Sintaxis

Si n'excepten l'ús dels pronoms, la sintaxis del rossellonès no s'aparta molt de la sintaxis purament catalana.

L'article

- L'influència francesa fa dir *mossurt l'apotecari*, *mossú lo diputat* per *el senyor apotecari*, *el senyor diputat*, resultant-ne un canvi de lloc de l'article.
- Se diu, servant l'article davant d'un nom de país, de província, *el nord de la França* per *de França*; *els poetes de la Catalunya* per *de Catalunya*. També se conserva l'article dins algunes expressions com *en l'honor de* per *en honor de*.
- No s'emplea la partícula *don*.

El nom

- L'influència francesa se manifesta dins l'ús dels noms de casa, que no's componen aquí que del nom del pare, pels infants, i de l'espòs, per la dona.

Pare *Joan Puig i Vinyes* serà a Rosselló *Joan Puig*.

Fill *Miquel Puig i Colomer* serà a Rosselló *Miquel Puig*.

Esposa *Maria Colomer de Puig* serà a Rosselló *Maria Puig*.

- El tios són anomenats *oncles*; els germans polítics, *cunyats*; els pares polítics, *sogres*.
- S'usen els noms de baptisma francesos –és cert que no pot ésser altrament–, però molt soviny la gent rossellonesa se designen pels corresponents catalans –*Tresa, Joan, Jan, Lluís, Pau, Jaume, Mateu, Margarita*–, o per diminutius: *Fina, Finota, Jaumetó, Roseta, Baló, Guideta*. Certs noms de baptisma tenen un gran número de diminutius.

Josep: *Josepet, Josepò, Po, Popó, Poponet, Poponot, Ponet, Ponot, Pones, Ponillo, Bep, Bepa, Bepo, Jepa, Jep, Jepí, Jepolí, Jepet, Jepot, Jepote*.

Francès: *Francisco, Francisquet, Franciscot, Francesu, Cisquet, Cesó, Cesonet, Suà, Xiquet, Xicatú, Xico, Xicatarro*, etc.

Adjectiu

- Els adjectius *gran* i *petit* han servat la sintaxis catalana que los vol darrera del nom –*el carrer gran de Sant Martí, el carrer petit de la Moneda*– i han hasta influït sus la sintaxis francesa: oïm avui, indiferentment, *rue grande Saint Martin* per *grande rue Saint Martin*, *rue petite la Monnaie* per *petite rue de la Monnaie*.

- També no ha pogut res lo francès sus de l'ús dels possessius *vostre, nostre* dins les expressions *un amic nostre, un germà vostre*.
- Com dins lo llenguadocià, en lloc de *llur* s'usa a vegades *el seu, la seua*: *se'n van a la seua casa* per *a la llur casa* (per l'ús de *llur* veure també al pronom).
- Per designar els sobirans, tant s'empleen els adjectius ordinals com los cardinals: *Carles Quint, Jaume Primer, Napoleon Primer, Nicolà Dos, Lluís Onze, Carles Deu*.
- Per lo que's refereix a les hores, hi ha gran diferència amb la manera de designar-les usada a Catalunya; la construcció francesa apareix a tot arreu –*és una hora* per *és la una, són sis hores* per *són les sis*–; però s'ha de remarcar que el francès diu *il est six heures*, amb el verb a la tercera persona del singular, mentres el rossellonès posa el verb a la tercera persona del plural. Per les dotze, diem sempre *migdia* o *mitjanit*. Les divisions de l'hora són designades com segueix: *una hora i-n quart* en lloc de *un quart de una, dues hores i mitja* en lloc de *dos quarts per les tres* –mes hem servat la norma catalana pels tres quarts: *tres quarts per cinc hores*.
- Lo francès parlat a Rosselló ha conegut l'influència d'aqueixa darrera construcció: *mil*, invariable en francès, pren lo plural *a cents i a mils*.

Verb i participi

- Ús dels auxiliars. Lo punt lo més important de la sintaxis del verb resideix dins l'ús dels auxiliars. Si s'és conservat a Rosselló l'ús de l'auxiliar *ésser* fins a entrar dins la conjugació del perfet indefinit (perfet compost) de tots los verbs, no s'ha de creure que *haver* deixa d'ésser usat, i lo que anem a dir pot parèixer estrany als filòlegs que no ouen cada dia la gent del nostre poble: Hem de confessar que l'auxiliar *haver* és més usat assí que a Catalunya. Quina és la raó d'aqueixa divergència? L'influència castellana no ha pogut manifestar-se tant com dellà del Pireneu i, per altra banda, lo francès, que forma amb *ésser* els temps compostos dels verbs pronominals (reflecsius) i una part dels verbs intransitius, no ha pogut res sus d'aqueixes dues veus del rossellonès, que's formen gairebé sempre amb *haver*.

Creiem que l'ús correcte dels dos auxiliars ha anat perdent-se amb lo temps, després que·l català no fou més llengua oficial i durant el llarg període d'ensopiment que ha precedit el moviment de renaixença actual. D'aquí vénen totes les discrepàncies que's distingeixen avui dins la conjugació rossellonesa, absolutament dialectal i popular, ja que, des de el sigle XVII, quedà privada amb la llengua de tota cultura, de tota norma.

El quadro sinòptic següent dóna un resum comparatiu de l'ús general dels auxiliars a Catalunya, Rosselló i França.

Norma de l'ús general dels auxiliars					
Verbs		Rosselló	Catalunya ^{XCV}	França	
1r Verbs transitius	Actius	Temps simples	Sense auxiliar. El perfet simple regular és inconegut; s'usa un perfet format amb <i>anar</i> : <i>vai fer</i> , etc.	Sense auxiliar. S'usa en mateix temps que'l perfet regular un perfet format amb <i>anar</i> .	Sense auxiliar.
		Temps compostos	Amb <i>haver</i> , fora de les 1es i 2es persones del perfet indefinit (singular i plural) que's formen amb <i>ésser</i> : <i>són fet</i> , <i>ets fet</i> , <i>sem fet</i> , <i>seu fet</i> . El perfet anterior és inconegut; s'usa un perfet anterior compost format amb <i>anar</i> com 1r auxiliar i <i>haver</i> com segon: <i>vai haver fet</i> .	Amb <i>haver</i> .	Amb <i>haver</i> .
	Passius	Temps simples	Amb <i>ésser</i> . El perfet és format amb <i>anar</i> com 1r auxiliar.	Amb <i>ésser</i> . S'usa en mateix temps que'l perfet regular un perfet format amb <i>anar</i> com 1r auxiliar.	Amb <i>ésser</i> .
		Temps compostos	Com als temps compostos de <i>ésser</i> , és a dir, amb <i>haver</i> seguit del participi de <i>ésser</i> : <i>estat</i> . El perfet indefinit és format amb <i>ésser</i> a les 1es i 2es persones del singular i del plural: <i>són estat seguit</i> , <i>ets estat seguit</i> , <i>sem estat seguits</i> , <i>seu estat seguits</i> . El perfet anterior, inusitat, se forma amb els 3 auxiliars: 1r <i>anar</i> , 2n <i>haver</i> , 3r <i>ésser</i> : <i>varen haver estat partits</i> .	Com als temps compostos de <i>ésser</i> , és a dir, amb <i>haver</i> seguit del participi passat de <i>ésser</i> .	Com els temps compostos de <i>ésser</i> , és a dir, amb <i>haver</i> seguit del participi passat de <i>ésser</i> .
		Temps simples	Sense auxiliar. Perfet simple inconegut; perfet format amb <i>anar</i> .	Sense auxiliar. En mateix temps que'l perfet regular, s'usa un perfet format amb <i>anar</i> .	Sense auxiliar.
	Reflexius	Temps compostos	Amb <i>haver</i> , fora de les 1es i 2es persones del singular i plural del perfet indefinit que's formen sempre amb <i>ésser</i> . Per la 3a persona d'aquet temps, s'emplea soviny <i>ésser</i> si'l terme d'acció és lo mateix subjecte: <i>s'és pensat</i> , <i>el poal s'és trencat</i> , <i>se són enganyats</i> –encara trobem usat dins aqueix cas <i>haver</i> , sobretot al plural: <i>s'han enganyat</i> . Si no, s'emplea <i>haver</i> (poques excepcions, degudes potser a l'influència francesa). El perfet anterior se forma com per la veu activa.	Reflexius pròpiament dits (acció feta i suportada pel mateix subjecte): amb <i>ésser</i> . Si no, amb <i>haver</i> .	Amb <i>ésser</i> .

Norma de l'ús general dels auxiliars				
Verbs		Rosselló	Catalunya	França
2n Verbs intransitius	Temps simples	Sense auxiliar. Perfet simple inconegut; el perfet és format amb <i>anar</i> .	Sense auxiliar. En mateix temps que'l perfet regular s'usa un perfet format amb <i>anar</i> .	Sense auxiliar.
	Temps compostos	Amb <i>haver</i> fora de poques excepcions – <i>morir, néixer</i> (trobem un participi dialectal de <i>néixer, neixit</i> , empleat alguna vegada amb <i>haver</i>)– i fora també del perfet indefinit, que fa les 1es i 2es persones del singular i del plural amb <i>ésser</i> . La 3a persona sol formar-se amb <i>haver</i> , però hi trobem alguna vegada <i>ésser</i> : <i>mon pare és arribat, Jan del Riu és arribat, Pasqüetes són arribades, Jesús n'és ressuscitat</i> (cançons populars catalanes). Perfet anterior, com pels verbs transitius (inusitat).	Amb <i>ésser</i> , 1r) certs verbs: <i>nàixer, morir, romandre, ésser, caure, quedar</i> ; 2n) certs verbs de moviment: <i>anar, venir, entrar, sortir, arribar, tornar, passar, pujar, muntar, devallar, debaixar, baixar, partir</i> , etc. Els altres, amb <i>haver</i> .	Amb <i>ésser</i> : <i>nàixer, morir</i> i certs verbs de moviment. Generalment, amb <i>ésser</i> , els verbs que marquen l'estat; amb <i>haver</i> , els verbs que marquen l'acció.

Annexos

a) Mostra de veu passiva

Estre o sere convidat (ésser convidat)

Present d'indicatiu: *són^{XCVI} convidat, ets convidat, és convidat, sem convidats, seu convidats, són convidats*.

Imperfet: *eri convidat, érets convidat, era convidat, eren convidats, eru convidat, eren convidats*.

Perfet: *vai sere convidat*, etc.

Perfet indefinit: *són estat convidat, ets estat convidat, ha estat convidat, sem estat convidats, seu estat convidats, han estat convidats*.

Més que perfet: *havíi estat convidat*, etc.

Futur: *seré convidat, seràs convidat*, etc.

Futur anterior: *hauré estat convidat*, etc.

Condicional: *seríi convidat, series convidat*, etc.

Perfet primera forma: *hurii estat convidat*, etc.

Perfet segona forma: *haguès, hagès o haguessi estat convidat*.

Imperatiu: *siguis convidat*, etc.

Present subjunctiu: *que sigui convidat*, etc.

Imperfet: *que fos convidat*, etc.

Perfet: *que hagi estat convidat*, etc.

Més que perfet: *que hagessi o haguès estat convidat*, etc.

Gerondiu: *siguent convidat*.

Participi: *haguent estat convidat*.

b) *Mostra de verb reflexiu*

S'enganyar (enganyar-se)

Present indicatiu: *m'enganyi, t'enganyes, s'enganya, nos enganyem, vos enganyeu, s'enganyen.*

Imperfet: *m'enganyavi, t'enganyaves, s'enganyava, nos enganyaven, vos enganyavau, s'enganyaven.*

Perfet: *me vai o vari enganyar, etc.*

Perfet indefinit: *me són enganyat, t'ets enganyat, s'és enganyat, nos sem enganyats, vos seu enganyats, se són enganyats o s'han enganyats.*

Més que perfet: *m'haviï enganyat, etc.*

Futur: *m'enganyaré, t'enganyaràs, etc.*

Futur anterior: *m'hauré enganyat, t'auràs enganyat, etc.*

Present condicional: *m'enganyariï, t'enganyaries, etc.*

Perfet primera forma: *m'hauriï enganyat, etc.*

Perfet segona forma: *m'haguessi enganyat, m'hagès o m'haguès enganyat, etc.*

Imperatiu: *enganya-te, enganyem-nos, enganyeu-vos, etc.*

Present subjunctiu: *que m'enganyi, que t'enganyis, etc.*

Imperfet: *que m'enganyès o m'enganyessi, etc.*

Perfet: *que m'hagi enganyat, etc.*

Més que perfet: *que m'haguès, m'haguessi o m'hagès enganyat, etc.*

Participis: *s'enganyant, s'haguent enganyat.*

c) *Mostra de verb intransitiu*

Entrar

Present indicatiu: *entri, entres, entra, entrem, entreu, entren.*

Imperfet: *entravi, entraves, entrava, entraven, entravu, entraven.*

Perfet: *vai o vari entrar, etc.*

Perfet indefinit: *són entrat, ets entrat, ha entrat, sem entrat, seu entrat, han entrat.*

Més que perfet: *haviï entrat, etc.*

Futur: *entraré, entraràs, etc.*

Futur anterior: *hauré entrat, etc.*

Perfet primera forma: *hauriï entrat, etc.*

Perfet segona forma: *haguès, hagès o haguessi entrat, etc.*

Imperatiu: *entra, entrem, entreu.*

[Present] subjunctiu: *que entri, etc.*

Imperfet: *que entrès o entressi, etc.*

Perfet: *que hagi entrat, etc.*

Més que perfet: *que hagès, hagessi o haguès entrat, etc.*

Gerondu: *entrant.*

Participi: *entrat.*

Com conclusió an aqueixa important qüestió dels auxiliars, citarem lo que l'excel·lentíssim gramàtic don Pompeu Fabra declarà al primer Congrés de la

Llengua Catalana (1906):^{XCVII} «Els escriptors de les regions on és vivent l'auxiliar *ésser* faran bé d'usar-lo sempre que espontàniament els vingui a la ploma.» Aixís hauríem de fer-ho també per les formes on *ésser* existia i que'l poble, que sol regir-ho tot amb *haver*, ha perdudes o oblidades.

- El verb *anar* i la preposició *a*. Quan el present d'indicatiu d'*anar* és seguit d'un infinitiu, per no confondre'l amb l'auxiliar usat pel perfet de tots los verbs, s'intercala la preposició *a* entre *anar* i l'infinitiu –*vai a beure, van a vantar*–, fent precedir-los soviny de les formes pronominals *me'n, te'n, se'n, nos en, vos en, se'n: se'n van a beure, te'n vas a cantar?* Lo mateix succeeix per varis verbs: *oir, venir, éxcer, arriivar*, etc.
- Règim directe, després: *han cantat belles cançons, sem (ésser per haver) vist nombrosos quadros, m'haguessi menjat una poma*, etc. Excepcions: Però hem remarcat certes vegades l'inobservació d'aqueixa norma general. S'ou a dir, per exemple, *totes les viles que són visitat, els llibres que han llegit*, etc.
- Quan no hi ha règim directe, el participi conjugat amb *haver* no varia: *els infants han trevallat*. Pels participis dels verbs reflexius, l'acort se fa també amb el règim directe si va davant, ja que dins tot verb reflexiu que no's conjuga amb *haver*, l'auxiliar *ésser* és usat per *haver*: *s'han escrit dues lletres, s'han trucats, l'aigua s'és vessada, s'és enganyada ta germana* –és com si hi havia: *l'aigua ha vessat se (ella), ta germana ha enganyat se (ella)*. El règim directe *se (ella)* se trobant davant del participi, la flexió ha d'ésser observada.
- Els participis dels verbs intransitius, conjugats amb *haver*, ja que no tenen règim directe, no haurien d'observar cap flexió: *els dies qu'ha dormit, els homes qu'han parlat, sem (ésser per haver) marxat tres hores, nostres infants haguessen viscut dins la pau*, etc. Però se diu també *les estofes han arriivades, han vinguts a la fira, han tornats de París, ja hi haguessen entrats, mes tots els companys nostres se n'havien anats*, etc. Ho creiem degut a lo que certs verbs intransitius van, en francès, acompanyats de *ésser*. El rossellonès, sense donar-se'n compte, considera en semblant cas, el participi com regit per *ésser* en lloc de *haver* i el fa concordar amb el subgecte. El mateix fet succeeix per molts intransitius a forma reflexiva: *s'abstenir, s'emparar, s'emvisar, se plànyer, se callar*, etc.

Mots invariables

L'adverbi

- En lloc de la negació *no*, posada davant del verb, s'emplea la negació *pas*, darrera del verb. Se diu *ho és pas per no ho és, li donaré pas per no li donaré, me vull pas trucar per no vull trucar-me*, etc., i si alguna vegada s'emplea *no* (amb la forma *non*) és sempre seguida de *pas* tal i qual, llavors, com dins lo francès.

Rosselló: *és per non pas venir que crida.*

Catalunya: *és per no venir que crida.*

França: *c'est pour ne pas venir qu'il crie.*

- Alguns adverbis fan cometre disbarats en francès: *encare que* lo qual ha donat *encore que*, impròpiament usat per *quoique*. *En dedins* lo qual ha donat *en dedans*, impròpiament usat per *dedans*, *dans*, etc. Mes, al contrari, no seria del francès que nos ve el nostre adverbi dialectal *memes* (significat ‘hasta’)?
- No coneixem les formes augmentatives i diminutives de l’adverbi que en cassos raríssims: *poquet*, *justet*, *justot*.

Preposició

- La preposició *pera*, diu Joaquim Ruyra i Oms, és una llicència.^{xcviii} Seguint la tradició de la llengua, el rossellonès ha sempre usat *per*, i mai *pera* o *per a*: *vinc per vos dire* (*dire per dir*), *és per mon pare*, *vénen per trevallar*, etc.
- S’usa, en canvi, la locució *per mor*: *per mor que vinguin*, *escriuiu els hi*; *vinc per mor d’ho arreglar tot*.
- Trobem l’ús de *en* en lloc de *a* dins certes frases: *anem en França* per *anem a França*, *anem en Catalunya* per *anem a Catalunya*.
- En lloc de *demunt*, *dalt*, empleats dins lo sentit de ‘dintre’, solem usar *dins*, *sus*: *dins les columnes del jornal* per *per demunt les columnes del diari*, *sus la revista catalana* per *per dalt la revista catalana*.
- Per *dintre* empleem *dedins*; per *dejús* empleem *sota*; per *hasta* empleem *fins a*; per *tras* empleem *darrera de*.
- Com a Catalunya, trobem la preposició *sense* tota sola si el nom que regeix ja ha sigut expressat: *vos (vos per vols) pas el paraplujia? No, me’n vai sense*.
- L’ús de les preposicions *perquè*, *per*, *a*, *de*, *amb*, segons el paper que joguen dins l’oració, fa malmetre la llengua francesa per la gent poc instruïda del país, que no sab traduir-les correctament.

Conjuncions

- En lloc de la conjunció *però*, que nos és inconeguda, s’usa la corresponent *mes*.
- En lloc de *puis* s’usa soviny *ja que*.
- *ab tot* esdevé *amb tot això* o *mentrestant*.
- La conjunció *perquè*, que correspon als *pourquoi* i *parce que* del francès, és una font de confusions pels infants rossellonesos.

Interjeccions i exclamacions

- Les dones, més particularment quan se troben dins lo carrer o tot altre lloc, diuen *Aré!* o bé *Alé!*
- *Rai!*, *Fa!*, *Ja!*, exclamacions ben catalanes i molt usades, són barrejades a tot arreu pels rossellonesos dins llur francès; se n’extranya la gent de les altres regions de França que arriba al nostre país.

III. NOTES LEXICOGRÀFIQUES

1. Influències estranyes

a) Algunes francesades.⁶⁸

A	
rossellonès	[català general]
ɛ̃máðə	exèrcit
ɛ̃tɛlá	acollar
ɛ̃tɛlié	taller
ɛ̃siétə	plat
ɛ̃sié	cer
ɛ̃pɛrtɛmɛn	mansió, estada
ɛ̃nk.ɪə	tinta
ɛ̃léyə	passet, passeig
ɛ̃fɛ.ɪɛs	negocis
ɛ̃justá	afegir
áj̃jə	edat
ɛ̃tɛlájjə	parell
ɛ̃gɛsá	molestar
ɛ̃f.ɪús	horrible
ubérjə	posada
s'ɛ̃muzá	jogar, divertir-se
d'ɛ̃bort	primerament
ɛ̃ɔzwárt	regadora
ɛ̃tuál	aparat
ɛ̃nunsá	anunciar
apɛtís	gana
d'ɛ̃bansə	anticipadament
ɛ̃méndə	multa
ɛ̃tudá	apagar
ábá.ɪə	avar
ɛ̃nsiɛn	antic, ancian
ɛ̃ɪnát	hereu
a pú piɛs	gairebé
áb.ɪkót	albercoc
árdwázə	llosa, pisarra
ɛ̃plúm	atreuiment

⁶⁸ En aquest apartat de l'obra, Carles Grandó aporta una llarga llista de mots ordenats segons la lletra inicial de la paraula rossellonesa que apareix transcrita amb signes fonètics, clarament influenciada per la forma francesa corresponent. En la segona columna apareixen les paraules que Grandó degué considerar pròpies del català general.

A	
rossellonès	[català general]
əkuééá	parir
əlumétə	alluquet

B	
rossellonès	[català general]
bukét	ram, toia
ɓiábə	bo
bü.réu	despatx
busút	geperut
ɓiünə	morena
bwátə	capseta
bút	extremitat, cap
b.ɾetél·lās	elàstics
ɓiikét	pedra a foc
ɓediná	ésser de broma
ɓiigán	bergant
ɓi.wétə	carretó
bɛɓɛɾdejá	xerrar
ɓlágə	mentida
ɓi.óca	joia, agulla de pit
bólās	botges
bonswárt	bona nit
ɓonjurt	bon dia, bonjorn
bidún	ferrada
butínə	borceguí
ɓlɛsat	ferit
ɓwɛs	fusta
ɓɛstimén	vaixell
büfét	menjador
ɓasí	joc d'infants
ɓulɛɳjé	flequer
ɓulún	caldo

C (so de k)	
rossellonès	[català general]
kɛmbejú	pernil, garró
kɛdó	regalo
kumfɛsɿunál	confessionari
kɛɾát	quadrat
kɛɾjót	carro
kɾɛbátə	corbata
kɛnárt	ànec
kumɛndá	manar
kɛmí də fɛɾu	carril
kábə	celler

C (so de k)	
rossellonès	[català general]
kólis	paquet, caixó
kɨɓá	rompre, reventar
kɨskétə	gorra
kɨntunié	peó de carreteres
kɨywn	llapiç
kɨmbriólə	cabriola
kɨrdínə	cadenera
kánə	bastó
kejá (sə)	prendre's
kɨrneɓál	carnestoltes
kɨɨɓə	témer
kɨé	guix
kuntɨɨɨɨɨ	contrefacció
kle.rún	clarín
kurbás	corb
kɨɨótə	pastanaga
kruéɨt	ganxo
kɨɨɨɨɨ	acuraçat
klímát	clima
kób.rəɨɨé	cobrellit
kɨɨɨlógə	catàleg
kɨɨfárt	escarbat
kursét	cotilla
kɨɨɨɨɨbíns	vuitante
kutɨɨɨɨɨ	costurera
kártə	mapa
kártə	bitllet de tren
kád.rə	quadro
kófə	còfia
kugót	clatell
kɨɨɨɨɨɨɨɨ	corresponsal
kɨɨbánə	cabanya

C (so de s)	
rossellonès	[català general]
sigɨɨɨɨtə	cigarret
sɨɨá	encerar
sɨɨɨɨɨɨmén	certament
sír.kə	circo
sɨɨə	cisne
sɨɨɨmá	cine
sɨɨáɨɨɨ	betum
sɨɨkɨɨtrísə	costura

D	
rossellonès	[català general]
dɛʂɛrt	postres
dɛɲjɛrús	perillós
dɛɲjɛ	perill
dɛʂgɛjja	desembarrassar
dɛpɛu	bandera
dumɛstik	criat
diól·lə	singular
dwanjɛ	empleat de aduana
dimuzɛlə	senyoreta
dɛsmenajja	canviar de casa
dispɛrɛɔ	desaparèixer
dɛʒɛspwárt	desesper
dumájja	dany
kín dumájja	llàstima (quina)
dɛzunurá	deshonrar

E	
rossellonès	[català general]
ɛntɛpɛnɛ	emprendre
ɛmbɛsá	abraçar
ɛstɛ	ésser
ɛg·glə	àguila
ɛstájja	pis
ɛmpuzuná	enmetzinar
ɛmbalá	engolir
ɛnsínnus	insígnies
ɛntɛínk	animació
ɛstufá	sufocar
emɛná	conduir
ɛstɛpiát	esguerrat
ɛstumɛká	sorprendre, extranyar
ɛskɛrtá	apartar
ɛstuná	sorprendre
ɛmpɛɛá	impedir
ɛmbɛlópə	sobrescrit
ɛsfɛsá	esborrar
ɛmpurtá	endur
emɛí	invadir
emɛubiná	seduir
emɛumá	embalsamar
ɛstɛrikát	estret, esquifit
ɛstumák	païdor
ɛnsɛnə	rètol
ɛɛntɛilún	mostra

F	
rossellonès	[català general]
fiensátt	promesos
febúrt	barri
fuṛṛṛ	beina
fureçtə	forquilla
fļembárt	vanagloriós
fisélə	cordill
fḗñján	gandul
futúl	silló
f.riçə	freixura
fḗsúns	maneres
fḗktəert	carter
fḗru blánk	llauna
fikút	perdut
fársə	broma
fugót	feix de llenya
fusiłə	volant
fļḗjulḗt	flaviol
fo kól	coll planxat
fiçü	panyoleta
f.riçə	maduixa
f.riuntjḗ.riə	frontera
f.riisún	calfret
f.riḗrt	orgullós
fḗļəçtún	folletí
fuzádə	coet
fulárt	mocador de seda
fḗrblḗntjḗ	llauner
fḗbulís	patilles

G (so de g)	
rossellonès	[català general]
g.riłájjə	rexa
gubḗrñḗmḗn	govern
gárə	estació
gḗtəs	polaines
gársə	truana, astuta
gḗłárt	astut
g.riusú	corpulència
g.riimpá	trepar
gurmándə	golosa
gibóləs	les cames (vulgar)
gḗrgótə	posada (de poca fama)
gḗtó	coca
gḗspiłájjə	malbé
g.riwḗstát	danyat

G (so de g)	
rossellonès	[català general]
głásə	mirall
gud.rún	alquitrà

G (so de j)	
rossellonès	[català general]
jɛłɛt	ermilla
jigót	pierna
jɛnfut.rɛ.íə	truania
ji.ɫwétə	veleta
jɛndármə	guarda civil
jibjé	cassa
jɛnə.ɾióm	gerani

H (muda)	
rossellonès	[català general]
ɛ.ɾitájɟə	herència
u.rús	feliç
ɛzárt	ventura
ɛbitúdəs	costums
ɛrdít	atrevit
wítɾəs	ostres

I	
rossellonès	[català general]
izulát	islat
imp.rimí	estampar
ɛmp.rimɛ.ɾiə	imprensa

J	
rossellonès	[català general]
jwí	fruit, gosar
jɛnɛsə	joventut
jugét	joguina
jɛkétə	jaqué
jɛpá	lladrar
jurnál	diari
jurnɛłistə	periodista
jujɟɛmɛn	judici

K	
rossellonès	[català general]
kermésə	festa

L	
rossellonès	[català general]
l̄iún	lleó
l̄iŋə	línea
l̄áeə	cobart

LL	
rossellonès	[català general]
l̄wɛnétəs	ulleres
l̄ɛpín	conill
l̄ámə	fulla de ganivet
l̄étɾə	carta
l̄árməs	llàgrimes

M	
rossellonès	[català general]
musú, musúrt	senyor
mɛ́dámə	senyora
mɛ́dimuzélə	senyoreta
mɛ́lurt	dissort
mɛ́eínə	màquina
mɛ́gɛzín	magatzem
móstrə	rellotge
mustárdə	mostassa
müzé	museu
mɛ́rí	alcaldia
mɛ́rə	alcalde
mɛ́kənisiɛn	mecànic
mɛ́rsí	gràcies
	bigoti ⁶⁹
	moltó
	medi
	amo
	ofici
	minut
	curt de vista
	mànega
	manc, manyot
	faltar
	pantorrilla
	captaire
	mercader
	dolços

⁶⁹ A partir d'aquí només apareix el mot català i manca la transcripció fonètica del mot rossellonès corresponent.

M	
rossellonès	[català general]
	mal de cap
	màscara
	menyspreuar
	alt, quitllar

N	
rossellonès	[català general]
	bodes
	nombre
	tovalla

O	
rossellonès	[català general]
	obediència
	oficial
	obrer
	para-sol
	temporal
	orquestra
	pala de l'esquena

P	
rossellonès	[català general]
	cartell
	pólvora
	tauló
	cartell
	guarda-roba
	munyeca
	paner
	ou (interjecció)
	escarpidor
	pàgina
	butxaca
	pitjor
	barber
	pastiçer
	rellotge de paret
	paraigües
	cuitir-se
	sostre
	metzina
	patota
	cartera

P	
rossellonès	[català general]
	papagall
	perjudici
	mentres
	bomber
	pit
	parallamp
	correus
	manta
	ésser de broma
	posar
	just, esquit
	no obstant
	casi
	colador
	espenta
	portamoneda

Q (so de <i>k</i>)	
rossellonès	[català general]
	barriada
	rebuda
	quitis

R	
rossellonès	[català general]
	cinta
	circonferència
	viat
	truan
	renglera, classa
	ràbia
	anomenada
	riu
	mirada
	quedar
	àpat
	fortificació
	reganys, renys
	rígid
	riells
	certificar
	buscat, escullit
	encontrar
	cortina
	reemplaçar, canviar

R	
rossellonès	[català general]
	doldre, racar
	devastació
	pendre del sol
	produir
	navaja
	afeitar
	llexa
	gratitut
	retornar
	rellotge despertador

S	
rossellonès	[català general]
	sopera
	sangonella
	esclop
	tovalló
	temporada
	auxilis
	cuidar
	eixir
	vigilar
	sargent
	llonganiça
	salsitjó
	aliviar
	saló
	vetllada
	manso
	sigle
	reflectir
	èxit
	sucrera
	bell, magnífic
	sessió
	font
	sabi
	taquigrafia

T	
rossellonès	[català general]
	tall
	trèbol
	inquietat
	inquietut

T	
rossellonès	[català general]
	pitjor
	canó
	brugit
	tapa
	jog de mans
	segell
	atreuiment
	quadro
	talment
	torbar
	tirabuixó
	compustura, adorno
	tell
	tífus
	topada de trens
	aixovar
	torero
	tímit
	caixiste
	traïdor
	xocar al fer un brindis
	trinxera

U	
rossellonès	[català general]
	posador, hoste
	aïna, instrument
	igual, llis

V (so de <i>b</i>)	
rossellonès	[català general]
	celeritat
	criat, mosso
	diligència
	americana, matelota
	guinyar, ajustar
	escorçó
	vigília
	visera
	violí

V (so de <i>v</i>)	
rossellonès	[català general]
	vel
	llàntia

X (so de [e])	
rossellonès	[català general]
	xal
	mitjons
	pena
	sort
	graciós, encantador
	xarlatà
	frontisses
	elegant
	quefe
	beure
	xinos
	barret
	conductor d'automòvil
	cabells que baixen su·l front

Z	
rossellonès	[català general]
	zel
	cebre

b) Expressions:

A força de
 A gran trino
 A la fi de comptes
 A propòs
 A pu pres
 A torn de braç
 A tort i a travers
 Ah, çà
 Ah, çà me
 Anar tot sol
 Armar de coratge (s')
 Cofar santa Catrina
 Córrer la petentena
 D'acort
 Del costat de
 Dins del temps
 Donar fil a retordre
 En tenir prou
 Endavant la música
 Ésser dins la pürés⁷⁰

⁷⁰ Mantenim aquí l'ortografia original, que reflecteix el so de la *u*.

Fer coneixença
 Fer dolent sang (se)
 Fer la bomba
 Fer tort
 Hi ha pas aquí a dire
 Jogar un bocí
 Mancar el seu cop
 Ne poguer pas pus
 Nom d'un xen
 Pagar la gota
 Parei que
 Pendre la pudra d'escampeta
 Portar en triomfe
 Restar pas mai tranquil·le
 S'hi conèixer
 S'hi entendre
 Sé que
 Se n'anar de la boata (*boîte*)
 Se'n fotre les guetes
 Se'n veure de grises
 Su·l moment
 Su·l punt de
 Suetar un bon any
 Tant si pu
 Tenir l'ideia que
 Tenir la fleuma
 Tenir la frussa
 Tirar d'aferes
 Tot a fet
 Un cop de vi
 Un món de coses
 Viella marrena
 Viure com un paxà
 etc.

c) Trobem ademés, dins lo rossellonès, algunes formes llenguadocianes:

[rossellonès] ⁷¹	[català general]
aibre	arbre
babau	espantall
beire	got amb peu
belleu	potser
givert	julivert

⁷¹ En aquest requadre, a diferència de la llista de mots anterior, en la columna del rossellonès no hi trobem la transcripció fonètica dels mots sinó que són reportats amb alfabet llatí.

[rossellonès] ⁷¹	[català general]
grapau	galàpet
mossenye	mosso principal
o	sí afirmatiu
peirer	mestre de cases, paleta
ratapanera	ratpenat
recepigut	rebut
viell	vell
les formes <i>bel, camel</i> , amb <i>l</i> en lloc de <i>ll</i> , etc.	

Alguns castellanismes: una bona part dels mots acabats en *o* (*vano, duro, mostatxo, curandero, toro, moro*, etc.).⁷²

[PART MANUSCRITA]

2. Algunes expressions

A

Armat fins a les dents
 Anys i panys
 Al pic del dia
 A foc i a sang
 Al bell mig
 Al bell cim
 Amb nou barraços el guessen pas pogut cintar
 Agafar el gat
 Agafar la pinya

B

Batre la mar amb un bastó
 Badar un pam de boca
 Bé de Déu
 Bé val que
 Bo i fet

C

Camina que caminaràs
 Cercar closquilles
 Cercar el tap
 Cercar la nit per les armaries

---

⁷² En aquest breu comentari sobre alguns castellanismes apareix el prejudici estès sobre les mots acabats en *-o* àtona. Com és sabut *moro* o *toro* no són castellanismes.

Cercar una agulla an un paller
Córrer les rates pel ventre
Costar diners i paraules
Córrer la balitresca
Clar i net
Créixer com una mala herba

D

Déu sap qui li pasta el pa (a algú)
De primera
De per quí per quí
Deixat de la mà de Déu
De tant fi s'espunta
Donar carbaça
Donar cibada an un porc

E

Eixir pas mal
Eixir amb un ciri trencat
Else tenir pas totes
En horri
En fent un tant
En fer de crespes
Enotar a xauxes
Endevant les atxes
Embolicar amb una fulla de givert
És pas tant segur com si ho era
És fier com si era eixit de la cuixa de Júpiter
És tant veritat com ara plou figues
És tant veritat com un i un fan dos
És un motllo de fer caretes
És pas per posar sus l'escudella
Espolsar el puruner
Ésser un puny arrapat

F

Fer batejar una teula
Fer creure que la mare de Déu se diu Joan
Fer veure els ulls verts
Fer regues a la cendra
Fer vores
Fer mina
Fer acotar el bec
Fer la prensada
Fer a bé o fer haver ('cedir')

Fer més badalls que rots
Fer suar
Fer malves
Fer figa
Fer Pasqües avans dels Rams
Fer un pic als carmallers
Fet i dit
Festejaria un broc que portès ca[...]

G

Gitar pas el llart als cas

H

Ho deixar estar cotiu

I

I a l'aire
I que te recordi

L

La portar pas a Roma
L'ànima nos queia als peus
La figa te fau; guarda-lé
Les rates me corren pel ventre
La lluna se l'ha begut
Les rates seran pas salvadas pel paller

M

Mala primor
Mort de son
Moll com un fang
Mancar una llossada a algú
Marcar bé

N

Ne tenir una llossada
Ne veure ni palla ni pols
Ne voleu!

O

On podrem pas arribar, hi plantarem un clau

P

Pull revingut
Posar un pic als carmallers

Petar mes alt que·l seu cul
Punt per punt
Per volent tant dire (*dir*)
Per mor de
Poc per ellos
Plantar una figuera
Pesar figues
Poguer pas dir oliva
Posar el dit an un forat
Plegar ordilles

Q

Quina mala herba ha trepitjat?

R

Renyagar els quinyols

S

Se pendre ales
Se'n fer les guetes
Se'n poguer pas avenir
Se donar d'aires
Se jugar la camisa
Se tivar la pell de riure
Se n'anar de figues a rims
Se trovar mig figa mig rim
Se menjaria Barrabam i Santes Creus
Se menjaria Sant Joan ple de pa i ple de socissot
Se treure una rufa del ventre
Se n'anar de cinc en cinc
Se'n rosegat els punys
Se posar pedres al fetge
Se pentina pas per ell
Seran figues d'un altre cistell
Sere un barret de rialles
Sere més fi que nyisca nyiasca
Sere dins la salsa
Sere la riota
Sere un cap de carabaça
Seguir la Seca i la Meca
S'ho tenir calent
Si canvia pas de camisa el faré canviar de pell
Sufrir els set càlzers d'amargura
Sempre els hi manca una peça d'arnés
Se ficar de caps sus les parets

T

Tenir pas la taca a l'ull
Tenir pinyó
Tenir un gra sus l'ala
Tenir un budell buit
Tinc una fam que m'esquerda
Tinc una fam que m'enllarda
Tot comptat i rebut
Treure pas mal
Treure un pull de l'esquena
Treure foc pels caixals
Trovar una romaguera
Tenir pas pèls a la llengua

V

Vés el querrer⁷³

3. Algunes comparances⁷⁴

A

Adormit com un soc
Agre com vinagre
Aixurit com un pèsol
Aixurit com un passarell
Aixurit com un esquiro
Aixut com l'esca
Alegre com la primavera
Alt com una figuera
Alt com un paller
Alt com un xiprer
Alt com un Sant Pau
Amarat com una esponja
Amorós com arjelac
Arrudit com un cuc
Arrufit com una vella

---

⁷³ Tot darrere de les expressions, hi ha un full intercalat entre els materials manuscrits que correspon al final d'una llista de paraules rosselloneses amb el mot corresponent en francès i en català general. A banda de ser incompleta – només inclou les lletres *u*, *v* i *x*–, l'estructura d'aquest document no s'adequa a la forma ni al contingut de cap dels apartats de l'obra –s'assembla més aviat als materials del *Vocabulari rossellonès*– i, per aquest motiu, no s'ha inclòs en aquesta edició.

⁷⁴ En aquest punt he canviat la numeració original dels apartats per tal d'adequar-los a l'estructura de l'obra editada (vegeu els criteris d'edició).

B

Beure com una mula
Botat com un galàpet
Blanc com la llet
Blanc com la neu
Blanc com un lliri
Blau com un fetge
Bonic com un àngel
Bonic com un sou
Borratxo com una sopa
Bramar com un burro
Briós com un cavall
Brut com una aranya
Brut com una barra de galliner
Brut com un forat d'aigüera
Brut com una xinxa
Bufar com un bot
Bufar com una sípia
Bèstia com un coixí
Bèstia com un pot
Bèstia com un cabàs
Bèstia com un tupí destapat

C

Cantar com un rossinyol
Carregat com un burro
Caure com la misèria su·ls pobres
Clar com aigua de fregar
Clar com un cristall
Coent com una ceba
Coent com un estrigo
Créixer com la mala herba

D

Dejú com lo dia de néixer
Despert com una llebra
Delicat com un lliri
Dolent com un gat borni
Dolent com la grel·la
Dolç com la mel
Dormir com un soc
Dret com un ciri
Dret com un i
Dret com un jonc

Dret com un pi
Dur com un roc

E

És com taca d'oli
Escatzar com el ginoll d'una dona v[...]
Espompit com una bagra
Estirat com un ràvec
Estret com una fulla de pi

F

Fart com un porc
Feniant com un ca
Ferreny com un roure
Fi com la seda
Fi com un gat fagí
Fidel com un goç
Fier com un pago
Fort com una alzina
Fort com un roure
Fort com una roca
Fosc com una gola de llop
Fresc com una rosa
Fret com un marbre
Fúger com un ca llebrer

G

Gras com un porc
Gras com un taixó
Groc com una cera
Groc com un safrà

I

Inflat com un bot

L

Llarg com la quaresma
Llarg com un dia sense pa
Llarg com un Sant Gim
Lleig com un pecat
Llengut com una marellengua
Lleuger com una palla
Lleuger com una ploma
Llis com una anguila
Lluent com una anell

Lluent com un mirall

M

Magre com un dijous sant
Manso com un anyell (*aniell*)
Més alegre que unes pasqües
Margan com un fel
Més astut qu'una guilla
Més atrevit que'l vent
Més bo que'l pa
Més bonic qu'un sol
Més clar que la llum del dia
Més esquerb qu'un gat vell
Més fret que glaç
Més llest que un llamp
Més negre que un pecat
Moll com un fang
Moll com una figa
Mullat com un pei

N

Nedar com un roc
Negre com la pega
Negre com una panna
Negre com l'estatgí
Negre com un gorp
Negre com una ximenella
Net com una anell
Net com un mirall
Net com un palet
Nut com un Jesuset

P

Pacient com un Job
Pansit com una figa
Parlar com un diputat
Pelat com un nap
Pelat com un jonc
Pelat com un verm
Pelat com el ginoll
Pelut com un ors
Petit com un nap
Pesar com un ase mort
Picant com pebre
Picant com una pebrina

Pla com la mà
Pla com el clot de la mà
Ple com un ou
Plorar com una criature
Plorar com una Magdalena
Pobre com una rata, com un rat
Poruc com una llebra
Prim com un espàrrec
Prim com una canya
Prim com un tel de ceba
Pudent com una xinxà

R

Rabiós com la pedra
Recte com la justícia
Recte com un pal
Regalat com un rei
Resplendent com una estela
Rodar com un escaibre
Rodar com un perdolari
Rodon com una poma
Rodon com un cribell
Roig com una pebrina
Roig com una cirera
Roig com una cresta de gall
Ros com l'or
Ruat com una guilla

S

Saltar com un cabrit
S'amusar com un rosegó darrera d'una mata
Sec com una aresta
Sec com una canya
Sec com l'esca
Se n'anar com l'aigua del poal
Sort com una campana
Sort com una caveca
Sort com un parol
Sort com un tabal
Suar com un malhorós

T

Tendre com un pèsol
Tenir el cap com un parol
Tenir el cap com una samal

Tenir els dits com butifarres
Tenir la pell com un satí
Tort com una falç
Tossut com un burro
Tossut com un matjo
Tossut com un marrà
Tossut com unes banyes de marrà
Tremolar com un jonc
Trempat com una orga
Trempat com un gínjol
Trist com un mussol

V

Vell com Herodes
Vell com un escon
Verinós com una ceba
Vert com un all
Vert com gibert
Vetllar com lo gat al rat
Viu com la podra

4. 500 proverbis, dites, adagis, llestats demés los més populars de la plana de Rosselló

A

Amor de germà, amor de ca
Aont és lo cos, és la mort
A pagar i morir, sempre hi ha temps
A dolent pagador, ferro o carbó
A falta de grives, cal menjar merles
An tot blat hi ha porgues
A vell rossí, cal herba tendre
Après d'una montada, vén una baixada
Amb una pedra se pot matar dos pardals
Am el temps i la palla madures les nespres
Al carnaval tot s'hi val
Als terrats vells hi ha goteres
Avui per jo, demà per tu
Après les rialles, vénen les ploralles
A un vell gat li cal pas mostrar de ratar
Après la festa, lo goig ne resta
A dolent feiner, cap aïna no li va bé
Al fonso del sac trobarem les engrunes
Amb el seu mal hom compren lo dels altres

Aigua correnta mai ha fet mal al ventre
 Après d'un temps ne vén un altre
 Ahont hi ha galls, gallines no canten
 A tot pecador, misericòrdia
 A dolenta anyada, hi cal dona endressada
 Arrivar i moldre
 A la casa dels pobres, si res no hi portes res no hi troves
 Antes de dir mal d'un altre, espia-te tu matei
 A la fi dels comptes, tant val ser porcs com porquers
 Ahont podem pas arribar, hi plantarem un clau
 Al cap del ram traparem el centener
 Avui corrim, demà pudim
 Aquei que diu mal de l'ase és aquei que'l crompa
 Aucell vell no entre en gàvia
 A aibre caigut tothom hi fa llenya
 Any nou vida nova
 A per tot on seràs, pobre bou, llauraràs
 A qui no vol sella, Déu dóna bast
 A boca que no parla, Déu no l'ou
 A cavall donat, no li miris lo dentat
 A la noça del fillol, qui no t'hi convida no t'hi vol
 A falta d'altres, mon pare va ésser cònsul
 A cada casa hi ha un carboner
 A l'amic de ton vi no'l volguis per veí
 A janer l'oli és a l'oliver
 Al janer la neu s'assenta com un cavaller, al febrer fui com un ca llebrer
 Al febrer florei l'ametller
 Avui febrer, demà candeler
 Al març, la múrgula treu el nas
 A l'abril, t'alleugeriguis pas d'un fil
 A l'abril, cada gota ne val mil
 Al maig, de raig en raig
 Al juny, la falç al puny
 Al juliol, figues i varol
 Al juliol, ni dona ni cargol
 A l'agost, a les set és fosc
 Al novembre, qui no ha sembrat que no semble
 Aigua de janer, ompla bótes i graners
 Aigua de març, herba als sembrats
 Aigua d'agost, safrà, mel i most
 Any de neu, any de bé de Déu
 Any de mal temps, fins les velles posen dents
 Any de blat, poc pallat
 A pagès endarrerit, cap anyada li és bona
 Ahont el sol no tocarà, camp ni vinya no principià

Al temps de la cucut, al dematí pluja, a la tarda vent
Alsina i dona, de cent una de bona
A curanta anys, deixa-te de banys

B

Bona casa, bona brasa
Bon vent i barca nova
Banya de bou per qui se n'agrada
Bona mesura i poc escórrer
Bugada neta pot esperar
Brams d'ase no pugen al cel
Bon vi té pas menester de ram
Blat a mostra, vi a tast
Bruma roja, vent o pluja
Bruma espessa a Força Real, tramontane o gargal
Bruma baixa a la mar i su'l tart, signo de geleda amb el cel [...]
Bou vell llaura dret
Bon peu i bona orella, senyal de bona bèstia

C

Cada dia és pas festa
Cal pendre el temps com vén i la gen com són
Cal pas mal dir del dia fins que sigui nit
Cal pas gitar res que no pudi
Comptar dos cops i pagar un
Carrers molls, calaixos aixuts
Comptes vells, baralles noves
Comptes vos, comptes hauràs
Cal pas matar totes les mosques que piquen
Cap bossut s'és pas mai vist la bossa
Cada u se sent del seu
Cal fer com los burros del Capcir, portar i gronyir
Cal guardar sempre una poma per la set
Cal pas mai botar contre el ventre
Cal pas mai posar l'apé davant dels bous
Cal parlar poc i parlar bé
Cal pas dir mal dels sabaters, n'hi ha dins tots los mestiers
Cad'un pren son pler on lo trova
Cada dia que Déu fa un xot se lleva
Cada terra fa sa guerra
Costa més la cua que'l mall
Carga que plau mai pesa
Carga i mal temps, pel camí s'adoben
Cada sant prega per sa capella
Compta com los taulers, a cents i milers

Cada cop que ensella monta pas a cavall
Costa més la salsa que·l pei
Cal fer lo qu·hom pot i non pas lo qu·hom vol
Cal matar el temps en esperant qu·el temps nos mati
Cal sapiguer ane quin bosc hom fa sa llenya
Cadescú sap on li apreta la sabata
Cada u sap a casa seva aont s'hi plou ho s'hi neva
Carbonada que crema pas per tu, deixa-le cremar
Cada cosa per son temps
Cap gat mostra pas les ungles fins que·n ten menester
Cap sàlzer ha pas mai fet ametlles
Carn fa carn i vi fa sang
Carn de pit, carn de poc profit
Cada ovella amb sa parella
Cel rojenc, pluja o vent
Cel rojenc a la vesprada, la pluja se n'és anada
Cel rojenc al dematí, la pluja ja és aquí
Cel a roquetes, pluja a bassettes

D

De fer com els altres hi ha pas primor
Déu dóna faves a qui no té caixals
Déu nos guardi de falsos testimonis
Dona jova i home vell, mainatges a reguitzell
De los que fugen, algun n'acampa
De les bones viandes, se'n cal pas enfitar
Digues-me amb qui te fas, te diré lo que seràs
Déu és gran: paga i diu pas quan
De totes les coses ne cal pendre i ne cal deixar
De nou en nou el cul escou
De les sopes i amors, los primers són los millors
Desencusa té·l malalt: pixa al llit i diu que sua
Dona finestrera, camp vora rivera, vinya vora camí, mai han fet bona fi
D'on menos se pensa, salta la llebra
De gota a gota s'emplena la bóta
Dona i alsina, de cent una de fina
De Pasqua a Pentecosta, l'espertina és d'una crosta

E

Entre poc i massa la mida passa
És pas tot de se llevar matí; se cal trovar a l'hora
En totes les cases, lo més fi s'hi estronca
En temps de vremes, tots los cistells són bons
És pas a so de tabal que s'agafen les llebres
En pagant, sant Pere canta

És pas amb aigua clara que s'engreixen els porcs
És pas amb vinagre que s'agafen les mosques
És pas tot roses i flors
És pas pecat de robar un lladre
Estaca pas els goços amb llonganiça
En puny estret res no hi entra
Entre blat i palla, més n'hi ha més se'n degalla
Els hi manca sempre una peça d'arnès
En cantant les veritats se perden les amistats
Escombra nova escombra bé, escombra vella no val re
Estira-te bondat, que n'hi ha poca dins del sac
Entre amics no cal tovalles
És pas bordegàs qui als seus sembla
És pas bon català qui pensa pas a l'endemà
El joc d'en Tiroliro, qui no hi posa no'n retiro
En temps de guerra, poca son
Els sabaters són sempre els més mal calçats
En l'istiu, tota coca viu
Entre marxant i porc, no se sap lo que ten dins la pell que quan és mort⁷⁵

F

Ferrer, fes ton mestier; sinó blegaràs botiga
Ferrer matinal, tot lo dia val
Fan més proteccions, que diners
Fes-t'hi, bon home, que Deu t'ajudarà
Fil i agulla és mitja vestidura
Fa més mal una llenguada que una pedregada
Fan més quatre ulls que dos
Forces se treurien un ull per qu'un altre s'hi vegès
Feu plers an en Bertran; vo·lse paga en cantant
Fa més el vell per experiència, que·l jove per la ciència
Fa més un que sab que cent que cerquen
Febrer treu los ordis del bolquer
Fum i carabaça treuen la gent de casa
Fret en abril; no faltarà pa ni vi
Fins a l'Ascensió, deixis pas lo cotilló

G

Gota i gota fa gorc
Gat enguantat mai ha agafat rats
Gat escaldat, aigua tèbia li fa por
Guerra, cassera i amors, per cada pler mil dolors

---

⁷⁵ Aquesta dita l'autor l'havia afegit en un paper intercalat entre els fulls d'aquesta part del manuscrit.

Gent de vi, gent de per quí per quí
Gent de banys, gent de pocs anys
Gos que lladra no mossega

H

Hi ha pas res de malmenat que no sigui afreiturat
Hom pot pas ser a l'encop, al camp i a la vinya
Home de cafè, home de re
Hi ha més arquitectes que pairers
Ha fet com la taupa, ha canviat los ulls per la [...]
Ha pas aixecat el peu que ja li veig la sola

J

Jugador, res de bo
Jugador i home de bé no pot ser
Jutglar pagat d'avança, fa pas bon so
Janer fa lo pecat i març és acusat

L

Lo diable fa l'obra i ell matei la descobra
La por guarda la vinya
Lo món s'és pas fet amb un dia
L'envídia mai morirà
Lo trevall és santa vida
Los amics són a la bolsa
Lo gat prega pel descuidat
Lo més embarrassat és lo que ten la cua de la panna
L'abundància mata la fam
Los diners són un rantament de mans
Lo que va inventar de fúger era pas bèstia
Lo crompar mostra de vendre
Lo signo val el tanto
Lo cop d'ull vol pas res perdre
Lo qu'és partit és escarnit
La paraula fa l'home
L'avara és com lo porc, no porta profit que quan és mort
Los peis grossos sempre se menjaran los menuts
Les mates tenen ulls i les parets orelles
La bonhor és pas per qui'l cerca és per qui'l troba
Lo parenostre fa descuidar l'avemaria
Lo seny i l'edat vénen pas tot plegat
La cua val pas el mall
Lo que no vos per tu, no ho volguis per ningú
Les hortolanes no compten que a la nit
Lo just soviny paga pel pecador

La panna sempre vol mascarar lo parol
La gallina pond pas dos cops amb un dia
L'engany és més aviat a la casa que hom
Lo pecat se pot dir, no lo pecador
Lo qu'atura la fret atura la calor
Lo que·ls ulls no veuen lo cor no·n dol
Lo moliner tira l'aigua cap al seu molí
La cua fa l'aucell
Lo mal vén a quintals i se'n torna a unces
La mala herba sempre crei
L'aigua sempre va cap a la mar
Lo bon camí és pas mai llarc
La clau d'or obra pertot
L'hoste és com lo pei menut: al cap de tres dies put
L'amistat d'un costat i l'interès d'un altre
La meitat del món se burla de l'altra
Lo que arriba pas en un any, arriba en un instant
La mar, quan més té, més brama
Lo ventre no mira raons
La dona amb qui te caseràs, fes que sigui de ton bras
La primera gallina que canta és la qu'ha fet l'ou
Lo pei per qui se'l merei
Lo que fa com els altres no és boig ni sabi
La dona ben endressada ja és a mig camí d'honrada
Los testos semblen les olles
Les bones festes comencen a la vespra
Los ulls s'han de fregar amb el cotze
Lo barato rebén car
Los cargols són agulles d'enfilar vi
Lo senglot marca salut
L'hivern és bo per fer grut i cendra
Lo bon vi fa bon sagí
L'oliu crema tot viu
Lo més fi del pei és l'ull; lo millor de la llebra són les potes
L'arquet de Sant Martí val més a la tarda que·l matí
Lo porc mataràs per Sant Lluç i la verema al cup

M

Mai és tart quan Déu ajuda
Morta la cuca, mort el verí
Mentres hi ha vida hi ha esperança
Mentres el sol fa claror, posa oli a la llumenera per quan vingui fosc
Mentres que·l ca pixa, la llebre fuig
Mes petit és l'aucell, més bada
Minyona casada, tretze gendres

Més val ser cap d'harengada que cua de pagell
Moltes candeletes fan un ciri pasqual
Març marseja i la gent bojeja
Mal al pit, peu al llit

N

No te riguis dels meus dols; quan los meus seran vells, los teus nous
No hi ha més cera que la que crema
N'hi ha molts que se tenen millor a taula qu'a cavall
No deixis la carretera per anar per la drecera
No se conei l'home perdut fins a tant qu'és abatut
No hi ha paraula ben dita que no sigui mal entesa
No hi ha dissapte sense sol ni viuda sense dol
No diguis blat que no sigui al sac i encare ben lligat
N'hom és més aviat casat que un burro albardat
Ni la dona ni la tela, no la miris amb candela
Ni dona prop de varons, ni estopa prop de tions
No hi pot haver dos maig en un any
Nadal sense lluna, de cent ovelles pas una
Nadal fangós, pagès orgullós

O

On podrem pas arribar, hi plantarem un clau

P

Per ben acabar cal ben comensar
Per un bon ordre cal un bon desordre
Poca ajuda fa gran bé
Papers parlen i barbes callen
Per tant fonda que's fasi'l foc sempre n'ia
Penes amb pa són de bon passar
Per un punt se perd la mula
Prometre i tenir són dos
Podes canviar de moliner, canviaràs pas de molí
Petit fei pel camí crei
Plora tant com voldràs; quan seràs nuvi riuràs
Plorant i rient creixen la gent
Poc profit soviny ajuda
Perpinyà i Santa Maria se sont pas fets amb un dia
Plou sempre su'l mullat
Primer és la camisa que'l gipó
Prou soroll i poques nogues
Per fret ni per calor deixis pas lo cotilló fins a l'Ascenció
Per santa Magdalena, l'avellana és plena
Per sant Vicens, lo sol entre pels torrents

Per Tots Sants, deixa vano i pren guants
Per sant Andriu, la perxa sobre l'oliu
Per sant Martí, tapa les bótes i tasta el vi
Pagès, sembra quan voldràs; per sant Joan segaràs
Pollastres de janer, cada pluma val diner
Per sant Lluç, sembra pagès, mullat o aixut
Per lo dijous sant de la cena, lluna plena
Per sant Barnabé se sembra el carabacer
Per sant Blai se sembra l'all
Per sant Feliu, l'avellana és al niu
Per santa Margarida, l'avellana és mija
Per sant Jordi, l'espig és a l'ordi
Per sant Josep verdeja el cep
Per sant Martí, la pinya cau del pi
Per santa Llúcia, lo dia s'allarga d'un pas de puça; per Nadal, d'un pas de pardal; pels
Reis, és bèstia qui no ho coneix

Q

Qui s'és fet el cogombre que se'l posi a l'ombre
Qui massa tira fa dos caps
Qui espera desespera
Qui oli maneja els dits se n'unta
Qui vol pas agafar pols, que vagi pas a l'era
Qui endevant no mira, enderrera cau
Qui gita pedretes, gita amoretes
Qui té socs pot fer estrelles
Qui cerca i trova perd pas son temps
Qui és confrare que pringui candela
Qui amb dones va i burros mena, ja té fena
Qui és ferrer, ten de morir ferrer
Qui pedassa, son temps passa
Qui ten oques a ferrar, que posi els claus a mullega
Qui s'està sota el seu covert, si res no guanya, res no perd
Qui no té seny no té fret
Qui no sab qu'una cansó no coneix qu'un so
Qui és amo, governa
Qui vol pas trevallar pollí, cal que trevalli rossí
Qui té pas vergonya, tot lo món és seu
Qui trevalla la vinya amb pocs jornals, farà veremes amb poques samals
Qui se nega mira pas de quina aigua beu
Qui té vergonya se mort de fang
Qui trova una agulla i no la cull, dóna prova del seu orgull
Qui toca la mà sab pas lo que fa
Qui del llop parla, prop lo té
Qui posa pas lo ventre en perill, risca pas de morir fart

Qui dóna consells dóna pas pa
Qui temps vol viure, de tot se té de riure
Qui no hi és no hereta
Qui amb llengua va, a Roma va
Qui trevalla, menja la palla; qui fa pas re, menja l'alfè
Qui compra en gros i ven a la menuda, cal pla que Déu l'ajuda
Qui gemega ja ha rebut
Qui l'encerta l'endevina
Qui temps ten i temps espera, temps li manca
Qui se lloga, sos plers se joga
Qui pert pot pas riure
Qui és primer al molí, molt
Qui ha fet avui, ferà demà
Qui està bé, no se mogui
Qui se fia pas dels altres, és pas fiat
Qui fa lo que pot, és pas obligat a més
Qui comanda, paga
Qui viu en pau, viu en bèstia
Qui té, té, i qui [no] té pot pas perdre
Qui tot ho vol, tot ho perd
Qui mal no fa, mal no pensa
Qui se gena, se fa mal
Qui gira l'ast, no'n tast
Qui té porc a la samal pot passar bon carnaval
Qui veu la casa del veí a cremar, per la seua té de tremolar
Qui'l remena, l'entemena
Qui té salut i llibertat, és ric i no ho sab
Qui sus dels altres compta, sopa tart i mal
Qui pleideja, malalteja
Qui roba un ou pot robar un bou
Qui perd un amic a la montagne, sab pas lo que guanya
Qui vol pescar peí, que se molli les ungles
Qui canta, sos mals espanta
Qüestió són quartos
Qui té canyes fa flautes
Qui bé fa, bé trobarà
Qui mata, mort
Qui après de la sopa no beu, s'apropa del tomb[...]
Qui té capa, de tot s'escapa
Qui té diners a cobrar, molts passos ha de donar
Qui no arrisca, no pispa
Qui guanya, pert, i qui pert, s'arruïna
Qui se casa per interès, mosso de sa muller és
Qui s'ho tallí, que s'ho cusi
Qui bé nua, bé desnua

Qui lleu dente, lleu disparente
 Qui més tria, més s'enganya
 Qui no adoba la gotera, ha d'adobar la casa entera
 Qui'n té pas, que se'n cerqui
 Qui darrera de la sopa un bon trago beurà, de la bolsa del metge escut treurà
 Qui mal fa, mal trobarà
 Qui molt abraça i poc estreny, me fa un home de poc seny
 Qui no ten samal ni parol, fa pas la bugada quan vol
 Qui en setmanes va comptant, tretze mesos trova a l'any
 Quan les canyes xiulen marca que fa vent
 Qui no té pa, moltes se'n pensa
 Qui a dos amos vol servir, a un o altre ha de fer falta
 Quan és fet el colomar, lo colom se mort
 Quan la filla és casada ixen los jendres
 Quan són petits, fan cantar; quan són grossos, fan plorar
 Quan el llop vol tenir raó, pobre motó
 Quan lo pler és a la sala, la pena és a l'escala
 Quan lo sol se lleva, se lleva per tothom
 Quan se pot pas segar, cal espigolar
 Quan té fam, lo burro menja l'agram
 Quan un aibre és pel sòl, totes les picaces hi cauen dessús
 Quan la pera és madura, d'ella mateixa cau
 Quan lo roc ix de la mà, sab pas on va
 Quan n'hom pot pas s'endevenir, cal partir palles
 Qui en roba posa massa, té seny de carabaça
 Qui ten mare, menja coca; qui no'n ten, no'n tasta gota
 Qui no bat al juriol, no bat quan vol
 Qui la Cerdanya vol visitar, per sant Joan hi té d'anar
 Quan el dia creix, la fret nei
 Quan lo gargal te dóna son, és la neu que'l tragina
 Quan sentiràs lo truc de mar, malfia-te d'un aiguat
 Quan plou de tramontana, plou de gana
 Quan la fava treu lo cap, lo pillart és acampat
 Quan la dona vén del riu, se menjaria l'home tot viu

R

Ramassador de grut, escampador de farina
 Renyines de marit, de la taula al llit

S

Si lo cel cau, sem tots dessota
 Sempre la misèria cau su'ls pobres
 Se cal malfiar de les aigües posades
 Si la fira és dolenta, poc hi merei lo ventre
 Si'ls hi permeteu un dit, se'n prenen una cana

Se cal pas mai perdre per demanar
Sem al ball; cal ballar
Segon l'ase, lo bast
Secret de dos és perillós; secret de tres, no val res
Si vos ésser ben casat, casa-te en lo veïnat
Si vos ésser ben servit, fes-te tu matei lo llit
Si vos pas veure els teus dols, vagis pas a la vinya al juriol
Si plou molt al mes d'agost, no gastes diners en most
Si cau neu a la montanya, la plana serà ventada
Si no entra el sol pel teu balcó, ja entrarà per la porta molt soviny el teu doctor
Sant Pau i Sant Vicens serè, vi al celler
Si la candelera riu, lo fret és viu; si la candelera plora lo fret és fora
Sant Antoni se'n va a l'oli, gira la mà, trova sant Sebastià; sant Sebastià renyega les
dents, trova sant Vicens; sant Vicens se'n va al palau, trova sant Pau; sant Pau va a
Niudolera, trova la mare de Déu candelera.

T

Tal pagat, tal servit
Tant d'hores, tant de remeis
Tant de caps, tant de barrets
Tant va lo rat a la ratera qu'acaba per hi deixar la cartera
Tant com serem dos, n'hi haurà un de massa
Tant com ne plou n'aixuga'l vent
Tant se'n va lo que xiula com lo que piula
Terra negra fa bon blat, terra blanca fa palla
Tota cosa per son temps
Totes les veritats són pas bones a dir
Tantos n'hi ha que quan han perdut los bous cerquen les esquelles
Tot fa ventre, més qu'hi entri
Tot lo que tremola cau pas
Tots los mosquits volen pendre tabaco
Tots los repenedits són pas a Roma
Tot lo que dura, cansa
Tot pa revén sopes
Tot parlant, la gent s'embolica
Tots, calents, se pelen
Trovar sabata a son peu
Tres: l'amor hi és
Tots Sants lo primer, sant Andreu lo darrer
Trente dies té setembre, abril, juny, també novembre; febrer en té vint i vuit, tots lo
altres trenta un.
Tant se'n va la que xiula com la que piula⁷⁶

---

⁷⁶ Aquesta dita és afegida en un paper intercalat entre els fulls del manuscrit de l'obra.

U

Una flor fa pas primavera
Una poma podrida en fa podrir d'altres
Una mostra és un cavall a l'estable
Un bon gall li va cantar matines
Un amic en pot convidar un altre
Un cassaire i un pescaire a la linya han pas mai crompat una vinya
Un cop és pas costum
Un cop de bolsa és pas mortal
Un poc cada u, la barca va
Un home en plassa i un vidre trencat, és aviat reemplaçat
Un negat s'estaca a totes les barques
Un ull al plat i un altre al gat
Un bon dinar fa bo l'esperar

V

Val més un que sab que cent que cerquen
Val més un bon hereter que tonto
Val més una llauseteta al plat qu'una perdiu que viu
Val més suar que tremolar
Val més fer envidia que pietat
Val més ésser aucell al bosc que de gàbia
Val més s'adreçar a Déu qu'als sants
Val més una casa embarrassada que tantes
Val més passar per capó i viure més temps
Val més una hora de festejar que dues de trevallar
Val més ésser sol que mal acompanyat
Val més ser petit amo que gros mosso
Ventre afamat té pas consciència
Vingui bestiar de llana i tosquirarem
Vestiu un bastó; semblarà un baró
Vi vessat val pas aigua
Val més tamboret crompat que no pas sofà llogat
Vinya prop teuleria, no és per l'amo alegria
Vent d'albé, pluja al carrer

IV. NOTES FOLKLÒRIQUES

Hem cregut convenient d'annexar al present estudi algunes notes folklòriques referents a la llengua, reservant-nos de publicar més tart un folklore complet de les nostres terres.⁷⁷

1. Crides

Dins los pobles rossellonesos la major part de les crides se fan en català. A Perpinyà n'oïm moltes. Vet ací alguns exemples:

Perpinyà. (15 de janer de 1907) Crida d'en Magne:

I bé mireu aquí lo qu'és:

Bon vi de primera qualitat que pesa dotze degrés!

Parei cosa extraordinària, mes portant ho és

de rams, a Perpinyà, n'hi ha a carretades

i de vi n'han portat a samalades;

n'han portat de Vingrau, d'Estagell, de Rivesaltes de la cava d'en Manyes, de les esplanades, de la Real, de Cabestany, memes de Llauro

mes creieu que'l vi lo millor

és lo que se ven al bai de la costa de Sant Salvador!

Ho seu oït?

Al bai de la costa de Sant Salvador!

És pas car: tres i quatre sous la meitat.

I com me se fa tart

i que vo'n son dit un munt,

vos deixi i vos dic: Bonsoart^{XCIX}

I me'n vai a trompetejar més lluny.

Rivesaltes (1 abril 1908)

qui volgui cromprar pei d'estany, pei de mar, pei de riera, pei de març i pei d'abril... a la peixoneria.

(Notada per M. Maillol, mestre d'ensenyança a Rivesaltes)

Salses (28 febrer de 1907)

Parazols dentista fa sapiguer an tots los que teniu menester de sous qu'aneu al trobar, que n'ha arribat dues samalades.

(Notada per M. Rouzaud mestre d'ensenyança a Salces)

El Soler (3 de Març de 1907)

Qui hagi trobat ma gallina doneu-me-ne noves, que fareu pler als amos.

(Notada per M. Vidal mestre d'ensenyança al Soler)⁷⁸

---

⁷⁷ Possible referència a una obra sobre el folklore nord-català que mai no va arribar a publicar, però va decidir annexar tot el material que tenia fins llavors per tal de completar la present obra.

⁷⁸ Fins aquí tenim les quatre crides extretes del treball de Lluís Pastre, al qual fa referència el mateix Carles Grandó dins la seva nota. En aquest cas, he decidit regularitzar els criteris d'edició de tots el documents aportats per tal de mantenir la unitat amb la resta de crides que apareixen dins aquest apartat.

Thuïr (1913)

Que dingú s'atrengui pas a deixar entrar cap ramat a la vinya de mossú X.; los qu'hi seran agafats seran perseguits rigorosament.

Perpinyà (22 d'octubre de 1916, 5 hores de tarda)

A partida d'anit trapareu bon vi negre de propietari venint de la propietat mateixa, que vos serà venut a deu sous al litre. No teniu qu'a vos adreçar al bai del carrer petit de la moneda, al número 7.

2. Crits del poble

Els marxants rossellonesos criden acostumadament les mercaderies en català. Vet ací alguns dels refranys que s'ouen pels carrers i places de Perpinyà i dels endrets veïns.

Pellerotaires

Pellerotaires:

aqueixes pells de lla-pin, aqueixes pells de lla-pin! -

pe-ll-rots, pell de llebra, pell de lla-pin!

pe-ll-rots ferro-vell!

pel-le-rots!

pel-le-rots!

pe-ll-rots!

pe-ll-rots!

pe-ll-rots!

pe-ll-rots!

pe-ll-rots!

Aqueixes pells de llapin, aqueixes pells de llapin!

Pellerots, pell de llebra, pell de llapin!

Pellerots, ferro vell! Pellerots! Pellerots!

El marxant de paper de fumar

El marxant de paper de fumar.

paper de cigarreta al re-bai! tres llibrets dos sous; dos de tres sous, quatre sous; lo nil al re-bai!

Paper de cigareta al rebai! Tres llibrets dos sous; dos de tres sous, quatre sous; lo nil, al rebai!

Els axirmentaires

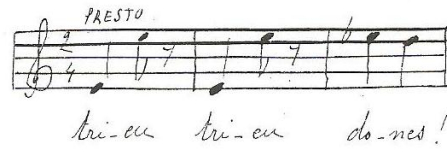
Els axirmentaires :-

Als axirments! Dones qui ne vol.
Als axirments! Dones qui n vol.

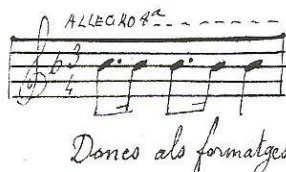
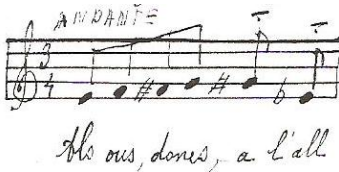
Els marxants de taronges

- Tres per dos sous i dues per un sou, dones!
- Anem, dones, al rebai.
- Aré llesteu! aquí, a sou: dos per un sou; tres, dos sous. Aré llesteu tant bul!
- Mau que tenim el gran rebai, dones, llesteu, remeneu!
- Llesteu, remeneu!
- La bona València! Aqueixa mel! Aré, al rebai! A sou, a sou!
- Mallorca! La bona Mallorca!
- Mireu, dones, si són bos;^c qui n'ha menjat un ne vol dos!
- Ah! Quina mel! A la mel!
- Correu, correu, dones!

Llesteu, llesteu, dones, la bona mel!
Trieu, trieu, dones!

All - formatges - Allioli

Als ous, dones! A l'all!
Dones, als formatges!
All-i-oli!

Caragols (marxants de)

- Al bel cargol^{ci} del país!
- Aré, als caragols, dones!
- Caragols dels graus d'Auleta!
- Al cargol de Canet!
- A sis sous el cent!
- Al cargoll!

Grebilles i rateres

- A les grebilles, dones!

- Rateres per agafar rats! Tots s'hi agafen!
- Grebilles per fer torrar cargols, botifarra, llonganissa; tot s'hi cou!

Pastiços

- A les grebilles, dones.
- Als tortells de coca i d'anís!
- La fogaça de Sant Pau!

Cacaoets i avellanes

- Cacaoet torrat i avellana!
- La bona avellana torrada! La bona avellana!
- Torrades i sense torrar!

Hortalija i fruita

- Els espàrrecs a barato!
- A sis sous el kiló⁷⁹ la mongeta tendra! Aré al rebai, aquí!
- Aré la bela pera! Aré aqueixes beles tomates!
- Al pebrot roig, a la carota! Aré, dones, mongetes!
- Al ràvec dones! Cinq sous la lliura el rim, avui!
- Aré un kiló de préssecs, dones! Tres sous el kiló!
- Vo n'aneu pas sense cireres! En lloc de sis i set, cinc sous!
- A la ceba de Toluges!
- Ceba i naps!
- A les mastegueres, dones! Un sou de greixes?
- Aré, dues mates per un sou, per l'acabar!
- A la roqueta pels aucells!
- A la castanya finodela! A les calentes!
- Mirau que n'hi haurà pas per tothom! All de Cavaillon! All del roig! All tant bel! Tres cabotes per dos sous!
- Això és menjar de rics!
- Cocó, ricó, banana, banana!
- Als fresarts, als fresarts!
- Aré, tres carabaços dos sous!
- Monges rosses, esberginis qui ne voll!

Les peixoneres

- Aré dones al sorell, barat de l'alba, pagell!
- Muscles, dones!
- Aré, coquilles de mar, dones!
- A l'anxoba, dones!

---

⁷⁹ En aquests documents de la llengua oral apareixen alguns mots com *kiló*, *aré*, *cocó*, etc., els accents dels quals he decidit conservar ja que marquen l'entonació d'aquestes paraules en dialecte rossellonès, molt influenciat per la fonètica francesa que sol tenir la major part dels seus mots aguts.

Moderato 3

a-ré, al pei do-nes!
cabotilla fresca!

Moderato 3

aré anguiles dones!
Claballada dones!
Anguilles ben vives!
aré muscles dones!

Aré, al pei, dones! Cabotilla fresca!

Aré anguiles, dones! Claballada, dones! Anguilles ben vives! Aré muscles, dones!

Marxants d'herbes

- Teniu herba de la melsa! Fulla de toranger!
- Herba del verí, te, romani!
- Fulla de noguer, agram, àspic de montanya, frigoleta!
- Teniu marialluisa guapa aquí, anem dones, teniu te, fulla de noguer, teniu mental!

Estamares

MODERATO

sta-mar cas-se-rola!
sta-mar cas-se-rola!

ANDANTE #4

sta-mar cas-se-rola!

fortissimo.

Stamar casserola!

Cadiraires

Cadiraires. :-

MODERATO

a-do-bar ca-di-res!

ALLEGRO

a-do-bar ca-di-res dones!

Adobar cadires! Adobar cadires!

Paraplujaires

- El paraplujaire! Parapluges vells!
- Adobar cistells i parapluges, dones!

Sabater (a Thuïr)

ANDANTE

a-do-bar sa-ba-teo dones!

Adobar sabates, dones!

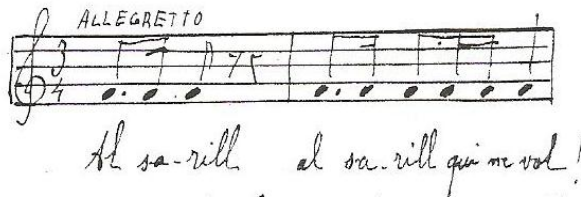

Un marxant de beta i fil

- Faixes per se penjar! Agulles, quatre-vints al sou per se crevar els ulls! Pintes fines per se matar els pulls! Cuatre bolaraces de blau per un sou! Agulles de suretat! A sou el tamborellat!

Altres crits

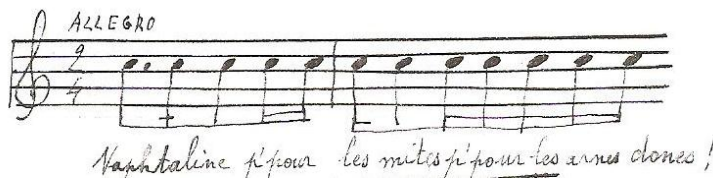
- Pelat, pelat!
- Aqueixos capots! Aqueixos vestits!
- Anem dones, a sou els agafaplanxes!
- Amolar ganivets i navages!
- Madame! Mirin: un sou, per la mainada! (marxanda de molins de vent)
- Esquilar, esquilar pèl!

Al sarill, al sarill, qui ne vol!

Crits mig francès, mig català

- Aux ucells! Un sou les molins, ucells!

Naphthaline p'pour les mites; p'pour les arnes, dones!

3. Pregàries

El parenostre

Pare nostre qui estau en lo cel, sia santificat lo vostre sant nom; vinga a nosaltres la vostre sant regne; se fassi Senyor, la vostra voluntat, així en la terra com se fa en lo cel. Lo nostre pa de cada dia donau-nos, Senyor, en lo dia d'avui, i perdonau-nos les nostres culpes així com nosaltres perdonam a nostres deutors; i no permetau que nosaltres caigam en la temptació, ans deslliurau-nos de qualsevol mal. Amén.

Pregària notada a Perpinyà (de la boca de Gabrielle Mathieu - Sant Jaume)

En aquei llit me cotxi jo;
set àngels hi trapi jo:
tres als peus, quatre an el capés.
La Verge Maria al mig és,
m'ha dit que m'endormigués,
que tinguessi pas pou^{CH} de res,
ni de foc, ni de flama,
ni de mort subitana!

4. Supersticions

a) *Fórmules de senyadors*

Lo mal de coll se senya en diguent aqueixes paraules, boi fent amb el dit gros lo signo de la creu sus la part malalta, cada vegada que és senyalat dins lo text:

Nostre Senyor, sant Pere ✠ van per un camí. ✠

Nostre Senyor ✠ se gira darrera, veu que sant Pere ✠ pot pas seguir: ✠

– Per què podes pas seguir, ✠ Pere?

– Senyor, perquè de mal de coll me pensi morir. ✠

– Tu, Pere, seguiràs i de mal de coll te guriràs, com aquestos dos sants nomeneràs:

Sant Pau de Narbona!

Sant Narcís de Gerona!

Qui aquestos dos sants nomenerà,

de mal de coll se gurirà!

Pel mal de caixals, dir tres cops:

Curc, curcàs: tant de goig te fassi aquei carnàs, com fa goig a nostre Senyor lo christià que se'n va al llit sensa dir la pregària.

Pels verms:

Déu te guard, senyor Ebol, per la virtut que t'ha donat tala cosa envermanada. Me'n vai pas d'assí que no sigui desenvermanada (gitar tres branques d'un revers de mà i passar per un altre camí, sens res dir a ningú. Tres parenostres a la Santa Trinitat).

Altra, pels verms:

Ebol, jo t'arranqui l'arrel;

tu arranca-me el vermener!

Per les febres:

Mentresta te vinc a trovar, per la virtut que Déu t'ha donat, que les febres d'un tal siguin saltades antes demà al matí. Tu, jo i qui t'ha donat lo mal, vet aquí tres grans de sal. Amén.

Altra per les febres:

Jesús és nat,

Jesús és mort,

Jesús és ressuscitat.

Tant aviat sigui curada aquesta febre com aqueixes paraules són la pura veritat!

Pel botament:

Al paradís hi ha tres dames. L'una fila, l'altra planxa, l'altre del botament gurei (tenir un bastó sus l'esquena del malalt i, a la darrera paraula, el posar en travers per formar la creu).

Per una picada:

Picada: que siguis consumida i podrida com la sang i les llàgrimes que Jesús Christ va "rademar"^{CHH} a l'hort de les olives; que la Sta. Trinitat deslliuri aquesta persona d'aqueixa dolenta infirmitat (tres parenostres a la Santa Trinitat).

Per la punta de costat:

Lo bon Déu, sant Pere i sant Joan se'n van per un camí. Sant Pere fa un gros suspir:

–De la punta de costat ja som ferit!
– Pere, posa-t’hi el dit, de la punta de costat seràs gurit. Amén.

Per les airades:

Nostre Senyor i sant Pere se n’anaven tots dos per un camí. Rencontren lo fals. Li diuen:

– Fals on vas?
– Vai a donar una airada.
– Per sant Cosme i sant Damià te’n defendran com la ruada el matí de sant Joan. Amén.

Altra per les airades:

Refredament vés-te’n d’aquí que Déu ho mana. I te conjuri que an a jo no me donis més torment, com la formiga no té sang, lo pei no té ronyó, devant de Déu no hi ha parió (tres cops de fila).

Refredament: vés-te’n d’aquí que Déu ho mana.

Pel dolent tanto:

Cop fet, cop dat, cop promptament curat!

Per la taca de la pruna dels ulls: (nou cops i nou dies en passant el dit parpella amunt)

Maria se’n va a la vinya. Una berga li toca l’ull; la taca il va criar.

–Taca negre, fon-te!
–Taca roja, fon-te!
–Taca blanca, fon-te!
–Fon-te mar com al sol fon la ruada el matí de sant Joan.

Per la bruma dels ulls: (3 cops de fila durant 27 dias en bufant 3 cops dins los ulls del cim al baix)

Santa Llúcia beneita, santa majestat divina, dolça mare de Déu: salli de la parpella i de la noella la taca de l’ull d’un tal. Alabat sigui lo sant sacrament de l’altar. Amén.

Per una broceta dins l’ull:

Broceta, sall de l’ull
si ets del cel, jo t’hi vull
si ets de la terra, jo no t’hi vull. Amén.

Per la llumadura, fer tres creus amb canyes de nou nosos i dir:

Jesús, Jacob se’n van a Roma. Jacob cau a terra. Jesús li diu:
– Jacob, alsa-te!
– Jesús me poc pas alsar perquè me som allumat.
Jesús li diu:
– Tan aviat siguis gurit de la llumada com les canyes de l’enforcadura.

Altra per la llumadura: (s’ha de dir d’amagat)

És tan veritat qu’una tala persona sufrei del mal de la llumadura; que sigui tan aviat gurida de la llumadura, com la Verge Maria de l’infantadura.

b) Oració contra els lladres (se porta també com amuleto penjada al coll am un fil de lli)

Que l’any vint-i-dos i vint-i-tres
no me vegi ni lligat ni pres!
Llops i cans les dents serreu!

Lladres fiscinarossos, les mans lligueu!
Sant Llibori
sigui el nostre bon adjutori!
La creu de sant Joan
me sigui per darrera i per devant!
La creu de sant Pere
me sigui per devant i per darrera!
Lo manto de nostre Senyor
me sigui bon covertó!
Lo manto de la Verge Maria
me doni bona sort i bona guia!
Valga nostre Senyor
qu'és la nostra salvació!

c) L'inofensiu *Respon de sant Antoni* que crenyien tant els nostres vells per la virtut terrible que li donaven de fer morir la gent per qui's deia:

Respon de sant Antoni
Si búscas miracles, mira:
La mort y error desterrats,
misèria y lo infern rendits,
leprosos y malalts curats.

La mar sossega en sas olas,
deslliurant-se cautivats;
artúras y béns adquirits
són per joves y ancians.

Lo perill prest se retira,
són los pobres remediats;
comten-ho los favorits,
digan-ho los Paduans.

Lo mar sossega en sas olas,
deslliurant-se cautivats;
artúras y béns adquirits
són per joves y ancians.

Glòria al Pare, glòria al Fill,
glòria a l'Esperit Sant.

Lo mar sossega en sas olas,
deslliurant-se cautivats;
artúras y béns adquirits
són per joves y ancians.

Gloriosíssim Antoni, per lo ardent afecte que tinguéreu a vostre amat Jesús; per la santíssima dolçura que infundí aquest minyó en vostre cor; per aquell miracle que féreu quan deslliuràreu a vostre pare del suplici, acusat de falsos testimonis; per aquelles gràcias que demanàreu al Senyor: que lo perdut se trobàs, lo olvidat se recordàs, lo proposat se acceptàs y lo començat se acabàs, vos suplico vullau me guardar de falsos testimonis, injustas sentèncias, malas companyias y m'afavorir en totas mas necessitats ab vostre eficàs patrocini, y en particular que m'alcanseu la gràcia que desitjo, si és de l'agrado de sa divina Magestat. O poderós Antoni, teniu pietat de mi, puix he posat en vós ma esperansa. O sant dels miracles, aliviàu-me, socorreu-me y feu que visca en aquesta vida com a verdader amador de Jesús, per poder després eternament lo gosar en lo cel. Amén.

5. Mimologismes

El gall:

- Kikirikic! Lo gall petit!
- Cocorococ! Lo gall més gros!

La nit de Nadal:

- Cacaracac! Jesús és nat!
- Ahont és nat?
- A Betleem!
- Tots irem!!!

La gallina:

- Quelcom m'ha eixit del cul, se pas lo que pot ésser!
- Cati, cati catasques, farem un ou per Pasques.

El pigre:

- Ja te som vist !

El pardal:

- Gira't, jau! Gira't, jau!

La perdiu

- Una perdiu: -Carall que't fot! Carall que't fot! Aquí hi ha un cassador!
- Una altra perdiu: -Com va vestit? Com va vestit?
- La primera: -Mal vestit! Mal vestit!
- La segona: -Fugim, fugim!
- La primera: -Ben vestit!
- La segona: -Fugim pas. Risquem pas res!

L'aureneta: -Fadrí, fadrí. Lleva-te matí!

- Som anat a Montegut,
- som manjat, som begut,
- som pagat lo que som degut;
- som restat qui-i-i-i-i-i-itis!

L'oriol:

- Cull, cull, cull cireres!

La basqueta:

- Axurits, axurits!

El tudó:

- Pregueu pels pobres petits que vénen de sortir del niu, sí!

El puput:

- Puput, puput,
- la cama te put,
- el dit te sagna,
- fregit a la panna;
- la panna se gira,
- la puput s'estira!

El corb:

–Carn, carn, carn!

El rossinyol:

–Peu, peu, peu;

gara la ridorta.

Cul, cul, cul;

gara la formiga.

La gatlla:

–Blat florit! Blat florit!

Blat segat ! Blat segat !

La cogullada:

–Sega, sega sense vi!

La femella:

–Llatinerets!

El cucut:

–Cua-curt! Cua-curt!

La cugumella:

–Tot ho tinc! Tot ho tinc!

La gallina (un cop presa):

–Germans, germans.

El gall (altra):

–Som pas dormit!

Els galls d'Estagell:

–Viva Aragó!

L'ànec:

–Naps, naps, naps!

La gallina (altra):

–Vai descalça! Vai descalça!

El grill:

–Ric, ric, ric!

El grapau:

–Ets dinat?

–Jo sí!

–Jo no!

–Jo tapoc!

–Clic! Cloc!

Altra:

–Portes esclops, tu?

–Jo no!

–Jo tapoc!

El mosquit:
-Cusi! Cusi! Cusi!

El gat:
-Romeu! Romeu!

Altra:
-Ont aneu?
-A Font-romeu!
-Què me portareu?
-Un devantal!
-De quina color?
-Blau!!!!

Altra:
-Ont vau?
-A la fira!
-Que me portareu?
-Un devantal blau!
-Garamau!!!

La cabra:
-Mai més!
I el buc:
-Poder, poder!^{CIV}

6. Jocs de l'infància

a) *Jocs parlats o cantats*

Per fer volar una margarideta (bestiola del bon Déu, cocinella)

Margarideta, Margarideta,
mostra-me el camí del cel;
te donaré pa i mel!

Variant: Gallineta, torradeta,
mostra-me el camí del cel;
te donaré pa i mel!

La mainada canta, quan veu una mona:

Monina culpelada
mata els pulls a la mainada!
Cric! Croc!
Els pulls al foc!

A la nit, canta a la lluna i als estels:

Lluna, pruna
vestida de dol,
ta mare te crida,
te vol donar un ou.

Estela, estela,
pica-me aquí!
(a la part designada, els estels diuen los infants faran eixir una verruga)

Joc de ninetes:

—Jane, Jane, quina hora és?

—Una hora!

—Tigat, tigat,

la cua del gat.

(Se continua per dues, tres, quatre hores, fins a dotze. Llavors la primera ha de perseguir la que respon i mirar d'agafar-la)

Posant-se dins la mànega de la salopeta una d'aqueixes espigues que creixen pels marges, els infants canten per fer-la montar mànega amunt:

Bruxa, bruca, monta!

Bruca, bruca, monta!

Per fer eixir les sargantanes (*singlantanes* a Rosselló) del forat, solen cantar:⁸⁰

Singlantana treu el cap,
que ton pare s'és penjat
a la vora del teulat;
la teua mare és morta
darrera de la porta,
el llop se l'emporta!

Singlantana treu el cap
que ton pare s'és penjat
a una forca de la finestra;
Surt a depressa!

Bo i passejant-se en donant-se el braç, les ninetes canten:

A bracet, a bracet com les dones de Canet.

Mentres els nens, pastant sorra per fer-ne un pont, responen:

Pont, pont, fes-te, que demà te mataré, ambe la mà de morter!

⁸⁰ L'autor escriu entre parèntesis, en aquest lloc: «Ens recorda la cansoneta infantil de Catalunya», però no queda clar que es refereixi a cap de les dues cantarelles transcrits, que pels trets lingüístics són ben rosselloneses.

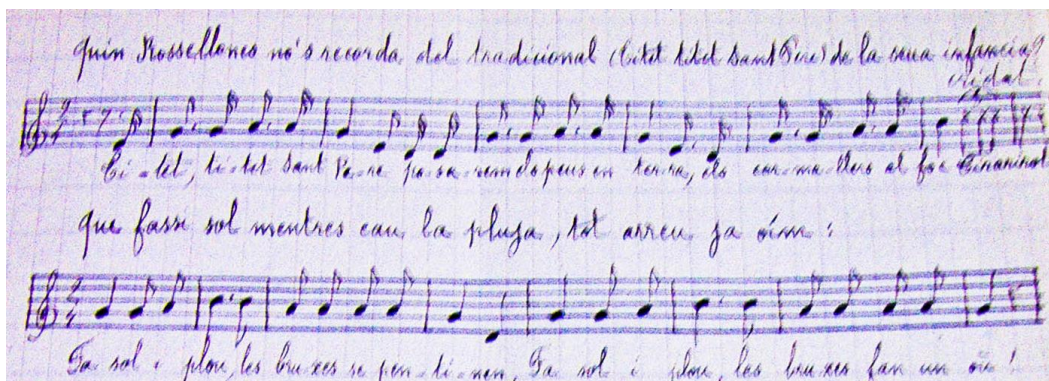

O bé segueixen el botàs o botet (flux de l'aigua que arriba an un séc) en cridant dos cops: El botit arriva!

Passa, passa, sabateta⁸¹

Quin rossellonès no's recorda del tradicional *Titet, titet, sant Pere* de la seua infància?

Titet, titet, sant Pere, posarem els peus en terra, els carmallers al foc, cinaniroll!

Que fassi sol mentres cau la pluja, tot arreu ja oïm:

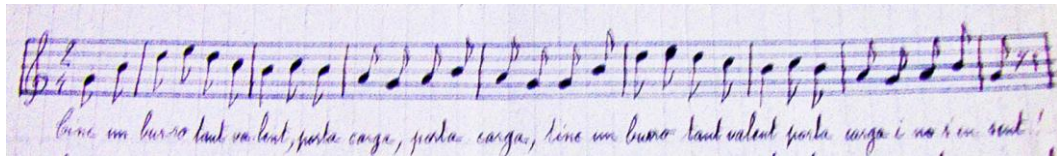
Fa sol i plou, les bruxes se pentinen; fa sol i plou, les bruxes fan un ou!

Quan un dels llurs companys porta sus de l'espatlla o la gorra alguna broceta o paper qu'un altre li ha posat, ja se posen a cantar els petits despitegaires, sus l'aire conegut de *El vilano* (veure els cants tradicionals):⁸²

⁸¹ Falta el text d'aquesta cantarella, anotada posteriorment en el full. La indicació que Grandó afegeix en aquest lloc –(Num. et text: *Jocs d'infants*, Maspons i Labrós, p. 24-28)– indica que devia voler-la copiar del volum citat.

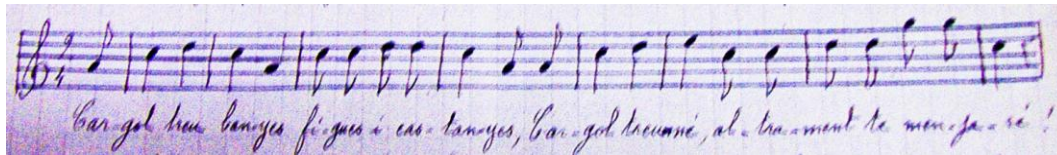
⁸² La cançó *El vilano* també apareix en l'apartat dels *Cants populars i tradicionals* (p. 394) de l'obra que edito, però la lletra no coincideix. La versió d'aquesta cançó que presenta Grandó més endavant coincideix amb la cançó recollida per Pere i Marcel Fouché l'estiu del 1930 i que forma part, juntament amb altres cançons, del llibre titulat *Obra del cançoner popular de Catalunya. Materials. Volum XX*. A cura de Josep Massot i Muntaner. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2010, p. 173.

Pere Fouché, lingüista especialista sobretot en fonètica, fou professor de les universitat de Grenoble, Estrasburg i París. Nomenat el 1946 membre corresponent de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. Originari d'Illa, amb el seu germà Marcel, músic, començaren el 1930 una "missió de recerca" a càrrec de l'Obra del Cançoner Popular. Josep Massot recull en el volum XX (p. 137-207) els resultats d'aquesta recerca. A Pere Fouché, que havia estat sacerdot, Grandó el tracta d'amic i l'anomena *Mn. Fouché* (vegeu nota LXIX). Cal destacar que Pere Fouché és autor d'obres com ara *Phonétique et morphologie historique du roussillonnais* (1924) o *Morphologie historique du roussillonnais* (1924). No és inversemblant, doncs, pensar en una influència d'aquest autor en l'obra de Grandó, però no ha estat possible aprofundir més en aquesta qüestió.

Tinc un burro tant valent, porta carga, porta carga; tinc un burro tant valent porta carga i no se'n sent!

Al pobre caragol que s'enforata dins sa closca, miren de tornar fer-lo eixir amb aquest refrany:⁸³

Cargol treu banyes, figues i castanyes; cargol treu-me, altrament te menjaré!

Si hi ha cap bateig, ja corre la mainada a pescar “relleu” en cridant:

Assí, allí, al bateig de mon padrí.

Mes, si no volen gitar-els neules i confits com és la costum, junts se posen a cantar:

Bordegàs d'en Nofre, bordegàs d'en Nofre! Ta mare porta cofa!

El dijous sant, amb corns, cliquetes i masses, quan ha passat el carrisc-carrasc o borromba, van a la porta de l'iglésia a sorroll per “matar els jueus”. Antes, a Perpinyà, després de la famosa patrica-patroca que tenia lloc avans els divendres, formaven les colles que tenien a l'endemà, al pic de migdia, de fer la conducta dels peixoners. Els patrocaires se trobaven tots a la plassa Nova, a l'hora dita, i cantaven:

Fora, fora, peixoners!
Ara habem los carnicers,
los quals són molt golosos
puix d'una lliura en fan dues.
En despit de l'harengada,
la cuaresma n'és passada.
En despit del caragol,
la cuaresme n'és pel sòl!

Variant: Fora, fora; peixoners,
que ne vénen carnicers!
Carnicers són de lladrós,
qu'a la lliura ne fan dós.
Mal esprit de l'harengada,
la cuaresma és passada!
Mal esprit de lo cargol,
la cuaresmes n'és pel sòl!

Llavors sacsejaven tots los comptadors dels marxants de peix, carn, hortalíça, etc. que havien descuidat de plegar botiga.

b) Jocs per engatar bromes

–Sabes pas lo qu'ha arriuat ?

–No?

–Una puça ha mort un gat.

⁸³ Aquesta cançó popular també va ser recollida pels germans Fouché (vegeu *Obra del cançoner popular*, v. XX p. 174), però la lletra no és exactament igual en les dues versions i, concretament, Grandó no n'aporta el títol, simplement es limita a dir que els nens canten aquesta cançó quan volen fer sortir un caragol de la seva closca.

–Espia quina taca (el pacient espia el lloc designat i l'altre li pega sul nas en diguent):

–Tica-taca!

–Papa, papa, papa ... clic! (se fa als petits per amuser-los)

Dir rabén, en recomençant sempre:

Cabra negra
caga pebre.

Un plat de menta berda seca menjaria jo.

Trota topí que topí trotava.

Res no sé,
sinó que sé
que no sé re!

c) Per saber qui ha de començar o parar s'usen les següents fòrmules

(1) Uni, ✕ dori
teri, ✕ quateri
mata ✕ la veri
viri, ✕ viron
compta ✕ else bé
que dotze ✕ hi són!

Variant: (2) Uni, duri, teri, quiteri, sacco, maco, tiro, biron. Compta else bé si tots hi són!

(3) Testa,
ballesta;
el cor me diu
de pendre aquesta!

(4) Fum,
verdum;
compta else bé
si tots hi són!

(5) A la clic-clic,
qui posa el dit;
gallineta
torradeta,
closca d'ou,
vint i nou,
trente, cuarenta,
la mare gargallanta,
un capdell de fil,
mill!

(6) Pic, pic,
xirimic,
de la mola de molic.
Quin pa fas tu?
—Jo millor que tu.
Les portes de França
s'obren i se tanquen.
Mosca, mosca vermenera,
vés a jaure a la figuera.
Foc i palla i gra d'alfè
vés-te'n tu que no vals re!

(7) Pica murulla,
de l'ou de la pulla,
quin pei que neí.
A les portes de França
hi ha una llansa
Vés-hi palla, vés-hi tu,
qu'hi fas pas res de bo!

d) Jocs de moviment de destresa de força

Colom, vola! Perdiu, vola! (s'ha d'alsar el dit cada vegada que la cosa que se anuncia pot volar)

Passa, passa, sabateta!⁸⁴ (en fent passar un objecte de mà en mà sota les faldilletes)

Barrom, barrom: a ne quina mà som? (presentant les dues mans amb un objecte a dintre, per fer endevinar an·e quina se trova)

A “pare borratxo” (*colin maillard* francès) en cridant a lo que té un mocador estacat su·ls ulls i que ha d'agafar los altres: Pare borratxo! Pare borratxo de la monina!

De Millàs hem notat el “joc de les agulles” que és conegut a molts endrets: les ninetes posen les agulles dins un petit munt de terra i amb un roc fan el torn del munt en cantant:

Sant Pere i Pau,
diu ma mare que vingau;
si voleu pas venir,
estigueu-vos-hi!

Després giten lo roc al mig, i la jogadora a qui toca torn guanya les agulles que sorten.

Les ninetes rosselloneses joguen també a “les olles”. Acatades totes amb les mans sota la blegadiça dels genolls, una d'elles se presenta i diu a la mestressa:

—Madame, voldria una olla!

—Grossa o fina? (els tusten su·l cap; les unes fan un so agut, d'altres un so escardat:)

---

⁸⁴ Aquí, l'autor torna a anotar: «Text: Maspons Labrós, p. 24-25» (vegeu nota 73).

- Y!
 –Oe!
 –Aqueixa és massa fina!
 –Y l'altra massa escardada!
 –Me donareu aquesta! (la prenen sota els braços i se l'enduen, llavors demanen l'olla qu'han presa)
 –Què vols? Pluja o vent?
     Si respon –Pluja!, l'arruixen.
     Si respon –Vent!, li bufen dessus.

Els nins joguen a “bassin” (pronunciar *basē*) designat també “salta molló” dins alguns poblets i que és el “salta pilans” de Catalunya. L'origen d'aqueixa denominació de *bassin* no ns l'expliquen, ja que aqueix mot no ve del francès (en francès aqueix joc és designat pels mots: *saute-mouton*, *fiou*) i que, per altra banda, no té pronunciació catalana. Per jugar a *bassin*, el pacient se ten acatat i'ls altres lo salten en posant-li les mans sobra l'esquena, i'n diguent certes paraules que donem en seguida. De vegades s'ha de ficar-li un cop de peu anomenat *cotjo* o *pica*. Vet ací el *bassin* perpinyanès:

- Al primer, enderna bola (o llanterna vola?);
- al segon, l'esperon;
- als tres, la bota hi és;
- als quatre, lo que toca roba para;
- a les cinc, pica reblinc;
- a les sis, el caball gris;
- a les set, quants de mesurets!
- a les vuit, un petit bescuit;
- a les nou, caui dins del pou;
- a les deu, un petit cop de peu ([cada frase, fins aquí,] amb *pica*);
- a les onze, el caball de Napoleon s'enfonza;
- a les dotze, el peu i el cotze ([en aquesta i l'anterior] se fan “assiètes”, és a dir que'ls jogadors s'asseuen, en saltant, sus l'esquena del pacient);
- a les tretze, muralles (cada jugador se posa la gorra al revers, la cofa damunt, i'n saltant la fa caure al sòl; també ha de saltar només que sus d'un peu. Si la gorra d'un jugador ne toca una altra, aqueix jugador esdevé pacient);
- a les catorze, le'n resalli (cada jugador ha de ramassar la seua gorra del sol amb les dents);
- a les quinze, les pinces (de per mesura qu'han saltat, els jogadors se posen per dessota o a la vora del pacient, acatats com ell, i el jugador que toca un d'ells en saltant esdevé pacient);
- a les setze, t'arrenqui'l fetge (en saltant, cada jugador ha de tirar la blusa del pacient);
- a les desasset, tres cops de ganivet (piquen tres cops, bo i saltant);
- a les desavuit, un plat de bescuits;
- a les desanou, un pa d'ou;
- a les vint, dues orelles de llapin;
- a les vint-i-un, quan la vella ira a c...antar li faré llum;
- a les vint-i-dos, m'hi fai pas pus;
- a les vint-i-tres, m'hi fai pas més;
- a les vint-i-quatre, la sabata
- a les vint-i-cint, me planti ([en aquesta i l'anterior] *pica* forta);
- a les vint-i-sis, me replanti;
- a les vint-i-set, me replanti tot solet;
- a les vint-i-vuit, recomenci! ([en les tres darreres frases] els jogadors han de caure amb peus junts en forma de V).

A Thuïr, el text canvia; hi ha francès barrejat:

Bassin,
curnassin,
formatge pica (una *pica*),
qui casse les verres les paie (*pica*);
liste,
para liste,
lo que parlarà serà escrit al registre. (muts)
Un, quan la gata irà a cagar aniràs a li fer llum;
dos, el meu gos;
tres, els papers;
quatre, qui se vol batre;
cinc, fai un blinc;
sis, el burro gris;
set, un palet;
vuit, un plat de bescuits;
nou, un plat d'ous;
deu, un cop de peu;
onze, el burro d'en Martí s'enfonza (els jogadors s'assenten sul pacient);
dotze, la manyana "je la mets" (posen cada si la seua gorra sus l'esquena del pacient);
tretze, "je la reprends" (cada u, en saltant, torna pendre la seva gorra);
catorze, la giti (cada u gita la seua gorra bo i saltant el pacient);
quinze, la ramassi! (cada u ramassa la gorra amb les dents després d'haver saltat, i se torna a començar.)

Existeix un altre joc de *bassin*, anomenat: "bassin de demanar coses". El pacient exigeix dels jogadors l'execució del joc o pantomima que l'lesta i que ha de permetre-li d'ésser deslliurat. Se pot demanar:

Nyinyol: els jogadors han d'imitar els sabaters, sense riure.

Centinella: els jogadors han de fugir a peu roncot (a peu coix).

Home de bronze: els jogadors se tenen els uns amb los altres i el pacient salta dessus;
lo que flaca, pert.

Peus junts: lo que salta menos lluny a peu junts, pert.

Pallaso: els jogadors capgirats, amb les mans sota les cuixes, s'han d'alsar.

Cabra: els jogadors fugen l'un darrera de l'altre.

Sabaters: com el *nyinyol*.

Palles curtes: qui salta menos lluny, sense pendre cossa, esdevé pacient.

Palles llargues: qui salta menos lluny en prenguent cossa, esdevé pacient.

Granyotes: corren amb les mans sota les cuixes.

Sardes estirades: salten i s'estiren.

Pompier, trinc, gendarme, peu roncot, tambor, pallasas, elefants, sopa, etc...

Se juga també en saltant com a *bassin*, a "anguila" i a "semela".

Indiquem en seguida els noms dels principals jocs infantils de Rosselló, la descripció dels quals no donem per no tenir els dits jocs valor llingüístic: barra (el riscat de Catalunya), a la clic, o corretja amagada, los quatre corns, a vista, a la guerra, als soldats, als caballs, a rodet, a pilota, a pilota boja, a pilota caballera, a palet, a palet de fugir, a top, a les escroces, a tritis, a escaïbre, a ron, a vola (botjes), a bola (de

triangle), a bolet, a clot, al caragol, a serpent, a pinyó, a pluma, a fer canó, a fer tirar soldats o sants, a carreta, a mà escou, a gall gallineta, a la corda, a les agulles, a totus, a bassana, als marxants, a carta (brisca, toti, caganou, patac, xirimicmic, quatre colls, menjar sopa) a les cosses, a passavolant, a l'estiracabells, a quitlles, a mandró, etc...

Els pallagots, fumen ridorta i els cabells del blat de moro que designen amb lo nom de *caballera*.

7. Endevinalles: Què és, què és això?

Un llençol tout pedaçat
que mai cap agulla no hi ha passat.
R: El cel

Més n'hi ha, més poc pesa.
R: De forats

Madame és devant del foc
que s'escalfa l'abricoc.
R: L'olla

Un camp tot llaurat, llaurat,
que cap punta de rella no hi ha tocat
R: El teulat, el terrat

Tot tapat s'emplena.
R: El pixadó

Un pam encí, un pam enllà,
un pam que li'n penja.
R: El forull.

Un cap sense cervell,
un coll sense gargamella,
un ventre sense tripes,
un cos sense cames.
R: L'ampolla

Quatre dimoseletes
dins quatre cambretes.
R: La noga

Qui te voldria veure penjat?
R: Lo ciego

Que fa l'aibre a la muntanya?
R: Ombra

Per més lluny que'l fassis anar
sempre el tenes dedins de tu.
R: L'esperit

Sense mans tot a gambades
obra les portes descuidades,
com un llucet passa al canyé
sense esquixar un fil de res.

R: Lo vent

Fa'l torn de casa cada matí
i se jau al recó per [h]i dormir.

R: L'escombra

Quan és petit és mascle,
quan és gran és femella.

R: Carbassó, carbassa.

Si brassos tenia
lladres agaferia.

R: Lo camí real

Què és lo que va
hores enllà
sensa caminà?

R: El camí

La millona agulla d'enfilat vi?

R: Lo caragol

Lo més fi del pei?

R: L'ull

Al matí marxa amb quatre cames,
a migdia amb dues,
a la tarda amb tres.

R: L'home

No menja qu'a l'hivern,
tot lo dia va fort
i la nit bada un pam de boca.

R: L'esclop

S'hi veu i no té ulls?

R: La mata

Ou i no té orelles?

R: La paret

En Guidanya s'està al portal
amb cent homes a cavall;
tots van vestits de vermell
fora en Guidanya lo vell.

R. El cirerer i les cireres

Variant: En Guindoy lo vell n'era al riberat
amb cent homes a cavall;
tots anaven vestits de vermell

a part d'en Guindoy lo vell.

R: El cirerer i les cireres

Un camp ben sembrat i ben purgat, quan de regues hi cal?

R: N'hi cal pas cap

Gall, galleret,

canta sobre una paret;

plou i neva,

mai se lleva,

quan hi ha calcós de mort,

crida més fort.

R: La campana

Una vella amb una dent

que fa corre tota la gent.

R: La campana

Alt i altero,

gran caballero,

mitges de grade

i caparutxa negra.

R: La ximenella

Per què tenim dues orelles i una sola boca?

R: Perquè cal més escoltar que parlar

Vert al bosc,

negre a la plaça,

roig a casa.

R: Lo carbó

Qui és qu'ha fet bullir el primer lo tupí a París?

R: Lo foc

És vert i no és gibert,

és groc i no és safrà

i fa ondades com la mar.

R: Un camp de blat

Pare gros, mare mala, fille bona.

R: La castanya

És vert i no és gibert,

és groc i no és safrà,

bèstia serà qui no ho endevinarà.

R: El toronjo

Variant: Sembla poma i no és poma,

és vert i no és gibert,

és groc i no és safrà d'enlloc;

aixurit serà lo qu'ho endevinarà.

R: El toronjo

És verda i no és gibert,
és blanca i no és paper,
endevina què pot ser!
R: La ceba

Som rodona i bella
i un dia de pler fai plorar.
R: La ceba

Una patota empatotada
de tres o quatre mils patotons;
quan la patota és desempatotada
no ten ni cap, ni cames, ni ulls.
R: La manglana

És vert i roig de cada galta
i a l'entorn d'ella ressalta
una costella de moltó.
R: La tomata

Un arbret,
petit, baixet,
el cap blanquet,
vestit de vert.
R: L'all

És llarga com un cordell,
té dents com un cadell.
R: La romaguera

Se sembra, té arestes
fa granes, se sega.
R: El blat, el segle

Sobre la terra se presenta;
de cames en té fora una
i de costelles més de trenta.
R: Lo bolet

Una capseta blanca
que s'obra i no se tanca.
R: L'ou

La mare m'ha fet cantant
i tot vestidet de blanc.
R: L'ou

Tira-lo blanc i exirà groc!
R: L'ou

Tot lo dia planta, i la nit no hi ha res de plantat.
R: Lo pastre

Qu'és lo que se té d'enterrar si vol viure?

R: La brasa del foc

Hi va tot rient i en torna en plorant.

R: Lo poal

A part nos sem vistos,

a part nos veurem;

mai hi sem estats

i mai hi serem.

R: Lo mirall

Qui la fa fer en té fretat;

qui la fa, d'ella és pagat;

qui se'n servei, s'hi està amagat.

R: La caixa de mort

Variant: Qui la fa, no la vol;

qui la veu, no la desitja,

i qui la fa servir no la veu ni la crompa.

R: La caixa de mort

Variant: Qui la fa fer, no se'n servei;

qui se'n servei, ne sap pas res.

R: La caixa de mort

De dues mares iguals,

deu cosis van sempre en colla

i en més de se semblar,

tots deu porten tots el matei nom.

R: Los dits de la mà

Pot portar cent bótes de vi

i flaca per una agulla de cusir.

R: L'aigua

Los pobres ho llencen,

los rics ho arrepleguen.

R: Els mocs.

Una cosa que pertot se posa

i en lloc fa nosa.

R: Lo dia

Quina és aquella bestioleta

que a cada pas deixa un troç de cueta.

R: L'agulla

Madame pixa pel carrer

i dingús no li diu re.

R: La canal

Una capelleta

plena de genteta

i'l capellà al mig.

R: La boca

Una iglésia grandeta,

un capellà bossut,

la gent menudeta.

R: L'olla, la llossa, les mongetes

Com més fresc és

més calent és.

R: Lo pa

Vola i no té ales,

pica i no té bec.

R: La vespilla

Quatre estudiants van per un camí

i mai se poden aconseguir.

R: El devanell

Quatre estudiants vénen de Gascunya,

quan l'un se vestei l'altre se despulla.

R: Les broques de fer mitja.

Variant: Quatre soldats van de patrulla,

quan l'un se vestei l'altre se despulla.

R: les broques de fer mitja

Rodon com un cribell,

llarc com un budell.

R: El pou

Què és lo que no se pot anomenar sense ho rompre?

R: El silenci

Ten la pell com un bou, i és pas cap bou.

R: Una vaca

Un penjol-penjol està penjolat,

en paraplap s'està esperant;

en penjol-penjol ha caigut,

en paraplap l'ha hagut.

R: El gat i la rata

El galan sall a la porta

amb una rosa qu'ell porta;

no és ni rosa ni galán,

s'endevinarà pas mai.

R: El gall

Lo pare encara no és nat

qu'el fill salta pel terrat.

R: Lo fum

Una cosa que tothom ho té,
fins les pedres del carré.
R: Un nom

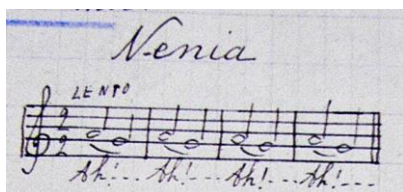
Nei defora, vén a casa
i menja amb la gent a taula.
R: La mosca

Tinc brassos sense ser persona,
tinc coll sense ésser animal
i estic segur que tu me portes
i te toqui sense te fer mal.
R: La camisa

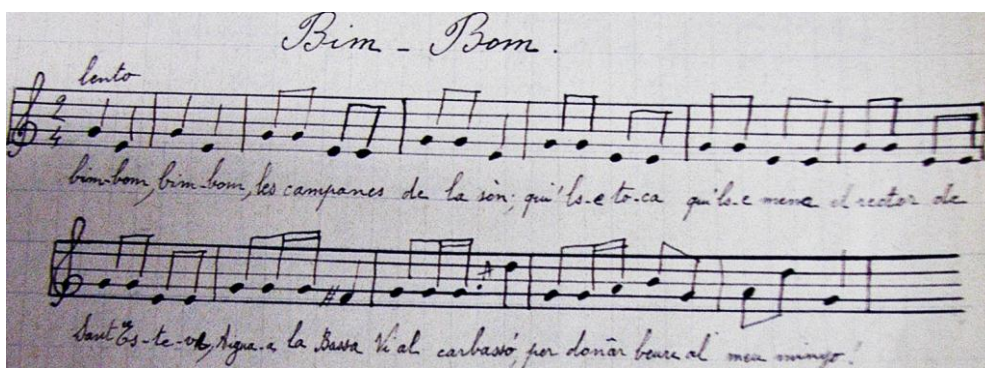
8. Cants populars

a) *Cants per adormir*

Nenia
Ah! Ah! Ah! Ah!

*Bim-bom*⁸⁵
Bim-bom, bim-bom, les campanes de la son; qui'ls'e toca, qui'ls'e mena, el rector de Sant Esteve.
Aigua a la bassa, vi al carbassó, per donar beure al meu minyó!

Altres:
Hi ha una variant que acaba per: Vi n'al molí, cap de tupí!
Bim-bom, la nina té son; vol pas dormir perquè té pas un galan coixí!

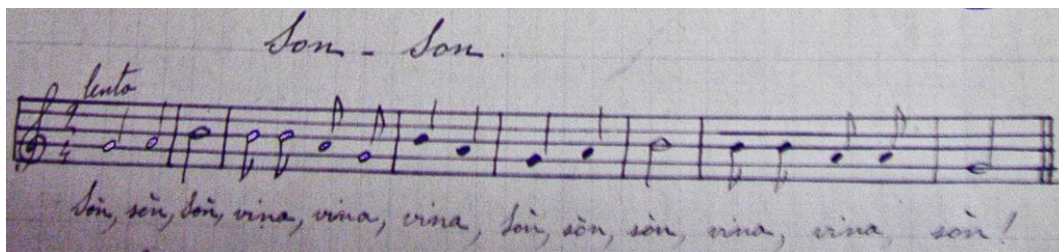
⁸⁵ Aquesta cançó també la van recollir els germans Fouché (vegeu *Obra del cançoner popular*, v. XX p. 191), en aquest cas la lletra és pràcticament igual en les dues versions tot i que amb algunes petites variacions.

Son-son

Son, son, son,
vina, vina, vina
son, son, son,
vina, vina, son!

Quan la son, son, son vindrà
lo ninet s'adormirà;
la son, son vol pas venir,
lo ninet vol pas dormir.

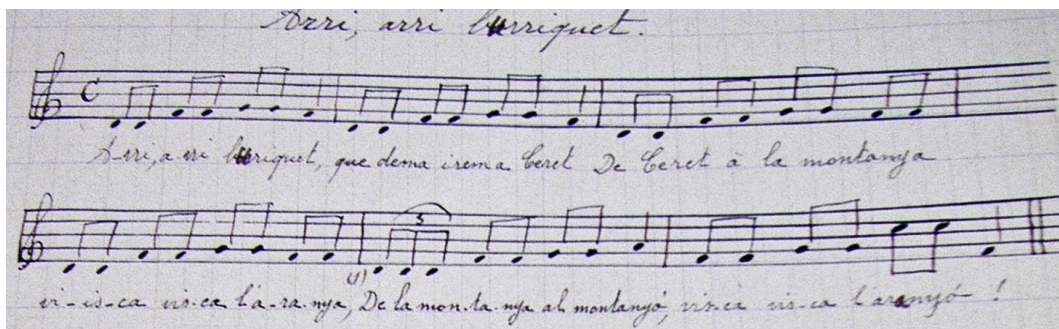
Son, son, son,
vina, vina, vina,
son, son, son,
vina, vina son!

b) Cants per despertar i donar moviment (jocs i gamarotxes)

*Arri, arri burriquet*⁸⁶

Arri, arri burriquet, que demà irem a Ceret. De Ceret a la montanya, visca, visca l'aranya; de la montanya al montanyó, visca, visca l'aranyó!

⁸⁶ Aquesta cançó també la van recopilar P. i M. Fouché (vegeu *Obra del cançoner popular*, v. XX p. 199), en aquest cas la lletra de les dues versions coincideix tot i que Grandó hi afegeix un últim vers. També cal comentar que l'esmentada cançó apareix en dues ocasions al llarg d'aquesta monografia dialectal, concretament en l'apartat dedicat als *Cants per despertar i donar moviment*, però també apareix més endavant dins l'apartat *Cants enumeratius* (p. 374) i, en aquest cas, forma part d'una estrofa del primer cant enumeratiu que aporta l'autor, tot i que en aquesta última versió només coincideixen els dos primers versos.

Fent saltar l'infant sus d'una taula:

Un, dos, tres
salta pagès!

Posant-li alguna llaminadura sus la llengua:

Bada la boca
i cluca els ulls.

Pipiu

-Pipiu, vés-te'n a l'aigua.
-Mam'zela, vull pa i fortmatge.
-Pipiu, te trucaré.
-Mam'zela, m'hi tornaré!

Prenint a l'infant els dits de la mà, l'un després de l'altre, encomençant pel dit gros:

Aquei és el pare,
aquei és la mare,
aquei fa la sopa,
aquei se la meja tota,
i aquei diu:
piu, piu, piu,
resta pas res dedins del niu!

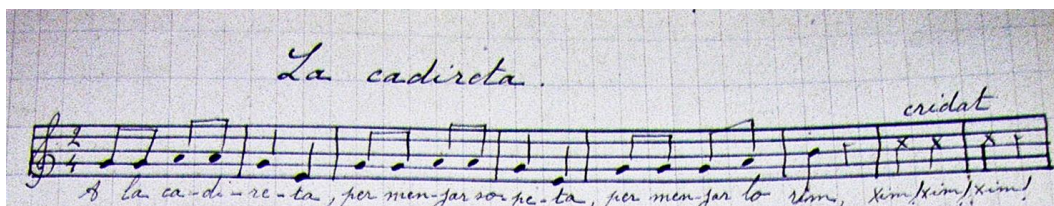
Fent picar un cop amb la mà:

Mà morta,
mà morta,
pica forta!^{CV}

Variant: Peu mort,
peu mort,
pica fort!

La cadireta

A la cadireta, per menjar sopeta; per menjar lo rim, xim, xim, xim!

*Serem tres*⁸⁷

Serem tres que ballarem, jo i el pare, jo i el pare; serem tres que ballarem, jo i el pare i l'axirment.

c) *Cants enumeratius*

Ball manetes,
truca manetes,
un punyat d'avellanetes,
la gall-gall,
la cueta de la gallina,
la gall-gall,
la cueta del nostre gall.

El nostre gall s'és entonat,
amb una cresta, amb una cresta,
el nostre gall s'és entonat
amb una cresta de castrat.
Al coll porta una vallona,
el nostre gall s'entona... (cariciant l'infant)
Manyagues a la mamà!
Manyagues al nin (o a la nina)!

Arri, arri borriquet,
que demà irem a Ceret,
posarem lo porc en sal
i la truja a la samal,
la porquera a la salera;
arri, arri mossèn Pere!

Mossèn Pere se'n va a l'hort,
hi trova un burro mort,
de la pell s'en fa un cribell,
dels ossos un flaviol,
se'n va tot sonant, sonant,
a la porta de sant Joan.
Trova bous i vaques,
gallines amb sabates,
capons amb esperons!

---

⁸⁷ Aquesta cançó també la van documentar el germans Fouché (vegeu *Obra del cançoner popular*, v. XX p. 193). En aquest cas la lletra de les dues versions és pràcticament igual tot i que presenten algunes petites variacions.

Corriu, corriu minyons
que la Teta fa torrons!

A, B, C, D,
la mestressa
que m'ensanya
val pas re!

A, B, C, D,
la pastera jo la sé;
si hi ha pa ne menjaré,
si n'hi ha pas prou el deixaré,
si la mare m'hi agafa
fugiré com una rata,
si el pare no ho vol
fugiré com un cargoll!

*Jan del riu*⁸⁸

Jan del riu n'és arriuat amb una carga de monines,^{CVI} Jan del riu n'és arriuat amb una carga d'escarbats.
N'ha portat un violon per fer ballar les minyones, n'ha portat un violon per fer ballar los minyons.

The image shows a handwritten musical score on aged paper. The title 'Jan del riu.' is written at the top left. The score consists of four staves of music, each with a treble clef and a key signature of two sharps (F# and C#). The lyrics are written below the notes in both Catalan and Spanish. The Catalan lyrics are: 'Jan del riu n'és arriuat amb una carga de monines', 'Jan del riu n'és arriuat amb una carga d'escarbats', 'n'ha portat un violon per fer ballar les minyones', and 'n'ha portat un violon per fer ballar los minyons'. The Spanish lyrics are: 'Jan del riu n'és arriuat amb una carga de monines', 'Jan del riu n'és arriuat amb una carga d'escarbats', 'n'ha portat un violon per fer ballar los minyones', and 'n'ha portat un violon per fer ballar los minyons'. The score ends with a double bar line and a repeat sign.

En Jan Petit

En Jan petit quan balla,
balla, balla, balla
En Jan petit quan balla,

⁸⁸ D'aquesta cançó, també en donen testimoni P. i M. Fouché (vegeu *Obra del cançoner popular*, v. XX p. 190-191). En aquest cas la lletra també és pràcticament igual, però presenta algunes petites variacions i, en la versió de Carles Grandó, la tornada final es troba repetida, fet que no succeeix en la versió recollida per P. i M. Fouché.

balla, balla bé.

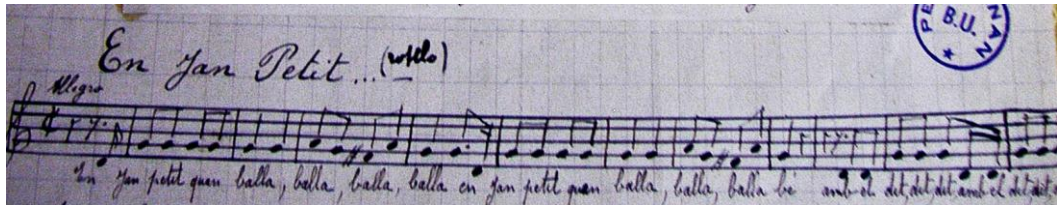
Amb el dit, dit, dit,^{CVII}
balla, balla, balla;
amb el dit, dit, dit
ara balla tant petit.

2a. vegada : Amb el peu, peu, peu.

3a. vegada : amb el nas, nas, nas.

4a. vegada: amb l'espatlla, etc.

(cada vegada s'ha d'enumerar-ho tot fent les gestes volgudes)

d) Rotllos

Són raríssims els rotllos catalans de mainada que l'influència francesa no hagi desarrelat.

Sus l'aire dels primers versos d'*Arri, arri borriquet*:

Les ampolles de la sang
que són plenes de vi blanc,
de vi blanc i de puces
gira-te de mosques! (cridat)

1r. Les ampolles de la sang...

2n. Les gerres de sant Miquel...

També se balla el *Jan petit*.

e) **Balls**: Se ballen sobretot pel carnaval.

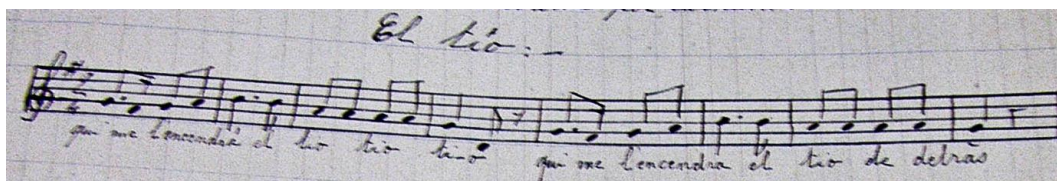
El tio

Qui me l'encendrà, el tio, tio, tio? Qui me l'encendrà, el tio de detrás?

2. Jo te l'encendré, el tio, tio, tio; jo te l'encendré, el tio de papé!

3. No l'encendràs pas, el tio, tio, tio; no l'encendràs pas, el tio de paperàs!

4. Jo te l'encendré, el tio, tio, tio; jo te l'encendré, el tio de papé!

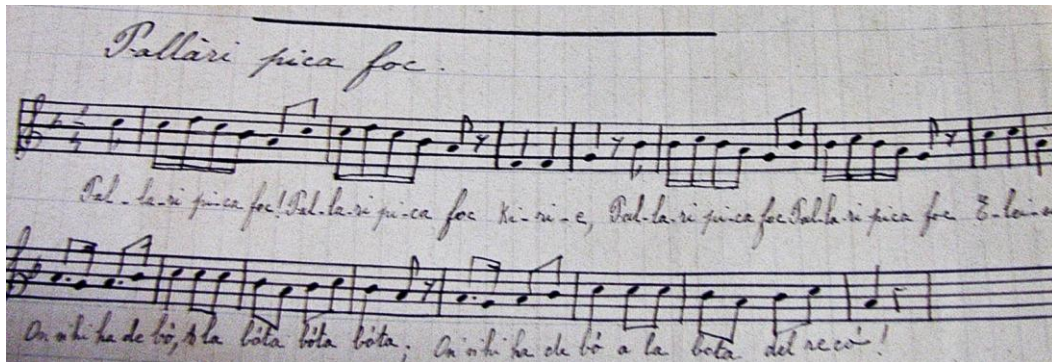

Pallari pica foc

Pallari pica foc! Pallari pica foc! Kirie.
Pallari pica foc! Pallari pica foc! Eleison.

On n'hi ha de bo? A la bóta, bóta, bóta.
On n'hi ha de bo? A la bóta del recó!

On n'hi ha de dolent? A la bóta, bóta, bóta.
On n'hi ha de dolent? A la bóta del torrent!

La cascavellada

Ara mireu si'n tinc, de diners dins la butxaca;
ara mireu si'n tinc, que me fan catrinc!

La marfa (entrellisada?)

Pa de mill te'n porti, menja-ne si'n vols!
No te'n porti gaire, pren-te'n un bon troç! (remingolada instrumental)
La tata Mosseta n'era general;
toca la trompeta i també'l tabal!

f) *Cants d'amor*

Desperteu-vos

Desperteu-vos si dormiu,
rossinyol del vostre niu;
i ara, quan baixem la rambla,
tot a vora dels cellers,
desperteu-vos si dormiu,
rossinyol dels aucellets.

Titona

Ai! Titona, ja sabs que t'estimi,
dóna-me un raion del teu cor;
que ja sabs que per tu m'abimissi,
ai! dóna-me la teua amor!

Les nines del Rosselló

Boniques seu, minyonetes,
com la flor del toranger,
blanques com les colometes,
florides com lo roser!
Los prats son ples^{CVIII} de floretes,
és lo temps de s'alegrar;
aneu-hi ballar, ninetes,
pels fadrins enamorar.

Tota la nit ballarien,
les nines del Rosselló,
i nosaltres cantarien^{CIX}
sols nos fessen un potó.^{CX}

g) *Corrandes i quèques*

De corrandes rosselloneses n'hi ha moltes i en Pere Vidal n'ha publicat un gran número dins lo seu *Cansoner català de Rosselló i de Cerdanya*. El quadro d'aquest breu estudi nos permet sols de donar-ne algunes mostres:

A la plaça m'han dit bruta,
mare, seu vós qu'ho costeu,
que no me renteu a la cara
al matí, quan me lleveu!

A Perpinyà són boniquetes;
a Ceret aixís, aixins;

a Arles són les rovellades
i a Prats les serafins.

Les ninetes del Roser
són poques i malcarades;
un dia de festa anyal
porten cofes enmanllevades.

Aquí dalt de la montanya
hi ha un pomer florit
a on lo rossinyol canta
les onzes hores de la nit!

Ai, canalla de Ceret
mal haja qui bé vos vol;
per un rim van matar un home
la nit de sant Ferriol.

Les ninetes de Corbere,
totes van de tres en tres,
porten flocs a les sabates
per enganyar els forasters.

Les ninetes de Thuïr
són forces i balladores:
sala amunt i sala avall
fan petar les ferradores!

La gent de Sant Jaume cantaven a los de Sant Matheu per menispressar-los:

Malaguanyat mossèn Xambeu,
per la canalla, per la canalla,
malaguanyat mossèn Xambeu
per la canalla de Sant Matheu!

I els matheuets responen :

Malaguanyat mossèn Calvet
per canalla, per canalla,
malaguanyat mossèn Calvet
per la canalla d'aquest endret!

Queca:

És pas d'ací lo meu fringaire,
és pas d'ací qu'és de Thuïr;
no és de Thuïr, qu'és de Prades,
no és de Prades, qu'és d'ací.

El senyor Oudet, director d'escola a Perpinyà, ens ha comunicat la música de la
corrandà següent:

Aquí dalt de la montanya
lo cucut hi ha cantat:
quan les cabres portaran llana,
les dones faran bon dot!
Tra-la, tra-la, tra-la, tra-la, tra-la, tra-la, tra-la, la!

h) Cants satírics i còmics

Los malicianos

Los malicianos són los sabaters,
quan tenen pas feina roden pels carrers,
y de la malícia tiren lo nyinyol pel sòl,
y de la malícia tiren lo nyinyol!

Se neguen, se neguen la gent de Cabestany! (bis)

Si mal carall te fot,
portes calces, portes calces.
Si mal carall te fot,
portes calces de vellut.

En Pupun, lo cop el més fatal,
esgarra les livites
el dia del carnaval. Pupun!⁸⁹

The image shows a handwritten musical score on four staves. The title 'Los malicianos:' is written at the top. The first two staves contain the first line of the song, with lyrics: 'Los malici-anos son- los sabaters quan tenen pas feina ro- den pels carrers y de la malicia tiren lo nyinyol pel sol, y de la malicia tiren lo nyinyol!'. The third staff contains the second line: 'Se neguen se neguen la gent de Cabestany! (bis)'. The fourth staff contains the third line: 'Si mal carall te fot portes calces portes calces; si mal carall te fot portes calces de vellut!'. The fifth staff contains the final line: 'En Pupun, lo cop el mes fatal es- garra les li- vites el dia del carnaval Pupun'. The score includes musical notation such as treble clefs, a key signature of one flat, and a 2/4 time signature. There are dynamic markings like 'f' and 'sf' throughout the piece.

⁸⁹ Com es pot veure en la il·lustració, l'autor escriu *Püpün*, amb dièresi, segurament per marcar una pronúncia de la *u* a la francesa.

Pellerots, ferro vell!

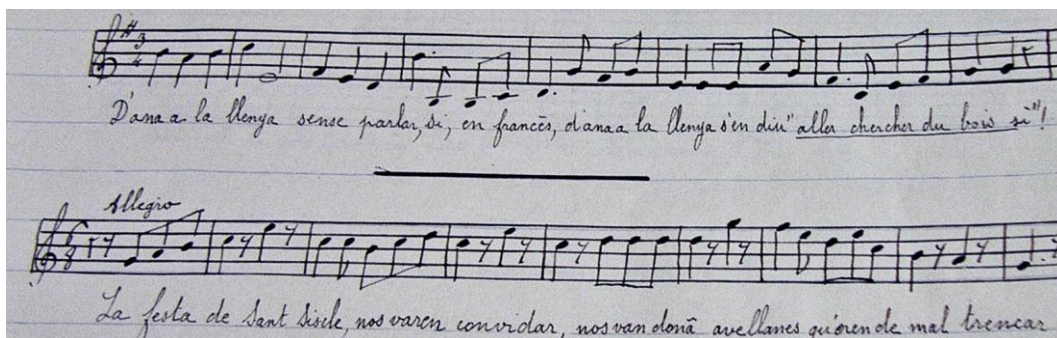
Tornada: Pellerots, ferro vell,
pell de llebre, pell de llapin!
Dones, qui me les acaba
les agulles i lo fil?

Dones an aquesta botiga
tot s'hi ven a bon marcat,
faltat de les crinolines,
que tenen lo preu fixat.
Zig-zag !

Crinolines per les nines
y ribans de tot color
y corsetets a la moda
qu'hi ha pas res de millor!

D'ana[r] a la llenya
sense parlar, sí,
en francès, d'anà a la llenya
s'en diu "aller chercher du bois", sí!

La festa de Sant Sisle,
nos varen convidar,
nos van dona[r] avellanes
qu'eren de mal trencar.

Un matí de primavera

1. Un matí de primavera,
me n'anavi a la rivera, (bis)
me n'anavi tot solet!
Vai trovà una minyoneta
aixurida i ben guapeta,
a cavall d'un borriquet. (bis)

3. Al moment qu'ella diu –Arri!
jo me li encranqui a la sarri (bis)
i li vai fer un potó;
aqueixa grossa bosaroca
se'n va en cridant com una oca
i jo riure que riuràs! (bis)

5. Era un troç de manicaco
amb el nas ple de tabaco, (bis)
ranquejant com un viell bou,

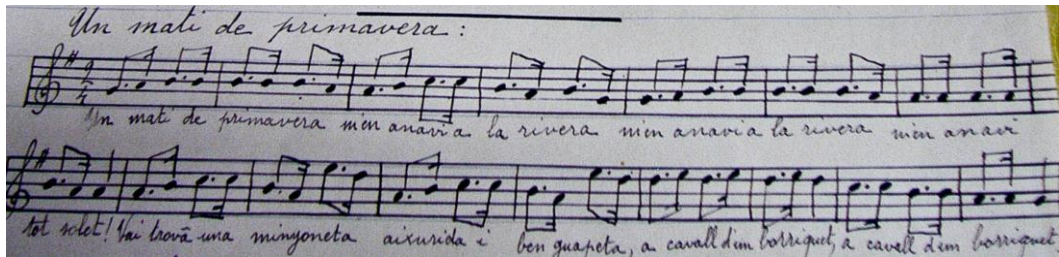
2. Jo li dic: –On vas petita?
Al meu cor ja me palpita, (bis)
un moment atura-te.
Ella me diu sonpressada:
–Tornaré una altra vegada,
si tinc temps t'escotaré. (bis)

4. L'endemà d'aqueixa afer
va girar d'altra manera, (bis)
me van fer acatar lo nas;
ne veig a venir son pare
amb una terrible cara
i amb un gros pal a la mà. (bis)

6. Ell me diu: –Me n'ets fet una,
m'ets abraçat la minyona, (bis)
jo vinc per me revenjar !

orellut com quatre burros
n'era tot untós dels morros
y connós a vos fer pou! (bis)

–No vos espanteu, sant home,
son trovat, sense anà a Roma,
el *moien* d'adobar això:
feu-me un potó a ne jo!

Dissapte a la tarda nos varen convidar, (el chor crida: –I aront?)
i a casa de l'amic Pep endevina què'ns van donar? (el chor crida: –Què us van donar?)
Vam menjar drap i ferro vell, vidres trencats, rosegats pels rats, sabatots vells, barrots podrits;
nos varem fé una salsa que no'n varen llepà·ls dits.

L'hortolana (lletra i música d'Un Tal)

1. Una hortolana del Vernet.
creia que, per millon culler,
se calia alsar del llit
envers deu hores de nit;
doncs se'n anava per l'hort
amb una candela encesa
i sense escotar la Tresa
que li deia: –Tenes tort!

3. Trepitjant los carabaços
i saltant per les tomates,
les fagines i les rates
feien un ravatge afrós;
i los aucells maleits,
xots, gamarros i cabeques,
al mig de les fulles seques
s'estaven tots arrudits.

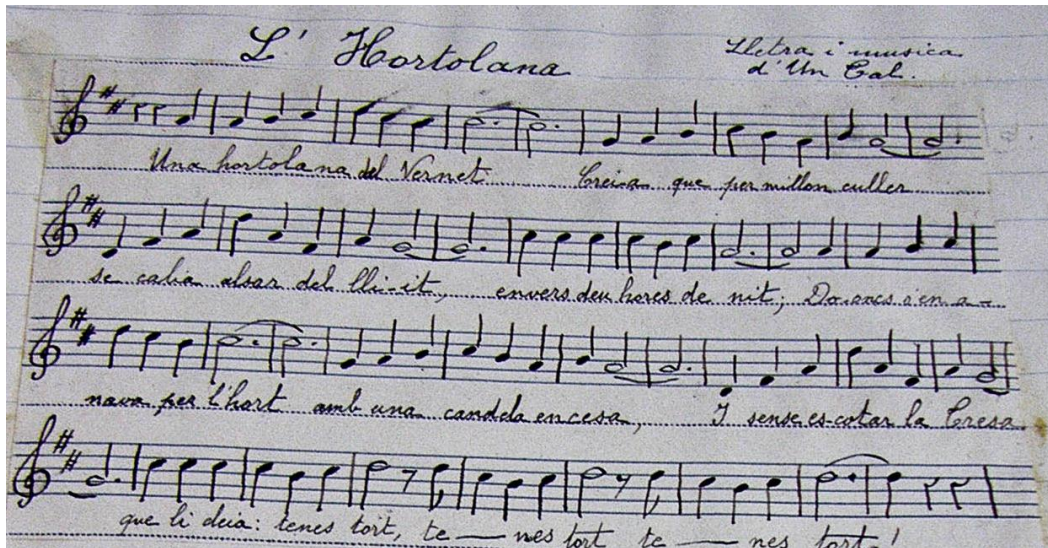
2. Los escarbats merdissers,
en la vigent, s'enfugien
i los grapaus se cuitien
de s'enforatar pels llaurers;
lo cargol plé de destret
dins la closca s'amagava
la granyota que cantava
su'l cop perdia l'xiulet

4. Ella, aixurida i l'ull viu,
anava per les vessanes
cullint les cols, les patanes,
i tota la fruita d'istiu,
i se deia tot marxant
d'alegremment tota roja:
–Dema los sous com la pluja
dins la potja me cauràn.

5. Mes al endemà de mati
quan va tornar de la plaça
feia una mala grimàça,
s'en poguent pas avenir:
lo pressec era tot vert,
la figa era pas madura
i la de coll de senyora
semblava figa de porcí

6. Dingú no'n via volgut
d'aqueixa fruita macada
i la donzella apurada,
mai més va culler la nit.
Vos que veniu d'escotar,
que la lliçó sigui bona:
a les fosques, fruita i dona
mai se tenen de llestar!^{CXI}

i) Cants històrics i polítics

A Rosselló, cada partit polític tenia les seues cançons. Els nostres vells cantaven segons llurs opinions:

*La plana del Rosselló*⁹⁰

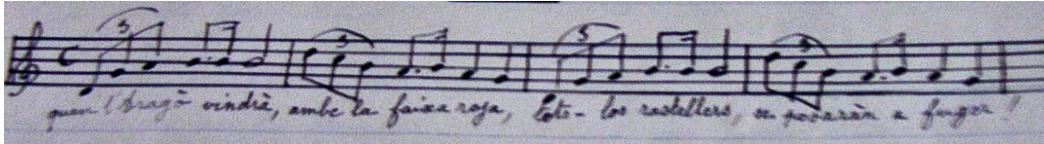
La plana del Rosselló,
que n'era tant ben plantada,
també de arbres fruytés
y de mussús y de dames,
també de manteniments
per viure la lley humana,
ara s'en ha'gut de dà
a la vida assermentada,
que n'ets destrohit los temples
y també tota la plana.

⁹⁰ En aquest text també mantinc l'ortografia original del text, tal com ho fa el mateix autor.

O bé: *La revolució francesa*

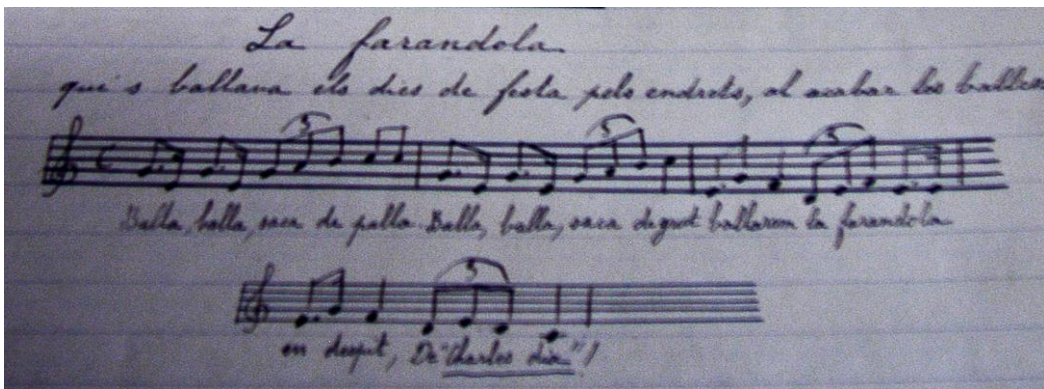
Lo capità d'esta canalla
és Mirabeau, lo gran "monsieur"!

Quan l'Aragó vindrà,
ambe la faixa roja,
tots los rastellers,
se posaran a fúger!

La farandola, que's ballava els dies de festa pels endrets, al acabar los ballen.

Balla, balla, saca de palla; balla, balla, saca de grat. Ballarem la farandola en despit de "Charles dix"!

j) *Complantes*

Complanta de Trabucaires (1846):

1. L'any mil vuit-cents quarante-quatre
una banda se va formar
de trabucaires en l'Espanya
per matar, violar i robar.
Ai, quina tristesa tant gran,
pares i mares,
d'haver criat eixos infants,
eixos brigans!

3. Ne passaven per les bosquíes
i, prop de Sant Miquel de Lled,
Bailbé ne fou a l'agonia,
sobre la neu morí de fret.
Se alsaren los somatents
per deslliurar-los;
mataren un home de bé,
lo fill Roger.

2. En passant al Pla de la Palla
en Tocabens, lo capità,
una diligència passava,
promptament la van arrestar;
Roger, Bailbé, foren lligats,
també Massot,
per eixa banda de malvats
foren robats!

4. Ai, desditjats, què vos devia
el fill Massot de Darnius?
Ell va patir cruels martiris,
menat molt rigorosament:
les orelles li han llevat,
banda de pillos!,
la boca amb herba li han tapat,
jueus malvats!

5. Si n'hi havia un de la colla
que de bronze tenia'l cor:
ell lo ten més dur qu'una roca,
a una dona ha dat la mort.
Sí, li ha tret l'infant del cor,
cruel arabe!,
aqueí serà lo crim més fort
per vos dar mort!

7. Riveres, parets fetes dels moros,
salten eixa malvada gent;
travessen frontera de França
sense permissió del govern.
Mes lo govern és diligent,
va perseguint-los
cuida los pendre proptament,
alertament!

6. Allí al cortal de la Bellecia,
a les Illes anomenat,
va succeir granda disgràcia
a dos homes de calitat;
lo masover fou innocent
a estes coses,
mataren dos homes del rei
fent llur servei.

8. A la cova de Bessaguda,
amb gran fúria i gran rigor,
heu mort un home respectable
que per nom se deia Massot;
li habeu arrencat lo cor,
cruel espectacle!,
de cap a peus l'heu maltractat
qu'és pietat !

9. Pares i mares, preniu exemple
dels trabucaires tant cruels;
corregiu vostres fills i filles
que a Déu sempre siguen fidels.
No habessen pres los trabucs
i fet disgràcies,
no's veurien tant grans affronts,
portant grillons!^{CXII}

10 = Complantes: Complanta dos Trabucaires

L'any mil vuit cents quaranta qua-tre una banda se va formar
de trabucaires en l'època — mya Per matar vi-lans i ro-bars
de quina tristesa tant gran pares i ma-res d'haver criat
cossos infants cossos brigans!

k) Cants populars i tradicionals

Montanyes Regalades (versió rossellonesa):⁹¹

1. Montanyes regalades
són les del Canigó,
que tot l'estiu floreixen,
primavera i tardor.

Dau-me l'amor minyona,
dau-me la vostra amor!

2. Tardor i primavera,
en tot temps hi ha flors;
hi floreixen les roses,
clavells de tots colors.

Dau-me l'amor minyona,
dau-me la vostra amor!

3. N'hi ha una donzella
que'm té robat lo cor,
lo lliga ambe cadenes, ^{CXIII}
ambe cadenes d'or.

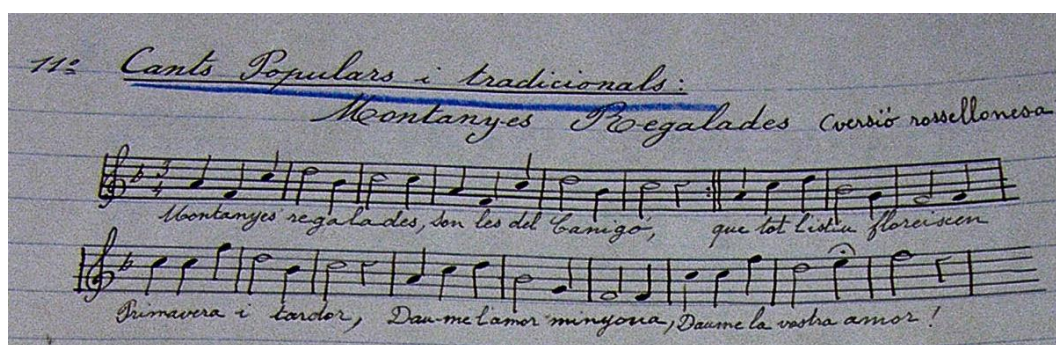
Dau-me l'amor minyona,
dau-me la vostra amor!

4. Mirau qui la compara
a neu del Canigó,
mirau-vos-li la cara,
blanca és com un cotó.

Dau-me l'amor minyona,
dau-me la vostra amor!

5. Té les dents boniquetes,
boqueta de pinyó,
les cilles ramadetes,
l'ull negre i matador.

Dau-me l'amor minyona,
dau-me la vostra amor!

Montanyes de Canigó

Montanyes de Canigó
són fresques i regalades,
al demés ara a l'estiu

Allí me n'hi estat tres anys
sens veure persona nada
sinó un petit rossinyol

⁹¹ Aquesta cançó també va ser recollida pels germans Fouché (vegeu *Obra del cançoner popular*, v. XX p. 204-205). La lletra de les dues versions és pràcticament igual tot i que, com en la majoria dels casos, presenta algunes variacions. Concretament, en la versió documentada per P. i M. Fouché apareix anotat que els dos últims versos es repeteixen i, en la versió aportada per Carles Grandó aquests dos versos no es repeteixen sinó que n'apareixen dos de diferents.

que les aigües són gelades.

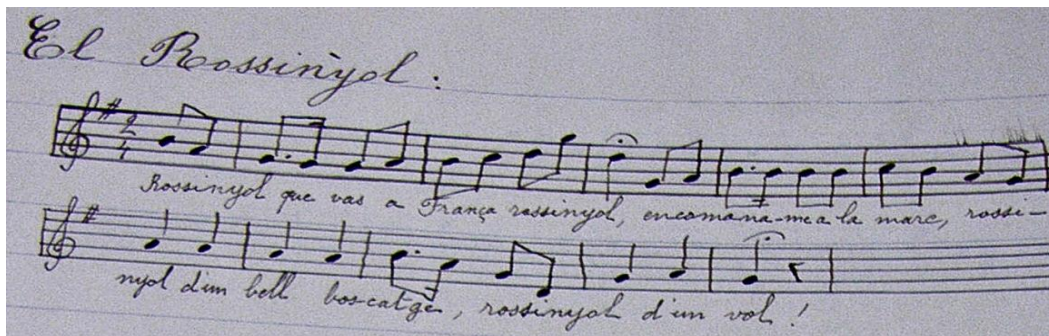
que nit i dia cantava.

Rossinyol, bon rossinyol,
Déu te dó bona volada,
a l'altra banda del riu
trobaràs la mar salada.

I diràs a mos parents
que mon pare m'ha casada...⁹²

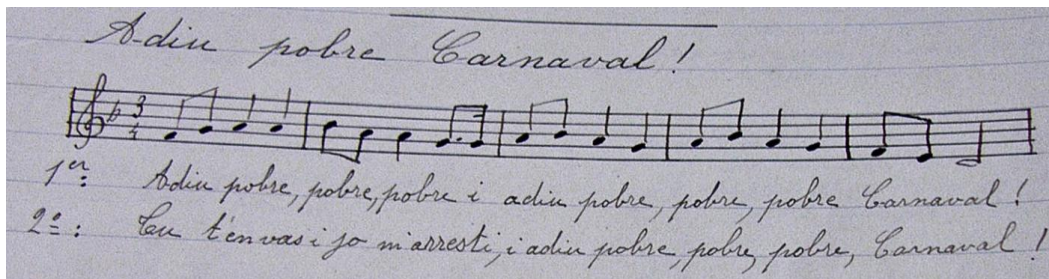
El Rossinyol

Rossinyol que vas a França, rossinyol,
encomana-me a la mare, rossinyol
d'un bell boscatge, rossinyol
d'un vol!

Adiu, pobre Carnaval!

1. Adiu, pobre, pobre, pobre i adiu pobre, pobre, pobre Carnaval!
2. Tu te'n vas i jo m'arresti, i adiu pobre, pobre, pobre, Carnaval!

El Carnaval és mort (aire de Fa sol i plou)

El Carnaval és mort,
tira avellanes, tira avellanes;
el Carnaval és mort,
tira avellanes dins d'un clot!

El matí de sant Joan

I el matí de sant Joan – si n'és festa senyalada,

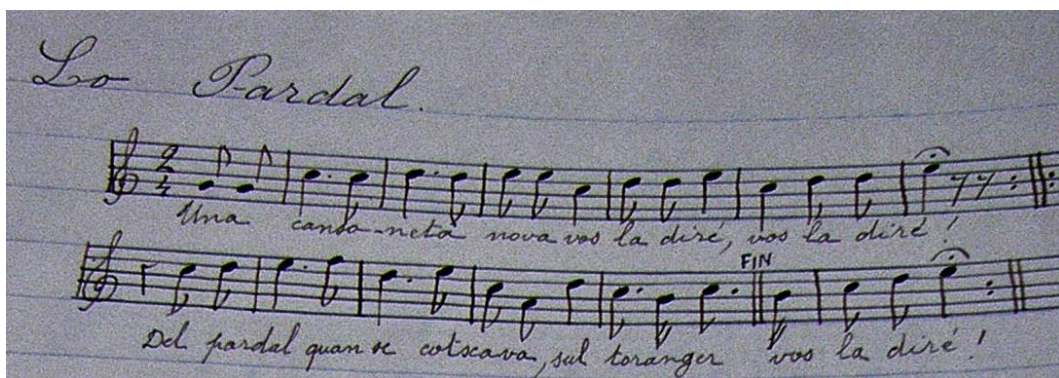
---

⁹² Hi ha algunes variants anotades, en llapis, a alguns passatges d'aquesta cançó, però no totes es poden llegir clarament.

cercant la bona ventura – no la son trovada encara.
 Me'n baixi per un riu avall – floretes d'amor cassavi,
 te vei venir una minyona – la qu'el meu cor desitjava.
 De tant lluny com jo la vei, – ja li fai la barretada,
 yo li'n dic: «Déu t'guart, amor, – rosa fresca i acolorada»,
 i ella m'diu: «Déu t'guart clavell – cullit de la matinada».
 Tan bon punt ha dit això – a plorar s'hi és posada;
 «De què plorau vós, amor – i de què plorau vós ara?»
 «Bé'n tinc raó de plorar – si m'han dit que vos casavul!»
 «I avans no vos quitaré, – la mar resterà sense aigua...»

Lo pardal⁹³

1. Una cansoneta nova, vos la diré, del pardal quan se cotxava, sul taronger.	2. Lo pardal quan se cotxava, feia remor, per veure si ho sentiria lo seu amor.
3. Lo seu amor és dins cambra que no sent re, sinó lo mosso de casa, lo traginer.	4. De la finestra més alta, li va parlar: –Les onze hores són sonades, vés te cotxar.
5. No me cotxí pas encara, vai de camí, som fet una prometença a sant Magí!	6. Quan a sant Magí va sere, va suplicar que pogués tornà en sa terre per festejar.
7. Tres galanes que tenia eix aucellet: Marianna, Petronilla, Isabelet.	8. Eixa cansoneta nova qui treta l'ha? És un jove de la plana: gentil Romà.

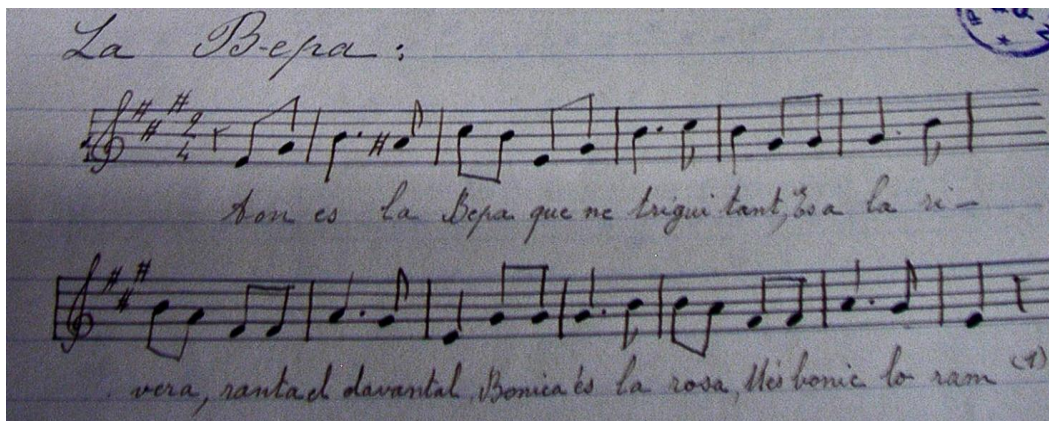

⁹³ Aquesta cançó també va ser recopilar de Pere i Marcel Fouché (vegeu *Obra del cançoner popular*, v. XX p. 202-204). En aquesta versió la lletra és pràcticament igual en les primeres estrofes, però la versió dels Fouché és més llarga i aporta una variant.

La Bepa

A on és la Bepa que ne trigui tant? És a la rivera, ranta el davantal. Bonica és la rosa, més bonic lo ram.^{CXIV}

Els esclips de Déu (joc de persones):⁹⁴

Dos o demés jugadors canvien llurs beires (gots) segons el modo que indiquem més abaix, en seguint la cadència del cant. Lo que s'enganya ha de pagar una botella.

Els esclips de Déu fangaven, sant Joan triava grà, sant Pere li va al darrera amb el trico, trico, trac!⁹⁵

Handwritten musical score for 'Els esclips de Déu'. The title is 'Els esclips de Déu... (joc de persones) - Dos o demés jugadors canvien llurs beires (gots) segons el modo que indiquem més abaix, en seguint la cadència del cant, lo que s'enganya ha de pagar una botella.' The music is written on two staves in G major and 2/4 time. Below the music, there are two rows of letters 'A' and 'B' representing the game state. The first row is labeled '1er jugador' and the second row is labeled '2er jugador'. The letters are arranged in a sequence that corresponds to the lyrics: 'Els esclips de Déu fangaven, s'ho an tri a va grà; Sant Pere li va al darrera amb el, trico, trico, trac!'. The letters are arranged in a way that shows the sequence of moves for each player.

⁹⁴ Aquesta cançó també l'apleguen els germans Fouché (vegeu *Obra del cançoner popular*, v. XX p. 192). En aquest cas la lletra és pràcticament igual tot i que apareixen algunes variacions. Com es pot observar Carles Grandó també aporta una explicació i un esquema de com cal jugar, però en el text recollit pels Fouché no hi apareix.

⁹⁵ A continuació reproduïxo, a banda de la partitura, la disposició amb què Grandó explica l'esquema del joc, per tal d'entendre millor en què consisteix.

Sem tirat al sort

Sem tirat al sort, sem pas tingut xanca; ara cal partir, hi ha pas més remei!
Xim-la-là, xim-la-là, la jova m'espera; xim-la-là, xim-la-la, la jova m'esperarà!

Variant: Som tirat al sort, mare, mare, mare; som tirat al sort, mare, com lo porc!

The image shows a handwritten musical score on lined paper. At the top right, there is a circular stamp that reads 'PERPIGNAN B.U.' with a star in the center. The title 'Sem tirat al sort' is written in cursive at the top left. The score consists of two staves of music in treble clef with a common time signature (C). The lyrics are written below the notes. The first staff has the lyrics: 'Sem tirat al sort, sem pas tingut xanca, ara cal partir hi ha pas més remei!'. The second staff has the lyrics: 'xim la la, xim la la, la jova m'espera, xim la la, xim la la, la jova m'esperarà!'. Below this, the word 'Variant:' is written, followed by a third staff of music with the lyrics: 'Som tirat al sort, mare, mare, mare, som tirat al sort, mare com lo porc!'.

Airets i remenadilles

En Baldiri, sense ciri
se'n va anar a la professó;
amb un ganivet de sucre
per matar·l senyor rector.

Ara mireu quin home és
en matalloques, en matalloques;
Ara mireu quin home és
en matalloques d'Argelés!

Qui la ballarà, la clavellineta,
qui la ballarà, cinc sous haurà.
Jo la ballaré, la clavellineta,
jo la ballaré, cinc sous hauré.

I endavant, Joan,
no me l'apretis gaire;
i endavant, Joan,
no me l'apretis tant.

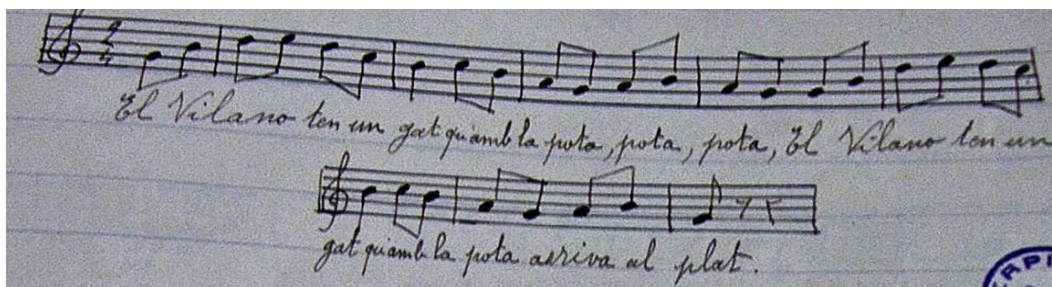
A quant veneu els ous,
Tereseta, Tereseta,
a quant veneu els ous,
Tereseta? A cinc sous!
A cinc sous són massa cars,
Tereseta, Tereseta,
a cinc sous són massa cars,
Tereseta! A dos llars!⁹⁶

⁹⁶ Aquesta cançó que apareix formant part dels *Airets i remenadilles* també ha estat recollida en l'*Obra del cançoner popular*, v. XX p. 174. En aquest cas, la lletra és pràcticament igual tot i que la versió de Carles Grandó és més llarga.

El vilano⁹⁷

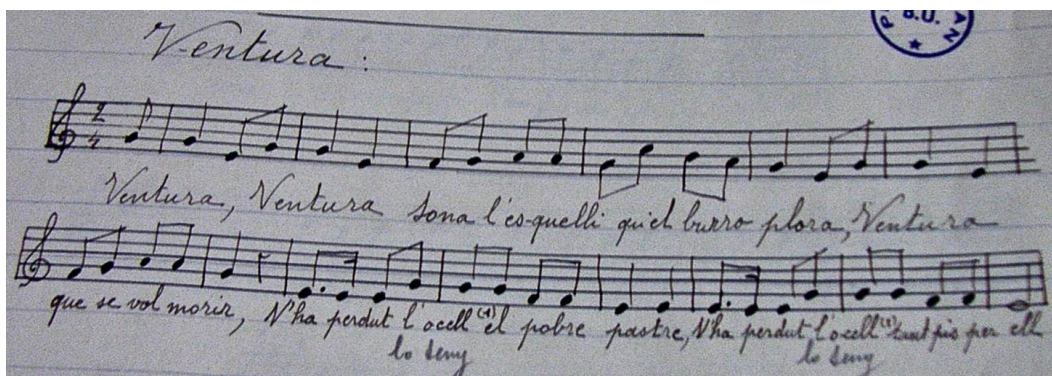
El vilano tén un gat qu'amb la pota, pota, pota; el vilano tén un gat qu'amb la pota arriba al plat.

Ventura

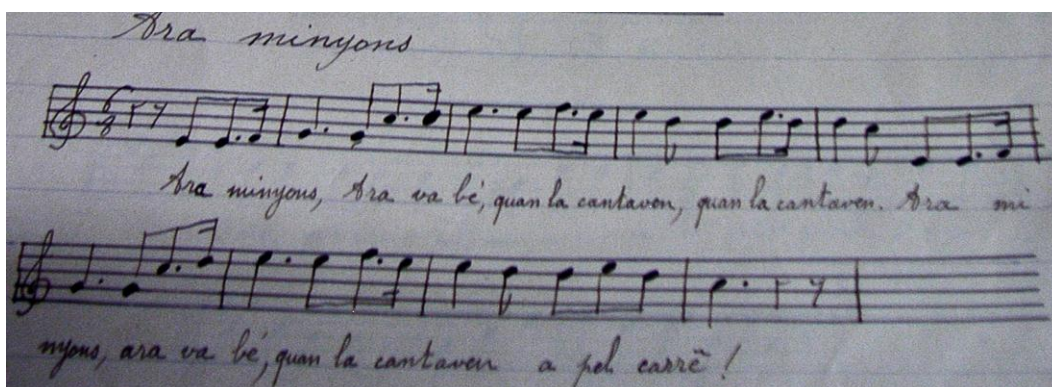
Ventura, Ventura, sona l'esquelli qu'el burro plora. Ventura, que se vol morir.

N'ha perdut l'ocell el pobre pastre; n'ha perdut l'ocell tant pis per ell. ^{CXV}

Ara minyons

Ara minyons, ara va bé,
quan la cantaven, quan la cantaven;
ara minyons, ara va bé,
quan la cantaven a pel carré!

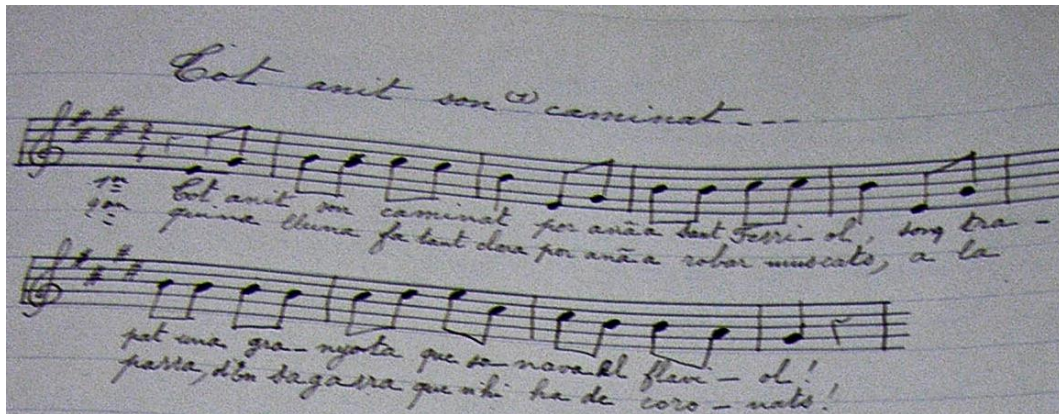

⁹⁷ Aquesta cançó també ha estat recollida en l'*Obra del cançoner popular*, v. XX p. 173. En el cas de la versió aportada per Carles Grandó, la lletra coincideix amb la recollida per Pere i Marcel Fouché, encara que aquí és un punt més extensa.

Tot anit son^{CXVI} caminat...

1. Tot anit son caminat
per anà a Sant Ferriol,
son trapat una granyota
que sonava el flaviol!

2. Quina lluna fa tant clara
per anà a robar muscats,
a la parra d'en Sagarra
que n'hi ha de coronats!

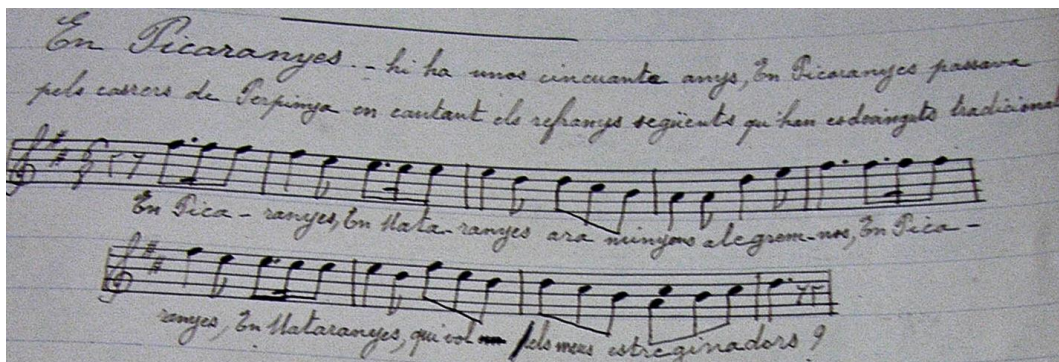
En Picaranyes

Hi ha unos cinquanta anys, en Picaranyes passava pels carrers de Perpinyà en cantant els refranys següents qu'han esdevinguts tradicionals:

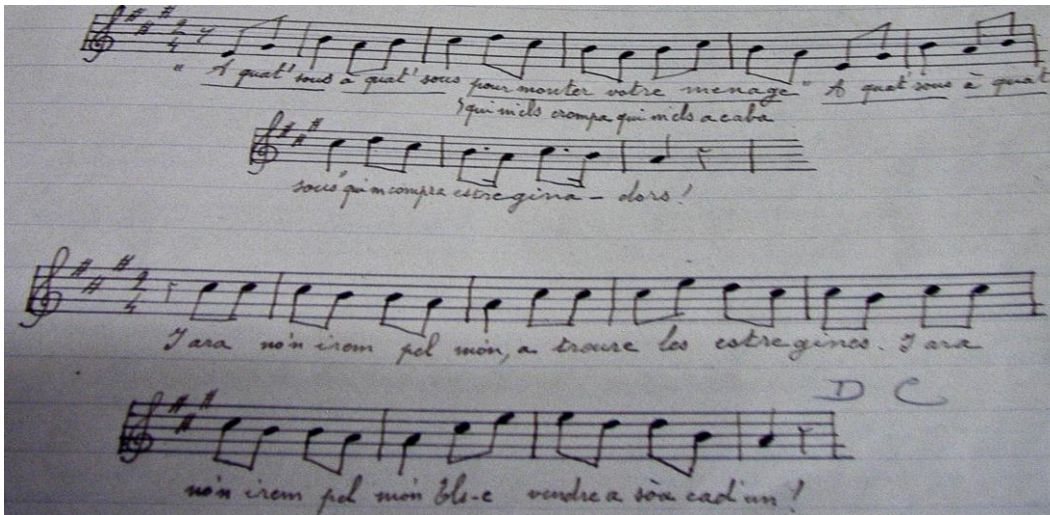
En Picaranyes, en Mataranyes
ara minyons alegrem-nos,
en Picaranyes, en Mataranyes,
qui vol els meus estreginadors?

A quat·sous, a quat·sous,
“pour monter votre menage” / qui me'ls crompa qui me'ls acaba.
A quat·sous, a quat·sous,
qui·m compra estreginadors!

I ara no n'irem pel món,
a treure les estregines.
I ara no n'irem pel món
else vendre a sou cad·un!

h) Goigs i nadals⁹⁸

Goigs: Els goigs rossellonesos han estat particularment estudiats per mossèn J. Bonafont que ne publicà un bell estudi dins la *Revue Catalane* (Perpinyà) i per en Pere Vidal (*Cansoner català de Rosselló i de Cerdanya*).⁹⁹ Els goigs de sant Galdrich, patró de Rosselló, del Roser, i les canterelles dels *Goigs dels ons* que publiquem, són dels més coneguts a les nostres terres:

Goigs del Roser

Vostres goigs ab gran plaher
cantarem, Verge Maria,
puix la vostra senyoria
és ser mare del Roser.

Deu plantà dins vós, senyora
lo Roser molt excel·lent,
quan vos feu mereixedora
de concebre'l purament;
donant fe al missatger
que del cel vos trametia
Déu lo Pare, que volia
fosseu mare del Roser.

Puix mostrau vostre poder

⁹⁸ Aquest apartat és incomplet. No hi trobem les referències a les cançons de nadal que suggereix l'encapçalament i els materials sobre els goigs estan desordenats. Els he endreçat de la manera més coherent.

⁹⁹ Vidal, Pierre. *Cansoner català de Rosselló y de Cerdanya*. Perpinyà: Imprimerie-librairie A. Julia, 1885.¹⁰⁰ D'aquests goigs, Carles Grandó només en reproduïx una estrofa i les tornades inicial i final quan en realitat els *Goigs del Roser* –els goigs per antonomàsia– en tenen set. Segurament l'explicació més plausible és que, essent tan coneguts, l'autor es va limitar a reproduir-ne un fragment a manera d'exemple.

fent miracles cada dia,
preservau, Verge Maria,
los confreres del Roser.¹⁰⁰

Goigs del gloriós sant Galderich,^{CXVII} llaurador, confessor i patró de Rosselló, Conflent y Vallespir, las sagrades relíquies del qual estan en veneració en la iglésia de Sant Joan a Perpinyà.¹⁰¹

Als qui confiam de vos
sens ningun dupte y recel
ajudaunos desdel cel
Galderich, sant gloriós

De fels pares imitaréu
l'offici de llaurador
y ab ells sempre treballareu
en la vinya del Senyor;
de moltes virtuts sembrades
cullireu fruyt copiós.
Ajudaunos, etc.

Foreu Job en paciència
y en lo plorar Jeremias,
rellevant amb gran prudencia
agenas melancolias,
sentint los treballs del proxim
mes que si fossen de vos.
Ajudaunos, etc.

Volgué Deu omnipotent
en temps de gran tempestat
que la vostra era y froment
tingués gran serenitat,
peraqué vist lo miracle
tots respectássen a vos.
Ajudaunos, etc.

La gran llum de vostre exemple
excitava santa vida;
a visitar son sant temple
Deu per vos als homens crida,
fent que los dos germans vostres
imitassen sempre a vos.
Ajudaunos, etc.

Los pobres tiranizats,
havent-vos fet un present,
de llur tirà deslliurats
se véren encontinent;
y en càstich uns se mataren
y'l princep torná leprós.
Ajudaunos, etc.

En haver edeficat
Guyfre, comte de Cerdanya,
lo monastir que ha illustrat
de Canigó la montanya,
de tenir vostras reliquias
se tingué per molt dixos.
Ajudaunos, etc.

Quan los sants ossos portaren
de Tolosa al sant convent,
maravellas gran obraren,
vistas de molta gent,
descubrint per los effectes,
lo que ab Deu sou poderós.
Ajudaunos, etc.

Quan vos fan oració
y'us trauhen ab reverencia
per la vostra intercessió
vé a parar la pestilència;
donáu temps seré en diluvis
y, en la sequedat, plujes.
Ajudaunos, etc.

Puix s'agrada Deu de vos
com de altre just Abel,
feu baixar pluja del cel
Galderich, sant Glorios.

---

¹⁰⁰ D'aquests goigs, Carles Grandó només en reproduëix una estrofa i les tornades inicial i final quan en realitat els *Goigs del Roser* –els goigs per antonomàsia– en tenen set. Segurament l'explicació més plausible és que, essent tan coneguts, l'autor es va limitar a reproduir-ne un fragment a manera d'exemple.

¹⁰¹ D'acord amb la voluntat expressada pel mateix autor, he respectat l'ortografia original del text.

Goigs dels ous

Amb les “cantarelles” que donem en seguida són cantats la vigília de Pasqües a la porta de les cases i de les masies:

En lo món ne sou dotada
de uns set goigs Mare de Déu,
d'altres set sou heretada,
en los cels com mereixeu!

Lo primer és, Verge pura,
qu'en lo grau que possehiu
mes que tota creatura,
tanta glòria vos sentiü;
aprés de Déu la més honrada,
del restant sou y sereu
de nosaltres advocada
en los cels, com mereixeu!

Lo segon, Verge benigna,
vós ensemps ab vostre Fill,
d'un voler ab Déu condigne,
l'un de l'altre sou espill:
bé sou vós glorificada
en los plahers que vós li feu,
essent reyna coronada
en los cels, com mereixeu.

Lo tercer és, Verge santa,
que en la cort celestial,
claredat preneu vós tanta
que després Déu nos mostra tal;
de la qual sou il·luminada
més que'l jorn del sol no'n pren
y de tots los sants amada
en los cels, com mereixeu.

Lo quart és que us obeheixen
sants y santes vos fent honor,
com aquella que us coneixen
Mare sou del Salvador.
O, Reina tant exaltada,
cap y peu del regne seu,
siau sempre coronada
en los cels, com mereixeu.

Lo quint és que us remunera
lo Senyor vostres torments
al grat vostre sens espera
de aquells dons tot temps plasents;
may se pert en vós soldada,
qui us serveix bé'l satisfeu,
tant sou vós regraciada
en los cels, com mereixeu.

Lo sisé és que sou vestida
 de un sant goig glorificat,
 dalt del cel essent unida
 prop la santa Trinitat;
 als serafins primer posada
 y dels restant sou y sereu
 eternalment venerada
 en los cels, com mereixeu.

Lo seté és que sou ben certa
 que tals goigs may finiran
 ni sereu jamay deserta,
 ans per tot temps duraran;
 alegrau-vos doncs, amada,
 ab bon Jesus com fer soleu :
 Verge, Mare, sou pujada
 en los cels, com mereixeu.

Goigs dels Ous - amb les "cantarelles" que donem en seguida, son cantats la vigília de Pasques a la porta de les cases i de les masies.

Tomada allegato

En lo mon ne sou dotada de uns set goigs Mare de Déu d'altres set sou here-
 tada, en los cels com mereixeu!

cobles

Lo primer es Verge pura que en la
 mis que tota creia-tura, i tanta
 gran que pas-se-
 gloria uns sen-
 tu,

Aprés de Déu la mes-hon-rada, Del restant sou
 y-se-reu - - - De nosaltres advo-cada en los cels com me-soi-
 xeu!

2a. vegada

Goigs dels ous (variant de montanya)

En lo món sou dotada de uns set goigs Mare de Déu;
 d'altres set sou heretada en los cels, com mereixeu! (remingolada instrumental).

Goigs dels Ous (Variant de montanya)

En lo mon sou dota-da de uns set goigs Mare de Déu d'altres set sou here-
 ta-da en los cels com mereixeu! (remingolada instrumental)

S. an DC

Cantarelles i goigs del Ous

Tals com se canten el dissapte, vetlla de Pasqües (de l'infinitat de cobles de què·s componen, només donem que les que solen ésser cantades).¹⁰²

---

¹⁰² En aquest lloc hi apareix un pentagrama sense notes. Probablement, l'autor va interrompre la redacció de l'obra en aquest punt.

NOTES DE L'AUTOR

^I Alart, [Julien-Bernard]. «Géographie historique du Conflent et des Pyrénées Orientales». *Butlletín Societat Agrícola Científica i Litteraire*, 1856. [Hem trobat dues referències bibliogràfiques: Alart, Julien-Bernard. «Géographie historique des Pyrénées Orientales» (1859) i «Géographie historique du Conflent» (1854). Ambdós treballs van ser publicats al butlletí de la SASL ; cap dels dos títols, però, no s'ajusta exactament a la proposta de Carles Grandó]

^{II} Freixe, [Jacques]. «Aperçus historiques [fondés sur les transformations du littoral roussillonnais]». *Revue d'Histoire et d'Archéologie [du Roussillon 4, Perpignan: Imp. Joseph Payret,] 1903.*

^{III} Vidal, [Pere]. «Les catalans et les pays de langue catalane». *Ruscino: [Revue d'histoire et d'archéologie du Roussillon et des autres pays catalans / fondée et dirigée par Pierre Vidal. Perpignan: Joseph Couderc], 1913.*

^{IV} Nomenat *asper* dins un document de 981. Marca 79.

^V Alart, [Julien-Bernard]. «Géographie historique du Conflent et des Pyrénées Orientales». *Butlletín Societat Agrícola Científica i Litteraire*, 1856.

^{VI} Salow, Karl. *Sprachgeographische untersuchungen über den östlichen teil des katalanisch-languedokischen grenzgebietes*. Hamburg: [Société Internationale de Dialectologie Romane], 1912.

^{VII} Institut d'Estudis Catalans, *Anuari* de 1912, p. 725.

^{VIII} Aladern, Josep. *Los misteris de la llengua catalana [esbrinats: Estudis filològics sobre l'origen, formació y significació d'algunes paraules y frases catalanes fins avuy inexplicades*. Barcelona: Tipografia Catalana], 1906.

^{IX} [Rufus Festus] Avienus.

^X *Sermo plebeius*, diu Vidal, és la denominació la més antiga de la llengua catalana.

^{XI} Gazanyolas, [Jean de]. *Histoire du Roussillon*. [Perpignan: J. B. Alzine, 1857.]

^{XII} [Balari i Jovany, Josep. «Sobre el passat i el futur del català». Discurs presidencial dels Jocs Florals de 1894». *[Jocs Florals de Barcelona, any XXXVI de llur restauració*. Barcelona: La Renaixensa, 1894.]

- ^{xiii} [Primer] Congrès [Internacional de la] Llengua Catalana. [Barcelona, octubre de] 1906.
- ^{xiv} [Balari i Jovany, Josep. «Sobre el passat i el futur del català». Discurs presidencial dels Jocs Florals de 1894». [*Jocs Florals de Barcelona, any XXXVI de llur restauració*. Barcelona: La Renaixensa, 1894.]
- ^{xv} Vidal, Pere. «Les catalans et les pays de langue catalane». *Ruscino*: [*Revue d'histoire et d'archéologie du Roussillon et des autres pays catalans / fondée et dirigée par Pierre Vidal*. Perpignan: Joseph Couderc], 1913.
- ^{xvi} Aladern, [Josep]. *Lo català és idioma o dialecte?* Barcelona: [Imp. De Vidal y Planuch], 1905.
- ^{xvii} *Revue des langues romanes*. [Montpellier: Bureau des publications de la Société pour l'Étude des Langues Romanes / Paris: Maisonneuve,] 1872, p. 270.
- ^{xviii} Villanueva [i Astengo, Jaime]. *Viaje literario [a las iglesias de España]*. [Madrid: Imprenta Real, 1803-1852] v. X, p. 285.
- ^{xix} Miret i Sans, [Joaquim. «Documents en langue catalane: haute vallée du Sègre, XIè-XIIè siècles». *Revue Hispanique* 1. París], 1908.
- ^{xx} Pujol, Pere. *Documents en vulgar dels sigles XI, XII, XIII [procedents del Bisbat de la Seu d'Urgell]*. Barcelona: Palau de la Diputació, 1913.
- ^{xxi} Raynouard, [François.] *Origine des troubadours* [deu referir-se a *Choix de poésies originales des troubadours*] II. [París: Impr. de Firmin Didot, 1816-1821.]
- ^{xxii} Milà i Fontanals, [Manuel.] *Trovadores* [deu referir-se a *De los trovadores en España: estudio de lengua y poesía provenzal*. Barcelona: Librería de Joaquín Verdager, 1861], p. II, art. 1.
- ^{xxiii} Ídem, *Obras* VI. *Observaciones sobre la poesía popular*, p. 55. [Es tracta d'un volum de les *Obras completas* de Manuel Milà i Fontanals compilades per Marcelino Menéndez Pelayo (Barcelona: Verdager, 1888-1896)]
- ^{xxiv} Monnier, Marc. [*La Renaissance*]. *De Dante à Luther*. [París: Librairie Firmin-Didot, 1884.]
- ^{xxv} Alart, [Julien-Bernard]. *Butlletín Societat Agrícola Científica et Literària*, 1856. [Deu tractar-se del mateix treball citat a les notes I i V]
- ^{xxvi} [Milà i Fontanals, Manuel]. *De los trovadores [en España: estudio de lengua y poesía provenzal]*. Barcelona: Librería de Joaquín Verdager, 1861.]
- ^{xxvii} Ha estat comprovat que Saurimonda és citada com viuda dins una acta de 1210 (Cambouliu).

^{xxviii} *Cartulaire du Temple*, f. 44. El testament d'Arnau de Cabestanh, son pare, indica bé: «senyor del feudo de Cabestanh, a una llega de Perpinyà».

^{xxxix} Milà i Fontanals, [Manuel]. *De los trovadores [en España: estudio de lengua y poesía provenzal]*. Barcelona: Librería de Joaquín Verdaguer, 1861,] c. III (Jutglares catalanes).

^{xxx} Desclot [l'original diu *Desclots*] c. II, ap. Milà *ibidem Romancerillo catalán, Preliminares*, p. 173, en nota.

^{xxxix} *Butlletí del Diccionari de la Llengua Catalana* I, p. 308.

^{xxxii} Vidal, Pierre. *Histoire de la ville de Perpignan[: depuis les origines jusqu'au Traité des Pyrénées]*. París: H. Welter, 1897.]

^{xxxiii} Alart, [Julien-Bernard]. *Documents sur langue catalane [des anciennes comtés de Roussillon et de Cerdagne]*. París: Maisonneuve et Cie], 1881. [Extrait de la *Revue des langues romanes*]

^{xxxiv} Cambouliu, [François Romain]. *Essai sur l'histoire de la littérature catalane*. [París: Durand,] 1858.

^{xxxv} Vidal, [Pierre] *Revue d'histoire et d'archéologie du Roussillon* [v. 4. Perpignan: Bibliothèque municipale] 1903.

^{xxxvi} Boades, [Bernat. *Llibre de feyts d'armes de Catalunya*] «Casi tottemps parlaua ab la nostra lengua catalana car lauors aquesta era més polida en Spanya».

^{xxxvii} 1479: Reunió de l'Aragó i de Catalunya a la Castilla.

^{xxxviii} Vidal, Pierre. *Histoire de la ville de Perpignan, [: depuis les origines jusqu'au Traité des Pyrénées]*. París: H. Welter, 1897], p. 271.

^{xxxix} [Fouchier, Edouard de]. «Sphragistique roussillonnaise. [Iconographie de certains sceaux autrefois en usage dans les comtés de Roussillon et de Cerdagne.]] *Bulletin de la Société Agricole Scientifique et Littéraire des Pyrénées Orientales*, 1863, [13, p. 205-292].

^{xl} Vegeu *Ordinació* de 1394 (*Llibre d'ordinacions* I, p. 163 v., Arxiu de la Vila Perpinyà) ordonant als metges i cirurgians d'escriure les receptes en llengua vulgar i no en llatí.

^{xli} Vidal, Pierre. *Histoire de la ville de Perpignan: [depuis les origines jusqu'au Traité des Pyrénées]*. París: H. Welter, 1897.]

^{xlii} «E axí mateix, sobre los dits taulers, les gents del dit loch et totes altres persones puguen e sia legut ad ells ceure sens demanar licència dels senyors de les dites cases los dies dels dimenges e de festes e los dies axí mateix que misteri o solemnitat se farà a la dita plaça...» —notaria de Jean Morer, de l'any 1419. Arxiu des Pyrénées Orientales, Notaires, 1235.

- XLIII Arxiu de Vinçà, 1487.
- XLIV Manuscrit 84 – I, f. 2 v.
- XLV Rellotge.
- XLVI *Memòries de Sant Jaume I*, f. 4 r.
- XLVII Joan Buadella, arxiver.
- XLVIII *Memòries de Sant Joan* (1533 a 1555) I, f. III.
- XLIX Arxiu des Pyrénées Orientales, G. 504 v.
- L Arxiu de la Vila de Perpinyà, v. 1699 a 1707.
- LI *Revue Catalane*. Perpignan[: Imp. J. Comet], 1908.
- LII Tots los y d'aquest document són puntuats.
- LIII *Revue Catalane*. Perpignan[: Imp. J. Comet], 1908.
- LIV *Aser per ésser*.
- LV *A Tui per a Thuir*.
- LVI Impremta Figuerola, Perpinyà.
- LVII Impremta Le Comte, Perpinyà.
- LVIII Veure les nostres *Notes bibliogràfiques*. [Aquest apartat no es va arribar a articular com he explicat en fer la descripció dels materials en els criteris d'edició.]
- LIX Vegeu la nostra part bibliogràfica.
- LX Pastre, Lluís. *Le catalan à l'école. Exercices de langage*. [1907]
- LXI Grando, Charles. *Les cris de la rue*. [Perpignan : Imp. Catalane J. Comet] 1915.
- LXII Pastre, [Lluís]. «Le catalan populaire en Roussillon» [*Revue Catalane*, Perpignan: Imp. Comet, 1908] i nostra part folklòrica.
- LXIII *Butlletí del Diccionari de la Llengua Catalana*, agost 1902.
- LXIV Segons les indicacions donades per [Jean de] Gazanyolas, *Histoire du Roussillon*. [Perpinyà: J. B. Alzine, 1857.]
- LXV Galicisme.

- LXVI París, 15 Mai 1891 (tiratge a part, in 8, amb mapa).
- LXVII Cf. *Bulletin Société Agricole Scientifique Littéraire des Pyrénées Orientales*.
- LXVIII Cf. *Revue Catalane* [Perpignan: Imp. Comet], 1907.
- LXIX Volum del *Primer Congrès [Internacional] de la Llengua Catalana*. [Barcelona,] 1906, p. 335.
- LXX [Salow, Karl]. *Sprachgeographische untersuchungen über den östlichen teil des katalanisch-languedokischen grenzgebietes*. Hamburg: [Société Internationale de Dialectologie Romane], 1912.
- LXXI [Meyer-Lübke, Wilhelm]. *Einführung in das studium der romanischen sprachwissenschaft*. [Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung, 1920.]
- LXXII *Revue de Dialectologie Romane* I, p. 15-98.
- LXXIII Ídem, p. 3 i *Grundriss der romanischen philologie* [unter mitwirkung von G. Baist; herausgegeben von Gustav Gröbe. Strassburg: Karl J. Trübner, 1888-1902], p. 845.
- LXXIV [Aragon, Henry]. *Le Bilan des fouilles de Ruscino [(Castel-Roussillon). Étude archéologique des fouilles.]* Perpignan[: Imp. J. Comet], 1914.
- LXXV [*Anuari de l'*]Institut d'Estudis Catalans 1912, p. 725.
- LXXVI Lo nostra amic, el professor de lletres rossellonès mossèn Fouché, de l'Institució Sant Lluís, a Perpinyà, amb qui n'hem parlat, nos ha declarat qu'era decidit a entreprendre aquesta tasca i a donar-li tota l'amplitud que mereix.
- LXXVII Cada vegada que ho creiem convenient ens apartem de l'ortografia verdadera per escriure la llengua parlada.
- LXXVIII Hem indicat [amb cursiva] les principals particularitats.
- LXXIX Mot francès.
- LXXX *Dure per dur*.
- LXXXI *Per comprar*.
- LXXXII Francesada.
- LXXXIII *Per vaig*.
- LXXXIV *Per doncs*.
- LXXXV *Revue Catalane* [Perpignan: Imp. Comet], 1908, p. 147.

LXXXVI La diftongació no s'és feta com dins lo rossellonès. [La mateixa observació es repeteix per a les formes *troubarets* (vers 3) i *bets* (vers 5)]

LXXXVII Dins el present fragment i lo que segueix nos hem conformat a l'ortografia llenguadociana: *ou = u* del català, *u = ü* del català.

LXXXVIII [Primer] *Congrés [Internacional de la] Llengua Catalana*. [Barcelona,] 1906, p. 326.

LXXXIX Perpinyà: Imp. Catalana J. Comet, 1915. Veure també la present part folklòrica.

XC *Bulletí de Dialectologia Catalana*. [Barcelona: Institut d'Estudis Catalans], gener-juny 1916.

XCI *lo, la, los, les*, seguits de *que, qui, de*, són pronoms. Ex: *lo que parla, lo qu·ha dit*.

XCII Precedint un substantiu masculí, el singular *bo* esdevé *bon*: *un bon home, el bon Déu*, etc.

XCIII *Estar* no s'emplea, fora dels temps compostos, que dins lo sentit de 'estar quiet', 'habitar', 'cabre', 'quedar', 'anar bé'.

XCIV *Dure* i *dire* són formes ben romanes; l'italià ha servat *durre*.

XCv Després dels estudis de mossèn Antoni [Maria] Alcover i don Bernat Obrador: [Primer] *Congrés [Internacional de la] Llengua Catalana*. [Barcelona,] 1906.

XCvi Recordem que hem soviny ortografiat segons la pronunciació.

XCvii Pompeu Fabra. «Esmena al tema VII: De l'ús dels verbs auxiliars catalans» [dins *Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana*. Barcelona, 1906], p. 135.

XCviii «La nostra llengua en les obres literàries», [Primer] *Congrés [Internacional de la] Llengua Catalana*. [Barcelona, 1906,] p. 478.

XCix Les 4 crides que precedeixen són tretes del treball d'en Lluís Pastre «La langue populaire en Roussillon», *Revue Catalane*, 1908. *Bonsoart*, francesada.

^c Per *bons*.

^{ci} Per *caragol*.

^{cii} Per *por*.

^{ciii} Deu ésser *derramar*.

^{civ} Una gran part dels presents mimologismes han estat ja notats pel nostre compatriota i amic, en Joan Amade, dins la *Revue Catalane*, 1907 (febrer – mars) i 1910.

- ^{CV} Certs diuen: *Visca, visca la carmanya!* (o *la llaganya!*)
- ^{CVI} Amb aqueixes paraules se deixen anar les mans i cada u allarga el dit cap al mig.
- ^{CVII} Amb aqueixen paraules, se deixen anar les mans i cada un allarga el dit cap al mig.
- ^{CVIII} Per *plens*.
- ^{CIX} Per *cantariem*.
- ^{CX} Per *petó*.
- ^{CXI} Hem servat l'ortografia inicial [i en la nostra edició ho hem fet igualment.]
- ^{CXII} Hem suprimit una estrofa massa cínique (estrofa 6 del text complet).
- ^{CXIII} D'altres canten: *és primeta de talla / y ben feta de cos*.
- ^{CXIV} Variant: *Flor de lliri, lliri / flor de lliri blanc!*
- ^{CXV} Alguns diuen: *N'ha perdut lo seny*.
- ^{CXVI} Per *som*.
- ^{CXVII} Pels goigs hem respectat l'ortografia inicial.

3. Estudi de l'obra

Després d'haver presentat l'edició d'*El sotadialecte català de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*, és convenient que parem atenció ara en alguns aspectes del contingut d'aquesta obra per destacar-ne els trets principals i per mirar d'extreure'n l'essència argumental, amb la qual cosa podrem aproximar-nos millor a la visió de Carles Grandó sobre la particularitat lingüística de la regió rossellonesa. Per fer-ho d'una manera més acurada i ordenada, he decidit dividir aquest estudi en tres parts: la primera farà referència als aspectes formals de l'obra, és a dir, l'estructura, els apartats, la datació, etc., aspectes que em permetran descriure amb prou detall tant la forma com el contingut de l'obra en qüestió. En la segona part, em centraré en el model de llengua utilitzat per Carles Grandó per poder fer-nos una idea més precisa de quina era la seva concepció del rossellonès. Finalment, aportaré un estudi de fonts exhaustiu, mitjançant l'anàlisi de la bibliografia utilitzada per l'autor, que ens ajudarà a conformar una idea clara sobre les influències i els fonaments teòrics a partir dels quals Carles Grandó va redactar aquesta monografia dialectal.

3.1. Aspectes formals

Com ja sabem, l'obra editada és un treball monogràfic de Carles Grandó que ha restat inèdit durant molts anys i que forma part del Fons Grandó de la Biblioteca Universitària de Perpinyà. L'obra en

qüestió està dividida en quatre parts, la primera dedicada a les *Notes històriques*, la segona anomenada *Notes filològiques*, a continuació, trobem les *Notes lexicogràfiques* i, per acabar, hi ha les *Notes folklòriques*. En el primer apartat l'autor comença amb un capítol introductori de caràcter general on es refereix a l'origen de la llengua catalana, tot fent un repàs breu i sintètic de la història de la llengua i de la literatura catalanes, alhora que va analitzant els aspectes més rellevants de la variant rossellonesa. Un aspecte que cal destacar d'aquestes primeres pàgines és el fet que Grandó inclogui la nostra llengua dins el grup de les anomenades *llengües d'oc*, juntament amb el llemosí, el gascó, el llenguadocià o el provençal, entre d'altres. Aquesta teoria que inclou el català dins aquest grup de "llengües" fou acceptada, en realitat, per la gran majoria d'intel·lectuals i lingüistes fins ben entrat el segle XX,⁹⁰ encara que potser no tots tenien unes referències tan concretes. No hem d'oblidar que Grandó va néixer a finals del segle XIX i que, per tant, durant bona part de la seva extensa producció va estar influenciat per aquesta tradició. En aquest mateix apartat, l'autor exposa també la idea de l'existència d'una mena de protollengua romànica, evolucionada a partir del llatí vulgar, anomenada *llengua romana*, l'evolució de la qual acabarà fent sorgir les noves llengües segons la regió. Aquesta teoria, iniciada formalment per François Raynouard, però filla d'una tradició més antiga,¹⁰³ sí que resultava ja segurament força antiquada a l'època de Grandó. Es basava en la idea que aquesta suposada *llengua romana*, que

---

⁹⁰ Vegeu, sobre aquesta qüestió, l'obra monogràfica d'August Rafanell. *La il·lusió occitana*. Barcelona: Quaderns Crema, 2006.

¹⁰³ François Raynouard, escriptor occità en llengua francesa que intentà recuperar el prestigi de la llengua occitana, va publicar una gran obra formada per sis volums titulats *Choix des poésies originales des troubadours*, el primer dels quals es titula *Grammaire de la langue romane*. Segons l'autor, aquesta llengua havia estat parlada per tota l'Europa meridional en temps de Carlemany. No hem d'oblidar, però, que aquesta idea ja havia estat apuntada per Antoni de Bastero en la seva obra *La Crusca provenzale* (Roma, 1724) i en la *Història de la llengua catalana*, i difosa a Catalunya per Josep de Móra i Catà, Marquès de Llió (*Apèndice al lenguaje romano vulgar*, Barcelona, 1756). Per a més informació es pot consultar Vârvaro (1988) i Feliu (1997).

Raynouard identificava amb l'occità, hauria fet de pont entre el llatí vulgar i les llengües romàniques posteriors. Aquesta teoria fou mantinguda tanmateix per alguns escriptors i intel·lectuals de l'època fins a la publicació de l'obra *Das Katalanische* de W. Meyer-Lübke el 1925.¹⁰⁴

Una altra característica important que cal destacar d'aquest apartat és el repàs que fa l'autor sobre la història social i cultural de la llengua catalana. Grandó se centra en la llengua escrita i exposa d'una manera molt breu els moments més destacats de la nostra història lingüística, començant al segle X, que ell classifica com el període «de formació i d'influència provençal». Seguidament, el segon període, comprès entre els segles XIII i XIV, el considerarà el «período clàssic i nacional» en què la llengua catalana adquireix una gran importància com a llengua literària i nacional. A continuació, el segle XV serà el «sigle d'or» de les lletres catalanes. A partir d'aleshores, en els segles XVI, XVII i XVIII comença la influència castellana i, segons l'autor, s'inicia «el período de la Decadència». Finalment, al segle XIX «toca l'hora del Renaixement» que Grandó divideix en tres etapes: «1a. de 1800 à 1859, precursors; 2a. 1859, institució dels Jocs Florals; 3a. de 1860 an aquest dia, floriment de la literatura catalana moderna». Com podem veure, aquesta periodització està feta basant-se en dos criteris: la delimitació temporal quantitativa i la periodització qualitativa. És a dir, Grandó divideix la història de la llengua catalana per segles, i per tant utilitza una delimitació temporal, però alhora hi afegeix altres matisos de caire qualitatiu per tal de remarcar diferents aspectes de caràcter ideològic, polític i/o cultural en relació amb la nostra llengua –cal notar l'extraordinària

---

¹⁰⁴ Aquesta obra va suscitar una forta polèmica entre els romanistes, a propòsit de les afinitats lingüístiques i de l'agrupació del català amb les llengües romàniques més properes. Pel que fa a la problemàtica sobre la subagrupació romànica del català vegeu Colón (1976), entre d'altres.

importància que concedeix a la restauració del Jocs Florals, per exemple.

Tampoc no podem passar per alt els diferents textos catalans històrics que inclou Grandó en el seu tractat, començant pel «Jurament de Lluís el Germànic, en llengua romana» (els famosos *Juraments d'Estrasburg*), que conformen un veritable testimoni de la història i evolució de la llengua catalana.¹⁰⁵ Aquest capítol finalitza amb una descripció sociolingüística contemporània de la llengua catalana al Rosselló, de gran interès per a l'estudi sociològic del català de França i per a la història social de la nostra llengua. Concretament, Grandó parla de la substitució del rossellonès pel francès i s'avança als teòrics de la planificació lingüística en proposar depurar-lo i estendre'n l'ús social per tal d'evitar la seva desaparició.

La llengua catalana no és morta i no vol morir a Rosselló. Però si l'han treta de l'oblit los nostres predecessors, hem d'obrar d'una manera constant a la seua reconstitució, polint-la, reconstruint-la cada dia. S'ha de purgar, de clarificar, s'ha d'interessar-hi lo poble. Si no l'escriu més, el francès siguent la llengua oficial, que llegeixi el català; llegint-lo, estudiant-ne l'aspecte, el parlarà millor. No hi mesclarà tant de galicismes i formes impròpies. [...] Caldria, també, que certes famílies i certs mestres d'ensenyança, en lloc d'acostumar llurs infants, llurs alumnes, al menyspreu de la llengua dels avis, deixant-los entendre que és un jargon indigne de la gent culta, indigne d'un bon francès, los aprenguessin a respectar en ella la sagrada herència que tenen encomanat de transmetre intacte a les generacions futures.¹⁰⁶

Per tant, en aquest apartat l'autor no només es limita a explicar i a descriure la història i evolució de la llengua catalana al Rosselló, sinó que també n'exposa la situació del moment i proposa diverses

---

¹⁰⁵ En això, segueix una tradició força arrelada, la de considerar els *Juraments d'Estrasburg* com el primer text de la llengua catalana, i conseqüent amb la idea de la "llengua romana" de què ja hem parlat.

¹⁰⁶ Fragment extret de les *Notes històriques* de la monografia dialectal (p. 283).

accions perquè «la llengua dels avis» no es perdi ni es deixi de parlar en aquesta zona en favor de la llengua francesa.

El segon apartat de l'obra, titulat *Notes filològiques*, tracta els diferents aspectes i trets característics que defineixen el dialecte rossellonès. Aquest capítol s'inicia amb la delimitació del dialecte i dels diversos parlars que el conformen, seguit d'alguns exemples concrets d'aquests parlars. Tot seguit trobem un apartat breu dedicat a l'etimologia d'alguns mots i seguidament, les dues parts més extenses són la dedicada a la fonètica i la fonologia del rossellonès, que barreja tant aspectes sincrònics com diacrònics i, finalment, la part dedicada a la sintaxi, centrada en l'ús dels auxiliars a l'hora de formar temps compostos i en la concordança del participi passat –ambdós aspectes són fruit de la influència del francès sobre el rossellonès.

L'apartat dedicat a la fonètica i a la fonologia segueix els models de les gramàtiques històriques del moment, combinant la visió sincrònica i la diacrònica, per tal de caracteritzar millor determinats fenòmens de caràcter dialectal. La fonètica del rossellonès queda descrita per l'autor a l'inici d'aquest apartat mitjançant els quatre trets principals següents: la «vocalisació tancada», que quedarà exemplificada més endavant gràcies a l'inventari fonològic de vocals tòniques que ens aporta l'autor, en què tots els elements són tancats; la tendència «vers els sons de *í* en lloc de *a*, *e* i *u* en lloc de *o*, i per la freqüència d'aquets dos sons», a propòsit de la qual ens exemplifica tots els casos de canvis vocàlics que experimenta el dialecte rossellonès; l'aparició de processos fonològics que tendeixen a canviar el timbre de les vocals, els patrons accentuals (la «reculada dels accents»), o la diftongació; i, finalment, l'existència de «certs fonemes locals que li donen una intonació particular». Seguidament, Grandó fa una descripció exhaustiva del vocalisme, tant tònic com àton, seguit

d'un apartat dedicat a l'entonació, molt innovador en aquella època. Aquest apartat finalitza amb el consonantisme on, tot i que les aportacions són menors, no deixen de ser interessants.

En definitiva, amb aquest apartat dedicat a les qüestions fonètiques, Grandó aconsegueix descriure la fonètica del rossellonès amb gran detall tot i que, en algunes ocasions, no sap trobar una explicació o causa adient als fenòmens que descriu. De totes maneres, el resultat és de prou qualitat i converteix aquesta obra en una font inexcusable per a la documentació dels fenòmens que s'hi tracten. Cal esmentar, d'altra banda, que algunes afirmacions qüestionables que hi podem trobar són típiques del moment i fins i tot d'algunes èpoques posteriors –com és el cas de la confusió entre so i grafia.

L'apartat següent està dedicat a la morfologia i, ja de bon principi, Grandó explica que la seva intenció no és pas fer una descripció exhaustiva de la morfologia del parlar del Rosselló, sinó que vol descriure tan sols les característiques més destacades d'aquest subdialecte. Així doncs, en aquesta part hi trobem recollits els aspectes més significatius de la morfologia nominal, dels determinants i dels adjectius i, finalment, de la morfologia verbal del rossellonès des del punt de vista d'aquest escriptor.

L'últim apartat dins les *Notes filològiques* és el de la sintaxi. Grandó explica que, en aquest cas, la variació no és tan gran com en el cas de la morfologia; en paraules del mateix autor: «si n'exceptuen l'ús dels pronoms, la sintaxis del rossellonès no s'aparta molt de la sintaxis purament catalana». Val a dir que els fenòmens que tracta en aquest apartat a vegades tenen poc a veure amb les construccions sintàctiques genuïnes –és el cas del canvi de lloc de l'article o de l'abús d'aquest: ambdós aspectes són fruit de la influència francesa però no responen a cap estructura sintàctica

del català. També descriu l'ús de l'adjectiu i del pronom, però «lo punt lo més important de la sintaxi» és el que fa referència a la sintaxi del verb, en què s'explica l'ús dels auxiliars i la concordança del participi. Per fer-ho d'una manera més explícita i entenedora l'autor exposa tota la informació en forma de taules comparatives per contrastar els usos del rossellonès amb els del català central.

En tercer lloc, trobem l'apartat dedicat a les *Notes lexicogràfiques* on l'autor ens aporta una llista «d'influències estranyes» que bàsicament intenten recollir tots aquells casos en què hi ha una interferència lèxica del francès sobre el parlar del Rosselló. Val a dir que aquesta llista resta incompleta ja que a partir del mot 232 només apareix la forma catalana i desapareix la transcripció del mot rossellonès. També cal destacar que tots els mots apareixen amb la seva transcripció fonètica.¹⁰⁷ L'autor completa la recopilació de barbarismes amb una llista de fraseologia interferida, però en aquest cas només es recull l'expressió condemnada sense el seu equivalent català. Cal remarcar que també s'ocupa de la influència occitana i castellana en el rossellonès, ja que inclou en les llistes alguns vocables com *aibre* o *vano*.

A continuació es disposen tres epígrafs –«III. Algunes expressions», «IV. Algunes comparances» i «500 proverbis, dites, adagis llestats demés los més populars de la plana de Rosselló»– on l'autor fa una interessant recopilació de fraseologia, expressions i modismes rossellonesos que, tot i no aportar-ne el significat, són un veritable testimoni de la riquesa del parlar del Rosselló. Un estudi aprofundit d'aquests materials ens aportaria una informació molt valuosa per conèixer de primera mà l'extensió geogràfica i dialectal de determinades expressions, però el fet de ser una simple

---

¹⁰⁷ El sistema de transcripció fonètica que utilitza Carles Grandó no s'adequa a l'Alfabet Fonètic Internacional actual, sinó que, com he dit anteriorment, utilitza els criteris difosos per la *Revista española de filología*.

recopilació sense la seva corresponent significació dificulta la tasca, ja que d'aquesta manera ens trobem davant un conjunt d'expressions aïllades i descontextualitzades que són molt difícils d'analitzar en profunditat.

Per acabar, trobem les *Notes folklòriques* també manuscrites i estructurades en vuit subapartats degudament numerats. En aquesta part de l'obra editada hi trobem un recull extens de diversos aspectes folklòrics del dialecte rossellonès que ens fan adonar de la passió que sentia Carles Grandó vers aquest tipus de representacions de la llengua, que també van formar part d'alguna altra obra seva. Em refereixo a l'obra titulada *Les cris de la rue*¹⁰⁸ on Grandó elabora la seva creació literària a partir d'una recopilació molt exhaustiva dels crits més destacats dels venedors ambulants del Rosselló. De fet el mateix autor cita aquesta obra dins les *Notes filològiques* (p. 302) posant-la com exemple per explicar l'entonació de certes frases o expressions que poden ser notades musicalment. A l'inici d'aquest apartat, Carles Grandó ja ens esmenta la seva intenció de publicar més endavant un llibre sobre el folklore complet d'aquestes terres. Tot i que aquesta tasca no la va dur a terme, cal esmentar que dins el Fons Grandó vaig trobar una gran quantitat de material d'aquest tipus que l'autor devia anar recopilant per tal de conformar aquesta possible obra que, malauradament, no va arribar mai a redactar. De totes maneres, dins *El sotadialecte de Perpinyà i de la Plana de Rosselló* ja hi trobem una exhaustiva recopilació de diversos documents referents al folklore rossellonès.

L'apartat a què ara ens referim comença amb un conjunt de crides de diversos pobles del Rosselló que, com diu el mateix autor, la

---

¹⁰⁸ Grandó, Carles. *Les cris de la rue*. Perpinyà: imp. Catalana J. Comet, 1915. Per a més informació sobre aquesta obra vegeu el primer capítol de la present tesi doctoral, dedicat a descriure la producció literària i intel·lectual de Carles Grandó.

major part d'elles «se fan en català.»¹⁰⁹ Tot seguit, trobem els *Crits del poble*, on apareixen un seguit de «refranys que s'ouen pels carrers i places de Perpinyà i dels endrets veïns»; molts també apareixen en l'obra folklòrica *Les cris de la rue* de Carles Grandó esmentada anteriorment. Dins aquest subapartat, hi destaca el fet que molts dels crits apareguin acompanyats d'un pentagrama on l'autor reproduïx les notes i les entonacions d'aquests crits. Cal recordar que Carles Grandó era un gran amant de la música –de fet, havia escrit algunes lletres de cançons i en molts casos havia col·laborat amb l'Orfeó Canigó; per tot això es justifica el fet de trobar els crits acompanyats del seu corresponent pentagrama. A continuació segueix el subapartat dedicat a les *Pregàries* en què l'autor reproduïx el Parnostre i una pregària recollida a Perpinyà de la boca d'una tal Gabrielle Mathieu.¹¹⁰ Tot seguit trobem una altra subagrupació dedicada a les *Supersticions* en què Carles Grandó aporta una sèrie de fórmules i/o remeis dedicats a guarir diversos mals, així com una oració contra els lladres i la composició anomenada *Respon de Sant Antoni*. Més endavant trobem els *Mimologismes*, apartat on es reproduïx un diàleg en vers entre diversos animals que, com diu l'autor dins una de les seves notes, ja havia estat recopilat anteriorment per l'autor Joan Amade dins la revista *Revue Catalane* els anys 1907 i 1910. Cal recordar que el mot *mimologisme* ha estat pres dels folkloristes francesos i utilitzat pels folkloristes catalans, però no apareix en cap repertori lèxic normatiu.¹¹¹ Seguidament, apareixen els *Jocs de*

---

¹⁰⁹ Totes les crides que apareixen en aquest apartat les he transcrit en la seva ortografia original i no n'he modificat cap aspecte, per tal que conservin tota la seva essència dialectal. Aquesta qüestió ja ha estat explicada degudament en notes a peu de pàgina dins l'edició de l'obra en qüestió.

¹¹⁰ No he pogut localitzar qui és Gabrielle Mathieu, però pel context en què apareix aquesta referència es podria tractar d'un personatge ben conegut en la societat perpinyanesa de l'època, ja que Carles Grandó no en dóna cap més informació.

¹¹¹ Segons Josep Maria Pujol, el mimologisme consisteix a dotar de sentit els crits dels ocells i altres soroll no lingüístics mitjançant la construcció d'un discurs lingüístic imitatiu basat en la manipulació dels trets suprasegmentals (accents, durada, entonació) –J. M. Pujol; «El català, mare de totes les llengües.

l'infància on es recullen diversos jocs infantils classificats segons la seva intenció i, en alguns casos, acompanyats del corresponent pentagrama.¹¹² Tot seguit, trobem el subapartat dedicat a les *Endevinalles* on l'autor recull una gran quantitat d'endevinalles amb la seva corresponent solució. L'últim subapartat està dedicat als *Cants populars*, que apareixen dividits en diverses parts, fent referència a la temàtica que els ocupen. La majoria dels cants aportats per l'autor també van acompanyats del seu pentagrama corresponent i s'hi poden observar tant les notes de la música que els acompanyen com l'entonació i el ritme de la seva lletra.

L'anàlisi de les diferents parts que conformen la gramàtica dialectal rossellonesa de Carles Grandó ens proporciona una gran quantitat de dades lingüístiques i culturals d'aquest parlar molt importants per fer-nos una idea de les característiques específiques d'aquest dialecte, que el distingeixen de tots els altres. Ja he comentat que l'obra en qüestió, tanmateix, té algunes limitacions i deficiències degudes, en primer lloc, a l'escassa preparació filològica de l'autor. També al fet que la data inicial del treball és el 1917, cosa que el situa en un estadi molt primerenc en la consolidació de la normativa del català proposada per l'Institut d'Estudis Catalans. En tercer lloc, cal tenir en compte que l'obra es trobava en una fase de correcció i ampliació contínues i que, per tant, allò que ens ha arribat no és tampoc l'obra definitiva que Carles Grandó hagués volgut publicar. Tot i així, *El sotadialecte de Perpinyà i de la Plana de Rosselló* és una obra ben útil per als estudiosos de la nostra

---

Notes per a la història d'un jo lingüístic» Dins *Estudis de llengua i literatura catalanes XIV. Miscel·lània Antoni M. Badia i Margarit*, 6. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987.

¹¹² Algunes de les cançons que es canten durant la realització de certs jocs infantils també van ser recopilades per Pere i Marcel Fouché l'estiu del 1930 i s'inclouen en el volum, recentment publicat, de *l'Obra del cançoner popular de Catalunya. Materials. Volum XX*. A cura de Josep Massot i Muntaner. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat. 2010. Aquesta qüestió, però, ja l'he explicada degudament dins les diverses notes a peu de pàgina que he anat introduint en diversos llocs de l'edició de l'obra.

llengua que vulguin conèixer de primera mà les característiques específiques del dialecte rossellonès i alhora també és una obra important per als estudis sobre historiografia lingüística, o també sobre paremiologia i folklore, que trobaran en aquesta gramàtica una gran quantitat de materials i de documents per analitzar i estudiar en profunditat.

Un cop explicats l'estructura i el contingut de cada apartat de la gramàtica rossellonesa, podem extreure i concretar quins són els temes centrals sobre els quals gira l'obra en qüestió. Evidentment, una obra d'aquestes característiques, té com a tema central la descripció del dialecte rossellonès, però si aprofundim una mica més podem observar que, dins de cada apartat de la gramàtica, hi podem veure la intenció de l'autor de descriure amb més detall diferents aspectes d'aquest parlar. En el cas de les *Notes històriques*, l'autor intenta explicar, amb més o menys encert, l'origen de la llengua catalana en general i alhora anirà desgranant els esdeveniments i fets que van marcar l'aparició del rossellonès com a dialecte particular. Per dur a terme aquesta tasca va examinant les etapes més rellevants en l'evolució de la llengua catalana fins a arribar al rossellonès actual, és a dir, a la variant lingüística que encara es parlava amb plena vitalitat a la seva època. Tot seguit, dins les *Notes filològiques*, l'autor tracta un altre tema interessant, que conformarà la part més important de l'obra des del punt de vista filològic: la descripció de les característiques lingüístiques específiques que distingeixen el dialecte rossellonès dels altres dialectes. Tot i la poca formació filològica de l'autor, cal destacar la gran tasca que duu a terme en aquest apartat, ja que mitjançant l'aportació de nombrosos exemples de mots, frases, expressions orals, etc., va desgranant tot un seguit de teories sobre les especificitats del rossellonès. Aquest aspecte, però, l'explicaré amb més detall en el següent apartat dedicat al model de llengua. Finalment, tant les *Notes lexicogràfiques* com les *Notes folklòriques*,

així com els tres epígrafs que es troben entre elles, en què apareixen una gran quantitat de frases fetes, expressions populars, refranys, etc., evidencien un altre tema que sens dubte el preocupava profundament: el model de la llengua popular que s'estava perdent en l'època, a causa segurament del progrés social i dels canvis en la manera de viure. El seu tractament d'aquests materials resulta, sens dubte, molt interessant de cara a futurs estudis historiogràfics, folklòrics i paremiològics.

Per acabar aquest primer apartat de l'estudi de l'obra ens falta comentar un aspecte que és prou rellevant: la datació de l'obra. Com ja he dit en un altre lloc l'obra *El sotadialecte de Perpinyà i de la Plana de Rosselló* no té una data concreta en què situar la seva redacció, ja que es tracta d'una obra inèdita que va ser ampliada i modificada al llarg de tota la vida de Carles Grandó. Tot i així, tenim alguns indicis que ens poden ajudar a trobar una datació aproximada. En primer lloc, sabem que, com ja he explicat dins els criteris d'edició, existí un treball previ titulat *El català al Rosselló* que va ser presentat i premiat per l'IEC l'any 1917. Tot i no haver tingut la possibilitat de trobar aquest treball per poder acarar les dues obres i, d'aquesta manera, poder analitzar els canvis que s'hi pogueren introduir amb posterioritat, puc deduir que aquest treball previ va ser la base a partir de la qual Carles Grandó va anar conformant la present obra. Però el fet de saber que el 1917 va presentar-se el treball que conforma la base de la gramàtica no ens ajuda a fixar del cert la data de redacció de l'obra, ja que, com he dit anteriorment, l'autor la va anar modificant al llarg de la seva vida. Tot i així, llegint i observant amb deteniment l'obra podem trobar-hi alguns indicis que resulten significatius al respecte; és el cas d'aquest passatge localitzable dins les *Notes filològiques* (p. 290): «Hi ha prop de 260 anys que·l Rosselló és francès...». Si fem un càlcul aproximat, sabent que el tractat dels Pirineus es va signar l'any 1659 i sumant-hi aquests 260 anys de què parla

Grandó, ens situariem a l'any 1919, dos anys més tard del treball presentat a l'IEC. Així doncs, a partir d'aquesta indicació podem deduir que dos anys més tard del premi de l'Institut l'autor ja havia introduït algunes modificacions a l'esmentat treball, però no podem saber del cert si posteriorment va afegir nous retocs o aquesta va ser la darrera vegada que va ampliar el treball. No podem oblidar, però, que aquestes notes constitueixen la segona part de l'obra i que es troben mecanoscrites. En aquest sentit, no és agosarat pensar que segurament l'autor va anar introduint encara noves modificacions anys més tard, ja que els darrers apartats estan escrits a mà, fet que fa pensar en la possibilitat que l'autor els escrivís més tard d'aquest any. Un altre aspecte que em fa pensar que Carles Grandó hi va treballar més tard del 1919 és una referència bibliogràfica, que apareix també dins les *Notes filològiques*, d'una obra lingüística en alemany *Einführung in das studium der romanischen sprachwissenschaft* que, tot i que l'autor no hi posa ni l'autor ni la data, després de la meua investigació he pogut saber que es tracta d'una obra de Wilhelm Meyer-Lübke datada l'any 1920. Així doncs, un cop més, hi ha una altra dada que ens fa pensar que l'autor seguia treballant en aquesta obra quan les seves altres tasques li ho permetien –recordem que col·laborava en revistes de l'època, era majoral del Felibritge i alhora formava part de l'organització dels Jocs Florals entre altres coses.

Malauradament, no he trobat cap altra referència bibliogràfica posterior al 1920 però, com ja he comentat abans, si tant l'esment al tractat dels Pirineus com la citació d'aquesta obra de Meyer-Lübke formen part del segon apartat de l'obra, que és escrit a màquina, resulta fàcil deduir que els apartats manuscrits que segueixen són posteriors a aquesta data. Finalment, un altre aspecte que també em fa pensar amb una datació posterior és el fet d'haver trobat un plec on les *Notes folkloriques* eren més extenses i

tenien moltes més parts que no pas la que formava part de la carpeta on es troba l'obra completa. No és estrany pensar que aquest apartat va ser el que va ampliar i corregir fins més tard, ja que el folklore seria un dels temes que més apassionaria l'autor al llarg de la seva vida, com he pogut observar inventariant el Fons Grandó. A més, tots els materials que anava recollint també haurien pogut formar part d'una futura obra dedicada al folklore rossellonès, intenció que el mateix autor ja manifesta en *El sotadialecte català de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*. Així doncs, després d'aquesta reflexió, puc afirmar que l'obra editada en la present tesi doctoral és posterior al 1920, però no puc donar-hi una datació definitiva.

3.2. Model de llengua

Després d'analitzar amb detall l'estructura i el contingut de l'obra *El sotadialecte de Perpinyà i de la Plana de Rosselló* he cregut convenient estudiar amb un xic de deteniment el model de llengua que utilitza Carles Grandó en aquesta monografia dialectal. En trets generals, podríem considerar que, tot i que l'obra s'emmarca en una voluntat de gramàtica descriptiva, hi podem observar una certa descurança formal. Aquest aspecte és fàcilment justificable pel fet que l'obra té un caràcter divulgatiu i, per tant, no estava pensada per ser difosa en cercles acadèmics. També per l'estadi redaccional inacabat, mancat de la revisió final que hauria corregit, sens dubte, moltes imperfeccions. Tot i això, la llengua emprada no s'ajusta en molts casos a la normativa ortogràfica de l'IEC publicada el 1913, i sembla estrany que un autor com Carles Grandó, defensor significat de la normativa fabriana al Rosselló, no l'apliqui en el cas de la seva monografia dialectal. Com acabo de dir, això pot ser causat pels pocs recursos pedagògics de què disposava l'autor o bé simplement es deu al fet que la normativa

fabriana encara no havia estat prou estesa i interioritzada dins els cercles acadèmics rossellonesos. Tot i aquesta descurança formal en la redacció de l'obra, l'autor manifesta ben clarament la seva intenció d'allunyar-se d'antics models de llengua afrancesats que impedièn l'aprenentatge correcte de la llengua catalana. M'estic referint amb això a l'escriptor Albert Saisset, per exemple, de qui Carles Grandó parla en les *Notes històriques* dins l'apartat dedicat a la Renaixença rossellonesa:

Los monòlegs, cançons i faules d'en Saisset haguessen molt contribuït al renaixement rossellonès si l'autor no hagués empleat per escriure-les una ortografia personal, fonèticament afrancesada, que desgraciadament va acostumar el poble a pronunciar a la francesa. Aqueix autor admirable i admirat va anar enfortint involontàriament la creença que hi havia dues llengües catalanes, la d'Espanya i la nostra, conjectura que costa molt, als autors actuals, de fer desaparèixer, mes que anirem destruint cada dia un poc.¹¹³

Com podem observar, Grandó vol desmarcar-se d'aquesta ortografia afrancesada que «desgraciadament va acostumar el poble a pronunciar a la francesa [...] conjectura que costa molt, als autors actuals, de fer desaparèixer». Per tant, amb aquesta afirmació el mateix autor està animant els seus lectors a abandonar els costums afrancesats del parlar d'aquesta regió per encaminar-se cap a una variant més pura de la llengua i alhora més semblant a la de la resta del domini lingüístic català. De fet, Carles Grandó manifesta dins les *Notes històriques* un cert optimisme pel que fa a la recuperació del català i arriba a dir que hi ha certs puristes rossellonesos que han exagerat la situació:

Mentrestant, com el castellà a Catalunya, el francès influïa sus la fonètica, la morfologia, la sintaxis de la llengua catalana, trasmudant-la, sobretot dins la plana, de tal manera que en lo parlar popular apareixen avui

---

¹¹³ Fragment extret de les *Notes històriques* (p.282).

nombroses francesades. Però, no cal exagerar res. Els puristes –Puiggari, Leguiel, etc.– han vist aquí més mal que no n’hi ha. Lo català no era modificat dins son essència. La seua puresa se pot contestar, mes no la seua natura, los seus fonaments, la seua ànima pròpia. Vocables catalans que s’han perduts dins los altres dialectes han guardat aquí llur forma primitiva.¹¹⁴

Com diu el mateix autor, la influència francesa és fa tan palesa al Rosselló com ho fa la influència castellana al Principat; aquest fet és inevitable i cal conviure amb ell. Però, com continua dient Carles Grandó en el mateix fragment, el més important és que la gent estima la llengua i la vol seguir parlant.

Així doncs la tasca de depuració de la llengua es feia imprescindible i calia tirar-la endavant sense deixar de banda els aspectes dialectals del rossellonès que li conferien la seva particularitat i que alhora enriqueixen la mateixa llengua catalana. En aquest punt, cal destacar les paraules de Pompeu Fabra expressades a Carles Grandó i Renat Llech Walter en motiu d’una visita d’ells dos a Barcelona:

Conserveu la vostra parla rossellonesa tan bonica que és un enriquiment del català, mes rebutgeu les francesades com nosaltres devem rebutjar els castellanismes.¹¹⁵

No és estrany pensar, doncs, que l’objectiu que tenia Carles Grandó en redactar aquesta monografia dialectal era contribuir a la tasca de depuració de la llengua. Per tant, calia analitzar els orígens comuns entre el català i el rossellonès, però alhora també es feia imprescindible definir i delimitar les especificitats de la variant rossellonesa. Per això en l’apartat dedicat a les *Notes*

---

¹¹⁴ Fragment extret de les *Notes històriques* (p. 279).

¹¹⁵ Fragment extret del pròleg de Renat Llech-Walter per a l’obra *Vocabulaire roussillonnais avec traduction en catalan normalisé et en français* de Carles Grandó publicada el 1987.

filològiques intenta descriure tots els fenòmens particulars que diferencien aquest dialecte de la resta de variants lingüístiques catalanes, basant-se en els límits del dialecte, l'etimologia, la fonètica, la morfologia i la sintaxi. Sobretot se centra en la fonètica i en la fonologia, aspecte que li permet diferenciar clarament el timbre del rossellonès, ja sigui per la influència de la fonètica francesa, ja sigui pels trets fonètics particulars. Per explicar-ho de manera més detallada divideix l'apartat de la fonètica en tres subapartats més: *vocals*, *consonants* i *altres particularitats*, tots ells acompanyats de gran quantitat d'exemples i llistes de paraules que exemplifiquen i corroboren la informació aportada per l'autor. Cal remarcar que l'autor té una gran voluntat de descriure tots els fenòmens fonètics distintius del rossellonès:

Se pot dir que el rossellonès, particularment el perpinyanès, fa els 95 % de les vocals tancades. D'aquí vén que la pronunciació rossellonesa és més fosca que la dels altres dialectes catalans. Doncs *é* o *è* tòniques donen generalment *é*: *diré* dii^é, *seca* sékə, *civella* sib^élə, *ell* ^él, *cel* s^él, *vert* bért, *peu* péu, *pel* pél, *festa* f^éstə, *rei* r^éi; però varis mots d'origen francès serveixen la *é* oberta: *keyét* per *quadern*, *m^éɾə* per *alcalde*, *bukét* per *toia*. *é* o *è* se canvien de vegades per *i*: *nena* ninə, *fusell* fuzil, *adéu* ^édiu.¹¹⁶

Però en algunes ocasions li falta abstracció, és a dir, es limita a explicar el fenomen però no aporta cap explicació sobre aquest, segurament perquè no pot, per la falta de coneixements teòrics i/o per la manca d'estudis filològics especialitzats en aquella època:

La forma popular rossellonesa ha fugit els mots esdrúxols. N'ha resultat un canvi de lloc de l'accent tònic, que la pronunciació local puixa sempre vers la fi del mot, reculant-lo almenys d'una sílaba: [...] Dins alguns endrets, de *porro* ne fan *porró*, de *flauta* ne fan *flaúta* flaútə; sols alguns

---

¹¹⁶ Fragment extret de les *Notes filològiques* (p. 297).

adjectius han resistit an aqueixa tendència: *útil, hidròpic, fàcil*.¹¹⁷

En altres casos descriu fenòmens que no són exclusius d'aquest dialecte sinó que també es poden trobar en altres àrees del domini lingüístic català:

Quan va precedida de *i* àtona, la *a* final *a* desapareix, com a Cerdanya, Capcir i molts endrets de Mallorca. Aixís diem a Rosselló *delici* per *delícia*, *iglesi* per *iglésia*...¹¹⁸

Aquest apartat dedicat a la fonètica és, per tant, un clar exemple de la intenció de Carles Grandó de descriure, amb més o menys encert, totes les característiques específiques del dialecte rossellonès. Li manca, tanmateix, anar una mica més enllà i intentar analitzar-ne les causes i/o les motivacions d'aquestes tendències, que diferencien el dialecte de la resta del domini lingüístic. Possiblement, aquesta manca de precisió en l'estudi i en l'anàlisi de les particularitats del rossellonès respon a la voluntat pedagògica i divulgativa de l'obra; si ens parem a pensar a qui hauria estat dirigida aquesta monografia dialectal, podem considerar que no estava pas pensada per a cercles acadèmics i/o especialistes de la llengua sinó que estava pensada per a la gent del poble:

Com ho hem exposat dins la part històrica, la parentat del rossellonès, i generalment de tots los dialectes catalans, amb el llatí és un fet tant positiu que ho deixarien per resolt si no'ns semblés útil pel nostre poble fer-li tocar amb lo dit l'evidència mateixa que ha de'l convèncer.¹¹⁹

---

¹¹⁷ Fragment extret de les *Notes filològiques* (p. 298).

¹¹⁸ Fragment extret de les *Notes filològiques* (p. 300).

¹¹⁹ Fragment extret de les *Notes filològiques* (p. 294).

Així doncs, l'autor aposta per confegir una obra divulgativa que contribuiria a la tasca de depuració de la llengua, i la seva intenció passa per mostrar a un públic lector popular el model de llengua que calia seguir. Aquest model partiria de l'anàlisi de les influències franceses que calia eliminar i tindria com a objectiu principal transformar el dialecte en una variant lingüística més semblant al català central, sense oblidar-ne les particularitats específicament rosselloneses. Però, tot i aquesta voluntat de distanciar-se de la influència francesa que malmet la puresa del parlar del Rosselló, Carles Grandó cau en algunes incoherències; ell també utilitza alguns gal·licismes en la seva redacció. El cas més fàcilment observable és l'ús incorrecte de l'apòstrof, comentat àmpliament en els criteris d'edició, que generalitza en tots els casos de contacte entre vocals o entre vocal i *h* com també es fa en llengua francesa. Un altre exemple és la concordança entre el subjecte i el participi del temps compost amb l'auxiliar *haver* que podem observar ja en la primera pàgina de les *Notes històriques* on diu «aquestos mateixos noms [...] s'han considerats», concordança que recorda els usos propis del francès. També podem observar al llarg de l'obra algunes paraules on es fa palesa aquesta influència, és el cas de paraules com *apel·lació* o *afirmació* en què veiem duplicades les consonants que apareixen entre vocals com si es tractessin dels corresponents mots francesos. En definitiva, tot i que l'autor intenta transmetre un model de llengua el més depurat possible de les influències franceses, és inevitable que acabi caient en algunes incoherències ja que, com a parlant rossellonès i persona d'una certa cultura, la llengua francesa és molt present i interfereix intensament la seva manera d'expressar-se. Per tant, és justificable que acabin apareixent al text alguns gal·licismes que, al cap i a la fi, formen part també de l'essència del dialecte rossellonès. Com diu el mateix autor dins les *Notes històriques*:

L'història del dialecte rossellonès és unida, fins a la segona meitat del segle XVII, a l'història general de la llengua catalana. Després, influències noves li donaran aqueix caràcter particular que'l distingeix avui i que estudiarem en son lloc.¹²⁰

És a dir, que el dialecte rossellonès té un caràcter particular en part gràcies a aquesta influència francesa, com ho repeteix el mateix Carles Grandó més endavant, en el mateix apartat de les *Notes històriques*:

[...] lo rossellonès va escapar per bona part a l'influència castellana. Mes haurà de sufrir, des de 1659, una influència perlongada més gran i també més perniciosa, una influència permanent que no han conegut los altres dialectes catalans, i que ha anat donant-li aspecte propi: l'influència francesa.¹²¹

Així doncs, aquesta influència que «ha anat donant-li aspecte propi» al dialecte rossellonès és una part intrínseca del parlar d'aquesta regió i no ens ha d'estranyar que en la redacció d'aquesta obra també hi apareguin alguns gal·licismes i/o tendències gramaticals afrancesades. Però mai no hi veurem una ortografia afrancesada, ja que, com he exposat en un altre lloc, Carles Grandó vol distanciar-se expressament d'aquesta tendència iniciada per Albert Saisset i que ell considera que va perjudicar tant els parlants del territori rossellonès.

Per acabar aquest apartat dedicat al model de llengua emprat per l'autor dins la seva monografia dialectal i a manera de resum de tot el que he dit fins ara, cal considerar doncs que la llengua utilitzada en aquesta obra s'inscriu dins una ortografia catalana per tal d'allunyar-se de l'ortografia afrancesada d'altres autors, tot i que no s'adequa del tot a la normativa fabriana a causa dels factors que ja he comentat anteriorment. Per una altra banda, s'hi fa

---

¹²⁰ Fragment extret de les *Notes històriques* (p. 272).

¹²¹ Fragment extret de les *Notes històriques* (p. 278).

palesa una certa influència francesa pel que fa a alguns mots, fet clarament justificable ja que es tracta d'un autor que parla i s'expressa en rossellonès i en francès alhora. Un altre aspecte que cal tenir en compte és que el registre emprat no és gaire formal, tot i que estem davant d'una monografia dialectal, fet fàcilment explicable si pensem que aquesta obra té un caràcter pedagògic i divulgatiu. Per acabar, cal destacar l'objectiu principal que perseguia Carles Grandó en confegir aquesta obra: intentar contribuir a la tasca de depuració i enaltiment de la llengua catalana al Rosselló, iniciada pels autors de la Renaixença rossellonesa en la qual s'inscriu, amb tots els mèrits, el nostre autor.

3.3. Estudi de les fonts

Per finalitzar aquest breu estudi de la monografia dialectal de Carles Grandó és necessari analitzar-ne i comentar-ne un darrer aspecte: les fonts consultades i utilitzades per l'autor. En primer lloc, aportaré la llista de les obres i fonts citades al llarg de tota l'obra, que he classificat degudament i que aniré analitzant i comentant a mesura que les vagi presentant. En segon lloc, faré una aproximació a les gramàtiques catalanes rosselloneses anteriors a aquesta obra, per poder-hi comparar en trets generals *El sotadialecte català de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*, i veure quines han estat les innovacions i/o les repeticions de Carles Grandó en aquesta matèria.

Com ja hem pogut observar, en la monografia editada l'autor aporta un seguit de cites bibliogràfiques que en molts casos apareixen abreviades o incompletes i que, durant la meva feina d'edició, he anat completant en la mesura que m'ha estat possible. Els diversos autors i obres que apareixen com a fonts consultades

en la redacció de l'obra en qüestió es poden classificar segons la llengua original de la citació –n'hi ha en alemany, català, castellà i francès– o també segons el tema o la naturalesa dels textos o documents citats. En alguns casos les fonts consultades són llibres d'autors reconeguts i en d'altres, per exemple, són documents d'institucions, revistes o altra mena de documents. He decidit fer unes agrupacions tenint en compte una mica tots els paràmetres esmentats, per descriure més adequadament quins són els fonaments teòrics i documentals del treball de Carles Grandó. Cal comentar, d'entrada, que un bon nombre de citacions bibliogràfiques són d'autors contemporanis, sobretot en l'àmbit de la lingüística o de la filologia, i que en els casos en què Carles Grandó cita fonts documentals de revistes o d'institucions se sol tractar exclusivament de materials en català o en francès, cosa que no ens ha d'estranyar gens, ja que eren les dues llengües més properes i que li fornien el ventall de documents d'accés més directe. Passo, doncs, a presentar i a comentar la relació de fonts.

El primer grup de documents citats són els que corresponen a obres de referència en el camp de la lingüística, i que he volgut situar-los en primer lloc perquè és un fet destacable que Grandó citi llibres d'aquesta procedència, que són majoritàriament alemanys. Certament, la ciència lingüística i la romanística s'havien desenvolupat bàsicament en alemany, i les autoritats més prestigioses en la matèria eren, a principis de segle, alemanys. Tanmateix, la seva referència a la França d'entreguerres podia resultar problemàtica, i de fet alguns autors contemporanis de Carles Grandó, com ara Juli Delpont, van utilitzar aquest fet per titllar-lo de traïdor a la pàtria francesa, havent estat aquest país en el bàndol contrari a Alemanya en la Primera Guerra Mundial i arrossegant encara les seqüeles de la germanofòbia.¹²² No ens

---

¹²² Per a més informació, vegeu l'apartat dedicat a la polèmica ortogràfica de l'apartat de documentació complementària (p. 479-495).

poden estranyar, però, les referències a autors com Karl Salow o Wilhelm Meyer-Lübke, ja que havien estudiat el català de ben a prop i moltes de les seves obres havien contribuït als estudis filològics de la llengua catalana. És notable, doncs, la valentia de Grandó en citar-los. No podem oblidar, d'altra banda, que l'Institut d'Estudis Catalans va tenir nombrosos contactes amb escriptors i filòlegs alemanys com Shaëdel o Schulze, entre d'altres, i que per aquest motiu Carles Grandó els cita com a autoritats per explicar determinats aspectes de la llengua catalana, com és el cas de la delimitació geogràfica dels dialectes:

En 1902, mossèn Alcover recorria varis pobles rossellonesos i quatre anys després, en juliol de 1906, amb el doctor Schaëdel, professor a l'universitat alemanya de Halle, i Schulze, també de Halle, feien una gran excursió filològica que·ls permetria, en mateix temps, de determinar certs punts encare obscurs sobre la delimitació dels respectius dialectes. A la mateixa època (agost de 1906) el doctor Fritz Holle, de Berlín, seguia a peu una bona part dels pobles senyalats com formant part d'aqueixa frontera, partint de Salces i visitant Sant Hipòlit, Òpol, Vingrau, Tautaüll, Paziols, Tuchan, Estagell, Latour-de-France, Montner, Millàs, Molitg, Prades, però no pogué aconseguir un estudi complet. Lo seu treball «La frontera de la llengua catalana en la Francia meridional», comunicat al Primer Congrés de Llengua Catalana (1906), és tota vegada molt interessant.

Karl Salow, de Hamburg, publicava en 1912 una obra immensa sobre aqueix assumpte (307 planes, 23 cartes), dividida en dues parts: 1r) examen llingüístic i comentari per a determinar els límits de les dues llengües segons les constatacions fetes su·ls llocs mateixos; 2n) estudi dels factors històrics, geogràfics, ètnics, polítics o altres que han pogut contribuir a establir la frontera llingüística aquí on trova i no en altra part.¹²³

També cal comentar que la majoria de les referències bibliogràfiques d'aquests autors restaven incompletes i he hagut de reconstruir-les; suposo que aquesta falta d'informació és deguda al

---

¹²³ Fragment extret de l'apartat dedicat a les *Notes filològiques* (p. 289-290).

fet que Grandó accedí a aquestes fonts a través d'autors catalans o fins i tot a través de l'IEC, institució amb què tenien una bona relació tant els lingüistes alemanys com el mateix Grandó. A continuació exposo les referències bibliogràfiques completes de les obres d'on se citen fragments:

Gröber, Gustav [ed.]. *Grundriss der romanischen philologie*. Esetrasburg: Karl J. Trübner, 1888-1902. 2a edició, 1904-1906.

Meyer-Lübke, Wilhelm. *Einführung in das studium der romanischen sprachwissenschaft*. Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung, 1920.

Salow, Karl. *Sprachgeographische untersuchungen über den östlichen teil des katalanisch-languedokischen Grenzgebietes*. Hamburg: Société Internationale de Dialectologie Romane, 1912.

El grup més important de fonts documentals a comentar són les obres de caràcter erudit i històric que Grandó va utilitzar, sobretot, per confegir l'apartat dedicat a les *Notes històriques*, on vol explicar la història de la llengua catalana des dels seus orígens fins al moment en què va ser redactada la monografia dialectal. Aquest aparat és, de fet, el més profusament documentat, des del punt de vista bibliogràfic, de tota l'obra. Les referències que exposo a continuació exemplifiquen la importància que reben tots aquests autors, majoritàriament catalans i sovint rossellonesos, per part de Carles Grandó, que els considera autoritats i els utilitza per exposar i per defensar determinats punts de la seva exposició:

Aladern, Josep. *Los misteris de la llengua catalana esbrinats: estudis filològichs sobre l'origen, formació y significació d'algunes paraules y frases catalanes fins avuy inexplicades*. Barcelona: Tipografia Catalana, 1906.

- Alart, Julià Bernat. *Géographie historique du Conflent et des Pyrénées Orientales*. Bulletin Société Agricole Scientifique et Littéraire, 1856.
- Aragon, Henry. *Le bilan des fouilles de Ruscino (Castel-Roussillon). Étude archéologique des fouilles*. Perpinyà: Imprimerie Comet, 1914.
- Balari i Jovany, Josep. *Sobre el passat i el futur del català*. [Discurs presidencial dels Jocs Florals de 1894. “Jochs Florals de Barcelona, any XXXVI de llur restauració”.] Barcelona: La Renaixensa, 1894.
- Fouchier, Edouard de. «Sphragistique roussillonnaise. Iconographie de certains sceaux autrefois en usage dans les comtés de Roussillon et de Cerdagne». Perpinyà: *Bulletin de la Société agricole scientifique et littéraire des Pyrénées Orientales*, 13, 1863, p. 205-292.
- Freixe, Jacques. «Aperçus historiques fondés sur les transformations du littoral roussillonnais». *Revue d'histoire et d'archéologie du Roussillon*, 4, Perpinyà: Imprimerie Joseph Payret, 1903.
- Gazanyolas, Jean de. *Histoire du Roussillon*. Perpinyà: J. B. Alzine, 1857.
- Vidal, Pierre. «Les Catalans et les pays de langue catalana» *Ruscino: Revue d'Histoire et d'Archéologie du Roussillon et des autres Pays Catalans* / fundada i dirigida par Pierre Vidal. Perpinyà: Joseph Couderc, 1913.
- Vidal, Pierre. *Histoire de la ville de Perpignan: depuis les origines jusqu'au Traité des Pyrénées*. Paris: H. Welter, 1897.
- Vidal, Pierre. *Revue d'Histoire et d'Archéologie du Roussillon*. Perpinyà: Bibliothèque municipale, 1903.

Aquests autors són citats per a diferents propòsits, demostratius o polèmics, i en alguns casos, com es pot veure, estan a cavall entre

l'erudició històrica i la filologia. Cal destacar que quan el nostre autor cita una teoria, encara que no hi estigui d'acord, considera que n'ha de donar referència dins l'apartat corresponent, ja que forma part dels estudis filològics de la llengua –és el cas de la referència a Josep Aladern, que juntament a mossèn Marian Grandia és citat per argumentar les suposades arrels semítiques i fenícies del català, una hipòtesi que el mateix Carles Grandó rebutja. Pel que fa a Julià Bernat Alart, la seva *Geografia històrica del Conflent* és utilitzada per Grandó en els primers apartats de les *Notes històriques* com a font de referència per justificar determinades qüestions sobre els primers habitants del Rosselló, per a algunes consideracions sobre determinats topònims del Conflent on s'aprecia la influència celta i, també, per parlar del lloc d'origen d'algun trobador. Henry Aragon apareix a les *Notes filològiques* a propòsit del seu estudi arqueològic dedicat a les troballes de diverses monedes celtas en terres del Rosselló, i el doctor Balari i Jovany és citat com a autor que defensa els orígens visigòtics d'alguns cognoms rossellonesos, de la mateixa manera que se cita a Jean de Gazanyolas, autor d'un llibre dedicat a la història del Rosselló, per documentar l'arribada dels visigots a terres rosselloneses. L'obra d'Edouard de Fouchier apareix referenciada com a font documental de la qual Grandó ha extret referències a alguns vells segells. Jacques Freixe i Pierre Vidal també són citats, a l'igual que Alart, per justificar determinats aspectes relacionats amb les primeres races que van poblar el Rosselló. A més, Carles Grandó també cita, com hem vist, diverses altres obres de Vidal dins els apartats dedicats als trobadors i a la seva llengua com a font documental de la qual ha extret o ha consultat diversos textos que exemplifiquen el que diu el mateix autor.

Molt estretament relacionades amb les que acabem d'esmentar, trobem tot un altre bloc de referències bibliogràfiques que

s'utilitzen exclusivament per extreure'n testimonis documentals que avalen les argumentacions històriques. Són les obres següents:

Alart, Julià Bernat. *Document sur langue catalane des anciennes comtés de Roussillon et de Cerdagne*. París: Maisonneuve et Cie, 1881.

Boades, Bernat. *Llibre de feyts d'armes de Catalunya*. A cura d'Enric Baqué. Barcelona: Barcino, 1930-1948.

Miret i Sans, Joaquim. «Documents en langue catalane: haute vallée du Sègre, XIè-XIIè siècles». *Revue Hispanique* 1. París, 1908.

Pujol, Pere. *Documents en vulgar dels sigles XI, XII, XIII procedents del Bisbat de la Seu d'Urgell*. Barcelona: Palau de la Diputació, 1913.

Villanueva y Astengo, Jaime. *Viaje literario a las iglesias de España*. València: Imprenta de Oliveres, 1803-1952 [Imprès a diferents llocs: Madrid: Imprenta Real (v. 1-4); València: Imprenta de Oliveres (v. 6-10); Madrid: Imprenta de la Real Academia de la Historia (v. 11-22)].

Aquesta segona obra citada de l'arxiver Alart és una recopilació de diversos documents sobre la llengua parlada al Rosselló i la Cerdanya; Grandó l'utilitza en l'apartat dedicat a la llengua dels trobadors per justificar la tria d'un model concret de llengua dins les obres poètiques d'aquest àmbit literari. El llibre de Joaquim Miret i Sans és citat a propòsit del sermó feudal del comte de Pallars, ja que es tracta d'un dels primers «documents redactats enterament en català». Pere Pujol i el pseudo-Bernat Boades són citats també com a font documental d'alguns dels textos antics que apareixen transcrits dins la monografia dialectal. I el cèlebre recull del *padre* Villanueva és citat per fer referència a un document amb què es justifica l'existència d'una certa conjugació catalana a l'entorn de l'any mil –concretament se cita el *Jurament*

d'*Ermengaud*, comte d'Urgell a Ermengaud fill de Bernat, vescomte de Conflent.

Pel que fa a les fonts pròpiament de l'àmbit de la filologia catalana, ens cal ressenyar algunes obres de caràcter lingüístic i d'altres més marcadament de l'àmbit literari. Pel que fa al primer grup, destaca la referència al més important lingüista català contemporani: Pompeu Fabra. Carles Grandó el cita en les *Notes històriques*, com a peça important dins de l'IEC i, en les *Notes filològiques*, per justificar l'explicació que hi inclou sobre els auxiliars verbals (p. 337-338). En aquest cas, la referència fabriana apareix acompanyada d'una cita textual que lliga perfectament i justifica els propòsits de l'obra de Grandó: «Els escriptors de les regions on és vivent l'auxiliar *ésser* faran bé d'usar-lo sempre que espontàniament els vingui a la ploma». Els altres autors citats del camp de la lingüística catalana són potser menys rellevants:

Aladern, Josep. *Lo català és idioma o dialecte?* Barcelona: Imp. de Vidal y Planuch, 1905.

Pastre, Lluís. «La langue populaire en Roussillon». *Revue Catalane*, 1908.

L'autor rossellonès contemporani Lluís Pastre, tanmateix, apareix citat reiteradament en el treball de Grandó, tant en les *Notes històriques* com en les *Notes filològiques*. En ambdós casos, la referència a aquest autor respon a la necessitat de l'autor d'aportar textos de llengua popular rossellonesa. Els articles citats de Pastre procedeixen, d'altra banda, de la *Revue Catalane*, publicada a Perpinyà i òrgan imprescindible de la Société d'Études Catalans de la qual Carles Grandó en fou secretari general. Aquesta revista, juntament amb la *Revue des Langues Romanes* publicada a Montpeller i el butlletí de la Société Agricole Scientifique et Littéraire des Pyrénées Orientales, associació cultural de gran

abast dins l'àmbit rossellonès, constitueixen un grup de fonts documentals en llengua francesa que Carles Grandó va consultar sovint per a la redacció de la seva monografia dialectal. Cal tenir en compte que el nostre autor tenia fàcil accés a totes aquestes fonts documentals, ja que es difonien en cercles molt propers i ell mateix hi col·laborava –dins el Fons Grandó que he inventariat se n'hi troben un bon nombre d'exemplars.¹²⁴

A banda de les obres d'autor, com ja he dit en un altre lloc, per a la documentació d'aspectes lingüístics del català s'utilitzen també altres fonts, com ara treballs publicats per revistes o institucions diverses, de vegades sense precisió de l'autor. És el cas dels que exposo a continuació:

Butlletí de Dialectologia Catalana. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans,

Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana. Palma de Mallorca: Estampa de N'Amengual y Muntaner, 1901-1936.

Anuari de Institut d'Estudis Catalans Barcelona: IEC, 1912.

Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana: Barcelona octubre de 1906. Barcelona: Estampa d'En Joaquim Horta, 1908.

El *Butlletí de Dialectologia Catalana* és una font important en aquest camp, i és citat diverses vegades al llarg de la monografia dialectal, ja que esdevé per al seu autor un recurs imprescindible a l'hora d'explicar o documentar determinats aspectes del dialecte rossellonès. Dins aquest butlletí s'havien publicat, en aquells anys, diversos articles interessants sobre l'estudi dels dialectes catalans

---

¹²⁴ Per a més informació, vegeu l'apartat dedicat al fons de publicacions periòdiques dins la primera part d'aquesta tesi doctoral, dedicada al Fons Grandó de la Biblioteca Universitària de Perpinyà (p. 20-21). També podeu consultar l'apartat dedicat als retalls de premsa dins l'apartat 1.2 dedicat a la «documentació d'un notable treball intel·lectual» (p. 30-31).

que Grandó cita; és el cas dels treballs de Pere Barnils sobre l'obra de Fritz Krueger o el titulat *De l'intonació en els nostres dialectes*. Grandó també fa esment del *Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana*, remarcant-ne sobretot l'estudi de mossen Antoni Maria Alcover pel que fa als noms de diversos trobadors catalans. Pel que fa a l'*Anuari* de l'IEC, cal comentar que Grandó el cita per justificar l'escassetat de celtismes en la llengua catalana –«escassos hi són els rastres de colonització celta, quan abunden de l'altra part de l'estany de Salces» diu textualment, arrel de la citació. Les actes del Primer Congrés de la Llengua Catalana també són citades en diverses ocasions, però cal destacar-ne una que fa referència a un estudi de Fritz Holle titulat *La frontera de la lengua catalana en la Francia Meridional* i que va ser exposat dins l'esmentat congrés. Així doncs, tornem a veure per aquí l'estreta vinculació d'alguns lingüistes alemanys amb la tasca filològica empresa a Catalunya.

Pel que fa a les fonts de l'àmbit més pròpiament literari o filològic, Grandó se serveix de les següents:

Cambouliu, François Romain. *Essai sur l'histoire de la littérature catalane*. París: Durand, 1858.

Monnier, Marc. *La Renaissance, de Dante à Luther*. París: Librairie Firmin-Didot, 1884.

Milà i Fontanals, Manuel. *De los trovadores en España: estudio de lengua y poesía provenzal*. Barcelona: Librería de Joaquín Verdager, 1861.

Milà i Fontanals, Manuel. *Romancerilo catalán*. Barcelona : Libr. de D. Álvaro Verdager, 1882.

Raynouard, François. *Choix de poésies originales des troubadors*. París: Impr. de Firmin Didot, 1816-1821.

Francesc Romain Cambouliu apareix referenciat bàsicament en relació amb la denominació històrica de *llengua llemosina* per a la

llengua catalana. L'obra de Marc Monnier és citada també per fer referència al fet que «Lo Dant mateix dubtà si escriuria la *Divina Comèdia* en toscà o en llemosí». Manuel Milà i Fontanals, patriarca de la filologia catalana vuitcentista, Carles Grandó l'esmenta en diverses ocasions al llarg de l'apartat dedicat a les *Notes històriques*. En primer lloc, el cita com autor contrari, entre d'altres, a la hipòtesi proposada per Josep Aladern sobre l'origen semític i fenici de la llengua catalana; a continuació, apareix com autor destacat entre els escriptors de la Renaixença catalana; finalment, cita la seva obra sobre els trobadors en diverses ocasions dins l'apartat dedicat als trobadors i joglars, com sigui que es tracta indubtablement de la màxima autoritat en el tema. També s'utilitza un passatge del *Romancerillo catalán* per referir determinats aspectes relacionats amb la vida a la Cort reial –més concretament, a propòsit d'una festa que Alfons II va fer a Saragossa el 1134 i que reporta el cronista Desclot. François Raynouard, autor de la cèlebre recopilació vuitcentista de la poesia trobadoresca, és utilitzat finalment per Grandó per explicar que aquest erudit «fa constar que ls primers cants en llengua romana venien de les darreries dels sigle X». L'obra de Raynouard és, en qualsevol cas, la font més directa de Grandó per a la teoria sobre la “llengua romana” de què ja he parlat en fer la descripció de l'estructura de l'obra.

Per acabar aquest repàs de les fonts documentals utilitzades a *El sotadialecte català de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*, no serà de més remarcar que, com s'ha vist, les fonts i els autors en llengua francesa constitueixen el gruix més important de les referències bibliogràfiques referides, bona part dels quals són de procedència rossellonesa. Els autors alemanys hi són presents per als aspectes més teòrics de la disciplina lingüística –si es vol, per donar un to més científic a la redacció del treball– i les obres publicades en castellà són les més escasses. No ens ha pas d'estranyar que el

gruix més important de les fonts sigui de procedència francesa, ja que aquestes eren les obres que l'escriptor perpinyanenc tenia més a mà i li era més fàcil consultar; d'altra banda, els autors citats són, en molts casos, escriptors rossellonesos amb qui Grandó podia tenir una relació prou íntima gràcies a la seva feina com a organitzador i president dels Jocs Florals.

Per finalitzar aquest apartat dedicat a l'estudi de fonts em manca comentar les gramàtiques anteriors a *El sotadialecte català de Perpinyà i de la Plana de Rosselló* per poder establir quines han estat les innovacions aportades pel seu autor. Cal comentar que la primera diferència que trobem entre aquesta i les altres és que totes les obres anteriors són gramàtiques de la llengua catalana de caràcter general; en canvi, l'obra de Grandó que s'edita en aquesta tesi doctoral és una monografia dialectal molt específica que el que pretén principalment és descriure la varietat particular de Perpinyà i de la Plana del Rosselló. El fet que no existeixi abans cap altra obra d'aquestes característiques dota, sens dubte, de gran importància i interès la tasca empresa per Carles Grandó. Una altra diferència important que cal destacar és que les gramàtiques anteriors, tot i ser escrites per autors rossellonesos i destinades, en primer terme, a un públic rossellonès, van ser redactades en llengua francesa, segurament per la voluntat d'acostar una llengua considerada regional als àmbits de reconeixement i de prestigi "nacionals". Cal fer un especial esment a la gramàtica d'Albert Saisset que, a part de ser redactada en francès, utilitza una ortografia afrancesada en la transcripció de tots els mots catalans que presenta; segons Carles Grandó, com ja he explicat en un altre lloc, aquesta pràctica va acostumar la gent a pronunciar i escriure «a la francesa», i per això és motiu de rebuig i de condemna en diverses ocasions al llarg de la seva monografia dialectal. Passo a explicar amb més detall quines són les gramàtiques catalanes produïdes al Rosselló amb anterioritat al treball de Grandó.

En primer lloc, la més antiga és la de Pere Puiggarí titulada *Grammaire catalane-française à l'usage des français obligés ou curieux de connaître le catalan, des lingüistes et des amateurs de la langue romane* publicada a Perpinyà per l'editorial J. B. Alzine l'any 1852 –la segona edició, a la qual he tingut accés, és de 1910. Aquesta gramàtica va poder ser fàcilment consultada per Carles Grandó, a banda que Puiggarí apareix citat en algunes ocasions en l'apartat dedicat a les *Notes històriques* i era, per tant, un autor ben conegut de Grandó. Aquesta gramàtica tenia com a objectiu principal fixar i purificar la llengua catalana al Rosselló en un moment en què els estudis romànics estaven en plena expansió, d'aquí ve segurament que en el títol de l'obra s'esmenta que es dirigeix als lectors que poden estar interessats en aquesta gramàtica. Segons l'autor calia resistir-se als corrents decadentistes i pessimistes per restituir la bellesa primera de la llengua catalana.

La següent gramàtica catalana apareguda, seguint un estricte ordre cronològic, és la de J. B. Mattes titulada *Leçons pratiques de grammaire*, també publicada a Perpinyà per la mateixa editorial l'any 1866. L'objectiu d'aquesta altra gramàtica era substancialment diferent: ensenyar la llengua francesa a través de la llengua catalana mitjançant el mètode «des doubles textes» o mètode comparatiu, una manera molt eficaç d'introduir-se en una llengua, sobretot si es tracta de dues llengües llatines en què les estructures gramaticals i el vocabulari són molt semblants. D'aquesta gramàtica cal esmentar que té una clara intenció didàctica, com és també el cas de la monografia dialectal de Grandó, però existeix una gran diferència entre ambdues obres: la llengua que es pretén ensenyar. Mattes treballa per ampliar el coneixement de la llengua francesa i Grandó, en canvi, persegueix l'extensió del coneixement de la llengua catalana i, més

concretament, del dialecte rossellonès. Podem dir, per tant, que aquesta gramàtica no devia pas ser font d'inspiració per Carles Grandó, ja que en termes generals l'objectiu que pretén és ben allunyat de les intencions del nostre autor.

Uns anys més tard, el 1894, apareix la gramàtica d'Albert Saisset titulada *Grammaire catalane*, publicada a Perpinyà per l'editorial Ch. La Trobe. Com ja he explicat abans, aquesta gramàtica va ser redactada en francès i l'ortografia emprada, en el cas dels mots catalans, també era francesa, cosa que va ocasionar certs vicis entre els parlants rossellonesos. En aquesta gramàtica s'hi observa una clara manca de confiança vers la llengua catalana al Rosselló, tot i que l'autor defensa que la llengua «saura vivre et prospérer». A trets generals, cal comentar que aquesta obra fixa determinades regles i principis al català del Rosselló que, essent mediatitzats per l'ortografia i l'estructura gramatical de la llengua francesa, no contribuiran, sinó més aviat tot al contrari, a millorar i depurar la llengua de la regió. Més concretament, l'autor registra certes deformacions del dialecte rossellonès a causa de la influència francesa i hi dóna carta de naturalesa, sense adonar-se que amb això està contribuint a la descomposició de la mateixa llengua. Podem assegurar que aquesta gramàtica va ser consultada per Carles Grandó, que la coneixia, però que no l'utilitzarà pas mai com a referent, ja que és per a ell un exemple clar del que no s'ha de fer quan s'emprèn una tasca de depuració de la llengua.

També existeix una altra gramàtica titulada *Abrégé de grammaire catalane* del romanista tolosà Raymond Foulché-Delbosc publicada a Barcelona per l'editorial de *L'Avenç* l'any 1902, en què l'autor tracta les generalitats de la llengua d'una manera clara, completa i ben ordenada. Però, com el mateix títol diu, es tracta d'un resum de gramàtica i, per tant, no aprofundeix en els aspectes més específics de la llengua.

Finalment, cal esmentar –encara que sigui més antiga– una gramàtica inèdita de Josep Tastú, escrita en francès però que segons el que diu Lluís Creixell en un article publicat a la revista *Le Publicateur* l'any 1987 resulta ser «la traducció del primer manual de gramàtica catalana mai publicat, la *Gramatica y apologia de la llengua cathalana* de Ballot (1814)». Aquesta, tot i tractar-se d'una gramàtica inèdita –dipositada avui a la Biblioteca Mazarina de París–, hauria estat la primera de les gramàtiques catalanes produïdes al Rosselló; malauradament, sembla que no va gaire més enllà de la simple traducció al francès de la gramàtica de Ballot. Tot i així, el mateix Creixell diu que la traducció consta de desenvolupaments originals que demostren el coneixement que tenia Tastú de la matèria i es lamenta que mai hagués estat publicada, ja que «encara que fos una traducció, el llibre hagués fet època».

En síntesi, i un cop revisades totes les gramàtiques catalanes de l'àmbit rossellonès anteriors a la monografia dialectal de Carles Grandó, queda clar que l'autor tenia al seu abast tan sols algunes fonts d'inspiració per a la redacció de la seva obra. A més, veient el que havien fet els seus precursors, devia tenir molt clar allò que no havia de fer: escriure una gramàtica catalana en francès i, encara menys, utilitzant una ortografia francesa, ja que això encara empitjoraria la situació del català al Rosselló. En aquest context, doncs, la tasca empresa per Grandó té un gran mèrit, ja que es va proposar fer una descripció no només del dialecte rossellonès sinó també de la seva història, els seus orígens i a més va pretendre recopilar tot un seguit de documents i materials de la llengua oral que són avui, per a nosaltres, un clar testimoni del parlar d'una regió i d'una època.

A manera de conclusió m'agradaria afegir que l'obra *El sotadialecte de Perpinyà i de la Plana de Rosselló* de Carles Grandó, que he editat en aquesta tesi doctoral, representa amb molta exactitud la particularitat rossellonesa, a més hi podem observar perfectament una voluntat de manteniment i de depuració de la llengua catalana en uns termes ben propis d'aquesta regió. En la tasca empresa pels intel·lectuals rossellonesos d'aquesta època de promoure la recuperació de la llengua autòctona –la defensa de la “llengua dels avis”– hem de situar-hi en un lloc ben preminent Carles Grandó, ja que insisteix nombroses vegades en aquesta qüestió al llarg de la seva monografia i anima els habitants del Rosselló a no deixar morir la llengua, a estimar-la, a estudiar-la i, sobretot, a parlar-la.

Per una altra banda, en aquesta obra també hi queda reflectida la importància de la influència francesa, que ja ha modificat el dialecte rossellonès i alhora li ha donat una cadència i una entonació molt característiques que el distingeixen de la resta de dialectes catalans. De fet, el mateix autor dedica un apartat a la influència francesa dins les *Notes històriques*, on s'hi explicita la progressiva modificació de la llengua catalana al Rosselló a partir de la seva incorporació a França, remarcant sempre, però, que tot i les modificacions mai no deixarà de conservar «la seva personalitat catalana»:

[...] quan lo Rosselló, fet a les costums de la gran pàtria generosa de la qual constitueix un dels més gloriosos departements, serà esdevingut francès de cor, no deixarà de conservar la seua personalitat catalana. A la vila com dins los endrets los més enreconats de les nostres serralades, lo poble guardarà amb fidelitat les velles tradicions, i la llengua materna, mamada amb la llet de generació en generació, sempre viva encara que extraviada, sortirà al sigle XX dels llavis del primer general de França per saludar, com català del Rosselló, nostres germans de la nació veïna.¹²⁵

---

¹²⁵ Fragment extret de les *Notes històriques* (p. 278-279).

Tot i aquesta influència francesa, diu el mateix Grandó, «no cal exagerar res», ja que el català d'aquesta regió no ha estat pas modificat en la seva essència. A més, al Rosselló s'hi han conservat noms i expressions catalanes que en altres zones del Principat s'han perdut; això també és motiu de reivindicació en la monografia dialectal de Grandó.

En definitiva, allò que representa a la perfecció la particularitat rossellonesa és el sentiment de sentir-se francès i català alhora. Grandó ens transmet que els habitants del Rosselló se senten catalans, però que per sobre d'això estimen la pàtria francesa –una perspectiva que costa d'entendre des del punt de vista d'un habitant del Principat, ja que la construcció de la identitat catalana, al sud, sempre s'ha fet d'esquenes o a la contra de l'Estat espanyol. Al Rosselló, tanmateix –i sobretot a l'època de Carles Grandó–, és al contrari: sentir-se francès i català al mateix temps és perfectament possible, i és una part consubstancial de la particularitat rossellonesa. Així doncs, i per finalitzar aquest estudi, m'agrada reproduir un fragment que em sembla prou significatiu i que resumeix a la perfecció el que acabo d'explicar:

El poble rossellonès és com un d'aqueixos infants qu'una dida ha pres de la falda de la mare per donar-li sa llet forastera; tot a les noves carícies, descuida un instant la mamà, mes un jorn se'n recorda i confon l'una i l'altra dins un mateix amor.¹²⁶

---

¹²⁶ Fragment extret de les *Notes històriques* (p. 279).

III. DOCUMENTACIÓ COMPLEMENTÀRIA

Tal com s'ha explicat en la introducció, en aquest tercer apartat de la meva tesi doctoral he volgut reproduir-hi una sèrie de documents ben interessants que considero imprescindibles per conèixer de primera mà les circumstàncies vitals i ambientals que van envoltar la figura de Carles Grandó, van condicionar la seva producció i van propiciar en ell la representació de la particularitat rossellonesa que he volgut presentar amb tot aquest treball. Alguns d'aquests materials ajuden a descobrir, així mateix, més elements de la personalitat literària de Grandó. Cal dir que tots els documents que es reprodueixen en aquest bloc han estat extrets del Fons Grandó de la Biblioteca Universitària de Perpinyà, en el qual podem trobar-hi ara, un cop inventariat i classificat, un testimoni ben eloqüent tant de la vida quotidiana com de la vida cultural rossellonesa dels anys centrals del segle XX.

Pel que fa a la presentació dels materials, aplico en aquesta part de la tesi els mateixos criteris que he establert i justificat per a l'edició d'*El sotadialecte de Perpinyà i de la Plana de Rosselló* en l'apartat corresponent, tot i que, en aquest cas, he de reproduir documents en llengües diferents (català o francès), publicats i inèdits, i amb opcions ortogràfiques diverses i ben conscients, que fan prou complexa la tasca d'establir-hi criteris unitaris.

Ja he dit que la finalitat principal d'aquest apartat és donar a conèixer aquests materials. Atès que no s'ha aprofundit en el valor de cada un dels documents, he preferit estar-me d'afegir-hi comentaris. Certament, alguns dels materials que dono a conèixer

aquí poden donar peu a nous estudis sobre l'obra de Carles Grandó, meus o d'altres estudiosos que vulguin dedicar-hi la seva atenció, i espero que així sigui.

He estructurat aquesta part de la tesi en tres apartats: el primer em serveix per reproduir alguns dels documents del Fons Grandó que giren al voltant de la polèmica ortogràfica mantinguda al Rosselló entre els anys 1914 i 1917, just després de la publicació de les *Normes ortogràfiques* de l'Institut d'Estudis Catalans. Aquesta polèmica, que coincideix en el territori francès amb els anys exaltats de la Primera Guerra Mundial, va mantenir durament enfrontats Juli Delpont i Carles Grandó –entre altres coses, per la suposada germanofilia de la institució que presidia mossèn Antoni Maria Alcover i que havia premiat el treball de Grandó sobre el català del Roselló. Els materials que he localitzat a propòsit d'aquesta qüestió (alguns fotografiats a l'annex final d'aquesta tesi), van ser quasi tots publicats a la premsa local, i ofereixen un testimoni ben eloqüent d'un debat que devia traspasar, sens dubte, les fronteres dels cercles erudits.

El segon apartat agrupa algunes de les cartes més interessants escrites o dirigides a Carles Grandó i conservades en el Fons Grandó. Com hem vist en l'inventari del fons, l'epistolari conservat és extens, encara que la majoria de les cartes són de caràcter formal i no aporten notícies rellevants per a l'estudi. Per això he cregut convenient fer una selecció de les cartes, per focalitzar l'interès del lector d'aquesta tesi. Cal dir, tanmateix, que la consideració de tot l'epistolari complet és també rellevant per conèixer de primera mà les abundants relacions, tant afectives com professionals, que l'autor mantenia amb altres intel·lectuals de l'època.

El darrer apartat l'he concebut com un complement a l'inventari del Fons Grandó, i hi transcriu una mostra dels diversos tipus de documents que conté, relacionats amb els diversos apartats de la classificació del Fons, amb la voluntat d'il·lustrar millor cadascun dels blocs en què he decidit estructurar els materials conservats a la Biblioteca Universitària de Perpinyà.

1. Polèmica ortogràfica

1.1. *D'actualité* (Revue Catalane VIII, 1914)

Le *Dictionnaire catalan* de Barcelone:

En raison des sentiments par trop germanophiles, et dès lors par trop francophobes, ouvertement exprimés dans la presse par mossèn Alcover (de Mallorca) et don Eugeni d'Ors (de Barcelone), chargé d'un cours de philosophie aux Estudis Universitaris Catalans, les correspondants roussillonnais des E.U.C. ont décidé de cesser toute collaboration au *Dictionnaire catalan* de mossèn Alcover.

Pour parler anglais... en catalan :

No's toquin ni's moquin.

May estich tip de bescuyts.

L'oncle broda à la moda.

Aquest gech me fa secsons.

1.2. *À la revue catalane* (Circular difosa per Juli Delpont el juliol de 1915)

Une scission vient de se produire, à la Société d'Etudes Catalanes, entre les partisans de l'orthographe littéraire traditionnelle (groupe de M. Delpont) et les partisans de la nouvelle orthographe scientifique (groupe de M. Pastre).

Par esprit de tolérance, nous n'avions pas tenu rigueur à M. Pastre de ses précédentes déclarations: «Comme on met du bon Dieu et de la sainte Vierge dans la *Revue Catalane*, il me plait d'y mettre aussi mes textes anti-religieux», mais comme il vient d'ajouter, maintenant, «ceux qui ne sont pas contents de la *Revue* n'ont qu'à partir: moi j'y suis, j'y reste», nous voilà brutalement prévenus.

Et comme il ne nous convient pas de payer pour nous faire battre, ni de jouer le rôle de bonnes «poires», nous créons une nouvelle revue: *Montanyes Regalades* –secrétaire de la rédaction, monsieur Jules Delpont, 13 Avenue de la Gare, Perpignan; administrateur, M. Louis Barrière, imprimeur.

Un groupe de catalanistes roussillonnais.

1.3. De tot arreu (*Montanyes Regalades* 4, febrer 1916)

Questions d'orthographe catalane:

Les partisans de la nouvelle orthographe scientifique catalane continuent à vouloir l'imposer; cela ne résout pas la question, au contraire.

Si l'on ne trouve pas un terrain d'entente entre les deux orthographes, ce sera un beau gâchis, en Roussillon en particulier, où tout dictionnaire catalan (scientifique) - français, se verrait opposer aussitôt un dictionnaire catalan (traditionnel) - français. A ce jeu, la langue catalane écrite risque de sombrer. Ce n'est pas nous qui l'aurons voulu.

Jules Delpont.

1.4. D'ortografia catalana (*Montanyes Regalades* 4, febrer 1916)

Nos ha arribat, de Barcelona, un fascicle de 12 pàgines de text: «Derrera paraula sobre les *Normes ortografiques* de l'Institut d'Estudis Catalans», per «Un català zelos de la *llenga literaria tradicional*, unica escrita en tot Catalunya, Rosselló, Valencia y Mallorques». ¹²⁷ Es una rahonada crítica de las noves *Normes*. Y donchs, a Catalunya també hi ha tradicionalistes?

1.5. L'orthographe catalane (*Montanyes Regalades* 6, abril 1916)

La question de l'orthographe catalane étant entrée dans le domaine public, cela nous autorise à signaler une plaquette qui vient de paraître à Barcelone: «*Consells practichs per escriure en catalá*, aixi en lo Principat de Catalunya, y comtats de Rosselló y Cerdanya, com en los Reales de Mallorca y Valencia». ¹²⁸ C'est la mise en pratique de l'orthographe traditionnelle (*amich*, *foch*, avec *h*; *rey*, *aygua*, avec *y*), telle que nous l'ont léguée les bons auteurs.

Ces *Consells* sont d'actualité, car on a pu voir que les poésies catalanes de Guimerà et d'Apeles Mestres ont été publiées par la presse roussillonnaise avec des orthographes différentes. Or, ces deux écrivains comptent parmi les traditionnalistes de l'orthographe (ils écrivent avec *h* et *y*). Ne devrait-on pas, dès lors – toute question philologique mise à part – respecter, avant tout, l'orthographe des auteurs ? Espérons qu'on le fera désormais; ce serait de la «correction» élémentaire.

Le Roussillon

---

¹²⁷ Per raons òbvies, no he regularitzat l'accentuació en el pseudònim de l'autor citat.

¹²⁸ És el mateix cas de la nota anterior.

1.6. L'orthographe catalane (Des *Annales du Midi*, publiées par l'Université de Toulouse, juillet-octobre 1915, p. 265. *Montanyes Regalades* 11, setembre-octubre 1916)

«... L'effort de l'Institut d'Études Catalanes (de Barcelone), tendant à l'unification de la graphie catalane et les critiques que soulèvent ses décisions procèdent d'un zèle égal pour la langue catalane. Sans doute n'en est-on pas encore arrivé au point où un accord –à supposer qu'il soit désirable; s'établira pour donner aux textes catalans cette rigoureuse discipline sans laquelle d'autres langues –et le catalan du XVe siècle en est lui-même l'exemple– ont produit d'admirables oeuvres.

Se rapprocher le plus possible de la graphie de ces oeuvres, de celle des documents de l'âge d'or (antérieure à l'invasion des castillanismes), tel paraît être, s'il en faut un, le critère seul capable de s'imposer, parce qu'il n'est point arbitraire».

1.7. Les philologues allemands en Roussillon (*Revue Catalane* VIII, 1914)

J'ai à signaler un sixième allemand, venu en Roussillon pour étudier la frontière linguistique du catalan et de la langue d'oc. Nous connaissions déjà les thèses publiées à ce sujet par Morf, Schaedel et Krueger (cette dernière, avec 165 pages et deux cartes); une autre, bien plus «imposante» si l'on peut dire, est celle de von K. Salow (Hamburg, 1912, 307 pages, 23 cartes). Tout cela, pour le territoire relativement si restreint qui va, à travers les Corbières, d'Ille-sur Tet à Mouthoumet (Aude), et de Canet à La Palme (Aude). Ce travail comprend, il est vrai, «une petite monographie de chacun des villages de cette frontière», nous apprend le dernier *Anuari* de l'Institut d'Estudis Catalans (de Barcelone).

On le voit, c'est complet, comme étude géographique d'un coin du Roussillon. Mais, dira-t-on, ce n'est là que de la philologie. Erreur, répondrai-je, car c'est de la géographique philologique faite à l'instigation du grand Etat-major militaire de Berlin, ayant comme metteur en scène le professeur Morf, ci-dessus nommé. *Le Temps* du 23 octobre et le *Peth Marseillais* du 6 novembre nous apprennent, en effet, que ce Morf, professeur de philologie romane à Berlin, est de nationalité suisse (il est originaire de Zurich), et qu'il n'en a pas moins été bombardé Excellence et élevé à la dignité de Conseiller privé de la couronne.

Doit-il, à ce titre, initier les généraux allemands à la passionnante étude des langues romanes, et leur faire conjuguer des verbes catalans ou provençaux ? Qui le croira, à moins d'être un naïf ! C'est, simplement, qu'il prend leurs instructions, avant d'envoyer ses étudiants en France, y faire de la philologie d'avant-guerre. *Le Temps* du 23 octobre rapporte ces propos, tenus il y a quelques mois à peine, par le dit Morf :

«J'ai fait plus que qui que ce soit au monde pour faire connaître la France aux Allemands. C'est par milliers que j'y ai envoyé mes jeunes gens... même dans de toutes petites villes, en pleine campagne... Tenez, il en est un, à X. dans la vallée de l'Oise; depuis qu'il est parti, le percepteur qui l'avait pris en amitié n'a pas cessé de lui écrire...» Le rédacteur du *Temps* ajoute : «Cette ville de l'Oise fut, il y a six semaines, méthodiquement et savamment pillée par des bandits qui semblaient si bien la connaître.»

Tout cela n'explique-t-il pas les excursions philologiques en Roussillon de la bande Morf-Schaedel-Salow, et leurs études de géographie, topographie, monographies locales, avec cartes à l'appui ? Mais, dira-t-on encore, le Roussillon est si loin de

l'Allemagne... Ouvrons alors *Le Temps* du 29 octobre; nous y lisons, à propos du séjour des Allemands à Reims:

«Le vendredi 4 septembre, l'intendant général allemand Zimmer se présenta à l'Hôtel-de-Ville (pour y requérir les vivres militaires et y prendre un à-compte sur la contribution de guerre imposée à la ville). Il était dans une colère épouvantable: –«C'est toujours ainsi en France, criait-il; mais vous payerez cela! Vous payerez! L'empereur a dit que nous irions jusqu'aux Pyrénées s'il le fallait. Vous verrez!»

Vous avez bien lu : jusqu'aux Pyrénées... C'est donc que l'empereur avait préparé les voies éventuelles, moyens détournés si vous voulez, mais déjà mis en oeuvre par l'avant-garde Morf-Schaedel-Krueger-Salow. Est-ce assez clair?

Lorsque Schaedel et Holle vinrent, des premiers, excursionner en Roussillon, ils durent comprendre que leurs allées et venues y seraient suspectes aux roussillonnais avec lesquels ils seraient en contact; ils amorcèrent, alors, un de nos amis communs, mossèn Alcover, de Mallorca, et c'est sous son couvert qu'ils y philologuerent à leur gré; mais no paysans, eux, ne s'y trompèrent pas. Le bonhomme qui, à Prats-de-Mollo, traita Schaedel d'espion, disait vrai; celui qui, à Formiguères, le lui répéta avait raison; et je le répète à mon tour, avec toute ma conviction de roussillonnais.

Tout cela ne s'enchaîne-t-il pas le plus clairement du monde? À moins d'attendre pour en convenir qu'on ait découvert, en Roussillon aussi, des assises bétonnées préparées à l'avance pour les canons allemands; ou bien des villas allemandes, bien en vue de ponts et de passages stratégiques; ou bien, encore, que quelques-uns d'entre nous aient pu être fusillés, comme l'ont été, à

Liège, les cinq catalans de Mallorca qui y exerçaient l'inoffensif commerce des oranges. Quina mala gent aqueixos alemanys!

Jules Delpont.

1.8. La camelotte philologique boche (*Montanyes Regalades* 3, gener-febrier 1916)

En voici deux échantillons; nous les cueillons dans une étude (195 pages et deux cartes, Hambourg, 1913) du jeune boche Krueger, sur la sempiternelle (et combien rasante!) question de la frontière linguistique du catalan-roussillonnais et du languedocien: il est signalé entre autre: «*citrell* (fr. *la cruche à huile*) et *ensiam* (fr. *laitue*)».

Ce sont là deux grosses inexactitudes; ce tête rasée de Krueger, qui passa trois mois à Perpignan et en Roussillon n'avait qu'à interroger le premier venu de nos alertes gargotiers pour apprendre que le catalan *citrell* se rend, en français, par *huilier*, et que le nom générique d'*ensiam* se rend par le nom générique de *salade*; la laitue n'est qu'une variété de salade.

Mais que de pareilles bourdes aient pu être imprimées, à Hambourg et qu'elles servent ensuite de thèse devant les facultés allemandes de Berlin et de Halle pour l'obtention du doctorat en langues romanes, cela les hausse au rang de jolies âneries. Si les 307 pages et les 23 cartes sur le même sujet de l'autre boche Salow (Hambourg, 1912) ne sont pas mieux documents, on avouera qu'on maltraite par trop le catalan et le français en Allemagne; si ces tudesques et ébouriffants philologues présentaient leur thèse à Toulouse ou à Montpellier, ils seraient certainement collés avec tous les honneurs dus à leur singulière érudition, toute de surface.

Et s'il faut, pour une fois, faire assent d'érudition avec ces prétendus Pic de la Mirandole, nous leur signalerons que les dictionnaires catalan-castillan et castillan-français donnent les traductions: *cetrill-oliera-huilier*; et que le dictionnaire castillan-latin-français-italien donne à la filée: *aceitera-cetrill de l'oli-huilier*. C'est là la philologie à la portée de tout le monde.

Nous supplions donc, humblement, nos amis de la Catalogne de ne pas se laisser éblouir par la science à miroirs des boches; leur science actuelle est frelatée, truquée; elle n'est bonne qu'à mettre à la vieille ferraille ou aux vieux papiers.

Il en est d'ailleurs de même dans le domaine scientifique. Un de nos amis, professeur de sciences, qui s'est trouvé en contact, en Roussillon et en Catalogne, avec des professionnels allemands, n'hésite pas à les qualifier de «blufeurs» et de «chapardeurs». Ils lui ont raflé, en effet, pour les développer ensuite, des sujets que ce professeur français avait été le premier à traiter, mais qu'il avait eu la trop grande bonté de leur communiquer. Ces boches ont une mentalité d'apaches!

Jules Delpont.

1.9. Catalanisme de Guerra (*Montanyes Regalades* 11, setembre-octubre 1916)

Senyor Ramon Miquel y Planes, a Barcelona.

Perpinyà, 20 d'agost de 1916.

Molt apreciat senyor,
quan vaig rebre, dies passats, lo derrer numero de la vostre preuhada revista *Bibliofilia*, mi mateix tení-hi apuntat una nota

sobre'l *pastís* de l'ortografia catalana, y vós seu posat an aqueix número los vostres articles sobre de la *Cisma ortogràfica*; donchs, *pastís* o *cisme*, sem d'acort sobre del mal; no'n sem mes sobre del remey.

Vós, preniu la defensa de les noves normes; monsieur Calmette, de la Facultat de Lletres de Tolosa, és per a la ortografia literària tradicional, que convindria retocar només per a la unificar, sense la regirar ab unes novetats fonètiques que fan mal als ulls y que may seran literàries. Vós, pleydejeu per a treure las *h* de *rahó*, *vehí*, y cambiar la *y* conjuntiva per *i* (escriurihau també *aigües*, *vei?*); monsieur Danoy, professor de llengües a Rosselló, s'estima més mantenir las *h* y las *y* y se deixar de *ü* y *ï*. Y sem una colla de rossellonesos que seguim aqueixa laca. Donchs, per are, cadun escriu com li ve mes a bé, y contre d'una ortografia ne tenim dues.

Mes ab qui sem fet la creu, a Rosselló, és ab la «colla boche» de mossèn Alcover, ab la colla germanòfila de l'Institut d'Estudis Catalans y ab *La Veü de Catalunya*. Aqueixa guerra, hont ja tants de rossellonesos han mort, no la podem mirar ab los brassos penjants y l'esquena parada; nos hi cal tornar. Qui me la fa, me la pagarà. La colla de mossèn Alcover són aquellos cap-pelats de Schaedel, Holle, Krueger, Salow que van venir a Rosselló, fins dins las nostres cases, a fer filologia d'avansguerra y are, a falta de poguer tornar ab canons y metralladores, torpedejen los nostres bastiments y'ls vostres, des de Barcelona a Cap de Creus y a Provensa. La colla germanòfila de l'Institut és la de qui parlaba lo número d'*Iberia* del 3 de juny passat; l'hi deixem de més, per compte, las *ü* y *ï*, que may las usarem à Rosselló, ja que nos... poden massa a von Bulow y a von Klück. Prou *bocheries* tenim ab las de la guerra per mor que no n'hi afejim cap més, per filològica que sigui. *La Veü de Catalunya*? No sap encara si'ls tudescos han tingut tort o rahó de martirisar a la Bèlgica. Nosaltres, com a

catalans de Fransa, tenim entès que'ls boches són unos trabucayres internacionals, y que no'n podem més sentir ni la flayra. Y vós mateix, no vos l'ha calguda fer posar per a rotllo? *La Veu* és una barraca ab un *esprit de boutique* que desdiu del bon renom català.

Ab tots los altres amichs nostres de Catalunya, tradicionalistes o normistes, «amichs érem, amichs serem...» més que may, ja que servem la dita del sant home de mossèn Cinto.

De Fransa o bé d'Espanya,
uns y altres som germans;
no'l trenca una montanya
l'amor dels catalans.

Déu vos quart, molt apreciat senyor meu, y cregueu-me lo bon servidor vostre.

Jules Delpont.

1.10. *Les philologues bochisants* (*Montanyes Regalades* 14, febrer 1917)

Parlons clair: nous devons en prendre notre parti. Après 28 mois de l'effroyable guerre que la Bochie a déchainée sur l'Europe, il y a encore, à Barcelone et à Mallorca, des catalanisants férus de philologie à l'allemande, et qui poussent leur amour pour la science (ou la pédanterie?) boche jusqu'à se déclarer ouvertement germanophiles à tous crins. Il ne faudrait pas beaucoup chercher autour de la Section Philologique de l'Institut d'Estudis Catalans pour les trouver.

Germanophiles impénitents! C'est-à-dire, partisans de la victoire complète de l'Allemagne, ce qui entrainerait, qu'ils le veuillent ou

non: le massacre de l'armée française, y compris les milliers de catalans roussillonnais qui sont sur la ligne de feu; la défaite du généralissime catalan Joffre; la ruine de la France, y compris le Roussillon; la germanisation, après la guerre, de la même France, y compris le même Roussillon, avec nos moeurs et notre langue catalanes.

A parler net, avec ou sans des *Oremus* et des *Amen*, c'est cela. Voilà pourquoi nous sommes de nombreux catalanisants roussillonnais qui avons définitivement envoyé paître... à Berlin les susdits «germanívols» barcelonais et mallorquins. Drôles de «germans, que no fan per casa». Mais rira bien qui rira le dernier.

Jules Delpont.

1.11. Carta de Juli Delpont a Lluís Pastre (15 de maig 1917)

Monsieur Pastre,

Votre conférence de dimanche prochain vient à point, car j'espère bien que vous y traiterez la question des 300 pesetas embochisées de Grando, et que vous nous prouvez: que mossèn Alcover, le grand inspirateur de la philologie philoboche de l'IEC n'est pas un boche; que les membres attirés de la Section Philologique de l'IEC n'ont pas pris leur doctorat en philologie romane à... Berlin, et ne sont pas de bochisants; et que les 300 pesetas que Grando a reçues ne sentent pas le boche.

Mais qu'en tout cas vous êtes prêts à la *Revue Catalane* à fermer vos portes aux philologues boches (de Berlin) qui ne manqueront pas de venir faire de la philologie d'après guerre en Roussillon, malgré le prix (ci: 300 ptas) qu'ils ont mis à s'assurer la porte ouverte chez Grando. Faute de quoi je serais dès lors autorisé à

saisir l'opinion publique de la philologie philoboche de la *Revue Catalane*, et je ne m'en priverai pas. Ces effarantes 300 ptas, je crois bien que Grandó ne les portera pas en paradis.

Vous nous y expliquerez aussi qu'il n'y a qu'une orthographe, celle phonétique de l'IEC, et que Angel Guimerà, Apeles Mestres, Frances Matheu, etc. n'ont pas pris la défense de l'orthographe traditionnelle, et que c'est vous qui aviez raison –et pas moi– quand nous discutâmes tous les deux à ce sujet.

Je vois des boches partout, dites-vous. C'est alors que vous n'en voyez nulle part. J'en vois, peut-être (?) partout, même là où il n'y en a pas. Mais vous n'en voyez nulle part, même là où il y en a «de l'alsada d'un campanar»; vous êtes par trop courte-vue.

L'anti-boche retorsit. Signé: Jules Delpont.

PS: La famille du maréchal Joffre est déjà avisée de la fumisterie de votre album (voir le dernier numéro de *Montanyes Regalades*)

1.12. La philologie philoboche du roussillonnais Charles Grandó (*Montanyes Regalades* 17, maig 1917)

La guerre actuelle a mis en relief des personnages aux mentalités déconcertantes: le boche conquistador et sanguinaire, l'espagnol germanophile plein d'admiration pour le torpillage de navires espagnols par des sous-marins allemands qui se ravitaillent sur les côtes de l'Espagne, le savant (des pays neutres) embochisé par la kulture allemande, et le français philoboche. Définissons ce dernier: un français imbu –malgré les horreurs allemandes de la guerre– d'idéologie à l'allemande; idéologie pacifiste chez les uns, philologique chez les autres (en particulier chez des roussillonnais).

Voyons ceux-ci à l'oeuvre, la presse nous ayant donné l'information suivante:

Un roussillonnais lauréat de l'Institut d'Estudis Catalans

«L'Institut d'Estudis Catalans de Barcelona vient de décerner au poète roussillonnais Charles Grando, secrétaire général de la Société d'Etudes Catalanes, l'unique récompense attribuée cette année par la Section de Philologie, un accessit de 300 pesetas, pour son intéressante étude sur le sous-dialecte catalan de Perpignan et de la plaine du Roussillon.»

Cela ne vous dit rien? Eclairons alors la lanterne. En juillet 1915, en pleine guerre et en pleins torpillages boches sur nos côtes méditerranéennes, la *Revue Catalane* déclara qu'elle n'admettrait «les réponses aux attaques germanophiles de Catalogne» que, «dans une certaine mesure, n'ôtant pas à la *Revue* son caractère essentiel». C'était se déclarer moitié figue, moitié raisin, ni boche ni français, et vouloir continuer à philologuer avec ces mêmes boches qui, sur le front, envoient des balles dans la tête à nos soldats roussillonnais.

La *Revue Catalane* imposait, en outre, à ses collaborateurs, et «sans aucune restriction», la nouvelle orthographe phonétique dont les allemands sont si friands (car elle supprime les *h* et les *y*, et emploie les affreux *ü* et *ï*), mais contre laquelle se sont élevés Àngel Guimerà, Apeles Mestres, Francesch Matheu, mossèn Colell, Pin y Soler et tous les traditionalistes. Constatons, d'ailleurs, que dans la Section Philologique de cet Institut figurent, surtout, l'impénitent germanolâtre mossèn Alcover, et les trois docteurs en Philologie Romane Manel de Montoliu, Barnils et mossèn Griera, qui sont allés prendre ce doctorat, non à Montpellier, ou à Toulouse, ou à Aix-en-Provence, ou à Paris –c'est-à-dire, en pays de langues romanes–, mais à Berlin, Halle et Zurich, en pays de

langues germaniques, ce qui nous paraît un non-sens à nous, catalans de France. C'est alors qu'un premier groupe de 27 anti-boches à fond créa *Montanyes Regalades*, et rompit aussitôt «toutes relations linguistiques avec les philologues allemands ou germanophiles».

Et que voyons-nous maintenant? Que par ce temps de guerre nos amis francophiles de la Catalogne consacrent leur temps et leur argent à l'oeuvre du parrainage des soldats catalans de la Légion Etrangère et des soldats roussillonnais sans famille; mais que par ce même temps un catalan de France philologue, ou sous-philologue, avec une Section Philologique bochisante, avec laquelle il a eu soin de ne pas rompre, et qui en retout lui octroie 300 pesetas. Cela ne sent-il pas le «compère et compagnon», le «prêté pour un rendu»?

Et que, dès aujourd'hui, la bande Alcover-Schaedel-Holle-Krueger-Salow-Montoliu-Griera-Barnils peut revenir en Roussillon, sous prétexte d'y philologuer, car si elle trouve fermées à double tour les portes de *Montanyes Regalades*, elle trouvera toutes grandes ouvertes celles de la *Revue Catalane*, puisqu'elle vient d'y mettre le prix (ci: les 300 pesetas à Grando).

Devant le danger de l'embochisation philologique du Roussillon –en attendant que cette embochisation se poursuive sur un autre terrain– quel est le patriotisme le mieux compris, parce que le plus prévoyant: celui de la porte ouverte, de la *Revue Catalane*? Ou celui de la porte fermée, de *Montanyes Regalades*?

Il y a deux ans de cela, j'avais exposé ces mêmes considérations à Pastre et à Grando, mais ils n'y mordirent pas; avaient-ils déjà en perspective les 300 pesetas, en échange de leur promesse de la porte ouverte? Tout semblerait l'indiquer, car m'ayant ri au nez. Ils

préfèrèrent laisser se produire la scission de *Montanyes Regalades*, ce dont, pour notre part, nous ne sommes pas fâchés maintenant; nous serions pas trop gênés d'avoir à frayer avec des philoboches.

Jules Delpont.

1.13. Los filolechs filoboches: mossèn Alcover y l'Alsàcia-Lorrena (*Montanyes Regalades* 18, juny 1917)

Dedicat a n'en Grandó.

Vos pensàriau que quan lo germanòfil mossèn Alcover se'n va anar al pays de *Bochie* (pel 1907) va ser només que per hi fer filologia? Hi va anar a fer, també, *embochisació*. Passant a Strasburg, engasta als francesos aquestes impressions: «Els alemanys hi han fet un sens nombre d'edificis públichs, brillants, monumentals ... els carrers són una plata, de nets ... no senten negú en francès, ni hi veuhen cap ròtul (lletreiro, *enseigne*) de botiga. Se veu que la germanisació de la ciutat és un fet. Els francesos qu'encare somihin de tornar-la haver perden el temps estúpídamant». És filologia, això? «Un se veu forsat a regonèixer la superioritat espantosa de la dominació alemanya demunt la francesa y demunt tot. Axí's poden conquistar nacions!»

Ja pel 1907, mossèn Alcover nos cantava, donchs, «Alemanya demunt de tot (*Deuchland über ales*)», y nos avisava de l'invasió de Bèlgica y de Sèrbia. Y are diu *Amen* a totes las atrocitats *boches*. Quin mal home és ell!

D'una enrahonada d'en J. Delpont a las padrines de guerra (de Barcelone):

«A Rosselló hi tenim, també, una qüestió de mossèn Alcover. Aqueix colltort de germanòfil és qui nos ha fet venir pels nostres pobles, y fins dins de las nostres cases, una colla de filòlechs-espies alemanys, joves estudiants, tot cap-pelat y ab ulleres, que nos mendiaven dels hi conjuguar: parli, parles, parla... plou, plovia, plourà... y que se'n tornaven ab unes llibretes plenes de notes.

Aqueixos filòlechs són los mateixos que are, su'l front de guerra, tiren cops de fusill y cops de canó sobre dels soldats rossellonesos y sobre dels vostres soldats catalans, voluntaris de la Legió Estrangera. Ab la seua germanofilia-francofòbia, mossèn Alcover vol la victoria d'Alemanya, és dir la mort de tots los soldats de Rosselló y de Catalunya.

No sé que'n pensareu, d'ell. Nosaltres, si may nos torna a Rosselló, l'esperarem derrera de la porta o'l cim de l'escala, ab lo mànech de l'escombra als dits, y te l'espolsarem, aqueix tros de *boche* (rialles y més rialles).»

1.14. Carta de Juli Delpont: A propos de catalanisme

1 Août 1917

Dans un but de conciliation entre catalanistes roussillonnais, et pour dissiper tout malentendu, je déclare que je n'ai jamais eu l'idée de suspecter le patriotisme de monsieur Grandó. J'ai voulu jeter un cri d'alerte et attirer surtout l'attention des roussillonnais sur la philologie toute «exotique» professée à l'Institut d'Estudis Catalans de Barcelone. Signé: J. Delpont.

Faire écrire à mon avocat monsieur Caurol, par monsieur Roustan, que l'affaire est retirée du Tribunal.

1.15. Conciliation (Document mecanoscrit, datat el setembre 1917)

Delégués par nos collègues en vue d'obtenir une conciliation définitive entre catalanistes roussillonnais, nous avons demandé à monsieur Jules Delpont de bien vouloir retirer ses articles dirigés contre monsieur Ch. Grando et la Société d'Etudes Catalanes, et demandé à monsieur Ch. Grando de retirer sa plainte en justice.

Acquiesçant à notre désir, monsieurs J. Delpont et Ch. Grando se sont réconciliés et ont échangé en notre présence les déclarations suivantes:

«Je déclare n'avoir jamais douté du patriotisme de monsieur Ch. Grando et des membres de la Société d'Etudes Catalanes, et retirer ce que j'ai pu dire de désobligeant à leur égard. Perpignan, le 12 Septembre 1917. Jules Delpont.»

«Je déclare, de mon côté, retirer la plainte que j'ai déposée contre monsieur Delpont. Perpignan, le 12 Septembre 1917. Charles Grando.»

L'accord étant complet, nous avons remercié nos deux collègues d'avoir bien voulu acquiescer à nos désirs et redevenir de bons et loyaux compatriotes. Le présent procès verbal devra être publié dans la *Revue Catalane* et *Montanyes Regalades* en tête du prochain numéro de ces deux revues. Les frais, honoraires d'avocats non compris, seront supportés par moitié par chacune des deux revues (*Revue Catalane* et *Montanyes Regalades*).

Perpignan, le 12 Septembre 1917. Les délégués.

2. Epistolari

2.1. Carta de Pompeu Fabra a Carles Grandó

[desembre de 1916?]

Sr. Carles Grandó. Perpinyà

Car amic, perdoneu que hagi tardat a respondre les vostres cartes. Esperava poder-vos dir alguna cosa sobre els caràcters d'impresca corresponents a l'alfabet fonètic català. A l'impresca de la Casa de Caritat, que és la única que posseeix els dits caràcters, em digueren que n'havien adquirit les matrius a França; llavors jo els vaig demanar si podrien fondre'n uns quants de cada classe per vendre'ls a la *Revue Catalane*. Em respongueren que els calia consultar els organismes directores de la Casa, i aquests no han donat encara llur conformitat.

Respecte al vostre treball per al concurs de 1917, el podeu presentar en la forma que us sigui més avinent. Si us voleu valer d'una tercera persona, aquesta n'ha de fer remesa a l'Institut de la Llengua Catalana (Oficines Lexicogràfiques, obertes de 9 a 1). Podeu també enviar-lo directament per correu.

Us desitja un feliç any, vostre,
P. Fabra

2.2. Carta de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana a Carles Grandó

Barcelona, 16 d'agost de 1930

Honorable senyor:

Tenim la satisfacció de comunicar-nos que en el Consell General de la nostra Associació vareu ésser elegit, per aclamació, vocal adjunt al seu Consell Directiu, en representació de les terres del Rosselló. Aquesta designació és feta atenent la lletra dels nostres estatuts, en els quals hi consta que tenen dret a ésser representades en el nostre Consell, Mallorca, València i Rosselló.

Esperant que la vostra cooperació ens serà ben profitosa per a l'obra de la nostra Associació, aquest Consell us tramet una afectuosa salutació. Visqueu, senyor, molts anys.

El President accidental: Joan Ruiz i Posta

2.3. Carta de Pau Casals a Carles Grandó

6 Janvier 1948

Estimat amic,

amb molt de gust he posat la meva signatura per la petició a favor vostra de la Legió d'Honor, us ben merexeu aquesta distinció.

Per qualsevol cosa que us pugui servir us prego qu'es dirigiu a mi directament.

Vostre,

Pau Casals

2.4. Carta d'Antoni Rovira i Virgili a Carles Grandó

Perpinyà, 23 març 1948

Sr. Carles Grandó

Secretari perpetu adjunt de la Ginesta d'Or.

Estimat amic: Rebo amb gran goig la nova d'haver-me estat atorgat el premi de la Flor Natural i la Copa d'Honor de la ciutat de Perpinyà en els Jocs Florals d'enguany. En dono cordialíssimes gràcies a tots els membres del Consistori, i us renovo a tots el testimoniatge de la meva amistat.

Ensems tinc l'honor de comunicar-vos que he escollit com a Reina dels Poetes la senyoreta Arleta Peus, d'aquesta ciutat, carrer Oliva, que n'és ben digna per la seva bellesa i gentilesa.

I ara, mon vell amic, rebeu una abraçada del vostre servidor, fill terral de Catalunya i fill espiritual de França.

A. Rovira i Virgili

2.5. Carta de l'Institut d'Estudis Catalans a Carles Grandó

Barcelona, 3 de maig de 1948

L'Institut d'Estudis Catalans, que s'ha sentit molt honorat de rebre la vostra amable invitació per a les festes del vint-i-cinquenari dels Jocs Florals de la Ginesta d'Or, lamenta no poder trametre cap delegat barceloní a Perpinyà, però espera poder ésser representat en les dites festes en la persona de l'Excm. Sr. Pompeu Fabra, President de la seva Secció Filològica.

L'Institut us desitja un bell èxit en aqueixes sessions d'homenatge a la nostra llengua i a la nostra poesia, i us prega que vulgueu fer constar la seva adhesió. Déu vos guard molts anys.

R. Aramon i Serra, Secretari General

J. Puig i Cadafalch, President de torn

2.6. Carta de Carles Grandó als organitzadors de la Santa Estela

Perpinyà, 6 d'abril de 1952

Estimat baile i amic,

gràcies per vostra amable lletra. Si a Déu plau, serem a Clermont d'Hérault des de el dissapte de Pentecosta, per assistir a les festes de Santo Estello i a les diferents assemblees, com a totes les cerimònies i manifestacions. M'acompanyarà la meua dona, com sempre; també vindran almenys una dotzena i potser més felibres del Rosselló, entre ells els valents felibres que he proposats com mestres d'obres: Renat Llech Walter i Alber Leophonte. Referent a les esmentades proposicions, són ben d'acord amb vostra lletra del 1r d'abril.

Enguany no he proposat ningú com mestre en gai saber, malgrat que tinguem a nostre mantenència alguns poetes amb mèrits i títols suficients per s'ho merèixer; ja veurem l'any qui vé. Mes compti amb tots vosaltres, enguany, per acordar a Llech Walter i a Leophonte la cigala d'argent de mestres d'obres.

Si no era massa demanar, voldria també que se concedís una lletra de felicitació a les dues societats següents, que fa temps

contribueixen a mantenir la fe felibrenca, prestant servei a les nostres assemblees, festes, jocs florals, taulejades: L'Orfeó Canigó i els seus ballets, el seu quatre artístic, dirigits pel mestre Artur Mardet; i els Gais Trobadors Catalans. Molts d'ells són felibres manteneires.

Records a tots, i a ben aviat. Arreu que tindreu detalls per la Santo Estello, envieu-me'ls. Ben cordialment,

Carles Grandó

2.7. Carta del secretari de Belles Arts a Carles Grandó

Paris, le 22 octobre 1952

Monsieur,

j'ai l'honneur de vous faire savoir que, par décret en date de ce jour, rendu sur la proposition du ministre de l'Education nationale et la mienne, monsieur le Président de la République vous a nommé Chevalier de l'Ordre National de la Légion d'Honneur. Je suis heureux d'avoir à vous transmettre ce témoignage de la bienveillance du Gouvernement.

Monsieur le Grand Chancelier vous fera prochainement parvenir l'autorisation de vous faire recevoir dans l'Ordre, ainsi que tous renseignements concernant votre investiture.

Agréez, monsieur, l'assurance de ma considération la plus distinguée.

Le Secrétaire d'Etat aux Beaux-Arts

2.8. Carta de Josep Carner a Carles Grandó

Brusel·les, 12 març 1962

Benvolgut amic Grandó:

Us prego d'excusar el nostre silenci. He hagut de fer un petit viatge, i al meu retorn he estat preocupat, dins un cabdell d'obligacions, i volia poder dar-vos una resposta més segura en vista de milloraments de la nostra salut. Ara, per bé que la meva muller estigui encara una mica consentida, la nostra impressió, més optimista, és que podrem veure-us i expressar-vos de paraula el nostre agraïment i la nostra joia de reveure la històrica ciutat de la qual tenim tan bell record.

Naturalment, us escriuré més endavant amb les precisions del dia i hora de la nostra arribada. Des d'ara, però, em plac a agrair-vos les vostres gentileeses; i, probablement, fins i tot, en una de les meves dormides, que la meva vellesa més aviat escurça, us veuré ja, amb l'instintiu desig humaníssim d'anticipar-me alegrement un plaer molt desitjat. Visca el Rosselló! Visca Catalunya!

El vostre amic reconegut,
Josep Carner

3. Mostra de materials del Fons Grandó

3.1. Lletres de cançons

EL CANT DELS PASTORS

(Adaptació catalana del majoral Carles Grandó
Musique de Mendelssohn)

Amics, l'hivern s'avança:
la boira i la fredor,
d'una llarga enyorança
velaran la tristor.

Adéu, fresc pasturatge;
ton nevat devantal
nos fa cercà al vilatge
un reparo pairal.

Quan, al teu alt paratge,
la llum resplandirà,
tornarem, bell paisatge,
al teu ditxós replà.

Natura, font de vida
pels serrets o en les flors,
al teu sé, tot nos crida,

tot nos enlaira els cors.

3.2. Monòlegs

L'ANELL (1908)

En Ponet de les harengades,
que és fill del campaner de Bao,
me va contar ahir, entre dues tornades,
calcom a se tibar de riure quan hom l'ou:
-En Josepó del mas se casava amb la Cofa...
Quan l'hora va venir d'anà a missa, tots dos
mudats su'l trentre-un, florits, sense una rufa,
tibats com pals, contents a ne poguer pas pus,
van entrar dins l'iglésia. El capellà esperava
su'l davant de l'altar, amb aqueix anar grave
que, en lloc de'ls escalfar, els nuvis dóna fred.
El jove protava un barret
de color de verdet
i calces primes bigarrades
ambe cuixals llargs com fusades
que un satre maladret li havia esgarrades.
Ella, vestida de marron,
fresca com un cargol quan llaura,
sempre tenia por de caure
i se girava tot rodon.
Aquí n'hi havia una dotzena
que ja tenien feina
als hi adobar, a l'un, la fló,
a l'altra, el cotilló.
S'agenollen pel sol i la missa comença:
lo sant home els asperja en diguent *dominums*

i, a cada *Amen*, els encensa.
Acabats los llatinòrums,
s'en va a n'en Josepó i li diu a l'orella
en francés allavons: «Monsieur ou's qu'est l'aneille
pour la mettre a le doigt de la nuvi de vous?»
Estomacat d'oïr parlà el senyor rectó
d'una manera tan presada,
el pobre Josepó va perdre el calestró.
Cerca que cercaràs, sap pas on l'ha posada...
Per tant, té pas enlloc cap potxa foradada?
Que ha pogut fer d'aqueix tresor?
Maleït sort!
Li va costar una llüisa,
–més dos anys!– per la crompar;
s'havia passat de la prisa...
Com fer per la tornà a trapar?
Confós, mira a pertot, se treu calces, jaqueta,
mira en cada mitjó, per butxaques, potxeta;
mira a pertot, res no'l retén.
Mes, mi-ci, tot d'un cop, sé pas lo que li pren
que la núvia s'aixeca
i se'n fuig en fent la cabeca.
«Oú z'allez-vous com'ça, pourquoi fugissez-vous?»
ha cridat el rectó...
«Ah! Monsieur le curé», li respon la pobreta;
«Vosté no fassi atenció!
Sé lo que vol en Josepó
cada cop que comença a s'eixir la jaqueta!»
«I bé, ja que l'union elle est déjà complète
–va dir el capellà–, lo casament és bo!».

3.3. Poemes

A POMPEU FABRA (1929)

Parla d'àgil posat, alè viu dels meus avis,
tu qu'has florit el dolç respir d'uns éssers cars,
un jorn vas defallir als tremolosos llavis
i vas refluí al cor, adolorit i espars.

O verb màgic, desperta i canta; dels *agravis*,
o lliri decaigut entre espines de cards,
te purifica avui el bon mestre entre els savis
i el català, de nou, brilla de metalls rars.

Fabra dona a la llengua, ahir desgavellada,
l'ordenació llisa i mòbil; entre agrams
i escardots ha cullit cada herbeta oblidada...

I lligant, bri per bri, el ric tresor de tos camps,
Catalunya, el teu fill, d'una pura alenada,
perfuma el teu altar d'una glòria de rams.

3.4. Retalls de premsa

LA FEMME DANS LES LETTRES ROUSSILLONNAISES, PAR CHARLES GRANDO
(*L'Indépendant*, 16 de Març del 1953)

Charles Grando, majoral du Félibrige, secrétaire perpétuel de la Compagnie du Genêt d'Or, depuis peu mainteneur de l'Académie des Jeux Floraux de Toulouse, poète de langue catalane, philologue et fervent des lettres françaises, avait fait déplacer beaucoup de

monde hier pour entendre sa conférence à la salle Arago; un monde particulièrement choisi.

L'auteur de *Fa sol i plou* est généralement dispensateur de fines joyusetés expressives de la pensée roussillonnaise. Il n'est jamais tombé dans le travers de la basse catalanade qui a tant nui à la langue catalane. Mais le poète qui se double d'un critique averti, sait aussi prospecter avec bonheur les divers compartiments de la littérature régionale.

Monsieur Gineste, qui présidait, a rappelé les divers titres de Grando, en termes charmants, sans outrance. Monsieur Junquet, adjoint au maire et représentant ce dernier, avait honoré la réunion de sa présence.

«La femme dans les lettres roussillonnaises»: tel est le sujet qu'il avait choisi. Sujet délicat et, à notre connaissance, rarement traité. Pourquoi? Est-ce à dire que le roussillonnais, obéissant à un inconscient atavisme hispano-mauresque, ait relégué la femme au second plan? Nous ne le pensons pas. Quoi qu'il en soit, Grando a honoré celles de nos consœurs qui ont brillé ou qui brillent d'un vif éclat dans le florilège ou autres régions de l'esprit catalan.

Familièrement, il nous a pris par la main et nous a conduits sur les chemins fleuris de la littérature locale après un mot ému de gratitude au président. La littérature, dit-il, pendant longtemps ne fut que l'apanage des hommes. Une certaine Marie, dont on ignore l'identité exacte, fut au moyen-âge une «troubadouresse» marquante. En 1497 on publiait à Valencia l'œuvre poétique de deux sœurs. Isabelle de Comte de Çagarriga vers 1652, née à Perpignan, fut la première femme de lettres, la première poétesse roussillonnaise. Elle a laissé lires à Nostra Senyora del Carme.

Glissons sur la production féminine française dès la Renaissance sur le Grand Siècle, le XVIIIe siècle, la Révolution. Au XIXe siècle, Madame Amable Tastu, catalane par alliance, jette un lustre particulier sur le Roussillon.

Le conférencier révèle le nouveau rôle de la femme dès l'apparition des Jeux Floraux sous Clémence Isaure et de ses cours d'amour. Il faut arriver à 1864 aux Jeux Floraux de Catalogne pour que la femme se signale à l'attention. En Roussillon, la femme est absente de ces jeux, mais en 1911 et 1923 elle concourt aux Jeux Floraux du Roussillon. Et Grandó énumère les femmes de lettres qui se sont signalées à l'attention dans la langue française ou catalane, de 1913 à nos jours. La gerbe est si belle et si abondante de celles qui ont illustré nos floralies ou nos lettres tant nationales que régionales, que nous renonçons à en détailler la composition.

Signalons que Grandó a évoqué, avec une émotion partagée par l'assistance, le souvenir de la grande poétesse Doëtte Anglibiel et celui de mademoiselle Angèle Balent-Sicart, trop tôt disparues. Grandó a fait une place privilégiée aux femmes de lettres qui utilisent la langue de nos pères et la cultivent pour le plus grand bien de sa renaissance. Il exhorte les jeunes à cultiver la langue catalane en conformité de la loi Deixonne, harmonieusement, sans tomber dans la vulgarité. Il constate avec joie que, chez la femme française ou catalane, les manifestations de l'esprit l'emportent sur les matérialités ou le snobisme décadent.

«Les lettres catalanes, conclut-il, apportent à la France de belles lueurs, celles de l'âtre familial. Elles sont une grenade mûre qui nous offre ses rubis. Savourons-les». De longs applaudissements ont salué cette poétique péroration.

Grando s'était entouré d'une brillante pléiade d'interprètes qui, avec beaucoup de talent, ont dit des poèmes des auteurs cités. C'étaient madame Marie-Magdeleine Laroque, professeure de déclamation au Conservatoire ; mademoiselle Arlette Peus, madame Jeanne Maureso, mademoiselle Alhael, Madame Escudié-Boyer, monsieur Renat Llech Walter et monsieur Roger Rouzaud. Monsieur Gineste a souligné la haute qualité d'une telle conférence et complimente le majoral Grando et tous ceux ou celles qui avaient rehaussé son propos.

François Francis

3.5. Documents d'associacions

COLLA DEL ROSSELLÓ¹²⁹

La Colla del Rosselló a été fondée le 25 septembre 1921, au cours d'une réunion tenue au local de la Société Agricole, Scientifique et Littéraire des Pyrénées-Orientales et présidée par M. Horace Chauvet. On trouvera dans la *Revue Catalane* de septembre 1921 le compte-rendu de cette première assemblée sous ce titre, qui vaut une définition: «La Colla, ou les mainteneurs de la langue et de la tradition roussillonnaises»

La Colla s'est développée depuis lors et a prospéré. Elle a organisé diverses cérémonies traditionalistes à Perpignan, en Roussillon, en Vallespir. Elle a fait revivre les Jeux Floraux. Elle a pris enfin une importance telle et agrandi à tel point le champ de son action (elle se propose même de créer à Perpignan un musée catalan) qu'elle

---

¹²⁹ Aquest text, datat a «Perpignan, le 15 mars 1926» encapçala els estatuts de la Colla del Rosselló.

est obligée de se donner des statuts. Tous les amis de la petite patrie s'en réjouiront.

3.6. Discursos

IL·LUSTRE I ESTIMAT MESTRE¹³⁰

El Rosselló, els seus poetes i felibres, els seus escriptors i filòlegs, els seus artistes, no han volgut deixar passar aqueix dia sense dur a la garlanda d'homenatge que us han dedicat un ram entrellissat de llorer i d'olivera collits per les comes d'aqueixes valls catalanes. I el nostre sol, que nos feia enaigüeta fa més de una setmana, l'ha lligat avui, per vós, d'un efusiu raig de claror.

Les entitats culturals que representem aquí coneixen, fa temps, el vostre magnífic esforç i les collites profitoses que li devem. Ja sabeu, Mestre, amb quina afectuosa fidelitat hem seguit les vostres tasques en el llarg enfilall dels dies, a les hores de glòria com a les hores amargues on les vostres tristors se confonien, s'identificaven amb les proves doloroses de Catalunya.

Ahir la llengua dels avis, malgrat una florida miraculosa, era desgavellada, mig ofegada per les herbes cordes. Avui, gràcies a vós, coneix una lògia ordenació, recobra una norma assenyada. L'heu porgada de l'agram i dels argelacs que l'invadien, l'heu reviscolada a les fons naturals de la terra i al respir del vostre geni. Amb aquesta obra de depuració, Catalunya ha recobrat el prestigi i l'eina del seu verb, l'alè del seu poble, els cossòls de la seva estructura nacional.

---

¹³⁰ Aquest discurs va pronunciar-lo Carles Grandó en un homenatge a Pompeu Fabra, poc abans de la seva mort, a Prada de Conflent –en l'encapçalament del full s'indica, escrit a mà: «Pompeu Fabra, hommage à Prada, 1948»).

Una llengua rica, àgil i acolorida, i a la vegada ferrenya i encelada com la roca indomable del blau Montserrat, i suau com la mirada d'una fadrina de l'Empordà, mereixia la perfecció que li heu donada. La justifiquen encara més les virtuts i els ideals del poble que té la sort de ne florir els seus llavis, de n'escampar pels continents la gràcia, l'harmonia i la llum. Dins la llarga nit, Mestre, heu cregut en aqueixa llum. És el vostre mèrit, és la vostra glòria d'haver fet lluir aqueix estel guaiador, aqueix estel d'esperança i amor al firmament enfosquit de la pàtria.

3.7. Critiques literàries

LA LITTERATURE

Ainsi que nous l'avons déjà annoncé, monsieur Charles Grando vient de faire paraître une plaquette de vers: *Fleurs de vie*. Je craignais tout d'abord, en lisant la préface, que monsieur Grando ne fût, en discipline de Vigny, un désabusé. Les dernières phrases de son entrée en matières m'ont rassuré.

Certes, nombre des pièces que renferme la plaquette sont empreintes d'un pessimisme qui n'est point ce pendant de l'âge de l'auteur. La désespérance qu'elles étalent peut paraître anormale à ceux qui connaissent monsieur Grando. Mais, par contre, la joie de vivre et d'aimer, d'aimer surtout, éclate un peu partout dans l'oeuvre du poète, et *Mon pays, Filles de chez nous, Envoi, Trois acrostiches, Amourettes*, consolent de *Séparation, Demai, La plainte de l'orphelin*.

Malgré sa diversité originale, ou peut-être à cause d'elle, monsieur Grando ne saurait manquer d'intéresser. Tour à tour sentimental, frivole, léger et profond, son vers est harmonieux, sinon

impeccable, et Polymnie ne saurait manquer de reconnaître pour sien de poète naissant. Nous, humbles mortels, souhaitons que monsieur Grando ne s'arrête pas en si bon chemin, et que la muse le conduise doucement, par des sentiers fleuris, vers les sommets inaccessibles...

J.C.

IV. CONCLUSIONS

En la introducció d'aquest treball ja he explicat que el meu objectiu principal era fer conèixer millor la producció i la personalitat de Carles Grandó, narrador, dramaturg, poeta, folklorista, gramàtic i activista cultural en molts fronts en favor de la defensa de la llengua i la cultura catalana al Rosselló. Com a membre de l'anomenada *segona Renaixença rossellonesa*, Carles Grandó ens va deixar un llegat important que mereix, sens dubte, ser divulgat i estudiat per tal de conèixer de primera mà el pensament intel·lectual i literari nord-català de la seva època. Encara que existeixen algunes aproximacions biogràfiques a aquest autor i algunes (poques) valoracions de la seva obra més coneguda, mai no s'havia fet fins ara una classificació exhaustiva de tota la seva producció que permetés analitzar globalment la seva trajectòria, que és un testimoni essencial de la seva època i de la intensa activitat cultural i intel·lectual del Rosselló, sobretot durant la primera meitat del segle XX. Aquesta tesi, certament, no esgota pas les possibilitats d'anàlisi i de treball que ofereixen tots aquests materials, però crec que haurà estat una aportació rellevant perquè es desenvolupin futurs estudis, més particularitzats, sobre els diversos aspectes de l'obra i de la producció de Grandó. Per a mi, aquest autor constitueix, sens dubte, un excepcional punt de partida per entendre la particularitat rossellonesa contemporània – d'aquí el títol que he triat per a la meva tesi.

Com ja he justificat també al principi, aquesta tesi s'estructura en tres parts, que corresponen als diferents fronts en què he treballat durant aquests anys d'investigació. D'una banda, he estudiat,

ordenat i inventariat el fons documental existent a la Biblioteca Universitària de Perpinyà, on es recullen pràcticament tots els papers conservats que havien pertangut a Carles Grandó i que majoritàriament resta encara pendent de catalogació. D'altra banda, i com a fruit d'aquesta recerca documental, he triat i transcrit diversa documentació rellevant per entendre les activitats, el tarannà i el pensament del personatge, i m'he centrat finalment en l'edició i l'estudi de la seva obra més extensa, encara que inacabada i inèdita, que es troba també dipositada en aquest Fons Grandó de la biblioteca de la universitat: *El sotadialecte català de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*.

A propòsit de l'inventari del Fons Grandó he de dir que, tal com explico en el lloc corresponent, l'he circumscrit als materials continguts en les trenta-una caixes existents i encara pendents de classificació. Els altres materials, llibres i publicacions periòdiques, o bé ja han estat catalogats dins el fons general de la biblioteca (els llibres) o bé no cal fer-ne una descripció acurada perquè es tracta de publicacions també existents i conservades en altres fons documentals –em limito, llavors, a donar-ne una llista informativa. Els materials inventariats els he volgut ordenar seguint un criteri de coherència conceptual, i els he estructurat en dos grans blocs temàtics: els que fan referència a l'activitat literària de Carles Grandó, en tota la seva amplitud, i els que tenen a veure amb el seu treball intel·lectual, com a activista, gramàtic o crític literari. Cadascun d'aquests blocs es divideix en subapartats en els quals els documents hi apareixen numerats i amb la referència de la caixa on es poden localitzar. Alguns d'aquest materials, que ja s'indiquen, els he fotografiat a la mesura que els revisava, quan he considerat que tenien un interès especial; aquestes fotografies, que permeten accedir ben directament als documents referits, s'adjunten en un CD, com a annex, al final d'aquesta tesi.

En total, les caixes inventariades reuneixen 1.745 documents, de tota mena. En l'apartat de la creació literària (219 documents), el gruix més important són els poemes: n'he recollit 123, als quals hi podríem sumar les 57 lletres de cançons, encara que he optat per classificar-les en un subapartat apart. Com és lògic, són menys importants en nombre, encara que més extenses, les obres teatrals (n'he inventariat 7) i els monòlegs (9), que també es troben en el Fons. Aquest apartat el tanquen un conjunt de 23 obres literàries escrites en francès, algunes de les quals vinculades o subsidiàries de les obres catalanes que acabo d'esmentar.

L'apartat més nombrós és el dels documents relacionats amb la producció intel·lectual de Grandó, ja que s'hi reuneixen un total de 1526 documents. En aquest bloc, el gruix més important de documents són les cartes (n'he recollit 973), encara que, com ja he explicat, no totes tenen el mateix interès, ja que moltes són escrits de caràcter formal. Segueixen, en quantitat, els retalls de premsa (n'he inventariat 332); aquest tipus de documentació, malgrat que hagués estat publicada, té força interès per seguir l'activitat pública i els interessos del personatge, que es revela meticulós en aquest treball de selecció i col·lecció de retalls dels diaris i revistes locals. Un altre apartat important és el de conferències i discursos, on es reuneixen 80 documents que donen compte de la fecunda activitat pública de Grandó; igualment en donen testimoni els 51 documents relatius a les associacions de què va formar part activa. Finalment, l'apartat menys nombrós, encara que molt rellevant per la qualitat dels materials que s'hi troben, és el que he anomenat *Obres filològiques* (32 documents, als quals podríem sumar els 11 documents, disposats a banda, sobre la polèmica ortogràfica que va protagonitzar el nostre autor).

Justament entre aquestes *Obres filològiques* s'hi troba *El sotadialecte català de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*, un

document inèdit d'extraordinari interès per l'esforç intel·lectual que representa en la cultura rossellonesa de l'època i per la importància dels materials i informacions dialectals que conté. L'edició i l'estudi d'*El sotadialecte català de Perpinyà i de la Plana de Rosselló* constitueixen la segona part d'aquesta tesi doctoral. Com explico en iniciar aquestes tasques, es tracta d'una obra inacabada, que trobem, a més, amb diversos estadis de la seva redacció. Aquest fet en dificulta l'edició, i m'ha obligat a establir prèviament, a banda d'una descripció dels materials, uns criteris adequats per a l'establiment del text i per a l'establiment de la llengua de l'obra –una qüestió ben rellevant, ja que Grandó va ser un defensor de l'homologació normativa que promovia l'Institut d'Estudis Catalans des de Barcelona, encara que els seus usos lingüístics, en realitat, no s'hi acaben d'ajustar.

La monografia dialectal de Carles Grandó s'estructura en quatre parts: les *Notes històriques*, les *Notes filològiques*, les *Notes lexicogràfiques* i les *Notes folkloriques*. El primer apartat és potser el més treballat, des del punt de vista bibliogràfic, i el que té més gruix "ideològic", però la veritat és que demostra una erudició bastant passada de moda i poc consistent. Les *Notes filològiques*, molt més extenses, reuneixen el treball més pròpiament gramatical, i acumulen moltes informacions de gran interès sobre les estructures de la llengua parlada al Rosselló a la seva època, encara que a vegades l'autor no reïxi del tot en la seva explicació. Les *Notes lexicogràfiques* se centren en el treball lèxic, pel qual Grandó va rebre segurament un reconeixement més important (el seu «Vocabulari rossellonès» va merèixer formar part de la *Miscel·lània Fabra* de l'any 1943); s'hi recullen mots, amb referències al català general i al francès, i també expressions i altra fraseologia com ara proverbis i adagis populars. Aquesta línia de treball deriva cap a la darrera part de l'obra, les *Notes folkloriques*, on es recullen interessantíssims materials, classificats

temàticament, com ara crides, jocs, oracions, endevinalles i cants populars, molts d'ells acompanyats de la transcripció musical, que he reproduït també en la meva edició.

Tota la darrera part i bona part de l'anterior són manuscrites, mentre que els primers materials es conserven en còpia mecanoscrita, cosa que reflecteix l'evolució del treball de Carles Grandó. En l'estudi que segueix la meva edició de l'obra he mirat d'analitzar els aspectes més rellevants pel que fa a l'estructura i al format d'aquest treball de Grandó, a les influències i a les fonts utilitzades, i al model de llengua que s'hi reflecteix, en consonància amb les idees del seu autor sobre la llengua catalana i sobre la pròpia varietat rossellonesa.

Tota la documentació que reproduïxo al tercer apartat de la tesi complementa, com ja he explicat, l'inventari documental inicial, oferint mostres d'alguns dels seus continguts més representatius o més rellevants des del punt de vista de l'interès cultural. Els textos que s'hi recullen s'entenen millor, també a partir del coneixement de les idees sobre la llengua que es desprenen de la monografia dialectal editada; és per això que he optat per situar aquesta *Documentació complementària* en tercer lloc dins la tesi. Ja adverteixo, en la presentació d'aquests materials, que les limitacions temporals del meu treball i les prioritats establertes m'han desaconsellat de treballar, estudiar i comentar aquesta documentació en els paràmetres amb que ho he fet en el cas d'*El sotadialecte català de Perpinyà i de la Plana de Rosselló*. L'interès d'aquests materials és sobretot de caràcter cultural, i serveixen per contextualitzar millor, amb més elements, la trajectòria, les idees i la personalitat de Carles Grandó. M'he limitat, per tant, a seleccionar els documents que crec més representatius (cartes, testimonis de la polèmica ortogràfica i mostres de la seva

producció) i a transcriure'ls fidelment, donant-los una disposició harmònica i coherent.

En conclusió, penso que amb el treball esmerçat en aquesta tesi he contribuït al coneixement de la personalitat de Carles Grandó i, de retop, al coneixement de les idees sobre la llengua i sobre la cultura catalanes del Rosselló que han tingut, en l'època contemporània, els mateixos rossellonesos. Unes idees i una visió que en alguns aspectes divergeix de la visió generalitzada al sud de la frontera de l'Estat espanyol i que sovint sorprèn en els seus plantejaments –he fet referència, per exemple, a la perfecta compatibilitat de la reivindicació catalanista amb el patriotisme francès. El coneixement mutu entre els catalans del nord i del sud de la frontera dels estats és necessari, més que mai, en un moment en què la globalització ens fa a tots molt més propers i en què la sort de les cultures i de les llengües històriques com la nostra depèn dels plantejaments, com més amples millor, que sapiguem fer per al futur.

V. BIBLIOGRAFIA

- Alegre, Montserrat. *Dialectologia catalana*. Barcelona: Teide, 1991.
- Amade, Jean. *Bibliographie critique pour l'étude des origines et des premières manifestations de la Renaissance littéraire en Catalogne*. Toulouse: Privat, 1924.
- Badia i Margarit, Antoni M. *Atles lingüístic del domini català*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1955.
- Badia i Margarit, Antoni M. *Gramàtica històrica catalana*. València: Tres i Quatre, 1981. [Primera versió, en castellà: *Gramática histórica catalana*. Barcelona: Ed. Noguer, 1951]
- Badia i Margarit, Antoni M. *La formació de la llengua catalana*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987.
- Barnils, Pere. «De l'accent en el rossellonès». *Butlletí de dialectologia catalana*, 5 gener-desembre 1917, p. 38-43.
- Barnils, Pere. *Dialectes catalans*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1919.
- Baylac-Ferrer, Alà. *Catalunya Nord, societat i identitat: reflexions, vivències i panorama català*. Canet: Edicions Trabucaire, 2009.
- Becat Rajaut, Joan. *Atlas de Catalunya Nord*. Montpellier: Terra Nostra, 1977.
- Becat Rajaut, Joan. *Rapport sur l'aire catalane en France*. Perpinyà: Institut Catalan de Recherche en Sciences Sociales, 1999.
- Becat Rajaut, Joan. *La situació del català a França: aspectes jurídics i docents i estudis sobre la matèria*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, Secció de Filosofia i Ciències Socials, 2000.

- Becat Rajaut, Joan. *Grafies correctes de la toponímia de Catalunya Nord*. Prada: Terra Nostra, 2007.
- Blanchard, Serge, et al. *Orthographe*. París: Éditions Nathan, 1995.
- Blecua, Alberto. *Manual de crítica textual*. Madrid: Editorial Castalia, 1983.
- Brambilla Ageno, Franca. *L'edizione critica dei testi volgari*. Pàdua: Editrice Antenore, 1984.
- Castellanos, Carles. *Llengua, dialectes i estandardització*. Barcelona: Octaedro, 2000.
- Cerquiglini, Bernard. *El naixement de la llengua francesa / pròleg de Jordi Mascarella i Rovira*. Girona: CCG edicions, 2009.
- Colón, Germà i Amadeu-J. Soberanas. *Panorama de la lexicografia catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana (Biblioteca Universitària, 7), 1986.
- Colón, Germà. *El lèxic català dins la Romània*. València: Universitat de València, 1993. [Primera versió, en castellà: *El léxico catalán en la Romania*. Madrid: Gredos, 1976]
- Coromines, Joan. *Lleures i converses d'un filòleg*. Barcelona: Club Editor, 1971.
- Coromines, Joan. *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona: Curial, 1980-2001.
- Corredor, Josep M. «El Rosselló, quin exemple?». *Serra d'Or* 130, 1970.
- Creixell, Lluís. «Per una consciència ligüística rossellonesa». *Sant Joan i Barres* 39, 1969, p. 5-23.
- Creixell, Lluís. «Una gramàtica catalana manuscrita: la *Grammaire cathalane* de Josep Tastú», dins *Études Roussillonnaises offerts à Pierre Ponsich*. Perpinyà: Le publicateur, 1987, p. 529-544
- Deloncle, Josep. *Les arrels catalanes del Rosselló*. Barcelona: Rafael Dalmau, 1975.
- Droixhe, Daniel. «Les serments de Strasbourg et les débuts de l'histoire du français (XVIe-XVIIIe siècles)». Dins Hans-Josef

- Niederehe i Brigitte Schlieben-Langue, *Die Frühgeschichte der romanischen philologie: von Dante bis Diez*. Tübingen: Gunter Narr Verlag, 1985, p. 135-149.
- Fabra, Pompeu. «L'obra de depuració del català». Dins *El català literari*. Barcelona: Barcino, 1932.
- Feliu, Francesc. *L'obra filològica d'Antoni de Bastero i Lledó. Edició de la Història de la llengua catalana*. Girona: Servei de publicacions de la Universitat de Girona [edició en microforma], 1997.
- Feliu, Francesc. «Problemes en l'edició de textos de l'edat moderna». *Anuari Verdaguer* 16, 2010, p. 353-376.
- Foulché-Delbosc, Raymond. *Abrégé de grammaire catalane*. Barcelona: Editorial de L'Avenç, 1902.
- Grando, Charles. *Fleurs de vie: Poésies*. Perpinyà: Imprimerie Comet, 1912.
- Grandó, Carles. *Amos y domèstichs: comèdia catalana en un acte*. Perpinyà: Imp. d'en Piqué, 1912.
- Grandó, Carles. *Aqueixa maynada!: comèdia catalana en un acte*. Perpinyà: Imprimerie Comet, 1913.
- Grandó, Carles. *Tristors*. Perpinyà: Imprimerie Comet, 1913.
- Grandó, Carles. *Les cris de la rue: notes de folk-lore*. Perpinyà: Imprimerie Comet, 1915.
- Grandó, Carles. *El clam roig: Poema dels nous temps bàrbres en XX malediccions*. Perpinyà: Imp. Catalana, 1917.
- Grandó, Carles. *Monòlegs rossellonesos*. Perpinyà: Imp. Catalana, 1917 i 1918.
- Grandó, Carles. *Fariboles*. Perpinyà: Imp. Catalana, 1917.
- Grandó, Carles. *Rossellonenques*. Barcelona: Imp. Ràfols, 1918.
- Grandó, Carles. *Cris de la rue: avec les notations musicales*. Perpinyà: Édition de la renaissance catalane, 1919.
- Grandó, Carles. *Carles Grandó / pròleg de J. Eures de Santpere [Tomàs Garcés]*. Barcelona: Omega (Els poetes d'ara), 1924.

- Grandó, Carles. *Fa sol i plou: poesies rosselloneses*. Barcelona: La Revista, 1932.
- Grando, Charles. *Chants du terroir: textes roussillonnais avec version française rythmée*. Orillac: Pierre Clairac, 1941.
- Grandó, Carles. «Vocabulari rossellonès». Dins *Miscel·lània Fabra. Recull de treballs de lingüística catalana i romànica dedicats a Pompeu fabra pels seus amics i deixebles amb motiu del 75è aniversari de la seva naixença*. Buenos Aires: Impremta Coni, 1943, p. 180-205. [Reeditada a Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1998. El *Vocabulari* va ser reeditat a part l'any 1987: *Vocabulaire roussillonnais avec traduction en catalan normalisé et en français*. Perpinyà: Association Polytechnique des Pyrénées-Orientales, i ha estat reimprès, d'ençà de llavors, en diverses ocasions]
- Grandó, Carles. *L'àvia: comèdia lírica rossellonesa en dos quadres*. Perpinyà: La Tramontane, 1962.
- Grandó, Carles. *Jocs de miralls: poesies rosselloneses*. Perpinyà: Grup Rossellonès d'Estudis Catalans, 1963.
- Griera, Antoni. «El rossellonès». *Butlletí de dialectologia catalana* 9 (gener-desembre 1921), p. 33-50.
- Guitier, Henri. *Catalan et français en Roussillon*. París: Maisonneuve et Larose, 1956.
- Iglésias, Narcís. *La llengua del Rosselló, qüestió d'estat. La integració lingüística del Rosselló a França (1659-1789)*. Vic: Eumo editorial (Biblioteca universitària - Història de la llengua, 7), 1998.
- Jané, Òscar i Enric Forcada. «Panorama del catalanisme a la Catalunya del Nord fins a la Primera Guerra Mundial». *Cercles. Revista d'història cultural* 12 (gener 2009), p. 90-103.
- La situation de la culture catalane en Roussillon: memorándum*. Perpinyà: Grup Rossellonès d'Estudis Catalans, 1969.

- Llech-Walter, René. *Regards sur la littérature catalanes*. Perpinyà: Grup Rossellonès d'Estudis Catalans, 1963.
- Llech-Walter, René. *Initiation à la littérature catalane*. Perpinyà: Association Polytechnique des Pyrénées-Orientales, 1977.
- Marcet, Alícia. *Breu història de les terres catalanes del Nord*. Perpinyà: Edicions Trabucaire, 1988.
- Massot, Josep, cur. *Obra del cançoner popular de Catalunya. Materials. Volum XX*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2010.
- Mattes, Jean. *Leçons pratiques de grammaire*. Perpinyà: J. B. Alzine, 1866.
- Moll, Francesc de Borja. *Els dialectes i la llengua catalana*. Barcelona: L'obra del diccionari català-valencià-balear, 1957.
- Moll, Francesc de Borja. *Els altres quaranta anys: 1935-1974*. Palma: Moll, 1975, p. 48-54.
- Moll, Francesc de Borja. *Gramàtica històrica catalana*. València: Servei de publicacions de la Universitat de València, 1991. [Primera versió, en castellà: *Gramática histórica catalana*. Madrid: Gredos, 1952]
- Mounin, Georges. *Histoire de la linguistique des origines au xxe siècle*. París: Preses Universitaires de la France, 1967. [Versió castellana: *Historia de la lingüística desde los orígenes al siglo xx*. Madrid: Gredos, 1968]
- Nadal, Josep Maria i Modest Prats. *Història de la llengua catalana. Dels inicis al segle XV*. Barcelona: Edicions 62, 1982.
- Nadal, Josep Maria. *Llengua escrita i llengua nacional*. Barcelona: Quaderns Crema, 1992.
- Nadal, Josep Maria. *La llengua sobre el paper*. Girona: CCG edicions, 2005.
- Noell, René. *Essai de bibliographie roussilonnaise 1960 à 1980*. Prada: Terra Nostra, 1983.
- Normes ortogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans*. Barcelona: La Veü de Catalunya, 1913.

- Peytaví, Joan. *Catalunya, terra d'integració: una lectura nord-catalana*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2007.
- Peytaví, Joan. «Algunes reflexions sobre el català septentrional o rossellonès en un final d'etapa dialectal». *Llengua & Literatura* 20, 2009, p. 193-207.
- Puiggarí, Pere. *Grammaire catalane-française à l'usage des français obligés ou curieux de connaître le catalan, des linguïstiques et des amateurs de la langue romane*. Perpinyà: J. B. Alzine, 1852.
- Pujol, Josep Maria. «El català, mare de totes les llengües. Notes per a la història d'un jo lingüístic». *Estudis de llengua i literatura catalanes XIV (Miscel·lània Antoni M. Badia i Margarit, 6)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987.
- Prat, Enric i Pep Vila. *Mil anys de llengua i literatura catalanes al Rosselló*. Canet: Edicions Trabucaire, 2002.
- Qui sem els catalans del Nord*. Perpinyà: Associació Arrels, 1992.
- Raynouard, François-Just-Marie. *Choix des poésies originales des troubadours*. París: Didot, 1816-1821. [Inclou, en el v. 6, la *Grammaire comparée des langues de l'Europe latine dans leurs rapports avec la langue des troubadours*. N'hi ha una edició fascímil: Ginebra: Slatkine Reprints, 1982]
- Rafanell, August. *La il·lusió occitana*. Barcelona: Quaderns Crema, 2006.
- Saisset, Albert. *Grammaire catalane suivie d'un petit traité de versification catalane*. Perpignan: Latrobe, 1894.
- Sanchis Guarner, Manuel. *Aproximació a la història de la llengua catalana*. Barcelona: Salvat, 1992, p. 18-21.
- Sant Joan i Barres 71* (número monogràfic sobre Carles Grandó). Perpinyà: Grup Rossellonès d'Estudis Catalans, 1978.
- Segarra, Mila. *Història de l'ortografia catalana*. Barcelona: Empúries, 1985.
- Segarra, Mila. *Història de la normativa catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana (Biblioteca Universitària, 2), 1985.

- Serra i Kiel, Dolors. *Bibliografia nord-catalana*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996. [N'hi ha una versió posterior, més actualitzada: *Bibliografia de Catalunya Nord 1502-1999: llibres en català impresos a Catalunya Nord, llibres d'autors nord-catalans publicats en altres llocs*. Codalet: Terra Nostra, 2002]
- Solà, Joan. «L'origen de la llengua al segle XIX català». Dins *Homenatge a Antoni Comas*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1985, p. 457-478.
- Strubell, Miquel et al. *El català: un debat a finals del segle XX: de la normalització a la normalitat*. Barcelona: La Busca, 1999.
- Tocabens, Joan. «Carles Grandó: Il·lustració i defensa de les formes dialectals rosselloneses». *Conflent* 164 (març-abril 1990), p. 13-17.
- Valls, Miquela. «La realitat nord-catalana a la narrativa actual». *Sant Joan i Barres* 92-94, 1984.
- Vàrvaro, Alberto. *Història, problemas y métodos de la lingüística romànica*. Barcelona: Sirmio, 1988. [La versió original italiana: *Storia, problemi e metodi della lingüística romanza*. Nàpols: Liguori, 1968]
- Veny, Joan. *Introducció a la dialectologia catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana (Biblioteca Universitària, 4), 1985.
- Veny, Joan. *Langue historique et langue standard dans le domaine catalan*. Brest: Université de Bretagne Occidentale, 1996.
- Veny, Joan. *Dialectologia catalana*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya, 2002.
- Veny, Joan. *Atlas lingüístic del domini català*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1993-2008.
- Verdaguer, Pere. *El Rosselló avui*. Barcelona: Barcino, 1969.
- Verdaguer, Pere. *Defensa del Rosselló català*. Barcelona: Curial, 1974.
- Verdaguer, Pere. *El català al Rosselló: gal·licismes, occitanismes, rossellonismes*. Barcelona: Barcino, 1974.

- Verdaguer, Pere. *Comentaris sobre el vocabulari rossellonès*. Barcelona: Barcino, 1982.
- Verdaguer, P. «La literatura contemporània a la Catalunya del Nord». Dins *Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a Perpinyà: 20 i 21 de maig de 1994*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1995, p. 125-130.
- Verdaguer, Pere, «Els estudis sobre premsa a la Catalunya Nord». *Anàlisi* 20, 1997, p. 147-156.
- Verdaguer, Pere. «El bilingüisme a la Catalunya Nord». *Revista de Catalunya* 132, p. 19-35.
- Verdaguer, Pere. *Diccionari del rossellonès*. Barcelona: Edicions 62, 2002.
- Verdaguer, Pere. «Història d'una ruptura nord-catalana greu: la revista *Muntanyes Regalades*». *Revista de Catalunya* 176, 2002.
- Vila, Pep. «De Catalunya a Catalunya per damunt de la ratlla». *Serra d'Or* 334, 1987.
- Vila, Pep. *La disputa lingüística al Rosselló a través dels prefacs de les obres impreses (1590-1698)*. Barcelona: Quaderns Crema, 1989.
- Vila, Pep. «Bibliografia de la llengua i la literatura catalanes al Rosselló I: La llengua». *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* XXXII, 1993, p. 267-370.
- Vila, Pep. «Manuscrits catalans a la biblioteca de la família Puiggarí de Perpinyà». *Llengua & Literatura* 10, 1999, p. 317-328.
- Vilarrasa, Clara. *Carles Grandó: una altra visió de la Catalunya francesa*. Treball de recerca dirigit per Francesc Feliu. Universitat de Girona, 2008.

VI. ANNEX FINAL

Com a Annex final a aquesta tesi, hi adjunto un CD amb fotografies de diversos documents del Fons Grandó de la Biblioteca Universitària de Perpinyà que he inventariat en el lloc corresponent i que m'han semblat especialment interessants. En l'inventari ja he indicat, en cada cas, quan els documents han estat fotografiats. Molts d'aquests textos ja han estat citats en el decurs de la tesi, però d'altres no, directament. Tot i que les imatges reunides en aquest apèndix de la tesi són nombroses, cal advertir que el Fons Grandó no ha estat pas fotografiat en la seva totalitat.